ALEV ALATLI

All American He-Man

HAFAZANALLAH!

NASİHATNAME II

TÜRKÜVAZ
KİTAP

All American He-Man
Hafazanallah!
Alev Alatlı
Nasihatname II

Birinci Baskı: Ağustos, 2019

Genel Yayın Yönetmeni: Gülenay Börekçi
Kitap Kategori Yönetmeni: Erdem Öztop
Yayına Hazırlayan: Cem Tunçer
Kapak ve Sayfa Tasarımı: Gülay Tunç

ISBN: 978-605-2169-95-7
Sertifika No: 12815

Baskı-Cilt
Turkuvaz Haberleşme ve Yayıncılık A.Ş.
Akpınar Mah. Hasan Basri Cad. No:4 Sancaktepe-Kartal/İst.
T:+90 216 585 90 00
F:+90 216 585 91 30

Bu kitabın hakları Turkuvaz Medya Grubu'na aittir. Kaynak gösterilerek yapılacak alıntılar haricinde yayıncının izni olmaksızın hiçbir surette kullanılamaz.

© Turkuvaz Medya Grubu

ALEV ALATLI

All American He-Man

HAFAZANALLAH!

NASİHATNAME II

Alev Alatlı

1944 İzmir doğumlu Alev Alatlı, liseyi Japonya'da okudu. Ekonomi ve istatistik lisansını ODTÜ'den, ekonomi ve ekonometri yüksek lisansını ise ABD Vanderbilt University'den aldı. Felsefe öğreniminin ardından yine ABD Dartmouth College'da doktora çalışmalarına başladı. Felsefe, düşünce ve medeniyet tarihi ile ilahiyat üzerinde yoğunlaşan yazar, 1974'te Türkiye'ye döndükten sonra, İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi'nde öğretim görevlisi ve Ankara Devlet Planlama Teşkilatı'nda ekonomist olarak çalıştı. University of California (Berkeley) ile Türkçe üzerine psiko-dilbilim çalışmaları yürüttü. Türk Yazarlar Kooperatifi YAZKO'da başkan yardımcısı olarak görev aldı.

1985 ve 86'da Filistin meselesinin duyurulmasına katkıda bulunmak amacıyla Edward Said'in *Haberlerin Ağında İslam* ve *Filistin'in Sorunu* isimli kitaplarını çevirdi. O yıllarda Tunus'ta sürgünde olan Yaser Arafat tarafından "Özgürlük Madalyası" ile onurlandırıldı. 1987'de *İşkenceci*, Türk Yazarlar Birliği'nin "Yılın En İyi Romanı Ödülü"ne layık görüldü. 2006'da *Gogol'un İzinde* üçlemesi Rusya Federasyonu Yazarlar Birliği'nin Mihail Aleksandroviç Şolohov 100. Yıl Edebiyat Ödülü'nü kazandı. 2014'te Cumhurbaşkanlığı Kültür ve Sanat Büyük Ödülü'nün sahibi oldu.

2005'te halen Mütevelli Heyeti Başkanı olarak görev yaptığı Kapadokya Üniversitesi'ni kurdu. Alev Alatlı, Isparta Üniversitesi ve Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi'nden iki fahri doktora sahibidir.

Bibliyografya

Yaseminler Tüter mi, Hâlâ? (1984)
Aydın Despotizmi (1986)
İşkenceci (1987)
Kadere Karşı Koy A.Ş. (1995)
Eylül 1998 (1999)
Safsata Kılavuzu (2001)
Şimdi Değilse Ne Zaman? (2003)
'Hayır!' Diyebilmeli İnsan (2005)
Hatırla! Geçmişin Geleceğindir (2006)
Yorumsuz (2008)
Hollywood'u Kapattığım Gün: Amerikalılara Çok Büyük İyilik Yaptım! (2009)
Aklın Yolu da Bir Değildir... (2010)
Funda'nın Mutfak Rehberi (2011)
Ben Böyle Düşünüyorum! Demekle Olmuyor (2018)

DİZİ KİTAPLAR

Or'da Kimse Var mı?

Viva La Muerte! / Yaşasın Ölüm! (1992)
'Nuke' Türkiye! (1993)
Valla, Kurda Yedirdin Beni (1993)
O.K Musti Türkiye Tamamdır (1994)
Or'da Hâlâ Kimse Var mı? Beyaz Türkler Küstüler (2013)

Schrödinger'in Kedisi

Kâbus (2000)
Rüya (2001)

Gogol'un İzinde

Aydınlanma Değil, Merhamet! (2004)
Dünya Nöbeti (2005)
Eyy Uhnem! Eyy Uhnem! (2008)

Batı'ya Yön Veren Metinler (2010)

I: Kökler, Orta Çağlar (0-1350)
II: Rönesans, Protestan Reformu, Erken Modern Dönem, Bilim Çağı (1350-1650)
III: Aydınlanma, Burjuva Yüzyılı, Bilim Çağının Zaferi (1650-1800)
IV: Moderniteye Doğru, Kaotik Modern Dünya (1800-1970)

Bize Yön Veren Metinler (2014)

I: Büyük Buluşma
II: Kuzey Gökküredeki Yeni Yıldız

İÇİNDEKİLER

İlk müstemlekecilere dairdir...

Pencere: Oxford, Cambridge, Glasgow, Harvard 309
Pencere: "Lucifer" vb. şeytanlar ve Cos Cob Katliamı 310
Pencere: Salem Cadı Mahkemeleri, Cadılar Bayramı, "*Halloween*" 312
Necefli Maşrapa!.. Engizisyonlar ve Ortodoks Doğu Kiliseleri 315
Necefli Maşrapa!.. "Okültizm", *Frankenstein* 317
Necefli Maşrapa!.. "*Rutengänger*", su cadıları, Nostradamus 319
Necefli Maşrapa!.. "*21. yüzyıl okültizm rönesansı*", *İslamsız Avrupa* 322
Necefli Maşrapa!.. Svastika muskaları, "*Sevgi Birliği*", "*Beyti Dost*" 326
Necefli Maşrapa!.. "*Sismik bir kültürel deprem*" olarak "*New Age*" 328
Pencere: "*Küstah ve cüretkâr XVIII. yüzyıl ateizmi*" ve deist Kurucu Babalar 330
Pencere: "*Cesur Yeni Dünya*" ve "*Pursuit of Happiness*" 333
Pencere: "*Erdemli bir otokratik oligarşi*" olarak ABD 336

Amerikan kültürünün esası: "*Englishness*"

Pencere: Üstad-ı Azam Benjamin Franklin, "*The First American*" 338
Pencere: ABD'nin ilk Mason Anayasası, 1723 341
Necefli Maşrapa!.. Agnostik, gnostik, bilinemezci, bilinirci 343
Necefli Maşrapa!.. Bilmek, tanımak, marifet, Einstein 345
Necefli Maşrapa!.. Bilinmezlik korkusu, *adem-i emniyet* 346
Pencere: Amerikan İhtilali'nin İngiliz mason mentorları 348
Pencere: "*Boston Tea Party*", Celâli İsyanları, St. Andrews Locası 350
Necefli Maşrapa!.. "*Tea Party 2009*", Obama nefreti, çağdaş "White Trash" 352
Pencere: "*The Sons of Liberty*", Tea Party'nin ağababaları 356
Pencere: Tom Paine, "*Harman döven öküzün ağzını bağlamayacaksın*" 359
Pencere: John Locke, "*Tabula Rasa*" 362
Necefli Maşrapa!.. *İngiliz deneyselciği, kapitalist şartlanma* 364
Necefli Maşrapa!.. "*Haram, helal ver, Allahım!..*" 367
Pencere: "*Bir millet iki devlet*", *aynı azgınlık* 370
Pencere: "Meşrutiyetçi İngiliz devletinin Cumhuriyetçi kopyası" 372
Necefli Maşrapa!.. "*Amerika'nın Terörle İlk Savaşı*", Trablusgarp 1796 375
Necefli Maşrapa!.. Klasik Avrupa medeniyetinin mezar bekçileri 377
Necefli Maşrapa!.. 1831 "İstanbul Misyonu" 380
Necefli Maşrapa!.. "*Kar mı yağmış şu Harput'un başına*" 382
Pencere: "Edebini edepsizden satın al" 385

Hayra alamet olmayan bir şeyler oluyor...

Pencere: Jamestown, 1607 387
Pencere: "Nieuw Amsterdam"dan "New York"a 389
Pencere: Sömürge, müstemleke, kapitülasyon 391
Necefli Maşrapa!.. "*Sen ki, Fransa Vilayetinin Kralı Francesko'sun...*" 393
Necefli Maşrapa!.. Baltalimanı Antlaşması, Kavalalı Mehmet Ali Paşa 395
Pencere: *Virginia tütün işçileri* 400
Pencere: "*...savaşların en erdemlisi...*" 401
Pencere: "*Cowboy*" kurgusu, "*silahlı desperadoes*" 403
Necefli Maşrapa!.. "*Model of masculinity*" 404
Necefli Maşrapa!.. "Şiddet bir erkeklik ayinidir!" 404
Pencere: "*Trail of Tears*", Gözyaşı Yolağı 405
Necefli Maşrapa!.. "*Kurtlar olunca çobanların koyunu...*", Penobscotlar 406
Pencere: Amerika'nın "*endemikleri*" 409
Pencere: Amerika'nın "*endemikleri*" ve "sükût suikastı" 411
Pencere: *Çeviride kaybolan Amerikan Yerlileri* 412
Pencere: "*Yaz güneşinin altındaki karlar gibi eridiler*" 414
Pencere: "*"Sılasına dönen bir kahraman gibi öl!*" 416
Necefli Maşrapa!.. Niyette eşitlenmek 417
Pencere: "*...hayra alamet olmayan bir şeyler oluyor*" 419
Pencere: "*Köle sahibi masum değilse, köle de masum değildir*" 423
Pencere: "Amerika kavramı" ile suç ortağı olmak 426
Necefli Maşrapa!.. "Makbul ABD vatandaşı" 428
Necefli Maşrapa!.. Vehim, hayal, korku, vesvese 429
Necefli Maşrapa!.. Şaman, Rab ve Hayat Ağacı 430
Necefli Maşrapa!.. "Iroquois Yaratılış Efsanesi" 432
Necefli Maşrapa!.. "Yatılı Kızılderili Okulları" 434

Pokahontas'ın boncukları

Pencere: "*A soldier for hire*" 435
Pencere: Sir Thomas Smythe, Kont George Percy ve John Smith 436
Pencere: "*Neden bu kadar güvensizsiniz?*", Hemingway'in sırtlanı 439
Necefli Maşrapa!.. İyilikten maraz doğar, "modernite" 440
Pencere: İrlandalı dediğin, "*six pack and a potato*" 443
Pencere: "*Great Famine*", IRA, "Sinn Fein" 444
Pencere: "*Kıtlık Allah'tan, açlık insanlardan gelir*" 447
Necefli Maşrapa!.. Kronik Açlık Katsayısı, IPC/CH 450
Pencere: "Prenses" Pokahontas'ın boncukları 454
Pencere: Pokahontas'tan "Rebecca"ya, Holifera'dan Nilüfer'e 457
Pencere: "*Bir bakmışız ölmüşüz*" 464
Necefli Maşrapa!.. *Wabanaki Koalisyonu* 466

Fransız vasilerine dairdir...

Pencere: "*Filles du Roi*", Kral'ın Gelinleri 468
Pencere: "*Güney Rüzgârının İnsanları*", *Misi-ziibi, Messipi, Mississippi* 470

Pencere: Kardinal Richelieu, "*Doğal Fransızlar*" 474
Necefli Maşrapa!.. Kral XIII. Louis 476
Pencere: Jean Baptiste LeFlau'dan George Wallace'a 478
Pencere: "*Peynir yiyen teslimiyetçi maymunlar*" 481
Pencere: "Yiğit" kovboylar, "ağlak" Fransızlar, Ella Fitzgerald 484
Pencere: "*Sus bebecik sen sakın ağlama*" 486
Necefli Maşrapa!.. "*Ragtime*", "*Blues*", "*Spirituals*", Bob Dylan, Joan Baez 489
Necefli Maşrapa!.. Fransız "*Charles Martel Club*" 494
Necefli Maşrapa!.. Amerikan "*Charles Martel Society*" 496
Necefli Maşrapa!.. "*The Occidental Quarterly, TOQ*" 497
Pencere: Kültürel iletim birimleri "mem"ler 499
Pencere: Bourbon kadınları, Akitanyalı Eleanor 501
Pencere: Kastilyalı Blanche 504
Necefli Maşrapa!.. "*Blessed Queen Blanche, Widow, Third Order*" 506
Pencere: Kral St. Louis'de "*cismanileşen Hıristiyanlık*" 513

Germen vasilerine dairdir...

Pencere: Roma geleneğinde bir *patria*, Habsburglu Franz Joseph 517
Pencere: Yahudi düşmanlığı, Georg Ritter von Schönerer ve Karl Lueger 519
Necefli Maşrapa!.. Rothschild'lerin "*finansman becerisi geni*" 520
Pencere: Rothschild Hanedanı 522
Necefli Maşrapa!.. "*Bu şato sadece bir Rothschild'e ait olabilir!*" 525
Necefli Maşrapa!.. Alphonse Rothschild'in Abdülmecit Han nişanı 528
Pencere: Ferdinand Maximilian Joseph, Benito Pablo Juárez García 530

Aristokratik şebekelere dairdir...

Pencere: Yeraltına çekilen derin aristokrasi 533
Pencere: Avrupa Birliği'nin "*yaşayan aristokratları*" 534
Necefli Maşrapa!.. Zürih "*Garanti*" antlaşması, çatal değnek 537
Pencere: Postmodern Habsburg terekesi 539
Pencere: Avusturya-Macaristan nostaljisi 542
Necefli Maşrapa!.. *Discobolus, Wunderwuzzi*, Şansölye Sebastian Kurz 543
Necefli Maşrapa!.. "*Technizismus*", "*İlerleme*'', Guido von List 544
Necefli Maşrapa!.. Zapturapt altına alınan güzellik, "Altın Oran" 546
Necefli Maşrapa!.. "Altın oran" ve "*all-American*" tiplemesi 549
Pencere: Avusturya, "*Christlichsoziale Partei*" ve neo-naziler 550
Necefli Maşrapa!.. Jörg Haider, "*Pfiat Gott, liabe Alm*," *neo-Nazizm* 553
Necefli Maşrapa!.. *Fortuynism* 556
Necefli Maşrapa!.. *De Wallen* 559
Necefli Maşrapa!.. *Popülizm, Yeşiller, Paderasten vs.* 561
Necefli Maşrapa!.. Popülizm, Filistinizm, Paçozluk 564
Necefli Maşrapa!.. "*Tersyüz edilmiş halkçılık*" 567
Necefli Maşrapa!.. Solcu popülizm, *ahimsa*, çarkıfelek, ☮ 卐 卍 569

Dünyaya dair gerçekleri yeni yeni keşfettiğimiz bir süreçtir yaşadığımız. Yeniden öğrenmeye üşenmeyin, ezber bozmaktan yüksünmeyin. Gözleriniz fal taşı gibi açık, zihniniz kılıç gibi keskin olsun. Küsmeyin, siz de kendi ev ödevinizi yapın. Düşünün ki internet mucizesi olmasaydı, bu metinler toparlanamazdı. Siz siz olun, ne vazgeçin ne de teslim olun internete.

İlk müstemlekecilere dairdir...

James'in dini muhaliflerini hapsettiği, ağır para cezalarına çarptırdığı 1630-1643 yıllarında, aralarında Cotton Mather'in babası Increase Mather'ın (1639-1723) bulunduğu yirmi bin Püriten, Amerikan müstemlekelerine müteveccihen İngiltere'den ayrıldı. Anglikan müesses nizamıyla ilişkilerini kesen bu insanlar, Yeni Dünya'da münferit cemaatler oluşturdular.

Pencere: Oxford, Cambridge, Glasgow, Harvard

Boston Brahminleri'nin en muhterem atalarından Cotton Mather (1663-1728), Boston doğumlu, Harvard mezunu, yazar ve "*pamphleteer*" derler, muhtelif konulardaki düşüncelerini belirli aralıklarla broşür formatında yayınlayan saygın bir kamuoyu önderi; University of Glasgow'dan fahri doktora (1710) sahibi Püriten papaz. Glasgow Üniversitesi'nin, "İskoç Aydınlanmasının Merkezi" sayıldığını, David Hume, Adam Smith gibi Avro-Amerikan medeniyetine damgasını vurmuş düşünürler yetiştirdiğini, Birleşik Krallık'ın Oxford (1167) ve Cambridge'ten (1231) sonra en eski eğitim kurumu (1451) olduğunu düşünün. Harvard deseniz, Püritenlerin Amerika kıtasına ayak basmalarını (1629-1630) izleyen altı yıl içinde Massachusetts'te kurdukları ilahiyat yüksekokulu. Cambridge'ten esinlenmiş olup, daha kurulduğunda (1636) anonim şirket (*joint venture*) statüsündedir, o gün bugün bir yönetim kurulu tarafından idare edilir; adını, kurucusu ve önde gelen finansörü, papaz John Harvard'dan (1607-1638) alır. Kendi de Cambridge mezunu olan John Harvard, Londra doğumludur ve ana tarafından Shakespeare'le bağlantılı olduğu söylenir. Harvard'ı uzun yıllar yöneten Cotton Mather'in babası Increase Mather ile onun babası, İngiltere Lancashire doğumlu Oxford eğitimli Richard Mather (1596-1669) da Püriten papazlardı. Bunları neden söylüyorum, *Brahminler*'in atalarının New York Limanı'ndaki heykelin kaidesine nakşedilmiş eski dünyanın "*sefil artıkları*"ndan olmadıklarını bir kez daha vurgulamak istiyorum yav-

rum. Nitekim Amerika'ya gelen ilk Püriten kafilelerin arasında yüzden fazla Oxford ve/veya Cambridge eğitimli "gentilmen"in varlığından[1] söz edilir. Gelin görün ki, Atlantik'in iki ucunda gelişen, biri Anglosakson diğeri Amerikan entelektüel yapılanmaları daha o zamandan mükemmele yakın bir eşgüdüm içinde hemhal olmuş durumdadırlar.

Dönelim büyükbaba Richard Mather'a. Liverpool'da hayli başarılı bir vaizken Church of England protokolünde ikinci sırada yer alan York (*Eboracum*) Başpiskoposu tarafından ibadet adabına uymadığı, üstüne üstlük on beş yıllık papazlık kariyerinde cübbe giymediği gerekçesiyle açığa alınan adamdır. Niye cübbe giymez? Çünkü Hıristiyanlığın en yalın şekliyle yaşanması gerektiğine inanır; oysa cübbe malum, Katolik şaşaasının sembollerindendir. Göreve iadesi için yapılan girişimler Başpiskopos'un "*yedi piç peydah edeydi, bundan iyiydi*" (bu bilgi Britannica Ansiklopedisi'nden!) şeklindeki ağır tepkisiyle karşılanınca, Father Richard, bir Pilgrim kafilesine katılır, Amerika'nın meteoroloji tarihine geçen sayılı hortumlarından birinden kurtulmayı başarır, Boston Limanı'na çıkarlar, yıl 1635. 1636'da Boston'da hocalık etmeye başlamıştır.

Pencere: "Lucifer" vb. şeytanlar ve Cos Cob Katliamı

Richard Mather'in ömrü vefa etmez, lakin oğlu ve torunu *Boston Brahminleri* tarihinin kara lekesi (kaçıncı kara leke diyeceksiniz; siz de haklısınız) sayılmaktan kurtulamayan Cadı mahkemelerinin (1692-1693) en ateşli savunucularından olur, hatta torun Cotton Mather'in "büyücülüğe ve cintutmasına dair" kitabı bu korkunç hadisenin başlıca "*bilimsel*" dayanağını oluşturur. Mather dedenin ömrü Salem zulmünü görmeye vefa etmedi dediğime de bakmayın. Cos Cob Katliamı'nın olduğu 1641 yılında, adam Boston'da hocaydı, sesi çıkacak olsaydı, o zaman da çıkardı. Cos Cob'lar, bölgede mukim son derece barışçıl Kızılderili kabilelerinden biriydi. Püritenleri topraklarında ağırlayan, onlara ormandan, denizden rızık sağlama yöntemlerini öğreten insanlardı. Gelin görün, sayıları artıp kendilerini daha bir güvenli hissetmeye başladıklarında, Püritenler silahlanmaktan geri durmadılar. "*Vahşi ruhlar*" dedikleri ev sahiplerine durduk yerde bir cephe almaları vardır ki, insanı insan olmaktan utandırır. 1641 yılının üstelik

Noel gecesi, Cos Cob köyünü İsa Mesih aşkına bastılar. Köy sakinlerinin kaçmalarını önlemek için kapıların önlerinde devasa ateşler yakmışlardı, çıkıp kurtulmaya çalışanları da vurdular. Bir tek o gecenin bilançosu 400 Kızılderili, yani çoluk çocuk dahil köyün tamamı.

Bu vakalardan o kadar çok vardır ki hangi birini anlatacağımı bilemem yavrum. Tek söyleyebileceğim, Hazreti İsa'nın merhametinin cihanşümul olmadığı. Cos Cob'ların, Yaratan'ın kulu olmalarından kaynaklanan bir değerleri yoktu. Papaz Richard'ın da, o yıllarda hayatta olan takva ehli meslektaşının da katliama karşı çıkmadıklarını bilesiniz. Aklımdayken, Papaz Richard Mather'ın, müteveffa meslektaşı ve akıl hocası John Cotton'ın (1585-1652) dul eşi Sarah'yı nikâhına aldığını söylemeliyim. Dedikodu için değil, ne denli sıkı fıkı bir cemaat olduklarını belirtmek için söylüyorum, yavrum. Nitekim bu evlilikten olma torununa eşinin eski kocasının soyadını taktığı için Reverend (*muhterem*) Cotton Mather gibi garip bir isim ortaya çıkmış, olsun. 1692 Salem mahkemelerinin vahşetin ötesinde bir de psikopati telmihi vardır, ama yetmez, asıl korkutucu olan mahkemelerin dinsel boyutudur. Tarihlere dikkat edin. Cos Cob Katliamı sürecinde yürürlükte olan yasalar, Eski Ahit'in kutsal metinlerinden alındığına işaret ettiğim yasalarıdır. 1639'da New Haven'da yapılan bir toplantıda, "*Bu yerleşimde sadece God'ın kanunları geçerli olacaktır*" diye kestirip atan Oxford'lu John Davenport'ı hatırlayın, Papaz hazretleri Cos Cob Katliamı'nın tanıklarındandır.

İblis'in hükümran olduğu bir dünyada yaşadıklarını, tahtına kurulmuş oturan Lucifer'in "*cadı*" kullarıyla birlikte hüküm sürdüğüne inandıklarını, kontrol edemedikleri her olumsuzluktan "*cadıları*" sorumlu tuttuklarını, hastalanan her hayvanda, kuruyan her bitkide (sayın artık!) şeytanın müdahalesini gördüklerini, hasılı kasvet kumkuması bir hayat yaşadıklarını söylemiştim. "*Şeytan*"ı biz de bilmez değiliz. İbrahimi dinlerdeki hikâyesi de üç aşağı beş yukarı aynıdır. Yahudiler "*Samael*" olarak bilirler ("*Azazel*" diye de rastlayabilirsiniz), Hıristiyanlıkta "*Lucifer*" sözcüğü yaygındır, biz "İblis" deriz. Tanrı katında itibarlı bir melekken O'nun yarattığı ama kendisinden daha güçsüz olan insanoğluna itaat etmeyi reddeden, bu nedenle lanetlenen ve cennetten kovulan varlık olarak tanınır. Aslında yeryüzünde hiçbir kavim de yoktur ki, kendi çapında bir şeytanı olmasın. Ancak toplum "geliştikçe", yani dili, edebiyatı karmaşıklaştıkça "şeytan" kavramı da ona paralel olarak gelişiyor, yavrum. Bizim Albız, mesela, lohusalara musallat

olan şeytan kızıl saçlı, kırmızı elbiseli, atların yelelerini örmekten keyif alan bir kadınken, Goethe'nin şeytanı, Faust'la bambaşka şeylerin pazarlığını yapar. Lucifer'in 21. yüzyılda aldığı şekli düşünmek bile istemiyorum.

Pencere: Salem Cadı Mahkemeleri, Cadılar Bayramı, *"Halloween"*

Cos Cob Katliamı, Püritenlerin ilk vukuatı değil. Yerliler şöyle dursun, *God*'ın "*Seçilmiş Kulları*" olmak hasebiyle, ("*Yaşayan Azizler*"in salahiyetlerini doğrudan *God*'dan aldıklarını hatırlayın) kendilerinden olmayan Protestanlara giderek artan husumetleri binlerce göçmenin ölümüyle sonuçlanır. Daha 1636'da, Roger Williams (1603-1683) isimli bir Baptist vaizini yerleşimlerinden atıp ıssıza sürmeleri vardır. İlerleyen yıllarda Rhode Island eyaletini başlatacak olan Roger Williams'ın hayatını Narragansett yerlileri kurtarır. Hemen ardından dört Quaker asılmak suretiyle idam edilir. Dini anlaşmazlıklar da söz konusudur, ama asıl mesele vaizin toprakları karşılığında yerlilere ödeme yapılması konusundaki ısrarı. Oysa Püritenler arazileri "Kral'ın emri"yle gasbetmekte mahzur görmemektedirler. Onların bu tutumu binlerce kişinin ölümüyle sonuçlanacak süreci tetikler.

Sonra 1692 yılının bir sabahında Salem'in önde gelen yöneticilerinden Papaz Parris'in on bir yaşındaki kızı Elizabeth Parris'le aynı yaştaki kuzeni Abigail Williams, eş zamanlı bir kriz geçirirler. Kriz dediğim, çılgın gibi koşuşturmakta, anlaşılmaz şeyler mırıldanmaktadırlar. Aslında bir oyundur, ama Püritenlerin nemrut ortamında sansasyon yaratır. Başta kızın babası Papaz Parris, Salem'in hemen tüm eşrafı toplanır ve çocuklardan, onları beddualarıyla bu hale getiren cadıların adlarını söylemeye zorlarlar. Biri Sarah Good isimli bir dilencinin, ikincisi Sarah Osborne isimli "*iffetsiz olduğu tahmin edilen*" bir kadının, üçüncüsü de ailenin Barbadoslu kölesi Tituba isimli bir genç kızın adını verir. Sanıklar ânında yakalanır. İlk ikisi suçsuz olduklarını söyler. Köle Tituba suçu diğer ikisinin üstüne atıp canını kurtarma çabası içinde, "Şeytan geldi ve benden kendisine hizmet etmemi istedi" demek gafletinde bulunur. Tituba hem siyahidir, hem de voodoo gibi batıl inançların ülkesinden gelmiştir, böyle olunca daha fazla delil gerekmez, cadı olduğu ilan edilir. Bundan sonra olanlar akıl alır gibi değildir, yavrum. Önce Elizabeth ve Abigail'e özenen bir düzine çocuk yaşta genç

kız, kendilerinin de cadılar tarafından taciz edildiklerini iddia eder, hatta isimler verirler. Alacak verecek meseleleri, arazi anlaşmazlıkları olan hasım aileler birbirlerini efsunlamak, mallara el koymakla suçlamaya başlar. İddialar, savunmalar komşu kasabalara sıçrar. Sanıkların sayısı büyüdükçe büyür, iki ay içinde aralarında papazların da olduğu 400 kişi gözaltına alınır, 200'ü tutuklanır. Şimdi de bunu dinleyin: Sanıkların 40'ı da cadı olduklarını itiraf eder! Amaçları az bir cezayla kurtulmaktır, ama onları bu yollara sevk eden asıl cadıların adlarını vermeleri gerektiğinden, liste daha da büyür. Kadınların kocalarını ihbar ettikleri toplumsal bir histeri ortaya çıkar. Hapishaneler dolar taşar, gelin görün mahkeme kurulamaz, çünkü müstemleke ruhbanının yargı yetkisi yoktur, mahkeme kurmasını da bilmezler. Oysa Eski Ahit'in emri açıktır, "*Thou shalt not suffer a witch to live*"[2] yani "Cadının yaşamasına müsaade etmeyeceksiniz." Bu ayet, Kutsal Kitap Kral James Versiyonu'ndan.

Londra'ya haber salınır ve aylar sonra New England doğumlu Sir William Phips (1651-1695) diye bir adam gelir. Bu Phips de avukat bile olmayıp Maine eyaletinde çobanlık yaparken denizciliğe merak sarmış, miço olarak başladığı kariyerini armatör olarak tamamlamış bir tüccardır. Olsun! Mayıs 1692'de özel bir mahkeme kurar, yanına Stoughton isimli bir papazı alır, bir de jüri uydurarak yargılamaya girişir. "Uydurur" dediğim, Salem hepi topu 600 kişilik bir kasabadır, herkesin herkesi suçladığı böyle bir zamanda tarafsız yirmi kişi bulmak mümkün değildir. Hazreti Süleyman'ın *Ars Goetia*'sından Heinrich Kramer'ın 1487 tarihli "*Malleus Maleficarum*"una varıncaya kadar sihirle, büyüyle, cadılıkla ilgili ne varsa ortaya dökülür, "kanıt listeleri" oluşturulur. Ne demek istiyorsun diyeceksiniz, sanık cesedin başında elinde hançer olduğu halde yakalanmışsa, hançer cinayete delil midir değil midir meselesi. Bu çerçevede, kadının evde kalmış kadın sayılmasından başlayarak, derisinde bir beni, doğum lekesi, siğili olması, topallık ya da kamburluk türünden bedensel şekilsizlikleri de delil kabul edilir. Yetmez, yargıç rüyaları, hülyaları da delil kabul edeceğini açıklar. Örneğin, Elizabeth Parris'in sanık Sarah Good'u rüyasında bir süpürgeye binmiş uçarken görmüş olduğunu söylemesi kadıncağızın cadı olduğunun yeni bir delili olarak kabul görür.

Uzatmayalım, bağnazlık, ikiyüzlülük ve kitlesel histerinin iç içe geçtiği Salem mahkemelerinin sonunda 200 kişi "Şeytan'ın Büyüsü"yle iştigal et-

mekle suçlanır, aralarında Sarah Good, Sarah Osborne ve köle Tituba'nın olduğu 19 kişi darağacında infaz edilir, 1 kişi işkence altında ölür, 4 kişi de yargıç karşısına çıkacağı günü beklerken hapishanede hayatını kaybeder. Tarihe dikkat edin. Tarihlere dikkat edin deyip duruyorum ya, bu sözüm kulağınıza küpe olsun. Zamanın ruhuna hâkim olabilmeniz için olayların öncesini, sonrasını kestirebilmelisiniz. Düşünün ki, Francis Bacon (1561-1626) "*New Atlantis*"i çoktan yazmış, Galileo (1564-1642) Papa VIII. Urban'a sabit olanın güneş, onun etrafında dolananın dünya olduğunu söylemişti. Isaac Newton (1643-1727) hayattaydı. Diyeceğim, bir çağda birden fazla çağ yaşanır, nizamı âlem ihtişam ve sefalet üzerinedir yavrum. Bacon bütün cesaretini toplamış *Bensalem*'i yazarken, *Salem*'de birileri doğum lekesini şeytanın işareti sayıp cadılıktan adam infaz ederler de kılları kıpırdamaz. *Adam* derken, "*kadın*" infaz ederler. Salem mahkemelerinde hüküm giyenlerin büyük çoğunluğu kadındır çünkü Yehova'dan itibaren "*cadılık*" kadına yakıştırılır, Âdem babamızı kandıran da Havva anamızdır nitekim. Veyl demez misiniz, tarihi lineer bir çizgi olarak görüp zafer naraları atan veya karalar bağlayana?

Bu böyle de, Amerikan kültürünü bu bağlamda da idrak edebilmeniz için bilmeniz gereken birkaç şey daha var yavrum. Salem kâbusunun müsebbipleri asla nedamet getirmemişler, hatta Londra'dan gönderilen tüccar-armatör Phips'in yanına aldığı Papaz Stoughton terfi etmiş, Massachusetts müstemlekesinin Temyiz Mahkemesi Başkanı olmuş. Yetmez, bir kasabaya adı verilir: *Stoughton Town*. Yine yetmez, Harvad Üniversitesinde adına yapılmış bir erkek öğrenci yurdu vardır: "*Stoughton dormitory*."

Az önce muhacir gemilerinden inen bitap sığınmacıların enterne edildikleri *Ellis Adası*'ndan bahsederken, büyük acıların yaşandığı –nitekim bir ismi de "*The Island of Tears*", Gözyaşları Adası'dır– mekânın açık hava müzesine dönüştürüldüğünü; hamburgercilerle sosisli sandviççiler de dahil ahalinin mültecilerin trajedisinden para kazanmaktan geri durmadıklarını vurguladığımı hatırlarsınız. Bir gün Guantanamo'yu, Ebu Gureyb'i müzeye dönüştürdüklerini duyarsam şaşırmayacağımı da söylediğimi de hatırlarsınız. Amerikalıların "bir mim koyun" dediğim "*sapkın duygusallık*"larının en galiz örneklerinden bir başkası da Salem'de yaşanır; "Cadılar Bayramı". Neyi kutluyorlarsa artık, 31 Ekim'de başlayan bu "*Halloween*", Salem'de bir ay sürer. 1992'de infazların 300. yıl dönümünü "kutladılar". Ciddi söylüyo-

rum, kullandıkları sözcük "*celebration*". 20 kurbanın gömüldüğü söylenen kabirlere kırmızı karanfillerini bıraktılar ve kutlamalara döndüler. İnternetten girin bakın, hediyelik eşyalarıyla, resim galerileriyle, şekerlemeleri ve oyulmuş kabaklarıyla trajediyi nasıl ticaret metaına çevirdiklerini göreceksiniz. Bu arada, sakın ama sakın "İyi de bize ne oluyor, biz niye Cadılar Bayramı kutluyoruz?" diye sormayın bana.

Necip Türk basınının amiral gemisi Hürriyet'in seyahat muhabiri Zeynep Zor, "*... Kimse cadıların varlığını kutlamıyor veya bir bayram olarak algılamıyor*" diye açıklıyor. "*Tamamen eğlence odaklı bir durum olduğunu düşünüyorum. Şahsen her yıl cadılar bayramında yurt dışında olduğumuz için biz de kutluyoruz. Kutlama derken, sadece kostüm giyip özel partilere katılıyoruz ve çok eğleniyoruz. Ötesi yok yani...*" İyi ya.

Necefli Maşrapa!.. Engizisyonlar ve Ortodoks Doğu Kiliseleri

Amerikan Püritenlerine haksızlık etmeyelim, aslında Salem mahkemelerinde 500 yıllık bir geleneği sürdürüyorlardı: *Katolik Engizisyonları*. Sözcüğün aslı da Latince, "*inquisition*", papalık veya kraliyet tarafından dinin kabul ettiği inançlara aykırı düşüncelerin "*soruşturması*" anlamına geliyor. Daha 1184 yılında Papa III. Lucius, piskoposlarına cemaat içindeki kâfirleri saptamalarını, yola gelmeyenleri de cezalandırılmak üzere imparatorluk kolluk kuvvetlerine teslim etmelerini buyurmuş. Dönemin Kutsal Roma İmparatoru I. Frederick'le yaptığı anlaşmaya göre nedamet getirmeyen kâfirler infaz edileceklerdir, çoğu kez diri diri yakılmak suretiyle. Lucius'un düzenlemesi kadük kalıyor çünkü piskoposlar dağınık ve engizisyon olayını eşgüdüm içinde yürütebilecek merkezi otorite yok. Yüz yıl kadar sonra, VI. Haçlı Seferi'nin arifesinde bu defa Papa IX. Gregory meseleyi ele alıyor ve papalığa doğrudan bağlı *sorgucular* (inquisitors) sistemini kuruyor, soruşturma usullerini protokole bağlıyor. Protokol dediğim, "*cadı saptama, yargılama ve imha kılavuzu*".

Yeri gelmişken "sorgucu" deyip durduğum şu kelimeyi de oturtmaya çalışayım yavrum. İngilizce metinlerde "*inquisitor*" diye geçer ki, tam karşılığı "*soruşturmacı*" veya "muhakkik", hatta "tahkikat memuru" olmalı. "Engizisyon", tahkikat sözcüğünün Fransızca ses vereni, yani "engizisyoncu" olmaz,

"engizisyon mahkemesi" de olmaz, doğrusu "*engizisyon aşamasındaki mahkeme*" olur. Hasılı "*savcı*" dememek için "sorgucu" gibi nahoş bir kelimeyle iktifa etmek durumunda kaldığımı bilesiniz vesselam.

1252'de Papa IV. Innocent, inatçı kâfirlere işkence yapabilecek sivilleri (sivilden kasıt Kilise'de görevli olmayan) işe almaları için *Sorgucular*a izin veriyor. Şimdi, bu sivil işkenceciler büsbütün acımasız ve işlerinin ehli, kurbanlarının arasında (1307) *Tapınak Şövalyeleri* var. Buraya da bir mim koyun yavrum, ileride göreceksiniz masonların kiliselerle hasım oldukları bir dönem de vardı. Her neyse. Engizisyonlar, Tapınak Şövalyeleri Kardeşliği'ni sonlandıramıyor ama büyücülükle suçladığı yarım düzine tarikatı yeryüzünden siliyor.

Gelin görün ki, engizisyon duruşmalarında Salem mahkemelerindeki sözde jüri de yoktur. Duruşma, sorgucu ve kâfirlikle suçlanan şahıs arasında geçer. Salona sadece zabıt kâtipliği görevini üstlenen noter alınıyor, bir de şahitler giriyorlar. Avukat söz konusu değil, kim tarafından ve neyle suçlandığı "kâfir"e bildirilmiyor. Bu meyanda, sanığın Papa'ya müracaatı mümkün ama çok pahalı (evet, para ödemek gerekiyor) bir süreç olduğundan pek azı bu yola başvurabiliyor. Suçunu itiraf edip nedamet getiren kâfire muhtelif "tövbe cezaları" uygulanıyor. Bunlardan birisi giysisinin göğsüne dışarıdan görülebilecek şekilde dikilen sarı renkli haç, dünya aleme "*sakıncalı*" olduğunu ilan ediyor. "*Sarı renkli haç*" size İkinci Dünya Savaşı'nda Nazilerin Yahudilere dayattığı "*altı köşeli sarı yıldız*"ı anımsatmalı. Nazi Almanyası'nın engizisyonlardan esinlendiğini anlıyorsunuz. Öte yandan hapis cezası her halükârda var.

Tövbe eden kâfir, "*murus largus*" dedikleri açık cezaevlerine de kapatılabiliyor, "*murus strictus*" dedikleri yüksek güvenlikli hapishanelerde prangalı hücre hapsine de mahkûm edilebiliyor. İmparatorluk kolluk kuvvetlerinin en korkunç infazlarından biri 1278'de, Fransız Katar (Cathar) mezhebinden 200'ü aşkın "kâfir"in aynı anda ateşe verildiği cehennem provası. Odun vesair masraflar kurbanların ailelerine ödetilmiş.

Ortodoks kiliselerinde cadı avı da yok, engizisyonlar da yavrum. İtiraf edeyim ki, bizim buraların Hıristiyanlığının bile daha insancıl olmasından gizli bir gurur duyuyorum! Kâfirler her zaman dışlanmış, "*true religion*"a teslim olmaları için baskı uygulanmış ama ölüm cezası hiçbir zaman söz

konusu olmamış. Papa'nın mutlak otoritesini reddeden gelenek, kâfiri dışlamış ama kendinde öldürme yetkisini de görmemiş. Engizisyonların pagan Roma hukukunun "*utendi et abutendi*" anlayışıyla ilgisi olduğunu seziyorum yavrum. Dediğim dediklik, sonuna kadar tüketmek, *öteki*'ni hesaba katmamak. Siz de bir düşünün.

Batı'da sadece Katoliklerin değil, Protestanların ve Püritenlerin de benimsediği uygulamanın kaldırılması, Portekiz'de 1821, İspanya'da 1834, Vatikan'da 1965'i buluyor. Portekiz ve İspanya'nın derdinin Yahudi-dönmeler ("*Sabetayist*"lerin Hıristiyan versiyonları) olduğunu da söyleyeyim de bu faslı kapatalım. Sorgucular vaftiz olmuş Yahudilerin, Hıristiyanlığa taşıdıklarından kuşkulandıkları "*kripto-Yahudilik*"in peşine düşerlermiş; ola ki, güçlenip Protestan akidesini ortadan kaldıracakları günleri bekliyorlar diye. Romalıların derdi ise, Protestanlar. Sorgucular, sıradan müminlerin yanı sıra ruhban sınıfını da izliyorlar, *olası sapmalarını* tedip etme salahiyetleri var. Öyle ya, belki de aralarına bir Arianist sızmıştır!

Necefli Maşrapa!.. "Okültizm", *Frankenstein*

Dokuz milyon insanın asıldığı veya diri diri yakıldığı hesaplanan engizisyonlar sürecinde büyü, sihir, efsunlama gibi işlerle gerçekten uğraştıkları kanıtlanabilenlerin sayısının bir elin beş parmağını geçmediği söylenir.[3] Aslında mesele büyü ya da sihir ya da efsun da değildir çünkü –şimdi bunu iyi dinleyin– böylesi uğraşlar Yeni Dünya Düzeni'nin *Meşum Beşli* dediğim müelliflerinin (John D. Rockefeller, Andrew Carnegie, John P. Morgan, Nathaniel Mayer Rothschild, Cecil Rhodes) akıl hocası İngiliz Prof. John Ruskin gibi, Alman Dr. Johann Konrad Dippel gibi *okültist* simyacıların Oxford, Cambridge ya da Ingolstadt üniversitelerindeki odalarında yapılır. John Ruskin'i, Yuvarlak Masa, Yeni Dünya Düzeni bağlamında daha çok konuşacağız.

Alman Profesör Dr. Johann Konrad Dippel (1673-1734) Avrupa Aydınlanması'nın (ve dolayısıyla hümanizmanın!) kalelerinden sayılan Ingolstadt Üniversitesi hocası; ilahiyatçı, hekim ve simyacı. Ingolstadt, 1590-1631 yılları arasında 400'den fazla insanın büyücülük suçlamasıyla infaz edildiği Eichstätt piskopos-prensliğinin, yani Eichstätt prensi aynı zamanda piskopos, başkenti. Dr. Dippel aynı üniversitede ders veren tekin-

siz İlluminati Tarikatı'nın kurucusu Adam Weishaupt'ın mesai arkadaşı ve –şimdi bir de bunu dinleyin– İngiliz bilimkurgu yazarı Mary Shelley'nin (1797-1818) *Frankenstein* isimli romanının kahramanı! Öyle etkilenmiş ki Mrs. Shelley Dr. Dippel'in okült çalışmalarından, tutmuş bir insan tarafından "yaratılan" ilk *siborg*'un romanını yazmış. Bu arada, İngiliz entelektüel camiasının önde gelen isimlerinden biridir Mary Shelley; kocası Oxford eğitimli ünlü şair Percy Shelley, Lord Byron'ın (1788-1824) kankasıdır. Gelelim *okültizm*'e: "*Occultism*", "gerçek"in bilimsel yöntem dışındaki yollarla araştırılması; doğa, evren ve insan arasındaki etkileşimlere dair derin bilgilerin *ruhani* (psişik) metotlar veya kadim ezoterik (içsel) öğretiler aracılığıyla edinilmesi eylemi; yani "*pseudoscience*" dedikleri "sözdebilim/sahtebilim". Geleceği okuma, kehanet, şifacılık gibi marifetleri de içerir. Diğer bir anlatımla, büyücülükle itham ettikleri, diri diri yaktıkları "cadı"ları suçladıkları "*günah*"ların mecmuudur.

Engizisyon mağdurlarının kısmı azamını kocakarılar, fiziki ya da zihinsel sorunları olanlar, kimsesizler ve sakatlar oluştururlar. Sıralama, yaşlı kadınlar, ebeler, Yahudiler, şairler ve çingeneler şeklindedir. Bu grupların, sorgucuların kafalarının içindeki uydurma özgeçmişlerinden başka hiçbir ortak yanları yoktur ama ne gam! Bu bağlamda cadı avı, hem sınıfsaldır hem de yolu öjeniksle doğrudan kesişir. Adolf Hitler'in, Amerikan Öjeniks Derneği kurucularından Madison Grant'a "*Passing of the Great Race*" (*Büyük Irkın Ölümü*) isimli kitap için teşekkür mektubu gönderdiğini hatırlayın. Grant'la Henry Fairfield Osborn'un (1857-1935) birlikte kaleme aldıkları bu kitapta, mavi göz, sarı saç (ve tabii üstün zekâ!) gibi beyaz Anglosakson ve İskandinavlara özgü özellikleri taşıyan "*Nordic*" genlerin ikinci, üçüncü sınıf ırkların genleriyle ikame edildiğinden yakınmış, soylu ırklarını yozlaştırdığı hususunda uyarmışlardı. Adolf Hitler, Semitik ırka mensup olan Araplar gibi, Yahudilerin de "*beyaz ırk gen havuzundan elimine edilmeleri gerekli*" kavimlerden olduklarını ilan etmiş, bu düşüncesinin ilhamını da "*İncil*'im" dediği bu kitaptan aldığını söylemişti.

Şunu mutlaka anlamalısınız yavrum, engizisyon denilen bu menfur, bu şen'i uygulama, Avro-Amerikan insanının bilincinde Hıristiyan dünyasını tehdit eden birtakım *akla yatkın* ve *sahici* varlıkların mevcudiyetine dair bir inanç oluşturmuş, dahası yürürlükte olduğu 250 yıllık süreç zarfında bu inanç sabitlenmiştir. Gelin görün ki, *Malleus Maleficarum* modern Batı'nın

okuduğu bir kitap değil artık, buna karşın "cadı"ların yerini almış olan "*başka birileri*" var: *İslamcı teröristler*. Bu yeni öcüye dair malumat da hemen her zaman cadılara ilişkin malumat kadar mesnetsiz, kof ve beyhudedir. Yahudileri düşünün. Engizisyon, Yahudileri Hitler'den çok daha önceden beri yakmaktaydı. Daha '70'li yıllarda New York'ta eğitimli Yahudilerin itibarlı işlere alınmadıklarına bizzat şahidim. İlerideki bölümlerde göreceksiniz, ne zaman ki *neo-con*'larla işbirliği yaptılar, yıldızları o zaman parladı. Bir parladı, pir parladı yavrum. Öte yandan, bizim buralardan bakıldığında görülmez, lakin Führer'in komuta kademesi *okültist*'tir.

Almanları metodik, bilimsel, mühendis kafalı insanlar olarak görmeye şartlandığımızdan olacak, Hitler'i "*Rutengänger*" dedikleri bir "*su cadısı*" istihdam etmiş, şansölyelik sarayında (*Reichskanzlei*) ölüm ışını taraması yaptırırken hayal etmemiz bile mümkün değil ama öyle. Sadece Hitler de değil, en yakın korumalarından (*SS-Ehrenführer*) Rudolf Hess'in (1894-1987) de özel müneccimi (astroloğu) ve özel "*su cadısı*" vardı. Öyle yabancıdır ki bize bu kavramlar, haklı olarak ne diyorsun diyeceksiniz.

Necefli Maşrapa!.. *"Rutengänger"*, su cadıları, Nostradamus

Önce Rutengänger dedikleri su cadısının toprak altındaki suyu, metalleri, değerli taşları ya da başka bir şeyleri "Y" şeklinde bir çatal çomak kullanarak "*bulduğunu*" söyleyeyim. İngilizcede "*dowsing*" diyorlar, su cadısının herhangi bir bilimsel düzenek kullanmadan yaptığı çalışma *okült teknik* sayılıyor. *Todesstrahlen* dedikleri "ölüm ışını" da uzaktan öldürebilen bütünüyle uydurma (hayal mahsulü, düşsel, kurmaca nasıl diyorsanız artık) bir radyasyon şuası ya da silahı oluyor. Hitler'in 1934'te "*dowser*" tutup, sarayı köşe bucak arattığı bu ışın.

Alman denizaltılarının müttefik savaş gemilerine kök söktürttükleri Atlantik Savaşı'nı (1939-1945) hatırlayın. Alman denizaltı kaptanları arasında İngilizlerin konumlarını "*dowsing*"le tespit ettikleri inancı hâkimdi. Bu inancın Almanların radar, sonar gibi cihazların varlığına geç uyanmalarını sağladığı söylenir. Komuta kademesi gülüp geçeceği yerde, "*Pendulum Institute*" (Sarkaç Enstitüsü) diye bir araştırma merkezi kurdu Berlin'de, başına da Hans Roeder diye bir denizaltı kaptanı getirildi.[4] Durun daha bitmedi,

anne karnındaki bebeğin cinsiyetini belirlemek için yapılan bir yüzük testi vardır. Bilirsiniz; hamile kadın sırt üstü uzanır, bir ipin ucuna bağlanan düz bir alyans göbeğine doğru sarkıtılır. Yüzük sağa sola sallanıyorsa çocuk kız, ileri geri sallanıyorsa erkek oluyor. Şimdi, masanın üstüne büyük bir Atlantik haritasının yayıldığını, oyuncak Alman denizaltılarının bu haritanın üzerine yerleştirildiğini düşünün. Haritanın üstüne tıpkı bebeğin cinsiyetini tespit etmek için sarkıtılan yüzük gibi ipe bağlı bir sarkaç olsun, sarkacın hareketinden denizaltıların reel koordinatları saptanmaya çalışılsın. Yetmez, Himmler Alman nehirlerinde bu sarkacı kullanarak, "*Rheingold*" diye bilinen efsanevi hazineyi aratıyor olsun.

Heinrich Luitpold Himmler (1900-1945) malum, İçişleri Bakanı, gestaponun başı, SS'lerin kurucusu, Yahudi soykırımını en ince ayrıntılarına kadar planlayan, yürüten, Hitler'den sonra Almanya'nın en güçlü adamı. Olsun! Himmler mesken tuttuğu Wewelsburg Kalesi'nde (Westphalia), Karl Maria Wiligut adında Avusturya kökenli bir yaşlı "*Weiser*" ("bilge") barındırır. "Bilge" pagan tanrılarının sulbünden geldiğini iddia eden Wiligut, kendisini "*Weisthor*" diye takdim eder; "*Weisthor*" yani "*Weise-Thor*" yani "Bilge Thor". Thor'un, İskandinav tanrısı Odin'in oğlu gök gürültüsü ve şimşek tanrısı olduğunu hatırlarsınız. "*Hitler'in Rasputin'i*" de derler, bol içki refakatında telepatik ilahları, insanüstü (süpermen) beyaz ataları, "*üç adet güneşin altında, devler, cüceler ve mitolojik hayvanların gezindikleri*" eski çağları anlatan Wiligut, kadim Germen dininin "Yahudi-Hıristiyan dini tarafından acımasızca silinmiş" olmasından yakınır. Himmler de tutar, "*Ahnenerbe*" diye bilinen "*Soy Araştırma Ensitüsü*"nü kurar, Aryan atalarına dair delil toplamaya durur.

Bu arada Goebbels[5] ciddi ciddi Nostradamus okur. Hitler, Ernst Schertel'in 1923'te kaleme aldığı "*Magie: Geschichte, Theorie, Praxis*"[6] isimli kitabından başını alamaz. Bu kitabın 2009'da yayımlanan İngilizce çevirisinde Hitler'in sayfa kenarlarına düştüğü notlar var. En ilginçlerinden birisi, "*İçinde şeytani tohum taşımayan, asla yeni bir dünya doğuramaz.*"[7] Küstahlığa bakar mısınız? Hele bir bulsun o şeytani tohumları, bakın bakalım kim önleyebilecek hazretin yeni bir dünya doğurmasını! Keşke biriniz Türkçeleştirseniz de, Türkiye'de de okunsa yavrum, marjinal gibi duran bu tür kitaplar aslında Avro-Amerikan zihniyetinin ipuçlarıdır. Nelerle uğraştıklarını, hangi olmadık kavramlara zaman ayırdıklarını görürsünüz. Yeri

gelmişken; yazılmaya değer bir biyografi mutlaka çalışılan zatın okuduğu kitapların listesini de içermelidir. Düşünün ki, Sümer tarihini okuyan Atatürk başka, Keykâvus'un *Kabusnâme*'sini (1082) okuyan Atatürk başka, her ikisini de okuyan Atatürk bambaşka şekillenecektir. Nitekim bu kitap da Hitler'in özel kütüphanesini inceleyen, hazretin hayatına yön veren kitapları saptayan Timothy Ryback sayesinde gün ışığına çıkmış. İngilizceye 2009 gibi geç bir tarihte girmiş olmasının nedeni bu.

Timothy W. Ryback, 1954 doğumlu bir Amerikalı tarihçi, *Institute for Historical Justice and Reconciliation* (Tarihsel Adalet ve Barışma Enstitüsü) isimli, Lahey, Hollanda merkezli bir örgütün kurucu-direktörü. Harvard'da "*Concentration of History and Literature*" başlıklı derse giriyor; "*Tarih ve Edebiyatın Temerküzü*". Temerküz, malum, "bir yerde toplanma" demek, böyle bir ders, resmî tarihin ilacı olabilir diye düşünürüm. (Unutturmayın da biz de Kapadokya'da müfredata ekleyelim.) Bu meyanda Ryback'in diğer kitaplarına[8] da bakınca Yahudi Soykırımı'nı unutturmamaya adanmış aktivistlerden olduğunu değerlendiriyorum. Olsun! Büyüdüm yavrum. Savundukları her düşünceyle hemfikir olmadığım insanların dillendirdikleri doğruları horladığım, yokmuş gibi yaptığım günler çok geride kaldı. Yaşlanmanın iyi taraflarından biri de bu zahir. Her neyse.

Goebbels'in elinden düşürmediği Nostradamus (1503-1566) daha da aşağılık. Bu adamı mutlaka duymuşsunuzdur da büyük ihtimalle kimin nesidir bilmezsiniz. Asıl adı, Michel de Nostredame, namıdiğer "*Hitler'in Rasputin*'i". Fransız, şifacı, eczacı, kâhin ve müneccim. "*Kehanet*"leri denilen abuk sabuk dizeleri (nazım formatı kullanmış) üzerinde yapılan onlarca ciddi araştırma, Nostradamus'un öngördüğü hiçbir olayın –dikkat edin *hiçbir*– gerçekleşmediğini ya da söylediği gibi gerçekleşmediğini kanıtlar. Örneğin gidişata bakıp Orta Doğu'da savaş çıkacak demek bir şey, Suriye semalarında Rus uçakları Amerikan uçaklarıyla kapışacak ya da Suudi Arabistan, İsrail'e saldıracak ya da Katar Ürdün'ü işgal edecek demek başka şeydir. Nostradamus'un "kehanet"leri, zamanı ve zemini belirsiz insanlık hallerinden ibarettir. Öyleyse nasıl oluyor da her yıl sayfa sayfa kehanetleri yayınlanıyor diyeceksiniz, birkaç nedeni var, ilki fani insanoğlunun hayli belirsiz, kararsız bir dünyada tutunmaya çalışıyor olması. Geleceğe kestirimler yaşamsal olunca, falcıların tarih öncesinden günümüze baş üstünde tutulmaları anlaşılmaz değildir. Hâkim ideolojilere, müesses

nizama uyarlanarak yaşamaya devam ederler, nitekim bir zamanların yarı-ermiş müneccimleri, günümüzün "*astrolog*"larıdır. Değişmeyen tek şey ranttır, fal geçindirir, hatta kariyer yaptırır. Olayların gerisinden geldikleri için itibarlarını yitirmeleri uzun yıllar alabilir. Olayların gerisinden gelmelerinden kasıt da şu, önce insanların önemsedikleri bir hadise vuku bulur, sonra Nostradamus gibi şehir efsanelerinin dizelerinden birine "*yakaştırılır.*" Nitekim biraz yaratıcılık, biraz hoşgörü, Nostradamus'ta her hadiseye dair bir işaret bulmanıza yetecektir.

Aklımdayken, bu yıl yine gazetelerden birinde "Nostradamus'un 2019 Türkiye kehanetleri!" diye manşet atmışlardı. Boşverin yavrum, nemize lazım, kendisini doğrulayan kehanet diye de bir şey var, hafazanallah.

Necefli Maşrapa!.. *"21. yüzyıl okültizm rönesansı", İslamsız Avrupa*

1993'te Chicago'da toplanan Dünya Dinleri Parlamentosu'nu ("*Parliament of World Religions*") hatırlayacaksınız. "*Fellowship of Isis*" (İsis'in Dostları) tarikatının kurucusu İrlandalı spiritüalist/medyum Olivia Robertson'la (1917-2013) Kardinal Joseph Bernardin'in Chicago'da birlikte ayin yaptıklarını anlatmıştım. Üzerinden yirmi beş yıldan fazla zaman geçti, Robertson'ın "*Divine Feminine*" (Yaratıcı'nın dişi olduğu inancı) da dahil olmak üzere "*New Age Dinleri*" dedikleri Hıristiyan ameliyle hemhal edilmiş büyü, sihir, efsunlama şeklindeki faaliyetler artarak devam ediyor. Hatta "*doğaüstü uslamlama (akıl yürütme, muhakeme), karanlık gizdüzen (komplo) teorileri, dünyadışı güçler arayışı*"nda yaşanan rönesanstan bahsediliyor. Gelin görün ki, "*çağdaş okültist rönesans*" katıksız ırk gibi, göçmensiz (yani Müslüman'sız) Avrupa gibi fantezilerle birlikte gelişmekte, Nazilerinkini aratmayan "*sahte bilim, entelektüel düşmanlığı ve hezeyan*" ikliminde neşvünema bulmaktadır.

21. yüzyılın düşünce ve duygu biçimi, *zeitgeist*, bir düşüncenin diğerinden daha doğru olamayacağı söylemi üzerine kuruluyor. İnsanlık ve dünyanın bütünü üzerinde düşünen, nereye gittiği ve/veya gitmesi gerektiği hakkında fikir beyan eden tutarlı ideolojileri olan, köklü siyasi partiler yerlerini "*seçmenlerin saklı tutkularını, güvensizliklerini, korkularını sezen ve istismar eden*" popülist partilere bırakmış durumdalar. (İlerideki sayfalarda

Jörg Haider, "*Pfiat Gott, liabe Alm*", *neo-Nazizm* maşrapasına bakın.) Popülistlerin şiarı "*nabza göre şerbet vermek.*" Ne var bunda da diyebilirsiniz, demokrasinin bir tarifi de "*en çok sayıda insana en yüksek düzeyde mutluluk*" sağlamak[9] değil midir? Öyledir. Nitekim Saddam Hüseyin'in Avrupa'daki ender müdafilerinden Avusturya Özgürlük Partisi FPÖ, "*Freiheitliche Partei Österreichs*" ve Müslüman denince tüyleri diken diken olan Avusturya Halk Partisi'yle ÖVP (*Österreichische Volkspartei*) koalisyon kurabilmiştir.

Olsun! Yine de siz siz olun, "*ileri demokrasiler*"in koalisyon yapmayı başaracak olgunlukta oldukları, bizimkilere kıyasla "*daha nitelikli*" olan onların siyasilerinin "*koalisyon adabı*"na saygı gösterdikleri türünden güzellemelere *önsel* prim vermeyin yavrum. *Halk dalkavukluğu* dediğimiz muvazaalı tutum, hemen her zaman popülist partilerin *gerçeklik kaybına* uğramalarıyla sonuçlanır. Bir bakmışsınız seçim beyannameleri taban tabana zıt siyasi partiler birlikte hareket etmektedirler. Büyü, sihir, efsunlama, sahte bilim şakşakçılığı şöyle dursun, Avrupa'da "*Yeşil*" etiketi altında –mesela!– pedofiliye (sübyancılık) sıcak bakan siyasi partilerin 35'ten az olmadığı bilinmektedir, bu sayıya sivil toplum örgütleri dahil değil.

Sol ya da sağ, günümüzde AB popülist partilerinin Nazilerle benzeştikleri noktanın "*kimlik arayışı*" olduğu söylenir. Hitler ve şürekası ulusal bir "Cermen" kimliği inşa etmek peşindeydi. Avrupa Birliği, kıta ülkelerini "Avrupalılık" hüviyeti altında birleştirme savaşı vermekte, "*Şark gizemciliği, Hint efsaneleri, Tibet ruhaniliği, Japon samuraylarının savaş yasaları gibi, kadim kavimlerin bir zamanlar sahip oldukları yüce erdemleri diriltmek*" istemektelermiş. "*Hitler'in canavarları, sadece Hitler'e ait de değil*" deniyor.[10] Kavramlar bize çok yabancı olduğu için arkada İngilizcelerini de veriyorum vermesine, ama öyle abuk sabuk ki bütün bunlar, insan Avrupa medeniyetine yakıştıramıyor, hele de "sahici din" (*the true religion*) adına çektikleri onca çileden, anlatageldiğim onca savaştan sonra insanın inanası gelmiyor ama böyle.

"*Entelektüel düşmanlığı*" hükmüne özel bir mim koyun, yavrum. Türkiye'den baktığımızda görülmüyor, daha doğrusu kendi dertlerimize yoğunlaştığımızdan dünyayı gözümüz görmüyor. Oysa Fransız sosyolog, antropolog ve felsefeci Pierre-Felix Bourdieu (1930-2002) gibi, Columbia Üniversitesi profesörü ve Amerikan Felsefe Cemiyeti üyesi Filistin doğumlu Edward Said (1935-2003) gibi, İngiltere Kent Üniversitesi sosyoloji profesörü Macaristan doğumlu Frank Furedi (d. 1947) gibi nitelikli akademisyenler

Avro-Amerikan dünyasındaki "*kültürel seviyesizleşme*"nin nicedir farkındaydılar. Küresel finans kapitalizminin *postmodernizme*, postmodernizmin *popülizme* evrildiğine işaret etmekte, uyarmaktaydılar. İlerideki sayfalarda göreceksiniz, küresel ticaret *demokrasi, özgürlük, insan haklarına övgüler düzer, serbestiyet* adına medeni dünyanın kadim sınırlarını zorlarken, postmodernizm "*hakikat*" diye bir şeyin olmadığını, "*herkesin doğrusu kendine*" hafifmeşrepliğinde savunuyor.

"*Hakikat*"in olmadığı şeklindeki inancın her şeyden önce bilimsellik ("*scientificity*") kavramını sarstığını tahmin edersiniz. Örneğin, "*biyodinamik tarım*" diye esrarengiz bir kuram var; iyi verim almak için "*toprağın, toprağı işleyenin kanının (yani ırkanın) ve nizamı âlemin*" uyuşması gerektiği şeklindeki bu sahte bilim ("*pseudoscience*") ciddi ciddi revaç buluyor. Lafın nereye geldiğini tahmin ediyorsunuz: Toprak, en iyi verimini nizamı âlemin kendisiyle ahenk içinde olan en seçkin ırkına (yani "*Aryan*" ırka) veriyor. Öyleyse ne yapılıp edilip ırkı saf tutacak önlemler alınacak, nizamı âlemin gereği yerine getirilecektir ki, tek kimlikli yani tek dinli, tek devletli bir dünya inşa edilebilsin. Akıllara seza bu kuramın müellifi Avusturya asıllı Rudolf Steiner'ın (1861-1925) zirai üretimle ilgisi de yok. Hazret, filozof, bilim adamı, eğitimci, sanatçı, okültist, yazar ve *antropozofi*'nin kurucusu.

İlerleyen bölümlerde ele alırız diye düşünüyordum, ama Steiner'dan söz edince, antropozofi-teosofi ("*anthroposophism, theosophism*") akımlarından söz etmek şart oldu, yavrum. Okültizmin 21. yüzyılda dirildiğinden söz edip Avro-Amerikan kültürüne damgasını vurmuş Alman çıkışlı bu iki fenomen nedir ne değildir, anlatmamak olmuyor.

Bu Steiner aslında teosofist. Ana akımdan, yeterince Alman olmadığı için ayrılmış. Bugün yaşıyor olsa Avrupa Birliği vatandaşı olurdu, pek de yakışırdı. Gelinen noktada antropozofi olsun, teosofi olsun, hepsi Avrupa fenomenleri çünkü.

Necefli Maşrapa!.. *Teosofizm* ve "Büyük Usta" olmaya indirgenen İsa Mesih

Gelin görün ki, kaçırdığımız için onca hayıflandığımız Sanayi Devrimi, Avro-Amerikan dünyasında da davul zurnayla karşılanmış değildir. 1850'li yıllardan itibaren makineleşme ve ilkel kapitalizme duyulan tepki,

müesses kilise nizamından hoşnutsuzlukla birleşir, gözler Şark'a döner ve Hindistan'ın, Nepal'in, Tibet'in Avrupalı entelektüeller nezdinde kıymete bindiği bir süreç başlar. Doğu'nun bilgeliğini modern bilimle kaynaştırma çabaları ledünni ilme ilgiyi arttırır. "*Ex Oriente Lux*" (Işık Doğu'dan gelir) söyleminin bu yıllarda revaç bulduğunu, Arthur Schopenhauer'ın (1788-1860) Hindistan'ı bu yıllarda "keşfettiğini" ve fena halde etkilendiğini hatırlayın. Cemil Meriç'i mutlaka okuyun ki, Batı düşüncesindeki dönüşümü kaptırabilesiniz.

Diyeceğim, gayba ve marifete duyulan ilgi önceden beri vardır yavrum, ancak 18. yüzyılda Batıni Hıristiyan tarikatları, Yahudi Kabalası, Budizm, Brahmanizm ve Hıristiyanlık kaynaklı itikatları içeren "*panteistik bir inanç alaşımı*"yla sonuçlanır: "*Teosofizm*".

Teosofistlere göre, kâinatı oluşturan gezegenler, güneş sistemleri, galaksiler hatta kâinatın kendisi, bilinç sahibi yaratıklardır ve her biri kendi evrimsel çizgisi doğrultusunda hareket eder. Keza insanlar, "madde dünyasında hapsolmuş ilahi kıvılcımlar" olarak, "manevi yuvalarına geri dönmek isteyen varlıklar"dır. Teosofizm, "insanlığı küresel bir topluma götürecek olan *maya*" olarak takdim edilir.

Parapsikoloji, medyumluk gibi pratikleri de içeren bu mayanın tutması, insanların içlerindeki kıvılcımı körüklemeleri, ruhani (*spritüel*) özlerini (üst kimlik/"*higher self*") güçlendirmeleriyle mümkün olabilmektedir. Bu çabalarında onlara ruhsal gelişimlerini tamamlamış, tanrı ve melekleriyle doğrudan iletişim kurabilen "Büyük Ustalar" ("*Adept*"ler) yol gösterir ve yardımcı olurlar. İsa Mesih'in Hıristiyanların inandıkları gibi *God* olmayıp "Büyük Ustalar"dan biri sayılıyor olması, yeterince vahim bir dalaletken, *God*'ın kendisi bitaraf bir "Yaratıcı Güç"e indirgenir; bir "ilke" ya da bir postulat olarak algılanır.

Teosofist akımın birden fazla temsilcisi ve varyantı var. Buna karşın, önde gelen örgütlenme New York'ta, 1875'te faaliyete geçen Teosofi Cemiyeti ("*Theosophical Society*"). Cemiyet'in amblemi kuyruğunu ısıran yılan, altı köşeli Yahudi (Davut) yıldızı ve ters Svastika'dan oluşur. Açık yüzü sola dönük olan ters Svastika büyü ve diğer doğaüstü güçleri simgeleyen Hint ilahesi Kali'ye göndermedir. Her neyse. Teosofi Cemiyeti'nin kurucusu da Ukrayna doğumlu bir Alman hanım: Helena Petrovna Blavatsky (1831-1891).

Menfur Beşli'nin akıl hocası John Ruskin, Madam Blavatsky'nin entelektüel kankalarından biri. İki de dünya çapında ünlü dostları var: William James ve William Gladstone. (Az sonra!) Madam'ın İngiltere'nin muhtelif şehirlerinde tertiplediği teosofist seanslarda bir araya geliyorlar. ("Az sonra!" deyip duruyorum ya, aslında söylemek istediğim, "Sakin olun açıklayacağım, ama buradan daha iyi bir yeri var, orada açıklayacağım"dır. Zaten yeterince dallı budaklı bir metin, bir de Necefli Maşrapa kesintilerinin sayısı daha fazla artarsa, yorulacaksınız diye korkmaktayım, yavrum. Yapabilirseniz, ismi aklınızda tutmaya çalışın; değilse şimdilik göz aşinalığıyla yetinin derim, nasılsa ileride tekrar karşımıza gelecek mecburen. Bunlar bilinmeden Amerika anlaşılmaz, ne yazık ki. Şeytan ayrıntıda gizlidir deriz ya, jeopolitik mülahazalar kifayet etmiyor.)

Necefli Maşrapa!.. Svastika muskaları, *"Sevgi Birliği", "Beyti Dost"*

Teosofizmin "büyükannesi" olarak bilinen Madam Blavatsky, on yedi yaşındayken yaptığı kısa bir evlilikten sonra Ukrayna'yı terk etmiş, on yıl süreyle Mısır, Hindistan, Nepal, Tibet, Türkiye dahil, "Orient"ta gezmediği ülke kalmamış olan Olivia Robertson toprağından bir spiritüalist, yani ruhçu. Tersi daha doğru tabii, yani 1993'te toplanan Dünya Dinleri Parlamentosu'nda yer alan Olivia Robertson, Madam Blavatsky'nin toprağından. Hele de Ukraynalı hanımın yaşadığı yılları (1831-1891) düşünürseniz, kadın haliyle olmadık işler başarmış olduğu açık. Bildiğim kadarıyla bir düzineden fazla kitabı var; en ünlülerinden biri *"Isis Unveiled"*, diğeri *"Secret Doctrine"*. Bu iki eserinin kendisine *"insanlık tarihinin tüm bilgisine sahip olan"* mahatmalar, yani Budist Azizleri, yani "Büyük Ruhlar" tarafından Tibet'te *indirildiğini* iddia ediyor. Bilgi aktarımı *"yedi esrarengiz (ezoterik) sembol"* üzerinden gerçekleştirilmişmiş. Sembollerden her biri insanlığın *"manevi yuvasına dönme"* çabasındaki bir aşamaya tekabül ediyor ve *o aşamayı gerçekleştiren* ırkla özdeşleşiyormuş.

Şimdi de bunu dinleyin: *"Yedi esrarengiz sembol"*ün en önemlisi "Svastika". Ve Svastika, *"insanlığı karanlıktan ışığa taşıyacak, insanın evriminde yeni bir dönem açacak paranormal güçleri haiz olan Aryan ırk"*nı simgeliyor. İyi ya deyip de geçemiyorsunuz, çünkü Alman askerlerinin İkinci Dünya Sava-

şı boyunca Svastika'yı bir uğur nesnesi *(muska)* olarak bağırlarına bastıkları gerçeği var. "Uğur" imalatını da "*List Society*" üstleniyor ki, bu cemiyeti "üstün ırk" düşüncesinin ve Neo-Paganizmin fikir babası sayılan Alman filozof, tarihçi ve yazar Guido Karl Anton List'in (1848-1919) anısına kurmuşlardı.

Svastika niye başka bir ulusa değil de Almanlara gidiyor diye sormalısınız. Bir yerde rastlamış değilim, doğrulayamıyorum yavrum, ama hanımın Ukrayna doğumlu olmasından yola çıkarak, aslen "*Russlandmennoniten*" (Rus Mennonitleri) dedikleri cemaatten olmalı diye akıl yürütüyorum. Bu insanlar, Katolik Almanların zulmettikleri "Mennonite" tarikatına (az sonra!) mensuptular. "Bakiye tarikatlar"dan bahsederken değinmiştim, ne Katolik ne de İngiliz kiliselerinin öğretilerini içlerine sindirememiş olan cemaatlerden biri. İncil'in özgün mesajını izlediklerini iddia eden, çoğunlukla köktenci klanlar, genelde kabul gören ibadet pratiklerine katılmazlar, yerleşik düzenin dışında kalmaya gayret ederler, erkekleri askere gitmez, kralın hizmetinde çalışmaz, çocuklarını devlet okullarına göndermezlerdi.

Çariçe II. Katerina (1729-1796), Alman Katoliklerin bunalttığı Mennonite'lerin iltica başvurularını kabul etmiş, 1790'lardan itibaren de Don boyuna yerleştirmişti. Almanca-Hollandaca karışımı bir lehçe konuşan, "*etnik-dini*" bir cemaattiler, aralarına Cermen olmayanları almazlardı. Zaman içinde Ukrayna'da büyük çiftlikler kurdular, servet sahibi oldular. Ekim Devrimi'nden sonra başları Bolşeviklerle derde girdi, epeyce bir kısmı ABD'ye göçmeyi başardı. Kalanlar 1941'de Ukrayna'yı işgal eden Hitler'i "kurtarıcı" olarak çiçeklerle karşılamışlardı. Bir kez daha göçmek zorunda kaldıklarını tahmin edersiniz. Her neyse.

Batı dünyasında Budizm ve Hinduizme ihtida eden Hıristiyanların sayılarında görülen artış da Teosofizme bağlanır. "*Panteizm, reenkarnasyon, karma, sır, psişik/mistik/paranormal aktivite*" gibi günümüzde sıkça duyulan kavramlar Teosofist dünya görüşünün işaretleridir. Fırsatınız olursa, bizim ruhçulara da bir bakın derim, yavrum. Dr. Bedri Ruhselman (1898-1960), Dr. Refet Kayserilioğlu (1922-2005) hatta Necip Fazıl Kısakürek (1905-1983) ve Prof. Dr. Nur Serter, "*Beyti Dost*" dedikleri "*Büyük Ruh*"un, yaradılışın sırrına dair anlattıklarını "*Sevgi Birliği*" nam grubunun üyeleriyle paylaşırlardı. Dergi ve kitapları da vardır. "*Beyti Dost*"un Hazreti İsa'nın ruhu olduğu iddia edilir. Murat Bardakçı, '70'li ve '80'li yılların İstanbul'unun "*ruhçu gruplar bakımından gayet zengin olduğunu*" söyler,

"sıradan manyetizmacısından Altın Şafak mensubuna, Tapınakçısından Gül ve Haç Kardeşine kadar herkes bulunurdu"[11] diye anlatır. İtiraf edeyim ki, bu *"Gül ve Haç Kardeşliği"*ne dair en gerçekçi izahata Ekşi Sözlük'te rastladıydım. Kasım 2001'de "otisabi" rumuzuyla yazan arkadaş, sağ olsun hislerime tercüman olmuştur, vesselam:

"'*Rosicrucians*' namıdiğer '*görünmezler*' ya da Lazca istavrozun sapını gülle donatımcılar; bugün aklımızın almadığı güllü haç, gamalı haç, piramitli göz gibi okült sembolleri yerli yersiz kullanmış ilk gizli örgüttür. *Rosencreutz*'un mistik öğretilerini takip ederek, yarı bilimsel, yarı mistik (sanırım aklın yettiği noktalara kadar bilimsel, kafanın basmadığı yerde mistik) bir öğreti takip etmişlerdir. Tapınak (*Templar*) Şövalyeleri'nin bir uzantısı kabul edilen bu insanlar, *alumbrados* (Illuminati'nin İspanyol ataları), *kabalist* (doğaüstü varlıklarla ilişki kurma sanatında uzmanlaşmış kişi), *hermetik büyücü* (mistik şeylerle ilgilenen münzevi) ve simyacılarla da ilişkilendirilebilecek, çok zorlanılırsa '*bunların ataları gnostiklerdir*' denilebilecek olan bu şahısların toplu olarak kimseye bir yararı dokunduğu görülmemişse de, birey bazında Amerika'nın kurucu ekibinden Jefferson ve Franklin gibi gönül dostlarının muhabbetiyle şenlenmişlerdir..."

Benjamin Franklin (1706-1790) ya da Thomas Jefferson'ın (1743-1826) teosofist olup olmadıklarını bilmiyorum, bir yerde rastlamış da değilim ama deist ve/veya farmason oldukları kesindir. Günümüzde müritlerinin sayıları itibariyle önemli bir tarikat değil teosofizm. Yedi bini ABD'de olmak üzere, tüm dünyadaki sayılarının 40 binden az olduğu söylenir, buna karşın, *elitist* bir felsefe ve dünya görüşü olarak fevkalade etkin, ayrıca *"New Age"*in ve *"New Age dinleri"*nin temelini teşkil ettikleri de doğru. New Age'den daha çok bahsedeceğiz, şimdilik bir fikir vereyim de bu bahsi kapatalım, müstemlekecilere dönelim.

Necefli Maşrapa!.. *"Sismik bir kültürel deprem"* olarak *"New Age"*

*"New Age"*i Avrupa din birliğini darmadağın eden 16. yüzyıl "Reform" hareketinin *"gelişmiş versiyonu"* olarak düşüneceksiniz. Malum olduğu üzere Martin Luther'i (1483-1546) öne çıkaran reform/ıslahat hareketi Roma Katolik Kilisesi'nin bölünmesiyle sonuçlanmış, bu olaydan kimi Katolik, kimi Protes-

tan cephesiyle irtibatlı, kimi her ikisinden de bağımsız yüzlerce yeni tarikat doğmuştu. O yıllardaki mesele, müesses kilisenin 15. yüzyıldan itibaren radikal bir biçimde değişen yaşamı, deyiş yerindeyse "boylayamaz" hale gelmiş olmasıydı. Sanayi Devrimi kapıdaydı, insanlar her gün yeni bir buluş, yeni bir keşif haberiyle sarsılıyorlardı. Bir zamanların esrarengiz diyarları, Amerika, Afrika kıtaları komşu kapısı olmak üzereydiler. Bir taraftan vahşi din savaşları, diğer taraftan eski Yunan ve Roma'nın terekesinin açık ettiği şaşırtıcı düşünceler, Galilei'ydi, Kopernik'ti derken Avro-Amerikan halkları meselelerine cevap verebilecek daha "insani" bir maneviyatın peşinde düştülerdi.

Aradan yüzlerce yıl geçti, bu defa 20. yüzyıl tüm hışmıyla indi. Sorunlar azalacağına arttı, cevap arayışları da öyle. 21. yüzyılda artık Afrika'dan, Amerika'lardan değil, Mars'tan, Venüs'ten, siborglardan konuşuluyordu. İnsanların *yeni, yine, yeniden* bir arayışa girmeleri kaçınılmazdı. Öyle de oldu. 2012'ye gelindiğinde Hıristiyan dünyasında 43.000, (evet, doğru okudunuz, kırk üç bin) tarikatın olduğu hesaplanmaktaydı; yetmezmiş gibi bu rakamın 2025'te 55.000'i bulacağı da ileri sürülmekteydi. Dini bütün Hıristiyanların mezkûr bölünmeyi dünyanın sonunu getirecek *"sismik bir kültürel depremin öncüsü"* olarak gördüklerini bilesiniz.

"New Age" dendiğinde, *"ahenk ve aydınlanmanın hüküm süreceği yeni bir çağ"* yaratmayı (evet, ideal hep aynı ideal!) amaçlayan hareket ve örgütlerin *bütününü* tanımlayan bir terim olarak düşüneceksiniz yavrum. *"New Age Community"* dedikleri (ve bir ümmet olarak kabul gören) bu insanların nerede başlayıp nerede bittikleri de belli değil. Ne belirgin bir milliyetleri ne de sabit sınırları var. Buna karşın, ortak inançlarından söz edilebiliyor.

Her şeyden önce maddenin değil ruhun öne çıkarıldığı, manevi yapılanmaya önem verilen, farkındalığın arttığı bir dönemin, *yeni bir çağın* eşiğinde olduğumuza inanıyorlar. Bu *yeni çağ*, açlığın, yoksulluğun, ırkçılığın, cinsiyet ayırımcılığının ve savaşların ortadan kalktığı bir çağ olacaktı. (Niye "-di'li geçmiş zaman" kullandığımı soracaksınız; '70'li ve '80'li yıllardaki heyecan yitirildiği için diyeceğim.) Nasıl olacaktı da açlık, ırkçılık gibi insanlığın başat sorunlarına çare bulunacaktı diye sorarsanız, resmî cevap: İnsanoğlu yeniden *"aydınlanacak"*, *"kişisel dönüşümünü"* gerçekleştirecek, böylece *"şifa bulacak"*, huzura kavuşacaktı. Bu kaçıncı aydınlanma demez misiniz? Muhteşem bir ütopya idi, vesselam. İleride göreceğimiz gibi, *neocon*'lar izin vermedi. Her neyse.

Amerikan zihniyetini oluşturan iki ana damardan birincisinin Sir Francis Bacon'la (1561-1626) görünür olan, Benjamin Franklin (1706-1790), Thomas Jefferson (1743-1826), James Madison (1751-1836) gibi deist ve/veya farmason *"Kurucu Babalar"*la devam eden *"bilimsellik"* iştiyakı, ikincisinin ülkenin manevi iklimini belirleyen *Püriten dünya görüşü* olduğundan bahsetmiştik.

"Akranlarından yirmi yıl ileride" olduğu söylenen Nicholas Osborne Hagger diye 1939 doğumlu bir İngiliz tarihçi yazar var. Birbirlerinden bağımsızlarmış gibi duran münferit olayları irtibatlayıp bütünleştirebilen sıra dışı bir beyin olduğu kabul ediliyor. Şimdilerde *"Dünya Tarih ve Dinlerinin Birleşik Büyük Teorisi"* üzerinde çalışıyor ki anlaşılan müteveffa Stephen Hawking'in "Her Şeyin Teorisi" (*"The Theory of Everything"*) arayışının sosyal bilimlerdeki karşılığını oluşturmaya çabalamaktadır. Türkçeye çevrilmemiş 40 kitabı, 1.700 lirik şiiri, 300 kasidesi, 67.000 dizeden oluşan iki nazım destanı, 1.200 kısa hikâyesi var. Bir de, dört okuldan oluşan bir eğitim zincirinin yöneticisi. Diyeceğim, Hagger'ın ABD'yi oluşturan zihniyete dair yorumlarının ciddiye alınması gerekiyor. Bir de, ne yapıp edin, hazretin İran'dan Libya'ya, *"Dünya Devleti"*nden ABD'nin gizli rüyasına; evrenselcilikten *Birleşik Avrupa* tasavvuruna varıncaya kadar dünyanın çağdaş sorunlarıyla yüzleşen kitaplarıyla tanışın. Bunu yapabilirseniz, 21. yüzyılda olup bitenleri hızlandırılmış bir film gibi yakalayıp sindirebilirsiniz diye düşünüyorum, yavrum. Habire yüklü siparişler verip duruyorum ya, gözünüz korkmasın. Kaldırın başınızı, dünyayı 21. yüzyıldaki haliyle, olduğu gibi okumaya bakın. Tahmin ettiğinizden çok daha bilgili olduğunuzu göreceksiniz; mesele dağarcığınızdaki malumatı sistematikleştirmekte.

Az önce de değindiğim gibi Hagger, ABD'nin *"Kurucu Babalar"*ını "Hıristiyanlar" ve "örgütlü dinlerin tümünü reddeden deistler" olarak ikiye ayırmak gerektiğine işaret ediyor. Hıristiyan olanlar, *"Planting Fathers"* dediği rençperler, çiftlik sahipleri, küçük sanayiciler; deistler ise, bir "Yüce Varlık'a (*"Supreme Being"*) ibadet etmenin gereğine, ibadetin en iyi şeklinin iffetli bir yaşam sürmek olduğuna" inananlar. Bu ikinci grup, *"ölümden sonra ödüllendirilecek ve/veya cezalandırılacak olduklarına da inanıyor; insanoğlunun nedamet getirmeyi, tövbe etmeyi bilmesi gerektiğine de. İnanmadıkları, bakireden doğmuş olmak, insansal işlere ilahi müdahale gibi tabiata ve akla ters düştüğünü düşündükleri dini söylemler."*[12]

1700'lü yılların Avrupa'nın bir bütün olarak kendi bilincine vardığı, seküler Avrupalı kimliğinin, değerlerinin, açmazlarını oluşturan kanaatlerinin mayalandığı yıllar olduğunu ıskalamayın, yavrum. Aklımdayken, Avro-Amerikan toplumunu anlamak için ayırabildiğiniz zaman tek asra yetiyorsa, tek bir asır okuyabilecekseniz, o asır 18. yüzyıl olsun, zira hâkim Batı medeniyeti en büyük zaferlerinin ve hezimetlerinin tohumlarını 1700'lü yıllarda atılan düşünce biçimlerine borçludur. Zaten Hagger da Amerika'nın ABD'ye dönüşmesinin Avrupa'nın *Aydınlanma Çağı* denilen döneme denk düştüğünü vurguluyor. George Washington'ın (1732-1799), Benjamin Franklin'in (1706-1790), John Adams'ın (1735-1826), Thomas Jefferson'ın (1743-1826) "*21. yüzyılın seküler Batı Avrupa'sında bile görülmeyen ölçülerde küstah ve cüretkâr ateizmin 18. yüzyıl öncüleri*"nin etkisi altında kaldıklarına işaret ediyor.

"*Küstah ve cüretkâr ateistler*" dediği de Denis Diderot (1713-1784), Jean-Jacques Rousseau (1712-1778), David Hume (1711-1776), Adam Smith (1723-1790), Horace Walpole (1717-1797) gibi bizim de az çok tanıdığımız sıra dışı entelektüeller oluyor. Pierre-Simon Laplace'ın (1749-1827) Tanrı'yı bir hipoteze indirgeyen bilimselliği, bu insanların "*doğru ve haklı*" olduklarına dair güvenlerini daha da arttırıyor. Bu güvenle Alman kökenli Fransız materyalist filozof Henri Thiry d'Holbach'ın (1723-1789) "*özgür düşüncenin merkezüssü*" sayılan Paris'teki evinde, haftada birkaç kez bir araya gelir ve herkesin "*wine soaked*" (şarapla sırılsıklam) olduğu anlatılan yemekli toplantılarda "*Cesur Yeni Dünya*"nın yollarını döşer, 1789 Fransız Devrimi'nin zeminini hazırlarlarmış. Bu noktada yine bir yazar önereceğim: Philipp Blom. Oxford çıkışlı, ama bu defa 1970 Hamburg doğumlu bir Alman tarihçi. Blom'un "*A Wicked Company: The Forgotten Radicalism of the European Enlightenment*" isimli bir eseri var. 2010'da Amazon'dan çıktı, sağ olsun Faruk Akkuş da sıcağı sıcağına çevirdi. Kitap 2014'te, Sel Yayıncılık'tan "*Cadı Kazanı: Avrupa Aydınlanmasının Unutulmuş Radikalizmi*" adıyla çıktı.

Yeri gelmişken, Sel Yayıncılık'ın "*... Fransız Devrimi öncesindeki döneme, kültürel ve entelektüel hayata güçlü bir giriş niteliği taşıyan* Cadı Kazanı, *18. yüzyıl Paris meclislerinin canlı ve üretken entelektüel tartışmalarına ve onların kahramanlarına yeniden hayat verirken Aydınlanma dönemi düşünürlerine dair kalıplaşmış fikirlere de meydan okuyor. Büyük Ansiklopedi projesinden sansür ve edebiyata, din ve felsefeyle hesaplaşmalardan kişisel husumetlere dönemi farklı ayrıntılarıyla ele alan, son derece bilgilendirici*

bir çalışma..." şeklindeki fevkalade isabetli tanıtımına karşın, son baktığımda sadece 59 adet satılmıştı. 2018 yılı itibariyle Türkiye'de yükseköğretim kurumlarında öğrenim gören öğrenci sayısı 7 milyon 560 bin. Profesördü, yardımcı doçentti, bütün öğretim elemanlarını göz önüne aldığınızda karşınıza çıkan ilgisizlik utanç vericidir. Mamafih kraldan fazla kralcıyızdır ya, Lenin-Stalin ekolü sosyalist aydınların gözbebeği Paul Thiry d'Holbach ve ekürisinin aşağılık sapkınlıklarının ortaya dökülüyor olmasının bizim "Batılılaşmacı" aydınlarımızı rencide etmiş olması da mümkündür. "*Kol kırılır yen içinde*" anlayışımız muhafazakâr kesimle sınırlı değildir, yavrum; en "Batıcı" sekülerist aydınlarımız bile davalarına zarar vereceğini düşündükleri olguların üstünü örtmek eğiliminde olurlar. Her neyse.

Blom, aslında bir hayli varlıklı bir "baron" olan Paul Thiry d'Holbach'ın evsahipliği yaptığı yemekli toplantılarda belirli aralıklarla bir araya gelen dehaların zekâ müsabakalarını, edepsizlik yarışlarını, birbirlerini kışkırtmalarını hikâye ediyor. Epikür'den (d. İÖ 340) Kant'a (1724-1804) devasa bir düşün yelpazesine hâkim olabilen bu pervasız aydınların özel yaşamlarından fobilerine, kuşkularına, tereddütlerine, sapıklıklarına kadar hemen her türlü "insani" zaaflarını paylaştıkları şölenleri anlatıyor, zamanın ruhu bağlamında ne denli tahripkâr ve kışkırtıcı olabileceklerine işaret ediyor.

Fransa'nın, İngiltere'den hemen her zaman daha geri olduğunu, 1700'lerde erkeklerin sadece yüzde 29'unun, kadınların yüzde 14'ünün okuryazar olduğunu da hesaba katmalısınız. Bu meyanda bize okutulan ("*bize*" derken Avrupa kültürünün pazarlandığı "öteki" dünyaya demek istiyorum) medeniyet tarihinin *sahiden kimin tarihi* olduğunu da sorgulamalısınız.

Nitekim Baron d'Holbach'ın misafirleri kamuoyu önderleri olarak entelektüel ve siyasi güç kazanmak, dönemin zihniyetini değiştirmek peşindeydiler. Amaçlarına ulaşmak için Diderot'nun 28 ciltlik ansiklopedisini ("*Encyclopedié*") Blom'un demesiyle, "*bir Truva atı gibi kullanarak yıkıcı fikirlerini hiçbir şeyden haberi olmayan okurların evlerine soktular*". Fransa dışında gizlice yazıp bastıkları kitap ve broşürleri ülkeye kaçak getirerek, el altından dağılmasını sağladılar. (FETÖ'nün yayıncılığa verdiği önemi ve bastığı çocuk kitaplarını hatırlayın.)

Benzeri bir harekete, yüz yıl gecikmeyle de olsa, Çarlık Rusya'sında rastlanır yavrum. Fransız muadilleri gibi Rus "*intellijenti*" de tuzu kuru, hatta varlıklı insanlardan oluşur. Onların tuttukları yol da 1917 Bolşevik Devrimi'yle

sonuçlanır. Nitekim dünyada kendi entelijensiyasını doğurabilmiş iki milletten birisinin Fransızlar, diğerinin Ruslar olduğu söylenir. Nedenini her şeyden önce radikal ölçülerde pervasız olmuş olmalarıyla açıklarlar. Gizli toplantılarında eleştirmedikleri kurum, alaya almadıkları değer, yıkmadıkları toplumsal put yoktur; ipliği pazara çıkarılmadık ne bir dini inanç, ne bir ecdat, ne bir aziz, ne de bir mukaddes bırakırlar. 1850'den itibaren hızlanan bu süreç "*nihilizm*" (hiççilik) olarak bilinen sapkınlığı doğurur. "*Babalar ve Oğullar*" (1860) romanını bilirsiniz. Turgenyev, o eserinde nihilizmi ünlü karakteri Bazarov üzerinden anlatır. Tanrı'nın bir hipotezden ibaret olduğunun "bilimsel" ispatı, "*mademki dünya hasbelkader bir araya gelmiş atomlardan ibaret, hiçbir şeyin içrek anlamı yok, öyleyse yaşıyor olmanın da hiçbir kaymeti yok*" mealinde derin nafilelik duygusunu tetiklemiş, Gogol'ün (1809-1852) de dahil olduğu 2000'den fazla Rus aydınının canlarına kıymalarıyla sonuçlanmıştı. Fransa'daki süreç bu kadar sert değildi. Bir önemli nedeninin Fransa'nın son tahlilde bir Avrupa ülkesi olması, Fransız entelektüellerinin Anglosakson, Germen, İtalyan, İspanyol, İskandinav hatta Amerikalı/koloniyel akranlarıyla temas ve dayanışma imkânı bulmaları olduğu söylenir. Baron d'Holbach ve ekürisi, mesela Atlantik'in öteki yakasında mukim Washington'la, Adams'la, Thomas Jefferson'la yazışıyorlardı.

Rus aydınlarının yalnızlığı biraz da bizim münevverlerimizin yalnızlığına benzer, yavrum. Ülkenin coğrafi konumu, dil ve alfabe farklılığı Avrupalı akranlarıyla iletişim kurmalarını zorlaştırır. Çariçe II. Katerina'nın (1729-1796) hummalı Batılılaştırma çabalarına rağmen ("*hummalı*" dediğim, Voltaire'i danışman tutmuş, Diderot'ya Rus eğitim sistemini kursun diye bir servet bağışlamıştı) Rus *intellijenti*, Batı entelijansiyasının nezdinde hep Doğulu, hep Asyalı, hep yabancı oldu ve öyle kaldı. Shakespeare'i sular seller gibi biliyor olmaları da "Avrupalı" sayılmalarına yetmedi.

Pencere: *"Cesur Yeni Dünya" ve "Pursuit of Happiness"*

Buyruklarını İncil yoluyla kullarına duyuran bir Yaratıcının olmaması halinde ortaya çıkabilecek devasa boşluğu tasavvur edebilirsiniz, yavrum. Her şeyden önce iyilik-kötülük kavramlarının yeniden düşünülmesi, formüle edilmesi gerekiyordu. D'Holbach, Diderot ve yandaşlarının "*Cesur Yeni*

Dünya"larında ne günah diye bir şey ne de öbür dünyada ceza vardı. İnsanoğlunun doğadan intikal ettiği fıtratı itibariyle zaten "*güçlü ve kör tutkuların eseri ve esiri*" olduğuna karar vermişlerdi. "*İhtiras*" her durumda hayatın temel gerçeği, yeryüzündeki yaşamın payandası olarak görülüyor, "*akıl ve mantık*"ın ihtirastan sonra geldiği savunuluyordu: "*Devasa bir okyanusta fırtına ve dalgalarla boğuşan bir geminin yelkenleri, o teknenin gidişatına ne kadar hâkim olabilirlerse, akıl ve mantık da insanlara o kadar hâkim olabilir.*" Hal böyle olunca, hâkim ideoloji, "*hayat, mutluluğun peşinde koşmak ve acıdan kaçınmak*tan *ibarettir*" anlayışında düğümlendi.

Bu anlayışın 1776 Amerikan Bağımsızlık Bildirisi'ne doğrudan, "mutluluğun peşinde koşmak" şeklinde ("*pursuit of happiness*") girdiğini bilesiniz: "*[...] all men are created equal [...] they are endowed by their Creator with certain unalienable Rights [...] Liberty and the pursuit of Happiness.*" Mealen, "Tüm insanlar eşit yaratılmış, Yaratan tarafından devrolunamaz bazı haklarla donatılmışlardır: Yaşama, Özgürlük ve Mutluluğun Peşinde Koşma Hakkı."

1776 "*Declaration of Independence*"ı hazırlayan iki "Amerikalı"dan biri, Baron d'Holbach davetlerinin müdavimlerinden Boston'lı Benjamin Franklin, diğeri Thomas Jefferson'dır. Franklin, 1750'li yıllardan itibaren Fransız aydınlarıyla içli dışlıydı. Makaleleri, kitapları Fransızcaya çevriliyor, Amerika'nın Fransa temsilcisi gibi hareket ediyordu. Fransız erguvanileri nezdinde çok popüler olduğu, davetlerden çalışmaya vakit bulamadığı anlatılır. John Adams onun bu hallerini pek kıskanırmış, anılarında yazmış. Mamafih Franklin çok yönlü bir adamdır, popülaritesi sayesinde müstemleke eşrafına yüksek miktarlarda kredi bulur, kendi komisyonunu da alırmış; 1778'de ortaelçi, 1779'da büyükelçi. Thomas Jefferson da 1784'ten itibaren Paris'te. Beş yıl kalıyor, hatta Bastil'in yıkılışını otelinden seyretmişmiş. (Aklımdayken, 1789 ayaklanmasında halkın mahkûmları serbest bırakmak için Bastil'i bastıkları anlatılır ama o öyle değildir. O gün cezaevi bomboş olup, içeride bir sarhoş soyludan başka kimse yoktur. Yıkılan binanın taşlarını İhtilal'den sonra çeşme, anıt vb. inşaatlarda kullanmışlardı.)

John Adams da Fransa'da uzun uzun kaldı. Benjamin Franklin'in kendisini Paris'in yüksek sosyetesiyle tanıştırdığı söylenir; Paris sosyetesi dedikleri d'Holbach'ın tayfası. Diyeceğim, Kurucu Babalar Fransa'nın en zengin burjuvazisine muhataptılar yavrum. Eliniz değdiğinde, "*Amerikan davasının sempatizan*"ı olarak takdim edilen Jacques-Donatien Le Ray de

Chaumont isimli zata bir bakın. Bu adama "*Amerikan ihtilalinin hamisi*" de derler, çünkü önde gelen kreditörlerden biri, ayrıca Fransız ayaklanmasına hayli kaynak sağlamış.

Hasılı Fransız İhtilali'nin mottosu "*Liberté, égalité, fraternité*" aslında lafügüzaf yavrum. Mottonun Hıristiyan üçlemesinin tahrif edilmiş hali olduğu da söylenir. İhtilalciler, istavroz çıkarırlarken güya eşitlik, özgürlük, kardeşlik diye Latince mırıldanırlarmış: "*Libertas, fraternitas, aequalitas*". Mamafih tam kapasite çalışan giyotinlerden ayaklarının dibine dakika başı bir kesik kafa yuvarlandığını düşününce, istavroz çıkarmazlar da ne yaparlar, diyor insan. Bir de mavi-beyaz-kırmızıdır ya Fransız bayrağı, bu renkler de mottonun tekrarı sayılıyorlar. Mavinin ("*bleu*") eşitliği temsil ettiği söylenir (devrim sırasında saltanat süren Bourbon Hanedanı'nın rengi de mavidir), beyaz ("*blanc*") başkent Paris'i, kırmızı ("*rouge*") ihtilalcileri simgelermiş. Kırmızının milliyetçilik, cesaret, kan, vatan aşkı gibi anlamları da varmış. Öyle veya böyle yerkürede yer etmiş bir motto olduğunu teslim etmek lazım. Bizim İttihat Terakki de "*Hürriyet, Müsavat, Uhuvvet*" diye yola çıktıydı. Süleyman Demirel'in "Özgürlük olmadan eşitlik olmaz; özgürlük ve eşitlik olmadan kardeşlik olmaz," demesi meşhurdur. Bir de tabii Amerikan bayrağının renkleri de buradan gelir.

"*Demokrasi dininin kutsal üçlemesi*"nin Kilise'yi dehşete düşürdüğünü tahmin edersiniz. Ruhban sınıfı entelijansiyaya şiddetle karşı çıkıyor, Aydınlanmacıların günaha ve sefahate davetiye çıkardıklarını söylüyorlardı. Papa hâlâ çok güçlüydü, sapıklık saydığı davranışları idamla cezalandırılabiliyordu. Baron d'Holbach avenesinin zindandan kurtulmuş olmalarını (aralarından sadece Diderot bir süre hapis yattı) edepsizliklerini büyük bir maharetle kılıfına uydurabilmiş olmalarına bağlarlar (Blom). O nasıl şey öyle diyeceksiniz. Şöyle: Tutku ve ihtirasın hayatın temel gerçeği, hatta yeryüzündeki yaşamın biricik hakikati olduğu şeklindeki söylemlerine (ve o söylemleri doğrultusundaki yaşamışlıklarına!) rağmen, kendilerinin asla şehvetten, tamahtan, aşırı hoşgörüden yana olmadıklarını iddia etmeleri gibi bir şey yavrum. Hani "hocanın söylediğini yap, yaptığını yapma" diye bir atasözümüz vardır ya, bana onu hatırlatır. Meğer dillere düşmüş sefahat âlemleri, "*karşılıklı saygı üzerine kurulmuş, kölelerden ve köle sahiplerinden arındırılmış, ezenin ezilenin olmadığı bir toplum kurmak*" taleplerini duyurmak içindir! Adaletin gerçekleşmesini

öteki dünyaya bırakmamak ("*geç gelen adalet adalet değildir*" anlayışı da buradan gelir); insanları ırklarına, cinsiyetlerine, etnisitelerine göre ayırmamak; krallara, hanedanlara ilahi vasıflar atfetmemek; mutluluğun herkesin hakkı olduğunu teslim etmek gibi dönemin ruhuna uygun idealler seslendirirler. "*Bir düşesin hizmetçisinden daha üstün olmadığı fikri herkese iyi geldi,*" diye açıklıyor Blom. Anlaşılan buna Papa da dahildir. Hasılı Diderot ve d'Holbach değil, ama Voltaire ve Rousseau bugün Paris'in en itibarlı mezarlığında yan yana gömülü yatmaktadırlar.

Haksızlık etmeyeyim, sizi de yanıltmayayım. Aydınlanma filozofları bu uçarı grupla sınırlı değildir. Kilisenin kaygılarını paylaşmakla birlikte, aklın ve mantığın insanoğlunun fıtri özellikleri olduğunu savunan, toplumun aklıselimine güvenen, tutku, hayvansal içgüdü gibi akıldışı yollara tevessül etmeyeceğine inananların sayısı da az değildir. Sohbet ilerledikçe onların da kendi rasyonalist ütopyalarını geliştirdiklerini göreceğiz.

Pencere: *"Erdemli bir otokratik oligarşi"* olarak ABD

Fransız uçarılığının "zenginleştirdiği" (öyle derler) Kurucu Babalar'ın düşüncelerini son tahlilde şekillendirenin Sir Francis Bacon (1561-1626) olduğu anlatılır. Başta Benjamin Franklin, George Washington, John Adams, Thomas Jefferson ve James Madison farmason değillerse deisttirler. Washington-Madison ikilisi asıl düşüncelerini saklamayı, Hıristiyanmış gibi görünmeyi tercih ederler, nedeni "*ülkenin Katolik, Anglikan ve Püriten sakinlerini bir arada tutmak, yeni bir ulus-devlet oluşturmak istemeleri*" olarak açıklanır. "*Muti ve edilgen yurttaşlardan oluşan bir devlet kurduklarından emin olmak*", Hıristiyanlığın "*ilahi değil, faydacı bir amaca hizmet*" etmesini sağlamak istemektelermiş.[13] İyi ya.

Sir Francis'in ölümünden bir yıl sonra 1627'de yayınlanan "*New Atlantis*"in Amerika Birleşik Devletleri'nin ilk özgün yol haritasını çizen proje olduğundan bahsetmiştik. Ondan önceki kitabı, Püritenlerin ("*Visible Saints*") Massachusetts'e ayak bastıkları 1620'de ortaya çıkan "*Instauratio Magna*" ("Büyük Restorasyon/Büyük Diriliş") adeta bir talimatnamedir; deyin ki, Vladimir Lenin'in 1902 tarihli "*Ne Yapmalı?*" manifestosu. Hatırlarsanız Lenin'den önce Nikolay Çernişevski'nin de yapılması gereken-

leri doğrudan anlatan aynı başlıklı bir eseri vardı. Her neyse. "*Instauratio Magna*"da Bacon kendilerini dini ve seküler özgürlükleri tesis etmeye adamış bir grup aydının gizli bir cemiyette bir araya gelmelerini hikâye eder. Amaç, Amerika'da "*siyasal erkin bütününün tek elde toplandığı erdemli bir otokratik oligarşi*" kurmak, böylece insanlığın Hazreti Âdem'in cennetten kovulmasıyla birlikte yitirdiği "*doğanın üstündeki hâkimiyeti*"ni tekrar kazanmasını sağlamaktır. Bu çerçevede bilimler yeni baştan düzenlenecek, "*gayriresmî bir din*" hüviyetine kavuşturulacaklar, böylece Anglo-Amerikan insanının "*evreni fethetme seferberliği*"nin önündeki engelleri kaldırılacaktır. 1620-2020, dört yüz yıllık tasavvura mim koyun yavrum.

Belli ki bahse konu cemiyetin Bacon'ın başkanı ve ilk "*Üstad-ı Azam*"ı olduğu "Gül ve Haç Kardeşliği"nden mülhem olduğu açık. Biraderlerin kuracakları sistemde erk, oligarklardan oğullarına intikal eden yönetme hakkı değil, "*toplumun refahını arttırmaya adanmış bilimsel nitelikli kurumlar*"ın sımsıkı kenetlendikleri oligarşinin *kolektif icraatı* olacaktır. Şimdi burada bir an durun, yavrum; "*toplumun refahını arttırmaya adanmış bilimsel nitelikli kurumlar*"ın günümüzde sınır ötesi iktisadi yığışımlara (*conglomerates*) işaret ettiğini göreceksiniz.

"*Yığışım*" terimi ülkemiz gündemine girmiş değil, ola ki aşina değilsinizdir; birbiriyle ilgisi olmayan bağlantısız iş kollarının birlikte hareket ettikleri düzenlemeye *conglomerate* diyorlar; mesela Japon *Keiretsu* kendi bankası da olan Mitsubishi gibi devasa bir yığışımdır. Kore'nin *Chaebol*'unun altında Samsung, Hyundai, LG gibi uluslararası devler yer alır. Amerikan *Berkshire Hathaway* elliden fazla kuruluşun ve bir o kadar da holdingin büyük hissedarıdır. Dünya çapında şubeleri olan perakende mağazalar zinciri Walmart Stores'tan otomotiv sanayiine kadar devasa üretim/hizmet yığışımına ait şirketler, sadece 24 kişiden oluşan yönetim kuruluna hesap verirler.

"*Bilimsel nitelikli kurumlar*"dan söz eden Bacon, Kilise'nin yasalarına tabi olmayan kurumları kastediyordu. 21. yüzyılın yığışımlarını hayal etmiş olabileceğini sanmam. Buna karşın, ekonomi-politik literatürde hakkı yenmiş bir düşünür olduğunu düşünürüm doğrusu. Mesele yeryüzündeki yaşamı şekillendirmekse, Bacon'un Karl Marks'tan daha az etkin olmadığını teslim etmek lazım yavrum. Tarihin işleyiş biçimine ayrıca mim koyun ve görün ki, gün geliyor, devran dönüyor bir bakmışsınız 400 yıl öncesinin fikirleri öne çıkmakla kalmıyor, yaşamı yeniden biçimlendiriyor, şekildeki

gibi. Kıssadan hisse: İbni Haldun'dan Sultan Galiyev'e hiçbir düşünürü tarihin tozlu sayfalarında kaldılar diye es geçmemek lazım.

Otokratik oligarşi düzeninin bir telmihi de, *"toplumun refahını arttırmaya"* muktedir olduğu, yani doğru okulları (Harvard, Yale, Princeton) bitirdiği, az önce saydığımız Brahmin yasalarına uyduğu sürece, mesela Adams Hanedanı'nın kimi mensubunun Anayasa Mahkemesi'nin başında, kiminin CIA'de, kiminin üniversitede, Beyaz Saray'da, silahlı kuvvetlerde, müzede veya senfoni orkestrasının başında olmasında sakınca olmamasıdır. Bush'un zevzek oğlunun da başkan olması adam kayırma (*nepotizm*) sayılmaz. Tersine, sımsıkı kenetlenmiş böyle bir düzen tercihe şayandır. Obama'nın Dışişleri Bakanı John Forbes Kerry'yi hatırlayın. 1943 doğumlu ve Yale mezunu bu adam, ABD Senatosu'nun en zengin üyesiydi; buna Brahmin anne, Kuzey Fransa'da yaşayan anneanne ve dayıyı ekleyin. Vietnam Savaşı'nın üç kez madalyalı ama savaş karşıtı gazisi az daha ABD başkanıydı. Diyeceğim, Bacon'ın tasavvur ettiği düzen buydu ve gerçekleşti.

Sir Francis Bacon'la (1561-1626) Benjamin Franklin (1706-1790) arasında yaklaşık 150 yıl var. Dile kolay. Buna karşın Benjamin, Bacon'dan el almış gibidir, deyin ki Aziz Petros'un vekili Papa XI. Clement'tır (1700-1721) kendisi.

Amerikan kültürünün esası: *"Englishness"*

Pencere: Üstad-ı Azam Benjamin Franklin, *"The First American"*

1706 Boston doğumlu Benjamin Franklin'e *"İlk Amerikalı"* da derler. Nedeni, ABD'nin kuruluşunda belirleyici rol oynamış velut bir yazar olmasının ötesinde yabana atılamayacak bir mucit ve bilim adamı olmasıyla açıklanır. On altı çocuklu bir ailenin en küçük oğludur. Hayata babasına ait mum ve sabun imalathanesinde çıraklık yaparak başlar. Okulla arası hiçbir zaman iyi olmamış, hatta ortaokuldan terk. Buna karşın, elinden kitap düşmeyen bir çocuktur. Abilerinden birisinin zaman zaman yardımına gittiği bir matbaası var, *"The New England Courant"* isimli bir gazete çıkarıyorlar. Benjamin 15-16 yaşlarındayken bu gazetede *"Silence Dogood Mektupları"* diye isimsiz bir köşe yazıyor. İşin ilginç yanı, yazıların ona ait olduğunu

abisi dahil kimse bilmiyor, çünkü postayla gönderiyor. Şimdi, "*dogooder*" diye iyi niyetli ama başarısız reformculara derler, "*silence*" burada sükûti anlamında. Meğer Franklin "*Sükûti Hayırsever*" diye çevirebileceğim bir karakter yaratmış, onu hicvediyor.

"*Sükûti Hayırsever*", bir köy papazının dul eşi oluyor. "*Papazları ve iyi insanları seven, keyfi hükümete ve sınırsız iktidara ölesiye düşman olan*" işgüzar bir yaşlı kadın, işi gücü başkalarının kusurlarını gözlemlemek, kınamak, dedikodu yapmak; delikanlı, kadının kestiği ahkâmı mektup formunda hikâye ediyor.

Ola ki, bu kadar ayrıntıya ne gerek var diyenleriniz olacaktır. Doğrudur, "*Silence Dogood*"un mektuplarını bilseniz ne bilmeseniz ne diye de düşünülebilir. Görün ki, konuyla doğrudan ilgisi olmayan bu tür bilgilerin tarihe şöyle ya da böyle şekil vermiş kişilikleri anlamakta paha biçilmez yararı olduğu kanısındayım, yavrum. Zamanın ruhunu kestirmeye, bütünü görmeye yardımcı oluyorlar, teferruattır diye es geçmemek lazım. İyi bir örnek, Kâzım Karabekir Paşa, mesela. İzmir Suikast teşebbüsü faslından İstiklal Mahkemesi'nde yargılanmış, mürtecilikle, gericilikle suçlanmış, uğramadığı iftira kalmamış bir adamdır. İnsan, Paşa'nın çok iyi keman çaldığını, düzinelerce bestesi olduğunu bildiğinde olayları daha başka bir gözle değerlendiriyor. Karabekir'in güftesi de bestesi de kendisine ait olan bir Sanayi Marşı vardır mesela, "*İşte hayat işte emel, vatan için sağlam temel*" diye gider. Bu dizeden mülhem olarak ikiz kızlarına Hayat ve Emel adlarını vermiş. Sizce de tümden adanmışlık göstergesi değil mi?

Bence öyle. Her neyse, biz "*İlk Amerikalı*"ya dönelim. Abisinin gazete patronu, babasının Boston kentinin seçilmiş "Temizlik İşleri Başkanı" olduğuna bakılırsa, Püriten cemaatinin hayli faal bir ailesi olmuş olmalılar. Brahmin olmadıkları anlaşılıyor, ama Amerika Birleşik Devletleri'nin en muhterem atalarından Mather'ler, Franklinlerin kapı komşuları. Franklin'in ömrü, Cotton Mather'in ömrüyle (1663-1728) çakışıyor. Cotton vefat ettiğinde Benjamin yirmi iki yaşında kocaman bir adamdır. Salem Cadı Mahkemelerini (1692-1693) hatırlayın yavrum. Mather ailesinin üç kuşağı, Richard, Increase ve Cotton Mather, yani büyükbaba, baba ve torun, üçü de Püriten papazları ve Salem Mahkemelerinin ateşli savunucularıydılar. Cotton'ın babası Increase Mather (1639-1723) de Massachusetts doğumluydu. Increase'in babası, birinci kuşak, Lancashire İngiltere doğumlu, Oxford eğitimli, Richard Mather (1596-1669).

Francis Bacon vefat ettiğinde (1626), Richard Mather otuz yaşında (d. 1596) hele de zamanının ölçüleriyle orta yaşlı bir adam. On beş yaşında Oxford'da (1611), yirmi iki yaşında (1618) Chester Piskoposu. Francis Bacon'a bir kol boyu mesafede, *New Atlantis*'i de bilir, *Instauratio Magna*'yı da, lakin kale gibi sağlam bir Püriten'dir. Gül ve Haç Kardeşliği gibi gizli cemiyetlerle işi olmaz. Olağanüstü bir özveri ve adanmışlıkla çalışırken (Kilise'den maaş almazmış), York Başpiskoposu'yla cübbe konusunda tartışır. Açığa alınınca vaizliği bırakır, bir hacı kafilesine katılır, dört oğlu ve karısıyla Massachusetts'e gelir, 1635. İş tekliflerinden birini seçer, Dorchester kasabasına yerleşir. 1636'da Boston'da hocalık etmeye başlamıştır. İki oğlu daha doğar, altısından dördü papaz olur. Bu arada karısı ölür (1655), Richard mümtaz bir papaz olan John Cotton'ın dul eşiyle evlenir. İlk torununa eşinin ilk kocasının soyadını verir, o garip "Cotton Mather" adı da buradan gelir.

Benjamin Franklin, Richard Mather'a yetişemez, ama Increase ve Cotton'ın vaazlarıyla büyür. Cotton Mather'in kıyımın başlıca "bilimsel dayanağı" sayılan o tüyler ürpertici kitabını (*Büyücülük ve Cintutmasına Dair Unutulmaması Gereken İlahi Kelam*) okuduğunda on bir yaşında; kiliseye gitmekten vazgeçtiğinde on beş, "deist" olduğunu ilan ettiğinde on altı, Boston'dan kaçıp Philadelphia'ya, başka bir matbaada çalışmaya gittiğinde ise (1723) on yedi.

Genç Benjamin'i cemaatten kaçırtanın "*Visible Saints*"in ilahi ayrıcalık kuruntuları olduğu anlaşılıyor yavrum. Dönemin Püritenlerinin ne denli yobaz ve şedit olabildiklerini katliamlarından hatırlıyorsunuzdur. Bana öyle gelir ki, Hıristiyanlıktan sıdkının sıyrılıp kendisini d'Holbach'un Paris'teki malikânesine Voltaire, Diderot sohbetlerine atmasıyla sonuçlanan serüvenin nedenlerini Püriten pratiğinde aramalı. Keza, huzuru farmasonlukta bulmasını da öyle. Olağanüstü zeki bir adam olduğu kuşkusuz; yazın, siyaset, diplomasi, müzik, hatta bilimde isim yapıyor. Şimşeğin elektrik olduğunu ispat eden deneylerini hatırlarsınız, ders kitaplarında elinde uçurma fırtınada yıldırım aradığı resimlerini görmüşsünüzdür. Paratoneri de öyle keşfetmişti. Atlı arabalar için kilometre sayacı geliştiren, "Franklin sobası" diye bilinen şömineyi inşa eden, meteoroloji, matbaa, oftalmoloji alanlarında çok sayıda inovasyonu olan bir adamdır. Philadelphia'daki ilk itfaiye teşkilatını kuranın da o olduğunu hatırlıyorum. Kütüphanelerin dışarıya ödünç kitap vermeleri uygulamasını da o başlatmış. Franklin'den önce kitap sadece binanın içinde okunurmuş.

Şimdi tabii incileriniz *"Poor Richard's Almanack"ı* bilmeseniz de dökülmez. Yine de, madem yeri geldi, Richard Saunders müstear ismiyle yazdığı, bizim saatli maarif takvimine benzer bir de süreli yayını vardır. Yirmi beş yıl boyunca maişetini içinde hem takvim, hem şiirler, hem özlü sözler, hem hava tahminleri, hem de bilimsel malumat bulunan (adına ne derseniz artık) bu yayınla kazandığını söylerler; tirajı 10.000'in altına hiç düşmemiş-miş. Velhasıl, çok yönlü kişiliğinden ötürü *"Rönesans İnsanı"* lakabını hak eden bir adamdır kendileri. Her neyse.

Philadelphia'da çok kalmamış, Londra'ya geçmiş, 1729'a kadar Londra'da. Aynı yıl dönüyor ve *"Pennsylvania Gazette"*i çıkarmaya başlıyor. Müstemleke siyasetinde önemli bir isim olması bu gazeteyle. Birkaç yıl içinde (Şubat, 1731) Rosicrucian Kardeşliği'ne katılır. 1734 itibariyle Pennsylvania Eyaleti Üstad-ı Azamı olmuştur. Aynı yıl İngiltere'den getirdiği *"Anderson Anayasası"*nın 1723 baskısını Philadelphia'daki kendi matbaasında çoğaltıyor ve dağıtıyor.

Dönemin Avro-Amerikan aydınlarının hemen hepsi gibi, onun ömrü de ABD-İngiltere-Fransa arasında geçiyor. Franklin, en sık seyahat edenlerinden biri olmalı. Amerikan Bağımsızlık Savaşı (1775-1783) sürecinde Paris'te, müttefik arayışında. Nitekim, Fransız desteğinin ABD'nin kuruluşunda çok önemli olduğu anlatılır. 1783 Barış Antlaşması'nın da Benjamin Franklin'in eseri olduğu söylenir. ABD'ye 1785'te döner, Pennsylvania Valisi olur. 1790'da Philadelphia'da vefat eder.

Pencere: ABD'nin ilk Mason Anayasası, 1723

"Rosicrucian Farmasonluğu Amerika'ya resmen 1733'te, Boston St. John Locası'yla girdi. Boston, Britanya müstemlekelerinin Masonik başkenti oldu. 1737 itibariyle Boston'a ilaveten New York, Pennsylvania ve South Carolina'da da ütopik Yeni Atlantis *projesini uygulamaya geçirmeye adanmış yeni localar kurulmuştu."*[14]

Benjamin Franklin'in farmasonlarla ünsiyeti daha da erken, yavrum; Londra'da kaldığı yıllara dayandığı söylenir. Sir Francis Bacon'ın ilk Amerikalı müritlerden olduğunu düşününce, başka türlüsü de olamazdı

diyor insan; ille de merak etmiş, ne oluyor burada diye bir mason locasına uğramış olmalı. Her neyse. Spekülasyon bir yana, ABD'nin Bacon tarafından düzenlenen kuruluş şemasının esaslarının "*Anderson Anayasası*"nda vazedildiği söylenir.

"Söylenir" diyorum, çünkü 1723 tarihli bu belgenin sahiciliğine dair rivayet muhteliftir. Mamafih böyle de olması beklenir, çünkü son tahlilde gizli bir cemiyetin gizli dokümanıdır. Az önce d'Holbach'ın "*özgür düşüncenin merkezüssü*"nden bahsederken gördük, yarım asır sonra bile Papa hâlâ idam yetkisini elinde tutacak kadar güçlüydü, hal buyken bu tür "*sakıncalı*" dokümanların ulu orta dolaşımda olmaları düşünülemezdi. Papa'nın elinin İngiltere'ye uzanamadığı da doğrudur, nitekim VIII. Henry'den olmasa masonluğun Birleşik Krallık'ta neşvünema bulması olasılığı yok denecek kadar azdı. Nemrut Cromwell'i hatırlayın. Omuz üzerinde baş bırakmayan hazret, bunları da ezer geçerdi, ama yine de zamanın ruhu diye bir şey var, aklınıza esen her fikri tedavüle sokamıyorsunuz.

"*Anderson Anayasası*"na gelinde, modern farmasonluğun esaslarını ve faaliyetlerini dökümleyen bu belge Rahip James Anderson diye biri tarafından bildik ABD Anayasası'ndan elli yıl kadar önce İngiltere Birinci Büyük Locası'yla (*Premier Grand Lodge of England*) onun bağlantılı olduğu diğer localar arasında ritüel ve uygulama birliği sağlamak için yazılmış. İngiltere Birinci Büyük Locası'na yeni kaydolan çırakların eğitiminin müfredatının temelini teşkil edermiş.[15] Birkaç kez elden geçirilmiş, Franklin'in İngiltere'den getirip Philadelphia'da basıp çoğalttığı metin 1723 versiyonu. Dahası ABD'de basılıp çoğaltılan ilk masonik metinmiş. Öte yandan, Amerikan Anayasası da bugünden yarına oluşmuş değil yavrum. 1787'de yıllar süren uzun uzun müzakerelerden sonra kabul edildiğinde, Philadelphia'daki kongreye katılan on üç Kurucu eyaletten ("Devletçik"ten) dokuzunun onayıyla ancak geçmişti, son halini alması 1789'u buldu. O günden bugüne kadar da "*Amendments*" dedikleri eklentilerle yirmi yedi defa daha değiştirildi, benim son hatırladığım eklenti 2008'deydi. Bu da böyle.

Anderson Anayasası'nın birinci maddesi "*God ve din hakkında*" diye başlıyor, farmason hareketinin "*gnostik*" menşesini vurguluyor. Şöyle: "*Bir mason, itikadı icabı ahlak yasasına itaat etmekle yükümlüdür ve Marifet'i doğru anlamışsa asla ne bir budala Ateist ne de dinsiz Liberten olur. Her ne kadar antik çağlarda masonlar, her ülkede o ülkenin veya milletin dini her*

neyse o dinden olmakla yükümlendirilmişseler de, şimdi artık onları bütün insanların üzerinde mutabık oldukları dinle yükümlendirmenin, muayyen görüşleri onlara bırakmanın daha yarayışlı olduğu; yani hangi tarikat veya itikada dahil olurlarsa olsunlar, iyi ve doğru ya da şerefli ve dürüst olmaları halinde Masonluk Birliği'nin normal koşullarda birbirlerinden sürgit uzak kalacak olan insanlara içten dostluklar kazanacakları bir merkez olarak hizmet vermesi düşünülmektedir."

"*Marifet*" sözcüğüne mim koyun yavrum. Görün ki, "Gnostizm" nedir ne değildir bilmeden farmasonları; farmasonları anlamadan da ABD'yi tanımanın mümkünatı yoktur. Benim de sizi doğru dürüst aydınlatacak ehliyetim yok. Buna rağmen, buraya bir necefli maşrapa resmi koyalım da neden bahsettiklerine dair (çok çok kaba) bir fikriniz olsun diyorum. Ola ki, aranızdan bazılarınızın ilgisini çeker, derinleşmek istersiniz.

Necefli Maşrapa!.. Agnostik, gnostik, bilinemezci, bilinirci

Gnostizm'in tek bir tanımı yok. Kimine göre, "Gnostisizm"e en yakın sözcük, *Sufizm*.[16] Kimine göre İbranice "*daath*", Tibet dilinde "*rigpa*", Sanskritçe "*jna*", Arapça "*marifa*"dan türeme Türkçe "*marifet*" sözcüklerinin eş anlamlısı;[17] kimine göre de "İslami mistisizm".[18] "*Mistisizm*" sözcüğü de muğlaktır; yorumlayanın *ideolojisi* doğrultusunda farklı anlamlar kazanır. *Tasavvuf, gizemcilik, esrarengizlik,* hatta "*karanlık, gizemle yüklü olana duyulan aşırı eğilim*" olarak açıklandığını da görebilirsiniz.

Sizin ömrünüz, insan ırkının orta büyüklükte bir gezegenin üstündeki kimyasal cüruftan ibaret olduğuna dair kararın "*kesinleştiği*" yıllara denk geldi, yavrum. Ne diyorsun diyeceksiniz, müteveffa Stephen Hawking'den söz ediyorum. Hazret, "*İnsan ırkı bir milyar galaksinin uzak varoşlarında mukim çok sıradan bir yıldızın etrafında dönen orta-büyüklükte bir gezegenin üstündeki kimyasal cüruftan ibarettir*"[19] buyurmuştu. Diyeceğim, bu saatten sonra, üstelik "namevcut olduğu bildikleri" bir Yüce Varlık'a doğrudan ve kişisel deneyimle, "vecd ile, aşk ile ulaşılabileceği" iddiasını savunabilecek dilleri de yok. Gnostik terminolojiyi klinik psikolojiye devrettiler; "*fenafillah*"ın meşru bir hal olduğu hususundaki ısrarı "*bilimsel yöntemlerle*" teşhis ve tedavi edilmesi gereken "*bir davranış bozukluğu*" olarak yorumluyorlar. Görün

ki, *nur*, *aydınlık*, *ışık* insanoğluna kapatılırken, bizim medeniyetimizin en nitelikli düşünsel birikimlerinden biri daha elimizde kalmış gibi duruyor.

Yine görün ki, Bacon gibi, Franklin gibi sıra dışı beyinlerin ya da Kurucu Babaların, Mevlana Celâleddin Rumi (1207-1273), Muhyiddin İbn Arabi (1165-1240) gibi pirlerinden feyz almışlıkları da söz konusu değildir, yavrum. Avro-Amerikan entelijansiyası *New Atlantis*'ten buralara gelebilmiş değil. Sanki sen biliyorsun diyeceksiniz, haklısınız. Hele de tasavvufi kavramları eşleştirmek, ahkâm kesmek hiç haddim değil, yavrum. Olsun! Bizim onları tanımak için gösterdiğimiz gayretin onda birini onlar bizi tanımak için gösterebilselerdi, dünya bambaşka bir yer olurdu diye düşünüyorum. Her neyse. Yine de siz siz olun, bu *Nasihatname*'yi Anglo-Amerikan Hıristiyan dünyasında "*Allah ve İnsan*" ilişkilerine dair ipuçları sunan bir film izler gibi okuyun. Kavramları katıp karıştırmamaya özen gösterin. Hepsinden önemlisi, mülahazat hanesini açık bırakmayı sakın ihmal etmeyin. "*Mülazahat hanesi*" de ne diyeceksiniz, dilden düşmüş bir deyimdir; bir kimse veya bir oluşum hakkında tek okumada ya da tek duyumda kesin bir yargıya varmayıp kararı zamana bırakmak anlamına gelir. Ben ne bildiriyor olursam olayım, siz bir daha bakın. Amerika gibi muhteşem bir fırsatın heba edilmesiyle sonuçlanan sürecin aktörlerini, yani farmasonlarını, Illuminati'lerini, Rothschild'larını, Rhodes'larını, Bush'larını, Trump'larını anlamlandırabilmeniz için gereken altyapı elemanlarını gözden kaçırmayın.

Bu uyarından sonra, gelelim *gnostisizmin* (bugünkü aklımızla!) ne olup ne olmadığına. "*Agnostik*" sözcüğünü bilirsiniz, "*bilinemezci*"; yani, *God*'ın varlığının ya da yokluğunun bilinemeyeceğini, insan aklının buna yetmeyeceğini savunan dünya görüşü. "*Agnostik*"in zıt anlamlısı "*gnostik*", yani "*bilinirci*": *God*'ın zaten salt akılla ya da beş duyuyla kavranamayacağını, tanımanın ancak doğrudan ve kişisel deneyimle mümkün olabileceğini iddia edenler. Kök kelime "*gnosis*". Sözlüklerde "*knowledge*" diye geçer, ama "*bilgi*" değil "*irfan*" diye düşünmek daha doğru çünkü gnostik gelenek "*bilgi*"nin akıl, nakil ve duyu organları aracılığıyla kazanıldığı, oysa "*irfan*"ın bilginin de ötesinde fazladan bir kavrayış yetisi gerektirdiği söyler. *Veri*, *malumat*, *bilgi* ve *irfan*'ın[20] düşünce sürecini oluşturan farklı aşamalar olduğunu hatırlamalısınız. Şöyle...

Veri, gündelik yaşamımızda gördüğümüz, duyduğumuz, okuduğumuz veya karşılaştığımız olaylardan edindiğimiz duyumların bütünü; beyin

bunları sınıflandırıyor ve depoluyor. *Malumat*, beyinde depolanmış verilerin düzenlenmiş, işlenmiş, muameleye tabi tutulmuş haline deniyor. *Bilgi*, malumatın belirgin bir amacı gerçekleştirmeye yarayacak şekilde düzenlenmiş, zapturapt altına alınmışlık durumu. *Bilgi* sahibi olmak, akıl erdirme ve çözümleme yetisi gerektiriyor, oysa *malumat* edinme böyle bir kısıta tabi değil, kişi hayatta olduğu sürece kendiliğinden birikiyor. *Malumat* sahibi olmadan, *bilgi* sahibi olmak mümkün değil; ama belirgin bir amacı, bir hedefi olmayan malumatın da furuşluktan öte işlevi yok. Her durumda, *malumat* ve *bilgi*, beynin önceden kaydetmiş olduğu verilere dayanıyor, onların *neticeleri* olarak ortaya çıkıyorlar. *İrfan* ise öyle değil.

İrfan, bilginin ötesinde, *sezgi, duyarlılık, ortam farkındalığı, idrak ve "halden anlama"* dediğimiz *hassasiyetleri* gerektiriyor. Bu bağlamda, *zekâ ve tecrübenin* bileşkesi, *irfan. Arif*, irfan sahibi olan; anlatılmayanı da anlamak gibi fazladan bir becerisi, bir hüneri, bir yeteneği var. *"Arife tarif gerekmez"*, *"arif olan anlar"* düsturlarını düşünün yavrum.

Necefli Maşrapa!.. Bilmek, tanımak, marifet, Einstein

Einstein, iyi bir örnektir. "$E=mc^2$" formülüne fizik bilmeden ulaşması mümkün değildi, hatta fiziği ondan daha iyi bildiği söylenen bilim adamları (örneğin Max Planck) vardı. Lakin *"hakikat"*e ulaşmak bilginin ötesinde, Allah vergisi bir beceri gerektiriyordu. *"Hakikat"* derken, kütleyle enerji arasındaki ilişkinin *hakiki* durumundan söz ettiğimi anlıyorsunuz. Yani, Max Planck dillere destan bir fizik âlimiydi, ama *arif* olan Einstein'dı; çünkü onda Planck'ta (ya da von Neumann'da, Nicola Tesla'da) olmayan bir "marifet" vardı: *fiziği tanıyor, fiziğin halinden anlıyordu.*

"Fiziğin halinden anlamak" diye bir şey olur mu diyeceksiniz, oluyor yavrum. Fiziğin halinden anlamak da oluyor, kimyanın halinden anlamak da. Düşünülmeyeni düşünmek diye bir şey var. Yeterince verinin biriktiği ortamın iç görüyü tetiklediği, malumatın yepyeni bir bilgiye, "keşfe" evrildiği sıkça rastlanmayan ama yadsınamayan bir vakıa. Diyeceğim, tasavvuf, *bilmek*le *tanımak* arasındaki farkı vurgularken, duyulmak gibi şeylerden bahsetmiyor.

Tasavvuf ilmi, *akıl*, *nakil* (yazı veya sözle aktarılmış malumat) ve *duyu organları* aracılığıyla kazanılan kuramsal bilgi olarak tanımlıyor. İlham ve keşif yoluyla, bizzat yaşayarak elde edilen bilgiye de "*marifet*" diyor. Marifetin batını, yani içrek, yani saklı (ezoterik) menşesini de göz ardı etmiyor. Hangi mucit sıra dışı değildir ki yavrum? Keşfin, icadın Allah vergisi bir yetenek gerektirdiği de doğrudur, ama siz siz olun "*Allah vergisi yetenek*" tanımını, tekinsiz bir güç olarak algılamayın. Düşünün ki, DNA ne kadar Allah vergisi ise, "*irfan*"a ulaşmayı mümkün kılan *o sıra dışı yetenek* de bir o kadar Allah vergisidir; biri ne kadar tekinsiz ise, diğeri de bir o kadar tekinsiz.

Şimdi bir an için Einstein'ın "*kütle-enerji ilişkisi*"ni değil de, "*God-insan ilişkisi*"ni anlamanın peşine düştüğünü hayal edin! Böyle bir durumda, $E=mc^2$ formülünü keşfetmesiyle sonuçlanan fizik bilgilerinin yerini, kutsal metinlerde nakledilegelen *God*'a dair bilgiler alacak, hazret onlarda yoğunlaşacak demektir. Görün ki, değişen tarik değil, hedefe konulan amaçtır yavrum. Bir de tabii, hedefe yürüyenin adanmışlığı, ince ayarı, sürekliliği, gönül gözünün "*açık*", yani *bilinmeyeni sezmeye razı* olmaklığı gereklidir. Hadi, lafı döndürmeyeyim, yürek gerekir. Düşünün ki, Takiyüddin Efendi gibi "Allah'ın sırlarına müdahale gibi uğursuz işlerle iştigal etmekle" suçlanmaktan korkup, güzelim rasathanenin yıkılmasına (1580) seyirci kalmak da vardı. Alanı fizik de olsa, Einstein'ın *arif*, yani "*bilinirci*", yani "*gnostik*" düşüncenin önde gelen temsilcilerinden olduğunu göz ardı etmeyin.

Öyleyse, dinle bilim arasındaki bu kopukluk niye diye sormalısınız. Kopernik'e (1473-1543), Galilei'ye (1564-1642), daha nicelerine reva görülen zulüm neydi diye soruyor olmalısınız. Kök nedenin, *korku* ve *kibir* olduğunu düşünürüm yavrum.

Necefli Maşrapa!.. Bilinmezlik korkusu, *adem-i emniyet*

İnsanoğlunun en eski ve en güçlü korkusunun, "*bilinmezlik*" (gayb) korkusu olduğu tarihin tasdikindedir. Mitolojilerin ve dinlerin *gayb âleminden*, yani ölümden sonrasından duyulan korkuyla baş edebilmek için icat edildikleri söylemini bilirsiniz. Görünen o ki, "*Hakikat*"le uzaktan yakından ilgisi olmasa da, bütünüyle uydurma olsa da inanacağı, tapınacağı somut ya da soyut ilahını bulan insanoğlu "*belirsizlik*" korkusunun üstesinden gelebiliyor; gayb

âlemini bir totem, bir put, bir yontu, bir dağ, bir ilah hatta bir ata ruhunun etrafında kurguladıkları öykülerle izah edebiliyor, ölüm olgusuna inançları doğrultusunda açıklama getirebiliyor. Biat ettikleriyle mutmain oldukları sürece, gayb âleminden korku söz konusu olmuyor. Böylelerinde eskilerin *adem-i emniyet* dedikleri şüpheci ve dolayısıyla güvensiz (*insecure*) ruh hali de gözlemlenmiyor. Sorun gayba ilişkin inançlarından öte bu dünyadaki maişetleri tehdit edildiğinde ortaya çıkıyor, yavrum. Gayb âlemine ilişkin farklı bir açıklamayla, bir başka inanç sistemiyle tanıştıklarında veya alışık oldukları dünyayı yadsıyan bir icat veya keşif veya oluşumla yüzleşmek durumunda kaldıklarında dengeleri bozuluyor. Görünen o ki, *adem-i emniyet* her şeyden önce istikrar gerektiriyor. Bir şeylerin değişeceğinden, hayatın eskisi gibi sürmeyeceğinden duyulan korku, ölüm korkusuna hemen her zaman galebe çalıyor. İnsanoğlu bildiğini sandığını, bilmediğini sandığına; istikrarı, belirsizliğe tercih ediyor, eldeki bir kuş havadaki iki kuştan her zaman daha iyi, kaldı ki Dimyat'a pirince giderken, evdeki bulgurdan olmak da istemiyor.

Aşağıdaki metne bir bakın, Papa II. Urban'ın 1095 ünlü Clairemont nutku. Hazret, Avrupalı şövalyelere sefer çağrısı yapıyor. Ortaçağın en etkili söylevlerinden olduğu kabul edilen bu konuşmanın "mel'un Türk" algısını Batı insanının bilinçaltına yerleştiren ilk retorik olduğunu bilesiniz. Şöyle bir şeydir:

"Ey Frenk ırkı! God'ın sevdiği ve seçtiği ırk!.. Kudüs sınırlarından ve Konstantinopl'dan çıkan müessif bir rapor, God'a külliyen yabancı mel'un bir ırkın (bu biz Türkler oluyoruz) *şiddetle işgal ettikleri Hıristiyan topraklarını yağma ve yangınlarla boşalttıklarını haber verdi. Esir aldıklarının bir kısmını kendi ülkelerine götürdüler, diğerlerini korkunç işkencelerle öldürdüler. Pisliklerini bulaştırdıkları mihrapları hâk ile yeksan ettiler. Şimdilerde Yunan krallığını parçalıyorlar, işgal ettikleri topraklar bir ucundan diğer ucunu iki ayda bulamayacağınız kadar geniştir... Oysa, sizin halen iskân ettiğiniz dört bir yanı deniz bu dağlık toprak parçası büyük nüfusunuza dar gelmektedir, sizi yaşatacak kadar ürünü bile zar zor veriyor. Bu nedenledir ki birbirinizi öldürüyor, yiyor bitiriyor ve savaş çıkarıyorsunuz ve çoğunuz iç savaşta yok oluyor... Kudüs, hepsinden daha verimli topraktır, haz cennetidir... o toprağı ahlaksız ırktan geri alın ve kendinize bağlayın..."*[21]

Aradan neredeyse bin yıl geçti, Papa II. Urban'ın *Türk*'ünün yerini Başkan Roosevelt'in (1858-1919) *Kızılderilileri* aldı. Hazretin aşağıdaki cümlelerini hatırlayacaksınız:

*"... Müslümanların Hıristiyanlar karşısındaki zaferlerinin her zaman belayla sonuçlandığı da görüldü. Türklerin ve Tatarların zaferlerinden mutlak kötülükten (*sheer evil*) başka bir şey çıkmadı! 'Medeni Cephe'yi oluşturanların insanların... Kızılderililere [...] yaptıkları şeylerin çoğu korkunç dahi olsa, bu çatışmaların galipleri, muazzam (*mighty*) bir milletin istikbaldeki ihtişamının derin temellerini attılar."*

Theodore Roosevelt'in "1906 Nobel Barış Ödülü" sahibi olduğunu da hatırlayacaksınız. Hasılı hüner gayba dair kaygıları dünyevi kaygılara dönüştürmektedir, yavrum. Hıristiyanlığın içinin itinayla boşaltılmasından söz ettiğimi anlıyorsunuz. Hıristiyanlığın içini usulü marifetle boşaltmak, Kurucu Babaların da en büyük *"başarı"*larıydı.

Pencere: Amerikan İhtilali'nin İngiliz mason mentorları

Böyle diyorum ya, hangi Hıristiyanlık diye sormalısınız! Gencecik yaşımda *"revival tent"*de, Mary White'ın Howard Kilisesi'nde gördüklerim mi, *"Hoodoo"*suydu, *"Rootwook"*uydu efsunlama seansları mı, mimberde esip köpüren *"hell and brimstone"* vaizleri mi, öfkeli bir *God*'ın eline düştüğümde başıma gelecekleri sıralayan nefret dolu Jonathan Edwards'ın imanı mı? Kilise'den çıkıp cadı yakan mı, Karaderili köleyi boğan mı, Kızılderilinin derisini yüzen mi, hangisi? Şimdi eminim aranızda bunların marjinal durumlar olduklarını, Hıristiyanlığın bütününe taalluk etmediğini savunanlar olacaktır. Haklıdırlar. DAEŞ, Boko Haram, Taliban, Vahabi pratiği ne kadar Müslüman ise, bunlar da o kadar Hıristiyandırlar diye düşünülebilir; İsa'nın dininin aslında ne denli insancıl, ne denli merhametli olduğu savunulabilir. Olsun! İtiraf edeyim ki, farmason Francis Bacon'ı ya da Benjamin Franklin'i kendime çok daha yakın bulurum. Amerikan Püritenlerinin *"Visible Saints"* enaniyetine ben de katlanamaz, kaçardım.

Franklin'in Avrupa serüveni yirmili yaşlarında başlıyor; bir fasıl Fransa'da, ardından İngiltere'de kalıyor. 1729'da Philadelphia'ya geri döndüğünde sadece yirmi üç yaşında, ama İngiliz mason çevreleriyle ünsiyet geliştirmiş; nitekim Anderson Anayasası'nı kendi matbaasında basıp çoğaltacak kadar yakın duruyor. Şubat 1731'de *Rosicrucian* mason oluyor, 1734'te Pennsylvania Eyaleti Üstad-ı Azamı. Kırklı yaşlarında bir kez daha

gidiyor, 1750-1760 yılları arasında Londra'da. Sonra tekrar 1764-1775 yılları arasında İngiltere'de. Bu defa, "*felsefi bir Yeni Dünya ya da Amerika'da 'Atlantis' kurmak üzere Bacon'ın liderliğindeki İngiliz Farmasonları tarafından hazırlanan 'Gizli Doktrini'*"[22] keşfediyor. Bacon'ın liderliğinde derken, fiziksel varlığından bahsedilmediği açık. Hazretin Amerikan müstemlekelerinin "hem kan, hem de ülkü" ("*spirit as well as blood*") bağlamında İngiliz eserleri olduklarını şeklindeki iddiasını yaşatan İngiliz kamuoyu önderlerinden bahsediyor.

Bunların en önemlilerinden birisi de Edmund Burke (1729-1797). İngiltere Avam Kamarası'nda uzun yıllar milletvekilliği yapan etkin bir siyasetçi (ayrıca yazar, hatip, siyaset kuramcısı, yayıncı, estetik felsefecisi ve farmason olarak da ünlüdür) olan Edmund Burke, 1775'te Avam Kamarası'nda yaptığı konuşmada Majestelerinin hükümetini müstemlekecilerin taleplerini kabul etmeye çağıran adam. "*Englishness*" (İngilizlik!) kavramı üzerine bina ettiği ünlü nutku, olaya esasen sıcak bakan hazirun tarafından da olumlu karşılanır.

Burke'ün konuşması şöyle bir şey: "*... Müstemleke halkları İngiliz sulpündendir. [...] dolayısıyla sadece özgürlüğe değil, İngiliz düşüncelerine ve İngiliz ilkelerine uygun özgürlüğe bağlıdırlar. Bu insanlar Protestan'dır. [...] Prostestanlık özgürlüğe elverişli olmanın ötesinde, özgürlüğün temelini teşkil eder. [...] Benim müstemlekelere duyduğum sevgiyi yükselten, ortak adlarımız, soy birliği, benzer özelliklerimiz ve özelliklerimizi koruma duygusudur. Bunlar, hava kadar hafif ama demir kadar güçlü bağlardır. [...] Bu ülkenin hâkim otoritesini –yönetimini– özgürlüğün sığınağı olarak muhafaza etme basiretini gösterdiğiniz sürece, İngiltere'nin özgürlüğe tapan çocukları ve seçilmiş ırkları kimler olurlarsa olsunlar, gözünüzün içine bakacaklardır.*"

Bu Edmund Burke, Aydınlanma'nın "*liberal muhafazakâr*" ekolünden olup, Friedrich Hayek (1899-1992) ve Karl Popper'ın (1902-1994) onun açtığı yoldan yürüdükleri söylenir. Ayrıca Adam Smith'in (1723-1790) akranı ve yakın arkadaşıdır, bu çerçevede de "*Anglo-Amerikan liberal muhafazakârlığının babası*" sayılır. Dediğim gibi, Amerika'da bir şeyin "babası" olmayanı döverler. Her neyse. Amerikan Bağımsızlık Savaşı ile Fransız İhtilali arasında birkaç yıl olduğunu da gözden kaçırmayın. Dokuz ayın çarşambası bir araya geldi deriz ya, 18. yüzyıl böyle bir yüzyıldır yavrum. 1700'lü yıllar, Batı dünyasını bir şekillendirir pir şekillendirir. Fakat san-

mayın ki hesaplaşma biter. Yeri gelmişken, Karl Marks (1818-1883), müstemlekeler meselesini, "*İngiliz hükümetini soydaşlarına adil davranmaya ikna ederek çözmeye çalıştığı için*" Edward Burke'ten nefret etmiş, onu yerden yere vurmuştu. Buna karşın Winston Churchill (1874-1965), Fransız İhtilali'ne (1789-1799) şiddetle karşı olan, reformların ancak evrimsel bir süreçte oturtulabileceğini savunan Burke'ü övmekle bitiremezdi.

Siz siz olun, Batı dünyasının bugün bile meselelerini, 1700'lü yıllarda oluşturulan kavramlara referanslarla tartıştığını (ve çözemediğini!) gözden kaçırmayın, yavrum. Bir de aklımdayken, Franklin de dahil olmak üzere tarihi eşhasın değişik biyografilerinde takvim kayabiliyor. Örneğin *Britannica*, Franklin için 1764'te İngiltere'ye gittiğini yazarken, *Massachusetts Ansiklopedisi* 1760'ta gittiğini söyleyebiliyor. Meğer tarihi vurgulamak istedikleri olaya göre öne çıkarırlarmış, üzerinde durmamak lazımmış, haberiniz ola.

Pencere: *"Boston Tea Party"*, Celâli İsyanları, St. Andrews Locası

"Amerikan Bağımsızlık Savaşı" denilen 1775-1783 ayaklanması, bizim 1600'lerin sonlarına kadar süren Celâli İsyanları'mıza benzer. Hatırlarsanız, o isyanları tetikleyen sarayın "çiftbozan" denen ağır vergilendirme usulüydü. Tarım arazilerini üç yıl üst üste mazeret bildirmeden boş bırakıp ekim yapmayan çiftçilerden alınan vergiye çiftbozan derler. Hangi çiftçi keyfinden üç yıl üst üste ekim yapmaz, işin orası Allahü âlem bissavaptır. Olsun! Daha I. Ahmet (1590-1617) döneminde yoksul köylü çiftbozan olur, "*Büyük Kaçğunlar'a, sekbanlara, leventlere, suhtelere, ehl-i örf taifesinden asilere katılır; Celâli olur...*"[23] Nur içinde yatsın, bu cümle Halil İnalcık'ın cümlesidir.

"*Sekban*" dediği piyade eri, "*levent*" dediği deniz eri ama "*serbaz, yaramaz, hırsız*" anlamında aynı zamanda; "*suhte*" iş bulamadığı için ayaklanan medrese öğrencileri, Babıâli'nin başına büyük dert açan kitlesel göçleri başlatmışlar. "*Büyük Kaçğun*" dediği kaçışlar, 1500'lü yıllarda başlamış, 1600'lerin sonlara kadar sürmüş. Nereye diyeceksiniz, İnalcık Hoca, "Dağlara, ormanlara, İmparatorluk güçlerinin ulaşamayacağı yerlere ya da İran'a..."[24] diye anlatır. Afşar oymakları çiftbozan yüzünden ekeneklerini terk edip üçer beşer Suriye cenahına göçtülerdi, Amerikan müstemlekecileri Londra hükümetine "çay vergisi" ödememek için düşük yoğunluklu savaşı tercih

ettiler. Çay önemli, New England Püritenlerinin başlıca içeceği. *East India Company* tarafından Çin'den ithal ediliyor.

East India Company afyon ticaretinde olduğu gibi burada da milli tekel (şirketin daha Jamestown'daki koloni kurulmadan önce I. Elizabeth'ten berat aldığını hatırlayın), Londra hükümeti ÖTV'yi dilediği gibi ayarlıyor. Verginin aşırı yüksekliği bir yana, "*kendilerini İngiliz sayan*" müstemlekeciler, temsil edilmedikleri Parlamento'nun keyfi kararlarına tepkililer. Anlaşılan o yıllarda İngiltere'de olan Benjamin Franklin'in temasları da istenen sonucu vermiyor, sonunda Boston eyalet meclisi Samuel Adams başkanlığında toplanıyor, başkaldırı kararı alıyor. Samuel Adams adına dikkat edin. "Adams Hanedanı" deyip duruyorum, ABD'nin ikinci başkanı *Boston Brahmini Püriten* John Adams, ABD'nin altıncı başkanı yine Boston, Quincy doğumlu en büyük oğlu John Quincy Adams, bu Samuel Adams da (1722-1803) ikinci derece kuzenleri oluyor.

"*Boston Tea Party*" derler, 1773 yılının son günlerinde bir gece Mohawk Kızılderilileri gibi giyinmiş birkaç yüz kişi East India Company'nin Boston Limanı'na demirlenmiş çay yüklü üç şilebini basıyor, 342 sandık çayı denize atıyorlar. 342 sandık, yaklaşık 45 ton çaya tekabül ediyor, günümüz parasıyla 1 milyon dolar edermiş. İngiliz tarihçi Nicholas Hagger, gemileri basanların "*St. Andrew's Locası'na kayıtlı yaklaşık 120 Mason*" oldukları-nı iddia eder. Sözde "*Kral III. George'un çeşitli zamanlarda arttırdığı vergileri protesto ediyorlardı*" ama üç yıl kadar sonra ilan edilen "*Bağımsızlık Bildirisi'nin altındaki 56 imzadan 53'ü Farmasonlardan geldi. İlk Başkan George Washington'ın kendisi Tapınak Şövalyeleri'nin (Templars) 22 numaralı Alexandria, Virginia Locası'na kayıtlıydı. Amerikan ihtilalinde George Washinton'ın komutası altında savaşan 33 generalden 31'i Farmasondu. Bir o kadar önemlisi, İngiliz kuvvetlerinin komuta kademesi de Farmasonlardan oluşmaktaydı: Sir William Howe, Tuğgeneral Augustine Prevost ve 34 kademli albayın tümü Farmasondu. Amerikalıların yardımına gelen Fransızlardan Marquis de Lafayette, Farmasondu. Lafayette, İngiliz kuvvetlerinin kumandanı General Cornwallis'i Yorktown'da sıkıştıran general.*"

Hani "bilmeseniz de incileriniz dökülmez" derim ya, bu sözüm Marquis de Lafayette için geçerli değil yavrum. Avro-Amerikan tayfasına toptan Fransız kalmayacaksanız, "*The Hero of Two Worlds*" diye tanınan Marquis de Lafayette kimdir fikriniz olacak! Bir kere çok zengin bir Fran-

sız aristokrat, babası zamanında İngilizlere karşı savaşmış bir kahraman (burasını uzatmasak da olur), kendisi besbelli bir delifişek, "savaş tecrübesi edinmek" istermiş. Fransa'da barışın hüküm sürdüğü yıllar, nerede savaşabilirim diye bakınırken, Amerikan müstemlekelerinin İngilizlere başkaldırdıklarını öğrenmiş, kalkmış gelmiş. Hepi topu on dokuz yaşında, ABD'nin ilk milli meclisinin (*Continental Congress*) karşısına çıkmış, kendisini tanıtmış, isyan ordusuna katılmak için izin istemiş. Para istememiş, rütbe istememiş. Fransa'yla aramızda irtibat sağlar diye düşünmüş, General Washington'a muavin tayin etmişler. Ufak tefek muharebelerde iyi performans gösterince, komutan yapılmış. Bu arada Benjamin Franklin ve Thomas Jefferson, Fransa'yla anlaşma imzalamaya çalışmaktaymışlar, Lafayette de onlara katılmış, Fransa Kralı XVI. Louis'yi Amerika'ya daha çok asker göndermeye ikna etmeye çalışmış. Amerikan kuvvetlerinin Yorktown zaferinden sonra kendi ülkesinde de kahraman olmuş, Fransız ordusunda korgeneralliğe terfi etmiş. 1789 Fransız İhtilali'nde devrimcilerden yana hatta Fransız Ulusal Meclisi'nde ihtilal sonrası sunulan "*İnsan ve Vatandaş Hakları Beyannamesi*" ("*Déclaration des droits de l'homme et du citoyen de 1789*") ilk bildirinin müellifi, ayrıca milli muhafız komutanı. Velakin "devrim ilk kendi çocuklarını yer" düsturu doğrultusunda peşine düşüyorlar. Kendisi kaçıyor, ama eşi dahil ailesi hapsediliyor, bazıları da giyotine gönderiliyor. Napolyon Bonaparte'ın affıyla Fransa'ya geri döndüğünde yıl 1800, bundan yirmi beş yıl kadar sonra Amerika'ya geçiyor, krallar gibi karşılanıyor. Halen ABD'de adını taşıyan sayısız, sokak, cadde, park, okul var. Ayrıca en büyüğü Kuzey Carolina'daki 400 bin nüfuslu *Fayetteville* olmak üzere, ismini taşıyan 36 yerleşim var.

Necefli Maşrapa!.. *"Tea Party 2009"*, Obama nefreti, çağdaş "White Trash"

"Boston Tea Party" olayından 236 yıl sonra Şubat 2009'da ortaya çıkan yeni "TEA Party" olayını duymuşsunuz. Olay bu defa Boston'da değil, Chicago'da patlak verdi. Rick Santelli isimli bir CNBC finans haberleri sunucusu Chicago Borsası'ndan yaptığı canlı yayın sırasında Başkan Obama'nın "*mortgage mağduru ev sahiplerinin evlerini kurtarmalarına yardım planı*"na ağır eleştiriler yöneltti, "*kendi beceriksizliğiyle kaybeden insanların zararını*

ödemek istemeyen kapitalistler olarak" Amerikan halkını "*Chicago Çay Partisi eylemi*" yapmaya davet etti. Hazrete göre Obama'nın evini kaybetmekte olan ev sahiplerine devlet yardımı planı, kapitalizmden ciddi sapma teşkil ediyordu, kabul edilemezdi.

Santelli'nin borsa çalışanlarından alkış alan çağrısı, internette de hızla yayıldı. Bir iki ay içinde "Çay Partisi" hareketi olarak anılan eyleme dönüştü. Gelin görün, kapitalist ilkeler falan derken olayın özü kısa sürede değişti, yerini "*beyaz ırkçısı, göçmen karşıtı, silah taşıma hakkı savunucusu, ayrımcı*" yobazlığa bıraktı. Richard Nixon'ın (1913-1994) "*sessiz çoğunluk*"unu hatırlarsınız; çağdaş *White Trash* ortaya çıktı.

Cemal Tunçdemir'in sağ olsun "Amerika Bülteni: Türkçe Amerika Gazetesi"nde konuya ilişkin aydınlatıcı bir makalesi (19 Ekim 2013) var, özetleyerek alıyorum. Hani derler ya, eski dost düşman olmaz, anlaşılan eski düşman da dost olmuyor. Bir bakın yavrum. Tunçdemir, "*En güçlü motivasyon kaynağı: Obama nefreti*" arabaşlığından sonra şöyle devam ediyor:

"*Ama hareketin psikolojik oluşumunu tetikleyen asıl konu, bir siyahın ABD başkanı seçilmesi oldu. Çünkü eğer mortgage yardımı veya hatta sağlık sigortası reformu, Obama değil de bir beyaz ABD başkanının icraatı olsaydı bu kadar sert bir tepki dalgası olmayabilirdi. Bu kesim bir siyahın Beyaz Saray'da olmasını bir türlü hazmedemedi. Örneğin, Obama'nın başkan olduğu haftalarda yayınlanan bir fotoğrafında Oval Ofis'teki ünlü ve tarihi başkanlık masasına ayaklarını koymuş haldeki görüntüsü Çay Partilileri ayağa kaldırdı. Tutucu medyada onlarca habere konu oldu. Obama'nın 'Amerika'nın tarihi mobilyalarını kirlettiği'nden yakınıldı. Ancak George W. Bush'un ve önceki başkanların aynı şekildeki yüzlerce fotoğrafının hiçbiri böylesi bir tepki almamıştı. Hiç şüphesiz ki bu kesimin derdi tarihi bir masaya saygı değildi, Obama'yı 'Amerikan' görmüyorlardı ve hiç görmeyeceklerdi de...*

Ülkelerinin 'yabancılarca' işgal edildiği ve Kurucu Babaların kurduğu rejimin yok edildiği paranoyasını derinden yaşayan bu tutucular, Eisenhower'dan Nixon'a ve Reagan'a kadar Cumhuriyetçi başkanların savunduğu bazı politikalara bile sırf Obama savunduğunda sert muhalefet gösteriyordu. Ancak Amerikan halkının büyük bölümü onların düşüncelerini, korkularını ve nefretlerini paylaşmadı. Bu da onları daha da fanatikleştirdi.

'Dövüş Kulübü'nün yazarı Chuck Palahniuk, 'Geleceğe güvensizlik, geçmişe daha sıkı bağlanmaya yol açar' diyor. Bu tutucu kesimde de bu oldu. Toplumsal ve politik değişim baş döndürücüydü. Bu 'bildikleri Amerika' değildi artık. Gelecekten korkuyorlardı. Yüzlerini geçmişe döndüler. Çay Partisi mitinglerinde Bağımsızlık Mücadelesini veren kurucu babalarınki gibi tarihi kostümler giyenlerin sayısı arttı. Joseph Ellis, 15 Ekim 2013'te Los Angeles Times*'ta yayınlanan 'Çay Partisi, ABD'yi geri almak istiyor; 18'inci Yüzyıla' başlıklı yazısında şu tespitlerde bulunuyor: 'Ben başlangıçta bunların 20'nci yüzyılın başına dönmek istediklerini düşünüyordum. Tea Parti itikatlı Radikal Cumhuriyetçiler, 20'nci yüzyılda yaşamımıza giren Medicare, Medicaid, Sosyal Güvenlik gibi günlük yaşamımıza etki eden bütün federal programlara karşı çıkıyorlardı. Tuhaf olanı ise birçoğu bu sosyal programlardan yararlanıyordu. Örneğin, içlerinden birinin sosyal güvenlik çeki gecikse nasıl bir tepki verirdi? Ama ideolojik körlük kendi gerçeklerini görmeye de engel. Ancak artık bu radikallerin 20'nci yüzyıldan da çok daha geriye gitmek istediklerini düşünüyorum. Köleliğin geri gelmesini istediklerini iddia etmek çok adil olmaz. Ama federal hükümetin bütün ülke içi yetkilerinin kaldırılarak eyalet hak ve yetkilerinin güçlendirilmesini savunuyorlar. Asıl dönmek istedikleri yıllar 1780'ler... Yani ABD Anayasası'ndan önceki Kontinental Kongre dönemindeki gevşek konfederasyon. Bu yüzden de 200 yılın birikimi olan politik ve toplumsal düzenin yıkılması çok umurlarında değil.*

[...] Bu hareketin bir merkezi yönetimi, bir lideri bir tüzüğü, bir programı ve ortak bir ideolojisi bulunmuyor. Neden yana oldukları konusunda hiçbir mutabakat bulunmayan, sadece neye karşı olduklarını konuşan, vatanseverlik iddiasındaki tutucu ve başıbozuk bir gruplar koalisyonu [...] mensuplarının önemli bir kısmı, ABD'nin George Soros sponsorluğundaki 'Küreselciler' ve 'yerli işbirlikçilerince' ele geçirildiğine kuvvetle iman ediyorlar. Ülkenin 'ideolojik temellerinin' alttan alta oyulduğu ya da sosyalizme kayıldığı korkusu çok canlı; yer yer ulusalcı söylemleri olsa da çoğunlukla beyaz ırkçılık hâkim. Hispanik göç dalgasının meydana getirdiği sosyal gerilimden çok besleniyor Çay Partisi Hareketi. Bu sebeple de en fazla Hispanik göçü alan eyaletlerde en güçlü desteğe ulaşıyorlar.

Obama'nın Amerikalı olmadığını, 'gizli Müslüman' olduğunu 'ispat eden' kitaplar, yayınlar, web siteleri pek revaçta bu kesimde. Barack Obama'nın başkanlığını meşru görmüyorlar, gasp olarak görüyorlar. 'Seçimleri kazan-

ma' derdindeki bir politik hareket değil, 'ülkelerini geri kurtarma' mücadelesi veren arkaik bir 'kurtuluş hareketi' havasındalar. [...] Silah endüstrisinin büyük desteğine sahip silah hakkı savunucusu sözde 'halk dernekleri', ilaç endüstrisinin büyük desteğine sahip 'sağlık sigortası reformu karşıtları', petrol endüstrisinin büyük desteğine sahip 'alternatif enerji düşmanları' ve 'küresel ısınma inkârcıları', savaş partisinin büyük desteğine sahip 'şahin vatanseverler', Meksikalılardan nefret eden beyaz ırkçılar, kıyametin kopmak üzere olduğuna ve 'Deccalin ordusu Müslümanların' kendilerine saldırıya geçtiğine inanan dinci fanatikler ve nice çılgın hep bir araya gelip miting meydanlarında nefretlerini kustu…

Bu hareketin politik temsilcileri arasında çok sayıda kadın olması da en dikkat çekici özelliklerinden biri oldu. Sarah Palin, Christine O'Donnell, Michele Bachmann, Sharron Angle, Jan Brewer, Virginia Foxx, Marsha Blackburn gibi isimler nefret söylemleriyle Çay Partisi Hareketi'nin yıldızlarına dönüştü. Kendilerine 'Mama Grizzlies (Anne Bozayılar)' diyor bu kadınlar. Boz ayı (grizzly), Amerikan milliyetçiliğinin simgelerinden biri.

Çay Partisi Hareketinin finansal destek merkezi [...] nefret ettiklerini söyledikleri 'liberal' ve 'kozmopolit' New York şehrinin kudretli işadamı David Koch. Petrol ve enerji alanlarında yatırımları olan Koch Industries şirketinin sahibi olan David Koch ve ağabeyi Charles Koch 21,5 milyar dolarlık ortak kişisel servetleriyle zenginler şehrinin en zenginleri. Koch kardeşler servetleriyle ABD'nin de en zenginler listesinin ilk onu arasında. New York'un birçok önde gelen müzesini, hastaneleri, bağışlarıyla ayakta tutan, medyada çok görünmek istemeyen ama perde arkasında oldukça güçlü ve etkili bir isim David Koch [...] Babaları Fred Koch, petrol saltanatını 1920'lerden itibaren Sovyetler Birliği'ne kurduğu petrol kuyularıyla oluşturdu. Sadece 1929-1931 arası Sovyet topraklarında on beş petrol kuyusu inşa etti. Bu güçlü imparatorluğu şimdi Fred'in dört oğlundan David ve Charles Koch yönetiyor. Her iki kardeş de Cumhuriyetçi Parti'nin en tutucu politikalarının ve politikacılarının aktif destekçisi. David Koch, New York Magazine'e yaptığı açıklamada, Çay Partisi'ni övmüş, ancak şiddeti savunan unsurlarına mesafeli olduğunu söylemişti. 'Irkçı bir insan değilim,' diye de eklemişti. Ancak bir Çay Partisi toplantısında, raporlarını sunan heyetlerden New Hampshire heyetinin, 'Obama'nın New Hampshire ziyareti sırasında konvoyunun yolunu öfkeli bir kalabalıkla değiştirttiklerini' övünerek faaliyet olarak sunmasını hararetle

alkışlayanlardan biri de Koch'tu [...] Kritik bir destek de Rupert Murdoch'tan [...] ABD'nin en güçlü medya patronu olan Rupert Murdoch'a ait başta Fox News, New York Post *olmak üzere hatta bazen* Wall Street Journal, *bu hareketin kitleselleşmesinde çok önemli bir rol oynadılar. Ve halen de Fox News yayınlarıyla bu hareketin etkisine büyük katkı sağlıyor.*

Çay Partisi hareketi, tarihin doğal akışına umutsuzca direnmeye çalışan bir hareket. ABD'nin, sosyal, demografik, politik ve teknolojik değişimini geriye çevirebileceklerine fanatikçe inanıyorlar. ABD'de kitleselleşmeleri ya da bir çoğunluk hareketine dönüşmesi bu nedenle imkânsız. Ancak Amerikan uygarlığını kendi istedikleri rotaya sokma güçleri olmasa da son bütçe ve borç tavanı krizinde görüldüğü gibi rotasından da çıkarabilecek bir potansiyele sahip. Namık Kemal romanlarındaki kahramanlara benziyorlar: 'İcap ederse üstüne oturup Amerika'yı kendileriyle beraber infilak ettirmeye' hazırlar. O kadar seviyorlar ülkelerini..."

Tunçdemir'in makalesini kaleme aldığı Ekim 2013'ten bu yana çok şey değişti, yavrum. "Kitleselleşmeleri ya da bir çoğunluk hareketine dönüşmesi imkânsız"mış gibi duran hareket, üç yıl içinde Amerika Birleşik Devletleri'ne Donald Trump'ı hediye etti. Kasım 2016 seçimlerinde Trump, Hillary Clinton'ı yendi, ülkenin 45. başkanı oldu. Bir de, Murdoch'ın medya imparatorluğuna mim koymuştunuz ya, kaldırmayın, hazretle daha çok kesişecek yolumuz. Unutmadan, www.teapartypatriots.org diye bir siteleri var, 2019 itibariyle adayları, niyetleri orada var. Gözünüzü üstünden eksik etmeyin derim, yavrum. "*Vision*"larını da çevireyim de yeter olsun: "*Tea Party Yurtseverleri her Amerikalı demektir ve Amerikan Rüyası'nın peşinden gitmek ve o rüyayı çocukları ve torunları için yaşatmak için bir araya gelen milyonların yuvasıdır. Kişisel özgürlüklerin el üstünde tutulduğu, tüm Amerikalıların eşit muamele gördükleri, kendi Amerikan Rüyasının peşinden kendinin gidebilme imkânının teminat altında olduğu bir millet öngörmekteyiz.*"[25] İyi ya.

Pencere: *"The Sons of Liberty"*, Tea Party'nin ağababaları

"Rabbim bir saniyelik nüfuzu nazar ihsan etse de şu olayın aslını bir görsem öğrensem" dediğiniz olur mu? Benim çok olur. Önde gelen takıntılarımdan biri de şu farmasonlar meselesidir mesela, sonra onlarla iltisaklı

Illuminati, Yeni Dünya Düzeni, İslamofobi gibi meseleler, daha ne isterim bir an görebilsem *hakikati;* kimin *sahte,* kimin *sahici* olduğunu ve ne istediklerini bu herifi naşeriflerin güzelim mavi gezegenden! Görün ki adem-i emniyet dizlerimi geçmiş, boyumu bulmuş yavrum. Nicholas Hagger'ın bir annesinin üstüne yemin etmediği kalıyor, 1773'te çayları denize dökenler Mohawk kılığında masonlardı diye, yine de mülahazat hanemi ısrarla açık tutmaktayım, bakalım o sabah şehir konseyini toplayan Boston Valisi Samuel Adams mason muydu? (Öyleymiş!)

Bu ünlü Brahmin'in farmason olduğuna dair kesin kayıt yok, ama kurucusu olduğu "*The Sons of Liberty*" gizli paramiliter örgüt, Boston'daki St. Andrews Locası'nın kiracısı; üç katlı binanın ilk katında bir taverna var, ikinci katında masonlar, üçüncü katında da Tea Party'nin ağababaları olan bu "*Özgürlüğün Evlatları*" nam dernek yerleşmiş. Yegâne ayrılıkçı örgüt The Sons of Liberty değil, başkaları da var. Ortak yanları erkek olmaları kaydıyla toplumun her kesiminden silahlı eleman topluyor olmalarıymış; tavernalar bu iş için biçilmiş kaftanmış. İçkici müdavimler, "*wharf rats*" (iskele sıçanları) dedikleri liman işçileri ve her an hır çıkarmaya hazır pejmürde tipler oralardan devşirilirlermiş.[26] Örgütün adı da pek bir manasız ama *Üstad-ı Azam* Dr. Joseph Warren, *Üstad-ı Azam* John Hancock, *Üstad-ı Azam* Paul Revere gibi dönemin ileri gelen masonlarından oluşuyor.

Warren, 1759 Harvard tıp mezunu bir hekim, aynı zamanda politikacı, Londra'nın dayattığı vergilere karşı direnişin başını çeken adam. Bir de mottosu var: "Temsil yoksa, vergi yok" (*No taxation without representation*). Benjamin Franklin'in ahbabı, hatta o yıllarda (1750-1760) Londra'da olan hazretin İngiliz Parlamentosu'nda müstemlekeciler adına lobi yapmasını sağlıyor. *Stamp Act* (1765) diye pek şikâyet edilen vergi vardır, *damga resmi* demektir. Kral III. George bir ara deniz yükü belgesinden (konşimento), her türlü basılı evrağa, oyun kartlarına varıncaya kadar matbaadan çıkan her şeye vergi koymuş, müstemlekecileri çileden çıkarmıştı. Bu vergi yasasının ilga edilmesi için İngiliz parlamenterlerle pazarlık eden, hatta Kral'a dilekçe vererek iptalini sağlayan Benjamin Franklin'dir. Warren ayrıca asker; bir defasında İngiliz birliklerinin Sam Adams'la Hancock'u tutuklamak üzere harekete geçtikleri duyumunu aldığında, gecenin bir saatinde genç Paul Revere'i yola çıkarıp Philadephia'daki Sam Adams'a haber gitmesini sağlamasıyla ünlüdür. Paul Revere daha da meşhur, Amerikan

çocuklarına bu delikanlının gece karanlığında at binişi, cesareti, kısrağının adına varıncaya kadar ("*Brown Beauty*"dir!) her şeyi en üst perdeden hamasetle öğretilir. Hani leğen örtüsü faslındandır, Paul Revere'i bilmeseniz incileriniz dökülmez diyeceğim, ama diyemiyorum, ola ki bir yerlerde rastlarsınız; nitekim "*Paul Revere & The Raiders*" diye Beatles benzeri *rock* grupları bile var. Girin YouTube'a, kılıklarına kıyafetlerine bakın, şarkı sözlerini dinleyin. Her neyse. O gece gemileri basanlardan biri olan bu Paul Revere, Massachusetts müstemlekesinin ilk "*York Riti*" Masonlarından biriymiş. Ayrıca "*Kraliyet Arch Masonu*" ve "*Tapınak Şövalyesi*" ve "Massachusetts Büyük Locası'nın En Muhterem Üstad-ı Azamı" olarak da görev yapmış. Bu unvanlar ne demek oluyor, bana sormayın yavrum. Hiç uğraşamayacağım, ayrıca geçinmeye gönlüm de yok. Şu "*En Muhterem Üstad-ı Azam*" payesi yok mu, İngilizcedeki karşılığı "*Most Worshipful Grand Master*". *Worship* tapmak, tapınmak; *worshipful* tapınılası; *most worshipful* en tapınılası. Komiğime gidiyor vesselam. *Masonlar.org*'un harici forumu diye bir adres var, çok istiyorsanız siz girin bakın. Unvanların İngilizcesini ayrıca arkada veriyorum, kolaylık olur belki.[27]

John Hancock (1737-1793) da Başkan John Adams'ın "Quincy" Massachusetts'ten kapı komşusu; John Quincy Adams'ın VI. başkan olduğunu hatırlıyorsunuzdur. Kuzen Samuel'le birlikte *The Sons of Liberty*'yi yönetiyor, ayrıca Bağımsızlık Bildirisi'ni yazan komisyonun üyelerinden biri, ilk imza da onun. "Quincy" kasabasına ayrıca mim koyun, ileride göreceksiniz Osmanlı'ya misyoner gönderen ilk dini örgütlenme buradan çıkar.

Şimdi diyorum ya, her bir kötülüğün ardından masonların çıkıyor olmasını ihtiyatla karşılar oldum, gelin görün Boston Eyalet Sarayı'nın mimarı ve Amerikan Kongre Binası'nın (Capitol) ünlü mimarlarından *Charles Bulfinch* de mason, keza onun inşaat kalfası Amos Lincoln. Nitekim Samuel Adams temel atılışına Massachusetts Büyük Locası'nı davet etmeyi ihmal etmemiş, onlar da gelmişler şantiyede kendi mason seremonilerini icra etmişler. Amma ayrıntı diyeceksiniz, haklısınız. Lakin zamanın masonik ruhunu aktarmanın başka yolunu da ben bilmiyorum. Şunu da söylemeden edemeyeceğim: Bir garip bilgi de bu mimar Bulfinch'in gizli tüneller inşasında uzman olması. Meğer Boston Brahminleri'nin evlerinin altında şehir meydanlarına açılan tüneller var, kaçak malları gümrük memurlarına göstermeden bu kanallardan naklediyor, elden çıkarıyorlar. Bundan birkaç

yıl önce, 2014'te, Salem'de, rutin bir yıkım sırasında birkaç tane tünelli bina keşfedilmişti. *"Gümrük denetçilerinin kendilerinin de kaçakçılık yaptıkları doğrudur, ama bu onları dürüst tüccarları yakalamaktan alıkoymazdı"* deniyor. O muhteşem Kongre binasının altında kim bilir ne tüneller, ne dehlizler vardır diye düşünüyor insan.

1773'ten 2009'a ne değişti diye sormalısınız. Hiç. Oyun büyüdü, hepsi bu yavrum. Tea Party hareketinin önde gelen destekçileri bugün de masonlar. Rupert Murdoch, Malta Şövalyesi. Avrupa aristokrasisinin en güçlü ve gerici kesimini temsil eden *"The Knights of Malta"*[28] Haçlı Seferleri'nden kalma, yaklaşık bin yıllık bir örgüttür. Günümüzde başta Avrupa olmak üzere Kuzey, Güney ve Orta Amerikalarda mukim birkaç Malta Şövalyesi olduğunu, bunların bulundukları ülkelerin en güçlü ve gerici örgütleriyle çalıştıkları anlatılır. Bürokrasilerde ve özel sektörde yuvalanır, iktidarını tehdit eden hükümet ve devletlere tehdit oluşturabilecek oluşumları kaynaklar, örgütlenmelerine yardımcı olur, hatta askeri operasyonlar düzenlemelerini sağlarlar.[29] Amerikan başkanlarından Dwight D. Eisenhower, Ronald Reagan, George H. W. Bush, Bill Clinton ve George W. Bush'un birer Malta Şövalyesi oldukları iddia edilir.

Pencere: Tom Paine, *"Harman döven öküzün ağzını bağlamayacaksın"*

Yukarıdaki tembih Yeni Ahit'teki *"Timoteosa'ya Mektuplar"* suresinden. Thomas Paine (1737-1809), *"Akıl Çağı"* isimli eserinde alıntılamış, kişiliğine pek uygun düştüğünü düşünürüm. Siz de göresiniz diye aldım, buraya koydum. Şimdi, Amerikan müstemlekelerinin "hem kan hem ülkü" (*"spirit as well as blood"*) bağlamında İngiliz eserleri olduklarını ifade eden ilk İngiliz devlet adamı ünlü mason Edmund Burke (1729-1797) değil, o şeref Burke'ten yaklaşık bir buçuk yüz yıl önce yaşayan Üstad-ı Azam Sir Francis Bacon'a (1561-1626) aittir. Nitekim Amerikan Bağımsızlık Savaşı'nı haklı bulan ve destekleyen İngiliz kamuoyu önderleri Edmund Burke'le sınırlı değil. Amerikan isyanını meşrulaştıran temel siyasi metinlerinin arkasındaki iki İngiliz'den biri Thomas Paine, diğeri Aydınlanma'nın *"gerçek kurucusu"* sayılan müteveffa John Locke (1632-1704); Atlantik'in iki yakasındaki entelektüelleri birleştiren Benjamin Franklin.

Thomas Paine, sözcüğün bugün kullandığımız anlamında bir devrimcidir. Sıra dışı bir kafa, İngiltere-Amerika-Fransa arasında geçen fırtınalı bir yaşam, binlerce sayfa makale ve kitap, dumansız mum gibi icatlar, çelik köprü tasarımı gibi mimari projeler. Her üç ülkede de Aydınlanmanın Benjamin Franklin, George Washington, James Monroe, La Fayette gibi ünlü farmasonlarıyla iç içe yaşanan bir hayat; bir de ölümünden birkaç yıl önce çıkan kitap; "*On the Origin of Free-Masonry*" (Farmasonluğun Kökenlerine Dair). Örgütlü dinlerden hazzetmediği, deizm taraflısı olduğu açık, mason olduğuna dair kayıt yok. Bunu niye söylüyorum? Amerika'nın kuruluşunda deistik ve masonik söylemlerin iç içe geçtiklerini bilesiniz diye söylüyorum. Her ne kadar gizli cemiyetler iseler de, Yeni Dünya'da farmasonların eziyet görecek boyutlarda yadırganmamalarının nedeni bu yumuşak geçiş olsa gerek diye düşünürüm. En bağnaz Püriten'in bile demokrasi, eğitim, ahlak, hoşgörü gibi idealler vazeden birisine ciddi itirazı olamazdı. *God*'ın ağaçta, çiçekte, gökte, her yerde olduğu şeklindeki argüman da kabul edilemez değildi. Müesses nizamla ilk çatışması, 1772'de. Gümrük müfettişlerinin maaşlarını yükseltmeden kaçakçılığın önlenemeyeceğine dair bir yazı, işten atılmasıyla sonuçlanıyor.

O günlerde de Londra'da olan Benjamin Franklin'le ahbaplık etmekteler, Paine'i Amerika'ya gitmeye o ikna ediyor. 1774'te Pennsylvania'da, üstadın damadının yanında iş bulmuştur. Kısa sürede "*Pennsylvania Magazine*"in genel yayın yönetmeni oluyor, kölelik karşıtı hareketi desteklemeye koyuluyor. Franklin'le aynı düşüncelerini paylaşıyor, nitekim o da 1748'de satın aldığı kölelerini 1760'ta azat etmiş, tavizsiz bir iptalci olmuştur. Paine makalelerinde sık sık Franklin'e atıf yapıyor. Hazreti meşhur eden, 1776'da yayınladığı "*Common Sense*" (Sağduyu) isimli kitapçığı. Amerikalılara bir an önce kendi silahlı kuvvetlerini kurmalarını, Britanya'dan koşulsuz bağımsızlık talep etmelerini öğütlüyor: Kral III. George gibi "*zorba bir krala ve yıpranmış bir hükümete sürekli boyun eğmektense, kendi yağında kavrulan bağımsız bir cumhuriyet olarak yaşamak evladır.*"

Yazıları George Washington'ın da dikkatini çeker, mektuplaşmaya başlarlar. Kısa süre sonra Kongre'nin Dışişleri Komitesi Sekreterliğine atanır. İki yıl kadar görev yapar, ama Paine sokaktaki insanın haklarının gözetilmesinden yanadır, Amerikan devriminin zengin elitin iktidarından yana gelişmesinden memnun değil. Özellikle de cumhuriyeti demokrasiye ter-

cih ettiğini ilan eden John Adams'la aralarında husumet doğar. Düşmanlarının sayısı artınca işi bırakır, İngiltere'ye döner. "*The Age of Reason*" (Akıl Çağı) ve "*Agrarian Justice*" (Tarımsal Adalet) diye iki kitap daha yazar. Kitapların ilkinde örgütlü dinleri yerden yere vurur; ikincisinde toprak reformu çağrısı yapar. İnsan haklarını vurgulayan, Voltaire'i Fransa'da meşhur eden düşüncelerini yansıtan yazılar yazar. Tahmin edeceğiniz gibi, Buckingham ve toprak sahibi aristokratlar (yani ne kadar erguvani varsa!) küplere biner. Paine Fransa'ya kaçmak zorunda kalır. Marquis de Lafayette'in yardımıyla Fransız siyasi çevrelerine girer. Yeni anayasa teklifi üzerinde çalışır. İhtilalde fiilen yer alır. Gelin görün, XVI. Louis ve Marie Antoinette'in idam edilmelerine alenen karşı çıkınca, Jacobin'ler "*Fransızca bilmeyen İngiliz*"in peşine düşerler.

Hapisten kurtaran yine bir masondur, uzun yıllar sonra ABD'nin beşinci başkanı seçilecek olan James Monroe (1758-1831). James Monroe, on sekiz yaşındayken Port Royal, Virginia'daki 2 numaralı Kilwinning Cross Locası'na kaydolmuş. Vefat ettiğinde de görkemli bir masonik törenle defnedilmiştir. Biz kendilerini, 1823 "*Monroe Doktrini*"nden tanırız. "*Isolation Politics*" derler, buna göre ABD, Avrupa'daki olaylara karışmayacak, buna karşın Avrupa devletleri de Güney Amerika'da sömürge politikası gütmeyeceklerdir. Monroe Doktrini, 1941'e kadar geçerliliğini korur.

Paine hapisten çıktıktan sonra uzunca bir süre Fransa'da Monroe'yla kalır. "Dirsek" denir (*cubit*), Kutsal Kitap'ta da geçen tarih öncesi bir uzunluk ölçüsü vardır yavrum, dirsekten orta parmağın ucuna kadar olan mesafeye eşittir. Hazret, bu süreçte *dirsek*'i ölçü birimi olarak kullanarak Isaac Newton'ın mekanik evreniyle Öklid geometrisini bağdaştırmaya çalıştığı talihsiz bir projenin peşindedir. Öklid'e hayran olduğunu anlıyorsunuz. "*Geometrinin Öğeleri*" kitabının evrene dair anlatılanları yanlışlayacak tek kitap olduğuna inanır. Her neyse. Arzu ettiği sonuca ulaşamaz, meyus olur. Yine bir masonun, Thomas Jefferson'ın yardımıyla Amerika'ya döner, 1802'de New York'ta vefat eder. Thomas Paine'i umursarım yavrum. Şimdi sunacağım alıntı da yine "*Akıl Çağı*"ndan. Jonathan Edwards'ların (1703-1758) esip köpürdükleri bir dünyada bunları dile getirebilmiş olması sizde de rikkat uyandırmıyor mu?

"*Kitab-ı Mukaddes ve Yeni Ahit, tüm dünyaya bir dayatmadır. İsa'nın, God'ın oğlu olması, God'ın öfkesini yatıştırmak için ölmesi ve tuhaf yöntemlerle kurtuluşu da efsanevi uydurmalardır ve God'ın bilgeliğiyle gücü için*

onursuzluktur. Tek bir God'a inanmaya, O'nun ahlaki karakterini ve ahlaki faziletlerini taklit etmeye dayalı uygulamaların yer aldığı deizm tek gerçek dindir; bu gerçeklere dayanarak, din konusunda mutluluk umutlarını bundan sonraya taşımak istiyorum. Bundan böyle şunu söylemek istiyorum; Tanrım bana yardım et!"

Pencere: John Locke, *"Tabula Rasa"*

Öteki adam, 1632 Wrington, Bristol doğumlu ağır Püriten John Locke, Kilise ile devletin ayrılması gerektiğini açıkça savunan ilk düşünür olarak tarihe geçer: *"Kanımca her şeyden daha önemlisi, sivil hükümetin işlerinin dinden kesin olarak farklılaşması ve aralarındaki sınırın doğru belirlenmesi zaruretidir. [...] İtiraf etmeliyim ki, bir insanın halas bulmasını bütün kalbiyle istediği başka bir insanın –Hıristiyanlığa ihtida etmemiş bile olsa– işkence altında ölmesine sebep olması, bana ve bana olduğu gibi başkalarına da çok garip gelir. Böyle bir tutumdan iyilik, sevgi veya iyi niyet çıkabileceğine ne ben inanırım ne de herhalde başka biri inanır."*[30]

Oxford'un en büyük fakültelerinden ("*college*") *Christ Church*'e başladığında (1652) İngiliz İç Savaşı'nın açtığı yaralar henüz kabuk bağlamamış, İskoç savaş esirleri bölükler halinde mukaveleli beyaz köleler olarak çalıştırılmak üzere Jamaika'daki plantasyonlara gönderilmekteler. Kral I. Charles'ın cesedi soğumamışken, *Nemrut* Cromwell gelmiş müteveffa Majestelerinin medarıiftiharı olan üniversitenin rektörü olmuş, öğretim üyelerinin tamamını dağıtmış, yerlerine yandaşlarını atamış. Müfredat "yavan ve sıkıcı" (bunlar Locke'un kendi kelimeleri, "*dull and unstimulating*"), Francis Bacon (1561-1626), René Descartes (1596-1650) yaşamamışlar gibi davranılıyor, varsa yoksa Aristo, onun da mantık öğretisine odaklanılıyor.

Üniversite dışındaki yaşam daha da yavan, okuma ve yazma oranı sadece yüzde 32 (o da erkeklerde), en çok satan kitap Hazreti Süleyman'ın *Ars Goetia*'sı. Cromwell, tiyatro, dans, festival, Noel gibi tüm eğlenceleri yasaklamış; muhabbet 72 şeytanın üzerinde dönüyor. Bakıyor olmayacak Locke, müfredat dışı okumaya başlıyor. 1656'da lisans diplomasını alıyor, iki yıl sonra yüksek lisans yapıyor ve *Christ Church*'te okutman oluyor. Şimdi sıralayacağım isimler size muhtemelen bir şey ifade etmeyeceklerdir. Eliniz

değerse kim olduklarına bakıverin: gökbilimci mimar Christopher Wren, tıp doktorları Thomas Willis ve Richard Lower, fizikçi Robert Hooke, din ve fen bilimci ("*natural philosopher*") Robert Boyle; hasılı İngiliz aydınlanmasının sessiz kahramanları. Şimdi sanmayın ki size verdiğim siparişin büyüklüğünün farkında değilim. Dört yüz yıl önce yaşamış elin İngiliz'i yetmezmiş gibi, bir de müteveffanın kafa yapısını şekillendiren okumaları hakkında bilgilenesiniz istiyorum. Niye diye sormalısınız.

Açıkçası yavrum, bu ülkede istinasız hepimize musallat olan "*ne işime yarayacak ki?*" şeklindeki okuma direncini kırmaya yardımcı olur diye umuyorum. Bana öyle geliyor ki, okuma/öğrenme hayatta başarı sağlamaya yarayan bir zorunluluktan ibaret olarak algılandığı sürece, toplum yerinde saymaya mahkûm oluyor. Şimdi söyleyeceğimi hayli radikal bulacaksınız, ama sizden saklamayacağım: Hadis-i şerifi hakkıyla yorumlayabilmek bile Big Bang kuramına ünsiyet kesbetmekten geçiyor, yoksa almış başını giden bilim karşısında eziksiniz, kolunuz kanadınız hep kırık. Dahası öğrenmek için, aslında ne üniversiteye, ne YÖK'e, hatta ne de ailenizin veya toplumun teşvikine muhtaçsınız. Hele de günümüzde, teknoloji sağ olsun, bilgiye ulaşmak öyle kolay ki, içimizde yer etmiş "*öğrenilmiş çaresizlik*"ten gayri hiçbir engel yok önümüzde. (Mamafih bu satırlara kadar gelebildiyseniz, bir şeyler değişiyor demektir; kitap satış rakamları tek başına bir şey söylemiyor, yavrum, alıp kütüphanesine koyan, kapağını açmayan da var. Bakın ne düşündüm, telefon numaramı sayfalara gömeceğim, okuyup bulduğunuzda kendiniz şahsen haber edeceksiniz, ben de sevineceğim, hatta ölmez sağ kalırsak birlikte çay içeriz. Olmaz mı?)

Şimdi, John Locke deist bile değil, buna karşın iyakimya laboratuvarından çıkmıyor. *(İyakimya, "iaochemistry"*, kimyanın tababete uygulanması, tıbbi kimya anlamında.) Oxford'dan tıp doktoru olarak mezun olmuyor, buna rağmen sekiz yıl süreyle asistanlığını yaptığı Lord Anthony Ashley Cooper'ın (I. Shaftesbury Earl'ü) midesindeki tümöre gümüş bir tüp yerleştirerek ifrazatı dışarı akıtabilecek kadar başarılı bir hekim. Lord Ashley, İngiltere'nin önde gelen siyasetçilerinden bir Tory. "*Tory*" terimini, Beştepe Külliyesi'nin mimarisini "*saçma bir şekilde romantik, donkişotvari...*" bulan, hatta "*Çin tren istasyonuna*" benzeten İngiliz gazeteci David Blair'den söz ederken tanımlamıştık: "*Müesses toplum nizamının üstünlüğünü destekleyen, geleneksel bir İngilizleşme ve muhafazakârlık modeline dayanan siyasi*

felsefeyi benimseyen kişi, 'Tanrı, Kral ve Ülke' üçlemesinin özetlediği dünya görüşü olan Toricilik yanlısı." Lord Ashley de üç aşağı beş yukarı aynı düşüncede, ancak İngiliz tahtının Katoliklerin eline geçmesine razı değil, oysa sıradaki meşru veliaht, York Dükü II. James, takva ehli bir Katolik oluyor. Uzatmayayım, ihanetle suçlanıyor, Hollanda'ya kaçıyor. Ardından da Locke uzun yıllar kaldığı Fransa'ya geçiyor, başta Descartes, Fransız aydınlanmacılarının eserleriyle tanışıyor. XIV. Louis'nin müsrifliğine, halkın yoksulluğuna birinci elden şahit oluyor. Siyasi makaleleri yeni derinlik kazanıyor.

Ahlakın ve törenin kadiri mutlak bir yaratıcıya duyulan inançtan sadır olduğu, toplumu bir arada tutan harcın da "*din*" olduğuna dair itikadı değişmiyor. Bununla beraber, kendi inançlarını başkalarına "müfrit bir gayretkeşlikle" (*intemperate zeal*) dayatanlara şiddetle karşıdır: "*Unvanı ne olursa olsun, hiçbir kişi, kilise, hatta eyalet yönetimi, dini bahane ederek bir başkasının medeni haklarına veya servetine tecavüz edemez.*" Dini dogmalara dünyevi sistemde yer olmadığı gibi, ne hanedan ne de aristokrasi halktan üstündür. İnsanlar eşittir, yönetenler otoritelerini yönettikleri insanların rızasına borçludurlar. Düzendeş ("*governed*") bir toplumda devletin görevi, vatandaşların "*inanç özgürlükleri*"ni, "*yaşama ve mülk edinme*" haklarını mutlak suretle garanti altına almaktır. Özgürlük, "*bir başkasının tutarsız, kararsız, bilinmez ve keyfi iradesine tabi olmamak*"[31] demektir; kölelik, "*bir başkasının mutlak ve keyfi iktidarının altında yaşamak.*" Ayrıca kölelik, doğal bir durum değil, "*savaş hali*"dir; "*nefret, melanet, şiddet ve karşılıklı felaket*"le sonuçlanır:

"*Kölelik öyle aşağılık ve sefil bir insanlık durumudur, milletimizin cömert mizacına ve mertliğine öylesine terstir ki, bir İngiliz'in, hele de bir beyefendinin köleliği savunabileceğini düşünmek kolay değildir.*"[32]

Necefli Maşrapa!.. *İngiliz deneyselciği, kapitalist şartlanma*

"*Tabula Rasa*"nın insanoğlunun dünyaya fiziki olarak gelişmiş fakat beyninde hiçbir bilgi olmadan geldiği iddiası olduğunu bilirsiniz. Fıtri bilgi diye bir şey yoktur, insan bilgiyi beş duyusunun (görme, işitme, koklama, tatma, dokunma) aktardığı deneyimleriyle kazanır. Öğrenme sürecine basit bilgilerle başlanır, bellek yeni bilgileri kaydeder, önceki deneyimlerle kar-

şılaştırır, sınıflandırır, ayırır veya birleştirir. Böylece kaydedilen malumat zaman içinde karmaşık düşüncelere evrilir.

Locke'un yaşadığı yılları düşünün. Aklını muhtelif şeytanlarla bozmuş Britanya toplumunu düşünün, "*İlk Günah*" eziyetini, yerlerini yurtlarını bırakıp Amerikan meçhulüne göçen "*Visible Saints*"i, Pilgrimleri düşünün. God'ın yanına varabilmek için İsa Mesih'te yeniden doğmanın, onun ışığını görmenin bile yetmediği, insanoğlunun *God*'ın gözüne girmek için ne yapsa nafile olduğuna, cennetine kimi kabul edip kimi etmeyeceği kararının etkilenemez olduğuna inanıldığı bir dönemden söz ediyoruz. Böyle bir dönemde "*Boş Levha*" kuramının ima ettiği "*ne ekersen onu biçersin*" şeklinde, *insanın kaderini kendi ellerine teslim eden* zihniyet değişikliği, hele de John Locke gibi takva ehli bir Püriten'in marifetiyle büsbütün devrimci bir atılımdır, vesselam. *Tabula Rasa*, Locke'u, her şeyin doğuştan belirli olduğunu savunan kaderci filozoflardan ayırır. *Kaderci filozoflar* derken, *akılcılık, usçuluk* ya da *rasyonalizm* olarak bildiğimiz dünya görüşüne itibar eden düşünürlerden söz ediyorum. (Türkçemizin sefaletine de bir mim koyun, Allah aşkınıza. Kendimizi hiç kandırmayalım yavrum, en basit kavramların bile asgari üç sözcükle ancak ifade edilebildiği ortamda ne felsefe olur, ne ilahiyat, hatta ne de matematik ve fen!)

Rasyonalistlerin doğru bilginin duyum ve deneyimde değil, düşüncede ve zihinde temellendirilebileceğini savunduklarını da hatırlatayım yavrum. Bu hesapça, bilgi insan *zihninde doğuştan vardır*, dolayısıyla bilgi evrenseldir. İnsanoğlu fıtri bilgiyi, dilinden, dininden, milliyetinden bağımsız olarak tanır ve onaylar. Buna karşın Locke, "*evrensel bilgi*" diye bir şeyin olmadığını ileri sürer. Ona göre ahlaki ilkeler de bilinçaltına doğuştan işlenmiş "evrensel yasalar" değildir. "*Evrensel ahlak*" diye bir şey yoktur, deneyimlerin sonucu olarak, sonradan temellendirilirler.

(Türkçemizde *rasyonalizmin* karşıtı bir araba sözcüktür: *empirizm, empirisizm, ampirizm, deneycilik, deneyimcilik, deneyselcilik, görgücülük, görgülcülük, ihtibar.* Yetmezmiş gibi, burada afişe etmekten hicap ettiğim birtakım "felsefe siteleri" bir de "*görgüsel deney*" diye bir terim icat etmiş, "*insanın doğrudan doğruya gördüklerinden çıkardığı bilgi*" diye tanımlamaktadırlar. Gelin görün, ne sözlüklerde "*görgüsel*" diye bir kelime vardır, ne de insanın "*işittiklerinden*" ya da "*dokunarak*" elde ettiği tecrübeden devşirdiklerinin "*bilgi*" sayılmadığı anlayışı. Bu karmaşa kabul edilemez çocuğum,

ayıptır, günahtır. Artık çalıştay mı olur, şur'a mı olur, komisyon mu olur, hocaların behemehal bir araya gelip terminoloji meselesini halletmeleri şarttır. Bu böyle giderse, inan olsun, Allah cezamızı verecek!)

Şimdi, siz siz olun, terminolojinin belirleneceği o mutlu güne kadar yukarıdaki sözcüklerden bir sözcük beğenin. Şahsen bana Locke'un mensup olduğu düşünce ekolünün en makul karşılığı *deneyselcilik* gibi geldi, aldım onu kullandım. *Deneyselcilik* sözcüğü size de uyarsa, tanımını belleyin. Şöyle bir şey olsun: "Deneyden gelen, doğrudan ya da dolaylı olarak elde edilebilen bilgi ki *usun* veya aklın bu bilginin tedarikinde hiçbir rolü yoktur." İyi ya.

Bu noktada, niye bizi uğraştırıyorsun, *deneyselcilik-usçuluk* ayrımı bu kadar önemli mi diye sormalısınız. Önemli yavrum, çünkü Locke'un formüle ettiği ve deney dışında hiçbir yoldan bilgi edinilemeyeceğini savunan bu öğreti, *sezgi, duyarlılık, ortam farkındalığı, idrak* ve "*halden anlama*" dediğimiz *hassasiyetleri* hükümsüzleştirir. *Zekâ ve tecrübenin* bileşkesi olarak tarif ettiğimiz "*irfan*"ı tanımaz. *İrfan*'ı tanımayınca, *arifi* hiç tanımaz. Anlatılmayanı da anlamak becerisi, hüneri ya da yeteneği, edebiyata özgü bir hevese indirgenir, fen bilimleri kendi yollarına gider. Siyah-beyaz, sıfır-bir zihniyeti bilim ve teknolojide ilerlemeyi sağlarken, toplum mühendisliğine giden yolu da açar.

"*Ne Atina ne Kudüs*" diyen Sir Francis Bacon'ı hatırlayın. Locke, *İngiliz deneyselciliğinin* babası sayılan Bacon'la aynı hamurdandır. Amerika Birleşik Devletleri'nin ilk özgün yol haritasını çizdiği iddia edilen Bacon'ın, ne Aristo gibi dünyadan/doğadan kopuk, kendi kafasının içinde yaşayan eski Yunan filozoflarından, ne de Hıristiyan din âlimlerinin asırlar boyunca didik didik ettikleri İncil'den "sahici dünya"ya dair yeni bir şeylerin çıkabileceğine inanmadığını söylediğini hatırlayın. Bacon, sahici dünyaya dair son sözü kutsal ayetlerin değil, deneylerle doğrulanmış "*bilimsel kanıt*"ların söyleyeceğini savunmuş, böylece "*dinle bilimin iflah olmayacak biçimde ayrışması*"nın belirleyici ilk adımlarını atmıştı. İronik olan nedir biliyor musunuz yavrum, ironik olan *gnostizm*'e en büyük darbenin Locke gibi dindar bir adamdan gelmiş olması. Nitekim mason Kurucu Babalar arasında revaç bulmuş, Amerikan Anayasası'nın Locke'un düşüncelerini birebir yansıtıyor olması başlı başına övünç kaynağı olmuş, daha doğrusu, öyle sunulmuştur.

Kurucu metinleri büyük ölçüde kaleme alan Thomas Jefferson'ın iki cümlesinden biri "*John Locke'un belirttiği gibi...*" şeklinde, iddiasını güçlendireceğini umduğu atıfla başladığını bilesiniz. Oysa "*argumentum ab auctoritate*" derler, "bir bilen safsatası"; kusurlu bir akıl yürütme yöntemi[33] sayılır. Tartışmalı bir iddianın doğru olduğunu kanıtlamak için genelde saygı duyulan birinin konuya ilişkin söylemlerinden medet umma halidir. "Büyük Atatürk'ün dediği gibi..." diye konuya giren ahkamı bilirsiniz; Atatürk gerçekten öyle demiş midir, dediyse hangi bağlamda demiştir, yanılmış olamaz mı, gibi sorular görmezden gelinir, ana metnin içinden cımbızla çekilen cümleleri parlatılır. "Bir bilen safsatası", hemen her zaman bilirkişiliğine başvurulan zatın meramını yanlış aksettirir, sahici kişiliğinin farklı algılanmasına neden olur. Mesela, Locke'un en önemli özelliği köleliğe karşı duruşuyken, Thomas Jefferson hazretin bu yönünü görmezden gelir, "*Tabula Rasa*"yı ön plana çıkarır. Neden, çünkü kendisi ABD Başkanı olduğu yıllarda bile azat etmeye yanaşmadığı 140 kölesi olan bir plantasyon sahibidir, oysa *Tabula Rasa* müstemlekecilerin işine gelen bir söylemdir.

Necefli Maşrapa!.. *"Haram, helal ver, Allahım!.."*

"*Tabula Rasa*" neden işlerine gelir diye sormalısınız, çünkü "*ne ekersen onu biçersin*" tespitini kaçınılmaz olarak "*bırakın yapsınlar, bırakın geçsinler*" ("*laissez faire, laissez passe*") tembihi izleyecektir. Fıtri ya da evrensel ahlakla kısıtlanmayan insan "*Fırsatlar Ülkesi*"nde dilediğini dilediği gibi istimal edebilecek, "*mutluluğun peşinde koşma hakkı*"nı sonuna kadar savunacaktır. Burada bir durun, "*Tabula Rasa*"ya mim koyun yavrum, *kapitalist zihniyete evriliş sürecini* tetebbu edin. Az önce bahsettiğimiz CNBC sunucusu Santelli'nin sözünü ettiği "*kendi beceriksizliğiyle kaybeden insanların zararını ödemek istemeyen*" zihinsel kapitalist şartlanmanın "*ne ekersen onu biçersin*" aksiyomu üzerinden geliştiğini göreceksiniz. Oysa, sahici hayatta biçilen ve ekilen arasında doğrudan ilişki vardır, girdi ile çıktı doğru orantıda artar diye bir yadsınamaz bir tespit yoktur. Ne kazanç mesai ile doğru orantıda artar ne de bireylerin kendi çıkarları doğrultusunda hareket ediyor olmaları topluma *doğrudan fayda* sağlar.[34]

Avro-Amerikan "Aydınlanma"sının tezgâhından gelmemiş bizcileyin insanlar, iki kere ikinin dört etmediğini bilir, "*ne ekersen onu biçersin*" türünden siyah-beyaz ahkâma "*inşallah*" temennisi ekleriz. Bu temenninin "*idrak* ve *halden anlama*" yetisinin dışavurumu olduğunu görmelisiniz yavrum. "*İdrak* ve *halden anlama*" kabiliyeti yitiminin anlık hedeflerden digayri oluşumların kale alınmadığı *pragmatizmi* körüklediğini de görmelisiniz. Pragmatizm, "*Haram, helal ver, Allahım! Çoluk çocuk yer, Allahım!*" bireyciliğinin öznesi ve nesnesidir. Bireyciliği hem doğurur, hem doğurtur, hem de pompalar.

Amerikalıların "*öteki*"nin trajedisinden para kazanmak şeklindeki midemi bulandırdığını söylediğim pratiklerini hatırlayın. Gözyaşları Adası'ndaki transit merkezinin açık hava müzesine dönüştürülmesinden, Salem'de onca insanın yakılarak öldürüldüğü meydanda kutlanan infazların 300. yıl dönümünü şenliklerine, "*Halloween*" bayramlarına, Pokahontas'ın trajik hayatını çizgi filme dönüştüren; yetmez, talihsiz Povhatan prensesinin (az sonra!) "Barbie" benzeri oyuncak bebeklerini piyasaya süren kripto faşist Walt Disney'e, Gulag mahkûmlarının dövmelerinden devasa bir "tattoo" sektörü yaratan acar girişimcilere daha kimler kimler, aynı söylemle zenginleşirler: "*Haram, helal ver, Allahım! Çoluk çocuk yer, Allahım!*"

Halkın tutum ve davranışlarını verili bir durum olarak olduğu gibi kabul eden, belirli bir ideal veya felsefe doğrultusunda değiştirmeye, iyileştirmeye kalkışmayan ideolojilerin, *popülist* ideolojiler olarak tanımlandığını hatırlayın. *Popülist* ideolojiler, kurulu düzenin kendilerine "hak ettikleri yaşamı sağlamadığından, mağdur olduklarından" yakınan kitlelerin desteğiyle güçlenirler. ABD'nin özelinde bunlar "*sessiz çoğunluk*" olarak tanımlanan kesimdir yavrum. Yani, Richard Nixon, Donald Trump seçmenleri, yani "*God'ın Amerika'ya bahşettiği zenginlikler*"den paylarına düşeni talep eden "*çağdaş White trash*". Amerika'nın tarihinin hiçbir döneminde makul bir gelir dağılımı tablosu sergileyen ülke olmadığı doğrudur. Boston Brahminleri'ni hatırlayın, afyon savaşı milyonerlerini hatırlayın. Daha 1880'li yıllarda John D. Rockefeller Chicago Üniversitesi'ne 25 milyon dolar bağış yapabilecek kadar varlıklıyken, Gözyaşı Adası'ndan on yedi milyon sefil göçmenin girdiğini hatırlayın. Buna karşın, gelir dağılımı hiçbir zaman bugünkü kadar eşitsiz de olmadıydı. ABD'nin dünyanın en zengin ve fakat gelir dağılımı en bozuk dördüncü ülkesi olduğunu, 16 milyon yav-

rucuğun açlık sınırının altında yaşamaya çalıştığını hatırlayın. 18. yüzyılda olduğu gibi, 21. yüzyılda da *White trash*'in öfkesi öncelikle Karaderili Amerikalılarda, sonra da göçmenlerde patlar.

Görün ki, ABD'nin iki siyasi partisinden ne Demokratlar ne de Cumhuriyetçiler Amerikan halkının tutum ve davranışlarını değiştirmeye, iyileştirmeye kalkışmazlar. Her ikisi de sorunlara Amerikalıları zihniyet değişikliğine zorlamayacak, yadırgamayacakları *popüler çözümler* üretmekte yoğunlaşırlar. Çözümler hemen her zaman "işsizlik mi yüksek, öyleyse Meksika sınırına duvar örelim" türünden fazlasıyla kaba, pragmatik çözümler olmak durumundadırlar. Partilerin her ikisi de düzen muhalifi (kapitalizm elden gidiyor gibi "sağ" veya cinsiyetçilik kadınları mağdur ediyor gibi "sol" ses veren) argümanlardan beslenir. Her ikisi de toplumu "*kurulu düzene muhalefet ettikleri yanılgısı*"na sürükler; Cumhuriyetçi Trump, Amerika'yı bağımsız bir ülke yapan *Tea Party*'ye geri dönüşü savunur, Demokrat Hillary, kadın hakları savunuculuğu yapar. Marifet, Amerikan seçmeninin bir şeylerin değişeceğine dair umudunu yükseltmek ve orada tutmaktır, oysa ne gelir dağılımı, ne sosyal güvenlik, ne demokrasi ne de fırsat eşitliği, esasa dönük hiçbir şey değişmez.

ABD'de bir üçüncü siyasi partinin kurulması da fiiliyatta hemen hemen imkânsızdır, yavrum. Amerikan halkı iki parti arasında gider gelir, buna karşın *dünyanın en demokratik* ülkesinde yaşadığına içtenlikle inanır. Tribünlerden izleyen bizler de kavgasız, dövüşsüz iki parti yönetimine gıpta ederiz. Az sütun yazarı okumadım yavrum, Türkiye'de siyasi parti sayısını ikiye indirsek ne güzel olacağını anlatan. Her neyse. Şunu da söyleyeyim de bu bahsi kapatalım. Çocuk boş bir levhadır ya, Locke'un 1697 tarihli "*Eğitime Dair Bazı Düşünceler*" isimli risalesinde genç beyinlerin kendi mali, siyasi ve toplumsal meselelerinin üstesinden gelebilmeleri için gerekli pratik bilgilerle donatılmalarını öğütler. O gün bugün, başta ABD olmak üzere, pragmatik eğitim sistemlerinin temelinde onun düşünceleri vardır. Bir de Fransız Jean-Jacques Rousseau (1712-1778) *Tabula Rasa*'yı benimser, önerdiği eğitim sisteminin temeline yerleştirir. Çariçe II. Katerina (1729-1796) Rousseau ve özellikle de Rus eğitim sistemini kursunlar diye bir servet bağışlamıştı. Voltaire'i (1694-1778) zaten danışman tutmuştu. Yine de, Rus *intellijenti*, Batılı enteljansiyasının nezdinde hep Doğulu, hep Asyalı, hep yabancı oldu, öyle de kaldı yavrum. Shakespeare'i sular

seller gibi biliyor olmaları da "Avrupalı" sayılmalarına yetmedi. Olsun! Siz siz olun, 18. yüzyılı öğrenin. Ne varsa 1700'lü yıllarda var, 1800'ler kanaatlerin oturduğu yıllar, 18. yüzyılın heyecanı yok.

Pencere: *"Bir millet iki devlet", aynı azgınlık*

"Bir millet iki devlet" logosunu malum Türkiye ile Azerbaycan'ın birlikteliğini vurgulamak için kullanırız, ama mucidi galiba İngilizler, yavrum. Victoria dönemi Britanya'sının en ünlü yazarı Oscar Wilde'a (1854-1900) atfedilen bir tespit şöyle: *"Amerika ve İngiltere, ortak bir dil tarafından ikiye bölünmüş ülkelerdir."*[35] Dillerden biri İrlandalı Wilde'ınki gibi Oxford İngilizcesi (İrlanda dilinin kaybolması nasıl bir trajedidir göreceğiz), diğeri "Amerikan" İngilizcesiymiş. Olsun! Bakü veya Lefkoşa Türkçesi nasıl aynı Türkçe ise, Boston veya Aberdeen İngilizcesi de aynı İngilizcedir. Zaten ABD *"meşrutiyetçi İngiliz devletinin cumhuriyetçi kopyası"*dır[36] derler. Amerikan Anayasası, İngiliz sistemini ıslah etmek üzere tasarlanmıştır, çökertmek ya da yıkmak için değil. Nitekim 1791 Amerikan "Haklar Bildirisi" (*Bill of Rights*), bir asır öncesinin *"English Bill of Rights"*tan (1689) uyarlanır. Kral'ın yerine Başkan, *"Lordlar Kamarası"*nın yerine Senato, *"Avam Kamarası"*nın yerine de Temsilciler Meclisi yerleştirilir.

Gelin görün, *"Amerikalılar tutucu"* olurlarmış, meğer İngilizler gerekli gördükleri durumlarda Kral ve aristokrasinin geleneksel haklarını kısıtlayıp Avam Kamarası'na devretmekte bir an tereddüt etmezlerken, Amerikalılar *"kadim monaşik ve aristokratik temayüllere ısrarla sadık"* kalıyorlar.[37] Öyle ki, "Birleşik Krallık-ABD" ikilisi düşünüldüğünde bizim Azerbaycan'a referansla ileri sürdüğümüz *"bir millet iki devlet"* savı çocuksu bir niyetten ibaret kalıyor, yavrum. Şöyle ki, ilk Püriten kafilelerinin Massachusetts'e ayak basmalarının üzerinden iki yüz yıl geçmemişken, Amerikalılar gözlerini denizaşırı ülkelere dikmiş bulunuyorlar. Daha 1810'da *"Protestan akaidini, Batı eğitimini ve basınını"* tanıtmak ve yaymak üzere teşkilatlanan kayıtlı misyoner örgütlerinin sayısı 16'yı bulmuştur, bunlardan en kıdemli ve büyük olanı, *"Yurt Dışı Misyonlar İçin Amerikan Komiserleri Heyeti"*.

Kısaca "ABCFM" olarak tanınan bu örgüt, 1799'da İngiltere'de kurulan *The Church Mission Society (CMS)*, yani Misyonerler Birliği'yle eşgüdüm

halinde çalışıyor. Kısa bir sürede Afrika'da Sierra Leone'den Hindistan'da Kalküta'ya, Hawaii'ye kadar 9.000 misyonerin görev yaptığı bildirilen[38] devasa bir teşkilata evriliyor. Hıristiyan olmayan dünya halklarını, kadim uygarlıkların halkları, ilkel kültürlerin halkları, kadim Hıristiyan kiliselerinin halkları ve İslam itikadının halkları olmak üzere dört ana grup altında topluyorlar.[39] Osmanlı İmparatorluğu, "*Ermeniler, Rumlar, Bulgarlar, Suriyeliler, Süryaniler ve diğer Hıristiyan halkları*" nedeniyle birinci gruba; "*Araplar, İranlılar ve Türkler*" nedeniyle dördüncü gruba alınıyor. Ve bölüşümde ABD'nin payına düşüyor. "*Hıristiyan ilahiyatını ve İngiliz yaşam biçimini öğretmek*" misyonunda Balkanların özel bir yeri var. 1876 Bulgar ayaklanması sürecinde "*Amerikan Congregationist İstanbul Misyonu*" ile "*Presbiteryan Kilisesi Yabancı Misyonlar Heyeti Avrupa Türkiyesi Misyonu*"[40] *eşgüdüm halinde çalışıyorlar.*

Tarihlere dikkat edin yavrum. İlk ciltten itibaren doğum ve ölüm tarihlerini bıktırıcı bir ısrarla vermemin nedeninin, olan bitene dair bütüncül bir bakış geliştirmenizi sağlamak olduğunu tekrarlayayım. Tarih doğrusal çizgide ilerlemez, böğürtlen çalısı gibidir, aynı anda dört bir tarafa dal atar deyip durmaktayım ya, bu ABCFM de böyle bir iş. Görün ki, *tabula rasa, Rosicrucian Kardeşliği, gnostizm* falan derken, bir de bakmışınız mason değilse deist olan Kurucu Babalar'ın burunlarının dibinde, (burunlarının dibinde derken 1648'de Massachusetts'te, Oxford eğitimli Richard Mather'in hocalık ettiği yıllarda) bir grup *Congregationist* papaz Aziz Pavlus'u yedeklemiş "*Hıristiyan ilahiyatını ve İngiliz yaşam biçimini öğretmek*" ve böylece "*beşerin ruhunu kurtarmak*" üzere örgütlenmişler. 1970'li yıllarda Mary White'ın beni aynı amaçla Nashville Howard Congregational Kilisesi'ne sürüklediğini hatırlayın.

Congregationist'in Türkçesinin "*Cemaatçi*" olduğunu konuşmuştuk. Kilisenin ruhban hiyerarşisi değil de cemaatin bizzat kendisi tarafından yöneltildiği anlamına geliyor, nitekim Mary'cik de Howard Congregational'ı "*ne bir insana ne de bir örgüte, sadece God'a hesap veren yerel kilisemiz*" diye tanıtmıştı. Her neyse. Nasıl bir ideolojik kaostur hissedebilesiniz diye hatırlatıyorum; düşünün ki Benjamin Franklin'den (1706-1790), Thomas Jefferson'a (1743-1826), James Madison'dan (1751-1836), John (1735-1826) ve mahdumu John Quincy Adams'a (1767-1848) kadar herkes orada ve eşitlik, bağımsızlık, insan hakları vs. vs. üzerine makaleler, kitaplar, söylevler döktürüyorlar. Yine bir mason olan Edmund Burke (1729-1797) okyanusun

öbür yakasında "*Englishness*" üzerine nutuklar atmakta, İngiltere'nin "*Yeni Dünya'nın kültürel annesi*" olduğunu ("*cultural mother*") olduğunu vurgulamakta; Boston'dan iki adım ötede Connecticut'ta Rahip Jonathan Edwards (1703-1758) cehennem ateşi, kükürt dumanı ve fevkalade öfkeli bir *God*'a dair vaazlarıyla milleti doğduğuna da öldüğüne de pişman etmekle meşgul. Müstemlekecilerin ne zaman bitleri kanlandı da "*beşerin ruhunu*" kurtarmanın peşine düştüler diye şaşmaktaysanız, "İngilizler" derim. İngiliz "üst aklı" ulusal erguvanilerinin ayak işlerini başkalarına yaptırmaya kurguludur. Nitekim daha o yıllarda misyonerlik işlerinin kısmı azamını Amerikan müstemlekelerinden devşirdikleri acemi rahiplere yüklerler. Daha 1790'larda İngiliz sömürgelerindeki misyonerlik işlerinin (ve dolayısıyla harcamaların) yüzde 30'unu *Amerikan Komiserleri Heyeti*'ne yüklemişlerdi.

Bu çerçevede, Osmanlı İmparatorluğu'na musallat edilen "*saint*" mertebesinde dört New England'lı misyonerden söz ederler. Shelbourne, Massachusetts doğumlu Pliny Fisk (1792-1825); Goshen, Massachusetts doğumlu Levi Parsons (1792-1822); Hanover doğumlu William Goodel (1792-1867) ve yine Massachusetts doğumlu William Schauffler (1798-1883). Başkan John Adams'ın doğduğu (ve en büyük oğluna göbek adı olarak verdiği) Quincy kasabasıyla Fisk'in doğduğu yerin arası sadece 90 mil (145 km), Parsons'un kasabasından uzaklığı ise 112 mil (180 km). Söz konusu Amerika olunca, bu mesafelerin "kapı komşuluğu" anlamına geldiğini düşünün. Diyeceğim, gencecik misyonerleri denizaşırı Osmanlı topraklarına salan irade de Kurucu Babalar'dadır, yavrum. Fisk ve Parsons doğdukları yıl, Washington 60, Adams 57, Jefferson 49, Madison 41 yaşında, üçüncü hatta dördüncü kuşak Amerikalıydılar. Buna karşın İngiliz-Protestan etiğinde mündemiç "*Haçlı Ruhu*", aynen yaşamaktaydı.

Pencere: "Meşrutiyetçi İngiliz devletinin Cumhuriyetçi kopyası"

1791 Amerikan "Haklar Bildirisi" (Bill of Rights), 1689 "English Bill of Rights"tan (az sonra!) uyarlanmıştır. Dahası, Amerikan Devleti, 18. yüzyıl meşrutiyetçi İngiliz devletinin cumhuriyetçi kopyasıdır. Kral'ın yerini Başkan, "Lordlar Kamarası"nın yerini Senato alırken, Temsilciler Meclisi, "Avam Kamarası"nın karşılığı olur. Ne var ki, "Amerikalılar tutucudurlar"

derler, İngilizler gerekli gördükleri durumlarda Kral ve aristokrasinin geleneksel haklarını kısıtlayıp Avam Kamarası'na devretmekte bir an tereddüt etmezlerken, Amerikalılar "kadim monaşik ve aristokratik temayüllere ısrarla sadık kalırlar"mış.[41] Benim müktesebatım işin bu tarafını değerlendirmeye yetmez yavrum, buna siz kendiniz bakacaksınız. Velakin gördüğüm şu: Bugün artık en dâhiyane algı operasyonlarının bile tevil edemeyecekleri şekilde ortaya dökülen Amerikan çifte standardının tohumları, meğer daha o yıllarda atılmışmış.

Toprağı bol olsun, John Locke, *"öyle aşağılık ve sefil bir insanlık durumudur ki [...] kölelik, bir İngiliz'in, hele de bir beyefendinin savunabileceğini düşünmek kolay değildir"* diyedursun, dördüncü kuşak Virginia'lı George Washington Beyaz Saray'a geldiğinde babasınınkiler hariç, kendi üstüne kayıtlı 135 Afrikalı kölesi vardır. Bunlardan dokuzu devamlı olarak yanında kalır, diğerlerini iki ayda bir rotasyona tabi tutar ki garipler Başkenti ikametgâh edinip azatlık diye tutturamasınlar. Jefferson, bir başka âlemdir.

Virginia eyaletinin III. George'un on beş çocuğunun annesi Kraliçe Charlotte'un (1744-1818) adını verdikleri "Charlottesville" diye bir yerleşimi var. Kasabaya kadıncağızın adını verme yalakalığının asıl nedeninin o bölgeye yerleşim sürecinin İngiliz bankalarının geçirdikleri ağır bir krize denk gelmesi olduğu söylenir. Londra bankaları müstemlekecilere verdikleri kredileri geri çağırınca, Kral'dan ayırımcılık dilemenin yolunu Kraliçe'yi pohpohlamakta bulmuşlarmış. Her neyse. Jefferson hazretleri, Charlottesville'deki sıradağların tepelerinden birine, yirmi kilometrekarelik arazinin ortalık yerine Yunan-Roma tarzında bir saray diker. "Monticello" diyorlar, İtalyancada "Küçük Dağ" demekmiş. Yıl 1768, adamlar dünya hâkimiyeti şöyle dursun, henüz devlet bile değiller, ama Jefferson'ın sarayı Topkapı'yı utandırır. Babasından kalan mirasla yapılmışmış. Doğruysa, varın siz hesap edin, Virginia tütününün bıraktığı kârı.

Monticello kasrının yüz metre kadar ötesinde de, Başkan Jefferson'ın 140 kölesinin kaldığı kışla var. Eve, yeraltından tünelle bağlamışlar, zenciler gelip giderlerken konukların gözlerini rahatsız etmesinler diye. Gelip gidenlerden birinin de Jefferson'a altı çocuk doğurmuş Afrikalı gözdesi "Sally" olduğunu bilesiniz. Bu çocuklardan birinin DNA'sının yakın bir tarihte tespit edildiğini hatırlıyorum, diğerlerini araştırıyorlardı. Her halükârda kadıncağız Başkan'ın yaşamı süresince edindiği 600 küsur köleden biridir.

Bir o kadar riyakâr bir adam da James Madison. 100'den fazla kölenin çalıştırıldığı 4.000 dönümlük bir plantasyonun vârisi; Amerikan resmî tarihinde dört yıllık Princeton lisansını iki yılda tamamlayan bir deha olduğu vurgulanır; azınlık hakları, vicdan özgürlüğü gibi konularda derinleştiği anlatılır. İşin gerçeği, "köle ticaretinin ve sahipliğinin bütünüyle ahlaka aykırı olduğunu çok iyi bilen bir kitap kurdu ve idealist sosyal kuramcı" olan hazretin, mezuniyetten sonra "pragmatik bir siyasetçi yamağına" dönüşmüş, "sınıfının çıkarları uğruna Amerikan milletinin DNA'sına köleliğin damgasını vurmuş"[42] olmasıdır. Nasıl diyeceksiniz, "insanın meta olabileceği düşüncesinin anayasaya sızması yanlış olur" diyerek reddetmiş olduğu köleliği ilga edecek yerde, 1787 Anayasa metnine aslında esasında türünden alengirli bir İngilizceyle yerleştirmeyi başarmış, şöyle: "Halihazır eyaletlerin herhangi birinin kabulünü uygun gördüğü eşhasın göç veya ithalleri bin sekiz yüz sekiz yılından önce Kongre tarafından yasaklanmayacak, lakin kişi başına 10 doları geçmemek şartıyla ithal vergisi ve harcı konabilecektir."[43] "Köle" sözcüğünü kullanmamak için başvurduğu dil cambazlığına bakın: "herhangi bir eyaletin kabulünü uygun gördüğü eşhas". Anayasanın bir başka yerinde de[44] Kongre'ye milletvekili gönderen eyaletlerdeki Karaderililerin sayısının köle olsunlar veya olmasınlar o eyaletteki beyazların sayısının beşte üçünden (3/5) daha fazla olmayacağı hükmü vardır. Zencilerin aday olmaları asla söz konusu değildir, ama bu suretle oylarının değeri de düşürülmüş olur. Hepsinden önemlisi Anayasa'nın bu hükmü köleliği bir kez daha teyit eder ve güçlendirir.

Diyeceğim, ABD en başından itibaren özgürlükleri savunduğu kadar köleliği de savunan bir garip (ikiyüzlü) ülkedir. Locke'un soydaşları, ne onun umduğu kadar cömert ne de merttirler. Şunu da söyleyeyim de Madison faslını kapatalım: "Amerikan Bağımsızlık Savaşı" denilen ayaklanmada, Virginia eyaletinin askere yazılanlara "ödül" olarak köle teklif ettiği de doğrudur. Thomas Jefferson'ın kaleme aldığı o çok ünlü Bağımsızlık Bildirisi'ni (1776) hatırlarsınız. Düşünün ki, "*Tüm insanlar eşit yaratılmışlardır*" diye ortaya çıkıyor. "*Tüm insanlar eşit yaratılmışlardır, God'ları tarafından bağışlanmış, birtakım vazgeçilemez haklara sahiptirler; yaşam, özgürlük ve mutluluğa erişme hakları da bunların arasındadır*" diye ahkâm kesiyorsunuz, yedeğinizde "ödül" olarak dağıtılmaya hazır bekleyen ne hak ne hukuk, ama prangalı köleler. Görün ki, Amerikalıların olayı budur yavrum,

görkemli idealleri ahlaki eksiklerine gayrikabili rücu biçimde kurban gider. Aşk kadar nefret uyandırmaları da bundandır. Yine de haklarını yemeyelim. Paralı asker toplayanların arasında galiz çelişkinin farkında olup utananlar da varmış, ama duydukları utanç eyleme geçmelerini dayatacak boyutta değilmiş. "En azından kendilerinin ve ailelerinin refahı köleleştirilmiş insanların emeğine bağlı olduğu sürece yeterli değildi" diyor, anayasa hukuku Profesörü Noah Feldman[45] "ahlaki değerlerinin mantığı yoktur, eyleme geçiremezler." İngilizler gerekli gördükleri durumlarda Kral ve aristokrasinin geleneksel haklarını kısıtlayıp Avam Kamarası'na devretmekte bir an tereddüt etmezlerken, Amerikalılar "*tutucudurlar, monaşik ve aristokratik temayüllere ısrarla sadık kalırlar*" dedikleri budur. Kathleen Slobin'in Trump seçildiğinde nasıl ağladığını hatırlarsın. Ağlaya ağlaya Kenya'ya gitmişti, nesli tükenmekte olan filleri Hintli avcıların elinden kurtarmaya. Burada bir durup, Necefli Maşrapa'ya başvurmak şart oldu, yavrum.

Necefli Maşrapa!.. *"Amerika'nın Terörle İlk Savaşı"*, Trablusgarp 1796

Bundan on beş yıl önce, 2003'te çıkan bir kitap var: "*Americas First War On Terror*". Yazarı Joseph Wheelan isminde yirmi dört yıllık bir gazeteci, The Associated Press'te muhabir ve editör olarak çalışmış, sonra North Carolina'daki evine kapanmış, popüler tarih kitapları yazmaya koyulmuş. "*Amerika'nın Terörle İlk Savaşı*"ndan başka yedi kitabı daha var. Konjonktüre uygun olan neyse onu yazıyor. Doğru zamanda pazarlama, kitaplarının arasında senaryolaştırılanlar var. Bahse konu bu kitap, Başkan John Adams'ın "*Trablusgarp Berberi Devleti*"yle imzaladığı Barış ve Dostluk Anlaşması ("*Treaty of Peace and Friendship*") protokolünün hikâyesi. Trablusgarp Berberi Devleti de ne ola ki diye bakıyorsunuz, meğer dört yüz küsur yıllık Osmanlı toprağı; 1551'de Turgut Reis'in *Malta Şövalyeleri*'nin elinden kurtardığı Osmanlı Beylerbeyliği. *Malta Şövalyeleri*'ni hatırlatayım. Talihsiz Cem Sultan'ın sığındığı, sonra da Papa VIII. Innocentius'un (1432-1492) elinde oyuncak olduğu tarikat. VIII. Innocentius'u da "*Ortaçağ Avrupa'sının en rezil yapıtı Malleus Maleficarum*" ("Cadı Balyozu") isimli büyü kitabından hatırlayacaksınız. Hazretin has adamı Heinrich Kramer, cadıların "*itlaf edilmeleri*" gereğinin "*yasal ve dinbilimsel gerekçeleri*" sıralayan

o kitabı olumlayan fetva yayınlayınca binlerce masum insan cadıdır diye diri diri yakılmışlardı. Nitekim "*her türlü zehrin ve ustaca zehirlemelerin üstadı olan Papalık ustaları talihsiz şehzadeyi zehirlediler*"di.[46] Her neyse. Turgut Reis, sömürgecilerin inim inim inlettikleri Müslüman Berberilerin Payitahttan yardım istemeleri üzerine oralara gitmiş. Daha 1911'de, Gazi Mustafa Kemal, Enver Bey, Süleyman Askeri Bey, Prens Osman Fuat Efendi, Cavit Bey, Nuri Paşa, Osmanlı'nın en üst düzey kumanda kademesi orada, Trablusgarp'ı İtalyanlara karşı savunmaya çalışıyorlar.

1796 "*Treaty of Peace and Friendship*" protokolü, Devleti Aliyye ile ABD arasında imzalanmış, benim bilebildiğim ilk anlaşma. İyi de, "1796'da ne terörüymüş bu" diye soruyorsundur, cevabını Serkan Er güzel özetliyor. Sayın Er, bu satırları kaleme aldığında İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yakınçağ Tarihi Bölümü'nde doktora öğrencisiydi, şimdilerde bitirmiş olsa gerek.

"*Amerika, 4 Temmuz 1776 yılında ilan ettiği Amerikan Bağımsızlık Bildirisi'yle Büyük Britanya Krallığı'ndan ayrıldığını dünyaya duyurmuş, kendini ispat etmeye çalışan yeni bir devletti. Önceden İngiltere'nin güvencesi altında Akdeniz'de rahatça dolaşan Amerikan gemilerinin bu güvenceden çıktıklarını Türk korsanların keşfetmesi çok uzun sürmedi. Cezayir Beylerbeyliği, Temmuz 1785 tarihinde iki Amerikan gemisini mürettebatıyla beraber ele geçirdi ve karşılığında 60.000 dolar fidye istedi. Tam da bu dönemde Amerika'da çıkan, Benjamin Franklin'in Fransa'dan dönüşü sırasında Türk korsanları tarafından kaçırılmış olabileceği iddiası Cezayir Beylerbeyimizin ekmeğine yağ sürmüş oldu ve Amerika bu fidyeyi ödemeyi kabul etti. Bunun üzerine Amerika adına General Joel Barlow ve Cezayir Beylerbeyi Hasan Dayı tarafından Osmanlı Garantörlüğünde Barış Antlaşmaları ya da Amerika'da bilinen adıyla Berberi Antlaşmaları (Barbary Treaties) imzalandı ve Amerika yıllık olarak Osmanlı Beylerbeyine vergi ödemeyi resmen kabul etti. Dönemin Amerikan Devlet Sekreteri John Marshall bu antlaşmalar üzerine şu sözü söylemiştir; 'Onlarla iyi geçinmek isteyen Hıristiyanlar ya iyi savaşmalıdır ya da iyi para ödemelidir.'*"[47]

Kıssadan hisse: Allah eksik etmesin ama muhtaç da etmesin dediklerindendir, yavrum; kaynağınız *internet* ise mülahazat hanenizi açık tutun. 21. yüzyıl Amerika'sında savaş bile özelleştirilme kapsamına alınmış, Irak'ta, Suriye'de, Afganistan'da Amerikan özel silahlı kuvvetlerine ("*private armi-*

es") ihale edilmişken, "*18. yüzyıl Türk korsanları*"na çemkirmek bayağılıktır. Kaldı ki, onca mezhep, tarikat, cemaat, kült –nasıl derseniz artık– ülkeye doluşmuşken, meğerki Otuz Yıl Savaşları'nı aratmayacak bir kıyımı göze almış olsunlar, *Kurucu Babalar* sofu Hıristiyanlar da olsalardı teokratik bir devlet oluşturamazlardı. *Kurucu Babalar*, demokratik bir devlet de oluşturamazlardı. Nitekim Başkan John Adams'ın demokrasiye dair ünlü sözleri var:

"*Demokrasinin asla uzun ömürlü olmadığını hatırla. Kısa sürede kendisini zayıflatır, tüketir ve katleder, bugüne kadar intihar etmeyen bir demokrasi olmadı. Demokrasinin aristokrasi ya da monarşiden daha mütevazı, daha alçakgönüllü, daha diğerkâm, daha çelebi ya da tokgözlü olduğunu söylemek boşuna. Aslı itibariyle de doğru değil, tarihin hiçbir döneminde de görülmemiş. Yönetim ne olursa olsun bu ihtiraslar herkes için geçerli ve denetlenmediğinde, sahtekârlık, şiddet ve gaddarlıkla aynı etkiyi yaratıyor. Kendini beğenmişliğe, kibre, açgözlülüğe ya da hırsa yol verildiğinde, en incelikli filozoflar ve vicdan sahibi ahlakçılar bile kendilerini kaptırmamakta zorlanırlar. Bireyler kendilerine hâkim olurlar ama uluslar, büyük kitleler asla.*"[48]

Tam da bu nedenle, "*Amerika'nın Kurucu Babaları, bir demokrasi değil, cumhuriyet yaratmışlardır. Cumhuriyet, bireyi çoğunluğun despotluğundan koruyan en iyi yönetimdir. Ve demokrasi-tarzı sistemlerde çoğunluk despotizmi mutlaka ortaya çıkar.*"

Necefli Maşrapa!.. Klasik Avrupa medeniyetinin mezar bekçileri

1820'de İzmir'e inen Pliny Fisk ve Levi Parsons adlı rahiplerin ilk işleri, Sakız Adası'na (*Scio*) geçmek, orada Rumca öğrenmek olur. Ardından Yeni Ahit'in Vahiy Suresi'nde adı geçen "Yedi Kilise"nin[49] peşine düşerler. Efes, İzmir, Bergama, Akhisar, Manisa, Alaşehir, Denizli üzerinden Suriye'ye, oradan Kudüs'e derken fevkalade eziyetli yolculuğa dayanamazlar; Fisk İskenderiye'de, Parsons ise Beyrut'ta ölür. İnternette ikisinin de biyografisi var, eliniz değdiğinde bir bakın derim, yavrum. Görün ki, Fisk-Parsons ikilisinin asıl büyük hedeflerinin Filistin Yahudilerini Hıristiyanlaştırmak, "*İsa'ya hazırlamak*" olduğunu yazarlar. Ne var ki, 1820'ler için pek azametli bir projedir. Yahudileri kıpırdatmaları mümkün olmadığı gibi, bölgenin Latin (Roma) Katolikleri ve Maronitleri tarafından da hoş karşı-

lanmadıkları ortaya çıkar. Buna karşın, Ermenilerin "*daha açık fikirli ve mülayim*" insanlar oldukları söylenir, nitekim Protestanlığa ihtida eden Anadolu Ermeni papazların sayısı hiç de az değildir.

Allahları var, çalışkanlık ve adanmışlık bağlamında Fisk-Parsons ikilisininki hayli öğretici yaşamlardır. Acıklı olan, yoksul göçmen çocukları Amerikan erguvanilerinin inanmadıkları bir *God*'ı, Devleti Aliyye'nin topraklarında muzaffer kılacağız diye dizanteriden, tüberkülozdan, açlıktan telef oladursunlar; aynı yıllarda Boston Brahmin hanedanları, Astor'lar, Forbes'lar, Russell'lar, Perkins'ler, Delano'lar, Çin'le kaçak afyon ticareti yapmakta, o zamanın parasıyla milyonlarca dolar "götürmek"tedirler. "*Götürmek*" çirkin bir kelime, affınızı dilerim, kullanmamım nedeni "*kazanmak*" kelimesini afyon kaçakçılığına yakıştıramamam. Aslına bakarsanız Amerikan İngilizcesinde "para yapılır" (*make money*), "kazanılmaz" (*earn money*). "*How much do you make*" diye sorarlar, "*How much do you earn*" diye değil. Bu da böyle.

İlk Amerikan diplomatik temsilciliğinin İstanbul'da açılış tarihi Mart 1831, birkaç ay içinde de ABCFM'nin "*İstanbul Misyonu*" kuruluyor. Eski dünyanın "*sefil artıkları*" kontenjanından çok yoksul bir New England göçmeni olan William Goodel (1792-1867) ve ondan biraz daha genç yardımcısı William Schauffler (1798-1883) Eminönü'ne çıkıyorlar.

Goodel, Dartmouth College mezunu. Dartmouth, benim felsefe öğreneceğim diye gittiğim üniversite. '70'li yıllarda beşeri bilimlerde iddialı laik bir okuldu, hatta New Left solcularının (az sonra!) rağbet ettikleri ilerici bir üniversite sayılırdı. Goodel zamanında da Latince ve klasik Yunanca eğitiminde iddialıymış. Papaz efendi, İstanbul'a geldiğinde bu iki dili iyi biliyormuş. Türkiye'deki ikameti süresince Ermenice, Arapça ve Kutsal Kitap'ı çevirecek kadar iyi Osmanlıca öğrenmiş. Yardımcı Papaz Schauffler, Alman kökenli; o da Fransızca, Rusça, Arapça, Farsça, Süryanice, Keldanice biliyor, Türkçe öğreniyor. Kutsal Kitap'ın ilk Türkçe çevirilerini birlikte yapıyorlar. Bir de misyona sonradan katılan Elias Riggs diye bir papaz var. O da Grekçe, İbranice, Keldanice, Süryanice, Arapça, Ermenice, Bulgarca ve Türkçe biliyormuş, hatta Keldanice gramer kitabı yazmış. Şimdi, niçin bunları sayıp döktüğümü sormalısınız.

Sayıp döküyorum, çünkü Amerikalılarla ilk temaslarımızın sanayiciler, tüccarlar ya da bilim adamları üzerinden değil, klasik Avrupa medeniyetinin mezar bekçileri üzerinden gerçekleştiğine dikkatinizi çekmek istiyorum. 1839 Tanzimat Fermanı'yla kapılarını sonuna kadar açtığımız eğitim kurumlarımızı Batı medeniyetinin en gerici, en bağnaz ve en köhne Hıristiyan unsurlarının doldurduğunu görmelisiniz yavrum. Ne Francis Bacon'dan, ne Isaac Newton'dan, ne Benjamin Franklin'den, ne Adam Smith'ten, hatta ne de John Locke'dan nasibimizi almamışken, kendilerinin çoktan vazgeçtikleri ölmüş bir Yunan-Roma medeniyetinin peşine takıldığımızı, misyoner papazlarla birlikte bizim görüş alanımızın da daraldığını, adeta solduğumuzu görün istiyorum.

Muhteşem Kanuni'nin kapitülasyonları (hele de *merkantalizmin* esip köpürdüğü bir dünyada!) yetmezmiş gibi, yabancıların serbest ve eşit şartlar altında ticari ve ekonomik faaliyetlerde bulunmalarına, mülk edinmelerine izin veren 1856 Islahat Fermanı'nın şaşkınlıklarından birisinin de önüne gelene (ve hiçbir denetim kısıdı olmaksızın!) okul açma yetkisi vermek olduğunu hatırlayın. İmparatorluğun dört bir yanında pıtrak gibi açan okullarda Avro-Amerikan toplumunda misli görülmemiş bir sinerji yaratan John Dalton (1766-1814) da yoktu, Charles Darwin (1809-1882) de, Karl Marks (1818-1883) da, Friedrich Nietzsche (1844-1899) de. Şimdi sakın ola ki bu isimlere özel anlam yüklediğimi sanmayasınız. Varlıklarından, düşüncelerinden, becerilerinden haberli olmaktan bahsediyorum. Hiç bilmedik yavrum.

Hiç bilmedik ve bedelini de ağır ödedik. İzleyen yüzyıllarda sadece Müslüman Türkler değil, ABCFM misyonerlerinin tedrisinden geçen Ermeniler, Latin Katolikler, Ortodoks Yunanlılar, Bulgarlar gibi Osmanlı'nın Hıristiyan azınlıkları da iflah etmedi. 20. yüzyıla biz paramparça girdik, onlar ise bağımsız ve marjinal devletçikler olarak girdiler, öyle de kaldılar. Kara Afrika da hayırlarını görmedi. Hasılı 1900'lü yılların başında oyun bambaşka bir yerde, bambaşka kurallarla oynanıyordu yavrum. Orta Doğu insanı, Müslüman'ı, Hıristiyan'ı, Şaman'ı hatta Yahudi'siyle ortaçağda takılmış kalmış, kurtuluş reçetesini modern Batı'nın çoktan vazgeçtiği eski Yunan'da ararken, atı alan Üsküdar'ı geçti. Ya İsrail diyeceksiniz. İsrail bir Amerikan karakoludur, dört başı mamur sahici bir Yahudi devleti hiç olmadı yavrum.

1831'de Konstantinopl Amerikan Elçiliği'nin hemen ardında açılan "*ABCFM İstanbul Misyonu*"nu birkaç yıl arayla Mersin, İzmir, Bursa, Tarsus, Sivas, Merzifon, Kayseri, Erzurum, Van, Mardin, Bitlis, Harput, Halep ve diğerleri izler. 1876 yılına gelindiğinde "istasyon" tabir edilen merkez misyonlarının sayısı on altıyı bulmuş; Bulgar ayaklanması sırasında Türkiye'de yerleşik on altı misyona bağlı olarak faaliyet gösteren 247 taşra istasyonu var. Bunlara kayıtlı misyoner sayısı 302; 97'si kadın, 37'si Amerikalı, gerisi de Osmanlı tebaası. Yine aynı yıl, Yurt Dışı Misyonlar İçin Amerikan Komiserleri Heyeti'nin Osmanlı topraklarında işlettiği okul sayısı 450, hastane sayısı 9, dispanser sayısı 10. Bir bu kadar da yetimhane var, en büyükleri Harput'ta, 1.100 çocuk barındırıyor. Robert Koleji, Tarsus Amerikan Koleji, Tarsus Aziz Pavlus Enstitüsü, Fırat Koleji, Harput Anadolu Koleji, Merzifon Anadolu Koleji, İstanbul Kız Koleji, İzmir Uluslararası Koleji önde gelen okullar.

Hepsinden önemlisi de herhalde matbaalar. İlki, 1822'de Malta'da, ikincisi 1830'da İstanbul'da, bilahare İzmir, Mersin ve Gaziantep'te kurulmuş. Atatürk'ün doğduğu 1881 itibariyle basılan kitap, broşür vs. sayısı 725; İkinci Meşrutiyet'e kadar (1908) basılan sayfa adedi 900 milyon. İzmir'deki matbaa 1833'ten 1953'e kadar aralıksız çalışıyor. Amerikalıların imrendiğimiz teşkilatçılığının sadece sanayi ve teknolojide değil, din işlerinde de geçerli olduğunu, hatta Vatikan'a galebe çaldığını görüyor olmalısınız.

Bize gelince, II. Abdülhamit devri Maarif nazırlarından Ahmet Zühdü Paşa'nın yaraya tuz basan raporu vardır yavrum. 1894 tarihinde kaleme aldığı anlaşılan rapora göre durum şu:

"*Mamuretül Aziz vilayetinde Harput Livası, Harput Kazası'nda Fırat Mektebi adı altında 1857'de açılan ve 1892'de resmî ruhsat alan ve 312 erkek ve 125 kız öğrencisi bulunan Amerikan tabiiyetinde toplam yedi adet okul bulunmaktadır.*" Hazretin "Mamuretül Aziz" dediği de günümüzün Elazığ ili. Şehrin ilk adı bölgeyi imar eden Sultan Abdülaziz'e (1830-1876) atfen "*Aziz'in mamur ettiği yer*" anlamında *Mamuretül Aziz* imiş. Daha sonraları kısaltılmış, Elaziz olmuş; Cumhuriyet'ten sonra da Elazığ. Bu böyleyken, Abdülhamit Han'ın, Robert Kolej'e arsa sattı diye Ahmet Vefik Efendi'ye

"Eyüp Sultan'a gömülmeme cezası" verdiği hikâyesi vardır. Doğruysa şayet Basra harap olduktan sonra mürailik değilse, hamakat demez misiniz?

Bir de Harput Amerikan Konsolosluğu'nun da 1 Temmuz 1901 tarihli bir raporu var. Buna göre de Fırat Koleji'nin ilk ve orta kısımdaki öğrenci sayısı 1.000'den fazla, ayrıca kentte bir Fransız Koleji (1869), bir de Alman Mektebi (1895) var. Hani az önce ölmüş bir Yunan-Roma medeniyetinin peşine takıldık, misyoner papazlarla birlikte bizim görüş alanımız da daraldı, adeta solduk dedim ya, olacağa bakın, 1920'li yıllarda misyoner okullarının kapatılmasıyla birlikte Harput livası da solmuş. Şöyle:

"43.000 nüfus, 8.000 hane, 8 cami, 45 mescit, 12 medrese, 12 büyük işhanı [...] Mutasarrıflıktı o zaman Harput. Şimdi hatır için nahiye olarak bırakıyorlar. 55 ev, 220 nüfus... Harput öldü, havaya uçtu. Sanırsınız bir cehennem ateşiyle taşları bile baştan aşağı yandı da külleri göğe savruldu. Buradan aşağı Elazığ'a inenler evlerini yıktılar, taşlarını dahi taşıdılar. Nüfusun yüzde yirmisi de Amerika'ya göç etti. İçlerinden 'Ah vatanım... Vatanım' diye geri dönenleri bile tutunamıyorlar. Aşağı ovaya iniyorlar. [...] Eskiden, çok değil, 50 yıl önce koskoca bir memleket parçasının ticaret merkezi, pazar yeri idi Harput... Ucu bucağı görünmez kervanlar gelirler, yüklerini boşaltırlar, Harput'un dünyaca meşhur ipeklilerini, kumaşlarını yükler, geldikleri yollara dönerlerdi. Bu şimdiki baykuş yuvası, göklere uzanmış kametiyle bir taç gibi parıldardı. Taşından, toprağından sanırsın servet refah fışkırırdı bu şehrin... Büyük şairler yetişti bu toprakta, büyük âlimler, ünlü din adamları çıktı aramızdan... Akşam oldu mu işleri erken bitirirdi herkes... Halk gruplara ayrılır, kafile kafile ya kalenin burcuna ya diğer tepelere giderlerdi. Gün ufukta sönerken 1.000-2.000 ney'in nağmeleri dolaşırdı şehrin havasında... Aşağıda, 1.250 metre aşağıda Uluova, 1.250 metre yukarıda ise hırçın kayalar üstünde bu nağmeler... İnsana insanüstü bir mahluk olduğu vehmi gelirdi. Bu musiki meclislerine katılmayan ateşli delikanlıları hatırlıyorum, atlarıyla soluğu cirit meydanlarında alırlardı. Ben orada çok akşamlar, cirit oynayan 80 atlı saydım. [...] Hiçbir şey yok. Hiçbir şey kalmadı. Ev yok, sokak yok, çarşı yok, insan yok... Sokak köpekleri bile bir bir gittiler. Aşağı Elazığ'a inmemekte inat eden biz bir iki kişi kaldı. Emekli muallimle ben... İki bunak ihtiyar... Gerisi belediyenin ekmek, Kızılay'ın aş dağıttığı birtakım fakir fukara, sonra civardaki bahçıvanlar... Memurlar derseniz sabah gelip akşam Elazığ'a dönüyorlar."[50]

Hoyratın adıdır yavrum, Elazığ'da *"Kar mı yağmış şu Harput'un başına"* diye başlar, uzun havaya kırılırlar: *"Sen ağlama kirpiklerin ıslanır, oğul ben ağlim ki belki gönül uslanır."* Uzun havanın adı da *"Huma Kuşu"*dur. Hatırım için bir dinleyin, Süleyman Tuğrul hakkını verir. Bir de *"Kahire'den gelecekler var"*dır, unutturmayın da onun sözlerini de yazayım ya da aklımdayken şimdi yazayım,[51] hikâyesini daha sonra yeri geldiğinde anlatırım.

Tarih yazını tarihçilere neden bırakılmamalı derim ya, niyesini hissettirebileyim diye dinleyin dediğimi sezinliyorsunuzdur. Gerçek şu ki, entelektüel donanımları tescilli tarihçilerimiz şöyle dursunlar, en iddiasız yurttaşlarımıza bile türkü dinletebilmek için rica minnet, dokuz takla atmak zorunda kaldığımız günler bu günler. Nasihatname gibi hiçbir akademik iddiası olmayan bir metinde bile *"ilkel"* bir müzik formu sayılan türküye atıf yapılması dudak bükülesi bir durumdur. "Akademik iddian yoktu da niye dipnot veriyorsun" diyenler de çıkacaktır. Sakın ola ki yazdıklarımı doğrulamak için referans verdiğimi sanmayasın yavrum. Meselelerin derinliğini merak edeniniz olursa, elinde namuslu bir okuma listesi olsun diye veriyorum, hepsi bu. Bir de meselenin türkü sevmek ya da sevmemek meselesi olmadığını da anlamalısınız. Şöyle söyleyeyim, Asya ve Afrika ülkelerine atfen kullanılan *"captive mind"* diye bir kavram vardır, *"tutuklu zihin"*. Toplumların kendi kültürlerine olan güvenlerini hepten yitirmişlik hallerini özetler. *Zihinsel esaret* altındaki mesela bir Zambiyalı tarlada yürürken ayağına çarpan elmasa bile dönüp bakmayacak, Antwerp'te parlatılıp gelmesini bekleyecektir. Veya mesela kulübesinin önünde kauçuk ağacı biten bir Malay'ın gözünün önündeki lateks salgısına ilgi duyabilmesi için Hollanda'ya gönderilip otomobil lastiği haline geri getirilmesi gerekir. Ne demek istediğimi anlıyorsunuz. Emperyalizm, siyasi ve ekonomik dayatmaların ötesinde zihne dair bir yığılımdır yavrum, kişinin dikkatini kendi toplumuna ait meselelere veremiyor olmasını söyler; hörgücünde taşıdığı hazinenin farkında olmayan deve sendromu.

"Türkü" bir mesele midir diye sormalısınız, evet çünkü *"Türk'e özgü"* anlamında *Türkî* sözcüğünün dönüşmüş halidir; çünkü her şeyden önce *"tarihi bir vesika"*dır. *"Büyük tarihi olaylar karşısında halk kitlesinin sevinç veya ümitsizliğini, büyük şahsiyetlere ilişkin saygı veya nefretini, hazin aşk*

hikâyelerini, millî hece veznini ölçü alan ve kalpleri fetheden mısralarla, derin bir muhteva içinde dile getiren edebî, aynı zamanda musiki bakımından ehemmiyete haiz, kendine öz bestelerle söyleyen, dar anlamıyla tarihi bir vesika mahiyeti gösteren Türk halk şiirinin en eski türlerinden biri"dir.[52] Tanımın müellifi Herbert Jansky (1898-1981), Avusturyalı Türkolog, tarihçi; kendisine ait Türkçe öğretim yöntemi de var. Dönüp dolaşıp "türkü"yü yine bir Avrupalıya referansla tanımlamak üzüntü vermiyor değil; gelin görün, denize düştüğünüzde kime sarılacağınız hususunda seçici olamıyorsunuz.

Bildiğim tek şey, bizimki gibi kalkınmaya çalışan ülkelerde yaratıcı ve bağımsız sosyal bilimlerin gelişebilmeleri zihinlerin kültürel emperyalizmin vesayetinden kurtulmalarıyla kaim. Kurtuluş eldekinin değerini bilmekten geçiyor. Her neyse. Mesele "*Hıristiyan ilahiyatını ve İngiliz yaşam biçimini*" yaymak olunca, misyoner İskoç Kilisesi'ne (*Church of Scotland*) bağlı Presbiteryenmiş, İngiliz Kilisesi'ne (*Church of England*) bağlı Congregationist'miş fark etmiyor. Her ikisi de "*üzerinde güneş batmayan imparatorluk*"un hizmetindedirler. Sierra Leone'dan, Hindistan'a ve Hawaii'ye, gezegenin hemen tamamına ilim irfan taşıyor, irşat ediyorlar. Latince, Yunanca, Ermenice, Arapça, Osmanlıca derken, İngiliz İstihbarat Teşkilatı MI6'in bu iyi yetişmiş misyonerlere el atması uzun sürmüyor. Bir bakıyorsunuz papazlar Majestelerinin üniformalarını kuşanmış, "*political officers*" olarak görev yapmakta, rütbe almaktalardır. Osmanlı, dağılmadan önceki son yüz yılı bunlarla boğuşarak geçirdi. En iyi tanıdıklarımızdan biri Papaz Fru, namıdiğer Robert Frew, namıdiğer Albay Emiling'dir. Gazi Mustafa Kemal'in bir karşılaşmalarında "*Bir din adamına yakışmıyor ama!*" diye tedip ettiği rütbeli papaz. İskoç BFMPC ve Amerikan ABCFM'nin ortaklaşa kurdukları "*International Congregations*"ın Presbiteryen başkanıydı.

(Yeri gelmişken, sanmayın ki Atatürk orduda dindar subay istemezdi. Genelkurmay Başkanı Mareşal Fevzi Çakmak [1856-1950], Orgeneral Asım Gündüz [1880-1970], TBMM başkanı Abdül Haluk Renda [1881-1957] Hacı Bayram'daki Cuma namazlarını kaçırmazlardı. Askerlerin Kuran-ı Kerim [mushaf] üzerine yemin etmeleri, izleyen dua geleneği, Çakmak 1944'te emekli oluncaya kadar devam etti. O tarihten itibaren başlayan asker-din kopukluğu, NATO'ya girişimizle birlikte yeni bir forma döküldü.[53] Takva ehli "*sahici*" subaylar yerlerini, "*moral subayı*" denilen Amerikan usulü profesyonel kadroya bıraktılar. 1950'li yıllarda ilahiyat fakültelerinde üni-

formalı öğrenciler görmek mümkündü, 12 Eylül'den sonra bu profesyonel kadro da dağıtıldı. Askeri lojmanlar, ORKO gibi askeri mağazalar, orduevleri derken "ibadet işleri" de kışla içine alındı, birliklerde inşa edilen camiler, silahlı kuvvetleri sivillerden büsbütün tecrit etti. Bir süre sonra "din işleri" subaylardan alındı, erlere tevdi edildi, *çoğu cemaatsizlikten kapanırken, camilere üniformayla girilmesi de yasaklandı. 28 Şubat'ta, 15 Temmuz'da esefle izlediğimiz cinnetin, yabancılaşmanın kişinin kendi toplumu için kendi kafasıyla düşünemez olmasıyla* yakın ilgisini ıskalamayın, yavrum.)

"Elden gelen öğün olmaz, o da zamanında gelmez." Ne kadar doğru! Unutmamalı, unutturmamalı, kendi kafamızla düşünmekten vazgeçmemeliydik.

Her neyse. Papaz Frew'a dönelim. 1902-1924 yılları arasında Anadolu'da albay rütbesiyle görev yaptı. 1919-1920'de İstanbul'da, "*İngiliz Muhipleri Cemiyeti*" başkanı Sait Molla nam şerefsizle birlikte *Kuvayı Milliye* karşıtı kimi başarılı kimi başarısız bir dizi isyan örgütlemeye kalkıştı. 26 Ağustos Büyük Taarruz kesin zaferle sonuçlanınca Frew İskoçya'ya döndü, adını hatırlayamadığım kilisesinin başına geçti. ABCFM misyonerleri İzmir'i pek sevdiler. Pliny Fisk-Levi Parsons ikilisi ayak mı sürüdüler nedir, 1820'den bu yana herkes orada. Eliniz değdiğinde *İzmir Yedinci Gün Adventistleri Kilisesi*'nin web sitesine bir bakın, Big Bang teorisine "*peri masalı*" diyen çok ödüllü beyin cerrahının kilisesidir bu, hatırlarsanız adaylık yarışında Trump'ı son saatlere kadar zorlamıştı. Bir ara başkan yardımcısı olarak adı da dolaştı.

Karşıyaka'da mukim *Yehova Şahitleri*'nin web sitesine de göz gezdirin. İzmir "*Diriliş*" Kilisesi'nin rahibi Andrew Craig Brunson (d. 1968) nam Amerikalı papazı düşünün. Aralık 2016'da tutuklanınca yer yerinden oynamıştı. "*Diriliş*" kilisesi diye geçen o tapınağın "*Revivalist*" olduğu besbelli yavrum. Az önce "*Revival tent*" olayını başlatan "*hell and brimstone*" vaizi Jonathan Edwards'tan konuşurken, 1735-1743 "*Diriliş*" ayinlerini başlatan adam olduğundan söz etmiştik. "*Diriliş*"in "*Evangelism*"in mottosu olduğunu hatırlayın. *Evangelist preacher*'ların (vaizlerin) "*crusading preacher*" dedikleri bir de altsınıfı vardır: "*Haçlı vaizler*". Haçlı vaizler, *Christiandom*'un dışında görev yapar, kâfirleri "*İsa'da dirilme*"ye zorlarlar. Bu Brunson'ın da, Robert Frew gibi Presbiteryen olması tevafukla açıklanamaz diye düşünürüm doğrusu. Hazretin ABD'de papaz okulu kalmamış gibi, *Aberdeen Üniversitesi Erkine Papaz Okulu* yetiştirmesi olması ayrıca manidardır. Aberdeen malum kuzeydoğu İskoçya'nın en önemli limanı, petrol şehri.

Nitekim Trump'la White House'da çay içtikten sonra Papaz efendi Kuzey Carolina'ya, "Evangelical Presbyterian Church"teki görevine geri dönmüş. Hasılı bitmedi ve bitmeyecek yavrum. Hız kesmiş bile değiller. Gözünüzü üzerlerinden eksik etmeyin. Boşluk gördükleri her yere girip doldurmaya çalışacaklardır, yavrum; siz siz olun elimizdeki değerlerin kıymetini bilin, ne bir hoyratı, ne bir bozlağı, ne bir semahı, ne de dengbeji ziyan etmeyin.

Pencere: "Edebini edepsizden satın al"

William Ewart Gladstone'u tanımalısınız. İrlanda'yı hâk ile yeksan eden kitle açlık politikasından sorumlu Lord Melbourne kabinesinin "Sömürgeler Bakanı"ydı (*Secretary of State for the Colonies*). 1868'den itibaren toplamda on dört yıl süreyle başbakanlık yaptı. Britanya İmparatorluğu'nda "*İngiliz ekâbirlerinin el atamayacakları*" bir siyasi sistem ve devlet yapılanması gerçekleştirmiş olmasıyla ünlüdür; "*Encyclopedia Britannica*"ya soracak olursanız, "*19. yüzyıl Britanyalı siyasilerinin belki de en büyüğü*."[54] Oysa görün ki, 19. yüzyıl Britanyası'nda "*büyük devlet adamı*" olunmaz yavrum. Emperyalist üstencilikle malul, ırkçı, şedit ve lâ-ahlak bir yüzyıldır 19. yüzyıl, buradan çıksa çıksa ağzından bal damlayan Oxford eğitimli haydut çıkar, "*büyük*" devlet adamı değil.

William Ewart Gladstone (1809-1898), Parlamento'ya Muhafazakâr Parti (*Tory*) listesinden seçildiğinde yirmi üç yaşında bir mirasyedidir. Değirmenin suyu, ailenin Karayip Adaları'ndaki şekerkamışı plantasyonundan gelir, nitekim parlamentodaki kariyeri sürecinde köleliğin kaldırılmasını öneren yasa tekliflerinin tümünü reddetmiştir. Buna karşın, insanlık tarihinin herhalde en alçak savaşı olan 1839-1842 Afyon Savaşları'nın önde gelen destekleyicilerindendir. Hatırlarsınız, afyon kaçakçılığını önlemeye çalışan Çin Kraliyet Komisyonu Başkanı Lin Tse-Hsu yabancı tüccarların afyon stoklarını teslim etmelerini istemek cüretini gösterince, İngilizler savaş gemilerini sevk etmişlerdi. Birinci Afyon Savaşı böyle başladıydı. Birkaç yıl sonra, Osmanlı gemilerinin gıda yardımlarını Drogheda rıhtımına boşaltmalarını durdurmaya çalışan adam da Gladstone'dur.

Bir fincan kahvenin bin yıllık hatırından söz etmek, hele de muhatap bir İngiliz devlet adamıysa, hamakat elbette. Yine de, "*common decency*" derler

yavrum, "*asgari nezaket*" diye bir uygarlık kuralı vardır. Ekselansları edepsizliğini frenleyebilmeliydi diye düşünüyor insan. Ve yanlış düşünüyor. Görün ki, 19. yüzyılda Türklere yöneltilen en galiz hakaretlerin bir kısmı da William Ewart Gladstone'dan gelir.

Şöyle: *"Osmanlı-Türk hükümeti, hiçbir hükümetin işlemediği ölçüde suç işlemiş, hiçbir hükümet onun kadar suça saplanmamış, hiçbiri onun kadar değişime kapalı olmamıştır. Bu yalnızca bir Müslümanlık sorunu değil fakat Müslümanlığın bir ırkın yaradılış yapısıyla birleşmesidir. Bunlar, Hindistan'ın mülayim Muhammedileri değiller, Suriye'nin şövalyevari Selahaddinleri de, İspanya'nın kültürlü Mağriplileri de değiller. Avrupa'ya ilk girdikleri o kara günden beri, bir bütün olarak, insanlığın bir büyük insanlık karşıtı (anti-human) numunesiydiler [...] insanlığın insanlık dışı en büyük örneğini oluşturdular. Nereye gittilerse arkalarında geniş, kanlı bir yol bıraktılar ve onların egemenliğinin uzandığı yerlerde uygarlık kayboldu. Türklerin kötülüklerini önlemenin tek yolu onları yeryüzünden kazımaktır. [...] Şimdi artık Türkler tecavüzlerini sırtlanıp gitsinler; giderlerken kendilerini de götürsünler, zaten tek yolu da budur. Zaptiyelerini ve müdürlerini, binbaşılarını ve yüzbaşılarını, kaymakamlarını ve paşalarını, hepsini bir torbaya, bir torbaya ve bir bavula koysunlar ve umarım, kirlettikleri ve hakaret ettikleri vilayetten çekilsinler. [...] Üst üste yığılan ceset yığınlarını, tecavüze uğramış bakireleri ve çocukları ve kadınları; ve hakarete uğramış, rencide edilmiş bir medeniyeti ve God'ın, dilerseniz Allah'ın yasalarını, insanlığın ahlaki değerlerini tazmin edebilmekliğimizin yegâne yolu Türklerden kökten kurtuluştur, kutlu sonuçtur."*[55]

Bu böyle gider. Metnin aslı çok daha uzun, aynı şeyler farklı toplantılarda söylendiği için yer yer tekrarlar da var. (Elimdeki birkaç bölümü de arkaya koydum, isterseniz bakın.) Bu arada, nutuk konusu "vilayet" Bulgaristan'dır. Gladstone'un edepsizliğinin bahanesi olan hadise, 1876 Bulgar İsyanı'na Sultan Abdülhamit'in müdahalesi. O günün koşullarında "*küçük bir ayaklanma*" sayılan olayı Türkler aleyhine vahşi bir kampanyanın malzemesi haline getirenin İngiliz "*Daily News*" gazetesi olduğunu da bilesiniz. (Bir mim de "*Daily News*"a koyun.) İleride göreceğiniz gibi basın daha o zamandan sahne arkasındaki "*devlet adamlarının oyuncakları, ipleri çekilince zıplayan kuklalar.*"

1876'dan, İkinci Meşrutiyet'e (1908) kadarki dönemde Türkiye'ye dair haberleri servis eden *Daily News*'un İstanbul muhabiri Edwin Pears isimli bir avukattır. Yazılarına kaynak olarak Robert Kolej'de (k. 1863) müdür ve müdür yardımcısı olarak görev yapan Dr. George Washburn ve Dr. Albert Long isimli papazları gösterir. 1863'te, "*American Board of Commissioners*" misyonerlerinden Cyrus Hamlin (1811-1900) tarafından kurulmuş olan bu okulun Bulgaristan'ın siyasal yaşamında belirleyici rol oynadığını unutmayın. Nitekim Bulgaristan'ın ilk beş başbakanı da bu okuldan mezun olmuştu. Siz siz olun, ayrıntı gibi duran olguları ıskalamayın yavrum, resmin bütününü görmeye çalışın. Yeri gelmişken hatırlatayım, rivayete göre Abdülhamit Han, kolejin arsasını Cyrus Hamlin'e (1811-1900) satan Ahmet Vefik Paşa'nın (1823-1891) Eyüp Sultan'da gömülmesine müsaade etmemiş, "*Protestanlara arsa satan adam kıyamete kadar onların çan sesini dinlesin*" buyurmuşmuş.[56] *O koşullar altında pek bir naif, romantik tepkiymiş demez misiniz?*

Hayra alamet olmayan bir şeyler oluyor...

Pencere: Jamestown, 1607

Amerika'nın yerli halkları, en az 30.000 yıldır oralardaydılar. Asya'dan, Bering Boğazı üzerinden gelmişlerdi. 1492'den itibaren İspanyol, Hollandalı, Portekizli, İngiliz, Fransız ve diğer Avrupalı maceraperestler, askerler, çiftçiler, bezirgânlar, haydutlar, tüccarlar peyderpey arzı endam ettiler. "*Biz buraya Tanrı'ya, Kral'a kulluk etmek, ayrıca da zengin olmak için geldik*" diye ilan etmişti, Maya medeniyetinin önde gelen kıyıcılarından Bernal Díaz del Castillo (1495-1584). Pek ünlü bir "*konkistador*"du, sonradan Guatemala'ya sömürge valisi oldu, yetmedi Meksika'yı da "*fethetti.*" Amerika'nın büyük bölümlerini istila edip sömürgeleştiren İspanyol asker, kâşif ve maceracılara "fatih" anlamında "*conquistador*" denir. Açgözlü oldukları kadar da gözüpek sergelerden oluşan bu güruhlar, arslan payını kaptırmamak için Yerli Halklar'dan ziyade birbirleriyle mücadele ederler. Yeri gelmişken, Alain Destexhe diye insan hakları ve soykırımla uğraşan Belçikalı bir politikacı vardır, 2011'e kadar Liberal Parti senatörüydü. Se-

natör Destexhe, İspanyolların 1519-1605 yılları arasında itlaf ettikleri Yerli nüfusunu 24 milyon olarak verir. Yüz yıldan az bir zamanda Meksika endemiklerinin nüfusunun 25 milyondan 1 milyona indiği hesaplanır.[57] Belçika, Hollanda ve Lüksemburg'un toplam nüfusunun halen 25,5 milyon civarında olduğunu düşünün, üç ülke halkını külliyen itlaf ediyorsunuz demektir. Görün ki, bu kahrolası dönem "*Habsburg İspanyası*" dedikleri (az sonra!) 1516-1700 yıllarına denk gelir.

İngilizlerin öne çıkmaları 1588'de İspanyol armadasını mahvı perişan etmelerinden sonra. 1600'ün ilk yıllarında, Kral I. James (1566-1625) "*Virginia Company*"e Amerika'da altın ve gümüş arama ruhsatı verir. Yüz kadar müstemlekeciyi taşıyan üç şirket gemisi 1607'de gelir, ilk İngiliz yerleşimi Jamestown'ı kurarlar. Pilgrimlerden on üç sene önce olduğunun farkındasınız. Geliş o geliştir, ipi göğüsleyenler de İngilizler olur. Daha iyi gemilere, daha üstün teçhizata sahip oldukları için değil, Majestelerinin hükümeti ve Londralı işadamlarının müstemlekelerde iş tutan bu insanlarla ortaklık yapmayı akıl ettikleri için başarılı olurlar. "Mülk Sahibi Lordlar"ı ("*Lords Proprietors*") konuşmuştuk, hatırlayacaksınız.

"*Jamestown*"ın adı, maden arama ruhsatını veren I. James'e atfen konur. Kendilerinin Püritenleri Amerika'ya kaçıran müstebit adam olduğunu da hatırlayacaksınız. İrlanda Katolikleri şöyle dursun, İngiliz ayrılıkçılara (*seperationists*) yapmadığı zulüm kalmamıştı. Yerine geçen oğlu, I. Charles ondan da beterdir. Gelin görün, "*Virginia*" eyaletinin adının İngilizlerin gelmiş geçmiş en görkemli monarkları "Elizabeth"ten mülhem olması iyice gariptir. Şöyle ki, Kraliçe Elizabeth'i resmen hiç evlenmediği için bakire sayarlar. "*Bakire*" sözcüğünün İngilizcedeki karşılığı "*virgin*", dolayısıyla eyaletin adı "*Virgin-ia*", yani "*Bakir-istan*". İyi mi! Uzun bir süre ABD'nin güneydeki ucundaki Florida'ya kadar ülkenin Atlantik sahillerinin tümüne "*Virginia*" derlermiş. Ne zaman Virginia eyaletinden bahsedilse aklıma gelir, gülsem mi, ne yapsam bilemem. Bu "*bakire sayılan*" ifadesi de ayrıca bir garip, çünkü bahsetmiştim, kraliçenin bakireliği şöyle dursun, gayrimeşru bir oğlu olduğu konusunda kendisinin bile yalanlamadığı bir söylenti dolaşırdı. Bahse konu zatın Sir Francis Bacon (yoksa William Shakespeare mi?) olduğundan kuşkulanılır. (Ayşe Böhürler'in kulağı çınlasın, onun "*Gıybet forever*" diye bir sözü vardır, dedikodu çığırından çıktığı zamanlarda böyle der!)

"Merkantalizm" denilen uygulamayı duymuşluğunuz vardır. 1600'lü yılların ilk yıllarından itibaren benimsenen bu ekonomik politika uyarınca İngiliz yönetimi uzak müstemlekelerde iş tutan "*Virginia Company*" gibi ticaret şirketlerine yatırım yapanları koruma altına alır; hem sübvanse eder hem de denizaşırı ülkelerde iş yapmalarını zorlaştıran vergi, yönetmelik gibi engelleri asgariye indirir. Amaç özel sektörü okyanusun her iki tarafında da güçlendirmek, paranın Londra'ya akmasını sağlamaktır. İstenildiği gibi de olur. İngiliz müstemlekelerinden uygun fiyatlarla ithal edilen hammadde veya yarı-mamul ürünlerin İngiltere'de işlenip dünyanın dört bir tarafına ihraç edildiği model gelişir. İzleyen yıllarda, Kraliyet Donanması ticaret yollarını ve İngiliz yerleşimlerini koruyacak, rakiplerini zabturapt altında tutacak şekilde güçlendirilir. Başlıca rakipleri de Hollandalılardır, nitekim New York'un özgün adı "New Amsterdam", daha doğrusu Felemenkçe "*Nieuw Amsterdam*".

Hollandalılar sömürgeleştirme konusunda İngilizlerden daha aculdurlar. Daha 1500'lü yılların başlarında Karayip Adaları'nda köle ve kürk ticaretini elinde tutan "*Dutch West India Company*" diye bir milli şirketleri (devlet iktisadi teşekkülü!) vardı, adalardaki plantasyonlara köle taşıyan ticaret gemilerini korumak için Manhattan'ın güneyinde istihkâmlar inşa etmişlerdi. 1602'de bir tane daha kurdular: "Hollanda Doğu Hindistan Şirketi". Dünyanın ilk hisse senedi çıkaran şirketi, *Vereenigde Oost-Indische Compagnie*; şirketin ana sözleşmesine derç edilen faaliyet konusu: "*Devletin Hint Okyanusu'ndaki çıkarlarını korumak ve bağımsızlık mücadelesinde yardımcı olmak.*" Bahse konu bağımsızlık mücadelesi, Hollanda, Belçika, Lüksemburg ve diğer birtakım Alman, Fransız eyaletlerinin İspanyol boyunduruğuna karşı birleşerek topluca verdikleri savaştır. Nitekim 1600'lerin ilk yıllarında yedi devletçikten oluşan "Birleşik Cumhuriyet" kurulur.

VOC'ye (şirketin baş harfleri) adını veren "Doğu Hindistan", bugünün Endonezya'sı. Hollanda hükümeti bu yeni şirkete de Afrika'nın en güney ucundaki Ümit Burnu'ndan Güney Amerika'nın en güney ucundaki Macellan Boğazı'na kadar olan bölgede yaşayan tüm halklarla her türlü anlaşma yapma, gerekli gördüğü yerlerde istihkâmlar, kaleler kurma, silahlanma ve paralı asker devşirme imtiyazı verir. Hollanda hükümetine sadakat yemini

etmeleri şartıyla VOC müdürleri tekellerine aldıkları devasa bölgeyi Birleşik Cumhuriyet adına (ve olağanüstü maharetle!) yönetirler. Görün ki, "*Dünyanın ilk çokuluslu şirketi, dört asır önce her milletten 70.000 işçi istihdam ediyordu. 2017 rakamlarıyla cirosu Japonya ve Almanya'nın gayrisafi yurtiçi hasılasının toplamı kadardı.*"[58]

Avrupa'nın sömürgeci tarihi aşağılıktır, ama bu VOC daha da aşağılıktır, yavrum. Hollanda'yı o gün bugün abat eder. 2013 itibariyle fert başına düşen milli gelir hesabıyla İsviçre, Amerika, Belçika'dan sonra dünyanın dördüncü en zengin ülkesiydi. Her on Hollandalı zenginden dördünün *mirasyedi* olduğunu, servetlerinin temelinde VOC'nin terekesinin yattığını bilesiniz. "Zengin" derken, asgari 500 bin Euro nakit paradan bahsedildiğini de bilesiniz.[59] İnanılır gibi değildir, ama en iyi yıllarında Hollanda Doğu Hindistan şirketinin cirosunun "*bugünün Apple, Microsoft, Amazon, ExxonMobil, Berkshire Hathaway, Tencent ve Wells Fargo şirketlerinin toplamına eşit*" olduğunu söylerler, "*Apple, VOC'nin tepe değerinin yüzde 11'i kadardır.*"[60]

Para için yapmayacakları yoktu; işçi sömürüsü, soykırım, kitle göçleri, kitle tehcirleri, en az 50 bin can olduğu hesaplanan köle ticareti. (Mamafih İmparator Vespasian'ın büyük oğlu General Titus da Yahudi'si, Arap'ı, Berberi'si, Habeş'i 100.000 köle getirmiş, *Colossium*'u inşa ettirmişti. Ne var ki, Hollanda Gibbon'un demesiyle "*uzak ve yabanıl kuzey ülke*"lerinden biridir, Amsterdam Roma'nın görkemini tutturamaz.) Olsun! Kurulduğu tarihten (1602) battığı tarihe (1799) kadarki iki yüz yıllık süreçte VOC sayısız insanın canına kıyar, milyonlarcasının hayatını kaydırır. Bu bağlamda en az İngilizler kadar zalim, ama daha "başarılı"dırlar.

(Burada bir es verip bizim "*ya devlet başa, ya kuzgun leşe*" şiarımızdan ne kadar farklı ve uzak, uzlaşmaz bir dünya görüşü olduğunu mütalaa etmelisiniz, yavrum. ABD'li John Adams, Kerry McCain gibi isimlerde simgeleşen "*komprador siyasetçiler*" düzenini, Boston'ın *soğuk rostoları* Brahminleri, sosyopolitik hanedanları, "*dünya benim istiridyemdir*" anlayışını, Rotterdam Erasmus Üniversitesi profesörü "Yaşanabilir Hollanda" partisinin (*Leefbaar Nederland*) öldürülen başkanı ultra liberal Pim Fortuyn'u, yaratıcılığı başrol oyuncusunun sırtına ayet yazdırmak sanan abuk sabuk filmlerin yönetmeni müteveffa Theo Van Gogh'u hatırlamalı, böylesi bir mirasla mutabık olup olamayacağımızı düşünmelisiniz.)

Her neyse. Karayipler ya da Batı Hint Adaları, Kuzey ve Güney Amerika arasında yer alan Karayip Denizi'nde, Florida'nın güneyinden başlayarak Venezuela'nın kuzeybatısına kıvrılan bir dizi muhteşem adadır. Hollanda'nın bu denizdeki köle ticareti tekelini İngilizler 1664'te, Manhattan adasının güneyinde gemilerini korumak için kurdukları istihkâmları yıkarak kırarlar. Sonuç: Birleşik Cumhuriyet'in Amerika kıtasına ilişkin emelleri sona erer, Hollandalılar bölgeyi İngilizlere bırakır, Endonezya'ya odaklanırlar. "*Nieuw Amsterdam*", "*New York*"a dönüşür.

Yerleşime "New York" adını vermeleri de bir tuhaftır yavrum, II. James unvanıyla tahta çıkan "York Dükü"nden gelir. Hazretin kim olduğunu hatırlayacaksınız, İngiliz İç Savaşı sırasında Nemrut Cromwell'in tutuklayıp hapsetmişken elinden kaçırdığı Katolik veliaht prens. Fransa'ya sığınmış, Cromwell öldürüldükten sonra geri dönmüş, Katolikliği yeniden İngiltere'nin resmî dini yapmaya kalkışmıştı. Ölü doğan bir girişimdi, nitekim İngiliz aristokrasisi ayaklanmış, Majestelerinin Lahey doğumlu damadı olan Hollanda'nın Protestan vekilharcı William of Orange'ı İngiltere'yi işgal etmeye "*davet*" etmişlerdi. Nitekim o da geldi oturdu (1689-1702). Tarihlere dikkat edin, 1660'lı yıllar New England'lı Püritenlerin canlarını dişlerine takmış, tutunmaya çalıştıkları yıllar. Bir yandan Harvard'ı kurmuş (1636) Protestan papaz yetiştiriyorlar, öte yandan Yerlileri "itlaf" etmekteler, derken İngiliz yönetimi şehri baş düşmanları olan Katolik Kralın adıyla vaftiz ediyor. Kimsenin kimseden haberi olmadığı bir dönemdi herhalde diye düşünürüm. Her neyse, ABD'nin "Anglophone" (İngilizce konuşan) bir ülke olmasını, 1664 Deniz Zaferi'ne borçlu olduklarını söylerler. 1667 Breda Antlaşması'ndan olmasaymış, bugün ABD'de Almancanın Felemenk lehçesi denilen bir varyantı konuşuluyor olacakmış. İyi ya!

Pencere: Sömürge, müstemleke, kapitülasyon

Merkantalist uygulamalar müstemlekecilerin Amerikan topraklarında tutunmalarını kolaylaştırır, doğrudur ama bir de aylar süren eziyetli yolculuktan sonra nihayet karaya çıktığınızda sizi karşılayan çalısı çayırı birbirine girmiş gür ormanı düşünün. İki metrekarelik bir yer açıp lahana dikmeniz bile ayların mesaisi, bu arada tek gıdanız yabani hindi. Amerika menşeli,

Colorado'da bulunan fosillerde İsa'dan iki bin yıl önce yaşadığı anlaşılıyor. Amerikan Yerlileri evcilleştirmişler, onların temel gıda maddesi. Jamestown yöresinde sürüler halinde yaşarlarmış, müstemlekeciler hayatlarını hindiye borçlu. Kazara göç ederlerse fare ve yılan yiyorlar, bu durumda bölgedeki arkeolojik kazılardan[61] saptanıyor. İlk büyükbaş hayvan sürüsünün gelişi 1611.

1700, hatta 1800'lü yılların temel tüketim ürünleri şekerkamışı, pamuk, kahve, tütün ve rom. Özellikle de tütün fevkalade emekyoğun bir ürün, Ege'de sabahın üçünde tarlalara işçi taşıyan kağnılar art arda yollara dizilirlerdi. İki yanlarından sarkan gemici fenerleri gözlerimin önünden gitmez. Virginia'da tütün ekimi için her şeyden önce o cangıl gibi gür ormanda yer açmak lazım. Ağaç kesilecek, orman altı bitki yakılacak, "yastık" (*hill*) denilen fideliklerine yer açılacak. Ekilmeden önce uzun uzun suda ıslatılacak, ilkbaharın ilk aylarında ancak yastıklarına ekilecek. 6-8 santimi bulduklarında oradan alınıp tarlada açılan yerlere dikiliyor. İklimine göre üç ila dört ay sonra hasat, ama bu defa da güneş doğmadan önce toplanması gerekiyor. Kurutması başlı başına bir iş ve depolanması da, "tavlama" dedikleri tüketime sunulmadan önceki nemlendirme süreci de, yumuşatması da. Diyeceğim, gözünüzü üstünden alamadığınız bir üründür tütün. Rekolteyi ekim alanının büyüklüğünden ziyade, tütün işçisinin sayısı belirler. O yıllardan kalan istatistikler, yetişkin bir erkeğin bir yılda 6-10 bin arasında değişen sayıda yastığa bakabileceği, bu sayının 12-16 yaşındaki erkek çocuklarda yaklaşık 3.000'e düştüğünü gösteriyor. Toprağın kalitesine bağlı olarak, bir dönümde 4-5 bin yastık olurmuş.[62] Hasılı iş gücü maliyetleri sıfırlanmasa, yani birileri boğaz tokluğuna çalıştırılmasa, ne Kuzey-Güney Amerikalara ne de Karayipler'e yerleşen müstemlekeciler ihracata elverir miktarlarda tütün (veya pamuk veya şekerkamışı) yetiştirebilirdi. Nitekim Bağımsızlık Savaşı'ndan (1775-1783) önce Amerikan müstemlekelerinin toplam ihracatının yarısından fazlası köle-üretimi pamuktan gelmekteydi.

Yeni Dünya'yı kalkındıran Avrupa'nın olmazsa olmaz kurumu kölelik. Kötü bir cümle yavrum, velakin "*slavery*" sözcüğünü anlatmaya "*kölelik*" kelimesi de yetmez; çünkü yasal ve sosyal bir statü olmasının ötesinde, ekonomik bir girdidir. Türkçede tam karşılığı yok, çünkü bizim kültürümüzde *sıfır maliyetli iş gücü* kullanımı yok. Siz bakmayın Osmanlı'da köle ticaretine ilişkin anlatılara; *esaret* başka *kölelik* bambaşka şeylerdir. Aslında, "*sömürgeci*" kelimesi de "*colonist*"in karşılığı değil. *Sömürgeci*, kendi ülke-

sinin sınırları dışında kalan toprakları boyunduruğu altına almış, ekonomik ya da siyasal çıkar sağlayan emperyalist devlet çağrıştırır. Bu bağlamda Hollanda emperyalisttir, ama mesela kendi devletinin istibdadından kaçan bir İrlandalıyı, kelimenin ima ettiği anlamda *sömürgeci* olarak nitelemek, pek de anlamlı değil. Mesele kimin kimin sırtından servet yaptığı meselesi diye düşünürüm. "*Hicret edenler tarafından iskân edilmiş yerler*" anlamında "*müstemleke*" sözcüğünü kullanmamın nedeni bu.

1500'lü yılların başlarından itibaren Karayipler'i, 1602'den itibaren Hint Okyanusu'nu haraca kesen Hollanda şirketlerini düşünün. VOC'nin ana sözleşmesinde yer alan "*devletin Hint Okyanusu'ndaki çıkarlarını korumak ve bağımsızlık mücadelesinde yardımcı olmak*" kuruluş amacını düşünün. İngilizler, Hollandalıların Hint Okyanusu'ndaki tekellerini kırmak için kendi "*British East India Company*"lerini kurmuş olsunlar, Kanuni Sultan Süleyman kalksın 1535'te Fransız bandıralı ticaret gemilerine Osmanlı egemenliğindeki tüm limanlarda serbest ticaret imtiyazı versin! Ortaöğretim ders kitaplarında "*Germen İmparatoru V. Carlos (Karl) tarafından esir alınan (1525) Fransa Kralı I. François'nın annesinin Kanuni'den yardım istediği*" ve yüce gönüllü Sultanımızın da "buyursunlar" dediği anlatılır, tabii eğer doğruysa. "Muhteşem" bir hakana yakışmayan hamakattır, demez misiniz? Aynı fermanla Katolik tebaaya ibadet özgürlüğü tanınmış, Fransız konsoloslarına da bağımsız yargı yetkisi verilmişmiş. Bu yaşıma geldim, kapitülasyonların François'yı nasıl kurtaracağını düşündüklerini çözmüş değilim yavrum. Buraya bir Necefli Maşrapa resmi koyayım da, TBMM 25 Ocak 2001 birleşiminin tutanağından bir bölüm okuyun.[63] Milletvekilinin adını vermiyorum, zira bunca sene sonra ağlanmak gerçekten ayıp oluyor.

Necefli Maşrapa!.. "*Sen ki, Fransa Vilayetinin Kralı Francesko'sun...*"

MÇ – "Fransa'da isyan çıkmış, ihtilal olmuş, Alman İmparatorluğu'na esir düşmüş Fransız Kralı; Kral Francesko (Francis ya da François) günün süper gücü olan Osmanlı Padişahı Kanuni Sultan Süleyman'a mektup göndermiş; aman dilemiş, 'Tacımı, tahtımı bana iade et, beni hapisten kurtar' demiş. İşte, bu talebe Kanuni Sultan Süleyman cevap vermiş: '*Ben ki Sultanı Selahaddin, burhanül havakin, tacı bahşı husravayı ruyi zemin, zillullahı*

fil arzeyn, Akdeniz'in ve Rumeli'nin vilayeti Zülkadriye'nin, Diyarbekir'in, Azerbaycan'ın, Acem'in ve Halep'in, Mısır'ın, Mekke'nin ve Medine'nin, Kudüs'ün ve külliyen diyar-ı Arap'ın ve Yemen'in ve daha nice memleketlerin ki, ecdadım fethederek bize miras bıraktı. Bütün bunların Sultanı ve Padişahı Osman, Orhan, Murat, Yıldırım Beyazıt, Sultan Beyazıt Han oğlu, Sultan Selim Han oğlu, Kanuni Sultan Süleyman Hanım. Sen ki, Fransa Vilayetinin Kralı Francesko'sun. Benden yardım istemişsin. Sana yardım edip tahtını sana iade edeceğim.' Mektubun hülasası bu. Saygıdeğer milletvekilleri, Fransız milletinin ruhunun ve beyninin derinliklerine işleyen bu mektubu biz unuttuk, ama onlar unutmadılar. Onlar gücenmesin, hatırlayıp üzülmesinler diye kitaplarımızdan da çıkardık. Yine de bizi en problemli anımızda vurarak intikam alıyorlar. Biz, Fransızlara karşı kahramanca dövüşen Gaziantepliyi, Şahin Bey'i, Maraşlıyı, Sütçü İmam'ı anarken, bu şehirlerin kurtuluş yıl dönümlerinde 'Gaziantep'in, Kahramanmaraş'ın, düşman işgalinden kurtuluşunun yıl dönümü' dedik."

BAŞKAN – "Sayın Ç., Hatay'ı unuttun..."

MÇ (devamla) – "Evet, Hatay'ın kurtuluşunda, Kahramanmaraş'ın kurtuluşunda 'düşman işgalinden kurtuluşunun yıl dönümü' dedik 'Fransız işgalinden kurtuluşun yıl dönümü' diyemedik. Dostlarımızı gücendirmeyelim diye, 'Fransız dostlarımızla aramız bozulmasın, o günler geldi geçti' dedik; o günler geldi de, hiç geçmedi. Fransızlar, emellerinden bir milim geri durmadılar; o gün Ermenilere devlet kurduracaklardı, bugün de onu planlıyorlar. Sütçü İmam mezarında kahroldu; Şahin Bey'in aziz ve şehit ruhu muazzep oldu. Bu bölgelerde din adamları, Fransız bayrakları kalenin burçlarından indirilmeden Cuma namazı kıldırmadılar. O dönem, milletimiz düşmanını iyi bildi. Aksakallı dedelerin, beli bükülmüş ninelerin, anaların, bacıların, kundaktaki çocukların, ana rahmindeki süngülenen yavruların acılarını o bölgelerde hiç kimse unutmadı; ama bize unutturdular. Onlar, iman ve cesaretle savaştılar, zafer kazandılar. Yüce Allah, Kur'an-ı Kerim'de 'Eğer inanıyorsanız, mutlaka galipsiniz,' dedi. Peygamberimiz, 'İman etmediğiniz, inandığınız değerleri hayat haline getirmediğiniz sürece, cennete giremezsiniz, birbirinizi sevmediğiniz sürece de, iman etmiş olmazsınız,' dedi. İman ettiler, birbirlerini gerçekten sevdiler; birbirlerinin uğruna Allah rızası için can verdi dedelerimiz. Allah onlara yardım etti, zaferi kazandılar, bizlere bu cennet vatanı emanet ettiler; biz, onu bile ko-

ruyamıyoruz. Bize bir şeyler oldu, kendimize ve milletimizin büyüklüğüne olan inancımızı kaybettik; bizi biz yapan değerlerimizi terk ettik; Yahya Kemal'in ifadesiyle, bir kör kazma, Batı karşısındaki gücümüzü, inancımızı yıktı, aşağılık duygusuna kapıldık; Batılılaşma adına, her şeyimizden feragat ettik, dejenere olduk; ne Batılı olabildik ne de asil değerlerimiz kaldı." *(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı.)*

MÇ (devamla) – "Bitiriyorum Sayın Başkanım."

BAŞKAN – "Sayın Ç., lütfen..."

MÇ (devamla) – "Batı entegrasyonuna girmek için her şeyimizi verdik, hiçbir şey almadan verdik, ne dedilerse yaptık, kayıtsız şartsız teslim olduk. Avrupa Birliği'ne girmeye karar verdiğimizden bu yana yıllar geçti, kapılarında bekletiyorlar. Geçen sene kapı azıcık aralandı, ayağımızı içeri atacağız galiba diye bayram ettik; ama nafile. Daha dün 'Avrupalı olmaya hazır değilsiniz, siz Avrupalı olamazsınız, bekleyin' dediler, kapıyı yüzümüze kapattılar. İşledikleri vahşeti unuttular, insan hakları havarisi kesildiler. Bize hesap soruyorlar, mahkûm ediyorlar. Afrika'da, Asya'da, Avrupa'da milyonlarca insanın eti kemiği üzerinde saltanat sürdüler, hâlâ sürüyorlar. Çanakkale'de 400.000 insanın katili Avrupalıdır. Fransızlar ise, Cezayir'de milyonlarca insanı yok etti. Cezayir'de bugün iç savaş var, hâlâ kan gövdeyi götürüyor; müsebbibi Fransızlar. Birinci ve İkinci Dünya Savaşlarında işledikleri vahşetin sınırlarını tayin etmek mümkün değildir. Bugün, ülkemizde, içimizdeki hainleri ve yandaşlarını organize ediyorlar, silah veriyorlar, iç savaş çıkarmak istiyorlar. Daha dün Diyarbakır'da şehit edilen Emniyet Müdürümüzün ve altı şehit yavrumuzun kanlarında onların hain elleri ve planları var. Hâlâ insan hakları havarisi kesiliyorlar..."

Necefli Maşrapa!.. Baltalimanı Antlaşması, Kavalalı Mehmet Ali Paşa

Yukarıdaki metnin konumuzla ilgisi 1500'lü ve 2000'li yıllardaki ruh halimizi anlatıyor olması. Konuyu hâlâ Fransızların sadakatsizlikleri üzerinden tartışıyoruz, yavrum; hamaset yerinde, lakin 1535 kapitülasyonlarından ses yok. Oysa Fransızların da bir "Doğu Hindistan Şirketi" var, *"Compagnie Française des Indes Orientales"*. 1668'de Kral XIV. Louis'nin maliye baka-

nı Jean-Baptiste Colbert tarafından kurulmuş, ama Fransız tüccarlar itibar etmemiş, Kral'ın emirleri de işe yaramamış, muhtemelen İngilizler gibi ortaklık düşünemediklerinden. Şirketin tek hissedarı olarak Kral kalmış, 1769'da Hindistan ticareti durmuş. Fransız Devrimi sürecinde de iflas etmiş. Fransızlar şirketi olur da Portekizlilerin olmaz mı, elbette olur: "*Companhia do commércio da Índia or Companhia da Índia Oriental*", *üstelik Vasco da Gama'nın Hindistan yolunu açtığı 1497-1499 yıllarından itibaren kraliyet tekelidir. Üstelik salt bu iş için "Hindistan donanmaları" (armadas*) oluşturmuş, gemiler Lisbon'la Kalküta arası tarifeli mekik seferleri yapıyorlar. Başkentten çıkılıyor, Afrika'nın batısından Ümit Burnu'na, oradan kuzeye dümen kırılıyor, kıyıyı takiben Madagaskar'ın batısından Mobassa'ya geçiliyor, sonra tam yol Kalküta. Keşke vaktiniz olsa da rotalarına bir baksanız yavrum, insanoğlunun rızkını temin etme azmi beni oldum olası pek etkilemiştir, ola ki sizin de merakınızı cezbeder. Bu furyada ticaret donanması olmayan iki imparatorluktan biri Osmanlı, ötekisi Çarlık Rusya. Sosyolojilerini hakkıyla incelemek lazım, umarım birinizden birinize nasip olur. Her neyse. Bir yanda Hollandalılar, öte yanda İngilizler, Portekiz şirketi 1614'e kadar zor dayanıyor. En uzun soluklu şirket İngilizlerin *East India Company*'si. Geçenlerde Hindistan kökenli bir işadamının Londra'da "East India Company" markasıyla çok lüks çikolata imalatına başladığı haberi vardı, kötü şöhretli şirketin adı sattırır mı, sattırmaz mı, onu tartışıyorlarmış. İyi ya!

Bizim cenahta kapitülasyonların genişletilerek devam ettiğini bilirsiniz, 1569, 1581, 1597, 1614, 1673, derken 1740'da Fransa'ya tanınan hakların diğer Batılı ülkeler için de geçerli olması kabul edilir. Kapitülasyonlardan yararlanma hakkı bir Yunanistan'la Ermenistan'a verilmemişti, o da Sevr Antlaşması'yla takdim edildi. Yetmez, müstemlekecilerin (yalan mı!) kendi posta hizmetlerini kurmalarına da izin verilir, İstanbul'da yabancı postaneler açılır. Tarihlere dikkat edin. Osmanlı'nın varlıklarını har vurup harman savurduğu bu yıllar, Kral III. George'un (1738-1820) oyun kartlarından konşimentolara kadar her türlü basılı evraka damga resmi (*Stamp Act*, 1765) koyup Amerikan müstemlekelerini çileden çıkardığı yıllardır. Yasanın ilga edilmesi için İngiliz parlamenterlere dil döken, Benjamin Franklin.

Mamafih 1740 kapitülasyonları II. Mahmut'un (1785-1839) Kraliçe Victoria ile imzaladığı 1838 Baltalimanı Ticaret Antlaşması'nın yanında devede kulaktır yavrum. Düşünün ki bu antlaşmadan önce ihracat ve ithalattan

eşit oranda yüzde 3 gümrük vergisi alınırken, antlaşmadan sonra ihracattan yüzde 12, ithalattan ise yüzde 5 gümrük vergisi alınmaya başladı. İnanılır gibi değildir: İthalattan yüzde 5, ihracattan yüzde 12! Yetmedi, yerli ihracatçılar yüzde 12 nispetinde iç gümrük vergisini ödemeye devam ederlerken, yabancı, yani İngiltere'ye çalışan tüccarlar bu vergilerden muaf tutuldu. Vatana ihanet gibi bir uygulamadır yavrum, yeni yeni filizlenen imalat sanayi işleyecek mal bulamayıp kepenk indirirken, hammadde dışarı aktı. Hani Osmanlı emperyalizminden falan bahsedilir ya, aslında Endonezya'dan farkımız yoktu desem yeridir.

Siz siz olun, rakamlarla aranızı düzeltin yavrum. Liselere ekonomi tarihi mi koyarsınız, milli gelir muhasebesi mi anlatırsınız, bir yolunu bulun, Osmanlı'yı doğru okuyun. Görün ki, Baltalimanı Antlaşması Osmanlı ekonomisinin idam fermanıdır desem yeridir. Hiç mi aymamışlar mı diye sormalısınız. Hiç aymamış değiller. Nitekim aynı II. Mahmut'un tahıl, yün, haşhaş, zeytinyağı, ipek, meyankökü gibi temel tüketim mallarına "*yed-i vahit*" (tekel) uygulaması da var. Hatta bir ara İngiliz mallarına karşı gümrük duvarlarını da yükseltmiş, üstelik birkaç yıl sonra 1830'da aynı uygulamaya başta Fransa, Kıta Avrupası ülkelerini de dahil etmiş.

Misilleme, Mısır genel valisi Kavalalı Mehmet Ali Paşa (1769-1848) formatında gelmiş. Biz hakkında pek konuşmayız, ama Avrupalı tarihçiler Hidiv hazretlerini "Osmanlı'nın aydınlık yüzü" olarak görmeye meyyaldirler. Sayesinde gerçekleşen "Mısır Rönesansı"ndan, reform hareketlerinden bahsederler. Mehmet Ali Paşa Makedonyalı bir çorbacının oğlu. "*Çorbacı*" derken yeniçeri ortası komutanından söz ediyorum; Osmanlı yükseliş döneminin seçkin askerleri. Gelin görün ki, 1600'lü yıllara varıldığında askerlik ikinci plana atılmış, ticaretle iştigal edilmektedir. Helen Anne B. Rivlin (1918-2009) diye *State University of New York*'tan emekli Amerikalı tarih profesörü vardır, kendisi aynı zamanda Britannica Ansiklopedisi'ne yazardı. Profesör Rivlin, Paşa'nın izleyen yıllardaki ticarete gösterdiği ilgiyi genç yaşında tütün ticareti yapmış olmasına bağlar. Babasının işini devam ettirmişmiş. Mamafih Profesör Rivlin, Kavalalı Mehmet Ali Paşa'nın 95 (yazıyla doksan beş) çocuğu olduğunu da söylüyor ki, kendi adıma başka hiçbir yerde rastlamadığım bir iddiadır, doğrusunu tarihçiler bilecekler. Bu da böyle.

Kavalalı 1801'de Mısır'a geldiğinde 300 kişilik bir Müslüman Arnavut alayında bölükbaşı, yani ikinci kumandandır, dört yıl sonra "Paşa"lığa ter-

fi etmiş, "Vali" olmayı da başarır. Şimdi Mısır'ın yarı-bağımsız bir Osmanlı eyaleti olduğunu bilirsiniz; Fransızların kalbinde yer etmişlikleri, geri bir ülkenin "Aydınlanma"sına Napolyon Bonapart'ın himmetiyle önayak olmuşluklarından. Bonapart 1798'de Türkleri iktidardan atmak vaadiyle gelir. İslam'a saygılı olacak, lakin Türklerden boşalan makamlara Mısır yerlilerini yerleştirecek, ekonomik ve sosyal reformlar yapacaktır. Kıptileri konuşmuştuk, hatırlarsınız 325 İznik Konseyi'ndeki Piskopos Arius taraftarı Mısır Kilisesi mensupları. Napolyon, Kıptileri ve birtakım şeyhleri yanına alır. Birkaç ay süren çok kanlı direnişten sonra üç yıl (1798-1801) kalmak üzere yerleşir.

Bu üç yıl oryantalistler için paha biçilmez bir kaynaktır, Mısır'ın "eşitlik" ilkesiyle tanıştığını, Batı kültürünün çölde neşvünema bulduğunu ballandıra ballandıra anlatırlar. Nitekim Mehmet Ali Paşa, Napolyon'un başlattığı reformların "devamını getirir", yani "*Memluk oligarşi*"sini dağıtır. (Memlukların 1250-1517 yılları arasında Mısır ve Suriye'de hüküm süren Türk ve Çerkez asıllı köle asker ve komutanlar olduklarını hatırlayın. *Kölemenler olarak da hatırlayabilirsiniz. Arapça kaynaklarda "ed-Devletü't-Türkiyye"* olarak geçermiş, yani *Türkiye Devleti*.) Toprak sahibi eski ailelerin arazilerine el koyar, mollaları devlet hizmetine alır ve maaşa bağlar, Bedevileri sindirir, köylü isyanlarını bastırır. Hasılı Prof. Rivlin'in demesiyle, "*Mısır'ı modern bir ülke olarak yeniden inşa etme planları doğrultusunda*" çalışır. Uzatmayayım, şöhret başını döndürmekte gecikmez. Suriye, Girit, Adana derken "*Osmanlı İmparatorluğu'nun her geçen gün helak olmaya biraz daha yaklaştığının bilincindeyim... Onun kalıntıları üzerinde Dicle ve Fırat'a kadar yayılan devasa bir imparatorluk kuracağım*"[64] demeye başlar. Konya'ya kadar geldiğini (1832), Sadrazam Reşit Paşa kumandasındaki Osmanlı ordusunu fena halde yendiğini hatırlarsınız.

Bizimkilerin *yed-i vahit* uygulamalarına, gümrük duvarlarını yükseltmelerine karşı misillemeden kastettiğim budur yavrum. II. Mahmut döner, Fransa'dan yardım ister. Tahmin edeceğiniz gibi, Fransızlar sadakat göstereceklerse, Mehmet Ali Paşa'ya göstereceklerdir. Kanuni'nin I. François'yı kurtarmış olması işe yaramaz, tahmin edeceğiniz gibi "hayır" cevabı alırlar. İngiltere, içişlerinize karışmam diye başından savar. Hasılı yüzler Moskova'ya döner.

Rusya, masrafların karşılanması halinde her iki tarafın da onayladığı sayıda bir kuvvetle karadan ve denizden yardım etmeyi kabul eder. Çar'ın donanması İstanbul Boğazı'na girer, Büyükdere önlerinde demirler:

Hünkâr İskelesi Antlaşması (1833) imzalanır. İşin askeri tarafı bir yana da, Karadeniz'e rahatça inebilmesi halinde Rusya'nın İngiliz, Fransız ticaret filolarının işlerini nasıl etkileyebileceğini hayal edin. Anlaşmanın bir de güya gizli ama herkesin bildiği bir maddesi vardır, buna göre Rusya'nın herhangi bir Avrupa devletiyle savaşa girmesi halinde Osmanlı Devleti Çanakkale Boğazı'nı kapamayı, Karadeniz'e salmamayı taahhüt eder. Olacak iş değildir, nitekim aynı yıl gelir Kütahya Antlaşması'nı zorlarlar. Mısır, Suriye ve Girit valiliklerinin Kavalalı Mehmet Ali Paşa'ya, Cidde ve Adana valiliklerinin de oğlu İbrahim Paşa'ya verildiği ehvenişer bir anlaşma imzalanır, 1833. Ama kalıcı olmaz. Her neyse. Size bu turu attırmaktan muradım siyasetin özünün ekonomi olduğunu hatırlatmak olduğunu seziyorsunuzdur.

Osmanlı padişahlarına dair anlatılarda dış ve iç politikada olağanüstü dirayetli hakanlardan, dünya dengelerini elinde tutan siyasi dehalardan sıkça bahsedilir. Siz siz olun, özde sakat ekonomik sistemlerin siyasi kurnazlıklarla idame ettirilemediğini görün yavrum. "Gerçek" inkâr edilemiyor. Nitekim az önce, "vatana ihanet gibi bir uygulamadır" dediğim 1838 Baltalimanı Ticaret Antlaşması'nı, Konya'da canını zor kurtaran Reşit Paşa Baltalimanı'ndaki konağında kendi eliyle imzaladı. Osmanlı ekonomisi bir daha dikiş tutmadı. 1850 Kırım Savaşı'yla birlikte dış borçlanma da başladı, Düyun-u Umumiye'ye kadar gitti. Antlaşmanın imzalandığı Baltalimanı Sahil Sarayı, günümüzde İstanbul Üniversitesi Sosyal Tesisleri.

Bunu da söyleyeyim de bu konuyu kapatalım: Mehmet Ali Paşa "hanedanı"nı sona erdiren, aralarında Yarbay Cemal Abdülnasır'ın da olduğu 1952 "Hür Subaylar" darbesi. Nasır'ı Arap dünyasının herhalde en trajik mağlubiyetiyle sonuçlanan 1967 Haziran Arap-İsrail savaşından hatırlayacaksınız. "*6 Gün Savaşı*" Orta Doğu'da bir dönüm noktasıydı, o gün bugün İsrail dur durak bilmedi. Nasır'ın ağlayarak istifasını açıkladığını hatırlarım. Arap dünyasının lideri konumundaydı, en müfrit hasımlarının bile yenilen, ama idealist bir savaşçı olduğunu kabul ettikleri bir liderdi. Diğerlerinin aksine servet sahibi olmadı, hatta dul eşinin devletin verdiği lojmanda oturduğu söylenirdi. Cemal Abdülnasır tanımanız gereken efsanevi bir liderdir, yavrum. Petrolün nelere kadir olduğunu gösterir. Akşam akşam rahmet istedi besbelli, ruhu şad olsun.

Abdülnasır derken, hanedanın son temsilcisi Kral Faruk'u da hatırlarım. Hür Subaylar yanılmıyorsam İtalya'ya sürmüşlerdi. Gazetelerdeki

fotoğraflarını (gazeteler derken, *Cumhuriyet*) hatırlarım, belleğimde çok şişman, çok çirkin, uçkur düşkünü bir rezil adam olarak yer etmişti. Bunu da niye söylüyorum, İslam dünyasının erguvanilerinin magazin sayfalarından inmedikleri bir dönem vardı. Bu Faruk'un kız kardeşi (veya ablası) Fevziye, İran Şah Rıza Pehlevi'nin ilk eşiydi. Sonra Şah'ın çocuğu olmadığı için boşadığı "mahzun prenses" lakaplı mavi gözlü Süreyya, sonra saçlarını toplama biçimiyle ünlenen üçüncü karısı Farah Diba. Genç kızlar Ankara kuaförlerinde "Farah Diba topuzu" taratırlardı.

Pencere: *Virginia tütün işçileri*

Kavala'da ekilen tütün "*Türk tütünü*" oluyor, başlıca rakibi "*Virginia*" tütünü. Aradaki farkı sigara içmeseniz de kokusundan bilirsiniz. Benim gençliğimde Samsun "leş" gibi kokardı da, Marlboro "mis" gibi mesela! Bir de tabii "*Marlboro Man*" diye ünlü reklam kurgusu vardır ki, sigarayı Amerikan erkekliğinin simgesine dönüştürmüştü. Dört köşe çeneli John Wayne'ler, Gary Cooper'lar, Burt Lancaster'lar sigara dumanlarının ardından bakarlardı. Görün ki, Jamestown'ın olayı, işbu Virginia tütünüdür yavrum.

Karayip Adaları'ndan getirdiği farklı bir tütün türünü Virginia'da tutunduran, eyaletin bir numaralı ihraç ürününe dönüştürenlerden John Rolfe (1585-1622) adında bir müstemlekeci. 1607'de canını dişine takıp altın bulmaya gelenlerden; yolda eşini ve çocuğunu kaybetmiş. Altın bulma hayalleri suya düşünce tütün işine giriyor, on yıla varmadan sterlin milyarderidir.

Bölge yerlilerinin törensel amaçlarla, eser miktarda kullandıkları bir ürün tütün. Avrupalılar 1500'lü yıllarda tanışıyor ve tiryakisi oluyorlar. Kalite yükselip ürün farklılaştıkça talep daha da artıyor. 1774 itibariyle İngiltere'ye ihraç edilen yıllık miktar 55 milyon libre, yaklaşık 25 milyon kilogramı buluyor. Tütün talebindeki artış, tütün işçilerine olan talebin de artışı demek. İlk yıllarda "*indentured*" ya da "*redemptioners*" dedikleri sözleşmeli beyaz işçilerle idare ederler. "*İpotekliler*" dediğim bu insanların Büyük Britanya'dan Amerika kıtasına ihraç edilen ameleler olduklarını hatırlayacaksınız. Avrupa'nın yoksulları, kendilerini 3-7 yıllık mukavelelerle John Rolfe gibi işverenlere kiralama yoluna giderler. Sığınmacının parasının çıkışmadığı durumlarda gemi kaptanları yolcularına ipotek koyarlar.

Yol masraflarına kaptanların komisyonu eklenir, işverenden tahsil edilir. Az önce Hollywood filmlerinin Gregory Peck, Clark Gable gibi fiyakalı jönlerinden bahsederken, insan ticareti gibi aşağılık bir uğraşın nasıl da allanıp pullandığına dikkatinizi çekmiştim.

1650'li yıllardan itibaren ipotekliler yetmez olur, Afrikalı kölelere dönerler. 1698-1774 yılları arasında sadece Virginia getirilen köle sayısı 80 ile 100 bin arasında bir rakamdır. İpotekli beyazları köle taburlarının başına çiftlik kâhyası, inşaat kalfası olarak koyarlar. Görün ki John Rolfe gibi parayı bulan yerleşiklerin "*white-trash*" (beyaz-süprüntü) diye aşağıladıkları bu insanlar, patronlarından daha az "*beyaz, Avrupalı ve seçkin*" olmadıklarını ileri sürerek, "*Tanrı'nın Amerika'ya cömertçe bahşettiği nimetler*" üzerinde hak iddia etmektedirler. Gözden kaçırmamanız gereken bir diğer husus, özellikle de Virginia'da çalışan beyaz ipoteklilerin İngiltere Kilisesi mensubu *Anglikanlar* arasından olabildiğince özenle seçilmiş olmalarıdır. Gerçekten de en az patronları kadar "*beyaz, Avrupalı ve seçkin*" oldukları halde, Karaderili köle muamelesi görüyor olmaya fena halde içerlerler. Daha önce de belirttiğim gibi, paylarına düşeni vermeyen, ezilmelere seyirci kalan patronlarına (ve Virginia hükümet yetkililerine) duydukları öfke, Karaderililerde patlar. Afrikalı kölelere reva görülen en büyük zulüm bunlardan gelir. Hıristiyan kavramlarını, bambaşka inanç ve duyarlılıkları olan Afrikalılara akıllara ziyan bir şevk ve gaddarlıkla "öğretenler" Amerika'nın bu beyaz Protestanlarıdır, Jonathan Edwards gibi "*hell and brimstone preachers*" dedikleri cehennem çığırtkanları bunların arasından çıkar. Mukavele süresi dolan ipoteklilerin, yerlilerin topraklarına göz diktiklerini hatırlatayım. Kendi plantasyonlarını kurma istekleri çatışmayla sonuçlanır, nefret edilesi ırklar listesine Kızılderililer de eklenecektir. *White trash*'in yerlilerle karşılaşması, ABD'nin o gün bugün baş edemediği ırkçılığın tohumlarını atar, Ku Klux Klan gibi aşağılık örgütleri doğurur. Ne gam.

Pencere: "*...savaşların en erdemlisi...*"

Amerikalıların en sevdikleri, bugün bile "*popularity*" araştırmalarında üçüncü çıkan başkanları Theodore Roosevelt (1901-1909) Kızılderili soykırımını "*The Winning of the West, 1889-1896*" isimli kitabında "*Hak,*

*yerleşmek üzere Batı'ya giden muhacirlerden ve öncülerden (*pioneers*) yanaydı. Bu büyük kıta, sefil vahşilerin avlakları olsun diye bırakılamazdı*" sözleriyle aklar: "*Savaşların en erdemlisi vahşilerle yapılan savaştır; çünkü Amerika'nın, Avustralya'nın, Sibirya'nın kızıl, kara, sarı aborijinal sahiplerinin ellerinden çıkıp dünyanın egemen ırklarının mirası haline gelmeleri hesaplanamayacak kadar önemlidir.*"

ABD'nin 26. başkanına göre, *beyaz ve tercihen Germen kökenli* halklardan oluşan "Medeniyet Cephesi" ile "*en aşağılık kovboydan bile daha ahlaksız*" olan Kızılderililerin oluşturduğu "Vahşet Cephesi" arasındaki "*ırksal mücadele*" kaçınılmaz bir olaydır. "*Teuton'lar yabancı diyarları fethetmeselerdi dünyanın sonu gelirdi*" diye buyurduktan sonra, biz Türklere de bulaşır Roosevelt: "*Nitekim Müslümanların Hıristiyanlar karşısındaki zaferlerinin her zaman belayla sonuçlandığı da görüldü. Türklerin ve Tatarların zaferlerinden mutlak kötülükten (*sheer evil*) başka bir şey çıkmadı! Medeni Cephe'yi oluşturanların insanların Amerikalı ve Kızılderili, Boer ve Zulu, Rus ve Tatar, Yeni Zelandalı ve Maori'ye yaptıkları şeylerin çoğu korkunç dahi olsa, bu çatışmaların galipleri, muazzam (*mighty*) bir milletin istikbaldeki ihtişamının derin temellerini attılar.*" Başkan, "*Kızılderililer söz konusu olduğunda, Batılı görüşü benimsediğimi söylemekten galiba utanıyor olmam lazım*" diye sürdürür sözlerini: "'*Kızılderilinin iyisi, ölü olanıdır' diyecek kadar ileri gitmiyorum ama on tanesinden dokuzu için de bunun böyle olduğunu biliyorum. 'İyi' olan onuncu Kızılderilinin akibeti de umurumda olmaz doğrusu. En sefih (*vicious*) bir kovboy bile ortalama bir Kızılderiliden daha ahlaklıdır. New York'un en düşkün ailelerinden üç yüzünü götürüp New Jersey'e bırakın, sefih aylaklıklarını elli yıl finanse edin, Kızılderililerin nasıl şeyler olduklarına dair ancak fikir edinirsiniz. Pervasız, intikamcı ve zalimdirler. Soyarlar ve öldürürler; ama kovboyları değil, kovboylar başlarının çaresine bakarlar. Onlar, ovalara yerleşmiş, yalnız ve savunmasız muhacirleri öldürürler. Askerlere gelince, bir Kızılderili reisi bir defasında General Sheridan'dan bir top istemiş. 'Ne! Benim askerlerimi mi topa tutmak istiyorsun?' diye sormuş General. 'Hayır,' demiş Reis, 'kovboyu öldürmek istiyorum; askerleri sopayla da öldürürüm.'*"

Theodore Roosevelt, bu metni kaleme aldıktan beş yıl kadar sonra Amerika Birleşik Devletleri'ne başkan olduydu. İtiraf edeyim ki, ben sizin yaşlarınızdayken şaşırmıştım yavrum. Ama tabii o zamanlar, ne baba-oğul Bush'lar ne de Donald Trump diye biri vardı.

"*Drover*" sözcüğünün Türkçe karşılığı "celep", yani davar tüccarı. "*Western frontier*"e açılan beyaz "*Pioneer*"lerin ("öncü"lerin) Amerikan toplumunun gizemli sembolleri olarak evrensel kabul görmeden önceki iştigal konuları "davar tüccarlığı." ABD'nin günümüzdeki ihtişamının "*derin*" temellerini atanların "*pervasız, intikamcı, zalim*" Kızılderililere yenik düşmeyen yiğit "*Cowboy*"lar oldukları şeklindeki yaygın inanç, Theodore Roosevelt'in (1858-1919) bizzat kurgulandığı, dahası "unvan" olarak benimsediği bir efsaneden ibarettir. Tarihlere dikkat edin, Beyaz müstemlekecilerin Amerika topraklarına ayak basmalarından 250 yıl sonra!

Gerçek şu ki, davar tüccarlarının gerçek şöhretleri imrenilemeyecek kadar kötüdür, yavrum. Eski metinlerde, "*kendilerinin dayatmadığı hiçbir kasıtlamayı umursamayan ipe sapa gelmez tipler*" oldukları anlatılır. Uyuşuk, nahoş, yontulmamış, pasaklı ("*shiftless, unsavory, rough-hewn, unkempt*"), "etrafınızda dolanmasını istemeyeceğiniz" tipler.[65] "*Amerika'nın Doğu eyaletlerinde yaşayanlar için 'cowboy' sözcüğü, kanunsuzluk ve küfürbazlıkla (*cussedness*) eş anlamlıdır,*" diyor, *Tribune* gazetesi yazarı D. T. Bismarck,[66] "*genelde sevilmezler.*"

ABD'nin 21. Başkanı (1881-1885) Chester A. Arthur, "*popularity*" ölçümlerinde ilk sıralarda çıkmayan bir adamdır. Sebebini "*çok büyük ihtimalle sözüne sadık, adı rüşvete bulaşmamış, cana yakın ve güler yüzlü olmakla birlikte haysiyetinden ödün vermeyen*" bir devlet adamı olmasına bağlarlar. "*Bildik politikacılardan kesin çizgilerle ayrışan*"[67] bir hukukçu ve insan hakları savunucusu olduğu anlatılır. Nitekim 1881'de Amerikan Kongresi'nde yaptığı bir konuşmada, kovboyları yerden yere vurur Başkan Arthur:

"*Arizona topraklarının barışçıl iskânını önleyen, silahlı desperadoes!*"

Desperadoes'un Türkçesi "gözleri dönmüş haydutlar". Başkan Arthur, Katherine Lee Bates'in toprağından. Babası İrlandalı bir papaz, annesi Vermont'lu (New England), ABD'nin dini bütün, muhafazakâr ve mütevazı beyaz ailelerinden. Arthur ve Roosevelt arasındaki süreç, Özal ve Erdoğan arasındaki kısacık sürece denktir yavrum. Nitekim aradan yirmi yıl geçti geçmedi, ABD'nin başına "*silahlı desperadoes*"u savunmakla kalmayıp "*cowboy*" sıfatını kendisi de bir unvan olarak benimseyen Theodore Roosevelt geçti.

Theodore Roosevelt'in "*cowboy*"dan başka sıfatları da vardı. En acayiplerinden biri "*model of masculinity*", yani erkekliğin modeli. Sıfatlarından diğer bazıları şunlardı: Kabına sığmayan bir "*activist*"; dur durak bilmeyen bir "*explorer*" (kâşif), gelmiş geçmiş en büyük "*naturalist*" (doğa bilimci), yaman bir "*hunter*" (avcı), büyük bir "*hero*" (kahraman), saygın bir "*controversialist*" (münazaracı), dini bütün bir "*moralities preacher*" (ahlak vaizi). Ve yazar ve tarihçi! Bu adama mim koyun yavrum, algı yönetimi denilen bilim Theodore Roosevelt'le başladı desem yeridir.

1800'lü yılların son 1900'lü yılların ilk çeyreği, Amerikan toplumunda tevazunun yerini aleni (ve azgın!) ihtiraslara bıraktığı, şiddetin kanıksanmaya durduğu yıllardır. Eski dünyadan şerbetliydiler diye düşünüyorsanız, haklısınız. Yine de, düşünün ki Roosevelt, Sultan Abdülhamit'in (1842-1918) akranıdır, ömrü Hareket Ordusu'nda görevli Kurmay Yüzbaşı Mustafa Kemal'inkiyle çakışır. İki ismi aynı anda düşünmek zor, ama öyle. Sultan'ın tahtan indirildiği 1909 yılının Mart ayı, Theodore Roosevelt'in Kermit isimli oğlu (evet, *Muppet Show*'daki kurbağanın adı) ve 250 kişilik maiyetiyle aylar süren bir safariye çıktığı tarih. Kenya, Kongo, Sudan'ı kapsayan safarinin getirisi, 512'si hipopotam, beyaz gergedan, fil gibi devasa türler olmak üzere, tam 11.397 hayvan! Başkanın anılarını okurken ağzının köpürdüğünü hissedersiniz. "*Bu, Afrika'dan çıkan büyük hayvan koleksiyonlarının en görkemlisidir!*" diye övünür. Elinde tüfek, vurduğu hayvanlarla poz verdiği fotoğraflar bakılası değildir, ama o "*Violence is a rite of manhood!*" diye vaaz eder: "Şiddet bir erkeklik ayinidir!"

Necefli Maşrapa!.. "Şiddet bir erkeklik ayinidir!"

Safariyi dönemin çelik kralı Andrew Carnegie'nin finanse ettiği anlatılır. "*America the Beautiful*"u çirkinleştirecek yolların hızla döşendiği o yıllarda, Carnegie 298,3 milyar dolarlık servetiyle, petrol kralı John D. Rockefeller'den sonra dünyanın ikinci zengin adamıdır. (Üçüncü sırada 253,5 milyar dolarla Çar İkinci Nikolay vardır.) Aklımdayken, II. Abdülhamit tahta çıktığı 1876 yılında, İmparatorluğun Batılı devletlere olan borcunun hepi topu 220

milyon sterlin olduğu hesaplanır. Bu rakamın Carnegie servetinin küsuratı olduğunu düşündüğümde burnumun direği sızlar. İttihatçısı, İtilafçısı, Jön Türk'ü, Saraylısı onca insan, ellerinden gelenleri değil yapılması gerekenleri yapmalıydılar diye hayıflanırım. Geldisiyle gittisiyle, dev kadrosuyla Roosevelt'in rüküş safarisinin kaça mal olmuş olabileceğini hayal ettiğimde bu defa da eski dünyanın "*sefil artıkları*"nı düşünürüm, yine burnumun direği sızlar. Her neyse. Andrew Carnegie ismine de mim koyasınız, yavrum. Bizim buralardan pek görünmez, ama Andrew Carnegie Batı literatüründe Sezar'la, Napolyon'la eş tutulan olağanüstü atak bir şahsiyet olarak sunulur. İzleyen yüzyıllarda gezegenimizin çehresini değiştirecek olan Yuvarlak Masa (*Round Table*) cemiyetinin (1877) kurucuları arasındadır; diğerleri, John D. Rockefeller, John P. Morgan, Mayer A. Rothschild, Cecil Rhodes.

Pencere: *"Trail of Tears"*, Gözyaşı Yolağı

Aslında Çoktavlardan (*Choctaws*) söz etmek için çok erken, öncesinde anlatmam gerekenler var, ama İngiliz müstemlekecilerin Amerika'nın yerli halkına karşı tutumlarının iyi bir hülasasıdır, nasıl bir ortam yaratıldığını kestirebilesiniz diye öne alıyorum.

Çoktavlar, Avrupalı işgalcilerin "Medenileşmiş Beş Kabile" dedikleri halklardan biriydiler. Nasıl olup da "*medenileşmiş*" sıfatına layık görülebildiklerine gelince, ABD hükümetiyle "*civilized* antlaşmalar yapan kabileler" anlamında kullanıyorlar. Ve tabii az sonra göreceğiniz gibi, 1600'lü yılların ilk çeyreğinde Virginia'nın Povhatan aşiretiyle "Kutsal Tütün Antlaşması" (*Sacred Tobacco Treaty*) gibi misaklardan bahis yok.

Çoktavların 1800 doğumlu reisleri Greenwood LeFlore'nın babası bir beyaz, Fransız-Kanadalı. Çoktav oymağı Kuzey Amerika'nın bağımsız halklarından biri, günümüz Alabama, Mississippi, Louisiana eyaletlerinin kapsadığı bölgenin sakinleri. Thomas Jefferson tarafından ortaya atılan, George Washington tarafından kabul gören, Andrew Jackson tarafından imzalanan 1830 tarihli "Kızılderili Tehcir Yasası"yla *(Indian Removal Act)* Oklahoma'ya sürülen ilk oymaktır. "*Trail of Tears*" diye bilinir, "Gözyaşları Yolağı". Çoktavların o yollarda döktükleri gözyaşlarının izlerine göndermedir.

Greenwood LeFlore'dan sonra Çoktavların başına geçen 1810 doğumlu yeğeni George W. Harkins'in ata topraklarını terk etmeden önce yazdığı bir *"Amerikan Halkına Veda Mektubu"* vardır. Gösterişsiz soyluluğun en iyi örneklerinden biri olan bu mektubun belleklerinize kazınmasını ve çıkmamasını dilerim. Şöyle diyor, Reis:

"Amerikan halkına hitap etmeye kalkışırken, kendi yetersizliğimin ve sizlerin üstün ve mütekâmil zihinlerinizin bir Çoktav'ı muhatap almaktan haz etmeyeceği bilgisi ve sezgisiyle hayli mahcubum. Ancak bu sonbahar Mississippi Nehri'nin batısına iltica etmeye karar verdiğim için, size veda etmenin ve düşüncelerimi ve tehcir edilmemizin bende yarattığı duyguları ifade eden birkaç söz söylemenin uygun olacağı kanısına vardım... Biz Çoktavlar, düzenlenirlerken sesimizin duyulamadığı yasaların haysiyet kırıcı etkileri altında yaşamaktansa, ıstırap çekmeyi ve özgür olmayı yeğleyen insanlarız..."[68]

Necefli Maşrapa!.. *"Kurtlar olunca çobanların koyunu..."*, Penobscotlar

Napolyon'un *"tarih, üzerinde mutabık kalınan bir dizi yalandır"* vecizesi ahir ömrümde büsbütün katıldığım bir tespittir yavrum. Söz konusu Amerikan Yerlileri ise, mutlaka doğru tespittir. Öyle bölük pörçük, insicamsız, yüzeyseldir ki Yerlilere ilişkin yazılı metinler, size nakletmeye hazırlandığım bilgileri nerelerden, ne zaman topladığımı bile doğru dürüst hatırlayamam. Büyük ihtimalle, yıllar önce New England'ın Maine eyaletinde, Canaan Community College denilen yüksekokulda ciddi ciddi "Kalkınma Ekonomisi" derslerine girerken Penobscotlardan öğrendiklerimin etkisindeyimdir. Ola ki akademik kriterleri karşılayamayacağım, sağlam referans veremeyeceğim, ama bunların da zaten umurumda olmadığını bilesiniz. Sözlü tarihi yok saymaktansa, yanlışları göze almayı yeğliyorum yavrum. Hiç olmamışlar gibi susmanın vebalinin yetersiz dipnotlardan daha ağır olduğuna katılırsınız umarım.

Benim tanıdıklarım kendilerine *"Penobscot Halkı"* demekte, Maine eyaletindeki beş *"Indian reservation"*dan biri olan *Penobscot County*'de yaşamaktaydılar. "Reservasyon" malum doğal koruma alanı demek. İstanbul'da, Belgrad Ormanları'nda geyikleri korumak için telle çevrilmiş bir arazi vardır, Penobscotlarla tanıştığımda dikenli telleri hatırlayıp burkulduğumu

biliyorum. Asıl isimlerinin de başka bir şey olduğunu söylemişlerdi, size doğrusunu yazayım diye girdim tekrar baktım, "*Penawapskewi*" veya "*Panawahpskek*" diye bir sözcük, müstemlekeciler telaffuz edemedikleri için değiştirmişler. Ana dilleri, Algonkin ("*Algonquian*") Virginia'daki Povhatanlar ve Çoktavlar da dahil olmak üzere, Kuzey Amerika kıtasında yaşayan hemen tüm oymakların konuştukları dil. Yegâne istisna, Ontario Gölü ve yukarı New York'ta mukim "*Irakua*"lar *(Irakua)*. Onlar da bizim Farsça ağırlıklı bir dil konuşan Tacikler oluyorlar. Ne demek istiyorsun diyeceksiniz, 1500'lü yılların Orta Asya'sını hatırlatmaya çalışıyorum ki, modelleyin ve Avrupalı müstemlekeciler tarumar etmeden önceki Amerika nasıl bir kıtaydı tahayyül edebilesiniz. Aşağıdaki metni okuyun yavrum, Kaplan'ın Türkçe için söylediklerinin Algonquian dili için de geçerli olduğunu sezinlemenize yardımcı olsun. Şöyle:

"Batı Avrupa'dan yola çıkan bir seyyah, Balkanlardan Çin'in içlerine kadar, birkaç istisna dışında, her yerde Türkçe konuşarak iletişim kurabilir. Nedeni, Türkçe'nin İran ve Afganistan'ın kuzeyinden, Çin'in Sincan eyaletine kadar uzanan bölgede konuşulan "Türkik" dil ailesinin altkümelerinden biri olması. Nitekim Sir Auriel Stein (1862-1943) bölgenin tamamının 'Türkistan' olarak bilindiği yıllarda gittikleri her yerde Türkçe konuşarak anlaşmıştı. 17 ve 18. yüzyıl seyyahları da öyledir. [...] 'Türkik dillerin üzerine bina edilmiş tek bir kültür dünyası vardır. Modern ulus olmayı başarmış olan Türkiye, bu dünyanın başıdır. Kırım Tatarları ve Azeriler boynu ve omuzları, Kazaklar kalbini, göçebe geleneği sürdüren Özbekler ve Türkmenler bacaklarını teşkil ederler. Beden parçalanmıştır, ama kadim gelenekler ve dil hâlâ buradadır.' [...] Özbekistan, Kazakistan, Türkmenistan, Azerbaycan ile Karakalpakların ve Kırım Tatarlarının otonom bölgeleri Stalin'in böl ve yönet uygulamasının eseridir. Böylece bir zamanlar ortak bir edebi dili paylaşan halk, kabile ve diller üzerinden ayrı 'milletler' olarak görevlendirilmişlerdir. [...] Rusya tarihinin büyük bölümü Slavlarla ülke sınırlarının hemen dışında konuşlanan Türkik halklar arasındaki bin yıllık kavganın tarihidir. Bu kavga sadece Rus tarihini değil, Rus kişiliğini şekillendirir. [...] Stalin'in Türkik birliğe tecavüzü, Kiril alfabesini dayatmak suretiyle Slavlaştırma ve etnik soydaşlarından koparma politikası, işbu mirasın dışa vurumudur."[69]

Metnin müellifi Robert D. Kaplan, pek ünlü bir dış politika uzmanı; 1952 New York doğumlu, Zbigniew Brzezinski, Henry Kissinger, eski Savunma Ba-

kanı General James Mattis, eski Savunma Bakanı ve CIA direktörü General David Petraeus gibi Amerikan derin devletinin önde gelen isimlerinin önsöz yazdıkları 18 kitabı var. Kısaca CNAS olarak bilinen "*The Center for a New American Security*" isimli bağımsız ve partilerüstü (*bipartisan*) düşünce kuruluşunun (*thinktank*) kıdemli üyesi; Wall Street'in ilk siyasi risk endeksini tanzim eden "*Eurasia Group*"un danışmanı; Birleşik Devletler Deniz Akademisi güvenlik uzmanı, Pentagon'un Savunma Politikaları Heyeti üyesi. *New York Times, Washington Post, Financial Times, Wall Street Journal, Los Angeles Times* gazeteleriyle *Foreign Affairs* ve *Atlantic* dergilerinin[70] popüler yazarı; ömrünün on altı yılını Akdeniz ve Arap ülkelerinde araştırmaya vermiş, İsrail'i de es geçmemiş bir adam. ABD'nin en etkin "küresel düşünürler"inden birisi. Kitapların hiçbirinin Türkçesinin olmaması, hele de bu zamanda büyük kayıp, umarım çok geçmeden birinizin eli değer de çevirirsiniz. Kaplan'ın yukarıda alıntı yaptığım makalesi, "*Atlantic*" dergisinden.

Bu böyle. Bahtiyar Vahapzade'yi (1925-2009) tanırsınız. Rahmetli şairin dili de Kaplan'ınkinden ağırdır, komünist rejim altında yaşadıkları da. Onun ömrü "*Kurtlar olur çobanların koyunu/ İtten öğrenirse, kendi soyunu/ 'Azerilik' komünizmin oyunu/ Azeri değiliz, Türkoğlu Türk'üz*" diye hayıflanarak geçti. İlber Ortaylı, Bahtiyar Bey'i doğrular:

"*Azerbaycan Türklerine 'Azeri', konuştukları dile 'Azerice' denmesi külliyen yanlıştır. Azerbaycan bir coğrafya ismidir, millet değil. Ayrıca soyu bilinen, kendine has dilleri olan halklar, coğrafi adlarla kimliklendirilemezler. Azeriler, İran'da yaşayan küçük bir etnik topluluktur. Azeri sözcüğü, ilk defa olarak, tarihin en azılı Türk düşmanı Stalin, daha sonra ise hasta beyinli İran-Fars şovenistleri tarafından, Azerbaycanlıların Türklük şuurunu yok etmek, unutturmak için uydurulan sahte bir kimliktir. Azerbaycan resmî politikasında da bu tanımlar 'Azerbaycan Halkı', 'Azerbaycanlı' ve 'Azerbaycanca' yahut 'Azerbaycan Dili' şeklindedir. Bunlar külliyen yanlıştır. Doğrusu, 'Azerbaycan Türkleri' ve 'Azerbaycan Türkçesidir. Eğer Ruslar, Çarlık ve Sovyet dönemlerinde, Allah korusun, Anadolu'ya hâkim olsalardı, orada da benzeri şekilde Egeli, Karadenizli ve İzmirli diye uyduruk milletler ve kimlikler yaratmaya çalışırlardı.*"[71]

Yeri gelmişken, sakın ola ki, Ortaylı'nın "*Türklük şuuru*" ifadesine burun büküp yüz ekşitmeye kalkmayın. "*Türklük*" dendiğinde "*dünyanın hiçbir yerinde böyle ırkçılık yok!*" diye ahkâm kesenlerden olmayın; Edmund

Burke'ün "*Englishness*" kavramını, 1775 Avam Kamarası nutkunu hatırlayın. Amerikan toplumunun *İngilizlik, Protestanlık, Soydaşlık* üzerine bina edildiği aklınızdan çıkmasın.

Pencere: Amerika'nın "*endemikleri*"

Penobscot County'deki kadının adını o gün bugün unutmadım: Atepa. Anlamını sorduğumda "*Wigwam*" demişlerdi, gülerek. Wigwam? "Kızılderili çadırı" demekmiş. '70'li yıllarda kendilerine bile garip gelen bir kız ismiymiş, meğer gülmeleri ondanmış. Atepa'nın yanında ablası gibi duran bir de genç annesi vardı; Bena. Onu da hiç unutmadım; çünkü Bena, Algonkin dilinde "sülün" demekmiş. Ankara'da, Mimar Kemal İlkokulu'nda bir sınıf arkadaşım vardı, onun da adı Sülün'dü. Bena anneyle kızının başlarına birer yemeni bağlayın, Toroslardaki göçerlerin arasına salın, aynı dingin yüzler, aynı gıllığışsız bakışlar, hatta aynı dingin beden dili. Rengârenk iplerden ördükleri bileklikleri dahil, yadırganmazlardı.

Elli-altmış kişilik bir grup olmalıydılar, benim ders verdiğim yüksekokulunun konferans salonunda toplanmışlardı. Atepa'nın konuşma yaptığı kürsünün arkasındaki afişin üst başlığı "*Rights of Indigenous Peoples*": Türkçesi, "*Endemik Halkların Hakları*".

"*Endemik*" sözcüğünü bulunduğu bölgenin ekolojik şartlarından dolayı sadece orada yetişebilen, bu gezegenin başka yerinde yetişme ihtimali olmayan yöreye özgü bitkiler için kullanıldığını bilirdim. Hatta Muğla sığlası, Kazdağı köknarı gibi birtakım ağaçların endemik olduklarının da idrakındaydım. Görün ki, halkların *endemik* olabileceklerini, daha doğrusu halkların toprağa iltisaklı herhangi bir bitki gibi *endemik sayılmaya razı olabileceklerini* hiç düşünmemiştim, canım yandı. Güney Amerika halklarını tanımıyorum, ama Kuzey Amerika kıtasının "*endemik*" halkının başına gelenlerde kendi serencamımızı görür gibi oldum. Emperyalizm-dil ilişkisini iliklerimde hissettim, derin bir yeise kapıldım. Nasıl bir deneyimdi, anlatmaya çalışacağım.

Atepa, başkanı olduğunu anladığım platformun amacının (o "misyonu" diyordu) "*endemik halkların haklarını savunmak, endemik toplulukların*

kendi kaderlerini tayin etme haklarını, kültürlerini ve siyasi dirençlerini desteklemek" olduğunu anlatıyordu. Bu doğrultuda, "*doğuştan gelen haklarının, dillerinin, spiritüel gelenek ve sanatlarının saygı gördüğü, onurlandırıldığı bir gelecek*" tasavvur etmekteydiler. (Cümleleri tırnak içine aldığıma bakmayın, aradan elli yıldan fazla bir zaman geçti, tam olarak hatırlamam mümkün değil, tırnakları Penobscotların *ruh halini* aktarma gayretime verin, yavrum.) Davalarına görünülürlük ve güç kazandırmak üzere dünyanın dört bir yanındaki *endemik halklarla* ilişki kurmak, onları bilgilendirmek, ifade özgürlüğü kazanmalarına yardımcı olmak, benzeri programlara kaynak bulmak için çalışıyorlardı. Atepa'nın bir de müjde verdiğini hatırlıyorum: Birleşmiş Milletler'le temaslar iyi gidiyordu. Yakın bir gelecekte BM bünyesinde meselelerinin ele alınacağı daimi bir forum kurulması neredeyse kesinleşmişti.

Görün ki, "*United Nations Permanent Forum on Indigenous Peoples' Issues*" (UNPFII) diye bir forum kurulmadı değil, "*Birleşmiş Milletler Yerli Halklar Daimi Forumu*" kuruldu ama Atepa'nın konuşmasından *otuz yıl kadar* sonra, 2000'de. "*Endemik halkların sosyoekonomik kalkınma, kültür, çevre, eğitim, sağlık ve insan haklarına ilişkin sorunları*"na gözkulak olmak üzere kurulduğu duyuruldu. Laf ola beri gele diye düşünmüştüm, hâlâ da öyle düşünüyorum. Amerikan eğitim sisteminin tezgâhından geçen *Penobscot*'un, *Penobscot* kalması, papaz okuluna mecburcu Harputlunun yörükoğlu yörük kalması kadar imkânsızdır. Örnekleri çoğaltabileceğinizden eminim.

Yeri gelmişken, "*endemik*" sözcüğünü Türkçeye "*yerli*" diye çeviren Dışişleri Bakanlığımızı kutlamak lazım. Endemik, "*başka yerde fiziki olarak yaşayamayan*"dır, size ait olan arka bahçede yetiştiği için *yerli* sayılan değil. *Endemik* çaresizlik telkin eder yavrum, endemik adamı yerinden et, öldürürsün. Yerli öyle değildir. Koşullar değişse de suyunu, gübresini ihmal etmezseniz, yerli hayatta kalır. Yahudilerden pay biçin, 2.000 yıl boyunca sürülmedikleri ülke kalmadı, yine Yahudi, yine Yahudi. Diyeceğim, "*yerli*" sözcüğü hem daha yüreklendirici, hem daha gerçekçi. Her neyse.

Atepa'yı tanıdığım yıllar Kıbrıs'ta Rum bebelerine okullarda "*Türkleri kör kalıçla keseceğiz, kırt kırt kırt*" diye şarkılar öğretildiği yıllar. (Evet, böyle bir dönem yaşandı, ben şahidim.) Makarios, tarih hatası bir Haçlı lejyoner, üstümüze üstümüze geliyor, yetmiyor, ABD'nin 36. Başkanı Lyndon B. Johnson (1908-1973), rahmetli İnönü'ye ültimatom göndermiş, Türkiye'nin

olaya ABD'ye danışmadan müdahale etmesi halinde olası bir Sovyet saldırısında NATO'nun yardıma gelmeyeceğini bildirmiş, yetmemiş bir de silah ambargosu koymuş. Katliamlar, toplu mezarlarda domuz bağıyla tekallüs etmiş eş dost cesetleri arasında bir de ODTÜ'den sınıf arkadaşımız. BM âdeti veçhile seyretmekle yetiniyor. Benim sıdkım sıyrılmış, uluslararası dayanışmaya dendiğinde midem bulanıyor.

Bir de "*dogooder*" dedikleri türden naif Püritenler vardı aralarında, Benjamin Franklin'in sözde hümanist "Silence Dogood" tipolojisi, işi gücü başkalarının kusurlarını gözlemlemek, kınamak, dedikodu yapmak diye tarif ettiği işgüzar yaşlı dul. Açın New England haritasını bir bakın, Penobscot County Frankin'in yaşadığı Boston'la hemsınırdır. Atepa'nın toplantılarına limonlu kek yapıp getiren "*iyi Hıristiyanlar*", bana Silence Dogood'u hatırlatırlardı. Bugün olsa Aylan bebeklere çikolata getiren hümanist hanımlar derdim, Türkiye'nin Madagaskar adasına (nedense?) komşu olduğunu sanırlardı.

Penobscotlar, içimi acıtırlardı, ama bırakıp gidemedim. Gene gittim, gene gittim. Memlekete dönünceye kadar ayda ortalama bir kez gittim. Bugün buradan bakınca, iyi ki de üşenmemişim diyorum. Ömrümün en aydınlatıcı deneyimlerinden birisi oldu. Ne öğrendin diyeceksiniz, sözlü tarihten ne kadar öğrenilebiliyorsa o kadar öğrendim. İnsanlar ölüveriyorlar biliyor musunuz, Benu'nun annesinin Çoktav olduğunu söylemişlerdi. Size anlattığım "*Trail of Tears*" Çoktavları, İrlanda'ya yardım gönderenlerden. (Az sonra!) Ben o iş nasıl oldu öğreneyim diye gidinceye kadar kadıncağız ölüverdi. Benu da bildiği kadarını anlatabildi, gerisi bölük pörçük, şurada burada yakaladığım bilgi kırıntıları.

Pencere: Amerika'nın "*endemikleri*" ve "sükût suikastı"

New England bölgesine özgü, sarı hint çimi (*yellow indian grass*) dedikleri bir çayır bitkisi vardır. Ola ki merak edeniniz vardır diye tekrar baktım, botanikteki ismi "*sorghustrum nutans*"mış. "Latince söylenen her şey kulağa önemli gelir" diye bir söz vardır, öğrenin de eksik kalmayın: "*quidquid latine dictum sit, altum sonatur*". ABD'nin devasa eğitim aparatının, Maine'in endemik sarı çimine gösterdiği ilgiyi, bölgenin *endemik* halkına göstermediğini gördüm. Binlerce tarihçisi, sosyoloğu, antropoloğu, mü-

zikoloğu, dilbilimcisi, kütüphanesi, müzesi, onca şaşaadan yüz binlerce araştırma tezi çıkar sanırsınız, ama öyle değil. Düşünün ki, Hawaii'yi de sayarsanız, ABD'nin yirmi altı eyaletinin adı doğrudan Algonkin'dir. (Arkada listeledim, bakıverin.)[72] Bir zamanlar sekiz kabilenin yaşadığı New York eyaletinde, Manhattan'ın da dahil olduğu asgari 195 yerleşimin adı da Algonkin isimlerden bozma.[73]

Öyle bir zaman geldi ki, New England'da nereye baksam, yerlileri görür oldum. Şimdi düşündüğümde, pek de uçuk değilmişim. Altı eyaletten yani Maine, Vermont, New Hamphire, Massachusetts, Connecticut ve Rhode Island'dan oluşan bölgede; bir nehir, bir ırmak, bir dağ, bir kasaba yoktu ki ev sahiplerinin adını taşımasın. Kimi doğrudan Algonkin dilindeydi, kimi İngilizceleştirilmişti, ama gene de oradaydılar. Önceleri "olacak o kadar" diyordum, "adamların 7.000 yıllık toprağı." Orası öyle de, Amerikan resmî tarihine göre Türkiye'nin (783 bin km²) dörtte birinden küçük New England'da (186 bin km²) on dört ayrı dil[74] konuşan yirmi üç kabile yaşamaktaydı. Atepa'nın kendisi de Maine eyaletinde yaşayan endemiklerin yedi ayrı dil konuştuklarını söylüyordu; Penobscot bunlardan sadece biri sanmıştım. Tercümanla konuşuyorlar zahir diye hüzünlenirken fark ediyorum, meğer birinin "labada" dediğine mesela, öteki "efelek", bir diğeri de "evelik" dedi mi, oluyor size üç dil! Mesele şivede, lehçede. Yoksa pekâlâ anlaşabiliyorlar, sonuçta dil aynı dil. Bütünleştirmek mi, ayrıştırmak mı, esas konu bu.

Pencere: *Çeviride kaybolan Amerikan Yerlileri*

"*Lost in Translation*" diye 2004 yapımı bir romantik komedi vardır, orta yaşlı bir Amerikalı erkekle genç bir kadının, dillerine ve kültürlerine fazlasıyla yabancı oldukları Japonların ülkesinde "iletişimsizlik denizinde boğulmaları"nı anlatır. İsmini hak etmeyen bir filmdir aslında. Çeviride kaybolmak ezelden ebede laneti insanoğlunun; kavramlar toplumların ellerinde kalıyor, geçiştiremiyorlar. Yerlilerin dillerinin ayrıştırıldıklarını anlayınca, "*peoples*" sözcüğüne takılmıştım. "Halk" mı demek lazım, "ulus" mu, "kavim" mi, "kabile" mi, "millet" mi, "aşiret" mi; ne? Egemen devletlerin siyasi çıkarlarına göre değişen anlamları olan tanımlar bunlar. "Kabile" deyip duruyordum, ama New England şöyle dursun, New York

eyaletinde bile yirmi üç farklı kabile olduğunu söylediklerinde tereddüt ediyorsunuz. New York-Boston arası hepi topu 346 km. (İstanbul-Ankara arası 450 km.) Her on kilometrede bir farklı bir kabile saçma oluyordu. Düşününün, ABD genelinde kaç "kabile" var! Düşünün diyorum ya, ABD federal hükümetinin "*peoples*" saydıkları var, saymadıkları var, resmî rakam 566. Eyaletler daha cimri, onlara göre kabile sayısı 62'yi geçmiyor. Peki, nasıl açıklıyorlar bu kadar büyük bir farkı? Açıklamıyorlar yavrum. Atepa'nın Birleşmiş Milletler'den medet ummasının bir nedeni de bu. Meğer Meksika'sı, Bolivya'sı, Guatamala'sı derken, kadıncağız aslında 69 milyon "endemik" yerliden söz ediyor, üstelik bu sayıya Mayalar dahil değil.

Son bağımsız Maya krallığı 1697'de yıkıldıydı. Dillerinden, edebiyatlarından geriye kalan bölük pörçük tabletler, İsa'dan 300 yıl öncesine tarihli: "*Gençler artık konuşmuyor, konuşan yaşlılar ölüyorlarsa, endemik diller yeryüzünden silinirler. 1600'den itibaren Kuzey Amerika'da asgari 52 adet dil yok oldu. Bugün dünyada çoğu kayıtsız 7.000'den fazla dil var. Tek bir kişi tarafından konuşulan dillerin sayısı 47; en çok 50 kişi tarafından konuşulan dillerin sayısı 357. Bu diller de yakın zamanda yok olacaklar.*"[75] Ne gam, İngilizce kime yetmez?!

Bugün itibariyle Birleşik Krallık 66,5, Fransa 65,5, İtalya 59,2 milyon yavrum. Siz siz olun, Amerikan Yerlilerinin bugün hâlâ büyük bir ulus olduklarını, bir bütün olarak algılanmalarına asla izin verilmeyen çok büyük bir ulus olduklarını unutmayın, unutturmayın.

Atepa anlatırken, ben Yörüklerden pay biçerdim.[76] Oba, oymak, boy, ulus örgütlenmesini bilirsiniz; yaylak ve kışlalarda her sülalenin kendi yaşadığı alana "oba" derler. İki-üç oba "oymak" oluşturur, birkaç oymak birleştiğinde "boy" olur. Oymakların başında "kâhya", boyların başında "boybeyi" vardır. Diyeceğim, Virginia'da, az sonra anlatacağım John Smith sergerdesini derdest edip huzuruna çıkardıkları Reis Povhatan, kâhya ya da boybeyi olmuş olmalı. Sözü nereye getirdiğimi kestiriyorsunuzdur; her bir obayı, boyu, oymağı ayrı bir ulus saydığınızda, bölük pörçük bir güruhmuşlar gibi sunmak ve hükümsüzleştirmek işten değil. Öyle de olmuş nitekim. Birini bir nehrin, birini bir dağın adıyla anın, Virginia yerlilerine mesela konuştukları *dilin adını* takın, Povhatan olsun "Algonkin" reisi. "Türkçe kağanı" der gibi bir saçmalık ama öyle. Daha da kötüsü, "Ne saçmalıyorlar bunlar?" diyecek kimse yok.

Hani diyor ya Robert D. Kaplan, "*...Özbekistan, Kazakistan, Türkmenistan, Azerbaycan ile Karakalpakların ve Kırım Tatarlarının otonom bölgeleri böl ve yönet uygulamasının eseridir. Böylece bir zamanlar ortak bir edebi dili paylaşan halk, kabile ve diller üzerinden ayrı 'milletler' olarak görevlendirilmişlerdir.*" Bir an için Türk dilini Algonkin'le eşleştirin, Penobscotların kaderinin mesela Nogaylarınkinden farklı olamayacağını tahmin edersiniz. Orta Asya Türk Cumhuriyetlerinin dışında kalan "Türki" toplulukların bir listesini[77] de arkadaki dipnotlara ekledim yavrum, Asya'da herkesin gözü önünde durum böyleyse, Amerikalarda ne olmuş olabilir, tasavvur edin. Aklımdayken, Çinliler ve Hintlilerden sonra dünyanın en kalabalık üçüncü etnik grubu bizmişiz. Anadolu'da yaşayanlarımız dahil, 235 milyon kadar olduğumuzu söylerler. Doğru da olabilir, ama kayıtdışı olunca yok sayılır. Yok sayılanın aslında var olduğunun bilinmesi yetmez, bildirilmesi gerekir.

Söz konusu Amerikan yerlileri olduğunda, akademya, basın, serbest entelektüeller, STK'lar, yazarlar, çizerler, Hollywood yapımcıları aralarında ittifak yapmış gibidirler, elbirliğiyle sükût suikastı uygularlar. Ne şanlı dilbilimci Naom Chomsky, ne '70'lerin diğer ünlü "New left" aktivistleri Joan Baez veya Bob Dylan veya Pete Seeger veya Pink Floyd görür endemikleri.

Daha da kötüsü, Yerlilerin hümanist veya takva ehli Hıristiyan veya laik veya liberal veya insan haklarına duyarlı uygar Amerikalıların kendilerini muhatap alabileceklerine dair umutları tükenmiştir. Gezegeni arsız baronlara teslim edip toprağa iltisaklı, dilsiz ve mütehammil yaşamak diye bir şey var. Görünen o ki, onca servetin ortasında olsalar da bir, olmasalar da bir yaşamaya razı olmuşlar. Umutlu oldukları bir dönem olmuş muydu diye soracaksınız, olmuştu evet. Çoktav reisi George W. Harkins'in 1832 "*Amerikan Halkına Veda Mektubu*"nu hatırlayın. O mektup her şeye rağmen "eşitler" arasında teati edilen bir belge niteliğindedir. O yıllardaki "eşitlik" bir daha hiç olmamış.

Pencere: *"Yaz güneşinin altındaki karlar gibi eridiler"*

Bir Çoktav reisinin adı ne zaman "George W. Harkins" olur? Daha doğrusu, "George *Washington* Harkins" isimli biri, nasıl olur da Çoktavlara "reis" olur? Atepa bunun cevabını bilmiyordu. Aslına bakarsanız, "George Washington Harkins" adını benim yadırgadığım gibi yadırgamıyordu da. Dili-

min ucuna kadar gelmiş, *"Yoksa Reis dediğiniz beyaz mıydı?"* diye soracağım, hakaret ediyormuşum gibi olur diye soramamıştım. Sormalıymışım, çünkü endemiklerin yabancılara kız vermemek gibi bir ihtiyatları yokmuş. Virginia tütün kralı John Rolfe'u hatırlayın, daha 1600'lerin ilk çeyreğinde Povhatan Reisi'nin güzeller güzeli kızı Pokahontas'la evlenmişmiş. "Prenses"i Avrupai giysileri içinde diz çökmüş istavroz çıkarırken gösteren resimler var. 1830 itibariyle (Osmanlı'nın gümrük duvarlarını yükselttiği yıl olduğunu hatırlıyor olmam ne garip!) sadece Mississippi rezervasyonunda 5.000 melez yaşamaktaymış, George Washington Harkins bunlardan biri.

Harkins'in dedesi, Louis LeFleur adında varlıklı bir Fransız kürk tüccarı; anneannesi, Çoktavların efsanevi reisi muhteşem Puşmataha'nın (1764-1824) yeğeni. "Puşmataha" Algonkin dilinde *"gök gürültüsünün oğlu"* demek. 1898'de kaleme alınmış bir makale var, o makalede Çoktavların 1824'te ölen Puşmataha'nın "Büyük Ruh tarafından halkın durumunu istişare etmek için çağrıldığına ve ülkelerini refaha götürecek planlar olgunlaştığında geri geleceğine inandıkları" kaydediliyor. *"Puşmataha'nın döneceğine ve kendilerine yeniden barış sanatını öğreteceğine veya (eğer öyle gerekiyorsa) düşmanlarına başarıyla karşı koymaları için önderlik edeceğine dair umutları hiç tükenmedi"* diye yazmış[78] tarihçi Lincecum, *"Bugün bile bu efsaneden kopmayan çok sayıda Çoktav vardır."*

Çocuklarına anlattıkları hikâye şöyle bir şey: *"Puşmataha'nın ne anası ne de babası vardı, ama Büyük Ruh'un fırlattığı yıldırım muazzam bir meşeye isabet etti ve genç savaşçı Puşmataha fırladı. Silahlarını kuşanmış, savaş boyalarını sürünmüş olarak cenge gidiyordu."*

Bir diğer destan, *"Kuzey semalarına küçük bir kara bulut görülmüştü. Sert bir rüzgâr o küçük bulutu önüne kattı getirdi, Çoktav ülkesini karanlığa gömdü. O karanlıktan öfkeli bir ateş uçtu. Büyük bir meşeye çarptı, ağacın kollarını, bacaklarını, gövdesini parçalayıp toprağa saçtı ve o noktadan savaşmak için tepeden tırnağa silahlanmış bir cengâver fışkardı,"* diye başlıyor.

O yıllardan kalma yağlıboya tablolarda Puşmataha kâh geleneksel Çoktav giysileri içinde bizim Kara Murat ya da Tarkan'ımızı anımsatan bir babayiğit olarak, kâh İspanyol mudur, İngiliz midir belirsiz, ama hayli mübalağalı askeri üniforma kuşanmış bir tuhaf erkişi görünümünde resmedilmiş. Girin bir bakın, nasıl bir arada derede kalmışlık içinde olduğunu görecek-

siniz. Yetim ve öksüz olduğu doğru, lakin oğullarının birinin adını "James Madison" koyduğu da doğru. James Madison'ın (1751-1836) 100'den fazla kölenin çalıştırıldığı 4.000 dönümlük bir plantasyonun vârisi olduğunu hatırlayın, "*sınıfının çıkarları uğruna Amerikan milletinin DNA'sına köleliğin damgasını vurmuş*" olduğu malum. Bunun bana ağır geldiğini itiraf edeyim. Başkan Madison kölelerine ne kadar merhamet göstermişti ki, Amerikan yerlilerine göstersin diye düşünmüştüm. Hazrete göre Şavniler (*Shawnees*) kalleştir (*perfidious*), yerlilerse tümden vahşi (*savage*).[79] Niye, çünkü beyaz müstemlekecilerin işgalini durdurmak için, İngilizlerle ittifak yapmaları gerekmişti ve feci şekilde kandırılmışlardı. Diyeceğim, "*kalleş*" olan birileri varsa İngilizlerdi onlar; gelin görün, Batı literatüründe "kalleş" ve "İngiliz" sözcüklerinin bir araya geldiği görülmemiştir.

Pencere: *"Sılasına dönen bir kahraman gibi öl!"*

Şavnilerin fazladan bir suçları da, oymakları bir federasyon altında birleştirmeye, müstemlekecilere toprak satışlarını önlemeye çalışmaları. Tekumse *(Tecumseh*) adında, Puşmataha'nın akranı bir reisleri vardır, Kuzeyde Ottawa'dan güneyde Florida'ya kadar ayak basmadığı yer, ikna etmeye çalışmadığı oymakbaşı kalmamış: "*Satış senedine parmak basanın parmağını kesmeli!*" 1811'de kültürel asimilasyona karşı şu sözlerle uyarıyor:

"*Pikvotlar (Pequot) neredeler bugün? Naranganseller, Mohikanlar, Pokanetler, ulusumuzun diğer güçlü kabileleri neredeler? Beyaz adamın açgözlülüğü ve baskısı altında yaz güneşindeki karlar gibi eridiler... Ey, Çoktavlar, Çikasavlar, uyumayın artık... Pulluklar ölülerimizin kemiklerini altüst etmeyecek mi, kabirleri sürülmüş tarlalara dönüşmeyecek mi?*"[80] Bu da Reis Puşmataha'nın Tekumse'ye cevabı: "*Bu beyaz Amerikalılar [...] bizimle dürüst ticaret yaptılar, kumaşlarını, silahlarını, alet ve edevatlarını ve Çoktavların ihtiyacı olan ama yapmadığı diğer şeyleri verdiler... Hastalarımızı otadılar; yoksullarımızı giydirdiler; açlarımızı doyurdular...*"[81]

Bu böyle de, Tennessee Eyalet Milis Kuvvetleri Komutanı General Andrew Jackson'a haddini bildirdiği bir konuşması da var. Jackson, Puşmataha'nın ölümünden altı yıl kadar sonra, ABD'nin yedinci başkanı oldu. O gün Çoktav topraklarının bir kısmının Tennessee eyaletine devredildiğini gösteren

bir anlaşma kaleme almış, imzalaması için Reis'e getirmiş. Görgü tanıkları Jackson'ın en üstenci tavrını takınıp kağıtları Puşmataha'nın burnuna dayamış olduğunu anlatıyorlar. "*Benim Andrew Jackson olduğumu idrak etmeni istiyorum,*" diye azarlamış. "*Bu anlaşmayı benim yazdığım gibi imzalayacaksın alimallah!*" Puşmataha önce şöyle bir durmuş, sonra ayağa kalkınış, Jackson'ın beden dilini aynen taklit etmiş:

"*Senin kim olduğunu çok iyi biliyorum, ama benim Çoktavların İlbeyi (head chief) Puşmataha olduğumu idrak etmeni istiyorum. Ve bu anlaşmayı imzalamayacağım alimallah!*"

Tanıdık bir tavır demez misiniz? Elde yok avuçta yok, Mustafa Kemal'in İstanbul Boğazı'nda demirlemiş İngiliz gemilerine bakıp bakıp "*Geldikleri gibi giderler*" tavrı. "Niyette eşitlenme" diye bir şey var yavrum, umutsuzluğun ve korkunun reddedildiği durumda nesnel kısıtlar ikinci plana atılabiliyor. Büyük Tekumse'nin (1768-1813) vasiyetnamesi de şöyle:

"*Öyle yaşayın ki, ölüm korkusu yüreğinize asla giremesin. Kimseyi dininden ötürü taciz etmeyin, görüşlerine saygı gösterin, sizin görüşlerinize saygı göstermelerini talep edin. Yaşamı sevin, yaşamınızı mükemmelleştirin, çevrenizdeki her şeyi güzelleştirin. Ömrünüzün uzun olmasını ve halkınızın hizmetinde geçmesini sağlamaya çalışın. Ölüme gideceğiniz o gün için soylu bir sagu*[82] *hazırlayın. Tenhada karşılaştığınız ya da yanınızdan geçen bir arkadaşınızı hatta yabancıyı her zaman bir kelime ya da işaretle selamlayın. Herkese saygı gösterin ama kimseye yaltaklanmayın, ayaklarına kapanmayın. Sabah kalktığınızda yedikleriniz ve yaşadığınız için şükredin. Şükretmek için bir neden bulamıyorsanız, kabahat sadece sizindir. Hiç kimseyi ve hiçbir şeyi suiistimal etmeyin, çünkü suiistimal bilgeyi maskara eder, ruhun basiretini gasbeder. Ecel geldiğinde yüreği ölüm korkusuyla dolanlardan, ağlayıp sızlayanlardan, hayatları yeni baştan daha farklı yaşamak için biraz daha fazla zaman için dua edenlerden olmayın. Sagunuzu söyleyin ve sılasına dönen bir kahraman gibi ölün.*"[83]

Necefli Maşrapa!.. Niyette eşitlenmek

Kiralık askerleri, maceraperest sergerdeleri, "*biz buraya Tanrı'ya, Kral'a kulluk etmek, ayrıca da zengin olmak için geldik*" diyen şakileri düşününce,

Yerlilerin savaşı daha o zamandan kaybettiklerini fark ederek hüzünleniyor insan. Bir de Muhsin Çelebi'nin öyküsünü (Ömer Seyfettin'den "Pembe İncili Kaftan") okuyun, sizde de aynı duyguyu yaratıyor mu, bir bakın bakalım. Ola ki aranızdan yazarın İsmail Safevi'ye (1487-1524) ilişkin iddialarını paylaştığımı düşünenleriniz çıkar; hayır, paylaşmıyorum yavrum, Şah İsmail olsa olsa Jefferson, Adams ve Madison'ın temsil ettiği "*entelektüel gelenek*"e (ne olduğunu göreceğiz) son veren Andrew Jackson olur. "*Fırtına estirmek için doğmuş adamım, sükûnet bana yaramaz!*"[84] dermiş, ABD'nin yedinci başkanı. "*Fırtına*" sözcüğü de Puşmataha'dan mülhem olsa gerek.

"*İsmail Safevi, ona sığınanları bile, çağırdığı şölende yemekmiş gibi kaynattırdığı büyük kazanlara atıp söğüş yapan, yendiği Özbek padişahının kafatasıyla şarap içen bir acımasız şah, dünyada gerçekten eşi görülmemiş bir kayıcı*"dır. Kendisini *Osmanlı Hakanı'yla bir tutan bu acımasız sergerdeye gönderilecek uygun bir elçi bulunamamaktadır; çünkü, elçiye zeval olmaz kuralına da uymaz. "Karşısında devleti temsil edecek adama kuşkusuz birçok densizlik yapacak; densizliklerine karşılıkta bulunanı ola ki kazığa vurduracak, derisini yüzdürecek, akla gelmedik korkunç bir işkenceyle öldürtecek*"tir. "*Yürekli bir adam gerekli paşalar…*" der Sadrazam, Kubbealtı vezirlerine. "*Biz onun sırmalara, altınlara, elmaslara boğarak gönderdiği elçisine padişahımızın elini öptürmedik, ancak dizini öpmesine izin verdik. Kuşkusuz o da karşılıkta bulunmaya kalkacak… O halde bizden elçi gidecek adamın çok yürekli olması gerek! Öyle bir adam ki ölümden korkmasın. Devletinin şanına dokunacak hareketlere karşı koysun. Ölüm korkusuyla, uğrayacağı hakaretlere boyun eğmesin… Haydi öyleyse… Yürekli bir adam bulun! Hoca takımından, Enderun'dan, divandan benim aklıma böyle gözüpek bir adam gelmiyor. Siz düşünün bakalım…*" Vezirler düşünürler, "*Şairdi, ama ömründe daha bir tek kaside yazmamıştı*" dedikleri Muhsin Çelebi'yi bulurlar.

Ömer Seyfettin (1884-1920), Muhsin Çelebi'yi "*…palabıyıklı, iri, levent, şen... ince siyah kaşlarının altında iri gözleri parlayan*" bir adam olarak tasvir eder. "*Ortasında geniş bir kılıç yarasının izi parlayan yüksek alnı… al yanakları… kalın boynu… biraz büyücek, eğri burnu… ince sarığı… tıpkı Şehname sayfalarında görülen eski kahramanların resimlerine benziyordu… alnında yarası görülen kalıcın yere düşüremediği… korkusuz bir adam… devletine, ulusuna yapılacak hakareti çekemez, ölümden korkup göreceği hakaretlere eyvallah diyemezdi… Tek ülküsü, 'Tanrı'dan başka*

kimseye secde etmemek, kula kul olmamak'tı... İnsanlık onun gözünde çok yüksek, çok büyüktü. İnsan yeryüzünün üzerinde, Tanrı'nın bir çeşit temsilcisiydi. İnsan, her varlığın üstündeydi. Tanrı insana kendi ahlakını vermek istemişti... Kuyruğunu sallaya sallaya efendisinin pabuçlarını yalayan köpeğe yaltaklanma pek yakışırdı ama insan... Muhsin Çelebi her türlü aşağılanmayı sindirerek yüksek mevki tepelerine iki büklüm tırmanan maskara, tutkulu insanlardan, kendine saygı duymayan kölelerden, güçsüzler gibi yerlerde sürünen pis kölelerden tiksinirdi..."

Reis Tekumse'nin vasiyetini Amerika'nın ortasındaki Asya'yı göresiniz diye buraya aldım yavrum. Dilerim bu dünyada "*ömründe bir tek kaside yazmamış olmasına rağmen şair olanlar*" kadar, "*Euzubillah*'ı bilmeyen Müslümanların" da var olabildiklerinin idrakında olasınız.

Pencere: *"...hayra alamet olmayan bir şeyler oluyor"*

Andrew Jackson, Puşmataha'dan intikamını torunu Greenwood LeFlore'u (1800-1865) devşirerek alır. "Puşmataha'nın torunu" derken, nüfus kütüklerinin olmadığını da hatırlatayım; Yerlilerin soyağaçları müstemlekecilere devrettikleri toprakların tapu kayıtlarından saptanmaya çalışılır, yani pek kesin değildir. Atepa, Çoktav erkeklerinin birden fazla kadınla evlenebiliyor olmalarının işleri daha daha zorlaştırdığını, kimlik tespitinin daha bir yüz sene kadar süreceğini söylerdi. Çokeşliliğe karşın Amerikan yerlileri anasoyludurlar, oymak beyleri soylu kadınların oğulları arasından seçilirdi. LeFleur çiftinin en büyük oğullarının Puşmataha'nın ardından Çoktavlara reis olması da seçimle mümkün olur.

Greenwood'un hikâyesi şöyle: Henüz on iki yaşındayken babası Louis LeFleur tarafından Nashville (Tennessee) eşrafından birlikte iş yaptıkları Binbaşı John Donley'ye evlatlık veriliyor. Binbaşı'nın o yıllardaki iştigal konusu atlı posta arabaları işletmeciliği. Greenwood geldiğinde anadili Çoktav lehçesinden başka Fransızca, İngilizce ve İspanyolca bilirmiş. Donley, çocuğu Nashville'de beyazların gittiği bir okula kaydettirmiş. "*Avrupalı Amerikalılar gibi* giyinmekten" sofra adabına, havadan sudan sohbet etmekten Hıristiyan kilise jargonuna kadar "Beyaz bir delikanlıdan beklenen görgü kuralları"nı eksiksiz öğretmiş, dahası Tennessee'nin önde gelen

siyasiler ve işadamlarıyla tanıştırmış. Başkent sosyetesinin yadırgamayacağı tava geldiğinde de kızı Rosa'yla evlendirmiş.

Bu yıllar Nashville'in yeni yeni şehirleştiği yıllar, ABD'nin yedinci başkanı olacak olan Andrew Jackson'ın (1767-1845) orada avukatlık bürosu var. Şöhretinin Nashville'le birlikte büyüdüğü söylenir. Binbaşı Donley, başarılı bir avukatlık sürecinden sonra büyük paralar kazanan ve başsavcı olan müstakbel başkana damadını "*her iki dünyayı da özümsemiş*" ve Amerika'nın "*Yerli Sorunu*"nu çözecek adam olarak takdim ediyor, yakınlaşmalarını sağlıyor. Jackson, Greenwood'u yedeğine alıyor. Bu arada işlerini büyütmekte hatta Thomas Jefferson'ın *Monticello* kasrından mülhem bir saray yavrusu inşa ettirmektedir: "*Hermitage*".

Hermitage'ı iyi biliyorum yavrum, ODTÜ'den sonra (biz METU derdik, "Middle East Technical University"nin kısaltılmışı) doktora için gittiğim Vanderbilt Üniversitesi, Nashville'deydi. Anlatageldiğim sınıf arkadaşım Mary White, Nashville'in yerlisiydi, "İskoç-İrlandalı kökenliyim" derdi. Büyük ihtimalle *White Trash* ahfadındandı, hiç konuşulmadı. Çoktavlar Nashville'den sürüleli neredeyse yüz elli yıl olmuştu, buna karşın Karaderili nüfus hayli kalabalıktı. Vanderbilt Üniversitesi'nde öğretim üyelerinin, Karaderili hademelerle aynı asansöre binmediklerini bilirim, o yıllarda bile öyle ırkçı ve bağnaz bir şehirdi. Martin Luther King (1929-1968) meşhur Washington Yürüyüşü'nü başlattığında Nashville'deydim. İki adım ötedeki Memphis'te (iki adım öte dediğim 341 km, İstanbul-Çanakkale arası) katledildiğinde de öyle. "*I have a dream...*" çağrısı hâlâ kulaklarımdadır: "*Bir gün dört küçük çocuğumun derilerinin rengiyle değil, kişiliklerinin niteliğiyle değerlendirildikleri bir ülkede yaşayacaklarının rüyasını görüyorum*," mealinde bir cümledir; İngilizcesi daha şiirsel. Her neyse.

Başkan John Adams'ın "Trablusgarp Berberi Devleti"yle Barış ve Dostluk Anlaşması ("*Treaty of Peace and Friendship*") imzaladığı 1796 yılında Jackson, "Tennessee Eyalet Anayasası"nı kotaran komitenin başında. Aynı yıl Tennessee milletvekili seçiliyor, bir yıl sonra Tennessee senatörü, ertesi yıl Eyalet Anayasa Mahkemesi üyesi, derken Eyalet Milis Kuvvetleri Komutanı ve General oluyor. Bu süreçte Greenwood'dan kopmuyor. 1812'de Müstemlekeciler ve İngilizler arasındaki savaşta bir fasıl Tennessee Birliklerine kumanda ediyor, ardından Güney Eyaletleri Kuvvetlerinin başına geçiyor, İngilizleri püskürtüyor. Artık "Savaş Kahramanı"dır.

Yeri gelmişken, bu "savaşlar"ın yerseme (*lokalize*) çatışmalar olduğunu bilesiniz, yavrum. 1812'deki toplam ölü sayısını 1.877; yaralı sayısını da 4.000 olarak verirler.[85] Alanın büyüklüğünü düşündüğünüzde, sonuçta Amerika-Kanada sınırındaki Büyük Göller'den Meksika Körfezi'ndeki New Orleans'a kadar yayılan bölgedir, savaşın yer yer meydana gelen çatışmalardan ibaret olduğunu görebilirsiniz. Oysa aynı yıl 600.000 askerle Rusya seferine çıkan Napolyon'un Paris'e 1.500 kişiyle döndüğünü hatırlayın. İngiltere'nin asılmamış olduğu anlaşılıyor. Milletvekili Edmund Burke'ün Avam Kamarası konuşmasını hatırlarsanız, nedeni bellidir.

Amerikalıların en sıradan olayları bile plaketler, madalyalar, müzelerle sabitleyip tarih bilincini kışkırtma çabaları malumunuzdur. Güney eyaletlerinde adım başı rastlanan savaş andaçları bizcileyin feleğin çemberinden geçmiş Orta Doğulu ya da Balkan öğrencileri heyecanlandırmadığını, bu halimizin Amerikalı sınıf arkadaşlarımızda tepki uyandırdığını hatırlarım. Mary kocaman mavi gözlerini açа açа, filan anıtın dikildiği meydanda tam dokuz (mesela, dokuz) Amerikalının öldüğünü vurgular, insan hayatına değer vermiyorsunuz anlamına gelen laflar sokuştururdu. Biz burslu yabancı öğrenciler de, Andrew Jackson gibi bir adamın kendisine ait köleleri İngilizlerin safhında dövüşen Yerlilerin üzerine salmış olmasında erdem bulmadığımızı, tam tersine, bunu ahlaksızlık olarak algıladığımızı anlatamazdık.

Oysa olan tam da buydu, yavrum. Amerikan Yerlilerinin 1607'den itibaren kaybettikleri topraklarını kendilerine iade etmeyi taahhüt eden İngilizlerle ittifak yapmak zorunda kalmaları vardı. İngilizlerin sözlerini tutmak şöyle dursun, Yerlileri ortada bırakmaları vardı. İtiraf etmeliyim ki, Mary White'ın bana Allah tarafından gönderilmiş bir lütuf olduğunu düşünmez değilim bazen. "*Evrensel ahlak*" diye bir şeyin olmadığını öğrenmeme vesile oldu, John Locke'a, Friedrich Nietzsche'ye başka bir gözle bakmamı sağladı.

Her neyse. Bir millet, iki devlet, ama aynı azgınlık diyorum ya, en büyük alçaklığı da Şavni oymağına yaptılar. Reis Tekumse bağımsızlık savaşına hazırlanırken 32 oymakla mutabakata varmış, düşlediği konfederasyonu kurma yoluna girmişken, İngilizlerden "ittifak teklifi" geldi. Müstemlekecilere karşı birlikte savaşmak karşılığında, "*Amerikalılar*"ı gasbettikleri topraklardan geri çekmeyi, anayurtlarını kendilerine iade etmeye söz veriyorlardı.

Yazılı, çizili, damgalı, mühürlü bir anlaşmaydı yavrum, velakin Büyük Tekumse, kötülüğün ne denli sinsi, ne denli kurnaz, ne denli kalleş olduğunu bilmiyordu. Düzen kurmaktaki engin tecrübesini, masumları suya götürüp susuz getirebildiğini bilmiyordu. İngilizleri tanımıyordu. Bilmem bilir misiniz, Gelibolu'ya da 15.000 Hintli getirip savaştırmışlardı. O zavallı meçhul askerlerin Anzaklarla birlikte çekilmiş fotoğrafları vardır, içi acır insanın. Stephanie March isimli gazeteci var, onun "*Anzac Day 2015: Up to 15.000 'Forgotten' Indian Soldiers Fought Alongside Anzacs*" başlıklı bir makalesine bir bakın yavrum. O masum, uysal, fedakâr, muti Hintlilerin 1.400 kadarı ölmüş kalmış hiç tanımadıkları Gelibolu yamaçlarında; ne bir ayin ne de bir dua, öldüklerini ne Hindistan'da ne de Avustralya'da kimseler bilmemiş. Meğer "*İngilizler, 1947'de Hindistan'ı bölüp, Pakistan diye bir devlet yarattıklarında, milyonlarca insan farklı cenahlara dağılıp kaçmış*" ya, "*insanlık tarihinin bu en büyük göç*"ünü fırsat bilmiş, Gelibolu'da ölen delikanlıların "*mektupları ve diğer kayıtları o göçte kaybolmuş*" gibi yapmışlar. Bir o kadar acı olan da ne biliyor musunuz, Stephanie March yıllar sonra bunlardan birini bulup konuşmuş. Pencaplı eski asker, "*Anzak Günü'nde her Avustralyalı kadar ben de gurur duyuyorum*" diyor, nedenini niçinini aramayın.

Gelibolu'dan önce de Kut'ül Amare'de Osmanlı'ya karşı Pakistanlıları savaştırmışlardı. Müslüman adamlar Halife'nin topraklarında dövüştüklerini anlamasın diye Bağdat'ın adını "*Ktesiphon*" olarak değiştirdikleri şifreli haritalar kullandılar. Diyeceğim Tekumse ne bilsin, Tekumse'nin karşısındaki Afrikalı kölenin canı burnunda, Britanya ordusuna asker yazılacakların azat edeceklerini duyunca koştular geldiler. 1812 itibariyle 4.000 ila 5.000 bin köle, güneydeki plantasyonlardan kaçmış, kuzeyde İngilizlerin safhında savaşıyorlardı.[86] Bari sözlerini tuttular mı diye soracaksınız, sağlam kalanları "azat" edip Karayipler'de bulunan kendi plantasyonlarına yerleştirdiler. "Kendi plantasyonları" derken, "*19. yüzyıl Britanyalı siyasilerinin belki de en büyüğü*" dedikleri William Gladstone'u (1809-1898) hatırlayın; Bulgar ayaklanması bahanesiyle Osmanlı'ya atmadığı iftira kalmayan İngiltere Başbakanı, Karayip Adaları'ndaki en büyük şeker kamışı plantasyonlarından birinin sahibiydi. "*Merikan*"lar derler, günümüzde Trinidad'da yaşayan bu Karaderililer İngiliz ordusuna yazılan kölelerin ahfadıdır. John Locke ne demiş olursa olsun, bu Gladstone, Parlamentoda-

ki kariyeri sürecinde köleliğin kaldırılmasını önlemek için elinden geleni ardına koymadıydı. Hasılı Atlantik'in her iki tarafından gelen telkin, başına buyruk "vahşiler" itlaf edilirken, "ehlileştirilen" Afrikalı kölelerin tepe tepe kullanılmaları şeklindeydi; öyle de oldu.

1811 Tippecanoe[87] bozgununu izleyen günlerde, Reis Tekumse'yi altı misli büyüklüğünde Amerikan milis kuvvetlerinin insafına terk edip Kanada'nın derinliklerine ricat ettiler. Hani deriz ya, "kanının son damlasına kadar savaştı" diye, Büyük Reis için söylenen budur. Atepa, Tekumse'nin o gün orada öleceğini bildiğini, zaten aslında onun "*bir Şavni peygamberi*" olduğunu anlattı. Size aktarmadan önce peygamberlik diye de bir şey var mıydı diye bir bakayım dedim, varmış. Tekumse'nin bir adının da "*Tenskwatawa*" olduğunu kaydeden tarihçiler var. Öleceği günün sabahı yüzünü simsiyah boyamış, "*Kötü bir ruhun varlığını seziyorum, hayra alamet olmayan bir şeyler oluyor,*" demişmiş.[88] Aslı olduğunu düşünmez değilim yavrum. O vasiyetnameyi yazan adamın olağanüstü sezgileri olabileceğini düşünürüm. Kendi ölüm şarkısını yazabileceğini de düşünürüm.

Reis Tekumse'yle birlikte Yerlilerin beyaz Amerikalılarla "*ayrı ama eşit*" yaşama düşlerinin de ölmüş olması daha da acı. Daha da iflah etmemişler. Sahiplerinin yedeğinde savaşan Afrikalı köleler de iflah olmadılar. Bantu halklarını düşündüğümde içim sızlar.

Pencere: *"Köle sahibi masum değilse, köle de masum değildir"*

Bantu halklarının olağanüstü kültürlerini daha sonra, Yeni Dünya Düzeni'nin menfur kurucularından Cecil Rhodes bahsinde anlatacağım. Amerika'nın yerli halklarıyla kıyaslandıklarında daha uysal, yumuşak başlı, hatta söylemeye dilim varmıyor, "*köle ruhlu*" telakki edilebilmiş olmalarının "*ubuntu*" dedikleri dünya görüşlerinden kaynaklandığını bilesiniz.

"*Ubuntu*", Afrika'nın Bantu halklarının paylaştıkları inanç sistemi. "*İnsanlığımızı diğer insanların insanlığını onayladığımızda teyit ederiz*" anlamına geliyor. Nasıl yani, diye soracaksanız, tersinden düşünün; karşınızdakinin insan olduğundan kuşkulandığınızda, kendinizin insan olup olmadığını da sorgularsınız. "*Köle sahibi masum değilse, köle de masum değildir*" mealinde bir tespittir ki, "*mağduriyete razı olmayı*" da beraberinde getirir.

Bu kıratta özgeciliğin Batı modeli modernleşmeye direnemeyeceğini söylemek bile abes. Nitekim yüksek tahsil için Vanderbilt Üniversitesi'ne gelen siyahi öğrenciler, kendilerini "*Amerikalı köleler*"den ayrıştırmak için özel çaba sarf ederler, hatta derslere ısrarla geleneksel desenli rengârenk ulusal giysileriyle girerlerdi. Karaderili hademe Billy ile aynı asansöre binmekten kaçınan beyaz profesörlerin (siyahi profesör zaten yoktu) kenara çekilip başlarında "*kufi*" dedikleri sipersiz yuvarlak şapkaları, diz boyu kaftanları içinde salınan Nijeryalı öğrencilere yol verdiklerini görürdüm. Keza Gana'dan gelenler, "*fugu*" dedikleri bol büzgülü büyük gömlekleriyle Hollywood filmlerinden fırlamış gibi olurlardı. Kızların bizim üçeteği andıran giysilerine "*bubu*" dediklerini hatırlıyorum, başlarına bağladıkları yazmaya da "*gele*". "Bağımsız" olduğunu özenle vurguladıkları Afrika ülkelerinin modern yurttaşları, Amerikalı soydaşlarını köleleştirilebildikleri için gözden çıkarmış gibiydiler. Nashville'de zaman zaman rastlanan pembe Cadillac'lı, altın kolyeli, taşkın Karaderili tiplere beyazlarınkini aşan bir tiksintiyle bakar, başlarını çevirirlerdi.

Yerlilerle aralarındaki farkı çok sonra, Atepa'yı tanıdıktan sonra anlamaya başladım, yavrum. Amerika'nın Yerli halkları, Asya'nın uçsuz bucaksız bozkırında bir zamanlar at koşturan göçebe Hunlar, Moğollar, Tatarlar, Kuşanlar, Uygurlar, Göktürkler gibi serazat kavimlerini hatırlatıyorlardı. Ele avuca sığmayan o halklar gibi, bu insanların da yiğitlik destanları ve acımasız fetihlerle beslenen insanlar oldukların görür oldum. Düşünün ki, Asya kavimlerinin anayurtları, yani Moğolistan'la Ukrayna arasında uzanan 5.250 kilometrelik Avrasya stepi, Amerika'nın yerli oymaklarının dağ tepe dolaştıkları anayurtlarından daha büyük değil, Alaska-Florida arası 6.373 kilometredir. Akrabadırlar değildirler, bunlara girmeyeceğim; ama Tekumse'nin "*kimseye yaltaklanmayın, ayaklarına kapanmayın*" çağrısının "*kendine saygı duymayan kölelerden*" tiksinen ve "*hakaretlere boyun eğmeyen*" Muhsin Çelebi'de yankılandığını gözden kaçırmayın isterim. Reis'in "*ölüm korkusu yüreğinize asla giremesin*" tembihinin, 21. yüzyıl Türkiye'sinde bile geçerliliğini yitirmemiş olmasının telmihleri üzerinde düşünmenizi isterim. Siz siz olun, bu söylediğime "*şehadet iştiyakı*" diye dudak büken İslamofobik Batılılar gibi yaklaşmayın yavrum. Öyle yaparsanız, hem yanılırsınız hem de cennetin nimetlerini pazarlık konusu yapmayı reddeden Yunus Emre'ye (1241-1320) haksızlık etmiş olursunuz. Şimdi nereden çıktı Yunus Emre, diyeceksiniz.

Amerika kıtasının yerlileriyle Avrupalı işgalcilerin dünya görüşleri arasındaki uzlaşmaz çelişkiyi açıklamaya çabalarken dilime dolanan ilahiden çıktı: "*Cennet, cennet dedikleri/ Birkaç köşkle birkaç huri/ İsteyene ver sen anı,/ Bana seni gerek seni.*" Hani kendisi de der ya; "*Bilmeyen ne bilsin bizi,/ Bilenlere selam olsun*". Başkan Madison bilmez, Başkan Jackson hiç bilmez, ama Reis Tekumse bilirdi. Atepa da biliyordu.

"Türk" kelimesinin "vahşet"le eşdeş olarak kullanıldığını hatırlayın. Şavnilere "*vahşi*" diyen Başkan Madison'ın, kendisini "*bu dünyadan, şehvetten, Türk'ten ve Şeytan'dan*" kurtarması için *God*'a dua eden[89] reformcu Martin Luther'in (1483-1546) sulbünden olduğunu gözden kaçırmayın. Yunus Emre ne kadar "*vahşi*" ise, Tekumse'nin de ancak o kadar "*vahşi*" olduğunu görüyor olmalısınız.

Gerçek şu ki, mesele fani olmanın efendice kabulünde düğümleniyor, yavrum. Bu söylediğim dindar olmakla kısıtlı da değil, nizam-ı âlemi doğru okumakla ilgili. Medeniyetin bir ölçüsünün de, insanoğlunun ölümü edebince karşılamak yolunda kat ettiği mesafe olmalı diye düşünüyorum. Kişisel gelişmişlik düzeyiyle gerçeğe teslimiyet katsayısı arasında bir bağıntı (korelasyon) olsa gerek. Ne diyorsun, diyeceksiniz; "*cryonics*" nedir, bilir misiniz? Türkçede *kriyojeni* olarak geçer, tıbben ölen insanların nitrojen tanklarında dondurularak hastalıklarının tedavi edilebileceği namütenahi bir zamanda diriltilmeleri projesidir. "Projesi" diyorum, çünkü henüz diriltilen olmadı. O neyse de, asıl "namütenahi" sözcüğünün telmihini düşünün. Reis Tekumse'nin demesiyle "*bu dünyada biraz daha fazla zaman için*", anasız babasız, çoluksuz çocuksuz, yarsız yarensiz bir yaşama bile razı olmanın işaret ettiği açgözlülüğün acınası olduğuna katılmaz mısınız? Şimdi bu yazacağımdan garip bir suçluluk duymuyorum desem yalan olur, çünkü Benjamin Franklin'in üzerimde emeği vardır. Velakin madem Amerika'yı yaratan zihniyeti çözümlemeye oturduk, *cryonics* projesinin fikir babasının o delifişek adam olduğunu bilesiniz. Eserlerini Fransızcaya çeviren Jacques Barbeu-Dubourg (1709-1779) diye bir botanist hekim vardır, kriyojeni hayallerini ona yazdığı mektuplardan birinde anlatmış.[90]

Her neyse. Siz siz olun, çağdaş Batı insanıyla ilişki kurarken ölümü hatırlatan şeylerden duydukları korkuyu, hatta tiksintiyi hesaba katmayı ihmal etmeyin. "*Gençlik iştiyakları*"nı, yaşlılarına reva gördükleri muameleyi, estetik ameliyatlar, kremler, botokslar, pilatesler, diyetleri ve daha nice uy-

gulamaların ardında saklanan huzursuz ruhlarını gözden kaçırmamalısınız. Ölümlülük düşüncesinden dehşete düşenler, *"can verme sırrına eren"*[91] akranlarını aklı başında olmayan, uygar insanlar gibi mantık temelinde düşünemeyen irrasyonel organizmalar, hayvanlar olarak görme eğilimindedirler. Bu yaratıkların ölmek bilmeyen hatta *"bir ölüp bin dirilen"* bıktırıcı mahlukat faslından sayıldıklarını düşünün bir de. Öfkeleri ve hasımlarının sazlıklarını kurutmak azimleri müthiş olacaktır. Şavniler gibi, Filistinliler gibi dirençli kavimlerle boyun eğdirene dek uğraşacaklardır, öyle de olur.

Şunu da hatırlatayım da bu faslı kapatalım: Bodrumlu tarihçi Heredot'u (İÖ 484-425) bilirsiniz. Hazretin, İskitler (Sakalar)[92] için yaptığı değerlendirmenin aslında *"Türkleri tarif ettiği"* söylenir. Şöyle: *"... geriledikleri dönemlerde bile zorlu savaşçılar olmayı sürdürürler. Onların meseleri, iç siyasettir, askeri yetersizlik değil."* Heredot'un ahkâmından Türkleri kaldırın, yerine Povhatanları, Penobscotları ya da Şavnileri koyun, aynı değerlendirme onlar için de geçerli olacaktır. Bu iddiama akademisyenlerin burun bükeceklerini bilmez değilim, yavrum. Olsun! Aleksis Zorba'nın İngiliz Basil'e dediği gibi, *"Neye yarıyor sizin onca lanet kitabınız, zulmü zalimden soyutluyorsa?"* (Diyaloğun aslını arkaya[93] yazdım, bir bakın isterseniz.)

Pencere: "Amerika kavramı" ile suç ortağı olmak

Şimdi anlatacaklarım, Amerika Birleşik Devletleri'nin mazlum halklarının neden bir araya gelemediklerine de ışık tutacaktır. Günlerden bir gün Maine'de ders verdiğim o okulda yine bir toplantı öncesi Penobscot aktivistleriyle oturuyoruz, Nashville'den söz açıldı. Güney'deki yaşamı sevip sevmediğimi sordulardı. Ben Tennessee'nin sıcak ve nemli ikliminden nefret ettiğimi, New England'ın bana daha uygun olduğunu anlatırken, laf Martin Luther King'e geldi. New England, malum, Amerika'nın en prestijli okullarının toplandığı bölge. Harvard Massachusetts'te, Yale Connecticut'ta, Dartmouth (ki benim hem doktora yapıp hem de çalıştığım okuldu) New Hampshire'de. King'in Washington yürüyüşüne destek vermek için *"Ivy League"* ("Sarmaşık Birliği") üniversitelerinden ve genel olarak New England'dan çok sayıda insanın Nashville'e geldiğini, buna pek şaşırdığımı ve gayretlerini takdir ettiğimi heyecanlı heyecanlı anlatıyorum. İtiraf etme-

liyim ki, biraz da Afrikalı Amerikalıların aldıkları desteği Penobscotların neden alamadığını merak ettiğimi ima ederek anlatıyorum.

Çok gençtim yavrum, çok toydum. Bir de Alex Haley'nin (1921-1992) *"Kökler"*i yeni çıkmıştı, muazzam bir PR kampanyası yeri göğü inletiyordu. Kunta Kinte'yi televizyon dizisinden hatırlarsınız. Amerikan endemiklerinin Afrikalı kölelerin serencamıyla ilgilenmeyebilecekleri aklımın ucundan geçmiyordu. Neden sonra fark ettim ki, ilgilenmemelerinin ötesinde Karaderililerden hazzetmiyorlardı. Aklıma Bena'nın anne tarafından Çoktav olduğu geldi. Andrew Jackson'ın Reis Puşmataha'ya kafa tutan adam olduğunu, kölelerini asker edip Yerlilerin üstüne sürdüğünü hatırlıyor, kendimce Penobscotların olumsuz tutumlarının nedenini çözüyordum.

O gün Bena'nın bana verdiği bir ders var. Dediğim gibi, ben çok toydum, ama siz siz olun sakın leb demeden leblebiyi anlıyor olmanıza güvenmeyin. Yaşlı teyze, *"Amerika'da başarılı olmak için 'Amerika kavramı' ile bir biçimde suç ortağı olmak gerekir,"* diye söze girdi. *"Amerika kavramıyla suç ortağı olmanız, bu ülkenin çirkin geçmişiyle barışık olduğunuz anlamına gelir. Birleşik Devletler'in yapısal eşitsizlikleriyle, tahakküm biçimleriyle, kölelik ve şiddetin iğrenç tarihiyle sulh yapmazsanız, bu ülkede başarılı olamazsınız."*

Bana mı laf sokuşturuyordu, Alex Haley'nin Amerika kavramıyla uzlaşmış bir yazar olduğunu mu söylüyordu, bilememiştim ve Haley'ye yormayı tercih etmiştim. Haklıymışım, Karaderili Amerikalıların tarihinde "Kökler" gibi çağ açan bir eserin televizyon dizisinin yapılabilmesi için de, Karaderililerin bizzat kendileri tarafından benimsenmesini sağlamak için de Beyazların yöntemlerini bilmek, Beyazların yöntemlerini uygulamak gerektiğini söylemekteydiler. Haley'nin, adını 1962'lerde, Marilyn Monroe'nun çırılçıplak poz verdiği *Playboy* dergisi için hazırladığı seri röportajlarla duyurduğunu, *Readers Digest* gibi, *Atlantic* gibi *"CIA tarafından finanse edildikleri"* anlaşılan (bunun doğru olduğunu ben de tespit ettim, ileride aktaracağım) süreli yayınlarda çıkan yazı ve araştırmalarıyla ünlendiğini anlattılar. Dahası Haley gariban bir Tennessee siyahisi değil, New York'lu bir profesörün oğluydu, yani "Beyazlar"ın yöntemlerini iyi biliyor ve uyguluyordu.

İşin bu tarafını da hiç düşünmemiştim, yavrum! Kralın çıplak olduğunu söylemek için kraldan izin alınması gerektiği aklımın ucundan geçmezdi. Şaşmış kalmıştım!

Bir de o günlerde Alex Haley'nin daha 1965'te Martin Luther King'le yaptığı eski bir söyleşisi tekraren yayınlandıydı. Bugün buradan baktığımda, "Kökler"in tanıtım kampanyasının bir parçasıydı herhalde diye düşünüyorum. Her neyse, o söyleşide King, "Karaderili Amerikalıların uğradığı tarihi haksızlıkların tazmin edilmesi gerektiğini" ileri sürüyor, 50 milyar dolar gibi bir meblağdan bahsediyordu. Şimdi, Alex Haley, "*syndicated columnist*" dedikleri yazarlardandı, yani makaleleri aynı anda birden fazla gazetede/dergide yayınlanırdı. Dolayısıyla King'in 50 milyar dolar tazminat talebi fena halde patladı. Her ne kadar adamcağız bu meblağın hükümet tarafından düzenlenecek bir program çerçevesinde on yıl içinde peyderpey ödenmesini öngörüyorduysa da, 50 milyar dolar o tarihte büyük bir paraydı. Hem de ABD'nin savaş gerekçesi olarak ileri sürebileceği kadar büyük bir paraydı. King'in bu paranın siyahilere dağıtılması halinde suç oranlarının düşeceğine, okula gitme oranlarının artacağına ya da boşanmaların azalacağına dair argümanlarına kimse itibar etmedi, olay döndü dolaştı, Karaderililer tazminat değil de fidye istiyorlarmış gibi oldu.

Necefli Maşrapa!.. "Makbul ABD vatandaşı"

Öyle bunalmıştım ki Nashville'de, öyle tiksinmişim ki Güneyli Beyazların Siyahlara reva gördüğü muameleden, Penobscotların tazminat şöyle dursun, Karaderili çocukların Beyazlarla aynı okula gitmelerine bile destek vermeyen Cumhuriyetçi Başkan "*Tricky Dick*" lakaplı Richard Nixon'a (1913-1994) oy verdiklerini öğrendiğimde, dondum kaldım desem yeri.

"*Tricky*" düzenbaz demek yavrum, "*Dick*" hem "Richard" adının kısaltılmasıdır, hem de erkek tenasül organı anlamında kullanılan argo bir kelimedir. Nixon, ABD'yi günümüzdeki şedit duruşuna odun taşıyan adam, istifaya zorlanan ilk ve tek Amerikan Başkanı. "Zorlanan" derken, istifa etmeseydi hapse girecekti. Gelin görün, aynı Richard Nixon, Yerlilere "*koşulsuz özerklik*"[94] tanıyan adamdı. *Tricky Dick* olmasa, Penobscotların bana açık cezaevi gibi gelen o rezervasyonları bile olmayacaktı! "Açıkhava cezaevi" öyle mi? Hah! Nasıl da yanılabiliyor, insan!

Meğer bir Penobscot için hapishane rezervasyonun *içi değil* yavrum, *dışı*! İçeride özgür ama dışarıda "Amerika kavramı" ile uzlaşmaya mahkûm oldu-

ğu sistemin esiri! Sistemin de ne olduğunu söylemişlerdi zaten: "*İğrenç bir geçmiş, tahakküm, şiddet, kölelik, kayım.*" Geçmişini unutacak, sistemi bir biçimde aklayacak ve makbul bir ABD vatandaşı olarak "*Fırsatlar Ülkesi*"nin keyfini çıkaracak. Utanıyor yavrum, insan.

Rezervasyonlara bakıyorsunuz, Amerika'nın ortalık yerinde, ama gelin görün, yaşam standartları bizim buraları aratmıyor. Tahmini ömür kısa, bebek ölümleri yüksek, beslenme yetersiz, yoksulluk, alkolizm, uyuşturucu, son zamanlarda da kumar almış başını gidiyor. Gözlerden ırak sessiz sedasız intihar eden bir toplum sanki. Diyorum ya, iki adım ötede Harvard. Az beride Dartmouth. Biz koşturmuş gelmişiz dünyanın bir ucundan, harikulade şeyler öğreneceğiz Amerika'da diye, ama Atepa'nın oğlu liseden terk. Utanıyor insan. Akıl öğretmekten utanıyor. Beyazlarla iyi geçinin de başınız göğe ersin diyemiyorsunuz. "Ben neyle uzlaştım acaba?" kaygısı da cabası. Varsa bir teselli, bir çağda birden fazla çağın yaşanabildiğini gözlerimle görmüş olmam yavrum. Hayat bana hiçbir olguyu görünen üzerinden değerlendirmemeyi öğretti, kötülük hariç!

Necefli Maşrapa!.. Vehim, hayal, korku, vesvese

Bugün artık bildiğim bir şey varsa, o da kötülüğün bu dünyanın gelmiş geçmiş en büyük stratejisti olduğu yavrum. İnsanın gözünü üzerinden ayırmaması lazım. Gelin görün ki, belirgin bir şekli yok, sızdığı ortamın şeklini alıyor. Lafı müstemlekecilerin coşkulu akıl hocalarına getiriyorum. Richard Hakluyt (1552-1616) isimli coğrafyacıyla Samuel Purchas (1577-1626) isimli yayıncıdan söz etmiştim. İngilizler, Yerlilere kurdukları yad düzenini, zulmün keşif kolu gibi çalışan bu ikilinin dur durak bilmeyen araştırmalarına borçlular. Ancak hiçbir araştırma yapıldığı zamanın önyargılarından münezzeh değildir. Bu bağlamda hiçbir araştırma bütünüyle tarafsız olmaz, hatta ne arıyorsanız onu bulursunuz.

Britanya Adaları ve Kıta Avrupasında 1100'lü yıllardan itibaren hüküm süren Gotik çağın, insanların akıllarını şeytanlarla, cadılarla, müneccimlerle, kehanetlerle bozdukları bir dönem olduğunu hatırlayın. Hayaletler, esrarengiz güçler, büyücüler, cadılar, sihirbazlar, efsuncular ve benzeri doğaüstü güçlerle iç içe yaşadıklarını hatırlayın. Hal buyken, Şamanizmin

"gizemli" pratiklerini öncelemiş olmaları tabiidir. Şamanlara dair bilgileri Algonkin dillerine dair bilgilerinden daha derin de değildir; aynı yüzeysellik, aynı natamam ve çelişkili malumat kırıntıları. Bakmayın siz, hâlâ da öyledir. Bir yerde Şamanların "tek tanrılı" oldukları söylenir, bir başka yerde "çok tanrılı" ya da "*henotheist*" oldukları, yani tek tanrıya tapınmakla birlikte diğer başka tanrıların varlığını reddetmedikleri. Yine bir başka yerde, canlı cansız her şeyin ruhu olduğuna inandıkları, "*animist*" oldukları. Mamafih endemiklerin boy, oymak, oba[95] düzeninde örgütlendikleri düşünüldüğünde, aynı oymağın iki obasından birinin tek tanrılı, diğerinin çok tanrılı olmuş olması da imkânsız değildir. Gerçek şu ki, sosyolojinin siyaset karşısında boynu her daim kıldan incedir; hâkim iktidarın niyeti "böl ve yönet" olmaya görsün yavrum, hakikat bir de olsa araştırmacılar bir yolunu bulup çoğaltacaklardır.

Yeri gelmişken, Altay dil ailesinin Mançu, Tunguz ve Türk dilleri olmak üzere üç gruptan oluştuğunu bilirsiniz. "Şaman", Tunguzca (ve Mançuca) bir sözcüktür, "*şa*" *bilmek* demek, "*şaman*" ise bilen. Türk, Altay ve Moğol halk kültüründe "*büyücü din adamı*" olarak nitelendiriliyor şaman. Gök Tanrı tarafından bu göreve getirildiğine (nitekim adını Tanrı Ülgen vermiş, '*senin adın bundan böyle Kam olacak*' demişmiş), doğaüstü güçlerle donatıldığına, ruhlar âlemiyle insanlar arasında aracılık yaptığına, gelecekten haber verebildiğine, bazı gizli bilgiler taşıdığına inanılıyor. Şifacı niteliği öne çıkarılıyor, dua ve ilaçlarıyla hastaları iyileştiriyor, ölülerin ruhlarına öbür dünyaya geçişlerinde refakat ediyor.

Necefli Maşrapa!.. Şaman, Rab ve Hayat Ağacı

Dinler tarihi alanında gelmiş geçmiş en önemli akademisyenlerden biri, Mircea Eliade (1907-1986) şöyle anlatır:[96] "*Şaman/kam, tanrıya adanan kurbanları sunmak, kötü ruhlar ve şeytanlar arasındaki mücadeleye müdahale etmekle görevlidir... Şaman'ın göğün ancak yedinci katına kadar çıkabildiği, tanrıdan sadır olan bilgileri bu katta tüneyen kartalın aracılığıyla aldığına inanılır... Şaman'ın kendi özel yöntemiyle ulaştığı vecd, yani kendinden geçme halinde, ruhunun göklere yükselmek, yeraltına inmek ve oralarda dolaşmak gibi yetenekleri bulunduğu kabul edilir. Transa ulaşabilmekte müzik*

ve ritim büyük öneme sahiptir. Kam dans ederek kendinden geçer. Maddi dünyayla olan bağlar zihnen kopar... Çok derin sezgileri, geniş düş güçleri vardır. Dünyanın her yanına dağılmış olsalar bile gerektiğinde yardımcı ruhları yardıma çağırabilirler... Şaman çağrıyı davul veya tefini çalarak yapar. Kamın davul ve tef çalarak transa girmesi ve kendinden geçmesi sonucu farklı âlemlere yolculuklar yaptığına inanılır."

Kısacası Şaman, kendisini birtakım teatral hareketler, danslar ve şarkılarla ifade eder. Şarkı hemen her zaman doğaçlamadır, ama ruhlarla diyalog, teşbih ve nakarat ihtiva eder. Ayin mutlaka gece ve "*yurt*" denilen konik çadırda, ortada yanan ateşin etrafında yapılır. Ateş, ruhları çağırır, tef inananları coşturur. "*İnanç şifa getirir*" derlerdi Penobscotlar.

Bizim Altay kavimlerinde, dumanın içine çadırın tepesindeki deliğin altına gelecek şekilde uzun bir ağaç yerleştirirlermiş. "*Dünya*" veya "*Hayat Ağacı*" dedikleri bu ağacı, Şaman "*Yukarı Dünya*" dedikleri öbür dünyaya değecek şekilde uzatırmış. Şarkılarında da bu yükseliş süreci anlatılırmış. Eski Ahit'in Tekvin Suresi'nin (*Genesis*) ikinci ayetinden itibaren bizim Cennet (Aden ya da İrembağı) olarak bildiğimiz "*Garden of Eden*"da, biri "*İyilik ve Kötülük Bilgisi Ağacı*" (kısaca "Tree of Knowledge"), diğeri "*Hayat Ağacı*" ("Tree of Life") olmak üzere iki ağaçtan söz edildiğini hatırlayın. Âdem ile Havva'ya sadece "Bilgi Ağacı" değil, "Hayat Ağacı" da yasaklanmıştır, çünkü bu ikinci ağacın meyvesini de yemeleri halinde *God gibi* olmaları, sonsuza dek yaşamaları söz konusudur. Bu durumda Yaradan'dan "*tamamen kopuk bir yaşam*" sürdürmeleri mümkün olacaktır, ki Rabbin razı gelebileceği bir gelişme değildir bu. *God* da "*...İşte adam* (yani insan, yani Âdem) *iyiyi ve kötüyü bilmekle bizden biri gibi oldu ve şimdi elini uzatmasın ve Hayat Ağacı'ndan almasın ve yemesin ve ebediyen yaşamasın diye* Rab, *Hayat Ağacı'nın yolunu korumak için Aden bahçesinin şarkına Kerubileri ve her tarafa dönen kılıcın alevini koydu*"[97] şeklinde tepki gösterir. "Kerubiler"den kasıt da meleklerdir, yani "*Keribiyyun*". Şaman ağacı ile Eski Ahit'in ağacı arasındaki kavramsal benzerliğin rastlantısal sayılamayacak kadar yakın olduğunu düşünmeden edemiyorum yavrum.

Görün ki, insanoğlunun meselesi hep Tanrı'ya ulaşmak, Tanrı gibi "ölümsüz" olmak olmuş. Şaman değilse, bilim adamı aracılığıyla kriyojeni veya insan-makine karışımı sayborglar yoluyla Tanrı'nın iktidarına bir biçimde ortak olmaya çalışmış. Ya Pierre-Simon Laplace (1749-1827) gibi,

"Gök mekaniğini açıklamak için Tanrı gibi bir hipoteze ihtiyacım yoktu" diye meydan okuyarak ya da Friedrich Nietzsche (1844-1900) gibi, *"Tanrı öldü. Tanrı hâlâ ölü. Ve onu biz öldürdük"* dedikten sonra, *"Lakin gölgesi üstümüzden gitmiyor, canilerin canisi bizler nasıl rahatlatacağız kendimizi?"* diye nedamet getirerek, *"Dünyanın görüp göreceği en kutsal, en yüce şey, bıçaklarımızın altında kanaya kanaya öldü, üstümüzden bu kanı kim silecek? Kendimizi temizleyeceğimiz su nerede?"*[98] diye ağıt yakarak.

Diyeceğim, fani olmayı sindirmek zor zanaat. Mircea Eliade'nin muhtelif yayınevleri tarafından yayınlanmış otuz bir kitabının Türkçe çevirisinin olduğunu söyleyeyim de bu faslı kapatalım. İnsanoğlunun inanç serüveni bağlamında fevkalade zihin açıcı kitaplardır, okumanızda büyük yarar var, yavrum. Hiç değilse, Kabalcı'nın yayınladığı, Taş Devri'nden Rönesans'a kadar dinler tarihini kapsayan üç ciltlik *"Dinsel İnançlar ve Düşünceler Tarihi"*ni ihmal etmeyin.

Necefli Maşrapa!.. "Iroquois Yaratılış Efsanesi"

Şimdi de bir itiraf: Mitolojiye, özellikle de yaratılış efsanelerine zaafım var, yavrum. On binlerce yıl yaşayan imajlar beni benden alıyor doğrusu. İmkânım olsa Miyazaki gibi bir çizgi film sanatçısıyla anlaşır, Alp Er Tunga'dan Oğuz Kağan'a bizim destanların hepsini senaryolaştırırım. Söz "Iroquois" kabilesinden açıldı ya artık tutmayın beni, konu dışıdır filan demeyip sizi ille de onların yaratılış efsanesiyle tanıştıracağım. Diyorum, ama siz sıkılıyorsanız maşrapayı kaldırın, yerine bir başka pencere açın. Bu efsanenin bende özel bir yeri var, çünkü Türk mitolojisindeki gibi, Iroquois esatirinde de dünya suların üzerinde yaratılmış, dahası yeryüzünün yaratılmasına öncülük eden bir kadın. Amerikan yerlilerinin anaerkil olduklarını, riyasetin anadan tevarüs ettiğini hatırlayın. Bizde de kadının yeri Yedinci Kat Gök'tür: "Han ile Katun/Hatun" da Gök ve Yer'in evlatları.

Bilge Kağan, *"Sizler Anam Katun, Büyük Annelerim, Hala ve Teyzelerim, Prenseslerim..."* diye söze girer kitabesinde. Bilinen en eski Türk yaratılış destanında Yaradan'a ilham veren "Ak Ana" adındaki kadındır. Oğuz Kağan'ın eşlerinden biri mavi bir ışıktan, diğeri kutsal bir ağaçtan doğarlar, vesaire vesaire. Bunu burada kessem daha iyi, yoksa sohbet

bambaşka mecralara akacak! Aşağıdaki metne de Ekşi Sözlük'te rastladım. Sağ olsun, "*Lepidodendron*" mahlaslı bir yazar 2006 Nisan'ında eklemiş. Sözlükte bir de "Mavi Bengi" ibaresi var, aynı kişi midir değil midir bilemedim, her halükârda buradaki kullanımı helal etmesini dilerim. Bu arada, Lepidodendron, "karbonifer zamanında yaşamış 20 ila 30 metre boya sahip bir ağaç"mış. Türkçede "kibritotu" diye bilirmişiz, "*lycopsida*" bitkisiyle akrabaymış. İyi ya!

Iroquois metni şöyle: "*Dünya henüz yaratılmamışken, gökyüzünde bir kadın yaşamaktadır. Kadın rüyasında dalları beyaz çiçeklerle kaplı bir ağaç görür. Ağacın çiçekleri açıldığında etraf aydınlanmakta, çiçekler kapandığında ise her yer kararmaktadır. Rüyasından çok etkilenen kadın, gökyüzü halkından yaşlı ve bilge bir adamı bir ağacı yerinden sökmesi için ikna eder. Ancak ağaç açılan delikten aşağı düşer ve birden her yer kararır. Gökyüzü halkı bu durumdan kadını sorumlu tutar ve onu ağacın düştüğü delikten aşağı atarlar. Kadın boşlukta aşağı doğru süzülürken, uçsuz bucaksız yüzen kuşlar arasından bir ördek, kadını görür ve diğer su canlılarına haber verir. Kadının üzerine inebilmesi için büyük kaplumbağa'nın sırtına bir parça toprak koyarlar ve bu toprak büyüyerek yeryüzünü oluşturur. Kadın kaplumbağanın taşıdığı yeryüzüne düştüğünde, gizemli bir biçimde doğum yapar. Gökyüzünden düşen kadın'ın çocukları, tüm insanlığın ataları olurlar.*"[99]

Bu da Altayların yaratılış destanından: "*Daha hiçbir şey yokken, Tanrı Kayra Han'la uçsuz bucaksız su vardır. Tanrı Ülgen, kuşa dönüşerek suların üzerinde uçar, ama konacak bir yer bulamaz. Bunun üzerine gökten gelen bir ses Tanrı Ülgen'e denizin içinden çıkan bir taşa konmasını söyler. Ülgen bu taşa konduğunda yerin ve göğün yaratılması gerektiğini düşünür, ancak bunu nasıl yapacağını bilemez. Suların içinde yaşayan dişi ruh Ak Ana, Ülgen'e yaratılışı nasıl gerçekleştireceğini anlatır. Onun yardımıyla işe başlayan tanrı önce yeri, ardından göğü yaratmıştır...*"

Ak Ana, Türk, Tatar, Altay, Yakut, Çuvaş mitolojilerinde Deniz Tanrıçası, değişik Türk dillerinde Ağ Ana, Ürüng Ene, Şura (Sura, Sor) Ene olarak da biliniyor. Moğollar, Sagan (Sagağan, Saj) ya da Ece diyorlar.

"Ak Ana, henüz hiçbir şey yaratılmamışken ve yalnızca uçsuz bucaksız bir su varken, sonsuz sulardan çıkarak, Tanrı Ülgen'e yaratma ilhamını vererek sulara tekrar dalmıştır. Işıktan (cisimsel olmayan) bir bedeni vardır.

Başında gücü simgeleyen ve taca benzeyen zarif boynuzları bulunur. Alt kısmında denizkızı gibi çok uzun bir balık kuyruğu bulunur. Kuyruğu hafif maviye çalan bir renktedir. Etrafında denizyıldızları dolaşır. Hayatın başlangıcına dair ne varsa hepsine ruh vererek yaşam döngüsünü başlatmıştır. Akdeniz'de yaşar. Bazı söylencelerde, geyik şekline giren Su Ana ile Göktürklerin Atası evlenmiştir. Çeşitli söylencelerde hep denizden çıkan varlık bir geyik olarak betimlenir. Beyaz renk, suyu ve temizliği simgeler. Yakutçadaki 'Ürüng' sözcüğü beyaz ve gümüş demektir. Ürüng bu dilde Ayığsıt Hanım için bir sıfat olarak da kullanılır. Moğolcada 'Ehe Üreng' olarak bilinir. Moğollara göre Ekhe Hatun, derinliklerden gelen çamuru bir kaplumbağanın sırtına koyarak yeryüzünü yaratmıştır. Yakutlardaki Aha adlı ırmak tanrıçası ve Anadolu'daki Aka adı verilen Ana Tanrıça'yla da ilgilidir."[100] Bu da böyle.

Necefli Maşrapa!.. "Yatılı Kızılderili Okulları"

İngilizlerin sömürgecilik faaliyetlerinde öne çıkmalarının 1588'de İspanyol armadasını perişan etmelerinden sonra olduğunu konuşmuştuk. Onlardan önce kimi Katolik, kimi Protestan, İspanyol, Hollanda, Portekiz ve Fransız misyonerler, *"çıplak şeytanlar"*ı yola getirmeye çalışıyorlar. Hıristiyanlaştırma işleri çoğunlukla eyalet hükümetlerinin misyoner kiliselerle işbirliği içinde yürüyor. Endemiklerin çocukları zorla ailelerinin elinden alınıyor, *"American Indian Boarding Schools"* (*The Residential Schools* olarak da geçiyor) dedikleri yatılı okullara yerleştiriliyorlar. Bu okullarda Yerli çocuklara Avrupa Hıristiyanlığı, Beyaz kültürün ana hatları ve İngilizce öğretiliyor.[101] Meğer bu uygulama Richard Nixon'ın başkanlığına (1969-1974) kadar devam etmiş. "Meğer" diyorum, çünkü az önce de değindiğim gibi, ne Joan Baez ne Bob Dylan, insan haklarına duyarlı tek bir aktivist görmedim ki Amerika'nın asıl sahiplerinin diledikleri gibi yaşama haklarına arka çıksın.

"American Indian Religous Freedom Act" (Amerikan Yerlilerinin İnanç Özgürlüğü Yasası) çıktığında Nixon artık başkan değil, ama Yerlilerin devlet *"persecution"* ve *"prosecution"*undan kurtulmalarının önünü açan adam olarak hayırla yâd ediliyor. *"Persecution"* zulüm, eziyet demek; *"prosecution"* ise yasal takibat, kovuşturma. İngilizcelerini de hatırlatıyorum ki, 21. yüzyılda nasıl bir demokrasi güzellemesiyle karşı karşıya olduğunuzu an-

layasınız ve hiç aklınızdan çıkmasın. Fırsat bulursanız, '70'li yıllarda Türk-Amerikan ilişkilerine, verilen sözlere, gözdağlarına da bir bakın.

Pokahontas'ın boncukları

Pencere: *"A soldier for hire"*

Amerika'nın mebzul miktarda "kurucu baba"sı vardır, ama John Smith (1580-1631) nam sergerde "*founding father*" unvanını hak eder doğrusu. Jamestown müstemlekesini kuran adam, Lincolnshire doğumlu bir İngiliz tüccar çırağı. Kısa süreli bir çalışma hayatını müteakip tezgâhtarlık gibi düşük ücretli sıradan işlerin kendisine göre olmadığına karar veriyor, kiralanmak üzere İngiliz ordusuna başvuruyor. "*Soldier for hire*" derler, bu kiralık asker uygulamasının günümüzde Irak'ta, Suriye'de çarpışan *Amerikan Özel Kuvvetleri* düzenlemesinin temeli olduğunu bilesiniz. Kiralık asker olarak bulduğu ilk işi Macaristan'da. Meğer Vatikan'ın Türklere karşı örgütlediği "Kutsal İttifak" (1594) birliklerinin arasında Britanyalılar da varmış ve Smith bunlarla takılmaya başlamış. III. Mehmet'in 1596 Haçova Zaferi'ne denk gelmiş olmalı ki esir düşüp İstanbul'a gönderilmiş. İstanbul'da "*merhametli bir kadın*"ın hizmetine verildiği, ama hanımın *bu genç İngiliz'in kölesi olmasını istemediği için* Smith'i hasada yardım etsin diye erkek kardeşinin civardaki çiftliğine gönderdiği anlatılıyor.[102] Tarla işi zor, patron ise pek huysuzmuş, Smith adamı öldürmüş ve kaçmış.

Şimdi görün ki İngilizlerin bizim anladığımız anlamda "milli" orduları yoktur. "*Virginia Company*", "East India Company" gibi anonim şirketler kullandıkları ticaret yollarını açık tutmak, yatırım yaptıkları denizaşırı müstemlekelerin güvenliğini sağlamak için paralı asker tutar, kendi silahlı kuvvetlerini oluştururlar. "İngiliz ordusu" dedikleri, iktisadi girişimin paydaşlarının çıkarlarını korumak üzere silahlandırılan elemanlardır. Gemilerine ya da müstahkem mevkilerine veya garnizonlarına İngiliz bandırası çekmeleri kral ya da kraliçeden aldıkları izne tabidir. Bayrağın kullanımı için Saray'a (*Crown*'a) para ödenir. "Anonim ortaklık" dediğimiz şirketleşme biçiminin İngilizcedeki karşılığının "*joint venture*" olduğunu

hatırlayın. "*Venture*", girişmek, cesaret etmek, göze almak anlamındadır, "*joint venture*" da birlikte girişilen iş, birlikte alınan risk manasına gelir. Saray olsun, parlamento üyeleri, hükümet olsun, Virginia Company gibi "*joint venture*"ların paydaşları olarak, girişimlerin önlerindeki engelleri kaldırmak için elbirliğiyle çalışırlar.

Yeri gelmişken, Irak petrolleriyle bir biçimde bağlantılı olan her operasyonun içinde yer alan Amerikan *Halliburton Energy Services* şirketini duymuş olmalısınız. 1989-1993 yılları arasında George H. W. Bush'un savunma bakanlığını yapmış, Birinci Körfez Savaşı'nı yönetmiş, sekiz yıl süreyle (2001-2009) ABD Başkan Yardımcılığını üslenmiş olan Dick Cheney'i (d. 1941) hatırlarsınız. Halliburton'un CEO'su olan Dick Cheney, siyaset yaptığı süreçte şirketteki ortaklığını bırakmadıydı. Anglo-Amerikan pratiğinde siyasilerin aynı zamanda kişisel çıkarlarını kovalayan işadamları olmaları normal karşılanan, hatta tercih edilen durumdur. *Merkantalizm* nedir, ne değildir iyi anlamak lazım, yavrum. Küresel ticaret, refah, demokrasi, insan hakları ve benzeri alanlarda *serbestiyet* adına övgüler düzülen (bizim de Özal sayesinde kıyısından köşesinden yakaladığımız!) "*Thatcher-Reagan liberalizmi*"nin, merkantalizmin geliştirilmiş yeni bir modeli olmaktan öteye gitmediğine dikkat edesiniz. Görün ki, Dick Cheney gibi Amerikan oligarkları aslında Sir Thomas Smythe (1558-1625) gibi tüccar/siyasetçilerle yerleşen geleneğin devamıdırlar. Donald Trump'la birlikte zirve yapan "*America First*" korumacılığını düşünün. Bu tutumun küresel refahın hayrına olmadığı açıktır. Nitekim öyle bir niyeti de yoktur. Ne kadar şaşırtıcı, hatta korkutucu olursa olsun Türkiye'nin bir numaralı rakibinin Anglo-Amerikan koalisyonu olduğunu aklınızdan çıkarmayın. Siz siz olun, 21. yüzyılda bağımsız bir ülke olarak kalabilmemiz için rakip kültürün değer yargı ve pratiklerinin *sahici özünü* isabetle tespit etmemiz, hatt-ı harekâtımızı ona göre saptamamız gerektiğini gözden kaçırmayın.

Pencere: Sir Thomas Smythe, Kont George Percy ve John Smith

1600'lerin başında Thomas Smythe, Londra'nın en güçlü tüccarlarından biriydi. 1603'te Kral I. James tarafından "şövalye nişanı"yla onurlandırıldı, 1609'da *Virginia Company*'nin CEO'luğuna getirildi. Hemen ardından

İngiltere'nin Moskova Sefiri olarak atandı. Niye Moskova, çünkü Rusya'yla ticaret yapan "*Muscovy Company*"nin büyük ortağıydı, ayrıca Akdeniz'de ticaret yapan "*Merchants of Levant*" şirketinin hissedarları arasındaydı. Osmanlı karasularında iş yapan bu şirkete "*Turkey Company*" de deniyordu ve Smythe, bu şirketin üst düzey yöneticilerindendi.

"*Kiralık asker*" John Smith, Sir Thomas Smythe'le 1606 yılının ilk günlerinde Londra'da, hazretin Yeni Dünya'da müstemleke kurmak üzere görevlendirdiği Yüzbaşı Gosnold aracılığıyla tanışır. Aynı yılın nisanında *Virginia Company*'ye ait üç gemiyle Amerika'ya müteveccihen yola çıkan iki yüz kırk kişilik bir kafilede yerini alır. Daha sonra Virginia'nın ilk sömürge valisi olacak Kont George Percy de yolcular arasındadır. George Percy ismini, "Barut Komplosu" ("*Gunpowder Plot*") olayından hatırlayacaksınız. Sekizinci Northumberland Kontu Henry Percy'nin Eton College, Oxford mezunu oğlu George Percy (1580-1627) İngiltere'nin kuzeydoğusunda kalan Northumberland'deki Warkworth Castle'ın mirasçısıdır. (Warkworth Şatosu 1332'den 1922'ye kadar Percy ailesine aitmiş. Girin bir bakın yavrum, tarihi eşhasın yaşadığı yerleri, okullarını, ailelerini tanımak her zaman iyi oluyor. Olaylar canlanıyor, unutmuyor insan.

Dönem, Church of England'ın Katolik İngilizlerin üzerinde ölümcül baskı kurduğu dönem. Percy'ler bir yandan Protestanlardan, bir yandan da Katolik köylülerin ayaklanmasından korkarlarmış, Kraliçe I. Elizabeth'in gözlerinin ailenin üzerinde olması da cabası. Derken George Percy'nin amcasının adı Majestelerinin Katolik rakibesi Kraliçe Mary'nin zindandan kurtarılması komplosuna karışıyor. Kraliçe Elizabeth, amcanın boynunu vurduruyor (1572), sonra kardeşini, yani George'un babasını önce müebbet hapse mahkûm ediyor, ardından London Tower'daki hücresinde infaz ediyor (1585). Şerrinden kurtulmak için Percy erkekleri İrlanda'ya taşınıyorlar, ama Thomas Percy isimli amcaoğlu var, onun adı da Katolik düşmanı Kral I. James'e karşı düzenlenen suikast teşebbüsüne, yani Guy Fawkes'ın Barut Komplosu'na (1605) karışıyor. O da müebbet hapse çarptırılıyor. George Percy, Amerika'ya giden ilk kafileye katılmakta buluyor kurtuluşu.

Bunları, yolcuların ne denli ayrışık olduklarını göresiniz diye anlatıyorum. Soylusu, soysuzu, katili, piskoposu, misyoneri, tüccarı, lejyoneri, garip kafileyi zapturapt altında tutmak için John Smith müktesebatında biri gerekmektedir, o da zaten yönetici konseye seçiliyor. Gelin görün ki, tövbe

tutacak tip değildir, yolda da durmayacak, isyan çıkaracaktır. İngiliz deniz yasalarının şakası yok, ipten dönüyor ama, hapsediliyor, Amerikan toprağına prangaya vurulmuş halde çıkıyor. Mahkûmiyeti epey bir süre devam ediyor, lakin iş gücüne ihtiyaç had safhadadır. Smith'i bölgeyi keşfetmek ve yerlilerle yiyecek alışverişi yapmak koşuluyla salıyorlar. Kont Percy ile birlikte yanlarına birkaç adam alıyor, *Çikahomini nehri* (*Chickahominy*) boyunca araziyi haritalamak üzere yola koyuluyorlar.

Çikahomini, Percy'nin ifadesiyle *"bir Hıristiyanın görüp görebileceği en mükemmel nehir."* Öncüler, *"nehrin başladığı yere bir Haç dikip İngiliz Kralının mülkü ilan ederek"* ilerlemeye devam ediyorlar. Çikahomini, Galler Prensi Henry'ye atfen "Henry Nehri" oluyor. Devriye gezen bir Povhatan müfrezesi tarafından derdest edilmeleri uzun sürmüyor. Povhatanlar, bölgede yaşayan otuz oymaktan biri. Reis Vaunsonakok'un (*Wahunsonacock*) huzuruna çıkarıldıkları biliniyor, gerisi karanlık. Percy bir türlü, Smith başka türlü anlatıyor; bu iki adamdan gelen bilgi çakışmıyor. Buna karşın Jamestown yerleşkesinin o en zorlu yıllarında yazmış olmaları şaşırtıcı ve (itiraf etmeli) takdir edilesi.

Genel kabul gören tarihe göre kafilenin hayatını, Reis Vaunsonakok'un kızlarından biri olan "Prenses" Pokahontas (1595-1617) kurtarıyor. "Prenses" sözcüğünü tırnak içine alma nedenim, İngilizlerin taktıkları (ve Amerikalıların benimsedikleri) bir unvan olması. Kızcağızın doğum tarihi doğruysa, o yıllarda on-on bir yaşlarında olmalı. Gerçekten kurtarıyor mu, infaz tehlikesi sahici miydi, kafileyi gerçekten bu kız çocuğu kurtardıysa, nasıl kurtardı hususlarında rivayet muhtelif. Buna karşın John Smith'in Reis Vaunsonakok'la iyi geçindiği anlaşılıyor. O kadar ki, bir süre sonra manevi oğlu, hatta damadı olduğu, kendisine toprak tahsis edildiği, ticaret yapmasına yardım edildiği konuşuluyor. Bir yönüyle yalan da değil, çünkü Şamanizmde özel mülkiyet yok. Toprak dediğiniz insan, ağaç, börtü böcek, kuş, her kim nemalanıyorsa ona ait sayıldığından İngilizlerden esirgeyen yok.

Karaya çıkmalarına itiraz eden de yok. Tam aksine Yerliler, müstemlekecilerin karınlarını doyuruyor, hastalarını tedavi ediyor, ağır kış şartlarına dayanıklı barınaklar inşa etmelerine yardımcı oluyorlar. Kendi mısır tarlaları ürün verinceye kadar ekmekleri bile Povhatanlardan geliyor. *"Starving times"* diyorlar, "Açlıktan ölüm yılları", o bölgede ender rastlanan bir kuraklığa (1609-1614) denk geliyor. Yerlilerin erzakları hızla tükenirken, müs-

temlekeciler tümden zebun durumdalar, yılan, çıyan ne bulurlarsa yemek zorunda kalıyorlar. Encyclopedia Virginia'ya göre birbirlerini yediklerine dair bulgular da var. 1610'da ikinci gemi geldiğinde, 240 kişilik ilk kafileden sadece 60 kişi hayatta kalıyor. Kendi aralarında da bir dayanışma olmadığı anlaşılıyor. Soylu ama Katolik Percy, yönetici konseye başkan seçilen avam ama işbitirici Smith'i "*herkesi hükmü altına almaya çalışan, hırslı, kifayetsiz ve kendini beğenmiş bir herif*"[103] diye aşağılarken, kafiledeki bir diğer "sözde" yüzbaşı Samuel Argall (1572-1626) durumdan vazife çıkarmakta, Povhatanların hasımlarıyla ilişkiye girmekte, oymakları birbirlerine karşı kışkırtmaktadır. Reisin karısına hediye edilen bir bakır tencere ya da kepçe gibi ufak tefek rüşvetlerden söz ediliyor. Reis Vaunsonakok'un bütün olan bitenin farkında olduğu ama "bulaşmamaya" çalıştığı, fakat yine de "*Birinci İngiliz-Povhatan Savaşı*"nı (1609-1614) önleyemediği söyleniyor. Tahmin edeceğiniz gibi, "savaş" dedikleri, Avrupalıların kıtaya ayak basmalarıyla başlayan binlerce küçük muharebedir.

Asıl savaş, hasım oymaklardan Patavomenklerin (*Patawomencks*), Yüzbaşı Argall'ın güdümünde, aralarında Pokahontas'ın da bulunduğu bir grup Povhatan'ı Argal'ın gemisini ziyarete ikna etmesiyle başlıyor. Pek delişmen bir ergen olduğu anlaşılan "prenses" gemiye biniyor ve İngilizler tarafından rehin alınıyor. Reis Vaunsonakok müstemlekecilerin istedikleri fidyeyi vermeyi reddediyor. Kız tutuklu kalıyor. Povhatanlar yiyecek ticaretine ambargo koymaya, İngilizler ambargoyu delmeye çalışıyorlar. Ateşe verilen köyler, misillemeler derken, ABD'nin çirkin tarihinin arsız, şedit ve mütehakkim bileşenleri birer ikişer açığa çıkmaya başlıyor.

Pencere: *"Neden bu kadar güvensizsiniz?"*, Hemingway'in sırtlanı

"Altınlarını cam karşılığı dağıtan Kızılderiliyi hiçbir zaman gülünç bulmadım" der ya Usta,[104] Virginia'da boncuk da yok, altın da. Bir açlıktan salgın hastalıklardan canları burunlarında İngilizler var, bir de onları hayretle seyreden Yerliler. Niye durduk yerde savaş çıkardıklarını anlayamamışlar. Aşağıdaki satırlar, John Smith'in yıllar sonra İngiltere'ye döndükten sonra yazdığı kitaptan yavrum. Özgün metni arkada, dört yüz yıl öncesinin İngilizcesine de bir bakın diye koydum. Bencileyin bir yabancının bile anlayabiliyor olmasını kıskanıyorum doğrusu.

"Sevgiyle anında sahip olabileceğiniz şeyleri zor kullanarak almaya veya size yiyecek sağlayanları yok etmeye iten nedir sizi? Biz erzakımızı saklayıp ormanda kaybolabilecek durumdayken, vuruşarak elde edeceğiniz nedir? Bize yanlış yaparak kendinizi açlığa mahkûm etmeniz nedendir? Silahsız olduğumuzu, sizi beslemeye gönüllü olduğumuzu görüyor olmanıza rağmen neden bu kadar güvensizsiniz, hele bizim yardımımız olmadan yiyecek tedarik edemeyeceğiniz halde?"[105]

Reis Vaunsonakok'un müstemlekecilerin psikolojilerini anlamak için gösterdiği çabaya dikkat edin yavrum, onun inceliğini ve Oxford'lu George Percy'nin karşısındakini *"can düşmanı"* sayan hamhalatlığını görün. *"Bir süre sonra God, can düşmanlarımız olan o insanları, ekmek, mısır, balık, çokça da et gibi bizi kurtaracak erzakla gönderdi, halsiz düşmüş insanları ayağa kaldırdı, yoksa hepimiz telef olacaktık"* diye yazmış günlüğünde, kalabalıkların üzerine canlı bomba salıp çocuk patlatan IŞİD'in *"Allah öyle emretti"* yobazlığını hatırlatmıyor mu?

Yeri gelmişken, iki kültür arasındaki düşünsel seviye farkının gören tek bir Batılı yazar biliyorum: Ernest Hemingway (1899-1961). "Kilimanjaro'nun Karları" diye bir uzun hikâyesi[106] vardır. Kapana sıkışmış umarsız sırtlan vurulduğunda, *"öfkeyle döner ve bağırsaklarını ortaya çıkarana dek kendini parçalar, sonra durup kendi bağırsaklarını tadına vara vara yer"* diye anlatır. Afrika'da bir safari sırasında rastladığı sırtlanı *"kendi kendisini ve ölüleri yiyen hünsa"* diye tanımlar. Malum, on sekiz yaşından itibaren gözlemlemediği trajedi kalmamış bir adamdı Hemingway. Her iki dünya savaşı, İspanya İç Savaşı, Küba, Afrika derken, Batı medeniyetine duyduğu güveni tümüyle yitirmişti. Ün, para, Nobel Ödülü, hiçbiri kâr etmediydi, sonunda intihar etti de kurtulduydu yavrucak. Bu da böyle.

Necefli Maşrapa!.. İyilikten maraz doğar, "modernite"

İngilizce *"hunger"* ve *"hungry"* sözcüklerinin Türkçe karşılıklarının "açlık" ve "aç" olduğu malum. *"Starving"* ya da *"starveling"* gibi, *"açlığın neden olduğu ölüm"*ün doğrudan karşılığı yok. Meseleyi anlatmak için eylemi tarif gerekir.

Ukrayna serflerinin *"Kıtlık Allah'tan, açlık insanlardan gelir"* mealindeki atasözleri, *"starvation"*ın, yani *"açlıktan ölüm"*ün tabiat koşulların-

dan kaynaklanan yiyecek yetersizliğinin ötesinde gelişen şeylere bağlı olduğunu anlatır.

İngiliz dilinde "*famine*", yani kıtlık "*starvation*"la eş anlamlıdır. Oysa gezegen çapında olsa bile kıtlık (*famine*), ille de "*starvation*" yaratmaz. "*Starvation*", insan eliyle yaratılır.

Povhatanlar açlıktan telef olan müstemlekecilere hayretler içinde "*Bize yanlış yaparak kendinizi açlığa mahkûm etmeniz nedendir?*" diye sormuşlardı. Aynı soruyu yüz elli yıl kadar sonra (1845) bu defa da Çoktavlar, Kraliçe Victoria'ya soruyorlardı: "*Topladığımız parayı ulaştırmayarak İrlandalı çiftçileri açlığa mahkûm etmeniz nedendir?*"

Bizcileyin Müslümanların "*açlıktan ölüm*"ün ideolojik bir eylem olabileceğini tasavvur edebilmesi bile mümkün değildir, ama "*starvation*" bir araç olarak görülebiliyor yavrum. Görün ki, ne Kont Percy ne de çakma yüzbaşı John Smith, İngiltere'ye yazdıkları mektuplarda Jamestown'daki durumun vahametini anlatıyorlar. Değinmek durumunda kaldıklarında da müstemlekecileri tembellikle ve rızıklarını sağlamak için çalışmaya yanaşmamakla suçluyorlar. Obama'nın "mortgage mağduru ev sahiplerine" yardım etmesine karşı çıkanlarla aynı kafa yapısında olduğuna dikkat edin. Ne demek istiyorsun, diyeceksiniz. *Nasihatname I*'deki Ayşe Böhürler söyleşisinde tanımlamaya çalıştığım *nekrofili* sayrılığını hatırlayın: "*Bir ideolojinin, kavramın, inancın, niyetin hatta inadın yaşayan bir canlıdan daha değerli olduğu durum.*" Kont Percy ile John Smith'in durumunda "*America the Beautiful*"a halel getirmemek, "*Land of Plenty*" güzellemesini diri tutmak niyetinin karşısında, kıtaya gelen her dört kişiden üçünün açlıktan ölmüş olmasının esamisi okunmaz. Önemli olan iş gücü akışının sekteye uğramaması, Avrupa yoksullarının kolonilere gelmeye devam etmeleridir. Obama'nın durumundaysa, aynı dünya görüşünün "kapitalist" ideolojiye halel getirmemek için mortgage mağdurlarının kıvranmasına seyirci kalmak şeklinde tezahür ettiğini görmelisiniz.

Yeri gelmişken, nekrofili ile "modernite" arasındaki ilişkiyi ıskalamayın, yavrum. Modernite, 1500'lü yıllardaki Avrupa yayılmacılığı, 1600'lü yıllardan itibaren İngiltere, Hollanda ve kuzey Fransa'da hâkimiyeti ele alan kapitalizm, fen bilimlerindeki gelişme ve Protestan reformunun kurumsallaşması anlamındadır. Bu çerçevede moderniteye yazılan toplumlarda her

şeyden önce araçsal aklın yüceltildiği gözlemlenir. "*Araçsal akıl*" derken "işini bilen, iş bitiren" akıldan bahsediyorum. Araçsal rasyonalite (*instrumental rationality*) de derler, "duygusallığı bir yana bırakıp "işinize bakın" anlamındadır. "*Mind your own business*" (sen kendi işine bak) gibi, "*it's your call*" (karar senin) gibi kalıplar da bu fasıldandır. Virginia müstemlekecilerinde "*iş*", ne yapıp edip ele geçirmek zorunda oldukları "*Kutsal Tütün*"dür. Kral James'in söylediklerini okuyun:

"*Tütün değişik isimler altında hemen her yerde yetişen sıradan bir yeşillik olmakla birlikte, iğrenç bir hastalık olan suçiçeğine karşı antidot olup, ilk kez barbar Kızılderililer tarafından bulundu. Herkesin bildiği gibi, bu tiksinç hastalık Hıristiyan âlemine aşırı sıcak iklimde pislik içindeki bedenleri güneşten kavrulmuş olduğu halde yaşayan barbar insanlar tarafından getirildiği gibi, tütünün bu berbat ve murdar illete karşı nahoş ve kötü kokulu bir antidot olarak kullanılması da onlardan geldi, o hastalığa karşı zehir olarak kullandıkları pis kokulu buhar...*" vs. vs. Bu böyle gider, ama suçiçeğini Amerikalara getiren ve yüz binlerce Yerlinin ölmesine yol açanların Avrupalı Beyazlar olduğundan hiç bahis yoktur. Görün ki, tütün zamanının "kanser ilacı" olarak algılandığında, "*Land of Opportunity*" güzellemesine de zeval getirmez.

Bir de modernite sosyoloğu olarak anılan Max Weber'in (1864-1920) ve ondan ilham alan Bryan S. Turner'ın (d. 1945), modern toplumların olmazsa olmaz nitelikleri arasında saydıkları "*asketik disiplin*"den söz edelim de bu faslı (şimdilik!) kapatalım. "*Asketik*" sözcüğü, İngilizce "*ascetic*"ten bozma bir kelime; Türkçesi, "*sofu, çileci, zahid*". Sağ olsunlar bizim sosyologlarımız dinsel ses veren bu kelimelerden hiçbirini "modern" uğraşlarına layık görmedikleri için çoluğu çocuğu "*asketik*" gibi külliyen anlamsız bir terime mahkûm ederler. Oysa referansını Püriten sadeliğinden alan Weber'in demek istediği tam da "*sofu disiplini*"dir, yavrum. Püritenlerin, Katolik Kilisesi'nin şatafatından kaçtıklarını hatırlayın, Weber modernitenin temelinde "*zahidlere özgü bir disiplin*"in yattığını savunur.

Aslına bakarsanız, "disiplin" kelimesinin karşılığı da "inzibat" olur: "*zahid inzibatı*". Bu tamlamanın da "asketik disiplin"den daha anlaşır olmadığını düşünüyorsanız, haklısınız. Belki de en iyisi "*işkolik olmak*" diye çevirip kurtulmak, zaten kendi de bunu söyler. "İşkolik" sözcüğü de içinize sinmiyorsa "*hamarat*" veya "*becerikli*" diyelim, her halükârda "asketik disiplin"den daha anlamlı olacaktır. Bir toplum "ilerleyecek" ise, hama-

rat olmak zorundadır, nitekim kapitalizm de "*hamaratlar*"ın omuzlarında yükselir. Bu hesapça, mesela Almanlar hamarattırlar da, gastarbeiterler tembel, beceriksiz olurlar. Hadi canım, siz de! Birlikte ummanlar aştığınız yoldaşınız yiyecek sıçan bile bulamazken, tok uyumayı içinize sindirin de bakın nasıl "ilerliyorsunuz"!

Pencere: İrlandalı dediğin, *"six pack and a potato"*

İrlandalılar, Amerikan toplumunun temel taşlarındandırlar yavrum, ABD'yi tanımak için İrlanda'nın serencamını bilmek gerekir. Görün ki, 1800'lü yılların başlarında İrlanda, Britanya Kraliyet topraklarının *(homeland)* parçasıydı. "Birlik Yasası" (*Act of Union*) yürürlükteydi. Jüri sistemi işliyordu, *Habeas Corpus* dedikleri "sanığın mahkemeye çıkarılmadan mahkûm edilmesini yasaklayan yasa" (ihzar) da uygulanmaktaydı; yani İrlanda halkının esenliği İngiliz hükümetinin teminatı altındaydı, ama kâğıt üstünde. Fiili durumda Katolik İrlanda çiftçisinin yaşam koşulları, Şii Esed'in Sünni tebaasınınkinden de kötüdür, çünkü tarım arazisinin yüzde sekseni İrlanda'ya tek bir gün ayak basmamış "*Church of England*" mensubu Anglikan soylularının tapulu malıydı. Londra'da, Lordlar Kamarası'nda "*İrlanda Temsilcileri*" olarak oturan Anglikan soyluları, ülkenin yegâne tarım ürünü olan patatesi çiftlik kâhyaları aracılığıyla toplatır, çoğu zaman köylüye tohumluk bile bırakmaksızın doğrudan müstemlekelere ihraç ederdi ve böylece hasılat, İngiliz bankalarında birikirdi.

İngiliz kökenli aristokratlarının İrlanda'nın yoksul ve ezik Katolik halkının topraklarını gasbetmeleri Britanya tarihinin en parlak dönemi sayılan Tudor Hanedanı (1483-1603) sürecinde başlar. Tudor hükümdarlarını izleyen kanlı fetret devrinin *(interregnum*, 1649-1660) olağanüstü zalim başkomutanı nemrut Oliver Cromwell'i (1599-1658) hatırlayacaksınız. Onun döneminde işler daha da kötüye gider. Hani "*Kayseri'nin zengini, soğanın cücüğünü yer*" gibisinden bir fıkra vardır ya, boğazına düşkün bir İrlandalının en mükellef sofrasının da "*altı bardak bira ve bir patates*ten ibaret olduğu" söylenir. "*Six pack and a potato*" lafı da oradan gelir.

Tarihlere dikkat edin, Yerlilerin kronik savaşlarla baş edemedikleri yıllardan söz ediyoruz. 1700'lerin ilk çeyreğinden itibaren Dublin ovasında

alarm veren mantar hastalığı, 1728'de ölümcül boyutlara varır. İzleyen yıllarda üretimdeki düşüş durdurulamaz olur. 1807'de patates randımanı yüzde 50'de kalır; 1820 ve 1821'de, iki yıl üst üste, tek bir patates olsun yetişmez. Aynı felaket, 1839'dan 1841'e üç yıl tekrarlanır. Ve nihayet 1845'te, bir yıl içinde bir milyon İrlandalıyı açlıktan öldüren "Büyük Açlık" (*Great Famine*) patlar. İzleyen beş-altı yıl içinde (1845-1851) ülke nüfusunun yüzde 30'unu oluşturan 2,5 milyon İrlandalı, açlık ve açlığın neden olduğu sarı humma türü hastalıklarla telef olur. Amerika kıtası son bir umuttur. Derme çatma gemilere Suriyeli sığınmacılar misali tıklım tıkış doluşur, Yeni Dünya'ya yelken açarlar. Bir deri bir kemik bedenleri meşakkatli yolculuğa dayanamaz, yüz binlerce kişinin cesedi balıklara yem olur.

"*Yerkürenin en zengin İmparatorluğu*"nun en zengin hükümdarı, pek şanlı ve nobran Kraliçe Victoria (1837-1901) tahttadır o yıllarda. "Kraliçe'den çok kraliçeci" olan Başbakan Lord William Lamb Melbourne (1779-1848) hanımefendinin psikolojilerini bozacak "*sefiller, mücrimler ve diğer nahoş konulardan bahseden*" kitaplar okunmasını yasaklar. Yasaklanan kitaplardan biri "*Oliver Twist*", yani Charles Dickens'ın (1812-1870) sanayi devrimi sırasında yaşanan sefaleti anlatan romanı; diğeriyse, Friedrich Engels'in 1844 tarihli ve "*İngiltere'de Emekçi Sınıfların Durumu*" başlıklı araştırması. Her ikisi de internette var, İngiliz halkının hali pürmelalini anlamak için bir göz atın derim.

Pencere: *"Great Famine"*, IRA, "Sinn Fein"

"Büyük Açlık"ı izleyen yetmiş yılda İrlanda'nın nüfusu istikrarlı bir tempoda düşmeyi sürdürür. Toparlanır gibi olduğu yıllar olmakla birlikte, bunlar kısa süreli iyileşmelerdir. İniş çıkışlar 2006 yılına kadar devam eder, ancak o yıl, o da sadece İrlanda'nın Batı kesimlerinde kısmen durağanlaşır. Buralardan bakınca görülmüyor, daha doğrusu, yıllar yılı öyle düşmüşüz ki kendi derdimize, İrlanda'ya falan bakamaz olmuşuz. Oysa İngilizlerden kurtulmak için hep savaşmış İrlandalılar. IRA'yı bilirsiniz, "*Irish Republican Army*", 1798, 1803, 1848 ve yine 1867'de kurulan sayısız gizli direniş örgütünün mirasçısıdır. IRA'nın kardeş örgütü *Sinn Fein*'ı da duymuşluğunuz vardır, Hollywood'a az konu olmadı, terörist kontenjanındandı ama olsun.

İrlanda dilinde "*Biz kendimiz*" anlamına gelir, "Sinn Fein". "Ne yapacaksak, *Yalnız Başımıza Yapacağız*" demektir.

Öyle de oldu, nitekim. "*Sinn Fein*" 1905'te kuruldu, iki cihan harbi yaşadı. Sayısız katliam, infaz, idam, hapis, ırkçılık, yalan, iftira, hakaret, sömürü, zulüm, tutulmayan sözler, bozulan ateşkesler, ihanetler, açlık grevi kurbanları arasından 1998'deki ateşkese kadar İngiliz hükümetlerine direnmeyi sürdürdü. Barış anlaşmasını 1997'de önce IRA, sonra Nisan 1998'de Sinn Fein imzaladılar. Neresinden baksanız, İngilizlerin üç yüz yıllık ağır zulmüne uğramış bir halktır İrlandalılar. Durumları Nazilerin Yahudilere reva gördükleri Holocaust'u aratmaz.

İrlandalıların şanssızlıkları, İngiliz aklının kapı komşusu olmalarıdır yavrum. Nitekim Almanlar sonsuza dek lanetlenirlerken, İngilizler soykırım suçlamalarını sümenaltı etmeyi başarırlar. Ne Büyük Açlık'ı ne de İrlanda soykırımını anlatan tek bir filmin olmadığının farkında mısınız? Benim bildiğim en son 1990'lı yıllarda "*Black 47*" diye bir film yapmaya kalktılardı. Stephen Rea diye bir İrlandalı aktör (gözünüzün önüne gelmiyorsa internetten bakabilirsiniz) oynayacaktı. Hollywood'da başına gelen bir olayı anlatır Rea. Ünlü yapımcılardan biriyle konuşuyorlarmış, adam 1847'de geçen senaryoyu pek beğendiğini, ama "çok ağır" bulduğunu söylemiş ve "Biraz hafifletemezler mi?" diye sormuş. Stephen Rea şu cevabı vermiş: "Nasıl hafifleteceksiniz, doyuracak mısınız?"

"*Irish Hunger Committee*" isimli hukuk örgütünü duymamış olmanız normal. Arkasında sermaye yoktur, kendi yağında kavrulur. İzleyen paragraf dünyanın dört bir tarafından toplanan hukukçuların Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne sundukları dilekçeden; AİHM, malum, Avrupa Konseyi'ne bağlı.

"*1845-1850 yılları süresince, Britanya hükümetinin İrlanda halkı olarak bilinen milli, etnik ve ırksal grubun hemen tamamını yok etmek niyetiyle kitle açlık politikası güttüğü açıktır. [...] Bu nedenle, 1845-1850 yılları arasında Britanya hükümetinin İrlanda'da taammüden yürüttüğü kitle açlık politikası, 1948 Lahey (Hague) Soykırım Antlaşması'nın İkinci Fıkrasının (c) bendi uyarınca, İrlanda halkına 'soykırım' uygulaması kapsamındadır.*"[107] İyi ya!

Size hüzünleneceğiniz bir şey daha söyleyeyim. O yıllarda açlıktan kırılan İrlandalılara yardım elini uzatanlar kimlerdi, biliyor musunuz? Kızılderililer ve Osmanlılar! *Büyük Açlık*'ın ilk yılında, yani 1845'te, gencecik Sultan Abdülmecid (1823-1861), İrlandalı çiftçilere dağıtılmak üzere nekes Victoria'ya 10.000 sterlin göndermeyi teklif eder. Kraliçe, kendisinin sadece 2.000 sterlin gönderdiğini ileri sürerek, Padişah'tan bu yardımı 1.000 sterlinle kısıtlı tutmasını ister. Abdülmecid, Haşmetmeabın ricasını kıramaz, nakdi yardımı 1.000 sterlinle kısıtlar, ama gizlice gıda yüklü üç gemi hazırlatır ve yola çıkarır. Haberi alan nobran Lord Melbourne Osmanlı yardım gemilerinin derdest edilmesine karar verir, ama Osmanlı denizcileri bir yolunu bulur, hamulelerini İrlanda'nın Drogheda Limanı'nda boşaltırlar.

Filmlere, dizilere konu olası bir serüvendir, ama Hollywood yapmayacaktır; Yabancı Film Oscar'ına aday bile almazlar, ama dilerim gerçekleştirmek sizlere nasip olur. Burası böyle de, sürgündeki Çoktavların İrlanda halkı için yardım toplamış olmaları, hele de umutların azalmaya yüz tuttuğu bugünlerde, insanoğlunun eşref-i mahlukat mertebesine yükselebildiğini göstermesi bakımından çok kıymetlidir. Oymakbaşı George W. Harkins'in (1810-1890) gösterişsiz soyluluğun en iyi örneklerinden birisidir dediğim o "*Amerikan Halkına Veda Mektubu*"nu, Çoktavları unutmayın, unutturmayın diye bir kez daha buraya alıyorum yavrum:

"*Amerikan halkına hitap etmeye kalkışırken, kendi yetersizliğimin ve sizlerin üstün ve mütekâmil zihinlerinizin bir Çoktav'ı muhatap almaktan haz etmeyeceği bilgisi ve sezgisiyle hayli mahcubum. Ancak bu sonbahar Mississippi Nehri'nin batısına iltica etmeye karar verdiğim için, size veda etmenin ve düşüncelerimi ve tehcir edilmemizin bende yarattığı duyguları ifade eden birkaç söz söylemenin uygun olacağı kanısına vardım... Biz Çoktavlar, düzenlenirlerken sesimizin duyulamadığı yasaların haysiyet kırıcı etkileri altında yaşamaktansa, ıstırap çekmeyi ve özgür olmayı yeğleyen insanlarız...*"

Drogheda olayından iki yıl kadar sonra 1847'de, *Büyük Açlık*'ın ortalarında sürgündeki Çoktavlar aralarında 710 dolar toplar ve gönderirler. 710 doları azımsamayasınız, düşünün ki, alım gücü itibariyle günümüzün 1 milyon dolarına yakındır.

Tanrı'nın, "*sonsuz gökyüzünün altında dalgalanan amber rengi tahıl denizleri ve meyve yüklü ovalar*" lütfettiği güzeller güzeli Amerika, kıtlık nedir hiç bilmedi, ama açlığı bildi yavrum. Ve açlık, aşağı Volga köylülerinin söyledikleri, İrlanda'da doğrulandığı gibi hep insan eliyle geldi. 2014 itibariyle 320 milyon nüfuslu Amerika Birleşik Devletleri'nde her yedi kişiden biri, yani *46 milyondan fazla Amerikalı* kendilerini ve ailelerini ancak "*Gıda Bankaları*"ndan ücretsiz temin ettikleri yiyeceklerle doyurabiliyorlardı.[108]

Açlık rakamının büyüklüğünü hissedebilmek için aynı dönemde İspanya'nın toplam nüfusunun 46, Arjantin'in 44 milyon olduğunu düşünün! Birleşik Devletler İstatistik Ofisi (*United States Census Bureau*) Şubat 2015 raporuna göre, Amerika'da "*aç olmanın ne demek olduğu bilen*" çocuk sayısı 2014'te 12 milyondan fazlaydı. Evvelsi yıl, bu sayı 16 milyonu (Danimarka, Finlandiya, Norveç nüfuslarının toplamı, İstanbul'un tamamı!) geçti. Altı yaşından küçük Karaderili çocukların yaklaşık yarısı yoksulluk sınırının altında yaşıyorlardı, devlet okullarına gidenlerinse yüzde 50'den fazlası öğle yemeği yardımı almak durumundaydılar.

Yine aynı rapora göre, gıda yardımına muhtaç Amerikalıların yüzde 43'ü beyaz, yüzde 26'sı Karaderili, yüzde 20'si Latin kökenliydi. Gıda yardımına muhtaç ailelerin 620.000'inde en az bir kişi Amerikan Silahlı Kuvvetleri'nde görevliydi ve bu rakam toplam asker ailelerinin yüzde 25'ine tekabül ediyordu.[109] Afganistan'da, Irak'ta, Suriye'de *özel* Amerikan kuvvetlerinde savaşan askerlerin yoksul Karaderili ve Latin ailelerin çocukları olmalarının telmihlerini düşünün.

Yeri gelmişken, "*özel kuvvetleri*" sakın bizim Bordo Bereliler'le karıştırmayın. Bu ülkelerdeki Amerikan "*özel*" kuvvetleri, G4S, Blackwater gibi savaş müteahhitlerinin istihdam ettikleri "*private*", yani John Smith sürümü paralı asker anlamındadır. "*Özel*" sözcüğü olağan dışı beceri ya da hususi eğitim anlamı taşımaz, "*resmî*"nin karşıtıdır. Amerikan askerinin "resmî" olanı, yani Pentagon tarafından doğrudan sevk ve idare edileni "*government issue*" olur. "*Hükümet arzı/malı*" anlamında, "*GI*" derler. Çizgi romanlara aşina olanlarınız, "GI Joe"yu hatırlayacaklardır. *GI Joe*, savaşların dahi özelleştirilip savaş şirketlerine ihale edildiği 80'li yıllara kadar (Reagan-

Thatcher liberalizmi) bizim Mehmetçik lafzımızı anımsatan sevecen bir sözcüktü. *Robocop*'ların piyasaya girmeleriyle birlikte tedavülden kalktı.

Her neyse. "*Private armies*"i mutlaka araştırın. Daha 2008 yılında, sadece Irak'ta "özel kuvvetlere" mensup 9.000 Latin kökenli Amerikan gencinin savaştığını göreceksiniz. O yıllarda ayda 1000 dolar civarında maaş aldıkları söylenirdi, aylık 150 doların gıda bankalarına muhtaç eden gelir seviyesi olduğu düşünüldüğünde, paralı askerliğin neden cazip olduğu açıktır.

İnsanca paylaşım üretimden önemlidir yavrum. Buradan bakınca görünmüyor, ama ABD'de üç milyon üniversite öğrencisinin gıda yardımına muhtaç olduğu bilinir. Bir de örnek verirler; öğrencilerinin beslenemediğini saptayan Michigan State Üniversitesi Rektörlüğü, çareyi kampüste "*food pantry*" açmakta bulmuştur. *Food Pantry* dedikleri "Kiler", Gıda Bankası'nın alt birimlerinden biri oluyor. Aylık gelirleri 150 dolardan fazla olmayan, bankadaki paraları 100 doları geçmeyen Amerikan vatandaşları, "*Feeding America*"nın kilerlerinden sandviç ve bisküvi alabiliyorlar. Sıcak yemek için "*soup kitchen*"lara, yatacak yer için de "*shelter*"lara başvurmaları gerekiyor.

Necefli Maşrapa!.. *"Feeding America!"*

"*Amerika'yı doyurma!*" işinin irili ufaklı hayırsever STK'ların başlarına kalmış olması şaka gibi, ama gerçek. "*Açlığa karşı savaşta Amerikan ulusuna önderlik!*" sloganı altında siviller bir araya gelmiş, yardım kampanyaları düzenlemekteler. Kermesler, balolar, pompom kızlar, havai fişekler, türlü çeşitli "*creative*" etkinlikler, Amerikalı her zamanki cafcaflı Amerikalı; "*şecaat arz ederken merd-i kapti sirkatin söyler*". (Sadrazam Koca Ragıp Paşa, 1698-1763, sabah sabah rahmet istedi.) Amerika Birleşik Devletleri, onca para, onca mal mülk ve servete rağmen Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Beyannamesi'ni imzalamayan iki ülkeden biri, diğeri Güney Sudan. Güney Sudan'ın mecali yok, ABD'nin ise niyeti. Cumhuriyetçi ya da Demokrat, açlık gönül tellerini titretmiyor. SNAP diyorlar, "*Supplemental Nutrition Assistance Program*". "Destekleyici Gıda Yardımı Programı"nın bütçesinden 8,7 milyar dolar kısıntı yapan da Demokrat Obama yönetimi. Bunu öğrendiğiniz zaman hazretin "mortgage mağdurlarına yardım" önerisinin politik bir çıkıştan ibaret olduğunu anlıyorsunuz. Obama'nın çok bulduğu için tır-

panladığı bütçenin çocuk başına günlük maliyeti 5 dolardı. Aynı yıl, yani 2014'te, ABD'nin toplam servetine 30 trilyon dolar eklenmişti ve evsiz çocukların sayısındaki artış yüzde 60'tı.

İstatistik Ofisi rakamları yayınlayadursun, Donald Trump'ın ateşli taraftarı ve sözcüsü olan, 1955 doğumlu Georgia milletvekili ve ekonomist Jack Kingston, 2013'te yoksul ailelerin çocuklarına ücretsiz öğle yemeği verilmesinin tartışıldığı bir toplantıda,[110] "*öğrencilerin yiyecek karşılığı kafeteryanın yerlerini süpürmelerinin kendileri için faydalı olacağını*" ciddi ciddi anlatmaktaydı. Böylece çocuklar hayatta "*bedava öğle yemeği diye bir şeyin olmadığının*" bilincine varacak, "*çalışma etiği nedir*" öğreneceklermiş.

Jack Kingston, neo-con dünya görüşünün iyi bir örneğiydi yavrum. Şimdilerde pek görmüyorum, ama Trump'tan önce CNN sizin, Fox News, Fox Business, MSNBC benim, program program dolaşırdı. CNN International'da "*Şimdi ben demiyorum ki, bedava yemek yemek zorunda kalmaları bu çocukların kendi kabahatleridir, ama hayat böyle!*" dediğine şahidim. Görün ki, bahse konu yoksul çocuklar da çalışmaktaydılar nitekim. Phoenix Arizona'daki "*Armadillo Technical Institute*"da mesela, hademe istihdam edilmiyordu. Tuvaletlerin temizlenmesi dahil, okulun her işi çocuklara yaptırılmaktaydı. Akıl sır almaz, ama bu çocukların ebeveynleri de Trump seçmenleri.

Bir de "*kapitalist ekonomilerde insanlar aç kalmazlar*" diye buyuran ünlü "kamuoyu önderi" Peter David Schiff'leri vardır. Euro Pacific Capital şirketinin CEO'su, Euro Pacific Canada'nın kurucusu, Euro Pacific ve bağlantılı *offshore* bankalarının sahibi, kuyum ticareti yapan New York merkezli "*SchiffGold*"un icra heyeti başkanı olan bu zata göre de "*Açlık yaratan bu katlığa neden olan sosyalizmdir. Serbest pazarda herkes, özellikle de asgari ücretli yoksullar için, mebzul miktarda yiyecek bulunur.*" İyi ya!

Schiff, 1963 Connecticut doğumlu ikinci kuşak Polonya Yahudisi olan bir Cumhuriyetçi. Connecticut, Massachusetts'i kuran Püriten cemaatten ayrılan Papaz Thomas Hooker'ın kurduğu teokratik eyalet. Eskiden olsa, onca paranın uçuştuğu Amerika gibi bir ülkede güneyli bir Episkopal ile Püriten cemaatinin kalesi Connecticut'dan çıkma bir Yahudi'nin nasıl olup da bu kadar acımasız bir ittifak içinde olabildiklerine şaşar kalırdım, hele de çocuklar söz konusuyken nasıl oluyor da oluyor derdim. 1517-1648 Av-

rupa Reform sürecinden arta kalan bakiye Hıristiyan tarikatlarının Yahudi akaidiyle uzlaştıklarını idrak ettiğimden beri şaşırmıyorum. Günümüzde daha da güçlenen İslam karşıtlığını hatta İslamofobiyi yeşerten *psiko-dini* (*"psycho religious"*) zemini besleyenin bu ortak dünya görüşü olduğunu idrak ettiğimden beri şaşırmıyorum. Siz siz olun, neo-con dünya görüşünün bu uzlaşma temelinde neşvünema bulduğunu göz ardı etmeyin yavrum.

Necefli Maşrapa!.. Kronik Açlık Katsayısı, IPC/CH

"Açlık yaratan katlığa neden olan sosyalizmdir. Serbest pazarda herkes için, özellikle de asgari ücretli yoksullar için mebzul miktarda yiyecek bulunur." SchiffGold'un icra heyeti başkanı Peter David Schiff'in utanmaz arlanmaz ahkâmını hani neredeyse kişisel bir hakaret gibi algıladığımı itiraf ederim.

İçel'den bile küçüktür Schiff'in politika yaptığı Connecticut. (İçel'in yüzölçümü 15,5, Connecticut'ın 14,4 bin kilometrekare) Buna karşın, ABD'nin en zengin altıncı eyaleti, dünyanın parası orada birikir. "Dünyanın" derken mecaz yapmıyorum. Wall Street'in en zengin ve en yoksul eyaletler raporunun *("Richest and Poorest States Report")* yayınlandığı 2017 yılında, bu gezegenin toplam nüfusunun yüzde 70,1'i, küresel servetten kendilerine düşen sadece ama sadece yüzde 3'lük bir payla yaşam savaşı veriyordu. Aynı yıl Birleşmiş Milletler Mülteci Yüksek Komiserliği (UNHCR), Nijerya, Somali, Yemen ve Güney Sudan'da açlıktan telef olan can sayısının 32 milyon olduğunu bildirdi. "IPC/CH" diye kısaltırlar, beş kademeli bir "kronik açlık katsayısı" hesabı vardır. En yüksek kademesi olan beşinci evreye gelindiğinde geri dönüş yoktur, o aşamaya kadar peyderpey telef olur insanlar. Haziran 2018 itibariyle *tehcire zorlanmış* 68,5 milyon mültecinin 13 milyonunun IPC/CH'nin muhtelif evrelerinde ölmekte olan çocuklar olduğunu bilesiniz yavrum. "Kıtlık Allah'tan, açlık insanlardan gelir," deyip durduğum budur yavrum. Kozmik bir felaket olmadığı sürece, bu gezegende kıtlık olur, ama açlıktan ölüm olmaz. Oluyorsa nekrofilinin esir aldığı mortgage kafasındandır. Bakın, insansız hava araçları vızır vızır göklerde, zengin sofrasından artanları buzdolabı poşetine koyup gönderseniz yavrucakların gözüne fer gelir; Amerika, Afrika ya da Asya çocuklarının açlıktan

ölüyor olmaları geçiştirilebilecek kabahatlerden değildir. Bir de "teokratik eyalet"tir ya güya Connecticut, kurucu Papaz Thomas Hooker'ı (1586-1647) tanıtayım da bu faslı kapatalım.

Thomas Hooker, John Cotton'ın can dostu, 1633'te Boston'a birlikte gelmişler. John Cotton'ı (1585-1652), Richard Mather'den hatırlayabilirsiniz. Papaz Mather bu adamın dul karısıyla evlenmiş, bu evlilikten olma torununa onun soyadını vermişti: Cotton Mather. Hooker'ın ömrü Salem mahkemelerini görmeye yetmedi, ama Muhterem (*Reverand*) Cotton Mather'ın psikopatik duruşunu hatırlarsınız. Her neyse. Her ikisi de İngiltere'nin tanınmış ilahiyatçılarından olan Hooker'la Cotton'ın yolları birkaç yıl içinde ayrılmış, nedeni "*Yaşayan Aziz*"lik meselesi. İnsan "*God'ın seçilmiş kulu*" olduğunu nereden anlar, hadi kendisi anladı diyelim, cemaat nereden anlar? Anlayamazsa, kiliselerine kimi kabul edip kimi etmeyeceklerine nasıl karar verirler? Bu, dünyada karara bağlanması gereken en önemli bir meseledir, hatta bana sorarsanız 325 İznik Konseyi kararlarından daha az önemli değildir. (Şaka yapmıyorum!) Mather, daha mülayim bir adam olduğu anlaşılan Hooker'ı, *God*'ın kurallarını esnetmekle suçlar. Hooker, "*Yaşayan Aziz*" olmak yolunda çile çektiğini kanıtlayan bir Hıristiyan'ın "kurtuluş" umutlarının toptan kırılmasının doğru olmadığını, kararın cemaatin oylamasına bırakılması gerektiğini savunur. Öteki, çile çekilmiş dahi olsa *God*'ın lütfuna nail olmamış birinin cemaate kabul edilmesine şiddetle karşı çıkmaktadır. (Bizim Ehli Sünnet kelamcılarıyla Mu'tezile fırkası arasındaki anlaşmazlığı çağrıştırdığına dikkat edin.)

Bu arada Kraliyet'e fevkalade öfke duyduğu anlaşılan bir Püriten'in Massachusetts Körfez Kolonisi bayrağındaki St. George (Aziz Yorgi) istavrozunu kesip çıkarması hadisesi var. Olay aslı itibariyle ayrılıkçı bir cemaatin, "Bizler '*Yaşayan Aziz*'leriz, başka Püritenlere benzemeyiz" inancının teyidinden ibaret. "Bayrak göstermek" deriz ya, "muhalif veya rakip bir ortamda ispat-ı vücut etmek" anlamında, genç adam aklınca sessiz propaganda yapıyor. İyi de, I. Charles'ın askerleri kol boyu ötedeydi, her an hesap sorabilirlerdi. (I. Charles'ın, "babası James'ten bile zalimdir" dediğim kral olduğunu hatırlayacaksınız, *Nemrut* Cromwell'in marifetiyle 1649'da vatana ihanetten idam edilmişti.)

Hasılı Thomas Hooker, yardımcısı Papaz Samuel Stone, yüz kadar müridi ve 160 büyükbaş hayvanıyla birlikte Cemaat'ten ayrıldı, halen

Connecticut'ın başkenti olan Hardford'un olduğu, Atepa'ların Suckiaug dedikleri topraklara yerleşti.[111] "Hardford" da, Papaz Stone'un İngiltere'deki kilisesi Hertford'tan bozma isim. Sohbetin başından beri "*Cemaatçiler*" deyip durduğum "*Congregationist*" tarikatını hayata geçiren bu Hooker-Stone ikilisi, başta kim "*Yaşayan Aziz*" kim değil olmak üzere akaide ilişkin kararları cemaate bırakıyorlar. Buna papazların seçimle gelmesi de dahil.

Pencere: *"Nanih Waiya'nın eteklerinde ölelim"*

Çoktavların bizim Ergenekon destanımızı çağrıştıran bir efsaneleri daha var. Mississippi'de, Noxapater mezrasının yakınında (Noxapater'in nüfusu 2016'da 457) "*Nanih Waiya*" dedikleri höyüğü ana rahmi sayıyorlar. "Büyük Ruh" tarafından bu höyüğün içinde yaratıldıklarına, sayıları çoğalıp rahme sığmaz olduklarında da yukarıdaki delikten çıkıp (doğum), çevredeki araziye dağıldıklarına inanırlarmış. Efsanenin birden fazla versiyonu var, sadece Çoktavlar da değil, Çerokiler, Çikasavlar da Nanih Waiya'dan doğmuşlar.

Reis Pushmahata'nın 1824'teki ölümünden altı yıl sonra ancak toplanabilen Kurultay'da Oymakbeyi seçilen Greenwood LeFleur'un sloganı; "*Doğduğumuz yere dönelim, Nanih Waiya'nın eteklerinde ölelim.*" Bu türden bir "Can vereceksek anamızın dizinin dibinde verelim" çağrısı bizim bile burnumuzu sızlatan müthiş etkili bir sloganken, bir yandan da Çoktavların *Gözyaşı Yolağı*'na koyulmalarını kolaylaştırmış meğer, "*geri dönelim*" telkini tehcir mimarlarının ekmeğine yağ sürmüş. Sloganın, tehcirin müsebbipleri tarafından telif edildiği bile söyleniyor. Müsebbipleri, yani 1829'da ABD Başkanı olan Andrew Jackson ve aralarında Yüzbaşı Donley'nin de olduğu ekibi... Duymuşlar mıdır, duymuşlarsa doğru değerlendirebilmişler midir bilinmez, ama Kurultay'dan bir yıl önce 1829'da Kuzey Georgia dağlarının Dahlonega bölgesinde altın bulunmuş meğer. Dahlonega'nın Çoktav toprağı olduğu anlaşmalarla sabit, bölgeye maden ocağını ABD'nin bir federal hükümeti kuruyor. "Georgia Gold Rush" derler, duyan geliyor, büyük bir izdiham yaşanıyor. Beyazlar, Çoktavların (ve diğer oymakların) Dahlonega'dan çıkarılması için uğraşıyorlar. Andrew Jackson'ın intikam saati gelmiştir, 1830'da Kızılderili Tehcir Yasası'nı imzalıyor; başta Çoktavlar

olmak üzere bölgede yaşayan oymakların tümünü gerekirse silah zoruyla Oklahoma'ya sürme kararı alıyor.

Tehcir kararı müstemlekecilerin, "medeni" sıfatıyla onurlandıkları (Civilized Tribes) beş kabileyle, yani Çoktavlar, Çerokiler, Çikasavlar, Crikler (Creeks) ve Seminollarla 1763, 1773, 1782, 1793, 1802, 1817, 1819, 1827 ve 1828'de yaptıkları ve asla riayet etmedikleri sınır anlaşmalarını külliyen yok sayan bir karar. 1832'de Anayasa Mahkemesi uygulamanın durdurulması yolunda kör topal bir karar alıyor, Başkan Andrew Jackson ve Georgia Eyalet hükümeti Anayasa Mahkemesi'ni dinlemiyor. Jackson'dan sonra gelen sekizinci ABD Başkanı Martin Van Buren de (ki ABD'nin İngiliz asıllı olmayan ilk başkanı olarak ünlüdür, Hollanda kökenliymiş) karara uymuyor ve olası başkaldırıları önlemek üzere Federal Kıtaları göreve çağırıyor. Askerler, Yerlileri bir bir toplayarak yola koyuyor. Gözyaşı Yolağı, 4.000'i aşkın Çerokiye mezar oluyor. Çoktav ölümlerinin sayısı belli değil.

Binbaşı Donley'nin, damadı Greenwood Le Fleur'ü "*her iki dünyayı da özümsemiş, Amerika'nın 'Yerli Sorunu'nu çözecek olan adam*" diye takdim ettiğini konuşmuştuk. "Prenses" Pokahontas'tan yüz yıl sonra, bu defa da Reis Puşmataha'nın torunu hükümetin adamı oluyor. (Pokahontas'a haksızlık etmemeliyim, Povhatanlar İngilizleri hiç tanımıyorlardı, Reis Vaunsonakok'un kızınınki ihanet değil ahmaklıktı.) Hükümet ajanları Greenwood'un cebine büyük paralar koyuyorlar.[112] Babasından kalanlar da değerlendiriliyor, bir bakıyorsunuz Puşmataha'nın torunu büyük bir çiftlik sahibi olmuş, *kendi köleleri bile var.* ❺

Andrew Jackson'ın başkan seçildiği yıl, Greenwood LeFleur da Hıristiyan oluyor (1829), soyadını "*LeFlore*" olarak İngilizceleştiriyor. Çoktavların arasına döndüğünde, ayin yöneten, vaaz veren, bebekleri vaftiz eden, hasılı muhafazakâr soydaşlarının hiçbirine benzemeyen bir kozmopolit adamdır artık.[113] Toplantılarda baş köşeye oturuyor, oymağın ileri gelenleriyle pipo tüttürüyor, Çoktav halkının kutlu geleceğine dair vizyonunu paylaşıyor. Gözyaşı Yolağı'nın taşlarını böyle döşüyor. "*The Treaty of Dancing Rabbit Creek*" diye bilinen tehcir anlaşmasını imzaladığı ortaya çıktığında, Çoktavların derinden sarsıldıkları anlatılır. Toprak kaybı şöyle dursun, ihaneti kaldıramazlar esas. Birkaç delikanlı elini kana bular. Onlar ânında yakalanıp ağır cezalara çarptırılırken, diğerleri "*gaz odalarına giden Yahudiler gibi mütevekkil*" (Atepa'dan) yola koyulurlar. Greenwood'un reisliği düşer, ama

ne gam, 1865'te öldüğünde, Birleşik Devletler Ordusu'nda albaydır. Albay LeFlore'un görevi, Yerlilerin belirlenen sınırlar içinde kalmalarını sağlamak, bu olmuyorsa rezervasyonlara göndermek.

"*Gösterişsiz soyluluğun en iyi örneklerinden birisidir*" dediğim "*Amerikan Halkına Veda Mektubu*"nun yazarı George Washington Harkins (1810-1890) Greenwood LeFlore'un kız kardeşinin oğlu. LeFlore delikanlıyı, Presbiteryen papazların kurduğu ve seçkin beyazların gittiği Centre College, Cumberland University gibi okullarda okutuyor, avukat olmasını sağlıyor. 1830'da dayısının yerine oymakbaşı olmasına Andrew Jackson karşı çıkıyor, onu muhatap almayacağını ilan ediyor. Olsun, George Washington Harkins ulusundan kopmuyor. 1832'de yazdığı veda mektubu basında hayli geniş yer buluyor. 1834'te "*Indian Territory*" dedikleri bölgede yargıçtır, 1850'ye gelindiğinde Çoktav oymağı üç parçadır, Harkins de oymağın üç reisinden biridir. 1857'ye kadar görevde kalıyor. Mazlum ulusların ibret almaları gereken bir tarihtir vesselam.

Pencere: "Prenses" Pokahontas'ın boncukları

Böyle bir şey yok. Pokahontas altın veriyor, karşılığında cam boncuk alıyor diye bir şey yok yani. Yüz sene kadar sonra Green Le Fleur'e yapılacak olanın provası var sadece: Kızcağızın "*Yerli Amerikalıların Avrupa sosyetesine asimile edilme olasılığının simgesi*" haline getirilmesi, ABD tarihinin içrek unsurlarından biri olması. Başka ne var, Pokahontas ticareti var, 36 santim boyunda Pokahontas bebekleri var, "*Işıltılı Disney Prensesi Pokahontas*" diye satılıyor, girin bakın, 64,90 TL'ye, hepsiburada.com'da, online. YouTube'a da girin, akustikti, dijitaldi, envaiçeşit Pokahontas pop şarkısı var. Pokahontas Seyahat Acentası, Pokahontas Turistik Yolcu Gemisi var. İlki 1924'te çekilmiş olan ve bazıları çizgi film olmak üzere, on altıdan fazla Hollywood filmi var. Sonuncusunda galiba 2009'da, yedi çocuklu koyu Katolik Mel Gibson, John Smith sergerdesini seslendirmiş. Olmayan bir aşk ilişkisi üzerinden hamasi bir dram, bir de yemin: "*I swear to tell the truth, the whole truth, nothing but the truth, so help me God.*" Yani? "*Hakikati, bütün hakikati, tahrif edilmemiş katıksız hakikati söyleyeceğime yemin ederim, God yardımcım olsun.*" İyi ya! "Hakikat" dediğiniz, zaman içinde

"*Virginia Havarisi*" olarak Aziz Pavlus'a şirk koşacak olan Papaz Alexander Whitaker'ın daha 1611'de Jamestown'da kiliselerini kurup "*kâfir*" endemikleri Hıristiyan yapmak için pusuda beklediğidir.

Sıradan bir cübbeli değil Whitaker (1585-1616); Cambridge çıkışlı, cemaat yönetmişliği var. Babası William da aynı üniversitede, St. John's College'ın müdürü, kitaplar yazan ilahiyatçı akademisyen bir aile. Şimdi, Cambridge neredesin yavrum, Çikahomini nereye düşer? Olsun! Meselenin Yerlileri Hıristiyanlaştırmaktan öte, Amerika kıtasında İngiliz Protestanlığını hâkim kılmak olduğunu göresiniz. Mamafih Whitaker için karizmatik bir adammış derler, dahası ev sahiplerinin "*insan ırkından sayılabileceklerini*" kabul edermiş. 1613'te "*Virginia'dan İyi Haberler*" başlığı altında Londra'ya gönderdiği bültenler var. Yerliler için "*günahın hizmetkârı ve şeytanın kölesidirler, ama çok anlayışlı, çabuk kavrayışlı, hızlı hareket eden, alışverişte kurnaz, yaratıcı ve çalışkan Âdemoğullarıdırlar*" yazmış olması engin hoşgörüsünün kanıtı sayılıyor. Mamafih Massachusetts'li Cotton Mather'ı hatırlarsınız. Ona kıyasla Whitaker'ın kâmil bir adam olduğu da doğru. Atepa, Cotton efendinin Penobscotların "*itlaf edilmeyi hak eden vahşi hayvanlar*"[114] olduklarını söylediğini hatırlatmıştı.

Pokahontas'ın da aralarında olduğu bir grup Povhatana Yüzbaşı Argal'ın gemisinde pusu kurulduğundan bahsetmiştim. Salıverilmesi için istedikleri fidye Reis Vaunsonakok'un imkânlarını aşan bir miktardır, verebildiği kadarı da onları kurtarmaya yetmez. Kızcağız bir yıl süreyle gemide tutuklu kalır. Ardından bu Papaz Whitaker'ın ikamet ettiği Henrico isimli yeni yerleşime nakledilir ve "*ehlileştirilmek*" üzere Papaz efendiye teslim edilir. (Bu Henrico da görülesi bir yerdir yavrum, ibretiâlem için gitmek lazım. Bol heykelli, adeta tiyatro dekoru, film seti gibi bir kasaba; adım başı "*Tarihimizle övünüyoruz*" mealinde afişler, her yerde plaketler.)

Her neyse. Whitaker'ın çocuğa İngilizce öğretmek üzere kullandığı kitap, İncil'in "Kral James Versiyonu" (*King James Version*) dedikleri çeşitlemesi. O da ne, diye sormalısınız. Jamestown'a adını verdikleri Katolik düşmanı I. James'i bildiniz. "İncil" nasıl oluyor da onun İncil'i oluyor, o da şöyle oluyor: Kutsal Kitap'ın, Kur'an-ı Kerim gibi indirildiği yeri, tarihi, sure sayısı, hatta sırası belli bir kitap olmadığını söylemiştim. Görün ki, farklı yerlerde, farklı zamanlarda yaşayan 40 yazarın 1.500 yılı aşkın bir süreçte kaleme alageldikleri metinlerden oluşan antoloji niteliğinde bir derleme olup, on-

larca versiyonu vardır. Günümüzde bunlardan 26 ila 30'unun kullanımda olduğunun söylendiğini bilesiniz.

Whitaker'ın elindeki, Yunanca ve Latince kutsal metinlerin 1604'ten itibaren münhasıran "*Church of England için*" İngilizceye çevrilmiş, 1611'de Kral I. James tarafından "*resmen kabul edilmiş*" olan Protestan İncil'i. Kral James de kim oluyor, God'ın kelamını nasıl onaylayabiliyor diye sormayacaksınız, çünkü 325 İznik Konseyi'nde İncil'in O'nun doğrudan kelamı olmadığı şeklinde bir açık kapı bırakılmışlığı zaten vardır. Kutsal Kitap "*God'ın sevgili kullarının God'a ilişkin söylemlerinin mecmudur*" olunca, herhangi bir güçlü kral pekâlâ da müdahale edebilir, herhangi bir azizin *God*'a dair herhangi bir söylemini yadsıyabilir. O ayeti değil de, bu ayeti tercih edebilir, hatta dayatabilir. Öyle veya böyle James'in onayladığı İncil, "dilinin heybeti"yle (*majesty of style*) tanınır, İngiliz kültürünün en önemli kitaplarından biri olarak, İngilizce konuşan dünyayı şekillendiren ana unsurlardan birisi sayılır. ("*The Times Literary Supplement*"de konuya ilişkin kapsamlı bir makale var: "*400 years of the King James Bible*". Bir de BBC'nin ikinci kanalında yayınlanan "*The King James Bible: The Book That Changed the World*" diye bir belgesel var, rastlarsanız bakın derim.)

Yeri gelmişken, şundan birkaç gün evvel[115] aralarında eski cumhurbaşkanı Sarkozy'nin de bulunduğu üç yüz Fransız yazar ve siyasetçinin Kur'an-ı Kerim'den şiddet telkin ettiğini iddia ettikleri birtakım ayetlerin atılmasını talep ettiklerini hatırlayın. Kendilerinde böyle bir hak görebilmiş olmalarını bu bağlamda değerlendireceksiniz: Krallar Kutsal Kitap'tan ayet atabilirlerse, Recep Tayyip Erdoğan haydi haydi atabilir. İyi ya!

Kendinizi Pokahontas'ın yerine koyun. Göz kamaştıran parlak giysileri (saten) içinde babacan bir adam, elinde "kutsal" olduğunu söyledikleri bir muamma, size okyanusun öbür ucundaki bambaşka bir dünyayı anlatıyor. Üstelik kralları dokunulmaz da değil, sadece bir kol boyu uzakta. Bambaşka bir galakside yaşanan hayatların hikâyelerini uzaylının birinden dinliyor olsak, biz de ancak bu kadar büyülenirdik! Nitekim 2-3 yıldan uzun sürmez, Pokahontas hayalle gerçeğin karıştığı ütopyaya kapılır, azat edildiğinde babaevine dönmeyi reddeder.

John Rolfe'u bildiniz. Tütün kralı olan bu zat, eşini, çocuklarını Amerika yollarında kaybetmiş olan fevkalade mütedeyyin bir duldur. Bir "*heathen*"la (kâfirle) işi olmaz denirken, Whitaker, Rolfe'u "*plantasyonun selameti, ülkenin onuru, God'ın rızası ve kendi kurtuluşu için*" Pokahontas'la evlenmeye ikna eder. Rolfe'un "*kurtuluşu*"ndan muradın, günahlarının silinmesi olduğunu anlıyorsunuz. "*God'ın rızası*" bir kâfiri İsa'nın yoluna getirmiş olmasının sevabıdır. Kaldı ki tütün plantasyonunun selameti gerçekten de arazi ve iş gücüne bağlıdır. Reis Vaunsonakok'ın damadı olmanın bu sorunları büyük ölçüde çözebileceğini düşünürler. Whitaker, Pokahontas'a kendisininki gibi parlak kumaştan Avrupai giysiler giydirir, babasının konumu dolayısıyla kitaplardaki gibi bir "*Prenses*" olduğuna ikna eder, İngiliz adabı muaşeretini öğretir. Ardından, Londra'daki Kral'ın kitabından "*Rebecca*" adını seçer, o isimle vaftiz eder.

Rebeka, Eski Ahit'ten yavrum, İbrahim Peygamber'in küçük oğlu İshak'ın eşi, Yakup Peygamber'in anası. "*Halkları bir araya getiren*" gibi bir anlamı da var, dahası 17. yüzyıl müstemlekeci Püritenlerinin en sevdikleri kız ismi. Her neyse. Kızın adı değiştirilir, Jamestown'daki kilisede nikâh kıyılır, 1614. Reis gelmez, ama kızın dayısını ve erkek kardeşlerini göndererek düşmanlık beslemediğini belirtir.

Reis Vaunsonakok'tan farklı bir tutum beklerdim desem yalan yavrum. Whitaker operasyonundan asırlar önce, Osman Gazi'nin, düğününü basıp esir aldığı Yarhisar Tekfuru'nun kızı Holifera'yı Müslüman yapıp adını da değiştirmiş ("Nilüfer" demişlerdi), oğlu Orhan Gazi'yle (1281-1362) baş göz etmişliği var. Garip olan dini ve adı iradesi dışında değiştirilen tutsak kadınların istisnasız hepsinin "*dünya güzeli*" olduklarının vurgulanıyor olması. Bir bu, bir de bu kadınların ihtida ettirildikleri dinlere karşı geliştirdikleri söylenen olağanüstü muhabbet.

"*Nilüfer Hatun bütün servetini vakfeder ve güzel izler bırakır. İznik ve Bursa'yı camiler, imaretler, medreselerle donatır. Fakirden fukaradan hesapsız dua alır*"mış derler. İmaret yaptırdığını biliriz de, "*camiler, medreseler*" inşa ettirdiği doğru değildir. Keza Pokahontas da öyle iyi bir Hıristiyan olur ki, Gravesend'deki o meşhur Saint George Kilisesi'nin (Londra'nın 35 kilometre doğusunda, Thames Nehri'nin güney kıyısında) mihrabının altına gö-

merler. Kilise 1727'de büyük bir yangın geçirmiş, o mihrap artık orada yok, ama Pokahontas'ın avluda başında bir telek, yerel giysileri içinde kollarını melekler gibi uzatmış bronz heykeli duruyor. Nilüfer Hatun, ömrünün büyük bir bölümünü ayrı geçirdiği Orhan Gazi'nin türbesinde yatıyor. Hazret, Holifera'dan sonra dört ya da beş kadın almış, tümü İslam'a sonradan ihtida etmiş, yabancı kadınlar.

Tarihçiler kadınların yeni dinlerine düşkünlüklerini niye abartırlar diye merak ettiğimde, Osman Gazi gibi, Whitaker gibi devlet büyüklerinin, ne yaptıklarını bilen, öngörülü adamlar oldukları şeklindeki şöhretlerine halel getirmemek için olsa gerek diye düşünürüm. Tarih yazını halen Aristo'nun tembihini tutmakta, "*olanı değil, olması gerekeni*" yazmaktadır.

Bir de bu hanımların "*güzeller güzeli*" oldukları söylemi vardır ki, açıkça cinsellik tüter. Mamafih beşerin geçmişini yorumlayanlar da hep erkekler olmuştur. Kadın tarihçi sayısının, ne bizde ne dünyada bir elin parmaklarını geçmediğini mütalaa edin yavrum. Hani Einstein (1879-1955) der ya, "*Sorunlarımızı, onları yaratan düşünce tarzımızı kullanarak çözemeyiz*" diye, geçmişi ısrarla erkeksi kodlar çerçevesinde değerlendiriyor olmamız insanlığın meselelerine yeni çözümler üretmemize sekte vuruyor olabilir mi? Belki de ibret alamıyor olmamızın bir nedeni de budur. Aklımdayken, Nilüfer Hanım'ın bir resmi de yok, daha doğrusu var ama yok. Nilüfer, Safiye, Hürrem veya Nurbanu, tarihçilere fark etmez gibidir. Hangi ünlü Osmanlı kadınını arasanız karşınıza oryantalist kırması, seksi ve kötü çiziktirilmiş birtakım suretler çıkar, ama o resimler onlara ait değildir. (Bakanlıkların resmî tanıtım sitelerinde bile rastlıyorum, ayıp oluyor yavrum.)

Pokahontas'a gelince, onun 1616'da *Virginia Company* için yapılmış bir gravürü var, (Simon van de Passe diye biri yapmış, bakmak isterseniz) kendisine birkaç beden büyük gelen saten giysilerin içinde kaybolmuş, melül melül bakan çelimsiz bir kızcağız. Gravürün altında "*Matoaka, namıdiğer Rebeka*" yazmışlar, "*Virginia Povhatan İmparatorluğu'nun en güçlü Prensinin kızı.*"[116] Ne oluyor, diyeceksiniz; tütün şirketi, Pokahontas'a sponsor oluyor yavrum. Neden, çünkü Virginia Company zor durumda, o yıl (1615) hisse sahiplerine kâr payı da ödeyememişler. Kâr payı yerine, 1616'dan önceki eski ortaklara beher hisse için Virginia'da 50 dönüm toprak öneriyorlar. Bu rakam yeni ortak olacaklar için 100 dönüm ve tabii her iki durumda da Reis Vaunsonakok'un razı edilmesi lazım.

Dünyanın bir şirket tarafından uygulanan ilk PR kampanyası mıdır bilemiyorum, ama en kapsamlılarından biri olsa gerek diye düşünüyorum yavrum. Öncelikli amaçları Kral James'i Virginia kolonisini himaye etmekle çok iyi bir iş yaptığına ikna etmekmiş ki, kaynaklar kesilmesin. Pokahontas'ı *"Yeni Dünya'nın ehlileştirilmiş 'vahşi'lerinin bir sembolü olarak İngiltere'ye getirmeye karar"*[117] vermesinin, hazretin *"bu ve öbür dünyada abat olacağı"* anlamına geldiğini vurgulayarak onu rahatlatmayı umuyorlarmış. Pokahontas'ın *"Povhatan İmparatorluğu'nun en güçlü Prensinin kızı"* olduğunu ilan etmek suretiyle bir yandan Vaunsonakok'un gururunu okşarken, bir yandan da İngiliz aristokratlarını ve müstakbel yatırımcıları cavalacoz biriyle değil soylu bir "Prenses"le muhatap olduklarını vurgulayarak onurlandırmakta, bir yandan da *"en vahşi Yerlinin bile takva ehli bir Protestan'a dönüştürülebileceğini göstermek"* suretiyle ruhban sınıfını derinden etkiliyorlarmış. En azından planlar böyleymiş.

Pencere: *Bir Şaman tükürdüğünde kötülüğe lanet okur*

İlk müstemlekecilerin karaya çıkmalarından hepi topu on yıl kadar sonra, 1616 Haziran'ında İngiltere'nin Plymouth Limanı'na çıkan Rolfe ailesinin yanında otacı kam Tomokoko *(Uttamatomakkin)* da var. Bir söylentiye göre, Reis Vaunsonakok oymak Şaman'ını İngiltere'de kaç kişi var saysın diye yanlarına katmış. Tomokoko'nun karaya ayak basar basmaz eline bir sopa geçirdiği, çentik atmaya başladığı rivayet ediliyor. Doğruysa, acıklı.

İngiliz emperyalizminin Yeni Dünya'daki keşif kolu gibi çalıştıklarını söylediğim ikiliden Samuel Purchas isimlisi, sahici bir Şaman'la tanışma fırsatını kaçırmamış, *"iyi arkadaşım"* dediği Doktor Goldstone diye birinin evinde buluşmuşlar. Purchas buluşmadan sonra, *"şarkı söylediğini duydum, şeytani danslarını gördüm, ülkesine ve dinine dair nutuklarını dinledim"* diye yazmış. Tomokoko'nun *"satanist"* olduğundan da eminmiş. *"Sahici din"*e çekmek için elinden geleni yapmış, lakin Tomokoko İsa'nın kuzucuklarına katılması için yapılan teklifleri, *"eski köye yeni âdet getiremeyecek kadar yaşlıyım"* diyerek geçiştirmiş ve *"etrafa tükürmeye devam"* etmiş. Çeviride kaybolmak diyorum ya, tükürmek, *"ruha ve bedene musallat olan kötü ruhlar başta olmak üzere, düşmanları uzaklaştırmak"* için girişilen bir

eylemmiş meğer yavrum. Bana da Atepa söylemişti, "*Şaman tükürdüğünde kötülüğe lanet okuyor*" demekmiş.

Kral James, Povhatan delegasyonunu huzuruna davet etmemiş, resmen ağırlamamış. Bunun yerine Whitehall Sarayı'nda yapılan bir maskeli balo-da (*Masque*) görüşmeye çağırmış. Maskeli balo dediğim, oyuncuların yüzlerine maskeler takarak oynadıkları balo tarzında müzikli sahne oyunu, o yıllarda pek revaçtaymış. Bu balolardan her birinin komik ya da trajik bir teması olurmuş. Endemiklerin davet edildikleri balonun teması, "*Vision of Delight*", mealen "*Mutluluk Hayali.*" Ben Johnson (1572-1673) diye bir oyun yazarları var. Shakespeare'in yegâne rakibi olduğu söylenen bu adam, maskeli baloların repliklerini yazarmış, onlarca eseri olduğunu söylerler. Benim anladığım bir format değil, size daha fazlasını bildiremiyorum. Her halükârda misafirleri adamakıllı rencide eden bir davet olmuş. Tomokoko kimin kim olduğunu da çıkaramamış, hangisi Kral onu da bilememiş. Büyük sürpriz, kendilerine öldüğü söylenen yüzbaşı John Smith'in de o balo-da olması! Ne olup bittiğini o anlatmış. Smith, malum, eli kalem tutan bir adam, Tomokoko'nun uğradığı hakareti şöyle ifade ettiğini yazıyor: "*Siz Povhatanlara beyaz bir köpek armağan ettiniz, Povhatanlar o köpeğe kendilerine baktıkları gibi baktılar. Sizin kralınız bana hiçbir şey vermedi, ama ben sizin beyaz köpeğinizden daha iyiyim.*"

Tuhaf bir ifade biçimi olduğu kuşkusuz, meğer demek istediği şu: Bizim geleneğimizde hediyeye karşılık vermek âdettir, hediye alıp da karşılığında bir şey vermeyen "köpekten de aşağılık" bir yaratık sayılır. Bu durumda Tomokoko "beyaz köpek" olan İngiltere Kralı'ndan daha iyidir. Şimdi tabii neresinden baksanız köpeciklere reva görülmeyecek bir söylem, lakin Şaman'ın uğradığı hakarete tepkisi de bu. Anlaşılan Pokahontas da işin farkında, Smith, Prensesin kendisine dönüp, "*Sizin memleketlileriniz çok yalancı*" dediğini yazıyor. "*Sen Reis'e söz verdin, sana ait olan onun, ona ait olan da senin olacaktı.*"

Mart 1617'de Virginia'ya dönmek üzere gemiye binerler, genç kadın daha Gravesend'e varmadan hastalanır, birkaç saat içinde de ölür. Tomokoko, Rolfe ve Pokahontas'ı gemisine hapseden Samuel Argal, Virginia'ya onsuz döner. Ne ki, Yerliler Pokahontas'ın durup dururken "zatürre veya tüberküloz"dan öldüğü açıklamasına o gün bugün inanmazlar. Onca sene sonra Atepa, "Birdenbire nefes alamaz olmuş, boğularak ölmüş güya. Kim

inanır ki buna?" derdi, anlaşılan hâlâ inanmıyorlar, hâlâ unutmamışlar yavrum, ne ölümünü ne de gördüğü hakareti. Ara ara Yerlilerin web sitelerine baktığımda, kuşkularının günümüzde de devam ettiğini görüyorum. Manevi yönleri daha kuvvetli olan bloggerlar, Yerlilerin kutsal simgeleri olan "Kutsal Çember"in ("*Sacred Broken Hoop*") kırıldığını ileri sürüyor, Pokahontas'ın ruhunun huzura kavuşabilmesi için "Kutsal Kemikleri"nin ("*Sacred Remains*") Amerika'ya getirilip ata topraklarına gömülmesinde ısrar ediyorlar.

"Kutsal Çember" dedikleri de insan ömrünün aşamalarını simgeleyen dört eşit parçaya bölünmüş bir daire. Girin bakın, kilim desenlerinden duvar panolarına kadar her yerde göreceksiniz. Çemberin parçaları; doğum, gençlik, yaşlılık ve ölümü temsil ediyor. Pokahontas'ın beklenmedik ölümü, Kutsal Çemberi kırmış, onarılabilmesi için yakınlarının topluca barış çubuğu ("*peace pipe*") içmeleri dahil, Şaman geleneklerine uygun bir törenle defnedilmesi gerekiyor. Söylemeden edemeyeceğim bir gelişme daha var.

Necefli Maşrapa!.. *"Sacred Broken Hoop" ve Musa Peygamber*

Ne zaman yerleşti bilemiyorum, ola ki *neo-con*'ların ve/veya Yehova Şahitleri, Evangelistler gibi tarikatların palazlanmalarıyla eş zamanlıdır. Kızılderililer "*insan kemiklerinin kutsal olduğu, insanların doğdukları veya ecdatlarının ruhlarıyla bir arada yaşadıkları yerde gömülmeleri gerektiği*" şeklindeki Şaman inançlarını doğrulatmak için Eski Ahit'ten medet umar olmuşlar. Kutsal Kitap'ın Kral James versiyonundaki "*Exodus*" (Çıkış) suresini (Bap 13, Ayet 19) referans gösteriyorlar, şöyle:

"*Ve Musa Yusuf'un kemiklerini kendisiyle beraber aldı; çünkü İsrail oğullarına: Gerçekten Allah sizi ziyaret edecektir; ve kemiklerimizi sizinle beraber buradan çıkaracaksınız, diye sıkıca and içtirmişti.*" Mısır'dan çıkıştan bahsedildiğini anlıyorsunuz. Alıntıladığım bu ayet King James versiyonundan değil, bendeki Kutsal Kitap'tan, yani Kitabı Mukaddes Şirketi'nin "*İbrani, Kildani ve Yunani dillerinden son tashih edilmiş tercümedir*" diye şerh düştüğü 1969 baskılı çevirisi. Farklı bir cümleyle karşılaşırsanız şaşırmayın diye söylüyorum. Bir de, tahrifat yapmamaya özen gösterdiğim için noktası, virgülüne aynen alıntılıyorum, ama Rab Yehova'dan "*Allah*" diye söz edildi-

ğinde irkildiğimi de bilesiniz, Hak Teala'ya şirk koşulduğu duygusunu defedemiyorum. İleride ayrıntılı anlatırım, tedavüldeki Eski Ahit'in "*Yehova*"sı İbranilerin kendi özel ilahlarıdır, İslam'ın Allah'ıyla eşleştirilemez.

Bu böyle de, mesele Yusuf'un kemiklerinin "atalarının toprakları"na taşınmasıyla bitmiyor. Bir de "*İbranilerin ve artık Amerika olarak bilinen toprakların yerli endemik halklarının büyük saygı gösterdikleri bu ayet, Yerlilerin 'Yüce Yaratıcı'larıyla İbrani Kabilelerinin 'God'larının biri olduğunun kesin delilidir*" şeklindeki iddiaları var. Şimdi sakın ola ki bu cümleyi "Allah birdir" gerçeğine yaklaşmanın ifadesi olarak görmeyin, Amerika Birleşik Devletleri'nde yüzyıllar önce sahneye konulan Yeni Dünya Düzeni'nin "*tek din*" ilkesinin ete kemiğe büründürülmesi sürecinin bir tezahürü olduğunu ıskalamayın. Yeni Dünya Düzeni'nde mevzu bahis olan "*tek din*", Yahudilikle Hıristiyanlığın füzyonu olan *Evangelizm*'dir.

Evangelizm'in ne olduğunu bilmezsek, Amerika Birleşik Devletleri'nin niye bu kadar ısrarla ve kayıtsız şartsız İsrail'i desteklediğini anlayamayız. ABD'nin Irak'ta, Orta Doğu'da, hatta Kara Afrika'da ne yapmak istediğini de doğru okuyamayız. Bu konuya tekrar döneriz, şimdilik Eski Ahit'te eritilmiş, tevhit edilmiş Hıristiyanlığın temellerinin daha 1867'de kurulan "Kiliseler Konseyi" tarafından atıldığını bilesiniz. Görün ki, ABD'nin İsrail düşkünlüğü, jeopolitik çıkarların, daha şimdiden alternatif enerji kaynaklarıyla ikame edilme yolundaki petrolün ötesinde spiritüel bir tutkuya dönüşeli nicedir. Bir Amerikan Yerlileri eksikti diye düşünürüm, bir de Reis Tekumseh'in kemiklerinin sızladığını.

Pencere: "*...önemli olan 'hakikat' değil, kanıtlanabilendir*"

Virginia Company'nin PR kampanyasından geri kalan, soydaşlarının "iki egemen ulus arasında" Pokahontas'ın "kanıyla imzalandı" dedikleri "*Treaty of Sacred Tobacco*", Kutsal Tütün Antlaşması. İngilizlerin varlığını asla kabul etmedikleri, Yerlilerin Reis Vaunsonakok'un temsilcisi olarak kızı tarafından imzalandığını ısrarla iddia ettikleri anlaşmanın 400. yılında (2017) Lumbi (*Lumbee*) oymağının ileri gelenlerinden Lynn B. Jacobs, şöyle diyor:

"*İlk temasın üzerinden 525 yıl geçtiği doğru, Beyaz Avrupalıların gördükleri ilk yerlilerin yüzlercesini ânında öldürdükleri de doğru, ama bu katliam-*

lar çoğunlukla Karayipler ve Güney Amerika'da, İspanyollar ve Portekizliler tarafından gerçekleştirilmişti... 1600'lü yılların başında Beyaz İngilizleri Kuzey Amerika sahillerine 'Kutsal Tütün' arayışları getirdi... 400 yıldır sözünü edip durduğumuz 'Anlaşma', Kral James'in (evet, İncil'i çevirdiği için takdir gören o aynı kral) Povhatan Reisi ve Pokahontas'ın babasıyla 1617'de yaptığı 'Kutsal Tütün' anlaşmasıdır... Bu iki egemen Ulus arasında, kelimenin tam anlamıyla Pokahontas'ın kanıyla imzalanmış bir anlaşmadır. Anlaşmayı izleyen yıl, Kral James asgari 148.000 İngiliz Sterlini kâr getiren 148.000 libre 'Kutsal Tobacco' teslim aldı. (Tütüne ve toprağa hiçbir ödeme yapmadığı için bu miktar tümüyle kârdı.) Pokahontas'ın uğruna öldüğü bu anlaşma, toprağın, tütünün ve Beyaz İngilizlerin kendilerinden çaldıkları diğer kaynakların gerçek sahibi olan halkına 'Barış ve Refah' getirecekti... İlk yerli halkın, yani Amerikan Yerlilerinin Kral I. James'le Pokahontas arasındaki anlaşmanın imzalandığı 1617 ile 1767 yılı arasındaki 150 yıl süresince kendilerinden çalınan 'Kutsal Tütün' için, İngiltere'ye 'Multitrilyon Dolarlık Uluslararası Toplu Dava' açma hakları olduğuna inanmaktayız... Unutmayalım ki, İngiltere'nin ve Walt Disney'in 400 yıl süreyle Pokahontas'ın imaj ve öyküsünü kullanarak kazandıkları milyonlarca sterlinin her türlü kaydı, Kral James'te ve İngiltere'de bulunmaktadır... Mahkemede önemli olan 'hakikat' değil, kanıtlanabilendir ve Sir Walter Raleigh'den başlayarak Kral James ve William Shakespeare'in kayıtlarını mükemmelen tutan İngiltere'de bu kanıtlar bulunabilir."[118]

Reis Tekumse gibi, Lumbi oymakbaşı da İngilizleri tanımıyor. Buna karşın, İngiltere'ye 1617'de yaklaşık 10 bin, 1618'de 20 bin ton tütün sevk edildiği reddedilemez bir gerçek. Amerikan Yerlileri bu rakamlara dayanarak tazmin edilmeyi talep ediyorlar. Şöyle:

"...İncil üzerine yemin eden İngiliz Kralı I. James'in, 1617'de Pokahontas aracılığıyla şimdi artık Amerika olarak bilinen toprakların yerli endemik halkıyla yaptığı Barış ve Refah Antlaşması uyarınca bize 79.366.843.764.213.550.000 dolar borcu olduğuna inanıyorum."[119]

Rakam benim okuyamayacağım kadar büyük, yavrum. Lumbi Reisi, dolar üzerinden hesapladığı 400 yıllık emek ve fedakârlıklarının semeresini "*İsrailoğullarının Mısır'ı terk ederlerken Firavun'a bırakıp çıktıkları altın*"la eşleştiriyor. Siz siz olun, Amerika'nın "*Vaat Edilmiş Topraklar*"la bir tutulur olmasının telmihlerini de ayrıca düşünün.

Gönüllü asimilasyon dedikleri de böyle bir şeydir yavrum, halklar kendi kavramlarını müstevlilerin kavramlarıyla özdeşleştirme gayretine girerler. Bu durumda olduğu gibi, Firavun'un Mısır'ı sessiz sedasız mesela I. James'in Britanya'sına dönüştürülür, değer yargıları da onunla birlikte değişir. Mısır nerede, Britanya nerede diye sormayacaksınız. Bu tür eşleştirmeler hemen her zaman mazlumların dertlerini anlatmak için zalimin, kendi tecrübesinden yola çıkarak kolayca algılayabileceğini umdukları örnekler sergileme çabalarından kaynaklanır. Naif ve acıklı bir çabadır, çünkü ne yazık ki dünya empatinin itibar gördüğü bir yer değil yavrum. Filistin'in trajedisini hatırlayın, zulüm görmüş olmak İsrail'i zalim olmaktan alıkoymuyor.

Lumbi ileri gelenlerinin bu çıkışını tetikleyen olayın Kraliçe II. Elizabeth ve kocası Edinburg Dükü Prens Philip'in 2007 Mayıs'ındaki Virginia ziyaretleri olduğunu da bilesiniz. Jamestown müstemlekesinin 400. kuruluş yılını kutlamaya gelmişlerdi. Neyin kutlamasıydı bu demez misiniz? Böyle zamanlarda emsal olmasın diye ayıbını saklayan İslam'ı daha iyi anlıyorum. Majesteleri ve eşine gezi süresince refakat eden Dick Cheney'nin ne menem bir adam olduğu malum. Siz bir de Kraliçe hazretlerinin 1917'de savaş ganimeti (Birinci Dünya Savaşı) olarak Filistin cephesinden getirilip Jamestown müstahkem mevkiine yerleştirilen Alman topunun önünde verdiği pozu görmelisiniz! Garibim Lumbiler[120] hazır Kraliçe de gelmişken seslerini duyurmaya çalışmışlardı. Davulcu vızıltısı oldular.

Pencere: *"Bir bakmışız ölmüşüz"*

Bu pencereden baktığınızda "Kutsal Çember"in daha o zamandan onarılamayacak şekilde kırıldığı görülüyor yavrum, Pokahontas'ın ölümünün bana Işıl'ın *"bir bakmışsınız ölmüşsünüz"* sözünü hatırlatması da bundan. Işıl, benim kızkardeşimdi. İşe güce dalıp hayatı ıskaladığımı düşündüğünde, mesela güzel sonbahar günlerinde, *"Havalar bozmadan gel işte!"* diye ısrar ederdi, *"Erteleyip durma! Sonra bir bakmışız ölmüşüz!"* Öyle de oldu, nitekim.

Prenses Pokahontas, Gravesend açıklarında öldüğünde (öldürüldüğünde) hepi topu 22 yaşındaydı; "Prens" babamı temsilen İngiliz Kralı'yla "Kutsal Tütün Antlaşması" yaptım, memlekete götürüyorum derken bir de

bakmış ki ölmüş. İki ay kadar sonra, gemiden çıkanlar arasında kızını göremeyen Reis Vaunsonakok'un yüreğine inmiş, birkaç hafta içinde o da gitmiş. Dahası Tomokoko'nun Pokahontas'ın "*kanıyla imzaladı*"ğını söylediği "Treaty of Sacred Tobacco" ortada yok. Olsun! Povhatanların "'*hakikat*' fazla konuşmadan da söylenir"[121] mealinde bir inançları var, "iki egemen ulus" tarafından imzalanmış anlaşmanın geçerliliğine ve kutsiyetine inanmayı sürdürüyor, İngiliz Kralı'nın "*üstünde kendi adı yazan İncil*" üzerine yemin etmişliğine güveniyorlar.

Povhatanlar tütün sevkiyatını aksatmadan sürdürmeye dursunlar, Virginia Şirketi yeni bir kampanya başlatıyor. Bu defa, Amerika'ya göçmeyi kabul edenlere de adam başına 50 dönüm toprak vaat etmekte, ayrıca ücretsiz seyahat imkânı sunmaktadır. Rakam kısa sürede 100 dönüme çıkarılır. Avrupa'nın "*sefil evsizleri*" akın akın gelir, Sömürge Valisinin milislerinin korumasındaki Povhatan topraklarını gasbetmeye koyulurlar.

"*Kronik savaş*" dedikleri hal, müstemlekecilerin meskûn toprakları işgal ettikleri, Yerlilerin onları kovmaya çalıştıkları süreç. Yirmi yıl (1622-1644) süren kronik savaşta Povhatanlar plantasyonları hedef alırlar. Her akınlarında 350-400 müstemlekeciyi etkisizleştirdikleri anlatılır, ama ölenlerin yerini İngiltere'den yeni gelenler fazlasıyla doldururlar. Öyle ki, 1622'de 1.200 olan Avrupalı nüfus, 1644'te 8.000'e yükselir. Virginia, büyür. Büyüdükçe zenginleşir. Zenginleştikçe zalimleşir. Allah kaşınacak tırnak vermesin deriz ya, "*itlaf edilmeyi hak eden vahşi hayvanlar*"ı çekildikleri topraklarda da rahat bırakmazlar. Ticaret yollarını kesmekte, ekonomik yaptırımlarla boğmaktadırlar. Bu senaryo güneyde Florida'dan kuzeyde Maine'e kadar müstemlekecilerin ayak bastıkları toprakların tümünde böyle sahnelenirken, Povhatan gençlerinin plantasyonlarda iş aramak zorunda kaldıkları onur kırıcı süreç başlar. Bir zamanların gururlu savaşçıları, Afrikalı kölelerin, ipotekli beyazların arasına katılır, köleleştirilirler.

Son muharebe, 1646'da. Povhatanlar, müstemleke valisi Sir William Berkeley'in milisleri karşısında ağır bir bozguna uğrarlar. Pokahontas'ın küçük amcası olan yeni Reis Opeçankanu,[122] İngilizlere esir düşer. Hapishane kayıtları var, yüz yaşındaymış. Öyle dermansızmış ki, "*kiminle konuştuğunu görebilsin diye göz kapaklarını yaverleri kaldırıyorlar*"mış diye anlatıyorlar. Povhatanların "son kralları" iki hafta kadar kaldığı hapishanede bir İngiliz onbaşı tarafından infaz edilmiş.

Prensesin ardından zaten adamakıllı hassaslaşmış olan güç dengesi, bir daha düzelmeyecek şekilde İngilizlerin lehine bozulur. Sir Berkeley'in adamları Opeçankanu'nun yerini alan göstermelik reise yeni bir antlaşma imzalatırlar. Anglo-Amerikan resmî tarihçilerinin "*İlk Antlaşma*" saydıkları buna göre Povhatan ulusu bağımsızlık iddiasını hepten yitirir, İngiliz Kralı'nın tebaası olur. Topraklarını terk etmeyi, kendilerine tahsis edilen bölgelere çekilmeyi kabul ederler.

"Bölgeler" dediğim, ilk rezervasyonlar yavrum. Görün ki, bunların sınırları da kesin değildir. Olan sınırlar da birkaç yıl içinde müstemlekeciler tarafından ihlal edilir, hiç çizilmemiş gibi olurlar. İngilizler bununla yetinmez, Yerlilere "*bahşettikleri rezervasyonlarda yaşama ayrıcalığı*" karşısında her yıl belirli miktarda haraç (balık ve av eti) ödemelerini şart koşarlar. Yine yetmez, Virginia yetkilileriyle görülecek resmî işleri olanlar hariç, Povhatanların avlanmak veya yiyecek toplamak için rezervasyonlarının dışına çıkmaları yasaklanır. Resmî işleri olanların "*Majestelerinin Kraliyet toprakları*"na girişte yaka kartı takmaları istenir.

"Yaka kartı" dedikleri, İkinci Dünya Savaşı'nda Yahudilerin takmaya zorlandıkları altı köşeli Davut yıldızı gibi şeydir, Yerlileri büsbütün rencide etmek için tasarlandığı belirtiliyor, nitekim öyle de olmuş.[123]

Bütün bunlar olup biterken, biz ne yapıyorduk diye bakayım dediydim, meğer "*stratejik bir ada olan*" Girit'i almaya çalışıyormuşuz. 1645'te Sultan I. İbrahim başlatmış, 24 yıl süren kuşatmadan sonra nihayet 1669'da IV. Mehmet zamanında Venediklilerle anlaşmışız, ada bir Osmanlı eyaleti olmuş. Kuşatmanın bu kadar uzun sürmesini, Osmanlı'nın deniz gücündeki yavaşlamaya, dünya standartlarına ayak uyduramamış olmasına bağlıyorlar. Yeni Dünya'da ne olup bittiğiyle zaten hiç ilgilenmemişiz. Bu da böyle.

Necefli Maşrapa!.. *Wabanaki Koalisyonu*

Povhatanların Bölge'nin tek kabileleri olmadığı malum. "Bölge" derken, "Güneydoğu Amerika" dedikleri eyaletlerden söz ediyorum. Yani merkez Virginia; Virginia'nın biri okyanusun üzerindeki Kuzey Carolina, diğeri Tennessee olmak üzere iki hemsınır güney komşusu; kuzeydeki Maryland,

Maryland ile Virginia'nın arasında saat 01.00 istikametinde sıkışmış Federal Başkent Washington DC; batıda, Kentucky ve Batı Virginia. Bunların da batısında, Missouri ve Arkansas'ı kapsayan devasa alan.

Coğrafya dersi de nereden çıktı diyeceksiniz, Amerikan Yerlilerinin en yoğun olarak yaşadıkları toprakları gözünüzün önüne getirin istedim. Reis Opeçankanu'nun öldürüldüğü Jamestown'la Greenwood Le Fleur'ün akıl hocası General Andrew Jackson'ın yaşadığı Nashville'in arası Kadıköy'den Trabzon'a kadarki mesafe: 1079 kilometre. 1622'de başlayan kronik savaş bu eyaletlerin bütününe yayılmış devam etmekte, oymaklar direnmeye çalışmaktadırlar. Yiyecek sıkıntısından bizar olanlar topraklarını yeni gelenlere sudan ucuz devredip Amerika'nın içlerine çekilmeye mecbur bırakılırlarken, Şavni Reisi Tekumse gibi daha uzak görüşlü olanlar, müstemlekecilere arazi satışlarını engellemeye çalışırlar: "*Satış senedine parmak basanın parmağını kesmeli!*"

Reis Tekumse, bana 1960'lı yılların Kıbrıs'ını hatırlatıyor, yavrum. Türk Mukavemet Teşkilatı (TMT) henüz resmen bölünmemiş olan Ada'nın güneyinde yaşayan Türklerin mülklerini Rumlara üç kuruş beş paraya satıp daha güvenli olan kuzey kesimlere göçmelerini önlemeye çalışırdı. TMT militanlarının yasağa uymadıkları için vatan hainliğiyle suçladıkları insanların epeyce bir kısmının adayı terk ettiklerini, bir daha dönmemek üzere İngiltere'ye, Avustralya'ya göçtüklerini hatırlarım. Sonra yeni hayatlar, yeni kimlikler. 1974 çıkartmasında şehit düşenlerin çocuklarının ellerindeki "*Yes, be annem!*" pankartlarını hatırlarsınız, Rum kesimiyle bütünleşmek istiyorlardı. Rum kesimiyle bütünleşmek ve AB vatandaşı olmak. Diyeceğim, büyük resmin göremeyince telefat da büyük oluyor, vesselam.

1670'lerden itibaren bitaraf olan bertaraf olur korkusuyla katılmak zorunda kaldıkları emperyalist savaşlar da var. Atepa'nın atalarının Fransız Bourbon Hanedanı'yla ittifak yapıp Maine'de, İngilizlere karşı savaştıkları "*King William's War*" sekiz yıl (1689-1697) sürüyor. Meğer "Maine" adı da bir Fransız vilayetinden alınma. Bosna-Yeni Bosna gibi olmuş, ben Algonkin ismi sanıyordum. Savaş, Kuzey Amerika sömürgelerine kim hâkim olacak savaşı. Habsburg sürümü Avusturya ve Hollanda'yı yedeğine alan İngiliz Kralı III. William, Fransa'nın XIV. Louis'yle savaşıyor. Massachusetts'teki yerleşimi kuran Püriten papaz Cotton Mather'in Penobscotları "*itlaf edilmeyi hak eden vahşi hayvanlar*" saydığını hatırlayın. Penobscotlar,

Püritenlerin şerrine lanet, Fransız saflarında savaşıyorlar ve boşuna. Kendi halkları bağlamında kazandıkları hiçbir şey yoktur. Kral William'ın savaşı bitiyor, "*Queen Anne's War*" (1702-1713) başlıyor. Neden aynı neden, ancak bu defa New England'a ilaveten bir ikinci cephe açılıyor, Virginia'nın güney komşusu Kuzey Carolina'nın güneyinde.

Kuzeyde Abenaki, Micmac, Pasamakodi (*Passamaquoddy*), Maliseet oymaklarıyla "*Wabanaki Koalisyonu*"nu kuran Penobscotlar, yine Fransız saflarındalar; Çoktavlar, Apaşiler, Natçezler de yardım ediyor. Güney cephesinde Onondaga, Cayuga, Mohawk, Seneca, Oneida oymaklarının kurdukları "*Iroquois Koalisyonu*" İngilizlerle beraber. Onlara da Creek'ler ve Chickasaw'lar yardım ediyorlar. Bunları sayıp döküyorum ya, kör dövüşünü hissedebilesiniz diye. Bir de, bilebildiğim kadarıyla bizde Amerika'nın endemik halkları üzerinde çalışan fazla kimse yok. Bari sizin bir fikriniz olsun ki, yaşlı Penobscot kadınının sözünü ettiği "*Amerika kavramı*"nda içrek eşitsizlikleri, tahakküm biçimlerini, kölelik ve şiddetin yoğurduğu iğrenç geçmişi ıskalayıp dolduruşa gelmeyesiniz.

Fransız vasilerine dairdir...

Pencere: "*Filles du Roi*", Kral'ın Gelinleri

Bugün buradan baktığımızda Yeni Dünya'nın uçsuz bucaksız topraklarının büyük bir kısmının Fransız egemenliği ve kontrolü altında olduğunu hayal etmek bile zor, ama öyleydi. Kuzey Amerika'nın erken tarihi esas itibariyle Yeni Fransa'da (*Nouvelle France*) yerleşik 70.000 Fransız müstemlekeciyle Atlantik sahil şeridinde meskûn İngiliz müstemlekecilerinin toprak ve kaynak hâkimiyeti kavgasıdır.

İngilizlerin Fransızlardan daha sonra geldikleri malum. *Virginia Company* gemileri Çikahomini Nehri'nin ağzında demir attıklarında, Fransız Protestanlar Jamestown'ın 1.500 kilometre güneyinde, Jackson, Florida'da, üstelik kırk yıldır (1564) yerleşiktiler. Meğer Kanuni Sultan Süleyman'ın "*...Sen ki Fransa Vilayeti'nin Kralı Francesko'sun. Benden yardım istemişsin. Sana yardım edip, tahtını sana iade edeceğim...*" diye verdiği sözü tu-

tup, 1536 ve 1542 yıllarında Osmanlı deniz ve kara kuvvetleriyle fiilen desteklediği I. Francesko, 1524'ten itibaren Yeni Dünya'da keşif yaptırmakta, Fransız gemileri Florida ile kuzeydeki Newfoundland arasında mekik dokumaktaymış. Osmanlı arşivlerinde konuya ilişkin neler var diye hep merak ederdim. Bizim cenahta neyin ne kadar farkındaydılar, nasıl yorumluyorlardı, Murat Bardakçı'ya sordum. Konunun duayeni olduğunu bilirsiniz. Bardakçı, arşivlerde Amerika kıtasına dair kayda değer bir şeyin olmadığını söyledi. Habsburglarla uğraştıkları dönemlere denk gelmiş. Francesko'nun Amerika isimli bir yeri ele geçirdiğini biliyorlarmış, ama hepsi bu. Murat Bey, Avrupa'daki Osmanlı elçilerinden raporlar geldiğini, ama okunup değerlendirilmediğini de ekledi. Bir de aklımdayken, Kral'ın asıl adı *François*. İngilizcede *Francis*, İtalyanca ve diğer Latince kökenli dillerde *Francesko* olarak geçiyor, ben de Kanuni'ye uydum "Francesko" diyorum. (Yabancı kaynaklara başvurduğunuzda müellifin dilini kontrol etmeyi ihmal etmeyesiniz, yavrum. Hanedanlar iç içedir, krallar karışınca Avrupa'nın içinden çıkılmaz oluyor.) Her neyse.

Fransızlar 1541'den itibaren Kanada'dalar, kalıcı yerleşimler kurmaya çalışıyorlar; lakin iklim şartları çok sert, Yerliler rahat vermiyor, daha da kötüsü kadın fıkdanı var. 1663'te altı erkeğe bir kadın düşüyor. XIV. Louis'yi (1638-1715) önceki sohbetlerimizden hatırlarsınız. Kendileri, İngiliz Kralı James'in (1567-1625) İncil'e dayandırdığı *"kralların bütün insanlardan daha yüce varlıklar olmaları hasebiyle parlamentolara gerek olmadığı"* söylemini[124] büyük bir iştiyakla benimseyip muhtelif unvanlarına bir de *"Le Roi Soleil"* ("Güneş Kral") logosunu da ekleyen monarktır. *"Devlet benim"* diyerekten ülkesini mutlak monarşiyle yönetmiş, Avrupa'daki Fransız nüfuzunu adamakıllı arttırmıştı. Kral XIV. Louis, Amerika'ya da bütün gücüyle asılır. *Richelieu Nehri* diye bir nehir vardır; Kanada, daha doğrusu Quebec'teki Champlain Gölü'nden doğar, güneye akar, *New France* (Quebec) ile *New England* arasındaki sınırı oluşturur. Bu nehir, 1800'lerin ortalarında demiryolları gelene kadar sınır ötesi ticaret nedeniyle bölge çok çatışmaya neden olmuştu. Adı bile değişti, önceleri bölgenin önde gelen Yerli oymağı Irakuaların adıyla anılıyordu, *"Irakua Nehri"*. Irakualar, gözden düşünce (İngilizlerle birlikte hareket edince) önce *"Chambly"* (ki bir Fransız şehridir), ardından da *Richelieu* Nehri oldu.

Richelieu, malum, XIII. Louis'nin Başbakanı ve Katolik Kardinal. Fransızlar, Irakuaları barışa razı ettiklerinde, bu nehir boyunca diktikleri tah-

kimatlarda görevli 400 kadar asker, bölgeye yerleşme kararı alır ve Fransız Kralı bölgeye 850 gelin adayı gönderir. "*Filles du Roi*" derler, Kral'ın Kızları, Yeni Fransa'daki kadın-erkek nüfusunun dengelenmesi öngörülmektedir. Öyle de olur. 1663-1673 arası nüfusu dengelenir. Bu yıllardan sonra Fransız yerleşimlerinde artan nüfusun yüzde doksanını bölgede doğan bebekler oluşturur.

Pencere: "*Güney Rüzgârının İnsanları*", *Misi-ziibi*, *Messipi*, *Mississippi*

Fransız ticaret gemilerinin mekik dokuduklarını söylediğim Newfoundland ve Quebec, göz önünde yerler değil, açın bir harita New England'ın kuzey-kuzeydoğusuna bakın yavrum. Penobscot memleketi pek soğuktur. Nispeten daha ılımlı Hanover'da bile (Dartmouth'un olduğu kasaba) kapalı garajdaki otomobile gece yatarken yağ donmasın diye ısıtıcı koyardık. Uykuya dalmadan önceki son cümle, "Arabayı prize taktın mı?" olurdu. Diyeceğim, Fransız yerleşimcilerinin 1599'da kurdukları on altı ticaret merkezinden sadece beşinin zemheriyi atlatabildiği söylentisinin doğru olduğu kişisel tecrübeyle sabit!

Kanada'daki ilk kalıcı yerleşimleri, Jamestown'la aynı yılda (1608) kurulan Quebec. Quebec'in özgün adı "*Nouvelle France*". Hollandalıların New York'a, daha doğrusu *Nieuw Amsterdam*'a çıkmaları da aynı yıl. Hollandalıların sömürgecilerin hepsinden daha atak olduklarından söz etmiştik, bunların Karayip Adaları'nda köle ve kürk ticareti yapan Peter Minuit (1580-1638) diye şeytana pabucunu ters giydirebilen bir de ünlü ataları var. 1626 yılında *Dutch West India Company*'nin başına getirdikleri bu kurnaz adam, şimdiki New York eyaletinin Manhattan adasını Yerli oymaklardan 60 guldene satın alıyor. Birkaç yıl sonra Staten Adası'nı da yine 60 guldene alıyor. 60 guldenin bugünün parasıyla kaç dolar olduğu hesaplanamıyor, yavrum; 24 dolar olduğunu söyleyen de var, 15.000 dolar olduğunu da. İnsana Sülün Osman'ı hatırlatan bir dalavere gibi geliyor değil mi, bakın nasıl aklanıyor. Hanover'da James Vigneau diye Fransız kökenli Amerikalı bir arkadaşım vardı, ses dalgaları araştırmaları yapan ödüllü bir fizikçiydi. Günlerden bir gün, New York'un Yerlilerin elinden nasıl alındığını konuşuyoruz; o sıralarda benim Penobscotlarla ahbaplık ettiğimi de biliyor, açıkça dillendirmiyor, ama

işgüzarlık yaptığımı düşündüğünün de farkındayım. Bir gün Atepa'yı görmeye gidiyorum, *"Hollandalı ile pazarlık yapan o Reis var ya,"* diye başladı.

"Sanma ki 'hey, toprak Büyük Ruhu'ndur adamım, toprağın sahibi olmaz' demiş olsun. Öyle olsaydı, Manhattan'ı Hollandalılarla paylaşırlardı. Bakma sen, Amerikan Yerlileri mülkiyet hakkından anlarlardı. Minuit'le el sıkışan o reis kimdiyse, büyük ihtimalle ya bu alışverişten bir şey kaybetmedi ya da en azından ne yaptığını biliyordu." Yani? *"Yani, Reis büyük ihtimalle kendisine ait olmayan toprağı 'sattı', parayı cebine koydu."*

Hanover, malum, New Hampshire'da. 1620'den itibaren Massachusetts'e gelen on binlerce İngiliz müstemlekeci, bölgeye sığmaz, batıdaki New Hampshire topraklarına taşar olmuşlar. Özellikle de Cos Cob Katliamı'ndan (1641) sonra Penobscotların intikam almaları var. Öldürebildiklerini öldürür, kaçırabildiklerini Kanada'ya götürür, oradaki tanıdık Fransız tüccarlara satarlarmış. Tanıdık derken, Fransız tüccarların Mayflower'dan bir kuşak önceden beri bölgede olan, dillerini bilen, Şaman tanrılarına karışmayan, Kızılderililere saygıda kusur etmeyen misafirler olarak algılandıklarını düşünün. İngilizleri satarken, ekonomik çıkar gözetmekten ziyade dostluk gösterisi yaptıkları söylenir. Onları satın alan Fransızlar da, Katolikliğe ihtida ettikleri ve sınırı geçmeye kalkışmadıkları sürece, İngilizlerin özgür yurttaşlar olarak Kanada'da serbestçe dolaşmalarına izin verirlermiş. James Vigneau'dan işin bu tarafını dinledikten sonra ne diyeceğimi bilemediğimi tahmin edersiniz. Meseleye böyle bakınca, ne o Minuit dedikleri zata ne de Hollandalıların son tahlilde tütün ve köle taşıyan gemilerini korusunlar diye Manhattan'a diktikleri istihkâmları yıkan (1664) İngilizlere söyleyecek pek bir söz kalmamıştı yavrum.

Eliniz değmişken, New York eyalet haritasına da bir bakın. Kuzey Batıda Kanada ile ABD arasındaki gölleri göreceksiniz. "Büyük Göller" diye bilinen bu bölge, dünyadaki en büyük tatlı su havzasıdır. Birbirine bağlı beş tatlı su gölünden oluşuyor, keşfeden de Samuel de Champlain (1574-1635) isimli bir Fransız seyir zabiti. Kalkmış gitmiş 1634'te Michigan Gölü'nün kıyısındaki Green Bay'i kurmuş, bir yıl sonra da orada ölmüş. Green Bay mezrasının o zamanki adı, *Le Baye Des Puants*'mış, günümüzde 350 bin nüfuslu bir şehir. Sonra Jacques Marquette (1637-1675) diye bir Cizvit Papazı var. O da Yerlileri ihtida ettirmek için uğraşırken Algonkin lehçelerini öğrenmiş. *Ogapa*'lardan Göller Bölgesi'nden güneye akan nehrin Pasifik Okyanusu'na

açıldığını duymuş. Amerikalıların "*Quapaws*" dedikleri insanlardır bunlar, Atepa'nın broşürlerinde *O-gah-pah* diye geçerdi, 21 oymaklı bir ulusmuşlar. Şimdi tabii nehirlerin üzerinden Pasifik'e açılmak ticaret yapanlar için büyük saadet; Papaz Efendi nehri keşfe çıkmış, "Arkansas" Nehri'nin "Mississippi" ile birleştiği dirseğe ulaşmış.

Nehirlerin adlarını koyanlar da Fransızlar. Günümüzde bir eyaletin adı olan "*Arkansas*" aslında kâşiflerin Ogapa'lara yakıştırdıkları bir isim. İllini lehçesinde "*Güney Rüzgârının İnsanları*" demekmiş, iyi de yakıştırmışlar doğrusu. Rahip Marquette'le tanıştıklarında, Mississippi nehrinin batı yakasında, günümüzde Arkansas City'ye bağlı, 13 bin nüfuslu Desha ilçesinde dört köyleri varmış. ("*County*" sözcüğünü "ilçe" diye çeviriyorum, siz belki daha doğru bir tanım bulabilirsiniz.) Uçsuz bucaksınız gürgen ormanlarında yaşayan envaiçeşit av hayvanı, alüvyonlu topraklar ki kuru diken atsanız yeşerir, tek kusuru taşkınlar, yine de bereketli tarım yapılan muhteşem bir coğrafya, Ogapa memleketi. Bir de adam gibi insanlardır, hem Fransız kâşiflerine karşı misafirperverlerdir hem de sonraki yıllarda bölgeye sığınan tehcir mağdurları Çoktav, Çeroki ve Çikasav (*Chickasaw*) oymaklarına yardımcı olurlar.

Hasılı, Kuzey Amerika'daki Fransızlar dendiğinde kıtanın keşfinin büyük ölçüde onların sayesinde derinleştiğini düşüneceksiniz, yavrum. İngilizler "*The world is my oyster*" düsturu doğrultusunda istiridyenin peşinden giderler, ama Amerika'yı adım adım keşfedip kayıt düşenler Fransızlar. Fikriniz olsun diye söylüyorum, Mississippi'nin batısı *Hernando de Soto, Louis Joliet, René-Robert Cavelier, Sieur de La Salle, Henri de Tonti, Pierre Laclede Liguest, Francis d'Armond* gibi gözüpek kâşiflerden sorulur desem yeridir. ABD'yi oluşturan 50 eyaletten 26'sının adının doğrudan Algonkin dilinden gelmesinde bu insanların payı büyüktür. İngilizlere kalsa, büyük ihtimalle ya bir krallarının adını verir ya da "Idaho" gibi bir isim uydururlardı. İşin doğrusu, "sömürgeciler" diye kestirip atamıyorsam, "yerleşimciler" demeyi tercih ediyorsam, nedeni biraz da bu kâşiflerdir, yavrum.

"Sömürmek" başka, Pierre Laclede Liguest gibi, İber Yarımadası'nın Pirene Dağları'nda doğup, muhteşem Arkansas'ın daha da muhteşem Mississippi ile birleştiği yerde kıvrılıp ölmek bambaşka diye düşünürüm, üstelik bir de şehir kurmuşken Orta Amerika'da. Missouri'nin üstündeki üç milyon nüfuslu St. Louis'den bahsediyorum, yavrum. St. Louis'yi illa

ki duymuşsunuzdur. Sazı, cazı, festivalleri derken ABD'nin en "*seksi*" şehirlerinden birisidir denir. İsmini Blanche'ın kocası, II. Philip'in oğlu Aslan Yürekli "Aziz" Louis'den alır. Azizliği nereden diyeceksiniz, 1297'de Papa VIII. Boniface öyle uygun görmüş. Ölümünden yetmiş yıl kadar sonra "Saint" ilan etmişler. Bundan beş yüz küsur yıl sonra, 1765'te Missouri bölgesine yerleşen Fransız müstemlekeciler, Mississippi ile Missouri nehirlerinin kavşağında kurdukları kürk ticaret merkezine St. Louis adını veriyorlar. Günümüz şehri o köyden büyüyor.

(Yeri gelmişken, o tarihlerde bizim buralarda III. Mustafa tahtta, 1757-1774. "Cihangir" mahlasıyla kaleme aldığı şu dörtlüğüne bakın, yavrum, Osmanlı hanedanı daha o zamandan havlu atmış demez misiniz? "*Yıkalıpdur bu cihan sanma ki bizde düzele/ Devlet-i çerh-i deni verdi kâmu müptezele/ Şimdi ebvab-i saadetle gezen hep hazele/ İşimiz kaldı hemân merhamet-i Lem Yezel'e.*" Günümüz Türkçesinde mealen; "*Bu dünya yıkalıp gitmektedir, sanma ki bizde düzele/ Aşağılık felek tümden bıraktı devleti müptezele/ Şimdi saadet kapılarında gezen hepten alçaklıktır/ İşimiz artık kaldı Allah'ın merhametine.*" Saygın Osmanlı tarihçileri, III. Ahmet'in İslam ve Osmanlı tarihlerini iyi bilen, hayli donanımlı bir entelektüel olduğunu yazarlar, yavrum. "İş başına getirecek kıymetli kimseleri bulamamanın üzüntüsü içinde" vefat etmişmiş. Bu doğruysa, bugün bile en büyük derdimiz olan liyakat sorununu 250 yıldır çözememiş olmamız vahimdir. Siz siz olun, bari 21. yüzyılda halletmeye bakın. Ola ki, VIII. Louis gibi son tahlilde cihan fatihi olmayan bir kralın maddi ve manevi terekesini yaşatmayı beceren tarih bilincimizin eksikliğindendir. Bir de, III. Ahmet'in Cankurtaran'da yaptırdığı çeşmeye kendisininkini değil, Hanedanın kurucusu Osman Gazi'nin (1259-1326) adını vermiş olsaydı, imparatorluktan bizlere kalan miras nasıl bir şey olurdu diye düşünmeden edemiyorum, yavrum. Ne kadar yanlı olursa olsun, insanoğlunun bu dünyadaki tecrübesini aktaran tarih. Bebeğe ateşe çıplak elle dokunursa yanacağını öğreteceksiniz ki, maşa kullanmayı bilsin. Bu da böyle.)

Her neyse. İki dil, iki kültür, iki muhteşem nehir, her yiğidin harcı değil. Aklımdayken, "Mississippi"nin adı da "Ulu/Yüce Nehir" anlamında "*Misi-ziibi*" sözcüğünden gelir. Fransız kâşifler Algonkin dilindeki kelimeyi "*Messipi*" olarak algılamış, öyle kullanmışlar. "*Mississippi*"ye dönüştürenler İngilizler. *Messipi*'nin keşfi, Büyük Göller yöresini Meksika Körfezi ile irtibatlandırır. Kısa süre içinde iki yakasında kurulan ticaret merkezleri (hisar-

lar) 1688'de Teksas'ın, 1701'de Detroit'in, 1718'de New Orleans'ın, 1719'da Baton Rogue'un iskânıyla sonuçlanır. Şimdi bana sorarsanız, New Orleans deyince durmak lazım, yavrum! Emoji kullanıyor olsam buraya kocaman bir gülüş koyardım. (Az sonra!)

Pencere: Kardinal Richelieu, *"Doğal Fransızlar"*

Avrupalı müstemlekecilerle Yerli halkın arası hiçbir zaman güllük gülistanlık değildir. Bununla beraber Fransızların bu hususta farklılaştıkları da bir vakıadır, hatta karaya ayak bastıklarından itibaren iyi ilişkiler geliştirdikleri de anlatır. Bunun nedenini Fransızların Yerlileri değiştirmeye kalkışmamış olmalarıyla açıklarlar. Bir diğer nedeni de toprak için rekabet etmemeleriymiş. Amerika kıtasına yeni geldikleri 1530'lu ve 40'lı yıllarda kürk ticaretine yoğunlaşmışlar ki, Yerliler kürk işlemeyi iyi bilirlermiş. Kısa bir süre içinde Fransız müstemlekeciler gemilerini kürkle doldurup kışı geçirmek üzere sonbaharda Avrupa'ya dönmeyi, ilkbaharda kap kacak, silah, hatta at gibi talep gören mallarla geri gelmeyi âdet edinmişler. Algonkin dilleri öğrenir, yerel halkla birlikte ava çıkarlarmış.

Nitekim, Amerikalıların ünlü tarihçileri Francis Parkman'ın *"İspanyol medeniyeti Yerlileri ezdi, İngiliz medeniyeti onları cezbetti ve yok saydı, Fransız medeniyeti onlara değer verdi ve kucakladı"* diye bir tespiti vardır. Boston Brahminleri'nin "en mutena" bir ilahiyatçısının Harvard çıkışlı *"hukuk dehası"* oğlu olan Parkman (1823-1893), asıl ününü *"epik tarihçi"* olarak yapar, hatta İngiliz Gibbons'a (1737-1794) eş tutulur. Öyle de olmalı diye düşünürüm, eserlerinde[125] Yerlilerden söz ederken kullandığı şefkatli dil, Gibbons'ın Romalıları hikâye ederken kullandığı sevda dilini anımsatır. Francis Parkman nezdinde sevilesi, sakınılması gereken varlıklardır Amerikan Yerlileri, ama nihayetinde endemik nebatat faslından birtakım canlılardan ibarettirler, deyin ki Yeni Dünya'nın o fevkalâde zengin bitki örtüsünün parçası.

Olsun. Gerçek şu ki, İngilizler Yerlileri *"God'ın kendilerine tahsis ettiği topraklarda"* yaşama haklarına müdahale etme cüretinde bulunan ikincisınıf bir ırk olarak görüyor, hatta Avrupa'dan taşıdıkları salgın hastalıklardan ölüyor olmalarını *"ilahi ceza"* sayıyorlardı. (Nasihatname serisinin ilk kitabında sözünü ettiğim Cemaat reislerinden John Winthrop'u (1587-

1649) hatırlarsınız: "*...'Yeni İsrailoğulları olarak seçildiklerini' anladı. Yehova'ya inandı. Müritlerini topladı. Yeni Dünyayı 'İsa adına fethetmek' üzere yola çıktılar. Yehova sözünü tuttu, İsrailoğullarını Kızıl Deniz'den geçirdiği gibi geçirdi Püritenleri, okyanustan. Sözünü tuttu, Yeni Filistin'e/* yani Massachusetts'e/ *getirdi. Karaya ayak basar basmaz, John Winthrop tuttu, İsa'nın ilk öncü karakolu'nu inşa etti; 'Mesih yeryüzüne geri dönüp kendi krallığını ilan edeceği zaman hazır bulunsun' diye de 'bir tepe üzerinde bir şehir' başlattı. Yehova sözünü tuttu, 'Yeni Kudüs'ü/* yani Boston'ı/ *kutsadı.*" Her neyse. Fransızlar, İngiliz yerleşimcilerinin "*itlaf edilmeyi hak eden vahşi hayvanlar*" olarak gördükleri Yerlileri adam yerine koyarlar. Öyle ki daha Richard Mather'in (1596-1669) Massachusetts'e göçtüğü 1635 yılında Başbakan-Kardinal Richelieu'nun "*Katolik inancını benimseyen Amerikan Yerlileri*"ne Fransız vatandaşlığı tanıyan yasası sekiz yıldır yürürlüktedir. Başbakan Richelieu'nun 1627 yılında çıkardığı bu yasaya göre, Katolik olan her Yerli, "*doğal Fransızlar*"la (yani, "doğma büyüme" Fransızlarla) eşit haklara sahip olur:

"*Katolik akaidini öğrenen ve öğrendiğini kanıtlayan herkes, Yeni Fransa'da (*Quebec'de*) gerçek Fransızlar gibi yaşamak, vatandaşlık belgesi almak zorunda kalmadan ticaret yapmak, eğitim görmek, bağış ve/veya miras almak veya bırakmak hakkına sahiptir.*"[126]

Böylesine radikal bir yasa çıkarma cesaretini gösteren adamı merak ediyorsunuzdur. "Uluslararası İlişkiler Çalışmaları Derneği" diye akademik bir STK var, bir de onun çatısı altında Türkçe-İngilizce online yayın yapan "TUİÇ Akademi". Sağ olsunlar, Kardinal Richelieu'ya (1585-1642) dair aşağıdaki bilgileri özetlemişler. Aynen alıntılıyorum:

"*Gerçek adı Armand-Jean Cardinal du Plessis de Richelieu olan Kardinal Richelieu, Fransız devlet adamı, eski başbakan ve din adamıdır. 'Realpolitik Okulu'nun ilk teorisyen ve pratisyenlerindendir. Bugün realizmin ve realist diplomasinin babası olarak bilinen Kardinal Richelieu ekolünün düşüncesi, o günlerde 'devlet çıkarı' anlamına gelen 'Raison d'Etat' kavramıyla bilinmektedir. Bugünkü modern dış politikanın temelleri Richelieu'nun dış politikada en önemli şeyin ülke menfaati olduğu düşüncesine dayanmaktadır. XIII. Louis döneminde, Fransız tipi monarşinin ve merkezi otoritenin temelleri atılırken ilk başbakan olmuş, dini ve dünyevi otoriteleri birleştirmiştir. Katolik Kilisesi kardinali olan Richelieu, devrim niteliğindeki düşünceleriyle,*

görevli olduğu Fransız devletinin çıkarlarını Kilise'nin üstünde tutmuştur. Fransa'yı önde gelen bir devlete ve dönemin dünya gücüne dönüştüren Otuz Yıl Savaşları'nda, Katolik Avusturya'yı değil, Protestan güçleri desteklemiştir. Kardinal Richelieu, Orta Çağ Dönemi'nde devletin çıkarları için ahlaki ve dini kısıtlamalar yapan tek devlet adamı olmuştur. Devlet karşıtlarının eleştirilerine rağmen Richelieu'nun başarıları dikkat çekmektedir. 17. yüzyılda Fransa, büyük ölçüde topraklarını genişleten ve Avrupa'da bir dönüm noktası olan Vestfalya Barışı'nı (1648) takiben baskın bir ülkeye dönüşmüştür. Otuz Yıl Savaşları'nın sonunda, bir yandan 'Raison d'Etat' doktrini Avrupa diplomasinin yol göstericisi olsa da, öte yandan bireysel devletler için bir mantık çerçevesi oluşturmasına rağmen, genel manada küresel sorunlara çözüm getirmekte yetersiz kalmıştır. Richelieu karşımıza, romantik Fransız yazar Alexandre Dumas'nın en önemli eserlerinden olan 'Üç Silahşörler' romanında bir lider, daha sonraki film uyarlamalarındaysa muhalif, kötü karakter olarak çıkmaktadır. Edebiyat ve sinema alanlarında farklı portreler çizilse de güçlü bir hükümdar olarak yansıtılmıştır."

Akademik bir yayına yakışan Türkçe değil maalesef, muhtemelen çeviridir. Ne yapalım, buna da şükür diyelim, yerli oymakların neden bir federasyon altında birleşemediklerine, toprak satışlarının önlenemediğine de ışık tutuyor. "*Sevgiyle alabilecekken niye zor kullanarak almayı tercih ediyorsunuz?*" diye soruyorlardı ya Virginia Povhatanları İngilizlere, Fransızlarla yaşanılan deneyimleri hayli farklı olmuş, hatta az sonra anlatacağım gibi o gün bugün Anglo-Amerikan–Fransız ilişkilerini etkilemiş.

Necefli Maşrapa!.. Kral XIII. Louis

Anglo-Amerikan–Fransız ilişkileri denince, 1610-1643 arası Fransız tahtında oturan Kral XIII. Louis'den söz etmeden olmaz. Habsburgların güçlü rakibi Bourbon Hanedanı'nın ilk kralı IV. Henry'nin (1553-1610) oğlu. Babasının suikaste uğramasının ardından dokuz yaşında tahta geçtiğinde ülkenin dizlerini ele alan anne, Medicigillerden, Toskana kralının Floransa doğumlu kızı, İtalyan Marie (Fransızcada, *Marie de Médicis*). Medicileri, Michelangelo'dan (1475-1564) hatırlayacaksınız, o muhteşem Davut heykelini onlar finanse etmişlerdi. 14. ve 17. yüzyıllar arasında Floransa'da hü-

küm süren Mediciler, üç papa, çok sayıda Floransa hükümdarı ve Fransa kraliyet mensubu yetiştirmiş etkin bir sülaledir.

Kocasının ölümü üzerine Fransa'ya naip olan Marie, vasat zekâlı, kifayetsiz muhteris bir kadınmış derler. Bir de "*marki*" yaptığı İtalyan gözdesi vardır. Papa bu adam aracılığıyla Marie'yi yönetmeye, Fransa'da yükselen Protestanlığı bastırmaya çalışırmış. Başarılı da olur, Marie hem oğlu Louis'yi İspanya'nın Katolik Kralı III. Philip'in kızı Habsburg sürümünden Avusturyalı Prenses Anne ile evlendirir, hem de kız kardeşini İspanyol sarayına verir. (Fransız-İspanyol ve Avusturya sarayları arasındaki ilişkiye mim koyun, yavrum, az sonra günümüz Avrupa Birliği'ni şekillendiren derin aristokrasiden bahsettiğimizde resmin bütününü görmenize yardımcı olacak.) Ne ki, oğlu tek durmayacaktır.

1617'de henüz on yedi yaşındayken Louis ayaklanır, annesinin gözdesini infaz ettirir, Marie'yi de asilleri geleneksel olarak kapattıkları bir şato var, oraya hapseder. İki yıl kadar sonra kadın şatodan kaçar, kendisine sadık kalan askerleri toplar, isyan çıkarır. ("*Bourbon kadınları*" pek ünlüdürler, yavrum, unutturmayın da bir ara size anlatayım.) Bu noktada araya girenin kim olduğunu tahmin edersiniz: Kardinal Richelieu. Richelieu, ana ile oğulun arasını buluyor, ama anlaşılan kadının ihtirası aklının önündedir, Richelieu'yu başbakanlıktan uzaklaştırmaya çalışıyor, başaramayınca Brüksel'e, oradan da Köln'e kaçıyor, orada ölüyor.

Bourbon Hanedanı'nı güçlendiren, Kardinal'in dur durak bilmeyen enerjisi ve zekâsıdır denir. XIII. Louis'yi Avrupa'nın en güçlü kralı haline getiren, Fransa'nın gelecek 25 yılını düzenleyen kendisiymiş. Güçlü bir donanma inşa etmiş, Habsburg Hanedan'ını sindirmiş, Fransız soylularını Kral'ın arkasında birleştirmiş, Fransız Protestanlarını (*Huguenot*'ları) zapturapt altına almış. Daha da önemlisi, ters göç başlatmış, İtalya'ya göçen Fransız sanatçıları büyük telifler ödeyerek geri dönmeye ikna etmiş. Richelieu'nun 1627 yurttaşlık yasasını teşvik etmiş, Yeni Fransa ve Quebec yerleşimlerinin Batı istikametinde büyümelerini sağlayacak önlemler almış. Bu arada bir de dedikodu: Fransız-Avusturyalı evlilikleri hiçbir zaman iyi gitmezmiş. Nitekim Prenses Anne, XIII. Louis'ye (1638-1715) yirmi beş yıl süreyle evlat vermemiş. Kral'ın ölümünden ancak beş yıl önce 1638'de bir erkek çocuk doğurmuş. *Le Roi-Soleil* (Güneş Kral) oğlunun mürüvvetini görmemiş. Olsun. XIV. Louis'ye, "*Bourbon Hanedanı'nın Yıldız Kralı*" derler. Tahta çıktı-

ğında beş yaşında olduğundan, Fransa'nın başına yine bir kadın naip geçmiş; bu defa da Avusturya Prensesi Anne.

Pencere: Jean Baptiste LeFlau'dan George Wallace'a

Atlantik'in öteki yakasında Binbaşı Jean Baptiste LeFlau, yeni görev yeri *Fort Condé* karakoluna 1690'da intikal etmiş. Jean Baptiste binbaşı, Çoktavların son reisleri Greenwood LeFleur'nün dedesi oluyor. Bahse konu karakol da Richelieu'nun Meksika Körfezi'nin kıyısındaki minik Fransız ticaret yerleşimi "Mobille"i savunmak için kurdurduğu istihkâm. XIV. Louis ile akran olan Jean Baptiste'in o zamanki soyadı, "LeFlau". Sonra bir fasıl "LeFleuer" oluyor, ardından İngilizceleştiriliyor, "LeFlor"a dönüşüyor.

Günümüzde Alabama eyaletinin devasa bir liman kenti olan "Mobil"i 1702'de resmen kuran XIV. Louis yönetimi. Şehir, 1763-1780 arasında İngiliz hâkimiyetinde, yazılışı değişiyor, "l"lerden birisi düşüyor, "Mobil" oluyor. 1780-1814 arası İspanyollarda, Cizvit Katolik Piskoposluğu. Ünlü Cizvit ruhban okulu, "*Spring Hill Jesuit College*" 1830'da kurulmuş.

Mobil yöresi, pamuk memleketi, Mississippi ve Alabama eyaletlerinde yetiştirilen pamuk kuzeyden Mobil Nehri üzerinden şehrin limanına indiriliyor, oradan denizaşırı sevk ediliyor. Emek yoğun bir tarım olan pamuk, köle demek. Bir yanda Afrika'dan tıklım tıkış gelen köleler, öte yanda rıhtıma yığılan pamuk balyaları, Mobil önemli bir ticaret merkezi olarak parlarken Jean Baptiste oyuna katılmakta gecikmiyor. 1735'te bir Çoktav kadınla evleniyor, kadının adı "Jeanne Boissinot". Katolik Kilisesi kayıtları bu kadından olan üç çocuğunun da vaftiz edildiğini gösteriyor. Jeanne Boissinot genç yaşta öldüğünde, dede LeFlau yine bir "Jeanne" ile evleniyor: "Jeanne Girard". Özgün Algonkin isimlerinin Pokahontas'ın "Rebecca" olmasını izleyen yüz yıl içinde hemen tamamen kaybolmuş olduğu dikkatinizden kaçmamıştır. Asimilasyonun bu denli hızlı olmasını Atepa'nın havanda su dövdüğünün işareti saymış, üzülmüş olduğumu hatırlıyorum. Meğer Yerlilerin Avrupalı müstemlekecilerle evlenmeleri sıradan bir olay; din, dil, ırk gibi "modern" farklılıklara takılmıyorlar. Quebec arşivlerindeki kayıtlar en çok da Fransızlarla evlendiklerini gösterirmiş. Her neyse. Jean Baptiste binbaşının Jeanne Girard'dan doğan üçüncü çocuğu, Çoktavları bitiren o ma-

hut "*Dancing Rabbit Creek*" antlaşmasını imzalayan Greenwood LeFleur'ün babası, Louis LeFlau.

Louis LeFlau'nün 1790'lı yıllarda özellikle de Çoktav oymağıyla ticaret yaptığına dair kayıtlar da mebzulmuş. Florida'daki sahil yerleşimi Pensacola'dan başta giyim kuşam, lüks eşyalar, bazen de erzak alır, seyrüsefere elverişli nehirler üzerinden götürür, Mississippi'deki Natchez'de satarmış. "Natchez" orada yaşayan Yerli oymağın adı. Her neyse, zamanla iki şehir arasında mekik seferleri düzenlemiş ve hayli para kazanmış. Bu süreçte "*Çoktav'ların 'çok eşlilik' geleneğini de memnuniyetle benimsemiş*" olduğu anlaşılıyor. Öyle ki Reis Puşmataha'nın (1764-1824) Fransız kırması iki yeğeniyle birden evlenmiş; biri "Nancy", öteki "Rebecca" Cravat. 1798 itibariyle bu hanımlardan doğmuş olan üç çocuğu var, birisi Greenwood.

Greenwood, 1800 yılının Haziran'ında babasının Pearl Nehri üzerinde "LeFleurs Kayalıkları" (*LeFleurs Bluff*) diye bilinen (ve sonraları Mississippi eyaletinin Jackson şehrine dönüşecek olan) mevkide inşa ettirdiği malikânede doğmuş.[127] Anlaşılan o ki, Nashville'li Binbaşı Donley'ye teslim edilen çocuk, ezik bir Çoktav delikanlısı değilmiş, yavrum. Donley'nin kızı Rosa ile yaptığı evliliğinin dünürlerin ortaklığını kolaylaştıracağı da hesaba katılmış. Bir yerde iki ailenin birlikte hayvancılık işine girdiklerini okuduğumu hatırlıyorum, hatta bölgedeki ilk büyükbaş sürüleri bunlarınmış. Reis Puşmataha'nın toprak "*satış senedine parmak basanın parmağını kesmeli!*" diyen Tekumse'yi, "*Bu beyaz Amerikalılar... bizimle dürüst ticaret yaptılar, kumaşlarını, silahlarını, alet ve edevatlarını ve Çoktavların ihtiyacı olan ama yapmadığı diğer şeyleri verdiler... Hastalarımızı otadılar; yoksullarımızı giydirdiler; açlarımızı doyurdular...*" diye savuşturmuş olmasını anlıyor insan. Kim bilir, belki de Fransızların barışçıl tutumlarından olmasa, Greenwood halkını Gözyaşı Yolağı'na salan anlaşmayı imzalamazdı.

Amerikan İç Savaşı'nın (1861-1865) son yıllarına kadar rıhtımına kölelerin boca edildiği sefil bir yerleşim, Mobil. Görün ki kötü şöhreti halen de değişmiş değil, yavrum. Ku Klux Klan'ı yeşerten, yetmez, kol kanat geren hastalıklı ırkçılığıyla ünlüdür. George Wallace (1919-1998) diye, Trump'ı mumla aratan hain bir valileri vardı bunların. 1962'de Alabama Üniversitesi'nin etrafını ipten kazıktan kurtulmuş milis kuvvetleriyle sarmış, başıbozuk sergerdeler namlularını Karaderili öğrencilere çevirmiş, kampüse girmeye kalkanları kurşunlamak için fırsat kolluyorlardı.

Bu Wallace, üç veya dört kez ABD başkan adayı da oldu. Seçim sloganı hâlâ kulaklarımda çınlar: "*Segregation now! Segregation tomorrow! Segregation forever!*"

"Segregation" sözcüğünün lügat karşılığı "*ayırım*". Kelimenin atıf yaptığı mezalimi karşılamadığı için slogan Türkçeye çevrilince yumuşuyor, hatta anlamsızlaşıyor, yavrum: "*Bugün ayırım! Yarın ayırım! Sonsuza dek ayırım!*" Anadiliniz Türkçeyse, "*İyi ya, ne olmuş*" bile diyebilirsiniz. Gelin de, onu gecenin bir saatinde kulübelerinden alınıp, diri diri yakılan Karaderili gençlere sorun. Ku Klux Klan dedikleri, gecenin karanlığında alev alev yanan devasa haçlar, kukuletalarla örtülü yüzler, Vaiz Edwards'ın cehennem ateşi, kükürt dumanı, Salem'in kavrulan cadıları, iblisler, "*Yaşayan Azizler*". Hasılı, Allah'ın özene bezene yarattığı güzelim topraklara ağıza alınamayacak kadar galiz ihanet.

Az daha ABD'ye başkan seçiliyordu ki, yirmi bir yaşında Wisconsin'li bir beyaz genç adam kuzeyden geldi vurdu Wallace'ı. Aynı genç adamın Başkan Yardımcısı Nixon'ı da hedefe aldığını söylerler. O zamanlar Amerika'nın böyle bir damarı vardı. Wallace ölmedi, ama belden aşağısı felç oldu, başkanlık yarışından çekilmek zorunda kaldı. Olsun. Yokluğunda bile 10 milyon oy toplamıştı.

Bu anlattığım 1972'deydi, yavrum. Sonraki yıllarda Wallace bir daha, bir daha seçime girdi. Başkan olamadı, ama 1983'te yeniden Alabama Valisi seçildi, hem de siyahı, beyazı hepsinin oylarıyla ve ezici çoğunlukla! Ne oldu da oldu diye sormalısınız; ben de sizleri, Hazret nedamet getirdi, Karaderili aktivistlerden özür diledi diye aydınlatmalıyım. İnanması zor ama "*Segregation forever!*" diye beyaz seçmenlerine söz veren riyakâr, tuttu yarım düzineden fazla Karaderili'yi eyaletin en yüksek mevkilerine atadı ki, o gün bugün ABD tarihinde görülmemiş bir siyasi harekettir derler. Buradan baktığımda kim kimi sattı diye merak ettiğimi de itiraf etmeliyim. Atepa'nın Alex Haley'ye soğuk durmasının, Karadelililere empati geliştiremiyor olmasının nedenleri buralarda mı aranmalı diye düşündüğüm de olmadı değil. Konduramıyordum, ama bir de o anlattığım "*Karaderili Amerikalıların uğradıkları tarihi haksızlıklar*"ın tazmini için talep edilen 50 milyar dolar meselesi vardı. O iş ne oldu, bilemiyorum. Her halükârda olan o kızcağıza oldu, öldüğü ile kaldı fakir.

O kızcağız dediğim, "*Southern Christian Leadership Conference*" ("Güney Hıristiyanları Platformu" diye çevirsem olur) aktivistlerinden, dört çocuklu bir anneydi. Martin Luther King'in meşhur Selma-Montgomery yürüyüşüne destek vermek için ta Michigan'dan gelen insan hakları aktivistlerini arabasına doldurmuş, King'in mitingine getirmişti. Belleğimde gazetelerde çıkan fotoğrafları Mary White'ın yüzüyle karışır, sanki aynı inançlı yüz, aynı masum gözler. Kadıncağızı o akşamüstü Ku Klux Klan'cılar arabasının içinde tek kurşunla infaz ettiler. ⓿

Nasıl olduysa oldu, o yıllara kadar KKK'yı doğrudan hedef almaya yanaşmayan FBI bu defa katilleri yakaladı. Görülmemiş bir şey daha oldu, "*Beyaz jüri, beyaz katilleri mahkûm etti*". Bu gelişme Klan'ın yıldızının sönmeye başlaması olarak yorumlandı, Başkan Lyndon Johnson bile "*külahlı yobazlar cemiyeti*" demişti. Olsun. Alabama iflah olmaz, yavrum. Yenilerde gördüm, *Birmingham Real Time News* gazetesinde 2000-2016 arası Alabama'da meydana gelen 12 toplu cinayet olayında 64 kişinin öldüğünü bildiriyordu ki, benim bildiğim 2018'de, 2019'da işlenen başka çoklu cinayetler de var, maktullerin hemen hepsi silahsız Karadereliler. ABD'yi oluşturan bileşenlerin birbirleriyle muhabbeti söz konusu değil, bu gidişle olacağı da yok.

Pencere: *"Peynir yiyen teslimiyetçi maymunlar"*

Bu da ne diyeceksiniz. Hakaret, yavrum. "*Cheese-eating surrender monkeys*", Amerikalıların Fransızlara müstahak gördükleri hakaret. Bana yan baktı diye adam vuran insanlarız, bir de kendimizi dünyanın en küfürbaz milleti sayarız. Öyle değil. Hakaret, Amerikan siyaset dünyasının mütemmim cüzüdür. Orada bir de yandaş televizyon sunucuları ya da gazeteciler tarafından üretilen "*yaratıcı*" sövgüler olur. Muhalif olunan yerli veya yabancı politikacıları aşağılamak ya da karalamak için kullanılmaları "*düşünce özgürlüğü*"ne girer, "*demokratik hak*" sayılır. Bir ABD başkanını, pekâlâ da dişlerinden kan damlayan bir vampir gibi mesela, resmedebilirsiniz, bizden farkları "hakaret"e yükledikleri anlam, bir de eşek şakalarına şerbetli olmaları. Yasaları da ona göredir. Meğerki davacı "*davalının sözlerinden ağır duygusal ıstırap çekmiş*" olduğunu kanıtlasın, hakaret davalarından sonuç alınmaz, "*ufak tefek duygusal incinmeler tazminat davası açmak için yeterli*

olmaz."[128] İncinmenin "*ufak tefek*" olup olmadığına nasılsa jüri karar verecektir. Jüri sistemi Amerikan yaşam tarzının garantisidir; toplumsal infial uyandırmadığı sürece, ki uyandırmaz, "*asshole*" gibi benim çevirmeye bile hicap edeceğim edep dışı bir kelime cezalandırılmaz. Dizilerdeki diyaloglara dikkat edin, s.k ile devam etmeyen cümle neredeyse yoktur. Buna karşın, *Daily Telegraph* gazetesinin Dışhaberler Şefi David Blair, Beştepe külliyesine dair "*saçma şekilde romantik, donkişotvari (*quixotic*) mimari, Osmanlı ve Selçuklu geleneklerinin modern bir Çin tren istasyonu tarzı ile harmanlandığı izlenimi veriyor*"[129] diye yazdığında, tepemin attığını, anlamsız, haksız, yersiz bir çıkış olduğunu düşündüğümü hatırlayın.

Hakaret ya da iftira olduğunu iddia etmiş değilim, ama tepkimin özde kültürel olduğunu, Blair'in veya *Daily Telegraph*'ın veya çevresinin alınganlığıma anlam veremeyeceklerini görmelisiniz. Sayın Cumhurbaşkanına "*sultan*", hatta özellikle de Gezi olaylarından sonra yöneltilen "*beton kafalı*" gibi (Alman *Bild*) nahoş yakıştırmaları da "*hakaret faslı*"ndan algılayamayabileceklerdir. 2000 yılının yazında Galatasaray'la UEFA Kupası yarı finali için İstanbul'a gelen bir grup Leeds United taraftarının alkolün de etkisiyle olmadık taşkınlık yaptıklarını, olayın iki kişinin ölümüyle sonuçlandığını hatırlarsınız. Taksim'in ortasında pantolonlarını sıyırmış olmaları bile İngilizler tarafından "*şaka*" olarak nitelendirilebilmişti. Bunları niye hatırlatıyorum, bunları özellikle de Anglo-Amerikan toplumunun hafifmeşrepliğine dikkatinizi çekebilmek için hatırlatıyorum. (Mamafih, bizim ayıp kavramını öne çıkaran kültürümüzün nasıl delik deşik olduğu da Twitter muhabbetlerinin tasdikindedir, yavrum. Özgür bir ansiklopedik lügat olabilecekken Ekşi Sözlük'ü okunmaz hale getiren zekâ yüklü sövgüleri düşünün. Yazık ki ne yazık.)

Her neyse. Şakaya vurulan hakaretlerden birkaçını sıralayayım da, kültürel farkı görmenize yardımcı olsun: "*Flip-flopper*" derler mesela "yanardöner", "dönek" anlamındadır, ya da "*latte liberal*" diye bir tanım vardır, "sütlü liberal", kendisine gelince özgürlükçü, hümanist, başkasına gelince sekter, faşist anlamında kullanılır. "*Wingnut*"ın sözlük anlamı kelebek somun, taşkafa demektir; "*dubya*" geri zekâlı. George W. Bush'a *dubya* derlerdi, sözcüğün aslı otuz kiloluk devasa bir tembel ve akılsız dişi kedi. Sonra "*turd blossom*", b.k çiçeği, diye bir tabir vardır, onu da Dick Cheney'nin herzelerinin üstünü örtmeye çalışan asistanı için kullanırlardı, "*moonbat*"

diye muhafazakârlara ilişkin akıldışı komplolar üreten ileri-solcu kesimlere söylenir, vesvese kumkumaları gibi bir anlamı vardır. Bunlar ilk anda aklıma gelenler, daha başkaları da var.

"*Cheese-eating surrender monkeys*" tanımının müellifi, Harvard'dan matematik doktorası, Stanford'dan elektrik mühendisliği yüksek lisansı olan 1961 doğumlu Ken Keeler, televizyonun en popüler çizgi filmleri arasında sayılan "*The Simpsons*"ın metin yazarı ve yapımcısı. "*Teslimiyetçi maymunlar*" kalıbını 1995'te yayınlanan bölümlerden birisinde kullanmış. Tarihe dikkat edin, yavrum. Irak Savaşı'nın ortası ve George W. Bush yönetimi Avrupalı müttefiklerini, özellikle de Fransa'yı, Irak'a müdahale etmeye ikna etmekte zorlanıyor. Bir ara işler o kadar kızışıyor ki müteveffa Saddam'ın "*serserilerinin muharebe alanında yaptıklarını Chirac liderliğindeki Fransa diplomasi alanında yapıyor*" türünden suçlamalar basında dolanıyor: "*Biz İkinci Dünya Savaşı'nda sizin poponuzu kurtardık, Soğuk Savaş sırasında Ruslardan koruduk, yani şimdi siz bize düpedüz 'no' mu diyorsunuz?*"[130]

Ken Keeler'in "*cheese-eating surrender monkeys*" deyimi, açın bakın, Oxford Dictonary'ye girecek kadar yayıldı. Buna karşın, Keeler bu işte yalnız değil. 1955 Londra doğumlu, Oxford çıkışlı tarihçi Timothy Garton Ash diye biri daha var; onca işinin arasında bir de "Sabancı Üniversitesi, İstanbul Politikalar Merkezi, Stiftung Mercator Girişimi Uluslararası Danışma Kurulu Üyesi" olarak görev yapıyor.[131] Bu profesörün lanse ettiği cinsiyetçi şablona göre, "*tipik bir Amerikalı kanlı canlı bir heteroseksüel erkek olmasına karşın, Avrupalı efemine, iktidarsız veya hadım edilmiştir*".[132] Sabancı Üniversitesi'nin, Garton Ash'i, "Oxford Üniversitesi Avrupa Çalışmaları Profesörü ve uluslararası çapta bir aydın ve düşünürdür. Ash, 2006 yılında politika yazarlığı dalında George Orwell Ödülü'nü almıştır. Ayrıca Ash, *Prospect* ve *Foreign Policy* dergilerinin seçtiği dünyanın 100 entelektüeli listesine girmiştir ve 2005 yılında *Time* dergisinin seçtiği en etkili 100 insandan biridir..." diye methettiğini de ekleyeyim. Bu da böyle.

Amerikan basını, Profesör Ash'in şablonunu benimsemekte gecikmez, hatta yeni bir hakaret sözcüğü üreterek katkıda bulunurlar: "*EU-nuch*". "*Eunuch*" malum "hadım" demektir, sözcüğün ilk iki harfi büyütülür "*EU-nuch*" yapılır, böylece, Irak'a asker göndermekte tereddüt eden Avrupa Birliği, iktidarsız harem ağası olarak aşağılanır.

Nasıl oluyor da başka uluslar ve uluslararası ilişkiler üzerinde derinleşebilecek entelektüel donanımı haiz zeki insanlar, böylesine fütursuz, böylesine önyargılı ve edepsiz olabiliyorlar anlamak zor, yavrum. Thomas de La Marnierre adında, ailesinin izi XIV. Louis dönemi Fransız müstemlekecilerine kadar süren bir Quebec'li (Montreal) tarihçi vardır. Eski Yunanca dahil yarım düzine dil bildiği söylenen La Marnierre, Université du Québec mezunu. O da, XIII. (ve XIV.) Louis Fransa'sının aslında çok küçük bir kesimi teşkil eden erkeklerin peruklu, yüksek topuklu, parfümlü olduklarına dikkat çeker. Buna karşın "*pervasız, intikamcı ve zalim*" Kızılderililere yenik düşmeyen yiğit "*cowboy*"lara karşı, ağlak Fransızlar (*wimps*) algısı yerleşmiş ve yayılmıştır. "Google'a *'coureurs de bois'* diye girin de bakın," diyor La Marnierre, "bu Fransız avcılar ve kürk tüccarları istemediğiniz kadar erkek adamlardı. Ola ki, İngilizler Anjou'lu Plantagenet Hanedanı'nın intikamı böyle alıyorlar."

Pencere: "Yiğit" kovboylar, "ağlak" Fransızlar, Ella Fitzgerald

Tarih tuhaf, insanoğlu daha da tuhaf, yavrum, daha doğrusu insanoğlu tuhaf olduğu için tarih tuhaf. Siz siz olun, üzerinden asırlar da geçse, kuyruk acılarının unutulmadığı, dönüp dolanıp tedavüle girebildiğini gözden kaçırmayın. Her neyse, Montreal'li bu arkadaşın Plantagenet Hanedanı'nı ortaya atmasının nedeni, "Fransızlar efemineyse İngilizler de öyle" savunması. Plantagenet Hanedanı'nı, İngiltere'nin ilk Fransız kralı Piç William'dan (*"William the Bastard"*) hatırlayacaksınız.[133] Birinci Haçlı Seferi sürecinde Kudüs'te ölen (1035) Normandiya Dükü'nün gayrimeşru oğlu, 1066'da Britanya'yı fethetmiş, Fransız Norman Hanedanı'nı (1066-1154) kurmuştu. Bu hanedan sayesinde Anglosakson unsurlarını yitirmeye duran, hatta kimilerine göre *"Anglo-Norman"* olan İngiltere, Piç William'ın torunu (I. Henry'nin kızı) Prenses Matilda'nın yine bir Fransız olan Geoffrey Plantagenet'le evlenmesiyle (1128) daha da Fransızlaşır. Geoffrey Plantagenet, Batı Fransa'daki Anjou Dükalığı'nın monarkıdır, onun saltanatında İngiliz diline çok sayıda Fransızca kelimenin, kalıpların sızdığından, hatta davranış biçimlerinin değiştiğinden yakınılır. Gerçek şu ki, Fransız Plantagenet Hanedanlığı (1154-1485) İngiltere'yi üç yüz yıl süreyle yöneten on dört kral çıkarmıştır. Tahmin edeceğiniz gibi, Fransız egemenliğinin İngiliz

kültürünü incelttiğini, entelektüel kavramlarla tanıştırdığını savunanlar da vardır. Bana da sorarsanız Thomas de La Marnierre'in İngilizlerin Fransızlardan daha az efemine olmadıkları söylemi akla yakındır.

Gelin görün, İngilizler 1754-1763 yılları arasında Fransızlar ve müttefikleri "*Wabanaki Koalisyonu*" ile yaptıkları savaşlarını birer birer kazanır, Kuzey Amerika'daki Fransız yerleşimlerinin tümünü ele geçirir. Kimi "safkan" Fransız, kimi "melez", Frankofon bölge (*Acadia*, günümüzdeki adıyla *Nova Scotia*) halkını Louisiana'ya sürerler. Az önce "New Orleans deyince durmak lazım" dediğim şehir, Louisiana'da. Irakualar binlerce yıldır oradalar. (Aklımdayken, "*Haudenosaunee*" olarak da geçer, "uzun evin insanları" demekmiş.) Onondaga, Cayuga, Mohawk, Seneca, Oneida, Seneca, Tuscarora oymakları, Çoktavlar, Natchezler, Chitimachalar, Atakapalar orada. O zamanlar Louisiana birkaç eyaleti içine alan devasa bir bölge, ilk gelenler İspanyollar, ama yerleşmemişler. Hernando de Soto 1543'te bölgedeymiş. ("DeSoto" marka otomobilleri bileniniz var mıdır, benim çocukluğumda vardılar, galiba 1960'da üretimi durdurulmuş.)

Bölgeye Louisiana adını veren (evet, XIV. Louis'ye atfen) de Soto'dan bir küsur asır sonra Mississippi üzerinden tekneyle gelen Fransız Robert de La Salle. New Orleans 1718'de kurulmuş, 1722'de bölge başkenti. 1763'te İspanyollarda, 1800'lerde tekrar Fransızlarda, 1803'te Thomas Jefferson, Napolyon Bonapart'tan satın alıyor. 1812'de, ABD'nin on sekizinci eyaleti. Ve şeker kamışı, pamuk, köleler, köleler ve köleler.

Batı Afrika'nın Senegambia bölgesinden köleler. Senegambia, Senegal'le Gambia nehirleri arasındaki bölge, yavrum, büyük Gana, Mali, Songhay imparatorluklarının beşiği, Sudan'a açılan kapı. Buradan bakıldığında görünmüyor, oysa hiçbiri Osmanlı'dan daha az yaşamış değil. Gana İmparatorluğu, İsa'dan sonra 300-1200 yılları arasında, Mali İmparatorluğu 900-1700; Songhay, Burkina Faso ve Nijer'in olduğu topraklarda 650-1593 yılları arasında hüküm sürmüş devletler. Ve köleler, köleler, köleler demekteyim ya, 1500-1860 arasında Amerika kıtasına nakledilen Afrikalı sayısı 12 milyon küsur (yazıyla *on iki* milyon küsur) can. En büyük köle tüccarları Portekizliler, onları 3 milyon ile İngilizler izliyor.[134] Senegambia'daki Fort James Limanı'ndan (1770) yükleyip yükleyip gönderiyorlar. Evet, Fort James de adını Kral I. James'ten alıyor, tıpkı Jamestown gibi.

1970'li yıllar, Louisiana, kavurucu yaz sıcağı, Mississippi'nin iki yakasında Karaderili tarım işçileri, dökülen Desoto'larının cızırtılı radyolarında Ella Fitzgerald, "*Summertime...*" dinliyor. Ella Fitzgerald'ı hatırlayanınız mutlaka vardır da, Newport News, Virginia'lı olduğunu herhalde bilmezsiniz. Newport News'la Jamestown'ın arası 8,5 kilometre.

Newport News gazete ismi gibi, ama değil; Newport isimli bir yüzbaşı ile Sir William Newce isimli bir aristokratın isimlerinin birleşimi; Newce, News olmuş. Jamestown'dan hemen sonra kuruluyor. Ella Fitzgerald, 1917'de Newport News'ta doğdu. Evlilik dışı bir doğum, çocuk yaşında ölen anne, sapık üvey baba, Harlem, sokak çeteleri, tutuklanma, "Riverdale Zenci Yetimleri Islahevi"nden kaçış, evsizlerle takılma, yine tutuklanma, "New York Kız Islah Evi", ıslah... 1996'daki ölümü de bir o kadar zor, ağır şeker hastası, iki yıl iki bacağı da kesik yaşadı canını teslim etmeden önce. Nashville'den New Orleans sekiz saat, "görgü arttırma" kapsamında "*Deep South*". Fitzgerald şarkısının sözleri arkada,[135] Türkçesi şöyle bir şey:

"*Yaz günü, balıklar oynaşır, pamuk boy atarken yaşamak kolay; baban zengin, annen yakışıklı, öyleyse sus bebecik sen sakın ağlama/ sabahlardan bir sabah sen de şarkı söyleyerek uyanacaksın, kanatlarını gerip gökyüzünü kucaklayacaksın; ama o sabaha kadar hiçbir şey sana zarar veremeyecek, annen ve baban yanındalar bebecik, sen sus sakın ağlama...*"

Pencere: *"Sus bebecik sen sakın ağlama"*

İsrail'de Auschwitz isimli bir şehrin kurulabileceğini düşünebiliyor musunuz ya da Bergen-Belsen diye bir yerleşimin? Düşüncesi bile tüyler ürperticidir, değil mi? Görün ki Fransızların Senegal Nehri'nin ağzında 1659'da inşa ettikleri köle limanının adı da St. Louis, 1764'te Pierre Laclede Liguest'in güzelim Missouri'de kurduğu şehrin de. Niye? Niye, İngilizler 1607'de Virginia'da kurdukları yerleşime Jamestown, 1677'de Senegambia'da inşa ettikleri köle limanına da Fort James derler? Ella Fitzgerald'giller köle geçmişlerini hiç unutamasınlar diye midir, yoksa gergedan derisi boyutlarını bulan duyarsızlıklarından mı? Uyuşturucudan gözünün akı sararmış deli deli bakan New York'lu kara ergende, nihayetinde zurnanın son deliği olan bencileyin bir Müslüman Türk, Goree Adası'nın Hollandalı cehennemini

görür de, koca profesörler nasıl hâlâ kariyer yaparlar, "Fransızlar mı efeminedirler, İngilizler mi?" manasızlığı üzerinde? Siz siz olun, ana akım Avro-Amerikan okumuşlarının sohbetlerine kulak misafiri olmayı ihmal etmeyin ki dünya siyasetinde yükselen trendleri ıskalamayasınız, yavrum.

Görünen o ki, 2018 itibariyle Fransızlar "*Batı dünyasını şekillendiren ve asker/erkek odaklı*" olduğunu söyledikleri "*Amerikan-İngiliz standartlarını yakalayamadıklarını*" kabullenmiş durumdalar, "*Fransız kültürü, mutfağı, sanatları, sineması, alışkanlıkları biraz daha sofistike, cinselliğimiz ve ahlaki değerlerimiz daha esnektir. Bu nedenle, efemine, züppe hedonistler olduğumuz izlenimi veririz. Dahası, 1870 Fransız-Prusya Savaşı, 1940 Alman İşgali gibi müessif askeri yenilgilerimiz, XIV. Louis ve Napolyon gibi bazı usta Fransız stratejist savaşbeylerimize (*warlords*) rağmen, özde sızıldayan ödlekler olarak görülürüz... Bana öyle gelir ki, her ne kadar Fransa'nın değişen göçmen profili onların da değişmesine neden olmaktaysa da, Fransız erkekleri çoğunlukla maskülen tipolojiye öykünmemektedirler. Benim son on beş yıldır bildiğim, tanıştığım, gördüğüm Fransız erkekleri, Amerikan ölçütleriyle çıtkarıldım (*wimpy*) tipler olarak sınıflandırılabilirler. Fiziki olarak daha küçük ve mülayimdirler. Dahası çok çocuksu ve huysuz olabilirler. Bunlar, tabii ki, genellemelerdir, herkes böyle davranmaz.*"[136]

"*Cheese-eating surrender monkeys*" tanımına geri dönelim. Mucidi Ken Keeler, lakin diline dolayan 1969 New York doğumlu, gazeteci-yazar Jonah Goldberg'dir. Goldberg önemli, çünkü adanmış olduğu kadar da etkin bir *neo-con* ailenin oğlu. Sohbetimizin bu aşamasında yeri değil, Amerikan toplumuna yön veren *neo-con* çığırtkanlığının hane temelindeki örgütlenmesine daha sonra mutlaka irdeleyeceğiz, ama yine de siz siz olun, çıkarları söz konusu olduğunda akademisyenleri, siyasileri, bürokratları, sivil toplum örgütleri ve medya mensupları ile Amerikalıların nasıl bir cephe oluşturduklarını görün.

Jonah Goldberg, her şeyden önce bir New York Yahudi'si. "*American Enterprise Institute*" diye bilinen bir muhafazakâr, daha doğrusu *neo-con* düşünce kuruluşunun (*think tank*) CEO'su. Annesine ait "*Goldberg Literary Agency*"nin, yani yazarların kitaplarının basılmasını, dağılmasını, duyurulmasını sağlayan, edebiyat simsarlığıyla iştigal eden şirketin başkan yardımcısı; ajansın müşterileri arasında Los Angeles Polis Departmanı (LAPD) eski başkanı Mark Fuhrman'ın olması şirketin ideolojisine ilişkin ipucu veriyor; bu eski polis, "*Yeah, biz zencilerle ve çetelerle çalışırız. O zencilerden (*nig-

ger*) birini alır, arka sokaklardan birine sürükler, b.k'u çıkıncaya kadar döver ve tekmeleyebilirsin. Öyle kavrandığını görünce, stres atar insan*"[137] sözleriyle ünlü olan adam. Jonah'ın annesi, Lucianne Goldberg, John F. Kennedy ve Lyndon B. Johnson yönetimlerinde Beyaz Saray'da danışman statüsünde çalışmaktayken Richard Nixon adına casusluk yapan, seçim kampanyası sırlarını Tricky Dick'e taşıyan kadın. Lucianne Goldberg'in ayrıca George McGovern'ın başkanlık kampanyasına gazeteci olarak sızmışlığı, oradan aldığı bilgileri Nixon'a taşımışlığı da var. Babası Sidney Goldberg, "*United Media*" adlı televizyon yığışımının başkan vekili, aynı zamanda CIA iltisaklı "*North American Newspaper Alliance*"ın (Kuzey Amerika Gazeteler İttifakı, NANA) başkanı. CIA aracılığıyla muttali oldukları Bill Clinton-Monica Lewinsky rezaletini oğullarına aktarmak suretiyle araştırmacı-gazeteci olarak ünlenmesini sağlayanlar da bu Lucianne ve Sidney Goldberg ikilisi.

Yeri gelmişken, "*Jonanism*" diye bir kavram var, yavrum, "*kişinin nefret ettiği herkesi aynı kefeye koyduğu ve aynı şey saydığı safsata*" olarak tarif ediliyor. Aslında, "Yetersiz Örneklem" (*Fallacy of Insufficient Sample*), "Sahte Açmaz" (*False Dilemma Fallacy)* ve "Bir Bilen" (*Argument to Authority*) safsatalarının bileşkesi.[138] Buna göre Amerikan köktencileri (*fundamentalists*) ve inanç allameleri (*religious right pundits*) kendileri gibi düşünmeyen herkesi "Hıristiyan karşıtı" veya "Yahudi-Hıristiyan değerleri karşıtı" olarak yaftalarlar. Bu "*Yahudi-Hıristiyan değerleri karşıtı*" tanımına ayrıca dikkat edin, yavrum, "*anti Judeo-Christian values*" yani Hıristiyanlar ile Yahudilerin ortak değerleri, yani *evangelizm*, yani ABD-İsrail yakınlaşmasının dini mesnetlerine karşı olmak. Kendileriyle aynı fikirde değilseniz ya "*liberal*" ya da "*solcu*" (ya da "*Müslüman terörist*") olursunuz ki vay halinize. Jonanist allameler için ciddiye alınmama durumu, medya ve diğer kurumların "*düşmanlar*"ın eline geçtiğinin kanıtıdır."[139] Daha da kötüsü, müesses nizamı kızdırırsanız, haklı olduğunuzu ispat etmiş olursunuz; örneğin, cumhurbaşkanına sövmek ve alacağınız cezayı haklı davanızın kanıtı saymak gibi. Buna da "*Galilee gambit*"i derler, satranç oynayanlarınız bilecektir, "gambit" hesaplı kayıp anlamına gelir, ileriki bir oyunu almak için yeri geldiğinde bir taş feda edersiniz. Her neyse, Jonah Goldberg'in "*Liberal Faşizm: Mussolini'den Anlam Politikalarına Solun Gizli Tarihi*" isimli kitabını Enver Günsel, sağ olsun çevirmiş, Pegasus yayınlamış, 2010'da. Anladığım kadarıyla da sekiz yılda sadece 150 kişi okumuş, belli ki "*bana göre Amerikan*

liberalizmi totaliter siyasal bir dindir" cümlesi cazip gelmiş. Keşke, *neo-con* allameye "*Amerikan liberalizmi totaliter bir din ise, neo-konservatizm nasıl bir dindir*" diye soracak eleştirmenlerimiz olaydı.

Necefli Maşrapa!.. *"Ragtime", "Blues", "Spirituals"*, Bob Dylan, Joan Baez

Geçmişi unutsam, geleceğe aldırmasam, gün bugün saat bu saat *carpe diem* yaşayabilsem, Amerika'nın en sevdiğim şehri, yavrum. William Faulkner, New Orleans için "geçmişin ölmediği şehir" dermiş, haklı. Amerikan şehirleri geçmişin inkârı üzerine kurulurlar; Arap köylerinin enkazı üzerine beton atan, üzerine akıllı binalar diken İsrail'deki gibi. Oysa mahalleleri, avluları, Arnavut kaldırımları, antika rögar kapakları, asırlık meşeleri, yeşil kertenkeleleriyle geçmişin geçmemiş olduğu bir şehir, New Orleans; çarpıcı, düşündürücü, trajik. Bob Dylan'ın söylediği "*House of the rising sun*", melâli en iyi anlatan şarkı. Bob Dylan, benden birkaç yaş büyük, gençliğimin sesi. Bu sabah da şansınız şarkılardan açıldı, yavrum. Olacağına bakın, "müzik New Orleans'ın fıtrî hakkıdır" derler, "*birthright*". Daha 1800'lerde Fransız, İspanyol, Afrikalı, İtalyan, Alman ve İrlandalı gruplar birlikte çalar, söyler, dinlermiş.

"*Ragtime*" Afro-Amerikan topluluklarının yıllar önce piyanoda yaptıkları müzik, "*Blues*" Senegambia cenazelerinin matem müziği, "mavi" olmasının nedeni ölünün ardından yas tutanların kendilerini çivitle boyama âdetinden; "*Spirituals*", Hıristiyanlaştırılan kölelerin ilahileri. 1920'li yıllar Amerika'nın "Caz Çağı" olarak bilinir, temelleri buradan yükselir. 1970'ler Amerika'nın görüp göreceği son "*insan odaklı*" fikri akımların neşvünema bulabildikleri yıllardı. Bob Dylan, "*New Left*"in Minnesota'lı ozanı: "*...kaç yol katetmesi lazım insanın insan sayılması için... kaç deniz aşması lazım beyaz güvercinin, kumsalda uyuyabilmesi için... kaç mermi atması lazım topların ebediyen susturulmaları için... kaç yıl hayatta kalmaları lazım halkların özgür olmalarına izin verilmesi için... kaç kez baş çevirmek lazım görmezmiş gibi yapabilmek için... yanıtları rüzgâr üfürmekte arkadaşım, rüzgâr uzaklara üfürmekte...*"[140]

New Left nedir, ne değildir ileride anlatırım. Dylan, Yahudi doğup da Hıristiyan olan belki de tek müzik adamı, Jonalı Goldberg'in anti-tezi.

Bunu da her Amerikan Yahudi'sinin neo-con yanlısı olmadığını hatırlatmak için vurguluyorum. Ola ki Asya'nın havasından suyundan nasiplerini almışlıklarındandır, benim Amerika'da tanıdığım Rus Yahudileri çoğunlukla naif insanlardı. Meksika kökenli, İspanyol-Kızılderili melezi Joan Baez, "*Gözleri Tanrı'nınki kadar yaşlı ve kendisi bir kış yaprağı kadar naifti*" dediği Dylan'ı çok sevdi. New Orleans'a dair insanın içini burkan bir ezgi de Joan Baez'den gelir: "*New Orleans'ta bir ev vardır, doğan güneş derler/ Çok sayıda yoksul kızın mahvının nedenidir, onlardan biri de benim bunlardan, oh God, biri de benim./ Annem bir terziydi, bu yeni mavi cinleri o dikti/ Sevgilim kumarbazdı, oh Rabbim, aşağı New Orleans'ta kumarbazdı/ Görün ki bir kumarbazın tek ihtiyacı bir bavul ve bir sandık, huzur veren tek şey körkütük sarhoşluk/ Bardağını ağzına kadar doldurur, kağıtları dağıtır/ Hayattaki tek keyfi başıboş dolanıp durmak,/ Oh küçük kardeşime söyleyin, söyleyin yapmasın benim yaptığımı/ Uzak durmasını söyleyin New Orleans'tan ve doğan güneş dedikleri o evden/ Bir ayağım platformda, öteki ayağım trende/ Ben geri dönüyorum New Orleans'a, o prangaları tekrar giyinmeye/ Yenildim geri gidiyorum New Orleans'a,/ Hayatıma son vermek için geriye doğan güneşe/ Ah, New Orleans'ta bir ev vardır, doğan güneş derler/ Çok sayıda yoksul kızın mahvının nedenidir biri de benim bunlardan, oh God, biri de benim.*"[141]

Yoksul bir şehir değildir, tersine 1800'lerin ortalarında New Orleans-Baton Rouge arası Amerikan milyonerlerinin en yoğun olarak yaşadıkları yerdi. Mississippi boyunca devasa şeker kamışı plantasyonlar, köle ekonomisinin katladığı servetler. 1850'lerde şeker üretiminin 225 milyon kilo olduğu hesaplanır, bıraktığı para 20 milyon dolardan fazla. İlginç olan New Orleans'lı Kreollerin "sonradan görme" dedikleri yeni zengin *(Neuvo riche)* plantasyon sahiplerini aralarına almamaları. "Kreoller" de kim diye sormalısınız. Kreoller (*Creols*), çoğunlukla Fransız Avrupalıları ile Afrika Karaderililerin melez çocukları, yavrum. Fransızca, İngilizce, İspanyolca ya da Portekizce karışımı bir dil konuşurlar. O dile de "*kreol*" denir. New Orleans da bir de "*cajun*"lar vardır. Onlar İngilizlerin Nova Scotia'dan sürdükleri Fransız-Kızılderili melezleri. 1600'lerden kalma arkaik bir Fransızca konuşurlar. Muhtemeldir ki siz "*kajun*"u bir baharat olarak bilirsiniz, kırmızıbiber, soğan sarımsak tozu, karabiber, mercanköşk, zerdeçal, kekik karışımı güçlü bir baharat. Doğrudur, yavrum. Kajunu icat edenler Kajunlar. Cadde,

sokak, mahalle adları Fransızlardan gelir, mimari de öyle. İspanyollardan, memleketten getirdikleri arabesk pergolalar, demir döküm parmaklıklar, bir de Küba, Haiti ve Meksika'yla kurulan ilişkilerden yansıyan Kreol kültürü kalmış. Napolyon'un Louisiana'yı on beş milyon dolara Andrew Jackson'a sattığını (1803) söylemiştim. Amerikalılar almışlar ama New Orleans Fransız yaşam biçiminden vazgeçmemiş, konuştuğu dilden, yemeklerine, Mardi Gras dedikleri karnavaldan operaya kadar daha da sıkı sarılmış.

On-on beş yıl oluyor, tropik fırtına Katrina yıktı attı Körfezi. New Orleans'ın yüzde 80'i sular altında kaldı, 1800 kişi öldü, maddi zararın 150 milyar dolar olduğu hesaplandı. 2015 itibariyle Federal Hükümet hepi topu 10 milyar dolar yardım etmişti, Trump'la işleri daha zor.

Pencere: *"Hanım evladı Fransızlara karşı Alman erkek-adamlar"*

24 Nisan 2007'de, *New York Times*'ta, Nina Bernstein ismiyle, "*The World; For Americans, It's French Sissies Versus German He-Men*" (Amerikalılara göre dünya gerçeği: Hanım evladı Fransızlara karşı erkek-adam Alman) diye bir yazı çıktı. Kopyalayıp saklamıştım, size nasip olacakmış, yavrum. Makalenin yazıldığı tarih aslında 2003, görülen lüzum üzerine dört yıl sonra tekrar basmışlardı.

"O eski çifte-standart geçen hafta tekrar sergilendi," diye başlıyordu, *"Ekranda Almanya şansölyesinin Amerika başkanından aldığı sıkı tokalaşmayı ve geçmişi unutalım toplantısını gördük; Fransız başkanına, resmî soğukluk ve sütun yazarlarının ateşli suçlamaları kaldı. Oysa Fransa ve Almanya'nın Bush yönetiminin Irak politikalarına karşı tutumları arasında fark yoktu. Her ikisi de Irak güvenlik kuvvetlerinin eğitimine yardım etmeyi önermekle birlikte, asker göndermek istememektedirler. Her ikisi de barışın Irak'ın bütünlüğünün sağlanması ve Birleşmiş Milletler'in katılımını arttırmakla mümkün olacağını savunuyorlardı. Anlaşılan aynı cümleler Fransızca söylediğinde farklı ses veriyorlardı.*

Nedense bu hep böyle olur, Amerikan kulakları söylenenleri farklı duyar. Trans-Atlantik ilişkilerin gerildiği bu noktada, akla gelen ilk neden: Amerikan muhayyelinde Fransa bir kadındır, Almanya bizim oğlanlardan birisi.

*Fransızların kendileri 'Güzel Fransa'yı' (La Belle France) siperlerdeki çıplak-göğüslü 'Marianne' olarak tasvir ederler. Yüksek moda, kozmetik, gurme lezzetler gibi geleneksel olarak kadınlarla ilişkilendirilen ihracat yaparlar. Ve Fransızca her zaman Hollywood'un aşk dili olmuştur. Buna karşın Almanya 'Babavatan'dır, enserli miğferleri (*enser, dört köşe büyük çivi demek, Alman miğferlerinin tepesinde görürsünüz*) Mercedes, BMW gibi otomobillerin şık amblemlerine dönüştürülmüştür. Ayrıca ağır makinalar ve sert bira ihraç ederler ki, bunlar erkeklikle rabıtalandırılan şeylerdir. Goethe'ye, Schiller'e Franka Potente'ye rağmen, Almanca, Hollywood'un savaş dilidir; yarım yüzyıldır filmlerde savaş postallarının ritmine uygun olarak havlar gibi bağırılır.*

*Bu türden imajlar on yıllardır süren Alman pasifizmine karşın, İkinci Dünya Savaşı'ndan itibaren gözlemlenen Fransız militarizmi gibi genel resme uymayan verilere galebe çalarlar. Almanya barış nöbetleri tutar, Berlin'de 'Sevgi Geçiti' düzenlerlerken, Fransa Vietnam'da, Cezayir'de, Afrika'da savaşmış, dünya çevresine 36.000 kişilik ordu yerleştirmiş de ne olmuş, görünen o ki Amerikalılar nezdinde İkinci Dünya Savaşı Almanları 'ödleklik'e karşı aşılarken, Fransızları sonsuza dek hanım evlatları olarak damgalamış. Her iki ülkenin de Eski Avrupa'nın Irak savaşına muhalif 'Sansar Mihveri' (Axis of Weasel) üyeleri olarak aşağılandıkları doğru. Ancak, kimse milli içkilerini (schnapps) tuvalete dökmedi, milli salatalarının (sauerkraut) adını değiştirmeye kalkmadı, ana haberlerde Alman erkekliğine kara çalmadı. Böylesi ergen (*frat-boy*) taşkınlıkları ancak Fransızlar harekete geçirebilir. 'Sorun bizim bu ülkelere bakışımızda" diyor, Fransız-Amerikan ilişkileri tarihçisi Irwin M. Wall, "Almanya'yı demir çelik, Fransa'yı parfüm ve moda üreticisi olarak görüyoruz. Fransa'nın kadınsı (feminine) bir ülke olduğu şeklindeki basmakalıp yargıdan Amerika'yı hiçbir zaman koparamazsınız.' Dışişleri Bakanı Colin L. Powell, Amerika ve Fransa 225 yıllık izdivaçlarında evlilik danışmanının ofisinden çıkmadılar derken, "erkek eşin kendileri olduğunu ima ettiği de açık" diye ekliyor Wall.*

Amerikalı yetkililer uzun bir süredir diplomatik stratejide cinsiyetçi kalıplar kullanmaktalar. Bir defasında Franklin Roosevelt, 'Bir kadın karbüratörden ne kadar anlarsa Charles de Gaulle de ekonomiden o kadar anlar' demişti. 1953'te Life *dergisi Fransız hükümetini 'kan-kan korosu'na, Fransa'yı da milyar dolarlık Amerikan yardımını çorabına sıkıştıran revü kızına benzetti. Connecticut Üniversitesi tarihçilerinden Frank Costigliola,*

kitabı 'Fransa ve Birleşik Devletler: İkinci Dünya Savaşı'ndan İtibaren Soğuk İttifak'ta[142] *bu minval üzerine pek çok örnek verdikten sonra, Fransa'ya yakıştırılan olumsuz 'kadınsı' niteliklerin Fransız bakış açısının meşru olmadığı yargısını perçinlemek üzere kullanıldığına işaret eder: 'Fransa'nın hezeyanlar içinde kıvranan bir kadın ya da meczup olduğu düşüncesi aslında otomatik bir reflekstir.'*

Columbia Üniversitesinden emekli tarih profesörü Robert O. Paxton, Costigliola'ya katılır: 'Bu bir Amerikan klişesi ve stratejisidir. Kültürümüzde Bush yandaşlarının Fransa'nın efemine olduğu klişesiyle oynamalarını mümkün kılan unsurlar var. Buna karşın, Fransızların Amerikan klişesi de farklı değildir. Onlar da Amerikan erkeğinin bütünüyle iğdiş edilmiş olduğuna, kümesin hakiminin Amerikan kadını olduğuna inanırlar.'

Walter Russell Mead, Amerikalıların sinirine neden Almanların değil de Fransızların dokunduğunu, "Fransa, nankör kedilerin ülkesidir, oysa Almanya –Amerika ve İngiltere gibi– sadık köpeklerin" sözleriyle açıklar. Sinema eleştirmeni Molly Haskell'e göre, Fransa "Avrupa'yı bizden hepten uzaklaştıran" famfatal rolünü üstlenmiştir, oysa Avrupalıların kısmı azamı "muhtemelen iyi oğlanlardır; bu sinsi kadının peşine takılıp" yanlış yapıyorlar. İyi de, senaryoya uymayan olguların yok sayılması da var. Örneğin, Birleşmiş Milletler karar almış dahi olsa Almanya'nın Saddam Hüseyin'le yapılacak bir savaşta yer almayacağı Şansölye Gerhard Schröder'in seçim vaatlerinden biriydi. Cumhurbaşkanı Jacques Chirac, Fransız ordusunda subay olmadan önce Amerika'da dondurmacı çırağı olarak çalışıyordu. 'Almanları aklayıp Fransızları yerin dibine sokmalarının nedeni, farklı bir ses olmaları.'

Duyarlılıkların ve inceliklerin kalesi kadınsı Fransa, Beyaz Saray'da mukim Teksaslı için dört başı mamur bir düşman. Ekonomi yavaşlar, zayıf görünme korkusu bacayı sararken erkeksi saldırganlık artar. Nitekim Bush az buz öfkeli değil, onun öfkesine yazılan da çok. Bill Clinton zamanında da olay çok farklı değildi. Ulusal güvenlik danışmanı ve Georgetown Üniversitesi profesörü Charles A. Kupchan, 'Fransa'nın Kosova'da olan bitene dair gönderdiği raporları, Fransızlardan gelen her şey Amerika'nın gücünü azaltmaya yöneliktir diye kaldırıp atıyorlardı,' diye anlatıyor. Kupchan'a göre, 'Yüreklerinin derinliğinde Amerikalılar kendilerini Almanlardan çok Fransızlara yakın hisseder. Fransa dişi ise orada bir çekim, cezbe, romans var demektir.' Ola ki, güçlü kuvvetli halterciyle eğlenen kadın imajında ha-

kikat payı vardır. Mr. Kupchan, 'Öfke ile kalp kırıklığı arasında gidip gelen erkek, kadının gülüşüne dayanamaz ve "Sen ne cüretle bana gülersin?!" der, işte bu muhabbetidir izlediğimiz.'"

Makale böyle. Yer yer yadırgamış da olsanız, melali anlamışsınızdır. Yazarı Nina Bernstein, 1949 New York doğumlu, Harvard mezunu ünlü bir gazeteci hanım. 2008'de New York valisi Eliot Spitzer'in fuhuş mafyasıyla organik ilişkisini ortaya çıkarmış, adamın istifa etmesine kadar giden olayları göğüslemişti. Cesur bir işti, Pulitzer Ödülü aldı. Halen göçmenler, çocuklara yardım, sağlık programlarında araştırmalar kaleme alıyor ki, Amerikan sahnesinde bu sola yatkınlık demektir. Bir de, Leonard Bernstein'ın kızı. Leonard Bernstein (1918-1990) Amerika'nın en ünlü besteci ve orkestra yönetmenlerinden biri. Biz en çok da "*West Side Story*" adlı müzikalinden hatırlarız, "*I feel pretty*" dillerden düşmez olmuştu. İkinci kuşak Ukrayna Yahudi ailesinden, Bob Dylan ekolü, ABD toplumunu eleştiren, sınıf çatışmasına dikkati çeken yapımlarıyla isim yapmıştı. Solcu kimliğini hiç saklamamış olduğu vurgulanırdı, nitekim sağ görüşlü "*Counterattack*" (Karşısaldırı) dergisi Amerikan radyo ve televizyonlarına sirayet ettiğini savunduğu komünizm tehlikesinden bahsederken, Leonard Bernstein'ı hedef gösterirmiş. Öyle derlerdi.

Necefli Maşrapa!.. Fransız *"Charles Martel Club"*

"*Efemine*"dirler ya Amerikalıların gözlerinde Fransızlar, siz Cezayir'in nasıl zorlu bir Bağımsızlık Savaşı verdiğini hatırlayın, yavrum. 2.000.000 Cezayirliyi yerinden yurdundan eden, 250 bin sivilin öldürüldüğü 1954-1962 savaşını hatırlayın. Cezayir'in 1954'teki nüfusunun 8,6 milyondu, yerlerinden oynatılanların oranını Türkiye ölçülerine vurduğunuzda, bu sayı 18 milyonluk bütün bir İstanbul'un tehciri anlamına gelir. Facianın boyutlarını tahayyül etmeye çalışın. Fransız ordusunun havsala almaz mezalimi bir yana, bir de ordunun içinde gizlenmiş "*Charles Martel Group*" ya da "Club" denen anonim bir birim vardı. Yargısız infazlardan Müslüman esirlere reva görülen ağıza alınmayacak işkencelere kadar yapmadıkları zulüm kalmadığı bilinir. Cezayir her şeye rağmen bağımsızlığını kazandıktan sonra da durmamış, Arap işyerlerine, devlet dairelerine saldırmayı sürdür-

müşlerdi. 1970'li ve 1980'li yıllarda Cezayir'i kasıp kavurdular, hatta Müslümanlara yumuşak davranmakla suçladıkları Fransız hükümetini darbeyle devirmeye kalkıştılar. O zaman bu zaman, Avrupa'da Arap, Müslüman veya göçmen karşıtı her hareket adını bu Fransız terör örgütü "Charles Martel Club"dan alır. Charles Martel, 732 Puvatya Muharebesi'nde Endülüs Emevileri'ni yenen adam.

Müslümanların Batı Avrupa'yı fethetmelerini önleyen Avusturasya saray nazırı; Avusturasya, günümüz Fransa, Almanya, Belçika, Lüksemburg, Hollanda topraklarını kapsayan Frank ülkesi. Franklar, Katolik Germen boylarının en kalabalığı, Papalığın bir numaralı fedaileri.

Puvatya (*Poitiers* veya *Tours* diye de bilinir), "*Hıristiyan beyaz Avrupa'nın kaderi*"nin tayin edildiği muharebe olarak kabul görür. Louvre'dan, Versay'a sergi salonlarını tıka basa dolduran Charles Martel heykelleri, birbirinden özenli gravürler, envaiçeşit savaş gereci, Hıristiyan milliyetçiliğini diri tutar. Girin internete, Puvatya takım taklavatına bir bakın, kılıçları, kargıları, kalkanları, kırmızı haçlar işlenmiş beyaz tunikleri dalgalanan Frank süvarilerinin görkemli tablolarını göreceksiniz. İşin doğrusu, o dönemde Avrupa'da henüz atlı birlikler yoktur, "şövalye"ler baltalı piyadelerden ibarettir. Olsun. Aslında Puvatya'nın takdim edilmeye çalışıldığı gibi yaşamsal bir muharebe değil, sıradan bir karşılaşma olduğunu söyleyen tarihçi sayısı da az değildir, yine olsun. Amaç, kitleleri kendilerini aşan bir efsaneye inandırmaktır, nitekim öyle de olur. Charles Martel, ezelden ebede İslam'la savaşır.

Puvatya muharebesinin tarihine dikkat edin Allah aşkınıza, biz 751 Talas Muharebesi'ni bile bilmeyiz. Ola ki siz bile hatırlamamışsınızdır: 751 yılında bugünkü Kırgızistan sınırları içindeki Talas Nehri civarında, Abbasiler ile Çinliler arasındaki beş günlük muharebe. Karlukların Araplardan yana katılmaları savaşın kaderini değiştirmiş, Çin ordusunun yenilmesine neden olmuştur diye anlatılır. Karluklar, 766-1215 yılları arasında Orta Asya'da yaşayan Türk boylarından birisi, Arap kaynaklarında "*Harluk*", Farsçada "*Halluh*", Çin yıllıklarında "*Geluolu*" olarak geçermiş, biz, "*Üç Oğuz*" yani "*Üçboy*" diyoruz. Kimi tarihçilere göre Talas Muharebesi İslamiyet'le tanışmalarına vesile olmuş, izleyen yıllarda Karluk oymakları birbiri arkasından Müslüman olmuşlar. Kimi tarihçiler de Türklerin Müslüman olmasının Talas'la zerre kadar alakası yoktur, kitlesel ihtidalar Volga Bulgarlarının memleketinde gerçekleşmiştir derler. Her halükârda, Talas

geçmişimizin dönüm noktalarından birisidir, gelin görün bir müzemiz bile yok. Büyük ihtimalle içine ne koyacağımızı bilemediğimiz içindir diyorum. Resim önemli yavrum, bir resim bin kelimeye bedel; resimle öğretebiliyor, hatta coşturuyor, uyarıyor, üzüyor, hatta korkutabiliyorsunuz. Resim ve heykelin İslam'da yasaklanmış olmasıyla tarihimize dair coşkusuzluğumuzun ilgisi olsa gerek diye düşünürüm.

(Bunu derken bayram hamasetini coşkudan saymadığımı kestiriyorsunuzdur. Dededen kalma tüfeğin özenle saklanması, anneannenin bakırlarının parlatılması gibi organik ilgiden bahsediyorum. Müzeciliğe bu kadar geç girmemizin nedeni de geçmişimizi onurlandırmak gibi bir âdetimiz olmadığından olabilir diye akıl yürütüyorum. Nitekim Cumhuriyet'in ilk yıllarında saraylardaki eşyaların haraç mezat satılması bile söz konusu olmuştu.)

Necefli Maşrapa!.. Amerikan *"Charles Martel Society"*

Kendimi bu dünyanın hallerine kolay kolay şaşırmaz zannederdim, itiraf edeyim ki Charles Martel'in elinin 21. yüzyıla da ulaştığı gördüğümde şaştım kaldım, yavrum. Meğer Hazret, güneyde DAEŞ'le de savaşıyor! Afişlerini gördüm: *"Hıristiyanlığın kurtarıcısı Charles Martel, IŞİD teröristlerine karşı!"* Allah müstahakınızı versin demez misiniz, ben dedim.

Görün ki, *"hanım evladı"* dedikleri Fransız lejyonerlerin Cezayir'de işlettikleri *"Charles Martel Kulübü"*, 2001 yılında Atlanta, Georgia'da aynı isimle *"Charles Martel Society"* olarak bir kez daha kurulmuş. (2001'in Bush'un Savunma Bakanı Donald Henry Rumsfeld'in [d.1932] General Tommy Franks'e [d.1945] *"Irak'ın kafasını kesmeye hazırlanın"* emrini verdiği yıl olduğunu hatırlayın.) Kurucusu, William H. Regnery isimli Chicago'lu bir milyoner, kendisi aynı zamanda beyaz milliyetçilerinin düşünce kuruluşu olan *"The National Policy Institute, NPI"*ın (Ulusal Politika Enstitüsü) da banisi. Para, 1947'de baba Regnery'nin CIA'in katkılarıyla kurduğu *"Regnery Publishing"*den geliyor. Yayınevi, o tarihten itibaren Chicago Üniversitesinde yuvalanmış kalburüstü muhafazakâr Amerikan akademisyenlerin kitaplarını basıyor ve parlatıyor. Chicago Üniversitesine bir mim daha koyun yavrum, ileride *neo-con* hareketinin merkezlerinden biri olduğunu göreceksiniz.

1941 doğumlu William Regnery, aklını Beyaz doğumların nispi olarak azalıyor olmasıyla bozmuş. ABD'de nüfusundaki paylarının azalması ve azınlık durumuna düşmeleri halinde *"federal hükümetin gücünü kaybedeceği ve medeniyetin yok olacağı"* inancında. *Charles Martel Society*'nin çatısı altında faaliyet gösteren "*Caucasian Dating Service*" diye bir çöpçatanlık şirketi kurmuş (harfi çeviri, "Beyaz Irkı Buluşturma Hizmetleri" kabilinden iğrenç bir isim oluyor), ayrıca üç aylık bir *"bilimsel öjeniks"* dergisi çıkarıyor. Onun adı da *"The Occidental Quarterly, TOQ"*.[143]

"*Caucasian Dating Service*" bir anonim şirket (*joint-venture),* sağlıklı beyaz erkek ve kadınların, sağlıklı bebekler yaparak nüfusu arttırmalarını sağlamaya çalışıyor. Şirketin hisse senetleri "Nüfus Kaderdir" *("Population is Destiny")* sloganıyla pazarlanıyor. William Regnery, *"bizim insanlarımız"* dediği beyaz Amerikalıların yaşayakalmalarının "evlenmelerine, çiftleşmelerine, çocuk yetiştirmelerine" bağlı olduğunu vurgulayarak, çöpçatanlık hizmetlerinin sadece bir başlangıç olduğunu, beyaz ırkı yaşatmak için planladığı "daha başka bir şeyler olduğunu" da müjdeliyor ki, korkutucu.[144]

Necefli Maşrapa!.. *"The Occidental Quarterly, TOQ"*

Ben dergiyi editörü Kevin MacDonald'ın ABD'nin güçlü Yahudi örgütü "*Anti-Defamation League*" ("İftiraya Karşı Birlik") ile davalaştıkları günlerden biliyorum. "*Garp Gözcüsü*" adı dikkatimi çekmişti. Batı değil de, "*Garp*". Niye? "Şark karşıtlığı" ayan olsun diye öyle koymuşlardı, zahir. Her neyse. *"Anti-Defamation League,"* kısa adıyla ADL, California State Üniversitesi (Long Beach) psikoloji profesörü olan hazreti "tehlikeli bir antisemitist" olmakla suçlamaktaydı. Nitekim emekli edilmesini de sağladı. Yetmedi, üniversite senatosu toplandı, MacDonald'ın (d.1944) çalışmalarının California State'i hiçbir şekilde bağlamadığını bildiren, akademik dünyada pek az rastlanır bir karar aldılar, 2008. Aslına bakarsanız adamla ilgilenmeme bu sıra dışı karar neden olan olmuştu. Lakin, Allah biliyor ya, profesörün neyle uğraştığını öğrendiğimde, ADL'in[145] yerinde olsam ben de aynı kararı aldırtmaya çalışırdım diye düşünmedim değil. ADL'le ilk kez aynı fikirde buluşmuştuk.

Charles Darwin'in kuzeni Sir Francis Galton'dan (1822-1911) bahsettiğimizi hatırlarsınız.[146] Ömrünü Evrim Teorisi'nin insan ırkı için de geçerli

olduğunu kanıtlamaya adamış yaman bir istatistikçiydi. İnsan ırkının kuşaktan kuşağa intikal eden bedensel özellikleri ölçerek saptamaya çalışıyordu ki öjeniksi *"bilimsel temel"*e oturtabilsin. Nitekim psikoloji, sosyoloji gibi bilim olup olmadıkları halen tartışmalı akademik uğraşlara *"metri"* son ekini takarak, beşeri vasıfları "ölçülebilir" kılma gayretleri Galton'ının başının altından çıktıydı. Bu Profesör Kevin MacDonald, Sir Francis Galton'ın 21. yüzyıldaki uzantısı oluyor.

ABD'nin *créme de la créme* neseplerinden Alman-İskoç kırması; Katolik bir aileden ama ateist olduğunu söylüyor, ancak Galton gibi mason değil. Buna karşın, *öjeniks* de eski öjeniks değil, aradaki yaklaşık yüzyıllık süreçte dört başı mamur bir bilim olduğunu kabul ettirmiş durumda, teknolojik ilerlemeden de destek alıyor. Öyle ki gelinen noktada insanoğlunun bedeni ve zihinsel özelliklerine doğal ayıklanma (*"natural selection"*) yoluyla kavuşup kavuşmadığı artık tartışılmıyor. O husus çoktan kabul edilmiş, konu kapanmış. Şimdilerde tartışılan, gerek tıptaki gelişmelerin, gerekse eskisine oranla çok daha iyi olan yaşam şartlarının, dünyanın pek çok bölgesinde *"doğal ayıklanmayı engelliyor"* olmasının doğurduğu "olumsuzluklar". Yani? Yani, bilim ve teknolojinin sağladığı imkânlar sayesinde bedenen veya aklen eksikli çocukların yaşama şansları artıyor, engelliler ve vasat zekâlılarsa bir yandan *"tehlikeli bir biçimde"* hızla çoğalırlarken, öte yandan da ömürleri uzuyor. Bu durum da *"beyaz kimliğini, beyaz çıkarlarını ve Batı kültürünü tehdit ediyor."*[147]

Kevin MacDonald'ın başının ADL ile derde girmesinin nedeni Yahudilerin *"üstün ırk"* kavramını yadırgamalarından değil, neden profesörün Yahudileri *"yaşatılması gereken beyaz ırk"*tan saymıyor olması. Tersine, *"ortalamanın üstünde 'sözel zekâ'ya sahip oldukları 'ölçümlerle saptanmış' olan bu 'kavimmerkezci'* (kavimmerkeziyetçilikleri de ölçümlerle sabitmiş) *Yahudi ırka"*nın bu avantajlarını, taammüden veya değil, ABD'deki iktidarı *"Avrupa çıkaşlı beyazlarının ellerinden almak için seferber ettiklerini"* savunuyor. İkinci Dünya Savaşı'ndan bu yana, Batı'nın çok kültürlü ortamında neşvünema bulan her etnisite gibi onlar da çıkarlarının peşinde koşup şikâyetlerini haykırırken, Beyaz Avro-Amerikan kimliğinin sesinin duyulmaz olduğunu iddia ediyor; nedeninin de beyazlara ilişkin her talebin *"ırkçılık"* veya *"beyaz üstüncülüğü"* (*white supremacy*) ile özdeşleştirilmesi olduğunu söylüyor. Bu tutum hem haksızlıkmış hem de anormalmiş, çün-

kü Avrupa, Kuzey Amerika, Avustralya ve Yeni Zelanda'daki toplumları "*yüzyıllar boyunca kontrolleri altında tutan beyazlar*" kalıtımsal üstünlüklerini reddetmeyi "*ahlaki bir zorunluluk olarak kabul etmek*" zorunda bırakılmışlarmış.[148] (Bu cümleyi bir daha okuyun, yavrum!) Bu durumun baş sorumluları da "*liberaller*"miş.

Ne saçmalıyorsun deseniz, yeri yavrum. Sömürgeciliğin, köleliğin, öteki kültürlerin baskılanmalarının, ezilmelerinin, yok edilmelerinin, halkların göçe zorlanmalarının doğal olgular olarak kabul edildiği, buna karşın Beyazların "*kalıtımsal/fitri*" haslet ve üstün vasıflarını övünçle taşımalarını engelleyen "*birtakım ahlaki kısıtlar*"dan yakınılıyor olunması, anlaşılır gibi değil ama öyle. Siz siz olun, bölgemizi inim inim inleten sığınmacılar faciasının öjeniks temelini atlamayın. Benim bu satırları yazdığım Temmuz 2015 itibariyle 4.013.000 Suriyeli el kapılarında sürünmekteydi.[149] 2017 Mart'ında ölü sayısı, 55 bini çocuk, 470 bin kişiyi[150] bulmuştu ve bunlar, azı yok çoğu var, resmî rakamlardı. Siz bu satırları okuyuncaya kadar kim bilir hangi yeni Charles Martel Kulüpleri su yüzüne çıkacak, sayılar artacaktır.

Pencere: Kültürel iletim birimleri "mem"ler

Çünkü, çocukların bile siyasi amaçlara kurban edilmeleri, sarf malzemeleri olarak kullanılmaları Avrupa medeniyetine yabancı değildir. Hemen hiçbir ana akım tarih kitabında görmezsiniz, "Çocuk Haçlı Seferi" diye zalim bir seferberlik vardır. 1212'de, bir hesaba göre 30.000, başka bir hesaba göre 37.000 çocuk, Kudüs'ü Müslümanlardan geri almak üzere yollara dökülür. Tarihe dikkat edin, Selahaddin Eyyubi'nin 1187'deki fethinden yirmi beş yıl kadar sonra; yirmi beş yılı hayal etmeye çalışın yavrum, 27 Mayıs ile 12 Eylül arasındaki süreç kadardır, bir o kadar kısa ve yoğun. Arada bir de o aşağılık Dördüncü Haçlı Seferi vardır, hatırlayacaksınız, *God*'a gitmekten vazgeçip Konstantinopl'u yağmaladıkları harekât. Hıristiyan dünyasının bu en büyük ve zengin şehrinin hazinelerini, kutsal emanetlerini, sanat eserlerini saldırganlar kendi aralarında paylaşmışlardı. Her neyse. Çocuklar eş zamanlı olarak Fransa (Vendome) ve Almanya'da (Köln) örgütlenir, Cenova'ya hareket ederler. Cenova'yı gözünüzün önüne getirin, İtalya çizmesinin batısındaki liman şehri, niyet, Akdeniz'i geçmek oradan Kudüs'e varmaya

çalışmaktır. Bir de umut: Hazreti Musa imdada yetişecek, Akdeniz'i ikiye ayıracak, çocuklar yürüyerek Korsika ve Sardunya Adaları tarikiyle Tunus'a varacaklar. Olacağına bakın, İtalyan Alplerini bile aşamaz, aç biilaç donar kalırlar o dağlarda. Hayatta kalabilen üç-beş yüz çocuğu da Cenova Dükü şehre sokmaz ve bunlar Papa III. Innocent'in gözü önünde olur. 2014'te İtalya'nın Adriyatik kıyısındaki Macerata'dan sığınmacılara açılan ateşi hatırlıyor olmalısınız, çoluk çocuk denize dökülmüşlerdi.

Bilin ki Sparta'dan Roma'ya, Çocuk Haçlı Seferleri'nden Aylan bebeğe, kötülükleri sayıp döküyor olmak bana zül geliyor, yavrum. Beşere kahretmek mizacımda yok, bunları yazarken bile kendimi alçalmış, kirlenmiş, küçük düşmüş hissediyorum. "*Fıtrî hasletler*"i, "*üstünlük*"leri gibi hezeyanlarını nişan-ı zişan gibi göğüslerinde taşımasalar da tedavi yoluna gitseler, en ağır zulmü bile çocukluk hastalıklarına verip var gücümle unutmaya –ve unutturmaya– çalışırdım. Gelin görün ahir ömrünüz Brenton Tarrant gibi falanjlara denk geldiğinde yapamaz oluyorsunuz. 1990 doğumlu bir genç azmanı İskoç, silahının şarjörüne 732 Tours, yani Puvatya, yazıp 2019'da dünyanın öbür ucunda Cuma'yı bastığında sizin de insanlığınız dağılıyor, onunla beraber hoşgörünüz ve merhametiniz de. Mesele elli kişinin ölmüş olması bile değil, daha geçen gün Etiyopya Havayolları'nın Boeing 737'si düştü, 157 kişi öldü; mesele, "Müslüman'dır" diye, aşağılık ırktırlar diye öldürülmelerinde. Benim Türk Müslüman aklım, ne üstenciliğin ne de tutkunun böylesini almıyor, yavrum. *Ama "deruni kültürel miras*" diye de bir şeyin olduğunu da biliyorum.

Biliyorum derken yine onların bilim adamları[151] *s*öylüyorlar, meğer düşünce, davranış veya değer yargıları istesek de istemesek de nesilden nesile nakledilirmiş; "*mem*" ya da "*même*" dedikleri "*kültürel iletim birimleri*" aracılığı ile tıpkı biyolojik içeriğin DNA tarafından nakledildiği gibi. Eğer gerçek buysa, demek "*Tabula Rasa*" da buraya kadarmış. John Locke da boş konuşmuş, Rousseau da. Avro-Amerikan medeniyetine yazılanlardan merhamet şöyle dursun, öjeniks veya jenosit güdülerinden kurtulmalarını beklemek hayal; tellaklar değişebilir, peyniri bugün Fransızlar, yarın Almanlar, öbür gün Anglo-Amerikalılar yiyor olabilirler ama hamam hep aynı hamam kalacak, bir maymun hep olacak.

Bize gelince, 21. yüzyılla baş edeceksek her şeyden önce Stockholm sendromundan[152] kurtulmanın yolunu bulmamız, kendimizi sevmeyi yeniden öğrenmemiz lazım, yavrum. Bu sözüme kulak verin, dudak büküp

geçmeyin. Düşünün ki sevgi emektir, emek verileni korumak, sakınmak, sadakat, saygı, vefa demektir. Bu pencereden bakarsanız, biz Türklerin kendimizi "Yaratan'dan ötürü" bile sevmediğimizi, kendimize ait hemen hiçbir kuruma hürmet etmediğimizi, esirgemediğimizi teslim edersiniz. Pek müsrifizdir, bir heyecan inşa eder, sonra bırakırız düşsün, değerini yitirsin. Kim öğrettiyse bize "yıkmadan yapılmaz" diye, bakım, onarım, uyarlama bilmez; töre, bina, icat, buluş, sanat eseri, insan, hele de insan! harcar geçeriz. Elin 1990 doğumlu kopili 732 tarihini silahına nakşeder, Puvatya hezimetini anımsatır da, Kül Tigin'i çağrıştırmaz. Orhun Yazıtları'ndan söz ettiğimi anlıyorsunuz, iki oluşumun tarihi neredeyse günü gününe aynıdır: 732. *"Ey, Türk milleti, tokluğun kaymetini bilmezsin. Açlık, tokluk düşünmezsin. Bir doysan açlığı düşünmezsin..."* böyle gider. Görün ki, ne o kitabeyi bozkırın ortasına diken gayrete, ne o derin kaygıya, ne de içten uyarıya hürmetimiz vardır, bırakırız rüzgâr üfürsün yavrum, Bob Dylan'ın dediği gibi bırakırız *"rüzgâr uzaklara üfürsün"*.

Her neyse. Dilerim bari siz siz olun, Orhun Yazıtları'nı arada bir okuyun, yavrum. Okuyun ki, *"kalıtımsal haslet"* dedikleri üstenciliğin bizdeki karşılığının *"kut"* olduğunu kendi gözlerinizle göresiniz. *"Kutlu olsun"* dileğimizin *"Tanrı'nın yolundan çıkılmasın"* temennisi olduğunu idrak edesiniz. Bizde *"üstünlük"* Kaan'da (veya Kağan'da veya Hakan'da veya Erkin'de veya...) değil, *"bilge, alp, adil ve erdemli"* olandadır. Bilge Kaan töreye ters düşmeye görsün, Tanrı *"kut"*'u geri alır. Bunun için denmiştir, sel gider, kum kalır, il gider, töre kalır. 2021'de Yunus Emre'nin ölümünün üzerinden tam yedi yüz yıl geçmiş olacak, farkında mısınız?

Pencere: Bourbon kadınları, Akitanyalı Eleanor

"İl gider, töre kalır" ya, "Fransa gider, Bourbonlar kalır" desem yeridir. Avrupa'nın kral, prens, lord, voyvoda, neyse artık, onlarca yerel monarkını başta miras ve evlilik olmak üzere yazılı yazısız türlü işlem ve teamüllerle birbirlerine bağlayan, böylece *"derin Avrupa"*nın temellerini atanlar Fransızlar. *"Hanım evladı"*dırlar değildirler, olsalar ne olur, bunlar başka fasıl, yavrum, gerçek şu ki, *"Avrupa'nın Büyükannesi"* Akitanyalı Eleanor'dur (1122-1204).

1600 hatta 1700'lerin Avrupa'sının belirgin bir siyasi yapılanmasının olmadığını hatırlayın. Sınırların meşru egemene miras kalan arazilerin çeperleri ile kaim olduğunu, tek anlamlı sınırın Müslüman âlemini Hıristiyan âleminden ayıran sınır olduğunu hatırlayın. O sınır bile muğlaktır, çan seslerinin duyulmaz olmasından anlaşılır. Avrupa aidiyeti egemenlerin ve Kilise eşrafının geçimlerini sağlayan alanlarda mana kazanır, iktidar sahiplerinin becerileri, hünerleri ya da tercihleri doğrultusunda evrilir. Bu bağlamda "Bourbon kadınları"nın, Avrupa tarihinin oluşumunda özel bir yerleri vardır. Hani, Hürrem Sultan'a (1504?-1558) oğullarını tahta vâris yapmayı başardı diye yan bakarız ya, Akitanyalı Eleanor, Avrupa nomenklaturasını şekillendirmiş kadındır. Akitanya dediğim, Fransa'nın güneybatısında İspanya ile sınır oluşturan, Atlantik sahili de olan bölge; şaraplarıyla ünlü başkenti Bordeaux'dan bileceksiniz.

Akitanya'nın miras yoluyla sahibesi olan Eleanor, bir fasıl Fransa Kralı VII. Louis ile evlenir. İkinci izdivacını İngiltere Kralı II. Henry'yle (1152-1204) yapar. İkisi Fransız kralından, beşi İngiliz kralından tam yedi çocuk doğurur. (Hürrem Sultan, beş.) İngiltere kralından doğanlardan Arslan Yürekli Richard'ı (1189-1199), Üçüncü Haçlı Seferleri'nden hatırlarsınız. Destansı *"Richard Coeur de Lion"*, Kudüs'ü Selahaddin Eyyubi'den geri alacağım diye perişan olan adamdır. Richard'ın *"Yurtsuz, Topraksız"* anlamında *"Lackland John"* dedikleri kardeşini de (1166-1216) hatırlarsınız, *Magna Carta*'yı (1215) imzalayan İngiltere kralıdır.

Akitanyalı Eleanor için *"12. yüzyıl Avrupa'sının en güçlü kadınıydı"* derler. Herhalde. Fransız kralı kocasıyla birlikte İkinci Haçlı Seferi'ne katılmış, Antakya'da konakladıkları süreçte VII. Louis'nin *"kaskançlığına neden olan birtakım davranışları"* sebebiyle araları bozulmuş, Fransa'ya döndüklerinde ayrılmışlar. Katoliklikte boşanma yok. İki çocuktan sonra nasıl oluyorsa artık Papa'yı ikna edip evliliklerini "geçersiz" saydırıyorlar. Boşanmalarının üstünden iki ay geçmeden, Eleanor Hanım kendisinden on bir yaş küçük İngiltere Kralı II. Henry ile evleniyor. Fevkalade başarılı bir ataktır, Henry'nin topraklarına Normandiya ve Fransa'nın batısı da ekleniyor. Eleanor'un II. Henry'den üç kızı oluyor. Bunlardan Matilda'yı, Münih şehrinin kurucusu (1157) olan Saksonya ve Baverya dükü, Alman kökenli Aslan Henry (*Heinrich der Löwe*) ile baş göz ediyor. Joan'u, Sicilya Kralı

İtalyan II. William'la (*Guglielmo Il Buono*) evlendiriyor. Adaşı Eleanor'u da Kastilya Kralı İspanyol VIII. Alfonso'ya veriyor.

Kastilya dediğim, Endülüs Emevilerine kök söktüren İspanyol krallığı, Mağrip Araplarına karşı ilk direnişlerin başladığı (718) bölge burası. Brenton Tarrant serserisinin şarjörüne kazıdığı Puvatya Muharebesi (732) de burada. "*Reconquista*" (Yeniden fetih) denilen direnişler Haçlı Seferleri'ne evriliyor. Nitekim Eleanor'un İspanya Kralı olan damadı, Papa III. Innocent'in çağrısıyla oluşturulan büyük haçlı ordusuna kumanda ediyor. Muvahhidi ordusunu 1212'de ağır yenilgiye uğratan adam da bu VIII. Alfonso. Kıssadan hisse: Avrupa Birliği'ni oluşturan tüm ülkelerin şu ya da bu nedenle Müslümanlarla alıp veremedikleri somut bir olayları vardır, yavrum. Bu nedenle mücadele münferit devletlerden ziyade bir bütün olarak ve ayrıntılarından arındırılarak, entelektüel düzlemde, yani rasyonel arenaya çekilerek verilmelidir. Her neyse.

Arslan Yürekli Richard 1199'da yerine vâris bırakamadan ölür. Yerine Lackland John geçer, ama Eleanor küçük oğlunun birbirlerine türlü düzenlemelerle bağlı İngiliz-Fransız aristokrasisini bir arada tutabilecek beceriden yoksun olduğunun farkındadır. Plantagenet topraklarının dağılacağından korkar. Bir süper büyükanne olarak kalkar, 80 yaşında (1200) Pireneleri aşar, Kastilya sarayında yaşayan 11 yaşındaki torunu (Eleanor'la VIII. Alfonso'nun kızları) Blanche'ı alır, İngiltere'ye getirir. Lackland John'un da yardımıyla Portsmouth, Hampshire'da Fransız Kralı II. Philip'in küçük oğlu VIII. Louis "*Louis Coeur-de-lion*" ile evlendirir. Evet, bu da bir "*aslan yürekli*", Avrupa kralları nedense "aslan" lakabına pek düşkündürler, yavrum. Her neyse. Siz asıl Eleanor'un İngiliz Kralının sulbünden olan torununu evlendirdiği VIII. Louis'nin, ilk kocası Fransız VII. Louis'nin de torunu olduğunu gözden kaçırmayın.

Meğer Eleanor'dan sonra VII. Louis de birkaç evlilik yapmış; bunlardan üçüncüsü üzüm bağlarıyla ünlü Champagne bölgesinde (Fransa'nın kuzeydoğusu) mukim fevkalade zengin ve güçlü bir derebeyinin kızı olan Adèle ile. Champagne'li Adèle, VII. Louis'ye ilk iki eşinin veremediği erkek veliahtı doğurmuş: II. Philip. O kadar sevinmişler ki çocuk "*Dieudonné*" lakabı takılmış: "Allah-verdi". Akitanyalı Eleanor'un torunu Blanche'ı evlendirdiği VIII. Louis, bu "*Dieudonné*"un oğlu oluyor. Kadının çıkara yönelik şebekeyi ilmek ilmek ördüğünü görüyor olmalısınız. Bir de, ABD'nin gölgesinde

kaldığı için günümüzde pek görülemiyor, Penobscotların yaşadıkları New Hampshire eyaletindeki *Portsmouth*'un aslı İngiltere'de, zaten *New Hampshire* da "Yeni" sıfatı eklenmiş "Hampshire". Bosna, Yeni Bosna gibi bir şeydir, karıştırmayasınız diye söylüyorum.

Pencere: Kastilyalı Blanche

Her neyse. Blanche (1188-1252) anneanne toprağından. VIII. Louis ile evlendiği yıldan itibaren Fransa'ya odaklanıyor. Fransız birliğini sağlamayı, muhtelif egemenlere ait toprakları tevhit etmeyi iş ediniyor. Bu amaçla İngiliz amcası Lackland John'ı, kayınbiraderi Portekiz kralı Ferrand'ı, kuzeni Kutsal Roma İmparatoru IV. Otto'yu hoş tutuyor. 1214'te bir oğlu oluyor, babasının adını veriyor: Louis IX.

IX. Louis, Habsburgların en yakın rakibi, Fransız kökenli Bourbon Hanedanı'nın temelini atan adam. Annesi Blanche'ın iktidar tutkusu, dinsel coşkusunu aratmaz, Kilise hiyerarşisini tehdit eden en küçük bir oluşuma düşman kesilen sofu bir Katolik'tir. Kilise hiyerarşisi derken, piramit şeklinde bir içtihat/komuta düzenlenmesi düşünün; yukarıdan aşağı doğru, God / İsa Mesih, İsa Mesih'in doğrudan vârisi Havari Petros, Petros'un doğrudan vekili "*yanılmaz*" ve "*dokunulmaz*" Papa, Papa'nın temsilcileri ruhbanlar ve cemaat diye sıralanan bir piramit. Oğlunun eğitimini üstleniyor. IX. Louis'nin derin Katolik duyarlılığını annesinden aldığını söylüyorlar. "*Bir anne çocuğunu ne kadar sevebilirse seni o kadar çok seviyorum benim kaymetli oğlum*" dermiş, "*ama senin ölümcül günah işlediğine tanık olmaktansa, ayaklarımın dibinde cesedini görmeyi yeğlerim.*"[153] "*Ölümcül günah*" dediği, 590-604 yılları arasında Papa olan I. Gregorius tarafından bildirilen yedi temel ya da kardinal günah, yavrum, "*tamah, tembellik, kibir, şehvet, oburluk, kaskançlık, öfke.*"

(Araya girmeden edemeyeceğim, bir de Nijerya Katolik Kilisesi'nin Mayıs 2017'de yayınladığı[154] zenginleştirilmiş "*Ölümcül Günahlar*" listesi vardır, ona bir bakın: "*Kürtaj, ölümcül günah işlemeye azmettirmek, zina, irtidad (dini terk etme), küfür, şike ve hileli bahisler, kontraseptif kullanımı, işçiyi dolandırma, boşanma, uyuşturucu, insan hayatını ve güvenliğini tehlikeye atma, farmasonluk, kaskançlık, ötenazi, aşırı öfke, cinsel ilişki, nefret, ihanet, eşcin-*

sel fiiller, ensest, yalan, mastürbasyon, ayine katılma görevinin ihlali, cinayet, yalan beyan, çok eşlilik, pornografi, büyücülük ve efsunculuk, fuhuş, tecavüz, kutsallara saygısızlık, skandal, ayrılıkçılık, dinsel görevleri alıp satma, intihar, terörizm, haksız fiyatlama." Ne oluyor, dersiniz? Vatikan, Beyazlara asla uygulayamayacağı kuralları Nijerya'da sınamaya kalkmış olabilir mi?)

Şimdi, Blanche'ın Fransa'da hızla güçlenen gnostik Katharist kümelenmeye lakayt kalması mümkün değildir, derhal harekete geçer. "*Albi Haçlı Seferi*" derler, saldırı Güney Fransa'da yaşayan gnostik Katharist tarikatı mensuplarını hedef alır. Gnostik tarikat nedir, ne değildir; onu daha sonra konuşuruz. Şimdilik, başta Aziz Pavlus olmak üzere havarilerin Hazreti İsa'ya dair anlattıklarının gerçeği yansıtmadığına inananlar diyelim, kifayet etsin.

"*Aslan Yürekli*" kocası VIII. Louis'yi, Katharistlerin üzerine süren Blanche'dır. *Beziers Katliamı* derler, 1209 Temmuz'unda, sadece Beziers'de kim Katharist kim değil diye bakmadan, çoluk çocuk 15 bin (Britannica'ya göre 20 bin) kişiyi kılıçtan geçirir, kasabayı tamamen yakarlar. Biçare insanların bir umutla sığındıkları katedralin başpapazı, "*Siz hepsini öldürün. Allah, hangisi Kathar, hangisi değil kendi ayırır*" diye teşvik etmişmiş, "*Judicium Dei*" dedikleri yargılama usulü çerçevesinde ki, ne menem bir hunharlık olduğunu birazdan anlatacağım.

Bu arada siz Haçlıların tek muhatabının Müslümanlar olmadığına dikkat edin, yavrum. 1193'ten itibaren Baltık kıyılarında yaşayan paganlara yönelik "*Kuzey Haçlı Seferleri*" var. Papaların otoritelerini sarsan siyasi düşmanlarına karşı düzenledikleri seferler var: 1199'da Papa III. Innocentius Sicilya Kralı Markward von Annweiler'a karşı; 1232'de Papa IX. Gregorius Bremen Başpiskoposu'na karşı, sonra aynı Papa bu defa Germen İmparatoru II. Friedrich'e karşı; 1248'de Papa IV. İnnocentius IV. Konrad'a karşı, sonra 1250'de Manfred'e karşı; 1263'te İngiltere Kralı III. Henry'ye karşı var da var. Görün ki, hem Bourbonların hem de Habsburgların yükseliş süreçleri Haçlı Seferleri'ne denk gelir.

Hasılı, Aslan Yürekli VIII. Louis bir kez daha yollara düşer, ancak bu defa ağır dizanteriye yakalanır. Kuzey Fransa'ya geri döner ve ölür. Blanche, on iki yaşındaki oğlunu üç hafta içinde Fransa Kralı IX. Louis olarak tahta geçirir. Vesayetini üstlenir ve Fransa'ya fiilen hükmetmeye koyulur. 1200'lerin Fransa'sını yönetmenin İkinci Elizabeth gibi Westminster'de ika-

met edip, sağında Amerikan televizyon starı gelini Meghan Markle, solunda Kate Middleton liberal monarşiye tebessüm etmeye benzemeyeceği açık. Nitekim kocasının gayrimeşru kardeşinden başlayarak, cümle Fransız derebeyleri art arda ayaklanıyorlar. Haklarını yemeyelim, İngilizler de asilerden yardımlarını esirgemiyorlar, hatta olaylar çocuk kralın kaçırılması noktasına kadar geliyor. Olsun. Blanche incelikli bir diplomat, kurnaz bir müzakereci ve güçlü bir lider olarak sivrilmişmiş. Beyaz örtüler serilmiş beyaz bir ata, tepeden tırnağa beyazlar giyinmiş olduğu halde biner, kraliyet muhafızlarının önünde isyan bastırmaya gidermiş. Yetmez, başkaldıran soyluları yönetimden uzaklaştırıp yerlerini halk tabakasından aldığı insanlarla doldurma tehdidi de var, kendisine bağlı milis kuvvetleri ihdas etmekten de geri durmuyor. Biraz veriyor, çokça da alıyor, 1229 itibariyle Fransa'yı sükûnete kavuşturmayı başarıyor.

1236, IX. Louis reşit olduğu, tahtı devraldığı yıl. Annesi her zamanki gibi yanında, bir de kendisi gibi dini bütün bir gelin seçiyor ve evlendiriyor. Gelin görün, bu defa gelin hanım üstelik kayınvalidesinin isteği hilafına kocasını Haçlı Seferleri'ne katılmaya teşvik ediyor. O günlerde geçirdiği ağır bir hastalıktan *"duanın mucizesi"* ile kurtulan genç kralı kimse tutamıyor. Karısı ile birlikte Yedinci Haçlı Seferi'ne (1248-1254) katılıyor. Yedinci Haçlı Seferi doğrudan Mısır'a, Memlûklara yöneliktir, Majesteleri 1259 Mensure Muharebesi'nde fena halde yeniliyor ve esir düşüyor. Talep edilen fidyeyi toplamak Blanche'a düşüyor, kadının çalmadığı kapı kalmıyor. (Francesko'nun annesini de düşündüğünüzde, Fransız kadınları yamanmışlar demez misiniz?) Gelin görün, Avrupa'da eski coşku kalmamıştır, para bulmakta çok zorlanıyor. Bu arada devlet işleri de başına kalmıştır. Zayıf kalbi strese dayanamıyor, oğlu, Dimyat'ı Müslümanlara vermiş geri dönerken ruhunu teslim ediyor. Bourbon Hanedanı'nın kurucusu haberi Yafa'da alıyor.

Necefli Maşrapa!.. "*Blessed Queen Blanche, Widow, Third Order*"

Fransızca bilmiyorum, İngilizcesi böyle: *"Blessed Queen Blanche, Widow, Third Order"*. Çevirisi büsbütün garip; *"Mübarek Kraliçe Blanche, Dul, Üçüncü Fırka"*. Şimdi tabii Bourbon Hanedanı'nın kurucusunun annesinin

unvanı leğen örtüsü mahiyetinde bilgidir, bilmeseniz de incileriniz mümkün değil dökülmez. Olsun. Beni bu defalık da idare edin, bu garip bilgiyi paylaşmadan edemeyeceğim.

Beyoğlu İstiklal Caddesi üzerindeki St. Antuan Kilisesi'nden söz etmiştim. Aklınızdan çıktıysa, geri dönüp bir bakıverin,[155] adını 1200'lü yıllarda zuhur eden Fransisken keşişlerinin birinden alan bir Roma Katolik Kilisesi'dir. Tarikatın kurucusu Assisili Aziz Françesko'nun on bir müridiyle beraber Papa III. Innocent'ı Roma'da ziyaret edip icazet aldığı yıl 1209. Hazret, o tarihten sonra hızla popüler oluyor, müritlerin sayısında patlama yaşanıyor, 5.000'i buluyor, falan. Şimdi, Beziers Katliamı'nı bilirdim de, iki olayı yan yana koyup Papa'nın bunlara icazet verdiği o menfur 1209 Temmuz'unun Kraliçe Blanche'ın kocasını çoluk çocuk 15-20 bin kişiyi kılıçtan geçirmeye azmettirdiği günlere denk geldiğine aymamıştım. Meğer, VIII. Louis'nin askerlerine "*Hepsini öldürün, hangisi Kathar hangisi değil God'ın kendisi ayırır*" diyen adam Fransız Sisteryen ("*Cistercian*") tarikatına ait Citeaux Manastırı'nın başrahibi. Eliniz değmişken, *Nasihatname*'nin ilk kitabında var, buna da bir bakın.[156] Tapınak Şövalyeleri'yle ilgisini göreceksiniz. Beni uyandıran Richard Rohr diye Amerikalı bir Fransisken papazı, daha doğrusu keşişi oldu. New Mexico eyaletinin Albuquerque ("Albekurki" diye okunuyor) şehrinde "*Center for Action and Contemplation*" adlı bir "Eylem ve Tefekkür Merkezi"nin kurucusu ve dekanı; Hıristiyan mistisizmi, tefekkür, meditasyon ve şimdi bunu dinleyin "*toplumun marjinalize ettiği kesimlere merhamet*" dersleri veriyor. Her gün binlerce müridine e-posta üzerinden "Günlük Meditasyon" gönderirmiş. Otuzdan fazla kitabı var, en az beş tanesi *bestseller*. Ben "*The Universal Christ*" (*Evrensel İsa*) adlı son kitaplarından birini gördüm, bu "*Mübarek Kraliçe Blanche, Dul, Üçüncü Fırka*" maddesine de orada rastladım. Aşağıda çeviriyi sunuyorum, İngilizce metni arkada verdim, ola ki biriniz daha iyi çevirirsiniz. Bir de "*Third Order*", Üçüncü Fırka diye Fransisken tarikatında hakikati öğreten veya hemşirelik yapan rahibeler topluluğuna diyorlar. Şöyle bir şey:

"*Mübarek Kraliçe Blanche, Dul, Üçüncü Fırka*" başlığı altındaki madde; "*İlahi Efendimiz 'Onları meyvelerinden tanıyacaksınız' buyurur ve bu sözleriyle Kraliçe Blanche'ye büyük methiye bahşeder, zira Fransa'nın Aziz Louis'si onun oğludur ve o mübarek büyük ölçüde onun analığının yetiştirmesidir. Kastilya, İspanya Kralı'nın kızı Mübarek Kraliçe Blanche, Fransız*

Kralı VIII. Louis ile yirmi altı yıl süreyle mutlu evlilik yaşadı. Kocasının ona olan güveni o kadar mükemmeldi ki öldüğünde on iki yaşında olan oğlu Louis reşit oluncaya kadar vesayetini ve ülkenin yönetimini ona emanet etti. Memleketteki büyükler arasında dula ve yabancıya haset eden, hükümeti devralmak isteyenler vardı. Fakat Blanche yüksek ve zorlu işi öylesi bitaraf adaletle ve erdemle yönetti ki, haset edenler sustular ve onun yönetimsel becerisi herkes tarafından tebrik edildi. Bir anne olarak gıpta edilecek hakiki Hıristiyan duyarlıkları sergiledi. Bir Hıristiyan annesi çoğunlukla çocuklarına sevgisiyle sınanmalıdır. God'ı gücendirecek şeyler yapmalarına izin verecek midir? Onları God'ın sevdiğinden daha çok sevecek midir? 'Kızını ve oğlunu Benden daha çok seven Bana layık değildir.' Blanche sahici bir Hıristiyan anne olduğunu kanıtladı, zira oğluna sıkça 'ölümcül günah işlediğine tanık olmaktansa, ayaklarımın dibinde cesedini görmeyi yeğlerim' dedi. Bununla beraber, Mübarek Kraliçe Blanche oğlunun ölümcül günahtan sakınmasını sağlamakla yetinmedi, onu ilahi günahlardan sakınmak için de uğraştı. Bu nedenle ana ve oğul, Aziz Francis'in Üçüncü Fırkası'na yazıldılar. Kurala uygun olarak yaşamak suretiyle oğlunu her erdemi benimsemeye ve Hıristiyan mükemmeliyetinin peşinden koşmaya teşvik etti. Aziz oğul annesine öylesine güvendi ki ülkeyi yıllarca tek başına yönettikten sonra, onu tekrar başa getirdi ve ordusu ile birlikte Kutsal Topraklar'a gitti. 1253'te ölüm haberini alıncaya kadar geri dönmedi. Blanche, Sisteryen Tarikatı'nın mütedeyyin rahibeleri ile çevrilmiş olarak, Maubuisson'da onlar için inşa ettiği manastırda öldü. Üçüncü Fırka'nın kıyafetini giymiş olarak onların kilisesine gömüldü. Mübarek unvanı henüz resmî olarak Papalık Makamı tarafından teyit edilmemiştir ancak halkın kendisine gösterdiği teveccüh olarak kullanılabilir."[157] İyi ya.

Necefli Maşrapa!.. *God*'ın mahkemesi, "*judicium Dei*"

Bourbon Hanedanı'nın kurucu anasının Aziz Francis'in Üçüncü Fırkası'na yazılmış bir dul olduğunu bilmeseniz inciniz dökülmez dedim demesine de, galiba pek de öyle değil aslında; çünkü neresinden baksanız kadın *Beziers Katliamı*'nın azmettiricisi ve o katliam çoluk çocuk on beş-yirmi bin kişinin kılıçtan geçirilmiş olmasının ötesinde, "*Allah'ın* (tövbe estağfu-

rullah!) *mahkemesi*" sayıldığı için menfur. Sakın yanlış anlamayın, olayı "*müşrikleri bulduğunuz yerde öldürün*" şeklindeki Kuran-ı Kerim ayetiyle[158] irtibatlandırıp hafifsemeyin. Çünkü cihat "*her türlü anlaşma imkânının ortadan kalktığı ve artık bütün diplomatik ilişkilerin kesilip savaş durumunun ortaya çıktığı*" hallerde geçerlidir, Kuran'da "*savaş sırasında sığınma veya koruma (eman) talebinde bulunan müşriklerin savaşın dışında tutulmasını*" emredilir. Her halükârda, bir Kutsal Savaş (*Holy War*), "Kut" doğrultusunda yani "Tanrı'nın yolu"ndan çıkılmadan yapıldığı sürece "kutlu" olur. Görün ki, "Mübarek" Kraliçe'nin azmettirdiği katliam, pagan Roma'nın terekesinin Hıristiyan libasına bürünmüş tezahürü olup Hazreti İsa'nın öğretisine ihanettir; özenle kendisine benzettiği oğlunun "*aziz*" ilan edilmiş olmasıysa Vatikan'ın maskaralığı. Nasıl bu kadar kesin hüküm bildirebiliyorsun sorusuna iki cevabım var, yavrum.

İlki fikr-i takip: İnsancıkların sığındıkları katedralin başpapazının "*bunların hangileri Kathar?*" diye soran Kraliyet askerlerine, "*Siz hepsini öldürün. Hangisi Kathar hangisi değil Allah'ın kendisi ayırır*" dediğini öğrendiğinizde, bu nasıl bir İsevi'dir ki "*tendre l'autre joue*" ("öteki yanağını çevir") buyuran *God*'ın oğluna karşı gelebilir diye sorguluyorsunuz. Aşağıda Matta İncil'inden sunduğum bölümün mesajı sarihtir. Bir kez daha okuyun:

"*Ve İsa kalabalıkları görüp dağa çıktı; ve oturunca şakirtleri yanına geldiler; ve ağzını açıp onlara öğreterek dedi ki... 'Göz yerine göz, diş yerine diş' denildiğini işittiniz. Fakat ben size derim: Kötüye karşı koyma ve senin sağ yanağına kim vurursa, ona ötekini de çevir. Ve biri eğer mahkemeye seninle gidip gömleğini almak isterse, ona abanı da bırak. Ve kim seni bir mil gitmeye zorlarsa, onunla iki mil git. Senden dileyene ver, senden ödünç isteyenden yüz çevirme. 'Sen komşunu sevecek ve düşmanından nefret edeceksin' denildiğini işittiniz. Fakat ben size derim: Düşmanlarınızı sevin ve size eza edenler için dua edin ki, göklerde olan Babamızın oğulları olasınız, zira o güneşini kötülerin ve iyilerin üzerine doğurur ve salih olanların ve olmayanların üzerine yağmur yağdırır... Ve yalnız kardeşlerinizi selamlarsanız, fazla ne yapmış olursunuz? Putperestler de öyle yapmıyorlar mı? Bundan dolayı semavi Babanız kâmil olduğu gibi, siz de kâmil olun... Hükmetmeyin ki, hüküm olunmayasınız. Çünkü ne hükümle hükmederseniz, onunla hükmolunacaksınız; ölçtüğünüz ölçü ille de size ölçülecektir. Ve niçin kardeşinin gözündeki çöpü görürsün de kendi gözündeki merteği seçmezsin? Yahut*

nasıl kardeşine 'Bırak gözündeki çöpü çıkarayım' dersin? İşte mertek senin gözünde! Ey iki yüzlü, önce kendi gözünden merteği çıkar, o vakit kardeşinin gözünden çöpü çıkarmak için iyi görürsün."

Hazreti İsa'nın sadece kardeşlerini selamlayanları putperestlikle suçladığını Müslüman halinizle siz bile biliyorken, katliamın sorumluğunu *God*'a bırakan başpapazın kimin nesi olduğuna bakıyorsunuz. Bahse konu Katedral'in *Citeaux* Manastırı olduğunu öğrendiğinizde kafanızda bir ışık daha yanıyor: Citeaux, Fransız Sisteryen (*Cistercian*) fırkasının, yani "Mübarek" Blanche'ın manastırı. Citeaux aynı zamanda Katoliklerin yere göre koyamadıkları Aziz Bernard'ın (1090-1153) manastırı. Aziz Bernard, I. Haçlı Seferi'nin önde gelen azmettiricilerinden. Hazretin *Tapınak Şövalyeleri Kardeşliği* tarikatının kurucularından Hugues de Payens'e (1070-1136) yazdığı mektup var: "*...İsa'nın şövalyeleri ne düşmanı katlederken günaha girmekten ne de öldürülmekten korkarlar, çünkü onlar Efendileri İsa Mesih için savaşmaktadırlar ve O'nun uğruna ölmek veya öldürmek günah değil, aksine medarı iftihar vasıtasıdır. (Haçlı) öldürdüğünde kazanan İsa Mesih'tir, öldüğünde ise kazancı İsa'nın ta kendisini olur. Zira, Efendimiz kendisini rencide eden düşmanın ölümünü sevinerek kabul eder, buna karşın kendisi için ölen şövalyeyi daha da büyük bir sevinçle bağrına basar... vs.*"[159] Mektupları bir kez daha okuyun, Hazreti İsa'nın mesajının nasıl saptırıldığına, Hıristiyan *God*'ın Eski Ahit'in kavimmerkeziyetçi Yehova'sına (buradan Evangelistlere ve *neo-con* ideolojisine) dönüştürüldüğünü görün, yavrum.

Şimdi söyleyeceklerim kulağınıza küpe olsun: Görün ki, fikr-i takip yapabilmek kavramlara sahip çıkmayı gerektiriyor. Türkçeniz yetersizse iyileştirmenin yolunu bulun, İngilizcenizi ne yapıp edip ilerletin. Belleğinize mukayyet olun, zira kavramlara sahip çıkamıyorsanız, ipin ucunu kaçırıyor, iz süremez oluyorsunuz. Aziz Pavlus gibi, Aziz Bernard gibi, "Mübarek" Blanche gibi, IX. Louis gibi, New Mexico'lu o keşiş Richard Rohr gibi güç ve iktidar sevdalıları hakikat ile aranıza giriyorlar. İhaneti sezemez oluyorsunuz. "*Putperestler de öyle yapmıyorlar mı?*" diye uyarır ya Hazreti İsa, cübbeli İseviler aynen paganlar gibi yapar, Katharları "*judicium Dei*" yöntemiyle yargılarlar. Yani, önce öldürürler sonra bırakırlar, suçsuzsa ne âlâ, *God* onları cennetine kabul eder, eğer suçluysa ne iyi etmişler de öldürmüşler. Hasılı, bakmayın siz "*judicium Dei*"nin harfi çevirisinin "*God'ın mahkemesi*" olduğuna, aslı "*işkence ile sorgulama*"dır ("*trial by ordeal*") ve

pagan Roma hukukunda meşrudur. Hazreti İsa'ya ihanettir dediğim budur. Nasıl bir yöntem olduğuna gelince, sanığın suçlu olup olmadığı fiziki bir sınava tabi tutularak anlaşılır. Cadı olmakla suçlanan bir Kathar mesela, ateşe atılır, yanar da ölürse suçludur, yanmazsa masum.

Uygulamanın aslı "Hammurabi Kanunları", yani İsa'dan önce 1754 yılında kaleme alınan Mezopotamya Babil Yasaları. VI. Babil Kralı Hammurabi'nin yürürlüğe koyduğu 282 yasa, iki metre yüksekliğinde bir dikili taşa oyularak yazılmıştı; Hazreti İsa'nın reddettiği "Lex talionis", yani "*göze göz, dişe diş*" misillemesi sanığın sosyal statüsüne, köle olup olmadığına ya da cinsiyetine göre tanzim edilir. Hammurabi Yasaları'nın asılları da Sümerlerin "*Ur-Nammu*" yasalarıdır. İsa'dan 2100-2050 yıl önce kil tabletler üzerine yazılmış olan bu yasalardan 32 tanesi okunabilir durumdadır. "*Cinayet işleyen bir adam, öldürülmelidir,*" diye başlar, "*Hırsızlık yapan adam öldürülecektir*" diye devam eder. "*Adam kaçıran hapsedilecek ve 15 gümüş şekel ceza ödeyecektir; köle ile evli olan köle azat edilse dahi sahibini terk etmeyecektir; özgür birisiyle evlenen köle, ilk oğlunu sahibine bırakacaktır; büyücülükle suçlanan su çilesinden geçirilmeli, masum olduğunun kanıtlanması halinde iftira eden 3 şekel ödemelidir.*"

Ur-Nammu tabletleri, İstanbul Arkeoloji Müzesi'nde sergileniyor. Gidin bir bakın da insanlığın hallerini görün, yavrum. Aranızda hukuk fakültesinde okuyanlarınız varsa mutlaka görsünler. (Bu arada, İsrail'in para biriminin hâlâ *Şekel* olduğunu da gözden kaçırmayın.) "Su çilesi" diye çevirdiğim uygulamanın İngilizcedeki karşılığının "*water ordeal*", yani su işkencesi olduğunu da hatırlatayım; modern hukukta "*işkence ile sorgulama*" yöntemlerinden biri olarak tanımlanır. Avrupa'da bilinen ilk uygulama, Merovenj Hanedanı'nın (481-751) kurucusu Frank Kralı Clovis'in (481-511) marifeti olduğunu da bilin. Frankların, Batı Roma İmparatorluğu'nu, yani Fransa, Belçika ve Batı Almanya'yı işgal ederek, ortaçağın en güçlü Hıristiyan imparatorluğunu kuran Germen boyu olduklarını hatırlarsınız.

Su işkencesinin bir sıcak su, bir de soğuk su uygulaması varmış; sıcak su uygulaması, Kral Clovis'in yürürlüğe koyduğu "*Lex salica*" denilen medeni kanunda tarif ediliyor. Sanık kaynayan kazana elini bileğine kadar sokacak, kazanın dibine yerleştirilmiş taşı bulup almaya çalışacak. İsnat edilen suçun ağırlığına göre, işlem bir, iki ya da üç kez tekrarlanacak. Üç gün beklenecek, bu süre zarfında elde iyileşme belirtileri görülürse suçsuz, kangren başla-

mışsa suçlu olduğu anlaşılacak. Ve bu işlem Kilisede, ruhban nezaretinde, "*İsa masumları koruyacaktır*" beklentisiyle gerçekleştirilecek. Görün ki, "*Lex Salica*" dedikleri yarı Fransızca yarı Latince bu yasa, yüzyıllar boyunca Ortaçağ Avrupa'sının temel yasasıdır; başta Almanya, Hollanda, Avusturya-Macaristan, Romanya ve Balkan devletlerinin miras ve ceza hukukunu şekillendirir. Sanmayın ki İngilizler daha medenidir. Anglosaksonlar, özellikle de İngiltere Kralı Athelstan'ın (894-939) "*Lex Salica*"nın en ayrıntılı versiyonlarını geliştirdikleri söylenir.[160] Soğuk su versiyonunda sanık elleri ayakları bağlı olduğu halde hızlı bir akarsuya ya da su dolu bir varile atılır, işlem üç kez tekrarlanır. Batarsa suçlu, suyun üstünde kalırsa masumdur.

1338 Almanya'sında yasak bölgede avlanan adamın soğuk suyla cezalandırıldığı ("*Dreieicher Wildbann*") anlatılır. Salem Cadı Mahkemeleri'nde (1692-1693) Püritenler kullanılır. Richard, Increase ve Cotton Mather, büyükbaba-baba-torun, üç kuşak Püriten papazları, bu mahkemelerin ateşli savunucularıdır. "*İtlaf edilmeyi hak eden vahşi hayvanlar*" dedikleri Penobscotlara da uygulanır. "*Judicium Dei*" hep var. "*Judicium Dei*" varsa, Hıristiyanlık yok diyorsanız, katılırım. Nitekim İsevilik diye bir din olaydı, ne İslamofobi diye bir hastalık olurdu ne de *judicium Dei* 21. yüzyılın ilk çeyreğinde hortlardı.

Körfez Savaşı'ndan bahsediyorum. Son on beş yılda olanları hatırlayın. 2002'de Başkan George W. Bush, Saddam'ın kimyasal silahları olduğunu söyledi, Britanya Başbakanı Tony Blair teyit etti ve ünlü "*dosya*"sını yayınladı. Birkaç ay sonra, Birleşmiş Milletler denetçileri Irak'ta kimyasal silah bulamadıklarını ilan ettiler. Olsun. Mart 2003'te ABD önderliğinde "Koalisyon" güçleri Irak'ı işgale başladılar. Yirmi gün kadar sonra Bağdat düştü, Aralık'ta Saddam yakalandı, idam edildi. Bush'un kimyasal silahlar iddiasıyla eş zamanlı olarak CIA, Amerikan Hava Kuvvetleri'nden emekli iki psikolog istihdam etti: 1952 doğumlu James Elmer Mitchell ve 1949 doğumlu John Bruce Jessen.[161] John Bruce Jessen, emekliliğini müteakip Washington eyaletinin Spokane şehrinde, "*The Church of Jesus Christ of Latter-day Saints*" (yani, "Son Dönem Azizlerinin İsa Mesih Kilisesi") olarak bilinen Mormon kilisesinde "Piskopos" unvanı ile görev yapmaktaydı.

Bilmeyenleriniz vardır, bu Mormon Kilisesi 1830'da Vermont eyaletinde sahte peygamber Joseph Smith'in kurduğu tarikattır. (1830'un "*Kızılderili Tehcir Yasası*"nın çıktığı tarih olduğunu hatırlayın.) Smith,

Hazreti İsa'dan bir mesaj aldığını, bu mesajda kendisinin son peygamber olduğunun söylendiğini ve İsa Mesih'in kurduğu özgün kiliseyi yaşatmasının istendiğini iddia eder. Teslisi (Hıristiyan üçlemesi) reddeder, çok eşliliği benimser. 2012 itibariyle, 16 milyonu aşkın kayıtlı cemaat üyesi, 67 bin misyoneriyle ABD'nin dördüncü büyük kilisesi oldukları belirtilir.[162] John Bruce Jessen, bir yandan Mormon Kilisesi'ndeki piskoposluk görevini sürdürmeye devam eder, öte yandan Elmer Mitchell'la birlikte CIA'in "zenginleştirilmiş sorgulama teknikleri" ("*enhanced interrogation techniques*") programını tasarlamaya koyulur, 2002. Üç yıl kadar sonra Mitchell'la birlikte Spokane ve Virginia'da ofisleri olan bir danışmanlık şirketi kurarlar: *Mitchell Jensen and Associates* (2005). Aynı yıl, CIA'den aldıkları 81 milyon dolarlık ihalenin konusunun "*tutukluları sorgulamak, zenginleştirilmiş sorgulama teknikleri geliştirmek ve yönetmek*" olduğu açıklanır. Basının karşısına çıkan şirket ortakları "programın amacının esirleri sadece konuşturmak değil, ruhen çökertmek, uyumlu ve itaatkâr kılmak" olduğu belirtirler.[163] Gelin görün, Ebu Gureyb Hapishanesi'ndeki Iraklı mahkûmların istismar ve taciz edildiklerini gösteren fotoğrafların ortaya dökülmeleri *judicium Dei* uygulamalarını afişe eder. Aradan bir on yıl geçer. Barack Obama'nın Ulusal Güvenlik Danışmanı Susan Rice (d. 1964) soruşturma başlatır, 2015. Bad-el harab-ül Basra.

Bu tür işler ABD'de nasıl yürür ileride konuşuruz. *Mitchell Jessen & Associates* şirketinin geliştirdiği "*20 çeşit içeren işkence menüsü*"nde "*waterboarding*" denilen uygulamanın Frank Kralı Clovis'in (481-511) "*water ordeal*" işkencesinin gelişmiş modeli olduğunu, Piskopos hazretlerinin programın selameti için "*uygulamalara bizzat katıldığını*" bilin[164] şimdilik yetsin.

Pencere: Kral St. Louis'de *"cismanileşen Hıristiyanlık"*

Şimdi "*même*" dedikleri DNA benzeri o şeyler var ya İngiliz etnolog ve evrimsel biyolog Richard Dawkins'in "*düşünce, davranış ve değer yargılarımızı biz istesek de istemesek de nesilden nesile naklederler*" dediği "*kültürel iletim birimleri*", bütün suç o "*même*"lerde. Anlayacağınız Allah bunlara kaşıyacak tırnak vermesin, *Tabula Rasa* falan hikâye. Nitekim Aziz IX. Louis, *judicium Dei* uygulamasını daha o yıllarda lağvetmiş, yerine "Fransız

Kraliyet Mahkemesi"ni getirmişmiş, lakin sorgulamada işkence *deruni kültürel mirasın* vazgeçilmez unsuru; Kraliçe Blanche'ın ölümünden tam 766 yıl sonra CIA'in ilk kadın başkanı 1956 Kentucky doğumlu Gina Haspel'de yeniden hortlamış olması da bundan. Haspel, malum, 2002 yılında Tayland'daki gizli CIA hapishanesinde El Kaide sanıkları Ebu Zübeyde ve Abdulrahim El Naşiri'ye "*waterboarding*" uygulanmasından sorumlu kadın. 2018 Mayıs'ında göreve getirildi, Donald Trump tarafından. Olsun. Batılı tarihçiler Haspel'i de Trump'ı da aklamanın bir yolunu bulacaklardır, tıpkı IX. Louis'yi Fransa'nın en yürekli ıslahatçısı (*reformer*) olarak yere göğe koyamadıkları gibi. Annem "*yıl uğursuzun kızım*" derdi, haklıymış. Ölümünden iki yüz yıl sonra Senegal Nehri'nin ağzında inşa ettikleri (1659) köle limanına da, üç yüz yıl sonra (1764) Mississippi-Missouri kavşağında kurdukları şehre de adını verdiler, Fransızlar: St. Louis.

Louis icraatının "*ilhamını Hıristiyan azminden ve Katolik sadakatinden alırdı*" diye yazmış, vakanüvis Joinville'li Jean (1224-1317). Joinville'li Jean, Hazretin Yedinci Haçlı Seferi'ne çıkarken yanında götürdüğü methiyecisi. Büyük adamlara azametli övgüler düzme âdetini İmparator Konstantin'in "*panegyrist*"i Kayserili Eusebius'tan (263-340) bileceksiniz.[165]

"*Dine küfredenleri (dillerinin ve dudaklarının kesilmesi suretiyle), kumar oynayanları, tefecileri ve fahişeleri şiddetle cezalandırmaya karar verdi. Hazreti İsa'dan kalan emanetleri fahiş fiyatlar ödeyerek satın aldı, bu iş için inşa ettirdiği Sainte-Chapelle'de topladı. Engizisyon sorgucularının yetki alanlarını genişletti. Tevrat'ın ve Yahudilerin diğer kutsal kitaplarının yakılmasını emretti. Fransa'nın aziz ilan edilen ilk ve tek kralı olarak pek çok yere adı verildi.*" Saint Louis'nin "*altın asrı*"nda "*Fransa Krallığı, Avrupa'da siyasi ve ekonomik olarak zirveye ulaştı. En büyük ordu onun ordusuydu, en büyük ve en zengin ülke onun ülkesiydi, Avrupa'nın sanat ve entelektüel merkeziydi. 1257'de Paris'te ünlü ilahiyat okulu Sorbonne'un temelini attı. Kral IX. Louis'ye Avrupa'da duyulan saygı askeri gücünden ziyade yardımsever tabiatından kaynaklanıyordu. Akranları gözünde bütün bir Hıristiyan âleminin (Christendom) kişiliğinde cismanileştiği bir Hıristiyan prensiydi. Daha hayattayken bir aziz ve adil insan olarak tanınıyor, Avrupalı hükümdarlar arasında çıkan anlaşmazlıklarda hakemlik etmesi isteniyordu.*" İyi ya.

Methiyecilik de böyle bir şey, yavrum. Görün ki, Joinville Jean "Fransız Kraliyet Mahkemesi"ni kurmak suretiyle dine küfredenlerin yargılan-

masını *God*'a bırakmayıp kendi eline alan Saint Louis'nin aslında yaptığının O'ndan *salahiyet devraldığının* ilanı olduğunu söylemiyor. *"God's mandate"*den bahsettiğimi anlıyorsunuz. *"Dieu et mon droit"* demişti, Aslan Yürekli Rişar, *"Tanrı'nın ve benim hakkım"* 1193'te. *"Ben God'dan başka üst tanımayan bir makama doğdum, davranışlarımın hesabını sadece O'na veririm."*[166] *İngiliz Kralı II. Henry'nin beş oğlundan biri olan Aslan Yürekli Rişar, ömrünün çoğu Güney Fransa'da Akitanya Dükalığı'nda geçmiş bir Fransız adamdır. Fransızca ve Katalanca (Oksitanca) konuşur, İngilizce bilmez ama Haçlı karnesi IX. Louis'ninkinden iyidir. "Oksitanca" da ne diyeceksiniz, günümüzde konuşulana yakın eski bir Latin dilidir. Üçüncü Haçlı Seferleri'nde* merkez orduları kumandanı olarak, Selahaddin Eyyubi'ye kök söktürmüştü: *"Normandiya, Akitanya, Gaskonya ve Dükü, Kıbrıs Lordu, Poitier, Anjou, Maine ve Nantes kentleri Kontu, Breton derebeyi ve İngiltere Kralı."* Buna karşın, Bourbon Hanedanı'nı başlatan IX. Louis değil, o yollarını düzüyor. O şeref altıncı oğlu Robert'e ait.

Robert, 1272'de Bourbon Senyörü (*Seigneur de Bourbon*) müteveffa John'un kızı ile, Beatrice ile evleniyor. Beatrice, hem yetim hem de öksüz ama azımsanamayacak bir mirasın sahibidir. Robert böylece Bourbon Dükü oluyor (senyör ve dük aynı şey) ve Habsburgların en yakın rakibi doğuyor. 1589'a kadar Fransa'da ve Bask'ta hüküm süren *"cadet"* hüviyetinde bir sülaledir. "Bask" bildiğimiz Bask, yavrum, güneydoğu Fransa ile kuzeydoğu İspanya arasındaki ülke. Basklara burada girmeyelim, ama hiçbir Avrupa dili ile ilişkilendirilmeyen *"Euskara"* konuştuklarını söylemeden edemeyeceğim. Kimi dilbilimcilere göre Baskça aslında bir Kafkas dilidir, gramer bağlamında Gürcistan ve Dağıstan'da konuşulan dillere benzer.[167] Hatta Gürcistan, Baskları kendi ülkelerinden göçen bir halk olarak tanımlar ve resmî olarak tanır.

Her neyse. Bourbonlar 1598'de IV. Henry'nin Fransa tahtına geçmesiyle hüviyet kazanırlar. 1589-1792, sonra tekrar 1814-1830 yılları arasında Fransa'da; 1700-1808, 1814-1868, 1874-1931 yıllarında İspanya'da hüküm sürerler. (1975'ten itibaren İspanya tahtında yine bir Bourbon var. Burada *"Borbón"* olurlar.) 1734-1806 arasında Napoli, 1734-1816 arasında Sicilya, 1816-1860 arasında Birleşik Sicilya (buna hiç girmeyeceğim, çok merak ederseniz kendiniz bakın!), ayrıca 1731-1735, 1748-1802, 1847-1859 süreçlerinde Parma tahtındalar. Parma da bildiğimiz, Parma, İtalya'nın Emilia-

Romagna bölgesinde, Parma Çayı üzerinde, İsa'dan önceki bir tarihte Romalılar tarafından kurulmuş dükalık. Bir süre Avusturyalılarda, 1861'den itibaren İtalyan. Bu arada Lüksemburg Düşesi Charlotte (1896-1985) da bir Bourbon, Brezilya Prensesi Isabel (1846-1921) de öyle. Brezilya'nın prensesi mi olurmuş, olurmuş yavrum. Ben buna da girmeyeceğim, siz isterseniz bakın. Benim amacım Avrupa'daki hanedan işlerinin ne denli girift ilişkiler olduğuna dair size bir fikir vermek; bir de Fransa, İspanya, Hollanda, İngiltere arasındaki hanedan temelli iktidar kavgalarının Amerikan yerlilerinin ve kölelerin başında patladıklarını hatırlatmak.

Önce bir fasıl veliaht bırakmadan ölen İspanya Habsburglarının sonuncusu Kral II. Charles'ın yerine kim geçecek kavgası yapılır. Önemli bir meseledir, çünkü İspanya İber Yarımadası'ndan ibaret değil; Napoli var, Sicilya var, dahası Amerikalardaki müstemlekeler de var. İspanyol Halefiyet Savaşı derler, (*"War of the Spanish Succession"*), birtakım eski anlaşmalar ileri süren üç Avrupa gücü, İngiltere, Hollanda ve Fransa, İspanya tahtının vârisi oldukları iddiasıyla birbirlerine girerler (1701-1714). Nihayetinde topraklar aralarında taksim edilir, ama XIV. Louis'nin torunu V. Philip İspanya'nın Bourbon Hanedanı'ndan ilk kralı olarak tahta kurulur. Otuz Yıl Savaşı'nın (1618-1648) Kutsal Roma Germen İmparatorluğu'nu oluşturan Protestan ve Katolik hanedanlar arasında yaşandığını hatırlatayım.

Avusturya ve Hollanda Habsburglarının Fransa'ya açtıkları *"King William's War"*un (1689-1697) Amerika kıtasına da sıçradığını hatırlayın. New England Püritenlerin zulmünden kurtulma umudunun Penobscotları Fransızlardan yana savurduğunu, Wabanaki Koalisyonu'nun yanında yer aldıklarını söylemiştim. Kral William'ın savaşı bitiyor, *"Queen Anne's War"* (1702-1713) başlıyor. Neden aynı neden, ancak bu defa New England'a ilaveten bir ikinci cephe açılıyor, Virginia'nın güney komşusu Kuzey Carolina'nın güneyinde. Kuzeyde Abenaki, Micmac, Pasamakodi (*Passamaquoddy*), Maliseet oymakları ile *"Wabanaki Koalisyonu"*nu kuran Penobscotlar, yine Fransız saflarındalar. Sonra Kral George'un 1740-1748 Avusturya Halefiyet Savaşı, 1754-1763 Fransız ve Kızılderili Savaşı, 1756-1763 Yedi Yıl Savaşı ve 1775-1783 Amerikan Kalkışması, hanedan entrikalarının Yeni Dünya'daki yansımalarıdır.

Pencere: Roma geleneğinde bir *patria*, Habsburglu Franz Joseph

Habsburglu Franz ya da "Francis" Joseph (1848-1916), Avusturya İmparatoru ve Macaristan Kralı; 1867'de imparatorluğunu Avusturya ve Macaristan olmak üzere "iki ayrı ve eşit" devlete bölen, 1879'da Almanya ile adeta Katolik nikâhı kıyan, 1914'te Sırbistan'a kabulü mümkün olmayan zehir zıkkım bir nota vererek Birinci Dünya Savaşı'nın fitilini yakan adam.

Çeklerdi, Slovaklardı, Slavlardı, Lehlerdi, İtalyanlardı, Ruslardı, Osmanlılardı derken bir imparatorluğun bölünmesinin nasıl bir süreç olacağını hayal edin. Acı, öfke, zulüm, kaybolan canlar, kırılan hayatlar, el konan mülkler, kara servetler, entrikalar... Hani İlber Hoca, "İmparatorluğun en uzun yüzyılı" der ya, etnisiteler şöyle dursun, hanedanların, küçüklü büyüklü sülalelerin, mezheplerin, kiliselerin, tarikatların, cemaatlerin çıkar kavgaları, halefiyet meseleleri düşünüldüğünde 19. yüzyıl Kıta Avrupa'sında bizimkinden de ağır yaşanmış olmalı. Olacağına bakın, yavrum, sonunda Ruslar, Fransızlar, İngilizler bir cephede, Almanya, Avusturya-Macaristan, İtalya ötekinde birbirlerine girerler, biz de katılırız ve Birinci Dünya Savaşı 40 milyon cana mal olur. Dile kolay.

Bugün buradan baktığımda Osmanlı'nın hiç şansı yokmuş diye düşünüyorum. Düşmanlıkların da dostluklar kadar yüzeysel, çıkarların bu kadar sinsi olduğu hengâmede yolumuzu bulamazmışız, yavrum. Çanakkale canhıraş bir bekâ mücadelesi; şu satırları yazıyor olabilmem dahi o gencecik şehitlerin sayesindedir, minnet ve mahcubiyet bir arada.

Pim Fortuyn haklı. İmparatorluğu kaybetmemiz mukadderdi, *"çünkü Müslümanlar, kendilerini insanca koruyamayacak kadar yüksek standartlara ve değerlere sahiptirler."* İnsanca derken, adamın *"beşere özgü yöntemlerle"* demek istediğini anlıyorsunuz. Pim Fortuyn kim, az sonra göreceğiz.

Anlaşılan o ki, Habsburg Hanedanı'nın gelmiş geçmiş en etkin monarklarından olan Franz Joseph, Roma geleneğinde bir *patria*'dır. Devlet aygıtını misli görülmemiş bir yetkinlik ve mühendis kafasıyla yönetir, öyle ki günümüzde saat gibi işliyor olmakla övünen Avusturya bürokrasinin temellerini atan imparatorun tavizsiz tutumuydu derler. Kimsenin aklıy-

la hareket etmez, sorumluluk devretmez, hoş görmez, askeri kuvvetlere ve dış politikaya dair sorunları bakanlarıyla bile paylaşmazmış. Astlarına karşı sadık ve fakat mesafeli duruşu, içten dostluklar kurmasını engeller, yalnızlığını daha da ağırlaştırırmış. İyilikbilmez ve kaba bir hükümdardı derler, "sözünün eri olduğu için sayılır ve güvenilirdi ama popüler değildi." Aile fertlerine karşı da muhabbetli değildi, ona göre "Habsburg Hanedanı itibarı" herkes ve her şeyden önce gelirdi.

Hayatındaki yegâne zayıf nokta karısı, Avrupa'nın "en güzel prensesi", (dizlerine kadar uzanan saçlarıyla gerçekten de öyle, üşenmeyin girin bir bakın) Bavarya Dükü Maximilian Joseph'in kızı Elisabeth (1837-1889). Franz Joseph tanıdığında Elisabeth on beş yaşında, kendisi yirmi üç, fena halde âşık oluyor, evleniyorlar. Pokahontas'ı hatırlatan bir delişmenliği var genç kızın, bununla beraber hayli duygusalmış, şiirleri varmış. Avusturya müesses nizamının Almanya'ya iltihak edilmesi gerektiğini savunduğu bir dönemde, Macarlara beslediği muhabbeti saklamıyor, Viyana aristokrasini küstürüyor.

Bir kez doğum yapıyor, Avusturya-Macaristan tahtının vârisi, Rudolf (1858-1889). Genç adam prenslere yakışır bir eğitim alıyor. Düşünün ki, Paul Thierry d'Holbach'ın, Voltaire'in, Diderot'nun, Rousseau'nun fikirlerinin tartışıldığı yıllardır bunlar. Avusturya veliahdının ömrü, Friedrich Engels'i (1820-1895), hatta Karl Marks'ı (1818-1883) yakalıyor. Hasılı reform önerileri olan, çoğulcu hatta sol liberal bir entelektüele dönüşmesi uzun sürmeyecektir. Viyana'da yayınlanan "*Neues Wiener Tagblatt*" gazetesinde müstear isimle gizlice yazdığı makaleleri çıkıyor, ayrıca iki de kitap yazıyor.

Tarihlere dikkat edin. Orta Avrupa'da Alman milliyetçiliğinin ve onunla eş zamanlı olarak Yahudi-düşmanlığının hızla yükseldiği yıllar bunlar. Avusturya'nın Almanya'ya katılması ("*Anschluss*") için mücadele eden, dünyayı kuşatacak bir *pan-Germen imparatorluğu* hayaliyle yaşayan antisemitistler hızla örgütlenmekteler. Uzatmadan söyleyeyim, siz siz olun günümüzde ortalıkta dolanan dazlaklara, Brenton Tarrant gibi psikopatlara takılıp, ırkçı faşizmin 21. yüzyılda yeniden hortladığını sanmayın, yavrum. Hortlamış filan değil, çünkü faşizm Avrupa'da hiç ölmedi! Görünen o ki, *même*'ler ölmeden de ölmeyecek. O gün Yahudilere karşıydılar, bugün yarın herhalde Çinlileri dillerine dolayacaklardır. Az kaldığını hissediyorum.

Pencere: Yahudi düşmanlığı, Georg Ritter von Schönerer ve Karl Lueger

Georg Ritter von Schönerer (1842-1921), Avusturyalı bir derebeyi ve Reichsrat (Divan) üyesi, *pan-Germen* hareketinin Yahudi-düşmanı reisi. Schönerer'e müritleri "*Führer*" diye hitap ederlerdi, sonraki yıllarda Nazilerin kullandıkları "*Heil!*" selamı da Schönerer'in icadıdır. Adolf Hitler (1889-1945), "*milliyetçileri*" Almanlarla Yahudiler arasında çıkması *mukadder* savaşa ("*kendisini doğrulayan kehanet*" olgusunu hatırlayın, Samuel Huntington sergerdesini hatırlayın!) hazırlanmalarını hususunda uyaran Schönerer'den feyz alır. "*Biz Yahudileri sürmezsek, sürülenler biz Almanlar oluruz*"[168] kehaneti onundur. "*Biz*" dediği, Yahudi yahut Slav kanı bulaşmamış, sağlık raporları kusursuz Aryanlar. (1926 *Amerikan Öjeniks Derneği'ni* hatırlayın, William Regnery'nin "Nüfus kaderdir" sloganıyla işlettiği anonim şirketi "*Caucasian Dating Service*"i hatırlayın, "*Haras Humain*"in[169] internet üzerinden dolaşıma sokulduğunu hatırlayın.) Schönerer, Veliaht Prens Rudolf'un yazdığı "*Neues Wiener Tagblatt*" gazetesini basıyor, çalışanları dövdürüyor ve yağmalıyor. Görün ki gazetenin sahibinin Ukrayna asıllı bir Yahudi, Moritz Szeps (1835-1902), olması Schönerer'in popülaritesini daha da arttırıyor, Reichsrat seçimlerinde büyük başarı elde ediyor.

Hadi bunu da söyleyeyim, belki kulağınıza küpe olur. Görün ki, azınlıklara yönelik utanç verici saldırı, tahrip, yağma olayları hemen hiçbir zaman kendiliğinden gelişmez, kitlelerin duyarlı oldukları bir konuda ortaya atılan olumsuz gelişmeyle kışkırtılırlar, yavrum. 6-7 Eylül olayları (1955) Yunanlıların Atatürk'ün Selanik'teki evine bomba attıkları haberinin yayılması üzerine çıkmıştı. *Neues Wiener* gazetesi de zamanın pek sevilen Alman İmparatoru I. Wilhem'in öldüğünü yazdığı için çıktı. Her iki durumda da haber doğru değildi, ama ne o gün İstanbul'da ellerinde kazmalar, sopalar sokaklara dökülen amcalar Mustafa Kemal'e toz kondurmayan fanatiklerdi, ne de Moritz Szeps'in yayınevini yerle bir eden Alman milliyetçisi Avusturyalılar, ihtiyar Wilhem'in ömrüne ömür katacaklarını yanılsaması içindeydiler. Olsun. Olay, Schönerer'in dişli rakibi, Viyana'nın proto-faşist belediye başkanı Karl Lueger'in "Sosyalist Hıristiyan Partisi"nin ("*Christlichsoziale Partei*") işine yaradı, 1897 itibariyle Avusturya'nın en güçlü sağ partisi oldular.

Gidişatın Prens Rudolf'u egemen çevrelerden tecrit ettiğini tahmin edersiniz. Franz Joseph, oğlunu devlet işlerinden uzaklaştırıyor. Kendi sulbün-

den yeni bir veliaht edinmek umuduyla genç adamı hiç istemediği biriyle, Belçika Kralı II. Leopold'ın kızı Stephanie ile evlendiriyor. Bir çocukları oluyor ama kız. Habsburglar halefiyet konularında Bourbonlar gibi değiller, kadınlar tahta geçemiyorlar. Franz Joseph veliahtsız kalırken boşluğa düşen Rudolf derin bir depresyona giriyor. Sevdiği bir kadın var, 17 yaşında Maria Vetsera isminde bir *baroness*. Tam ne olduğu hiçbir zaman öğrenilemiyor ama tanıştıklarından iki yıl kadar sonra Romeo-Jülyet'i hatırlatır biçimde birlikte intihar ediyorlar, cesetleri Mayerling yakınlarında bir avcı kulübesinde bulunuyor. Olayın şokunu atlatamayan annesi Avusturya Sarayı'ndan elini ayağını çekiyor, aynı yıl (1889) Rothschild'lerin davetlisi olarak gittiği Cenevre'de (İsviçre) "*gördüğü ilk soyluyu öldüreceğine yemin etmiş*" yoksul bir İtalyan'ın bıçaklı saldırısı sonucu ölüyor; o kadar yoksulmuş ki, hançeri bile ev yapımıymış diye anlatırlar.

Necefli Maşrapa!.. Rothschild'lerin "*finansman becerisi geni*"

"Rothschild'lerin davetlisi" ibaresi dikkatinizi çekmiştir. Rothschild'lerin Cenevre Gölü yakınlarında bir şatoları var, "Château de Pregny". İmparator Franz Joseph'in sevgili eşi "*Avusturya İmparatoriçesi, Macaristan Kraliçesi, Hırvatistan ve Çekya 'Consort'*[170] *Kraliçesi Elisabeth*"i o şatoda ağırlamış olmalılar. Yuvarlak Masa Cemiyeti'nin (*Round Table*, 1877) kurucularından Mayer Amschel Rothschild'in torunu Karl von Rothschild (1823-1900) tarafından 1857'de satın alınmış. Yuvarlak Masa Cemiyeti'ni daha sonra konuşuruz, siz Rothschild'lerin her şeyden önce bir Avrupa hanedanı olduklarını aklınızdan çıkarmayın, Yahudi kökenli ama Batı medeniyetinin ayrılmaz bir parçası, yavrum. Avrupa tarihine şekil veren Habsburg'ların, Bourbonların arkasındaki güç. Bu bağlamda gezegenimizi yaşanmaz kılan tamah kültürünün günahı vebali Rothschild'lerin boynundadır. Bourbonlardan, Habsburglardan farkları, bunların Akitanyalı Eleanor gibi çocuklarını, torunlarını münasip krallarla, prenseslerle evlendirip Avrupa çapında bir iktidar şebekesi kuran hanımağalarının olmaması. Uluslar-ötesi çöpçatanlığa da girmezler. Tersine, hanedanının kurucusu Mayer Amschel Rothschild (1744–1812) kız çocuklarını mirasından mahrum eder, aile içi evlilikleri teşvik eder ki servet dağılmasın. Nitekim 1824-1877 yılları arasında, 36 torunundan 30'u kuzenleriyle, birisi de amcasıyla evlenir.[171]

Niall Ferguson diye 1964 doğumlu bir tarihçi-yazar var, birkaç yıl evvel Henry Kissinger'in biyografisi ile ödül kazandıydı. Onun yarı şaka yarı ciddi "*finansman beceri geni*" (*gene for financial acumen*) dediği bir şey var, Rothschild'lerin akıl almaz servetlerinin bu geni aile içinden evlenerek ("ensest" diyor) kuşaktan kuşağa nakletmiş olabileceklerini söylüyor. Şaka bir yana, Rothschild pratiği, akraba evliliğine ilişkin bilimsel teorileri de sarsar. Her neyse.

Görün ki, Mayer Amschel'in kararı, kadınlara miras hakkı tanınmayan kadim Tevrat ve Eski Ahit geleneklerinin üstüne inşa edilir. Bunlara göre ailenin kadın üyeleri köle statüsünde olduklarından hukuki şahsiyetleri yoktur, bizatihi kendileri de (Roma'da olduğu gibi) terekenin bir parçası sayılırlar. Öte yandan, Hazreti Musa'nın kanunlarında bile hiçbir erkek vâris kalmadığı durumlarda, eşlerin değil ama kız çocuklarının vâris kabul edilebilecekleri vazedilir[172] yani Mayer Amschel Rothschild'ın vasiyeti Musa peygamberin yasasının da gerisine düşer. Olsun. Hıristiyan âleminin de en büyük tabularından biri olan ensesti yasaklayan kanun da 1804'te, Napolyon Bonapart marifetiyle yumuşar, birinci derece kardeş çocuklarının evlenmelerini önleyen yasa Fransa ve İtalya'da lağvedilir.

Mayer Amschel'le Napolyon Bonapart'ın (1769-1821) yaşadıkları tarihlere dikkat edin. Paul Thierry d'Holbach'ın (1723-1789) "*özgür düşüncenin merkezüssü*" sayılan Paris'teki evinde şekillenen "*Cesur Yeni Dünya*" ideolojisini hatırlayın.[173] Avrupa tarihini biçimlendiren bu adamların ömürleri Avrupa entelijensiyasının "21. yüzyılda bile görülmeyen ölçülerde küstah ve cüretkâr"dır denilen ateizm savunularına denk gelir. Pierre-Simon Laplace'in (1749-1827) "*Gök Mekaniği*"ni bilirsiniz. Napolyon'un henüz bir imparator adayı olduğu yıllarda kitabı okuduğu, Laplace'a "*bu mekanik sistemde God'ın yerinin neresi olduğunu*" sorduğu nakledilir. Pierre-Simon'un müstakbel imparatora cevabı: "*God gibi bir hipoteze ihtiyacım yoktu.*" Diyeceğim, 18. yüzyıldan itibaren Batı zihniyetine damgasını vuran düşünce akımından Rothschild'lerin etkilenmemeleri mümkün değildi. Nasıl ki Hazreti Musa'nın miras yasası günün gereksinimlerini karşılayacak şekilde yeniden yorumlanır, Rothschild servetinin kaynağı olan "*faiz*" de öyle. Yahudi Ansiklopedisi'nde durum şöyle izah edilir:

"*Avrupa'nın çoğu ülkesinde Yahudiler başka bir ticaretle uğraşmalarını ya da meslek sahibi olmalarını imkânsızlaştıran yasaklar nedeniyle/ tefecilik yap-*

maya/ mecbur edildiler. Yahudi yasalarında Yahudi-olmayanlardan faiz almalarına müsaade vardı, ancak Talmud'un bu izni maişet sağlamanın başka yolu olmadığı durumlarda geçerliydi. 'Günümüzde Yahudi-olmayanlardan faiz alınmasına izin veriyorsak sebebi kral ve vezirlerin bize yükledikleri sonu gelmez angarya ve yüktendir. Aldığımız her şey geçinebilmemiz için gerekenin asgarisidir. Ve her halükârda başka milletlerin arasında yaşamaya mahkûm olduğumuzdan, nafakamızı çıkarmak için onlarla para alışverişi yapmaktan başka çaremiz olmadığından faiz almak yasaklanmayacaktır.' Durumun yeniden değişmesi halinde, faiz yasakları Yahudi ve Yahudi olmayanlara uygulanacaktır."[174]

Allah'ın sopası yok, yavrum. Faiz konusunda Yahudilere bir destek de baş düşmanları Kilise'den gelir. Papa III. Alexander (ö. 1181) tutar, "tabiat kanunlarına da aykırı olan" faizin kutsal metinlerde kesinlikle yasaklandığını, bundan böyle Hıristiyan tefecilerin aforoz edileceklerini bildiren bir ferman ("*bull*") yayınlar. Yasak kendilerini kapsamadığı için Yahudiler faizle kredi açmayı sürdürürler. Birkaç on yıl içinde tefecilik Yahudilere özgü bir işkoluna evrilir. Fransız Devrimi ve Napolyon Savaşları (1792-1815) sürecinde Rothschild'ler taraflara açtıkları kredilerle servetlerine servet katarlar.

Pencere: Rothschild Hanedanı

Hanedanın kurucusu Mayer Amschel Rothschild 1744'te Frankfurt'ta bir gettodan doğar. 13 yaşındayken Simon Oppenheimer adlı bir Yahudi tefecinin yanına çırak girer. İşi öğrenir, beş altı yıl sonra abisiyle birlikte bir döviz bürosu açarlar. Mayer Amschel'in eski sikkelerde geliştirdiği uzmanlık, Hessen Prensi IX. Wilhelm'in takdirini kazanır. "*Hofjude*" atanır, "Saray Yahudisi". Saray Yahudileri, Avrupalı asillerin para işlerini yürütür, borç verir veya bulur, bunun karşılığında toplumsal statü kazanırlardı. Aralarında soyluluk unvanı alanlar bile vardır. 1806 Austerlitz Muharebesi'nde Napolyon karşısında ağır hezimete uğrayan Kutsal Roma imparatoru, Avusturya Rothschild'lerini "baron" unvanıyla taltif etmiş, İngiliz Kraliçesi Victoria da Londra Rothschild'lerine Britanya aristokrasinde yer vermişti. Nedeni açık yavrum, faiz Hıristiyanlar için haram, bu işler için Yahudilere ihtiyaçları var.

Mayer Amschel'in hizmet ettiği Prens IX. Wilhelm, İngiliz Kralı II. George'un kızlarından Prenses Mary'nin oğlu. Ayrıca, bir "Seçmen-Prens",

yani Kutsal Roma imparatorunu seçen kurulda üye (*Kurfürst*). Anlayacağımız, Mayer böylece Avrupa sosyetesinin göbeğinde tezgâh açmış olur. Bir daha yeri gelir mi bilinmez, burada bir es verelim, size "*Kutsal Roma İmparatorunu Seçen Kurul*" dediğim şeyin nasıl bir düzenleme olduğunu açıklayayım, Batı'da hâlâ güncel bir kurumdur çünkü. Yine de, sıkıldıysanız bırakın, öteki pencereye geçin.

"*Electoral College*" derler, Amerikan başkanlık seçimlerinden hatırlarsınız; kabaca, "Seçmenler Kurulu" anlamındadır. ("*College*" sözcüğü bizim kullandığımız anlamda "*kolej*" değil, "kurul".) ABD seçim sisteminde halk oylamasının yanı sıra bir de eyalet temsilcilerinden oluşan 538 kişilik "*Electoral College*" oylaması vardır. Başkanı aslında bu kurul seçer. 2016 seçimlerinde Hillary Clinton'dan 2,9 milyon daha az oy almış olmasına rağmen (65,8 milyona karşı 62,9 milyon) seçimi Trump'a kazandıran garip bir sistemdir. Trump *Electoral College*'ın 304 oyu ile seçilmiş, Clinton 227'de kalmıştı. Açıklaması da şöyle, *Electoral College* üyeleri prensip olarak temsil ettikleri eyaletlerdeki halk oylamasını kazanan adaya oy verirler; ancak bu kural her eyalet için geçerli değildir. Hal böyle olunca, o eyaletlerin temsilcilerini kim daha iyi maniple ederse, seçimi o kazanır. Trump, bunu başaran beşinci Amerikan başkanıdır.

Şimdi yaklaşık 12. yüzyıla kadar, "*Electoral College*" özgür bir seçim kurultayı hüviyetinde; ileri gelen Germen soyluları kurultayda bir araya geliyor, Kutsal Roma İmparatorluğu'nun tahtına geçmeye aday olan Alman kralını (*König der Römer*) oyluyorlar. Seçimi kazanan, Papa'nın da onayıyla Kutsal Roma imparatoru oluyor, onun eliyle taç giyiyor. Habsburglaların 900'lerden itibaren Avusturya'ya yerleştiklerini, 12. ve 13. yüzyıllarda evlilikler yoluyla yayıldıklarını, Almanya, Bohemya, (Çekya), Macaristan, Hırvatistan, İspanya, Portekiz, Polonya, Galiçya ve Transilvanya'da (Romanya) hükmettiklerini, kral, dük, arşidük, voyvoda olduklarını hatırlayın.[175] "*Electoral College*"ın sonunu getiren Habsburg Hanedanı'nın güçlenmesi oluyor. V. Karl'dan (1519-1556) itibaren doğrudan seçim olayı bitiyor, "*Electoral College*", Avusturya Habsburglarının kararlarını onaylayan törensel bir organa indirgeniyor.

"Roma İmparatoru, Almanya ve İtalya Kralı" V. Karl'ı (*Charles*'i), Kanuni Sultan Süleyman'ın başlıca hasmı "*Şarlken*" olarak hatırlarsınız. Bir sefer Mohaç'ta (1526) Kanuni'nin önünde ağır bir hezimete uğramış, Avrupa'nın

yüreğini ağzına getirmişti. Osmanlı, Viyana'yı alamadı (1529) ama Preveze ve Cerbe (Tunus) deniz muharebeleri ile Batı Akdeniz'deki hâkimiyetinin zirvesine ulaşmayı başardıydı.

Her neyse, biz dönelim, Rothschild'lere. Mayer Amschel 1770 yılında evlenir ve on çocuğu olur. En büyük oğlu Amschel Mayer'i Frankfurt'ta yanında tutar, Nathan Mayer'i Londra'ya, Jacob Mayer'i Paris'e, Salomon Mayer'i Viyana'ya, Karl Mayer'i ise Napoli'ye yerleştirir. 1804 ile 1820 arası Rothschild mahdumları bu şehirlerde "Rothschild" tabelalı *şubeler açar, ortak amblem kullanırlar. Amblem, Eski Ahit'teki Mezmurlar suresinden esinlenen, sıkılmış bir yumruk şeklindedir yavrum, Mayer Amschel'in beş oğlunu beş ok simgeler. Kutsal Kitap'taki Mezmurlar, 127: 3, 4, 5, şöyle der: "... İşte* (ticaret) *çocuklar Rab'den mirastır; rahmin semeresi mükâfattır. Yiğidin elinde oklar ne ise, Gençlik çocukları da öyledir. Ok kılıfı onlarla dolu olan adama ne mutlu! Düşmanları ile kapıda söyleşirken utanca düşmezler.*" Sıkılmış yumruğun altındaki motto Latin dilindedir: "*Concordia, Integritas, Industria*". İngilizcesi, "*Harmony, Integrity, Industry*", mealen "*Ahenk, Bütünlük, Mesai*". Latince slogan atan Rothschild'lerin daha o yıllarda kendilerini Orta Doğulu Yahudilerden soyutlamış olduklarını görüyor olmalısınız.

Rothschild mahdumlarının birbirlerinden habersiz iş yapmadıkları, hatta posta güvercinleriyle haberleştikleri anlatılır. Hangi savaşı, kimin, nerede ve ne zaman kazandığı (ya da kaybettiği) paha biçilmez bilgidir. Böylece rakiplerinden daha seri ve doğru yatırım kararları alır, örneğin, ellerindeki hisse senetlerinden kurtulur veya daha çok satın alırlar. Dezenformasyon başlı başına bir ticaret aracıdır. Nitekim finans dünyasında gelmiş geçmiş en büyük vurgunları arasında sayılan bir hadise, Nathan Rothschild'in 1815 Waterloo Muharebesi'ni (*Mont Saint Jean*) Napolyon'un kazandığı yalan haberini uçurması üzerine Londra piyasasında yaşanan paniktir. Başta East India Company gibi anonim şirketlerin hisse senetlerinin dibe vurması sağlanmış, Rothchild'ler bunları üç kuruş beş paraya toplamışlardı. Az buz vurgun değildir. Bir tek Hollanda Doğu Hindistan Şirketi'nin cirosunun (*Vereenigde Oost-Indische Compagnie, VOC*) "bugünün Apple, Microsoft, Amazon, ExxonMobil, Berkshire Hathaway, Tencent ve Wells Fargo şirketlerinin toplamına eşit" olduğunu, Apple'ın VOC'un tepe değerinin yüzde 11'i kadar olduğunu hatırlayın. Rothschild'lerin Londra piyasasını dağıtırken, eş zamanlı olarak İngiliz seferberliğini (1813-1815) finanse

ettiklerini, Portekiz ve İspanya'da konuşlanmış İngiliz ordularına külçe altın nakliyatını üstlendiklerini, müttefikler arası işlemlerden komisyon aldıklarını düşünün. "Dostluk başka alışveriş başka" kapitalist düsturunu yerleştirir, bizim bugün bile yadırgadığımız "paranın dini imanı olmaz" kuralı doğrultusunda işlem yaparlar.

Necefli Maşrapa!.. "*Bu şato sadece bir Rothschild'e ait olabilir!*"

Püriten "*Boston Brahminleri*" gibi, Yahudi *Rothschild*'ler de Avro-Amerikan ekonomisine paralel olarak zenginleşir ve fakat Hıristiyan rakiplerinden farklı olarak savaşlardan zararlı çıkmazlar. "Bankerler" dediğim dikkatinizi çekmiştir, nedeni "tefeci" sözcüğünün bizim dilimizde zalim de olsa küçük esnafı çağrıştırıyor olması. Rothschild'lerin daha o yıllarda giriştikleri kredi-finansman, kıtalararası para transferleri; buğday, pamuk, silah ticareti; kömür işletmeciliği, demir-çelik üretimi ve demiryolları yatırımları gibi büyük montanlı işleri tanımlamaya "tefeci" sözcüğü yetmiyor, yavrum. Öte yandan, Schönerer'in "*Neues Wiener*" gazetesini basması gibi antisemitist olaylar da yok değildir. Bunların arasında 1819'daki "Hep-Hep İsyanları" var.

"Hep-Hep İsyanları", Bavyera'da çıkıp ve hızla yayılan ve gettolarda yaşayan Alman Yahudilerini hedef alan saldırılar. "Hep" nidası Haçlı Seferleri sırasında kullanılan Latince "*Hierosolyma Est Perdita*" cümlesinin baş harfleri. Türkçesi "*Kudüs düştü*". Olsun. Daha o yıllarda sokak kalkışmalarından hırpalanmayacak kadar güçlü ve derin bağlantıları ve paraları vardır. Güçleri, muazzam servetleri kadar, Avrupalı iktidar odakları ve erguvanilerle kurdukları *derin siyasi ilişkilerin* mahsulüdür. Hep-Hep kalkışmasında Frankfurt'taki banka zarar görür, ama olaylar Rothschild operasyonunu tehlikeye sokacak boyutlara varmadan bastırılır.

Siz siz olun, "*siyasi tefecilik*" diye de bir şey olduğunu bilin yavrum. Rothschild'lerin sırrı, ticari faaliyetlerine "*uluslararası*" görünüm vermeleridir. Günümüzden pay biçin, "*yerel*" bir biçimde azımsanırken, "*uluslararası*" yüceltilir; aslına bakarsanız hangisinin daha yarayışlı olduğu da bilinmez. Komşunun tavuğu komşuya kaz görünür, Rothschild'ler bu algıdan yararlanırlar.

Bu sözüm kulağınıza küpe olsun: Para kendi ligini oluşturur. Para liginde din kardeşliği, köken birlikteliği, ortak geçmiş gibi unsurlar üçüncü,

beşinci plana itilir. Görün ki, "atlar tepişirken, eşekler ölür" kadim bir evrensel gözlemdir. Devletler bile değil, çıkar çevreleri çarpışırlarken sıradan Yahudiler de ölür. İkinci Dünya Savaşı'nda, Alman ordusunda aralarında paşalar, amiraller, hatta bir de mareşal olan (Erhard Milch) 160.000 Yahudi askerin savaştığı, bunların önemli bir kısmının Holocaust'ta fiilen rol aldıkları da bilinir.[176] Ömrüm vefa ederse nedir bu işler anlatırım, yavrum.

İkinci kuşak Rothschild erkekleri babalarının yerleştirildiği ülkelere entegre olur, *cremé de la cremé* erguvanilere katılır, hatta "*yurtsever*" faaliyetlerde bulunurlar. "*Cremé de la cremé erguvani*" olmak ne demek diye sormalısınız. Avro-Amerikan kültüründe *cremé de la cremé* erguvani olmak demek, Paris'in hemen doğusundaki *Ferriéres Şatosu* gibi, İngiltere Buckinghamshire'daki *Mentmore Towers* gibi (ben ne desem az, internete girip kendiniz bakmanız gerek) ultra-ultra-saraylara sahip olmak demek; bunları Rubens'in, Rembrandt'ın, Frans Hals'ın, Vermeer'in (sayın artık) eserleriyle süslemek demek; Avrupa'nın en ünlü heykeltıraşlarının eserlerinin süslediği, tavan yüksekliği on sekiz metre olan salonlarda dünyanın en kalitelisidir dedikleri "*Sévres porseleni*" ile çay ikram etmek demek; "*l'Académie des beaux-arts*" (Fransız Güzel Sanatlar Akademisi) mütevellisine katılmak demek. *Boston Brahminleri*'nin erişemedikleri bir yaşam tarzıdır, "*kültür*" kavramı ile dokunulmaz olur.

Mayer Alphonse de Rothschild (1827-1905) ile Amerikalı afyon tüccarı, Çin'deki en güçlü Amerikan ticaret şirketi "*Russell & Company*"nin sahibi Samuel Wadsworth Russell (1789-1862), aynı iklimin ürünleri, yavrum, aralarında otuz sekiz yaş var. Connecticut'daki "*Samuel Wadsworth Russell House*" sarayını[177] hatırlayın. Başkan Jefferson'ın "*Hermitage*"ını, diğerlerini hatırlayın. Amerikan oligarklarının Avrupa aristokrasisine öykünmelerini gözden kaçırmayın. Onların bu halleri bir yanıyla da "en az hizmet ettikleri *'boss*'ları kadar *'beyaz, Avrupalı ve seçkin'* olduklarını ileri süren *'bonded servant*'ların" sınıf atlama çabalarına benzer. Amerikalıların hırslarını kendi avantajına yönlendirmeyi başaran Avrupa ülkesi, İngiltere'dir. İngilizler böylece hem kendini rakiplerine karşı güvence altına alır, hem Amerikan enerjisinden nemalanırlar.

Her neyse. Ferrères Şatosu'nu ziyarete gelen Prusya Kralı (ve Alman İmparatoru) Habsburglu Kayzer Wilhelm'in parmağını ısırdığı, "Hiçbir kral bunu karşılayamazdı! Bu sadece bir Rothschild'e ait olabilir!" dediğini

anlatırlar. Bizim buralardan bakıldığında bir kraldan daha zengin olmak kolay algılanabilir bir durum değil yavrum, ama öyle. Mayer Alphonse Rothschild, 1871-1872 Fransa-Prusya Savaşı sonrası müzakerelerine ev sahipliği yapar. Tarafların koluna girip bahçesini gezdirdiğini düşünebiliyor musunuz, ama öyle.

Prusya Savaşı, III. Bonapart'ın (Napolyon'un yeğeni) esir düştüğü, Almanların ellerinde öldüğü (1873) savaş. "Prusya" sözcüğü aklınızı karıştırmasın, Prusya eyaletinin liderliğinde muhtelif Alman kral ve prenslikleriyle savaştan bahsediyorum. Fransızların yenildiklerinin duyulması üzerine (posta güvencinleri!) III. Bonapart alelacele tahtan indirilmiş, Üçüncü Cumhuriyet ilan edilmiş, devletin başına Adolphe Thiers (1797-1877) geçirilmiş. Lakin iyi bir yönetici değil Fransa'yı "*kurtaran*", Mayer Alphonse de Rothschild. Almanlara ödenecek tazminatları ödüyor, işgal kuvvetlerinin ülkeyi boşaltmalarını hızlandırıyor, elbette "*komisyon*" karşılığı. Düşman işgali altındayken "*komisyon*"un lafı bile infial uyandırır, değil mi, Avro-Amerikan kültüründe öyle değil. Hatta Mayer Alphonse "*yurtsever bir Fransız*" olmakla övünür ve övülür.

Hani şimdi burada Rothschild'in yurtseverliğinin bir büyük fars olduğunu ima ediyorum ya, biriniz kalkıp "o öyle de Adolphe Thiers ne iş" deseniz, aslında söyleyecek lafım yok yavrum. Sosyalist Paris Komünü'nün de (*La Commune de Paris*) aynı yıl (26 Mart-28 Mayıs 1871) yönetimi ele almış olduğunu hatırlayanınız vardır. İşçiler milislerle birleşmiş, başkenti canla başla Almanlara karşı savunmuşlardı. Ama sosyalisttiler, bu da kralcı muhafazakar Thiers'in düşmanla işbirliği yapıp Paris Komününü gaddarca ezmesine yettiydi. O tarihten sonra ne Fransız Sosyalist hareketi ne de işçi örgütleri uzun yıllar kendilerine gelemediler. Ona bakarsanız Fransa da Avrupa'daki nüfuzunu bir daha geri gelmemek üzere kaybetti. Buna karşın, Alman prenslikleri bir arada kalmayı başardılar, Birleşik Almanya kuruldu ve yükselişe geçti. Bunu da söyleyeyim de Rothschild konusunu şimdilik kapatalım. Şimdilik diyorum, zira Rothschild-Illuminati ilişkileri başlı başına bir konudur. Daha 1773'te Illuminati tarikatının kurucusu Adam Weishaupt (1748-1830), "Dünya Devrimi"ni tartışmak üzere Mayer Amschel Rothschild'le bir araya gelmişti.[178] Farmason olduklarına dair iddiaları da Yuvarlak Masa, Bilderberg, Yeni Dünya Düzeni çerçevesinde tekrar konuşuruz.

Osmanlı-Rothschild ilişkileri de başlı başına (ve nedense bir tabu gibi üstü örtülegelmiş!) bir konudur, yavrum. İmparatorluğun çöküşte olduğu, borçla ayakta durmaya çalıştığı 1800'lü yılları düşünürseniz, "*19. yüzyıl dünyasının kapital ekseninin üretimini ve sermayesini elinde tutan Rothschild ailesi*"[179] ile ilişki kurulmamış olmasının mümkün olmadığını teslim edersiniz. Nitekim Kayzer Wilhelm'i ağırlayan Mayer Alphonse'un 1854'te bir nişan da Sultan İkinci Mahmut Han oğlu Abdülmecit Han'dan (1823-1861) aldığı, bununla kalınmadığı, Rothschild'lere verilen daha başka nişanların olduğu da bilinir.[180]

Atalarımızın Rothschild'lerle işbirliği yapmış olabileceklerini bir ihtimal olarak bile yürekten reddederiz. Öyle şartlanmışız, ama gerçekçi değiliz. Siz siz olun Osmanlı'yı güncel nefretleriniz ya da sevdalarınızla yargılamayın derim yavrum. Ne ceddimizi nefretinizden korumaya kalkın ve dolayısıyla gerçeklerin üstünü örtün, ne de sevdanızı kalkan yapın ve yine gerçeklerin üstünü örtün. Gözlerimizin fal taşı gibi açık, aklımızın kristal gibi lekesiz ve keskin olması gereken günler bunlar. Gerçekleri bilelim ki, yığınaklarımızı doğru yerlerde konuşlandırabilelim, önümüz açılsın.

Meyer Alphonse de Rothschild'in Sultan Abdülmecit Han'dan nişan aldığı (1858) yıllarda Kraliçe Victoria'nın (1819-1901) İngiliz hükümeti, hazretin Londra'daki kuzeni Lionel Nathan'ın (1808-1879) *Liberal Party* listesinden Avam Kamarası'na girmesini onaylamaktaydı. Böylece, Nathan Mayer Rothschild'in (1777-1836) oğlu, Birleşik Krallık'ta parlamento üyesi koltuğuna oturan ilk Yahudi oldu. Lionel Nathan Freiherr de Rothschild, 1875'te, İngiliz hükümetine birkaç saat içinde 4 milyon sterlin bulup Süveyş Kanal Şirketi'nin (*Compagnie Üniverselle du canal maritime de Suez*) çoğunluk hisselerini ele geçirmelerini sağlayan banker. İtibarını tahmin edebilirsiniz.

Süveyş Kanalı hakkında birkaç söz etmek şart oldu. Fikir Fransızların. Fransızların derken, İsa'dan 1850 yıl önce bile sulama kanalı olarak düşünülmüş zaten, Sokullu Mehmet Paşa'nın gündeminde var, Bonapart'ın aklında var, hep var. İstanbul'da Sadrazam Mustafa Reşid Paşa (1800-1858) kanala karşı, çünkü açılması halinde İstanbul-Basra körfezi bağlantılı Hindistan-Uzak Doğu ticaret yolunun önemini kaybettireceğini, İstanbul ekonomisini baltalayacağını düşünüyor ki haklı. Evet, aynı Mustafa Reşid Paşa akıllara

seza o 1838 Baltalimanı Ticaret Antlaşması'nı imzalayan veziriazam. Osmanlı ekonomisi o anlaşmadan sonra bir daha dikiş tutmamıştı. 1850 Kırım Savaşı ile birlikte dış borçlanma başladı (paranın kimde olduğu belli) işin ucu Düyun-u Umumiye'ye kadar gitti; 1854-1980, 130 yılda ancak ödedik.

İngilizler inşaat masraflarına karışmayacaklarını işin başından ilan edip geri durdular. Fransızlar ısrarcı, Paşa'nın vefat ettiği yıl (ki, Abdülmecit'in Meyer Alphonse'a nişan verdiği seneye denk gelir) anlaşmaya varılıyor. Bizim para katacak halimiz yok, kanal Fransız-Mısır sermayesiyle on yılda tamamlanıyor, 1859-1869. Açılışa hazır olduğunda "*Compagnie Üniverselle du canal maritime de Suez*" her biri 500 franklık dört yüz bin hisse senedi ihraç ediyor, 207 bini Fransızlarda, 170 bini Mısır Hidivi Said Paşa'da (Kavalalı Mehmed Ali Paşa'nın dördüncü oğlu) geri kalan yirmi üç binlik hisse de Ruslarda ve Avusturyalılarda.

Olacağına bakın, Kanal'ın bitmesinden altı yıl sonra Hidiv İsmail Paşa bir mali kriz içindedir, tutuyor hisse senetlerini satışa çıkarıyor. Fransızların ellerinde ne varsa Prusya hezimetinin yaralarını sarmaya yatırmış oldukları yıllar. Rothschild Hanedanı İngilizlerle iş tutmayı Fransa'ya daha fazla para gömmeye yeğliyor. Parlamenter Lionel Nathan aracı oluyor, Hidiv İsmail Paşa'nın talep ettiği yüz milyon frankı tamamlıyor. "*Compagnie Üniverselle du canal maritime de Suez*"in kontrolü majestelerinin eline geçiyor. Yeri gelmişken, İngiltere'nin Lionel Nathan Freiherr de Rothschild'i Avam Kamarası'na oturtmasıyla, Boris Berezovski, Roman Abramoviç gibi SSCB'nin varlıklarını gasbeden oligarkları bağrına basması arasında fark olmadığını göresiniz, yavrum. Zengin olsun da kim olursa olsun anlayışıdır, paranın nasıl kazanıldığı dert edilmez. O günün Alman kökenli Lionel Nathan'ı, bugünün Ukrayna kökenli Len Blavatnik'i ki hazret ikinci en zengin adamıdır İngiltere'nin. II. Elizabeth tarafından "Sir" yapılmış (2017), Kensington Sarayı'nın hemen arkasındaki "*Billionaire's Row*" dedikleri özel sokağa yerleşmiştir, kapı numarasının "15a" olduğu bile bilinir.[181] Londra'yı görenleriniz, her iki girişi polis kontrol kulübeleri ile korunan sokağı bileceklerdir, fotoğraf çekme yasağı vardır. On yıl kadar önce Abramoviç'in o sokaktan 97 milyon sterline bilmemkaç yatak odalı malikane aldığını söylediğini hatırlarım. Moskova'dan yeni döndüğüm günlerdeydi, içime oturmuştu. "*Economist*" dergisi her bir Rus sığınmacının Birleşik Krallık ekonomisine 4,5 milyon

dolar bıraktığını hesaplamaktaydı.[182] Bize gelince, 1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşı'nda perişan olmuşuz, İngiliz yönetiminin Kıbrıs'ı teslim etmemizi talep eden 1878 ültimatomunu kabul etmek zorunda kalmışız. Bir sonraki adım, İngilizlerin Mısır'a yerleşmeleri, Kanal'ı tamamen kontrolleri altına almaları olmalıydı, o da gerçekleşti. Birinci Dünya Savaşı'nda ilk işleri Mısır'ı ilhak etmek oldu. Zannedersiniz ki, Osmanlı ticaret filoları Süveyş kanalından vızır vızır geçmektedir, kalktık ele geçirmek için Mısır'a sefer düzenledik, üstelik iki kez. İngiliz ordusuyla baş etmek ne mümkün, ardımızda binlerce şehit bıraktık. Çekildik geldik.

Pencere: Ferdinand Maximilian Joseph, Benito Pablo Juárez García

Bu hep böyle oluyor. Avrupa terekesini Osmanlı'yı dışarıda tutarak değerlendirmek mümkün değil, yavrum. Oysa Avrupa hanedanlarının girift olduğu kadar da nobran ilişkilerinin bir diğer kurbanı, Meksika'nın Querétaro ıssızında aç susuz ölüme terk edilen (1867) Ferdinand Maximilian Joseph'ten söz edecektim. Ferdinand Maximilian, Mayerling yakınlarında sevgilisiyle birlikte intihar eden Avusturya veliahdı Rudolf'un 1832 Viyana doğumlu küçük amcası. Habsburg Hanedanı'nın *patria*'sı Franz Joseph, meğer küçük kardeşini de gelinin (Rudolf'un karısı Stephanie'nin) halası, Germen kökenli Belçika Kralı I. Leopold'ın kızı Carlotta ile evlendirmiş (1857). Belçika kralı bu I. Leopold, az buz bir monark değil, yavrum. Kendisi, Fransız Bourbon Hanedanı'ndan Louis Philippe'in kızı ile evli; bir yeğeni İngiliz Kraliçesi Victoria, diğer bir yeğeni Alman Saxe-Coburg-Gotha Hanedanı prensi, ikisini baş göz ediyor, Kral VII. Edward bu evlilikten doğuyor. Kızı Carlota'yı, Ferdinand Maximilian'a veriyor ki Avusturya İmparatoru (ve tabii Macaristan Kralı) Franz Joseph'in teveccühünü kazansın. Avrupa'nın güçlü sacayağı, Fransa, İngiltere ve Avusturya üçlü ile bağlarını sağlama alsın.

Ferdinand Maximilian Joseph'in uluslararası hanedan entrikalarına aklı ermeyecek kadar naif bir liberal olduğunu söylerler. Bir müddet Avusturya donanmasında tuğamiral olarak görev yapmış, daha sonra Lombardiya-Venedik Genel Valisi olarak atanmış. Avusturya'nın Venedik'i kaybettiği 1859 yılına kadar o görevde kalmış. Otuz üç yaşındaki naif Maximilian'ın kanına giren kişi III. Napolyon. Fransız imparator, Cumhurbaşkanı Benito Pablo

Juárez García'nın liberal hükümetini (1861–1872) devirmek isteyen işbirlikçi muhafazakârlarla gizli bir anlaşma yapmış. Ülkenin kuzeybatısındaki madenler karşılığında yardım sözü vermiş. Anlaşmayı Maximilian'dan gizliyor. "*Meksika halkı Başkan Juarez'in baskısı altında eziliyor, imparatorları olarak seni görmek istiyorlar*" diye aldatıyor, zaten "*Amerika'ya hâkim olan Protestanlığı da güçlü bir Katolik Kilisesiyle dengelemek lazım*" gereğidir. Genç adam ikna oluyor. Yanında eşi Carlota olduğu halde, Fransız donanması refakatinde Meksika Körfezi'nde karaya çıkıyor.

Devirmeye niyetlendiği Benito Juarez daha o yıllarda bir halk kahramanı. "Halk" dediğim, Meksika, Guatemala, Belize bölgesinde yaşayan Amerikan endemikleri, Mayalar. Mayaların, Virginia Povhatan'larından ya da benim New England'lı Penobscot'lardan farkları dokümante olmaları. Kısm-ı azamı deşifre edilmiş hiyeroglif yazıtları var, tarihlerini İsa'dan önce 7000'lere kaydediyor. Kıyaslayasınız diye söylüyorum, en eski Mısır piramidi Giza'daki basamaklı Mikerinos'tur ki, 3000 yıldan yenidir. Taş binaları, tapınakları, altın işlemeleri, hiyeroglif metinleri, dinleri, edebiyatları, dünya görüşleri, felsefelerini matematik ve astronomiye vukufları, inceden hesaplanmış takvimleriyle, Batı yarıkürenin en büyük medeniyetlerinden birisidir Maya, buraya birkaç paragrafa sıkıştırmaktan hicap ederim, yavrum. Siz kendiniz bakın. Mutlaka bakın, hem bir fikriniz olsun, hem de Asya'yı doğru değerlendirmenize yardımcı olsun.

Juarez, Zapotek kabilesinden, Oaxaca (nedense "Wahaka" diye okurlar) doğumlu, rahip olacakken vazgeçmiş, hukuk okumuş. Bir süre yargıçlık yapmış (1841), sonra vali (1851), daha sonra politikaya giriyor, ardından adalet bakanı. Liberal; Meksika'nın kurtuluşunu anayasal federal sistem ve orta sınıfın yetişmesinde görüyor, başlıca engel toprak sahibi Katolik Kilisesi. Tarihe dikkat edin, Avrupa reformu buralara uğramamış gibi, ruhban sınıfı Avrupa'da yapamadığını burada yapıyor. Çiftçiye parasıyla bile toprak satmıyor, en ufak bir ısrarda aforozla halledemediğini kendi özel mahkemesinde cezalandırıyor. İlk girişimi toprak reformu. 1857'de ilk anayasa yayınlanıyor, Juarez, anayasa mahkemesi başkanı ve Meksika başkan yardımcısı oluyor.

Ruhban destekli muhafazakârların ayaklanmaları bir yıl sürmüyor. 1858'de hükümeti devirmek için harekete geçiyorlar. Juarez'in silahlı kuvvetleri yoktur, buna karşın ender rastlanan yaratıcı zekâsı ve direnci olduğu anlatılıyor. Örneğin, ruhban sınıfını zayıflatmak için, mezarlıkları millileş-

tirmiş, evlilik ve doğum kayıtlarını sivil yönetime devretmiş. İbadethanelere dokunmuyor, ama plantasyonları çalışanlara paylaştırıyor.

Benito Juarez'in imdadına koşacak Rothchild'i yok. Hazine boş, muhalifler vergi vermedikleri gibi toplanmasını da engelliyorlar. 1861'de dış borç ödemelerini iki yıl süreyle erteleme kararı alıyor. Tahmin edeceğiniz gibi, İngiltere, İspanya ve Fransa ayağa kalkıyor, "yatırımlarını güvence altına almak" gerekçesiyle Veracruz'a asker sevk ediyorlar. (Veracruz, Meksika'nın Atlantik sahilinde, Meksika Körfezi kıyısı boyunca uzanan sahil şehri.) Gelin görün, III. Napolyon'un ülkeyi işgal ederek, "*kukla*" dedikleri Avusturya Arşidükü Maximilian aracılığı ile yönetme planı duyuluyor. İngilizler ve İspanyollar kuvvetlerini çekiyorlar, bırakıyorlar Fransızlar halleşsinler. Juarez, asker toplamak üzere başkenti terk ederken, Fransızlar México'ya zar zor giriyorlar.

Ferdinand Maximilian Joseph, 1863'te karaya çıkıyor. 1864'te "Meksika Kayzeri" ilan ediliyor. 1865'te Juarez birlikleriyle kapışıyor. Gelin görün, muharebenin ortalık yerinde Fransızlar çekiliyor; Avusturya Arşidükünü Zapotek savaşçılarıyla karşı karşıya bırakıyorlar. Maximilian savaşadursun, İmparatoriçe Carlota soluğu Avrupa'da alıyor. III. Napolyon'a yalvarıyor, Belçika Kralı babasına yakarıyor, Avusturya İmparatoru kaynından istirham ediyor, Papa IX. Pius'un kapısında yatıyor, ama tüm kapılar duvar. Bir yıla kalmıyor, Arşidük Maximilian, cennet gibi Tuna boyunu bırakıp geldiği taş topaç Quantaro ıssızında Benito Juarez'in Zapotek savaşçılarına esir düşüyor, aç susuz feci bir ölüme mahkûm oluyor.

Bu arada, trajedinin şahitlerinden biri de ünlü Fransız şair, romancı ve oyun yazarı Victor Hugo (1802-1885). Döneminin dürüst bir tanığıdır, rahmetli Meriç onun "*Sefiller*"ini çevirmişti. Hugo'nun, Benito Juarez'e, Arşidük Maximilian'ın canını bağışlamasını rica ettiği mektupları var. Juarez'in de "*Avrupalı sömürgecilerin elinde kaç Meksikalı öldü, senin haberin var mı?*" mealinde cevabı. Haksız mı, değil.

Pencere: Yeraltına çekilen derin aristokrasi

"Nesi *'derin'*" diye sormalısınız, ben de size "'*derin*'dir, çünkü kitleler lordların, baronların janjanlı yaşamlarını bugün bile imrenerek seyreder, hatta onlara öykünürler, ama kendi kaderlerinin onlardan sorulduğunu; hayattan ancak onların izin verdikleri ölçülerde kâm alabildiklerini bilmezler" diye hatırlatmalıyım. 21. yüzyıl Avro-Amerikan toplumunda müşahede ettiğimiz acaibatı (*anomali*) mütalaa edin. İsterim ki bencileyin okuryazarların "*postmodernizm*", "*popülizm*" gibi akademik (entelektüel!) başlıkların altında açıklamaya çalıştığı tekinsiz gelişmelerin Eski Dünya hanedanların toprak altına inerken bıraktıkları izlerden ibaret olduklarını göresiniz. Hiçbir akım, icraat, ülkü, endişe ya da kültürel tercih yok ki, anlatagelmeye çabaladığım aristokratik şebekelerle bir biçimde bağlantılı olmasın, yavrum.

Yirmi yıldan fazla oldu, nur içinde yatsın, Aytunç Altındal "*21. yüzyıl karizmatik çağın bittiği, enigmatik çağın başladığı dönemdir*" diye bir saptama yapmıştı, "*Evet, demokrasi askıya alınacak. İnsan hakları, eşitlik, kardeşlik, demokrasi, feminizm gibi çifte standartları bizim gibi 'Westoxication' hastalığına tutulmuş ülkelere kazıklıyorlar.*"[183] Haklıydı. Onlar, gözlerden uzak ultra-lüks hücre evlerinde işlerine bakadursunlar, "*Batı zehirlenmesi*"ne düçar olmuş yığınlar, insan hakları, inanç özgürlüğü, eşitlik, demokrasi bayraklarıyla birbirlerini doğramaya devam ettiler.

"*Karizma*" sözcüğü "*charism*"den gelir, yavrum "*inayet, mevhibe*", yani Allah'ın yardımı, lütfu, koruyup gözetmesi demektir. Kâinat ve beşer, âlemlerin Rabb'inin inayetiyle *iyilik* yönünde tecelli eder. "*Enigma*" kelimesi, işin "*doğrusunun bilinmediği durum*"dur. Görün ki, 21. yüzyıl, Altındal'ın söylediği gibi, neyin doğru, neyin yanlış olduğunun bilinmediği bir asra evrildi. Oysa, "*doğrunun bilinmemesi*" diye bir durum (*enigma*) yok, aslında. Aristokratik gelenek, temayül ve icraatın klonlanması diye bir şey var.

Amerikalılar, Eski Dünya'nın "*derin aristokrasi*"sini para ile aşmaya çalıştılar. John F. Kennedy'nin Katolik babası Joseph Kennedy mesela eşine Papa XII. Pius'tan (1876-1958) "Kontes" unvanı satın almıştı. Evet, parayla. Kadının yılda bir kez alışverişe gittiği Paris'te yazdığı çekleri "*Countess Rose*

Kennedy" diye imzaladığı anlatılır. Keza, "sir" unvanı için II. Elizabeth'in keyfini beklemenize gerek yoktur. Girin internete, Fransız, İtalyan ya da Alman dükalık, kontluk ne isterseniz konuda uzmanlaşan şirketler aracılığı ile satın alabilirsiniz. "*Consort*" dedikleri türden unvanlardır, çocuklarınıza miras bırakamazsınız, ama yaşarken aşağı tabakadan olduğunuzu saklamanıza yarar, en azından yüzünüze vurulması engellenir.

Amerika, "'*Eski Dünya'dan kurtuluş, yeni bir evrensel Ergenekon olabilecekken muhteşem fırsat heba edildi. Ellerine yüzlerine bulaştırdılar*" derken söylemek istediğim biraz da budur. Güzeller güzeli o bakir Kıtalar, insanoğluna bu Gezegende nasip edilen son kışlaklardı. Eski Dünya'nın aristokratik çeteleri ittifak yaptılar, Amerika'yı da kendilerine benzettiler. Yeniden doğmasını bilemediler, yavrum. "*Tabula Rasa*" buraya kadardı. Hanedanların terekesini uzun uzadıya anlatmamın nedeni budur, yavrum.

Pencere: Avrupa Birliği'nin "*yaşayan aristokratları*"

Bizcileyin eskiye rağbet olsa bitpazarına nur yağardı diyen insanların inanmaları zor, teşhis etmeleri daha da zordur. Gelin görün, kadim oligarşik çıkar birliktelikleri hâlâ dipdiri. Beş yüz yıllık, bin yıllık aileler, kardeşler, kuzenler, eltiler, dayılar, amcalar, kayınlar farklı pasaportlar ama aynı anakronistik önkabullerle siyaset sahnesindeler Avrupa Birliği'nin.

Benim derin aristokrasiye aymam, sabık Yunan Kralı II. Konstantin sayesindedir. Birincisi malum, aziz İstanbul'un kurucusu Koca Kafalı Konstantin. Ne alaka diyeceksiniz, Funda'mın babası Kıbrıslı. 1964'te öğrenciyiz, bu tıfılın (1940'lı, bizlerle yaşıttı) tahta çıktığını neredeyse günü gününe hatırlarım. Nedeni de hemen o günlerdeki Kıbrıs Hava Harekâtı'nda pilot Yüzbaşı Cengiz Topel şehit oldu. Cengiz Yüzbaşı, Trabzonlu bir arkadaşımızın dayısıydı, uçaksavar ateşi açanların Rum milisler değil, II. Konstantin'in emriyle bölgeye sızan bir Yunan savaş gemisi olduğunu ondan öğrenmiştik. Küba Füze Krizi'nin ateşi henüz sönmemişken iki NATO ülkesinin karşı karşıya gelmesi olacak iş değildi, olayın aslı saklı tutuldu. Hoş, tutulmasa da bizim krallarla kraliçelerle uğraşacak donanımımız yoktu. Makarios ne yapıyor, Cunta neyin peşinde gibi şeylerin peşindeydik. Albayların bunu tahttan indirdiğini, ailesini almış Roma'ya göçmüş olduğunu birkaç yıl son-

ra duyduk. On yıl kadar sonra Yunanistan'da kraliyet toptan lağvedilince, ülkeye giremez olmuş, anlaşılan pasaportu da iptal edilmiş. Olsun. Danimarka Kraliçesi II. Margaret (o da onun gibi 1940 doğumlu) kendisine özel diplomatik pasaport vermişti, onunla geziyordu. İşbu Danimarka pasaportu işine de Yunan basını fena bozulmuştu. Hangisiydi hatırlamıyorum, gazetelerden biri "*gitsin kendisini 'Danimarka Prensi' diye başka yerde pazarlasın*" mealinde manşet attı. Aslında ablası, İspanya Kraliçesi Sofia'nın yanına da gidebilirdi, ama nedense olmadı.

Benim "*derin aristokrasi*"yi ciddi ciddi takip etmeye başlamam Kostantin'den sonradır. (Gülmeyin!) Muhtemelen bilmezsiniz, "*Royalty Magazine*", "*Gotham*" gibi dergiler vardır (ya da vardı) hangi aristokrat kiminle, nerede, ne yapıyor gibisinden magazin haberlerini kaçırmamaya çalışırdım. Hâlâ da fırsat buldukça bakarım. Sofia'nın oğlu VI. Philip'in mesela Letizia Ortiz isimli bir televizyon sunucusu ile evli olduğunu, üç çocuk anası Kraliçe Letizia'nın, Prens William'ın eşi "Kate" Middleton'dan daha güzel olduğunu "bilirim". Letizia'nın eline Prens Harry'nin karısı Meghan Markle'ın da su dökemeyeceğini de "bilirim". Bunlar işin şakası tabii, ama Avrupa Birliği'nin ekâbir ağlarının ne denli sıkı dokunmuş olduğuna ayınama yaradıkları da bir gerçek, yavrum. Avuçiçi kadar Yunanistan'ın derin Avrupa aristokrasisinin gizli gücüyle bağlantısını idrak ettiğinizde, AB neden Yunanistan'da biter, çizilen sınır neden bir endaze olsun kıpırdamazı hiç tarih bilmeseniz de kestirmeye başlıyorsunuz. Bulgaristan, hatta Romanya bile kabul görürken, Türkiye niye AB'den ısrarla dışlanır sorusunun ekonomik, hatta dini mülahazalardan öte bir şeyler olabileceğini hissediyor, Avrupa Birliği'nin "*soylu akrabalık*" örgüsünde marjinal bir motif olarak bile yer almadığımız gerçeği üzerinde düşünmeye başlıyorsunuz. Görün ki, uç uca bağlayacak olsanız kilometrelerce uzayacak olan sülale soyağaçlarında Cem Sultan'ın bile adı yoktur. Ne meşru ne de gayrimeşru, bizim buralardan kimseciklerin kaydı yok. Klişe tabiriyle "Türk'ün adı yok". Her neyse.

Gelelim Avrupa Birliği'nin "*yaşayan aristokratları*"na. Bizim devrik Konstantin'in Danimarka Kraliçesi II. Margaret'le ilişkisi baba tarafından Alman Glücksburg Hanedanı üzerindendir: Dedesi Kral II. George (1890-1947) ile babası Kral Pavlus (1901-1964) Glückburg'ların "Helen" kolundan, Alman. Norveç Kralı V. Harald ve II. Elizabeth'in kocası Edinburgh Dükü Prens Philip ile Prenses Diana'nın kocası Galler Prensi Charles da

Glückburg'lu, yani onlarla da akraba. Hal buyken, Yunan medyasının "*Konstantin, Londra'da Prens Charles'ın muhitinde oturuyor, yedikleri içtikleri ayrı gitmiyor*" diye çemkirmesi haksızlık. Dahası babaannesi Prenses Elisabeth (1894-1956) de Romanya Hohenzollern Hanedanı'ndan bir Alman; bugünkü Romen Kralı I. Michael da aynı Hohenzollern sulbünden olunca onunla da akraba. (Hohenzollernler, 1061'den beri gündemde olunca bu böyle.)

Benim kuşağım II. Konstantin'in annesi, "*Büyük Britanya, İrlanda, Hanover ve Brunswick Prensesi*" Frederika'yı (1917-1981) da iyi hatırlar. Çok çocukluğumda Türkiye'ye gelmişti, baktım, 1952'deymiş. Celâl Bayar'ın misafiri olmuş olmalı. Giysileri, takıları günlerce yazılıp çizildiydi. (Unutmadan, Gündüz Vassaf'ın "*Annem Belkıs*" diye İletişim Yayınları'ndan çıkan bir kitabı vardır, Frederika'nın ziyareti orada da geçer, bakmak isterseniz.) Şimdi, Frederika anne tarafından son Alman İmparatoru Kayzer II. Wilhelm'in (1859-1941) torunu. Kayzer II. Wilhelm bize yabancı değil, 1889-1917 yıllarında İstanbul'u üç kez ziyaret etmişliği var. İlk iki ziyaretinde Sultan II. Abdülhamit, üçüncüsünde Sultan Mehmet Reşat tarafından şaşaalı törenlerle ağırlanmış, Türk üniforması giyinmiş, Türk kalpağı takınmış resimleri vardır. Enver Paşa, Talat Paşa peşinden ayrılmamışlar, Alman İmparatorluğu'nu da, bizimkini de batırmışlar. Birinci Dünya Savaşı, sömürgeciliğin nimetlerine geç aymış olan Almanların İngiltere ile aralarındaki mesafeyi kapatma iştiyakından kaynaklanır derler tarihçiler. Kuzeninin Britanya Doğu Hindistan Şirketi, 250 yıldır Çin'le, Hindistan'la ticaret yaparken, Hidiv İsmail Süveyş hisselerini elden çıkarırken aklın neredeydi diye sormazlar mı adama? Frankfurtlu Rothschild'ler de mi uyarmadılar, bula bula Baltalimanı Antlaşması'na imza atacak kadar zor durumda olan Osmanlı'yı mı buldun ittifak yapacak? Belli ki niyet bambaşkaydı, yavrum, belki de ava giden avlandı.

Mamafih, İngiliz donanmasının denizlerdeki üstünlüğüne son vermek için elinden geleni ardına koymamış, kuzeni V. George'a yapmadığını bırakmamış, öyle anlatırlar. O kadar ki, sonunda Alman kanı taşıdığından utanan George, İngiliz kamuoyunun infialini dindirmek üzere aile ismini değiştirmek zorunda kalır. Thames Nehri üzerindeki o ünlü kaleden mülhem, "Windsor" adını alır. "Windsor" olabilecek en "İngiliz" bir isimdir, yavrum, çünkü Anglosaksonların "Sakson" yarısı tarafından 900'lü yıllarda inşa edilmiş. İnşa edilmiş, ama 1070'li yıllarda oturulacak hale getiren bir

Fransız olmuş: Normandiya Dükü'nün gayrimeşru oğlu, *Piç William'ı* hatırlarsınız, konuşmuştuk.

Her neyse. Dile kolay, Büyük Britanya ve İrlanda'yı iki yüz yıl (1714-1901) Alman Hanover Hanedanı yönetiyor. Konstantin'in annesinin hanedanı I. George'la başlamış, İkinci, Üçüncü, Dördüncü George, IV. William, ardından da Kraliçe Victoria (1837-1901) derken İngiliz ruhunu şekillendirmiş. Amerika'ya da yetişmiş. Daha önce de söylemiş olmalıyım, Georgia eyaleti adını bu Georgeların ikincisinden almış. ABD'yi oluşturan ilk on üç devletçikten biri, 1861'de federasyondan ayrılıp "*Seven Slave States*" (Yedi Köle Eyaleti) dedikleri Güney Konfederasyonu'na katılanlardan.

Hanover saltanatı, VII. Edward'la son bulmakla birlikte, yerine gelen de yine bir safkan Alman sülalesi: "*Saxe-Coburg-Gotha*". Olsun. Onlar da yabancı değil. Giden yeğen, yerine gelen kuzen, Kayzer Wilhelm'in durumu değişmiyor. Her neyse. Avrupa hanedanlarını sular seller gibi bilecek halimiz elbette yok, yavrum, Avrupa siyasetine yön veren hanedanlar arası ilişkileri göz ardı etmeyesiniz diye anlatıyorum.

Necefli Maşrapa!.. Zürih "*Garanti*" antlaşması, çatal değnek

Hani şimdi biz İngiltere ve Yunanistan'la 1959'da Zürih'te üçlü bir "Garanti Antlaşması" imzalar, "*... Kıbrıs'ın taksimini doğrudan doğruya veya dolaylı olarak gerçekleştirmeye yardım ve teşvik edici bir amacı olan tüm hareketlerin...*" önlenmesini emniyet altına alırız ya güya, öyle olmadığını göresiniz. Türkler-Yunanlılar-İngilizler diye bir sacayağı yoktu, bir çatal vardı, yavrum. Türklere karşı Yunanlılar & Yunanlılar şeklinde aslında bir çatal değnek vardı, o da toprağa batmadı. Ne demek istiyorsun diye sormalısınız, Funda'mın üniversite birinci sınıf öğrencisi babası "*Kıbrıs Türk'tür, Türk kalacaktır*" diye çırpınadursun, meğer "*garantör*" ülke İngiltere'nin kraliçesi II. Elizabeth'in kocası, Edinburgh Dükü Philip, Korfu doğumlu olup, aslında Yunanistan Kralı I. Konstantin'in (1868-1923) özbeöz yeğenidir (Alman *Schleswig-Holstein-Sonderburg-Glücksburg sürümü). Meğer* Edinburgh Dükü Philip'in amcası I. Konstantin, İstiklal Savaşı'nda Kuvayı Milliye ile çarpışan Yunan ordularının komutanıdır. Meğer savaşın kaybedilmesi üzerine 1921'de "*Yunan topraklarının kaybedilmesi*"ne neden olduğu suçla-

masıyla ailesi ile birlikte Yunanistan'dan sürgün edilmiştir. Ülkeden atılan Kraliyet ailesinin en küçük ferdi, yarım asır kadar sonra Lady Diana'nın büyük kayınpederi olacak olan işbu bebek Philip'tir; vaftiz adı, "*Yunanistan ve Danimarka Prensi.*" 1939 yılında İngiliz vatandaşı oluncaya kadar soyadı "Battenberg." V. George'un "Windsor" adını benimsemesini müteakip isim değiştiriyor, "Mountbatten" oluyor. Aşağıdaki metin Murat Bardakçı'dan:

"*...Yunan Parlamentosu memlekette krallık yapacak adam bulamayınca 1863'te hükümdar ithaline karar vermiş ve Danimarka Kralı Dokuzuncu Christian'ın oğlu George'u davet edip 'Birinci Yorgo' olarak tahta çıkarmıştı. Yorgo tam 50 sene hüküm sürdü, tahtta belki daha da uzun müddet kalacaktı ama Selânik'te bir suikaste kurban gitti ve yerini daha sonra tahttan indirilecek olan oğlu Konstantin aldı. Hani bizim İstiklâl Harbi senelerinde Bursa'ya kadar giden ve 'Osman, bak ben geldim! Haydi kalk da memleketini kurtar!' deyip sandukayı tekmelediği iddia edilen Konstantin var ya, işte o!/ Yorgo'nun bir oğlu daha vardı: Profesyonel asker olan Prens Andrea yahut İngilizlerin söyledikleri şekilde Andrew... Anadolu'yu işgal eden Yunan ordusuna kumanda eden subaylardan idi ama uğranan büyük bozgun üzerine emirleri yerine getirmemekle ve ihanetle suçlandı, tutuklandı, idama mahkûm edildi ama kurşuna dizilmekten karısı Battenberg Prensesi Alice'in İngiltere Kralı nezdinde yaptığı girişimler sayesinde kurtuldu ve sürgüne gönderildi./ Kraliçe Elizabeth'in kocası Prens Philip, işte Bursa'ya kadar gelen bu Prens Andea'nın oğlu idi ve 1921'de Korfu Adası'nda, bir villadaki mutfak masasının üzerinde doğmuştu./ Daha açık şekilde anlatayım: Prens Philip'in dedesi Yunan Kralı Yorgo, amcası bir diğer Yunan Kralı Konstantin, amcasının oğlu kısa bir müddet kral olan Alexander, muhterem pederi Osman Gazi'ye hitaben o malum sözleri sarf eden Prens Andrea, valideleri de doğuştan sağır olan ve sonraları tırlatıp rahibe elbiseleri ile dolaşan Prenses Alice!/ ...Philip, 1947'de İngiltere tahtının vârisi olan Prenses Elizabeth ile evlendi; karısının beş sene sonra, 1952'de tahta geçmesi üzerine 'Kraliçe'yi birkaç adım geriden takip etme' vazifesine başladı ve bu vazifeyi tam 65 sene boyunca elhak mükemmel şekilde yerine getirdi. ...*"[184]

Bu da, "Haftalık Siyasi ve Kültürel Gazete, *Şalom*"dan, 2015 Mayıs'ında yayınlandı:

"*İngiltere kraliyet çifti Kate Middleton ve Prens William'ın cumartesi günü dünyaya gelen ikinci bebeklerinin ismi açıklandı. Bebeğin ismi Charlotte Eli-*

zabeth Diana oldu... / oysa/ bahisçiler 'Alice' ismi üzerinde duruyorlardı. Bebeğin ismi Alice olsaydı, Battenberg Prensesi büyük büyükannesinin ismini taşıyacaktı. Kudüs'teki Yad Vaşem Holokost Müzesi'nin 'Uluslararası Dürüst' payesi verdiği, İngiliz hükümetinin 'Soykırım Kahramanı' ilan ettiği Prenses Alice, Kudüs'te Zeytin Dağı'nda gömülü."

Pencere: Postmodern Habsburg terekesi

Bu saatten sonra Avrupalı hanedanların geçmişlerini kıraat edecek halimiz yok, zaten konuştuk da ama saftirikliğin de âlemi yok, yavrum. AB'nin nasıl bir sosyokültürel strüktür altında birleştiğinin bilincinde olmalısınız. Edinburgh Dükü Prens Philip'in aslen Yunanlı olduğunun farkına varmak benim yıllarımı aldı. Size öyle olmasın. Kadim hanedanların unlarını elemiş, eleklerini asmış oldukları yanılgısına düşmeyin. Öyle değil. Yeşiller, Sosyalistler, Halkçılar, Demokratlar (sayın artık...) adları altında faaliyetteler, en yakın örneklerden biri de Avusturya Halk Partisi, ÖVP (*Österreichische Volkspartei*).

Avusturya Halk Partisi'nin başkanı Sebastian Kurz nam faşisti bundan birkaç hafta önce[185] "siyasal İslam"la mücadele edeceğim diye Türk camilerini kapatıp, on bir imamı sınır dışı etmesinden tanırsınız. Avrupa Birliği 2018 dönem başkanı da olan Avusturya Şansölyesi kopil, Ocak'ta da başörtüsünü yasaklamıştı. Mart'ta, Suriyeli mültecilerin Avrupa topraklarına girmelerini önlemek için Balkanlara (Sırbistan ve Hırvatistan'a) asker sevk edebileceğini ilan etti. Yetmedi, Suriyelileri denizaşırı adalarda kurulacak rezervasyonlarda enterne etme planlarını açıkladı. Erdoğan'ın sert tepkisinden sonra İsrail'e gitti. Başında Yahudi kipası, Ağlama Duvarı'nın önünde gözyaşı döktü. Gitmişken, Kraliçe Elizabeth'in kayınvalidesinin Zeytin Dağı'ndaki kabrini de ziyaret etti mi, bilinmez, ama günah çıkarıyordu diyen oldu. İkinci Dünya Savaşı'nda Avusturya Nazilerinin Yahudilere ettiklerini düşününce, ihtimaldir.

Bu böyle de, hepi topu 8 milyon nüfuslu, 84 bin kilometrekare büyüklüğünde (Türkiye 783,5 km²) bir ülkenin 1986 doğumlu, Viyana Hukuk Fakültesi ikinci sınıftan terk başbakanı başta biz olmak üzere koca bir İslam âlemini karşısına alma cüretini nereden bulur diye sormalısınız. Ben de size adamın kendisini Habsburg Hanedanı ile özdeşleştiriyor olmasından

demeliyim. Habsburg'un Kutsal Roma İmparatorluğu'nu üç yüz yıl süreyle (1438-1740) kesintisiz yöneten hanedan olduğunu konuştuk. Tek değiller, Hohenzollern, Wettin, Wittelsbach, Olderburg gibi başka sülaleler de var, ancak en eski, en etkin ve seçkin olanlar bunlar. "Barbar" Germen kavimlerinin sulbünden geldikleri, 900'lerden itibaren "*Österreich*"a (Almancada "*Doğu Krallığı*" demek) yerleştikleri kaydedilir.

İsimlerini günümüz İsviçre'sinde Aargau kantonu denilen bölgede 1020'lerden kaldığı söylenen Habsburg Şatosu'ndan alırlar. 12. ve 13. yüzyıllarda evlilikler yoluyla genişler ve zenginleşirler. Öyle güçlenirler ki, 1273'ten 1806'ya kadar, Kutsal Roma imparatorları *sadece* Habsburg Hanedanı mensuplarının arasından seçilir. Kutsal Roma imparatorlarından başka, Almanya, Avusturya, Bohemya, (bugünkü Çekya), Macaristan, Hırvatistan, İspanya, Portekiz, Polonya ve Galiçya ve Transilvanya (bugünkü Romanya) monarkları da Habsburg Hanedanı'ndan olurlar. Bunların bir kısmı Almanya, Bohemya, Macaristan, Hırvatistan, İspanya, Portekiz, Polonya ve Galiçya'da olduğu gibi "kral", diğer bir kısmı Avusturya'daki gibi dük, arşidük veya imparator, ya da Transilvanya'da olduğu gibi "voyvoda" olurlar. Evet, hapsedildiği Tokat Kalesi'ni Brenton Tarrant'ın ziyaret ettiği Kazıklı Voyvoda (1431-1476) da Habsburglardandır. Efsanevi Drakula da öyle, hatta ikisinin aynı adam olduğu söylenir.

Aynı soyadını taşıyan egemenlerden her biri, kendi topraklarını, şahsi servetini, gücünü arttırmak için birbirlerinden bağımsız mücadele yürütür. Ve bu tutumları meşru ve olağan olarak kabul görür. Nitekim Avrupa tarihinin kısmı azamı, sadık silahşörlerinin refakatında vuruşan taht heveslilerinin hikâyelerinden oluşur. (Athos, Portos, Aramis üçlüsünü hatırlayın!)

Birden fazla heveslinin olduğu yerde iktidar savaşlarının kronikleşmesinin kaçınılmaz olduğunu tahmin edersiniz. Kadınların iktidar halefiyeti başlı başına bir sorundur. Habsburg kadınları Bourbon hemcinsleri gibi cerbezeli olmazlar. (Ola ki, Germen soyluların "erkek-adam" sayılmaları da bundandır) Kadın monarklar, Britanya, Hollanda, Danimarka gibi bazı ülkelerde kabul görür, bazılarında hiç görmezler.

Dinin kan bağından üstün tutulduğu durumlar hep vardır. Şundan üç yıl öncesine kadar İngiltere'de Katolik'le evlenen haneden mensubu ölmüş sayılır, İngiliz tahtına geçme hakkını yitirirdi. 1701-2015 arasında geçerli

olan yasa birkaç yıl önce ilga edildi, ama veliahtların "*Church of England*" cemaatinden olmayan birileriyle evlenmeleri halen memnudur. (Son veliaht prenslerin eşlerinin ikisi de, Kate Middleton'la Meghan Markle düğünlerinden önce vaftiz edildiler, kuzu kuzu *Church of England*'ın resmî müridi oldular. Siz daha benim "*Royalty Magazine*"imi küçümseyin, bakın ben neler öğreniyorum yavrum!) Kimin kimin kanından geldiği, murisin veya vârisin meşruiyeti hayati meselelere dönüşür. Soyağacı inşasına gösterdikleri ihtimam da bundan gelir. Armalara, flamalara, simgelere, nişanlara düşkünlükleri de öyle. Biz halamızdan gerisini tanımazken, ince ince kayıt tutmaları, meşru evlilik ve doğumların Tanrı'nın nezaretinde Kilise defterlerine işlenmesi, antika eşya (ve giysi!) merakları, müzelere, hatta şehir müzelerine düşkünlükleri de bundandır.

(Osmanlı'nın kardeş kavgasından ne denli korktuğunu hatırlayın. Kardeş katilini, Cem Sultan vakasını, "devlet başa kuzgun leşe" şiarımızı düşünün. Çok başlılıktan hazzetmeyen insanlarız, birlik bütünlük anlayışımız siyasete merkezi yapılanma olarak yansır. Ola ki bireyselleşmeyi, liberalizmi, hatta demokrasiyi içimize sindirmekte zorlanmamızın kök nedenleri buralara uzanıyordur diye düşünüyor insan. İncelemek lazım, yavrum.)

Her neyse. Görün ki, Habsburg derken tarih öncesi zamanlardan bahsetmiyoruz. Daha 1918'de Avusturya İmparatoru diye biri vardı, keza Macaristan ve Hırvatistan Kralları da vardı. Birinci Dünya Savaşı'nı tetikleyen Avusturya arşidükünün öldürülmesi olayını kim bilir kaç kez okumuşunuzdur. Gerçek şu ki, imparatorluklar parçalanıyor, hanedanlar dağılabiliyor, ama "*derin aristokrasi*" dediğim olgu kaybolmuyor, yavrum. Nitekim eski ekonomik bağların yeniden kurulması, ortak tarihi miras ve kültüre duyulan ilgiyi canlandırıyor. Özellikle de Orta ve Doğu Avrupa ülkelerinde ulusal sınırları aşan bir aidiyet duygusu, hatta kimlik şekillendirebiliyor. Kör ölür badem gözlü olur derler, o hesap, Avusturya-Macaristan İmparatorluğu kıymete binerken, "*Habsburg Nostaljisi*" dedikleri ruh hali semiriyor, yaygınlaşıyor. İngiltere'ye, İrlanda'ya kral, Meksika'ya imparator veren Habsburg terekesinin "Avrupalı kimliği"ni ihya edebileceği konuşuluyor. Türkiye dururken neden Bulgaristan, Romanya gibi marjinal ekonomiler AB'ye alınırlar sorusunun bir cevabının da "*görkemli geçmiş*"e duyulan ve gittikçe güçlenen özlemde yattığını bilesiniz.

Sırbistan ve Hırvatistan'a asker sevk etmekten söz eden Şansölye Kurz'un mutasavver (sözlüğe bakın) Avusturya-Macaristan İmparatorluğu'ndan güç aldığını düşünmek kolay değil, ama öyle. Bahse konu birlikteliğin aslında geri kalmış, baskıcı bir monarşi olduğu, Habsburg mirasının sonuncusu Srebrenitsa Soykırımı (1991-1995) olmak üzere saymakla bitmeyen kıyım anlamına geldiği göz ardı edilebiliyor. "*Ulusal sınırları aşan hayırhah bir siyasi ortam sağlamak suretiyle Mahler'den Freud'a, Klimt'ten Kafka'ya herkesi kucaklayan muhteşem bir medeniyetin gelişmesini sağlayan Avusturya-Macaristan İmparatorluğu*"[186] diye bir kurgu oluşuyor. "*Avrupa'nın en utanç verici tarih yanılgısı*"dır Habsburg nostaljisi ama ne gam, AB ülkelerinde yabancı düşmanlığı, ırkçılık, aşırı sağ, göz göre göre yükselmeye devam ediyor.

Osmanlıların Habsburglarla ilişkilerinin daha 1300'lü yılların sonlarında Macarları yanlarına katıp, Osmanlı'ya haçlı seferi düzenleyen Bizans'ın yardımına koştukları zamanlarda başladığını hatırlayın. 15. yüzyıl Osmanlı-Macar savaşlarının arkasında da bunlar vardır. St. Johns Şövalyeleri tarikatı, 1469'da Habsburg İmparatoru III. Frederick ve Papa II. Paul tarafından Osmanlıların Avusturya içlerine yaptıkları akınları durdurmak için kurulmuştu. 1494 Trabzon doğumlu Kanuni Sultan Süleyman'ın 1566 Eylül'ünde Macaristan'ın Zgetvar yerleşiminde öldüğünü hatırlayın. (Türbesinin yerinin ancak 2015'te, o da Macaristan Bilimler Akademisi'nden bir grup tarihçi tarafında tespit edilebildiğini de hatırlayın.)

Habsburg-Osmanlı rekabeti 1683 İkinci Viyana Kuşatması ile keskinleşiyor. Biz Tökeli İmre diye biliriz, Erdel Prensi Thököly İmre'nin (1657-1705) Türkiye'ye sığınmış olması Habsburglarda büyük öfke uyandırıyor. Prens'in Kocaeli'nin Kartepe ilçesindeki anıtı hâlâ durur. Tökeli'yi Macar bağımsızlık hareketinin efsanevi önderi Ferenc Rakoçi'nin (1676-1735) ilticası takip ediyor. Rakoçi'nin evi de Tekirdağ'da, bir de çeşmesi vardır. Sonra 19. yüzyılda gelen ünlü devrimci Lajos Kossuth (1802-1894) var, onun evi de halen Kütahya'da müzedir. Onca yıl sonra inanması zor ama bunlar Avusturya "*derin Aristokrasi*"sinin kuyruk acısı olmayı sürdüren olaylardır.

İnanması bir o kadar zor olan, nasıl olup da Avrupa'nın işleyişine bizim bu kadar yabancı kalabilmiş, eski çamların bardak olmasına izin vermiş olmamız. Görün ki, tarihi İngilizce, Fransızca, Almanca ya da neyse, yabancı

bir dilde öğretmeye kalktığınızda sizin tarihiniz olmaktan çıkar, yavrum. Bu kafada giderseniz, Transilvanya'nın, Eflak olduğunu bilmeyen tarihçiler yetiştirirsiniz. Sonra bir bakmışsınız, Türk tarihinin oryantalist bir versiyonunu öğretmektesiniz, Eflak kelimesi bile dilden (ve haritalardan!) düşmüş. Dahası, Batı'nın itibarlı üniversitelerinin "yüksek lisans öğrencisi tedarikçisi" olmuşunuz, üstelik komisyon (!) bile almıyorsunuz. Oxford'da tarih öğrensin diye çocuk okutuyor olmak nasıl bir övünç ve hamakattır, bir düşünün.

Her neyse. Çokuluslu imparatorlukların parçalanma korkusunu körükleyen 1789 Fransız İhtilali, Osmanlı-Habsburg arasında kısmi yakınlaşmaya neden olur. 1791 Savaşı'nı izleyen yıllar nispeten sakindir. Avusturya rahat durmaz, ama 1814 Viyana Kongresi'nde imparatorlukları bir arada tutmak isteminden doğan karşılıklı çıkarlar öne çıkar. Başta Bourbonlar ve Habsburglar, hasım hanedanlar elli sene kadar birbirlerini idare ederler. Macar direnişine karşı koymakta giderek zorlanan Avusturya, sonunda iki başlı yönetime razı olur. 1868'de Avusturya ve Macaristan şeklinde ikiye ayrılır. Böylece hem Katolik Habsburgların hem de Protestan Macar ulusalcılarının arzuları gerçekleşmiş gibi olur. Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra her iki imparatorluğun da parçalandığını biliyoruz. Olsun. Avusturya Veliaht Prensi Otto von Habsburg (1912-2011) hayattadır. 2010 seçimlerinde yeğeni Ulrich Habsburg-Lothringen (d. 1941) Yeşiller Partisi'nin "Federal Başkan" adayı olsun diye uğraşır.

(Bu Otto von Habsburg'un bir fotoğrafını bulun da "*Habsburg çenesi*" dedikleri deformasyonu görün, yavrum, adamcağız yüzlerce yıllık aile içi evlenmelerin/ensestin izini hâlâ yüzünde taşır. Eliniz değmişken, Habsburg ünlülerine de şöyle bir bakın, aralarında ne deliler vardır görün.)

Necefli Maşrapa!.. *Discobolus*, *Wunderwuzzi*, Şansölye Sebastian Kurz

Ulrich Habsburg-Lothringen, yasal bir sorun nedeniyle 2010'da Avusturya federal başkanlığına aday olamadıydı. Bilahare, kanun değişti, şimdi artık hanedan mensuplarının yolları açık. Otto'nun bir de "*Karl Thomas Robert Maria Franziskus Georg Bahnam*" diye 1961 Bavyera, Almanya doğumlu oğlu var. Kısa adı, Karl von Habsburg olan bu zat da *wunderwuzzi* Kurz'un başında olduğu Avusturya Halk Partisi'nin ("*Österreichische Volkspartei*", *ÖVP*)

Sebastian Kurz'dan önceki başkanı. Şimdi burada dikkat isterim: Avusturya Halk Partisi'nin Kurz'dan önceki başkanı Karl von Habsburg, Saraybosna'da suikasta kurban giden Avusturya Arşidükü Franz Ferdinand'ın (1863-1914) torununun çocuğu ve 2018 yılı itibariyle *"Avusturya Arşidükü ve Avusturya, Çekoslovakya, Hırvatistan ve Sırbistan Prensi"*dir. İyi ya.

Sebastian Kurz'un *"wunderwuzzi"* lakabı gözünüzden kaçmamıştır. *"Wunderwuzzi"*nin harfiyen çevirisi *"harika çocuk"*. İtiraf edeyim ki beni sinir eden bir unvandır. Sana ne elin şansölyesinin unvanından diyecek ve haklı olacaksınız, lakin adamın lakabının telmihi *"suda yürüyen adam"*, yani, İsa Mesih'in Yeni Ahit'teki *"suda yürüme mucizesi"*ne gönderme. Yine de bana ne olmalı, ama Sebastian Kurz denen bu plastik adamın inanç meselesinde sergilediği ikiyüzlülük şöyle dursun; boyundan kilosuna, ayakkabı numarasından gömlek ölçüsüne kadar hemen tüm *"üstün"* fiziksel niteliklerini internette faş eden kopilin, mermer beyazı teni, gök mavisi gözleri, briyantinli düz kumral saçları bende Nazilerin *"kusursuz erkek bedeni"* tasavvuru olan *Discobolus*'u çağrıştırır. Tiksinirim.

"Discobolus" da kim diyeceksiniz. *Discobolus*, eski Yunan'dan kalma o meşhur disk atan atlet heykeli. Mutlaka görmüşsünüzdür, ilkokuldan itibaren hemen her tarih kitabını süsler. Hitler'in "Halkı Aydınlatma ve Propaganda Bakanı" ve sadık arkadaşı Joseph Goebbels (1897-1945) bu *Discobolus*'u, *"Üstün Irk"*ı temsil eden *"ideal erkek bedeni"* olarak lanse ederdi. Hatta Naziler 1937'de heykeli İtalyan sahiplerinden satın almış, on yıl süreyle Münih'teki bir müzede sergilemişlerdi. Hitler'in, heykelin kaidesinin altına yazdırdığı slogan da şöyle: *"...ne zamanki böyle bir güzelliğe ulaşır, hatta belki de aşarız, ilerlemeden ancak o zaman bahsedebiliriz."*[187]

Necefli Maşrapa!.. *"Technizismus"*, *"İlerleme"*, Guido von List

Hitler'in cümlesinin bildirdiği hükme dikkat edin yavrum. Geçerli bir argüman olabilmesi için iddia sahibinin hem güzellik nedir tanımlaması gerekir, hem de *ilerlemeden* ne anladığını. Hitler için "ilerleme" (*fortschritte*), teknolojiperestliğin (*technizismus*) hızla tırmanıyor olması halidir. Teknolojiperestlik, "teknolojinin bir toplumun velinimeti olduğuna duyulan aşırı güven ve inanç" olarak tanımlanır, teknisizm (*technicism*) olarak da geçer.

Hitler varoluşun teknoloji vasıtasıyla eninde sonunda külliyen kontrol edilebileceğine inanır. Külliyen derken, buna "güzellik" dahildir, nitekim *Discobolus*'ta cismanileşen "*ideal erkek bedeni*" ilerlemenin hedeflerinden biri sayılır. Öyle ki, *Discobolus*'un güzelliğine ulaşmadan "*ilerleme*"den söz etmek bile abesdir. "*Öjeniks*" kelimesi kulaklarınızda uğulduyor olmalı; "ilerleme" tezlerinden biri de Guido von List'in "Temizlik/Kanı Arıtma" ilkesine bağlanır. "Hitler, bu yöntemi, ilkin özürlü Almanlara uyguladı, Yahudilerden önce yaklaşık yüz elli bin özürlü Alman'ı hastanelerde öldürttü."[188]

Guido von List kim, 1848-1919 yıllarında yaşamış Viyana doğumlu Avusturyalı "Beyaz Irk Milliyetçisi", "Pan-Germen Cemiyeti"nin kurucusu, Rudolf'un yazdığı "*Neues Wiener Tagblatt*" yakıp yıkan Georg Ritter von Schönerer (1842-1921) ve Karl Lueger'in (1844-1910) gurusu olan Allah'ın belası teosofist filozof, ideolog, tüccar ve yazar ki, mutlaka zaman ayırıp tanımak zorundasınız, yavrum. (Bu arada teosofizm garabetinin, panteizm, reenkarnasyon, karma, sır, psişik mistik paranormal aktivite gibi kavramların bileşkesi olduğunu aklınızdan çıkarmayın.) Bu Guido von List, döneminde fevkalade etkin bir adamdı, yavrum. Aşağıdaki metin, bugün olduğu gibi o yılların Avrupa'sında da nasıl bir kafa karışıklığının yaşandığına dair ipuçlarını verecektir. Bu arada, belki garibim Rudolf'un neden canına kıydığını da anlatır. Ola ki, az önceki, Kayzer II. Wilhelm bula bula Baltalimanı Antlaşması'na imza atacak kadar zor durumda olan Osmanlı'yı mı buldu ittifak yapacak sorusunun cevabı da buradadır.❸

"*...Güneş bizim için Hakikatin sembolüdür. Fakat Roma-Yunan bakış Yahudilerin yalanlarına inandı, Hıristiyanlığa esir düştü. Bizim öncelikli görevimiz hepimizin Güneş'in sırlarını bilen birer Kutsal İmparatorluk müritleri olduğumuzu hatırlamak ve Ari Irkımızın, diğer soylarla karışmasını önlemektir. Romalılar, Hıristiyanlık öncesinde biz Cermenleri asimile etmeye kalkmadı. Aksine bize idari görevler verdi. Yahudilerse Titus'a karşı intikam planlarıyla yanıp tutuşurlar. Bu ateşleri Avrupa'da birçok ülkeyi yıktı. Anadolu ve Hazar'dan gelen Medeni Halkların yarattığı Avrupa Medeniyeti'nin tebaası olan biz Almanlara ve diğer Avrupalı halklara ise kin gütmektedirler. Bugün neredeyse bütün dünyaya düşmanız, çünkü neredeyse bütün dünya bize düşman. Bugün neredeyse bütün Yahudilere düşmanız, çünkü neredeyse bütün Yahudiler bize düşman. İstisnalar ise yok diyeceğim kadar az. Dünyada düşmanımız olmayan sayılı milletler vardır. Bunlardan ikisi mede-*

*niyetin mucidi İtalyanlar ve Yunanlar. Diğeri ise Yahudilerin kötülüklerine kapılıp Alman halkına kılıç çekmekten vazgeçen Anadolulular. Ben, Türkleri Peygamber Muhammed'in takipçisi olan Doğu Romalılar olarak görüyorum. Türklerin şemsiyesi altındaki Yahudiler (*Safaradlar'dan söz ettiğini anlıyorsunuz*) bizlere husumet duymazlar, buna karşın yarınlar neyi gösterir bilemeyiz. Japonlar ise Yahudilerin aksine bizim varlığımızdan rahatsızlık duymayan diğer dost millettir. Bugün bir elime bahşedilen parmakların sayısını geçmeyen şu saydığım dostlarımız dışında herkes bize kılıç çekmiş durumda. Ellerinde kılıç bulunan uluslar, sırlara sahip değil. Dostlarımızla omuz omuza uzun bir savaş veriyoruz. Bu savaş hayallerinizde canlanan kara dumanlar ve cephaneliklerden ziyade bir Erdem savaşıdır."*[189] İyi ya.

Necefli Maşrapa!.. Zapturapt altına alınan güzellik, "Altın Oran"

Sorunun çağları aşabilen bir estetik kuramı, bir güzellik formülü yaratmak olduğunu anlıyorsunuz. Hitler'inki gibi, Stalin'inki gibi toplum mühendisliği temelinde oluşturulan sistemlerde varoluşa ilişkin her şey gibi güzellik de bilinçsiz tercihlere bırakılmamalı, matematiksel formüllere bağlanmalıdır ki sürdürülebilir olabilsin. Eski Yunan bu konuda da imdada yetişir: *"Fi"* sayısı, yani *"Altın Oran"* denilen geometrik (ve sayısal) ölçü. Kimin ne zaman başının altından çıkmıştır bilinmez. Eski Mısır'a mal eden de vardır, eski Yunan'a da. Her halükârda, *"Bir bütünün parçaları arasında gözlemlenen ve uyum bağlamında en yetkin boyutları verdiği kabul edilen geometrik ve sayısal bir oran bağıntısı"* olarak tanımlanır. 1,618 sayısına karşılık gelir. Buna göre, uzun kenarı 1,618, kısa kenarı 1 birim olan (metre, santimetre, inç, yarda ya da neyse) dikdörtgen, en güzel dikdörtgen sayılır, "Altın Dikdörtgen" denir. Eski mimarı yapıların bu dikdörtgen gözetilerek yapıldığı iddia edilir. Tabanı 1 birim, ikiz kenarları 1,618 olan bir ikizkenar üçgen, göze en hoş görünen üçgen sayılır, "Altın Üçgen" denir. Hasılı *"Fi"*, efsunlu bir rakamdır, hatta Eflatun'a göre *"kâinat fiziğinin anahtarı."*

"Fi", insan güzelliğinin "ideal" ölçüsü olarak da kabul görür. *"Kusursuz orantılara sahip bir insanın boyunun, başının yedi buçuk katı olduğu bilinmektedir. Önden bakıldığında insan başı, yüksekliği 3,5 ve genişliği 2,5 oranlarında olan dikdörtgen meydana getirir. Gözler başın yüksekliğinin*

tam ortasında yer almaktadır. İki göz arasındaki mesafe bir gözün genişliği kadardır ve burun genişliğini belirler. Enine baş ölçüleri dört göz kadardır. [...] Biçem ve modanın çok geniş ölçüde farklılık göstermesine rağmen, kültürlerarası araştırmalar insanların güzelliği algılamalarında çeşitli ortak noktalar bulmuştur. Örneğin, büyük gözler ve açık ten rengi bütün kültürlerde güzel bulunmuştur."[190]

"Güzel" olmak demek, yüzük parmağının ucundan dirseğine kadarki mesafenin, dirseğinden omuzuna kadarki mesafeye oranının 1,618 olması demektir. Ayak bileklerinizden belinize kadarki mesafe, belinizden başınızın üstüne kadarki mesafeye bölündüğünde çıkan sonucun 1,618 olması lazımdır. Burun deliklerinizle çenenizin arasındaki mesafenin, dudaklarınız ile çenenizi arasındaki mesafeye oranının 1,618'i tutturması elzemdir. Saçınızın bittiği noktadan çenenize kadarki uzaklığının, iki kulağınız arasındaki mesafeye bölümünün de 1,618 oranını vermesi şarttır.

Hadi, şimdi kalkın aynaya bakın, aklınız başınıza gelsin. Erkekseniz, asla bir John Wayne olup batan güneşe doğru at binemeyeceğinizi kabul edin. Mahalle kuaföründe epilasyon sırasına girseniz de fayda etmez, bedeninizi türlü protezlerle takviye etmeniz gerekir ki *cyborg* teknolojisi daha oralara gelmedi. Kadınsanız, hiçbir zaman "Victoria's Secret" meleği olup podyumda şöyle bir salınamayacağızın bilincine varın ve uğraşmayın. Geçirmediğiniz estetik operasyon kalmamış dahi olsa, Anadolu'dan daha bir bin yıl nemf çıkmaz. "Nemf" de kim diyeceksiniz, açın bakın kendisini Bergama müzesindeki heykellerinden tanıyacaksınız. O tanrısal varlığa bakın, boynunuzu bükün, çirkinliğinizi kabullenin. Haksızlık etmemek lazım, Nemf varken kim ne yapsın Anadolu'nun sarkık memeli anası Kibele'yi.

Kibele de kendisini öyle salmasaydı da, patates çuvalına dönüşmeseydi de diyebilirsiniz. Yine haksızlık etmeyin, görün ki, Kibele'nin yaşadığı yıllarda güzel kadınları *"ideal cumhuriyetin bekası adına ana olmaktan men eden, çocuklarını emzirmelerini yasaklayan"* Sokrat gibi derin düşünürler yoktu. Kibele'nin zamanında altın oranı milimi milimine ölçen "Altın Pergel" gibi aparatlar da yoktu. Altın Pergeli, kolları altın oranı saracak şekilde açılır, Fi'ye uyan cismi içine alır. Mamafih, Hitler'in kafa ölçümü aletlerini görmüşlüğünüz vardır, prensip aynı prensip, Joseph Goebbels'inki daha bir gelişmişi idi.

Muhtemeldir ki, altın oran da nereden çıktı şimdi, diyeceksiniz. Wunderwuzzi'den çıktı, yavrum. Avusturya'nın ırkçı şansölyesinin hallerine bakarken, güzelliği iyilikle eşitleyen gelişmeyi düşünüyordum. "Cadılar çirkin olurlar" yargısının yüz binlerce "çirkin"in diri diri yakılmalarını getirdiğini; bir Hollywood senaristi ters köşe yapana dek Shakespeare'in *Macbeth*'ini başlatan cadıların dişsiz kocakarılar olduklarını, burunlarındaki iğrenç et benlerini. Zaten kamburlar da sinsidir yavrum, cüceler tekinsiz. Dilimizdeki *"temiz yüzlü adam"* ifadesinin bir telmihi de *"güzel huy"*dur, neden? 12 Eylül'ün darağacında kurban ettiği üç fidan, aralarında en "yakışıklı" olanı Deniz Gezmiş'in adıyla gündeme gelir, neden? Bunları, bir de, güzelliği *"Fi"*ye bağlayan, yetmez, dayatan zihniyeti. Televizyon ekranlarındaki birörnek kadınları, birörnek erkekleri, Japon kadınlarının gözlerini büyüten, Michael Jackson'ı karaderisinden kaçıran sapıklığı, velhasıl, kültürel emperyalizm öldürmeyen mezalimi.

"Altın Oran"ın *sahici* dünyada karşılığı yoktur. Matematiğin karşılığının olmadığı gibi yoktur, çünkü varoluşa dair olguların hepsi derece meselesi olup, asla kesin değildir. Kesin olan sadece matematiktir ve matematik yapay bir kurallar ve semboller sisteminden ibarettir. Altın oranın doğruluğu, matematiğin ya da mantığın iddialarının doğrululuğu gibi mutasavver bir doğrudur. Sahici dünyaya dair olup da yüzde yüz doğru ya da yüzde yüz yanlış olduğu ispat edilmiş tek bir olgu yoktur ve *"matematik yasalarının gerçekliğe dair verdikleri bilgiler kesin değildir. Kesin bilgi veriyorlarsa bilin ki gerçeklik söyledikleri gibi değildir."* Bu da Albert Einstein'dan, (1879-1955). Niye anlatamıyoruz?

Altın oran efsanesi niye hâlâ yürürlükte? Niye "Fi" sayısında adeta dini bir tarikatın debdebesi ve yobazlığı ile ısrar edilir. Çünkü, Avrupalı cahil değildir ama yobazdır, yavrum, biz cahiliz, yobaz değiliz. Cahil, *"Bilim ve Bilgi'ye ulaşmak ister, başarır veya başaramaz bu ayrıdır, ama içinde öğrenmek ve kendisini geliştirmek arzusu ve hevesi vardır. Yobaz, cahillerdeki bu isteği ve hevesi bildiği için bunu kullanmanın yollarını arar ve çoğunlukla da bulur ve cahili kullanır. Yobaz radikaldir. Hiçbir karşı görüşü, anlatımı ve veriyi dikkate almaz, kendi ezberini tekrarlar durur. Yobaz demagog ve mitomandır. Söylediği yalanları gerçek sanır. Eleştirileri dinlemez ve eleştirenleri eline geçirdiği ilk fırsatta en gaddar yollardan cezalandırarak kendisinin ne denli büyük olduğunu göstermeye çalışır. Başarılı olabilirse kendi bilgisizliği-*

ni yaygınlaştırabilir ve her tarihsel, toplumsal, ekonomik, siyasal, kültürel ve dinsel gerçeği çarpıtmaya koyulur."[191] Altındal, "yobaz"ın devletin tepesine sıçrayabilmiş olması halinde, devletin parçalanmasına, ulusun dağılmasına neden olacağı hususunda uyarır.

Görüş açınızı genişletin, "bir devlet" yerine Gezegenin bütününden, "bir ulus" yerine "beşer"den bahsediyor olalım, yavrum. Avro-Amerikan müesses nizamı kendisine "akıl ve bilgelik" vehim eden mitomaniyi tedavi etmediği, ezberini tekrarladığı, sorunlarını onları yaratan düşünce biçimiyle çözemeyeceğinin farkına varıp, radikal ölçülerde devrimci bir atakla zihniyet değişikliğine gitmediği sürece, atomizasyon devam edecektir.

Şom ağızdan Allah'a sığınırım yavrum, lakin gerek Avrupa Birliği, gerekse ABD'nin dikişlerini patlattığını görüyorum. Bugün olmazsa yarın, Discobolus kılıklı kopillerin Guido von List'ler korosu eşliğinde sahne alacaklarından, sahte meselelerinin çözümünü *"Temizlik/Kanı Arıtma"* operasyonlarında aramayı hızlandıracaklarından korkarım.

Necefli Maşrapa!.. "Altın oran" ve "*all-American*" tiplemesi

Sporla, özellikle de basketbolla ilgilenenleriniz bilirler, herhangi bir dalın en iyi amatör sporcularının bir araya gelerek oluşturdukları rüya takımlara "all-American team" derler. "All American"ın Türkçe karşılığı, "Katıksız Amerikalı". Yani, bir "tasavvur"dur. Gerçek hayatta Amerikalının "katıksız"ı elbette yok. Hatta ülkenin bir *"melting pot"*, yani farklı özelliklere sahip nesnelerin bir araya gelip birbirlerini etkiledikleri/kaynaştıkları bir "ergitme potası" olduğu iddiası da gündemdedir. Olsun. Kilise bunlara da İsa'nın mavi gözlü, sarı saçlı, iri atletik yapılı bir Toton Prensi olduğu yalanını söylemişti.

O yalanı Theodore Roosevelt (1858-1919) sürdürdü. "Etrafınızda dolanmasını istemeyeceğiniz uyuşuk, nahoş, yontulmamış, pasaklı" tiplerden[192] genç kızların yüreklerini hoplatan kovboy efsaneleri üretti. "All- American" tipolojisi benzeri bir operasyonla kotarıldı. İnsan hayretler içinde kalıyor, "all-American" kavramı, yaklaşık yirmi yıl süreyle (1933-1951) yayınlanan bir radyo programının eseridir, yavrum. *"General Mills"* isimli devasa bir gıda kartelinin (*Nesquick, Cheerios* gibi markalarını biz bile biliriz!) spon-

sorluğunda yayınlanan bu program, zaman içinde "*Ad Council*" (Reklam Konseyi) denilen yarı-devlet bir sivil toplum örgütünün öncülüğünde ve Başkan Franklin Roosevelt'in (Theodore'la karıştırmayın) himayesinde gelişir. Algı yönetiminde uzmanlaşır; bir yandan bir "*Amerikalı tipi*" kurgularken diğer yandan, serbest ticaret, hoşgörü, doğum kontrol gereçleri, hatta emniyet kemeri kullanımı gibi konularda Amerikan insanının takınması gereken "doğru" tutumun ne olduğunu anlatır. ABD'nin 34. başkanı, İkinci Dünya Savaşı'nın muzaffer komutanı, NATO'nun ve NASA'nın kurucusu, Orgeneral Dwight Eisenhower'ı (1890-1969) bilirsiniz. Eisenhower'ın Ad Council'ın hazırladığı komünizm-karşıtı reklamlardan birisinde rol aldığını düşünürseniz, Konsey'in Amerikan vatandaşlarına ayar vermekte ne denli kararlı ve güçlü olduğunu hissedebilirsiniz.

Hollywood kamu diplomasisi hususunda Ad Council'ın baş destekçisidir. İleriki sohbetlerimizde anlatacağım 1915 yapımı "*The Birth of a Nation*" filminin "*ulus yaratma gücü*" de buradan gelir. Başta John Wayne olmak üzere, Steve McQuinn, Brad Pitt, Arnold Schwarzenegger gibi aktörlerin, Ronald Reagan, George W. Bush, hatta Donald Trump gibi siyasilerin "all-American" tasavvurunu istihkâm etme çabalarına dikkat edin. Ve nihayet, 2012 yılında Ad Council'ın yetmişinci yaşını kutladığını da söyleyeyim de, gerisini hep birlikte düşünelim, yavrum. Her neyse. Biz Avrupa'ya dönelim.

Pencere: Avusturya, *"Christlichsoziale Partei"* ve neo-naziler

Avusturya'nın asıl adının, Almanca "*Doğu Krallığı*" anlamında "*Österreich*" olduğunu hatırlayın. Bu hesapça, Majesteleri Karl von Habsburg ile İslamofobik Wunderwuzzi, "*Doğu Krallığının Halk Partisi*"nde halef seleftirler. Bu da nedense bana komik gelir. Komik derken, benimki mezarlıkta ıslık çalmak gibi bir şey aslında, çünkü ÖVP, 1893'te proto-faşist Karl Lueger tarafından kurulan Avusturya "Sosyalist Hıristiyan Partisi"nin ("*Christlichsoziale Partei*") devamıdır. Anlayacağınız aslında duyduğum Nazilerin ayak sesleridir.

Karl Lueger de kim diyeceksiniz, 1844-1910 yılları arasında yaşayan Viyana belediye başkanı, işbu *Christlichsoziale Partei'yı*, CSP, kuran adam. Partinin kuruluş tarihine dikkat edin, Avusturya-Macaristan İmparatorluğu'nun tahtında Habsburg-Lothringen Hanedanı'ndan Franz Joseph (1830-1916)

oturuyor. Lueger'in partisi İmparatorun ve saray erkânının tam desteğine sahip, dahası Karl von Habsburg'un dedesinin babası Saraybosna maktulü Arşidük Franz Ferdinand, CSP'nin önde gelen yandaşlarından. Bunları bilince de, yok Habsburg nostaljisiymiş, yok Freud'u, Kafka'yı kucaklayan muhteşem medeniyetmiş insan ikrah ediyor be yavrum!

Christlichsoziale Partei'nın Türkçedeki karşılığının "*Sosyalist Hıristiyan Parti*" olması da sizi yanıltmasın. Hitler'in "Ulusal Sosyalist İşçi Partisi" ne kadar "sosyalist" idiyse CSP de o kadar öyleydi. Nitekim kurucu üyelerinden çoğu, "*Anschluss*" derler, Avusturya'nın 1938'de Nazi Almanya'sına katılmasıyla sonuçlanan sürecin mimarlarıydılar. Sağ olsun, Hakkı Özdal'ın CSP'nin siyasi duruşunu (ve dolayısıyla zamanın ruhunu) mükemmelen özetleyen Mayıs 2017 tarihli bir makalesi vardır. Bir kısmını buraya alıyorum, devamını okumak istersiniz diye adresini de arkada verdim. Özdal şöyle anlatıyor:

"Yüz yılı aşkın bir süre önceydi. Viyana'da, kentin bir futbol takımı ile o sıralarda 'birlikte imparatorluk' oldukları Macaristan'ın bir takımı maç yapıyordu. Viyana kentine 1897'de Yahudi karşıtı bir söylemle belediye başkanı seçilen Dr. Karl Lueger maç sırasında Viyanalıları alkışlayınca, etrafındakiler ona alkışladığı takımın bir Yahudi takımı olduğunu hatırlattılar. Karl Lueger, istifini bozmayarak şu yanıtı verdi: 'Hiç önemi yok, kimin Yahudi olduğuna ben karar veririm!' 19. yüzyıl sonunda sosyalistler, Avusturya'da sanayi işçileri arasında büyük bir destek kazanmıştı ve Lueger, partilerinin simgesi kırmızı bir karanfil olan bu 'Kızıllar'ın karşısına beyaz karanfil ile çıkan 'Hıristiyan Sosyalist Parti'nin lideriydi. Makineleşmenin sayıca büyüttüğü işçi sınıfı giderek daha güçlenen siyasal bir aktöre dönüşürken; aynı makineleşme küçük el sanatlarını boğuyor, artan üretimin önünü açtığı büyük mağazalar da küçük dükkânları (ve esnafı) yok ediyordu. Karl Lueger, bilinen ilk 'popülist sağcı'lardan biri olarak, 'Küçük adama yardım gerek' sloganıyla bu endişeli küçük burjuva sınıfın desteğini kazanmış ve Viyana Belediye Başkanı olmayı başarmıştı. Amansız bir demagog, ilke tanımaz bir pragmatistti. Kendisinden sonraki yüz yıl boyunca da bir ruh olarak insanlığın karşısına çıkacak olan o ünlü sözü, bir tür öncü, pre-faşist formüldü: Kimin Yahudi olduğuna ben karar veririm! Sonra faşistlerin ve neo-faşistlerin de devralacağı bir 'sosyal mühendislik' formülü... Toplumu, aslında zorba bir sürdürücüsü olduğu 'müesses nizam' karşısında protest bir pozisyonda olduğu yanılgısına sürüklemek isteyen faşist töz..."[193]

Hakkı Bey'in son cümlesine dikkat edin: "*Toplumu...'müesses nizam' karşısında protest bir pozisyonda olduğu yanılgısına sürüklemek isteyen faşist töz...*" tam da *popülizmi* tanımlar.

Bir de, gözünüzü Viyana Üniversitesi'nin üstünde tutun, yavrum, *Austrofaşizm* yanlılarının yetiştikleri okuldur. Karl Lueger bu okuldan mezundu, keza *Wunderwuzzi*'nin, keza Jörg Haider'in okulu da burasıdır. *Austrofaşizm*'e gelince, Avusturya'ya özgü "*Katolik temelli korporatizm*" olarak tanımlanır. Daha 1884'te Papa VIII. Leo'nun Freiburg'da topladığı aklıevvel ilahiyatçıların düzenledikleri sosyo-menfaatleri doğrultusunda örgütlendiği, denetlendiği ve yönlendirildiği bir tür kapitalizme revaç verir. Kapitalizmin bu çeşitlemesi, sermaye ve işverenin üzerinde kurduğu baskı nedeniyle liberalizmden, işçi sendikalarına karşı tutumu ile de sosyalizmden ayrılır. Görün ki, ÖVP'yi kuranlar, İkinci Dünya Savaşı'nda hayatta kalan CSP yanlılarıdır. Sosyalist Hıristiyan Partisi'ni ihya etmektense dünya görüşlerini zamanın ruhuna daha uygun yeni bir isimle sürdürmeyi tercih ederler. Diyeceğim, siz siz olun, ne kadar latif olurlarsa olsunlar, Vienna valslerinin sesleriyle mest olup, bağrınızı faşizan rüzgârlara açmamaya bakın yavrum.

Wunderwuzzi'nin selefi, "*Avusturya Arşidükü ve Avusturya, Çekoslovakya, Hırvatistan ve Sırbistan Prensi Karl von Habsburg*"un (öyle saçma geliyor ki adamın unvanı, tam yazmadan edemiyorum!) aynı zamanda bir büyük işadamı olduğunu da gözden kaçırmayın. Viyana merkezli yatırım fonu BGPrivainvest'in iki kurucu ortağından biri, iki televizyon kanalı ve muhtelif radyo istasyonları olan Hollanda merkezli medya yığışımının büyük hissedarı, ayrıca Bulgaristan'ın önde gelen gazetelerinden *Trud* ve *24 Chasa*'nın sahibi. Yetmez, 2008'den bu yana St. Johns Şövalyeleri'nin Üstad-ı Azamı, ayrıca Malta Şövalyeleri Büyük Şövalye Nişanı ("*Knight Grand Cross*") sahibi. Masonluk nedir, ne değildir, Avrupa düzeninin neresine düşer, bunları ileride konuşuruz. St. Johns Şövalyeleri'nin 1469'da Osmanlı akınlarını durdurmak için bizzat Papa tarafından kurulan silahlı tarikat olduğunu hatırlayın şimdilik yeter olsun.

Gözden kaçırmamanız gereken bir diğer husus, ÖTV'nin koalisyon ortağı Avusturya Özgürlük Partisi'ni "*Freiheitliche Partei Österreichs*" (FPÖ) kuran (1956) Anton Reinthaller'in (1895-1958) de eski bir Nazi görevlisi SS subayı olduğu gerçeğidir. Bu Reinthaller'in özgeçmişine de bir bakın, tasavvur edemeyeceğiniz kadar aşağılık bir adam olduğunu da göreceksiniz. Ne

gam, ÖTV-FPÖ koalisyonu 1986'da Jörg Haider'in parti başkanlığına gelmesiyle başlar, Avusturya mülki yönetiminin hemen her seviyedeki federal ve yerel kurumlarında egemen olur.

Necefli Maşrapa!.. Jörg Haider, "*Pfiat Gott, liabe Alm*," *neo-Nazizm*

Hani diyorum ya, Viyana valslerinin sesleriyle mest olup bağrınızı faşizan rüzgârlara açmayın, şimdi hemen elinizdeki kitabı bir yere koyun, YouTube'a girin, Jörg Haider'in "Allahaısmarladık, sevgili yaylam" (*Pfiat Gott, liabe Alm*) isimli şarkısını[194] dinleyin. Klibin çekildiği Salzkammergut'un Avusturya'nın en güzel bölgesi olduğunu söylerler, ben görmedim, ama "*The Sound of Music*" diye bir film vardı, o filmden tanıyorum. İhtimaldir ki, siz de tanıyacaksınız. "Kont gibi giyinmiş" vokal yapan Alp köylülerini mütalaa edin. Jörg'ün *vintage* kıyafetine, saç kesimine, sporcu yanığı tenine, pahalı dişlerine bakın. Dağcıdır, maratoncudur, kayakçıdır, sağlık fışkıran bedeninin *Discobolus*'u aratmadığına bakın.

Öte yandan, bu klipten on yıl sonra, 2008'de bir araba kazasında öldüğünde, kanındaki alkol seviyesi yasal sınırın üç katından fazlaydı. Yola çıkmadan önce eşcinsellerin mesken tuttukları bir barda "arkadaşı" ile birlikte olduğu sır değildi. Olsun. "*Haider kültü*" diye bir şey var. Uzun yıllar valilik yaptığı Carinthia eyaletindeki devlet töreni başlı başına bir fenomendi. Başkent sokaklarına tonlarca çiçek yığıldı, merasim Prenses Diana'nınkini aratmadı. Bir yıla kalmadı, heykeli de dikildi. İngiliz *The Telegraph* "*öğrenciyken yetenekli bir aktördü, kendisini her an yerine göre yeniden icat eden usta bir şovmene dönüştü*" diye yazdı, Avusturya'nın "*Armani'den giyinen salon adamı veya Porsche kullanan sefa çapkını veya temiz yüzlü rençperi. Köy birahaneleri için geleneksel ceket, disko için kot, seminer için takım elbise ve kravat.*"

Jörg Haider kim? Öğretmen anne Hitler'in "Alman Genç Kızlar Birliği"ne üye, ayakkabıcı baba on beşinden itibaren Hitler'in "Gençlik Teşkilatı"na kayıtlı, her ikisi de Avusturya Nazi Partisi'nde aktif, Almanya'nın Avusturya'yı ilhak etmesi (*Anschluss hareketi*) için mücadele eden "*pan-Alman*"cı ailenin oğlu. Baba Haider, İkinci Dünya Savaşı'nda Alman ordusunda o cephe senin bu cephe benim savaşıyor, rütbesi teğmen. Savaş sonrasında müttefikler tarafından yargılananların arasında yer almıyorlar, ama baba mezar kazıcı

olarak zar zor iş buluyor, anne temizliğe gidiyor. Buradan bakınca görülmüyor, yavrum, Avrupa'nın İkinci Dünya Savaşı harabatı bizim hissedebildiğimiz bir şey değil. Düşün ki, 50 ila 80 milyon insanın öldüğü hesap edilir. Türkiye nüfusundan pay biçin.

Jörg gibi, Kurz gibi, Roth gibi tipleri değerlendirirken Habsburglardan gayri, yakın tarihte yaşanan travmayı da hesaba katasınız diye söylüyorum. Nitekim 1950 doğumlu Jörg'ün çekilen acıları hiç unutmadığını anlatırlar. Üstüne üstlük, Nazi avcısı Simon Wiesenthal'ın (1908-2005) cirit attığı topraklardır bunlar. Wiesenthal, Hitler'in ölüm kamplarında yaşayakalmayı başarmış bir hemşerisiydi Jörg'ün. Avusturya-Macaristan İmparatorluğu'nda doğmuştu, Avusturya Yahudi'siydi. Savaşın sona ermesiyle birlikte Nazi avına girişti. Eichmann davasından hatırlarsınız. Jörg Haider'in ailesi için korktuğu, Wiesenthal'ın gazabını hak etmediklerine inandığı anlatılır. Görünen o ki, Avrupa'da ne *holocaust* mağdurlarının eski Nazileri ne de eski Nazilerin Yahudileri affetmeye niyetleri vardır. Gelin görün, Kudüs'te oynaşırlarken, hırslarını Müslüman'dan alırlar.

Jörg Haider lisede "*Burschenschaft: Albia*" dedikleri milliyetçi gençlik örgütüne yazılıyor, üniversitede *Burschenschaft: Silvania*'da. Zehir gibi zeki bir kafa, 1973'te Viyana Üniversitesi anayasa hukukundan LLB, ardından doktora ve öğretim üyeliği. Yirmi yaşında *Avusturya Özgürlük Partisi*, FPÖ Gençlik Kolları başkanlığı, 29 yaşında "*Pan-Alman milliyetçi*" milletvekili. Avusturya Parlamentosu'nun gelmiş gelmiş en genç üyesi, alenen antisemitist, Hitler'in toplama kamplarının "açık cezaevleri" olduklarını savunması, bir grup emekli gestapo subayıyla fotoğraf çektirip "*Onca muhalife rağmen, inandıkları şeylerden bugün bile taviz vermeyen, değerlerine sadık kalan kişilik sahibi adamlar var!*" demesi var. Yetmiyor, Avusturya Anayasa Mahkemesi Başkanları Dr. Ludwig Adamovich isimli Yahudi yargıca saldırıyor: "*Birinin adı 'Adamovich' ise,/ Avusturya'da/ oturma izni var mı, varsa yasal mı diye sormak lazım.*" Hayda, Avrupa Parlamentosu ayağa kalkıyor, bu defa da "*Avrupa tavuk kümesi pek telaşlı, üstelik tilki daha içeri girmiş değil*" diye alay ediyor.[195] İş öyle büyüyor ki, İsrail Viyana'daki elçisini geri çekiyor. Olsun. Haider'a halk desteği arttıkça artıyor, sonunda *Avusturya Özgürlük Partisi*, Wunderwuzzi'nin *Halk Partisi* ile koalisyon yapıyor, 1986.

Değirmenin suyu nereden geliyor diye sormalısınız. Parti başkanı olmadan üç sene kadar önce (1983'te) Wilhelm Webhofer isimli bir adam Haider'a bu-

günkü değeri 15 milyon olduğu söylenen devasa bir arazi bağışlıyor. Görün ki, arazi Avusturya'nın güney eyaleti Carinthia'da, 1941'e kadar İtalyan vatandaşı bir Yahudi ailesine ait olup, o yıl Alman Yahudi'si olmadıkları gerekçesiyle el konulan mülktür. Olsun. Haider'ın öteki popülist Silvio Berlusconi (d. 1936) ile beş yıldızlı Michelin restoranlarında yemek yemesine elverir. "*Forza Italia*" hareketinin başkanı, İtalya'nın eski başbakanının net servetinin 2018 itibariyle 6,88 milyar Amerikan doları olduğunu *Forbes*'tan biliyoruz.

Yeri gelmişken, Jörg Haider'ın bir de "*yabancı düşmanı değil, yerli dostuyum*" demesi vardır. "*Avusturya milliyetçiliği*"nden anladığı buymuş. Dahası, Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne kabulünü destekleyen az sayıdaki Avrupalı siyasetçiden biri. "Tam olarak neyin peşinde olduğu anlaşılamayan bir adamdır," deniyor. "Son tahlilde yurttaşlarının saklı tutkularını, güvensizliklerini, korkularını sezen ve istismar eden bir popülisttir. Bununla beraber, her zaman aklını kullandığı da söylemek de mümkün değil, mesela, Saddam Hüseyin'le de dost olabiliyor."[196] Bana da sorarsanız, "*düşmanımın düşmanı dostumdur*" noktasından hareket etmiş olması daha büyük bir ihtimaldir. Her halükârda nabza göre şerbet vermek popülistlerin şiarıdır yavrum, nitekim FPÖ Müslüman denince tüyleri diken diken olan Avusturya Halk Partisi'yle "*milliyetçilik*" söylemi üzerinden bir araya gelebiliyor. Zaten popülizmin olayı da bu.

Avrupa'da "*milliyetçilik*" söyleminin "*Euroscepticism*" dedikleri ruh haliyle el ele yürüdüğünü de bilesiniz. "*Avrokuşkusu*", Avrupa Birliği'nin pek de matah bir düzenleme olmadığı düşüncesinden kaynaklanıyor. AB'nin "*finanskapitali önceleyen*" ekonomik politikalarına uyma zorunluluğunun üye ülkelerin kendi halklarının çıkarları doğrultusunda hareket etmesine izin vermiyor olmasından yakınıyorlar. "Halk" kelimesine dikkat edin. Çıkarları zarar gören kitle kimi zaman "işçiler", kimi zaman "esnaf", kimi zaman "sanayici", hatta bütün bir işkolu olarak tavsif edilebiliyor. Üstüne üstlük, bir de göçmenler ve sığınmacılar var. AB bürokrasisinin gelenlerin sayıları, nitelikleri gibi yaşamsal konularda doyurucu bilgi vermediğinden, Brüksel'de kâğıt üzerinde alınan kararları dayattığından şikâyet ediyorlar. Üye ülkelerin halklarının Avrupa Parlamentosu'nda doğrudan temsil edilmiyor olmaları Birlik'in "*Demokratik açığı*" olarak değerlendiriliyor.

"*Demokratik*", "*özgürlükçü*" ya da "*insan hakları*" sözcüklerine de mim koyun, yavrum. Bunların çok su kaldıran kavramlar olduklarını,

fetişizm boyutlarında öne çıkarıldıklarında demagoglara gün doğduğunu gözden kaçırmayasınız.

Necefli Maşrapa!.. *Fortuynism*

Fransız Devrimi'nden önce "sağ" diye bir siyasi terim yok. Literatüre girişi 1789'dan sonra, Fransız Parlamentosu'ndaki oturma düzeninden esinlenerek oluşturulmuş. Başkanın sağına düşen sandalyelerde Kral'ın yandaşları, soluna düşen sandalyelerde düzen muhalifleri otururlarmış. Bu bağlamda *sağ*, monarşinin, kurulu düzenin, var olan toplumsal hiyerarşinin Tanrı'nın istekleri doğrultusunda normal ve arzu edilir olduğunu düşünenler oluyor. Siyasi partiler söz konusu olduğunda, "*sağcı*" kelimesi muhafazakâr ve/veya gerici anlamına geliyor. "*Aşırı sağ*" denince ultra milliyetçiler, faşistler, Naziler, ırkçılar anlaşılıyor.

"*Popülizm*"in harbi Türkçesi, "*halkçılık*"; Avusturyalı Karl Lueger'inki gibi *sağcı* halkçılık da olsa, Rus *Narodniki*[197] hareketinin *solcu* halkçılığı da olsa, popülist söylem var olan düzenin *sıradan insanları mağdur ettiği* düşüncesi üzerinden gelişiyor. Her ikisi de, düzen muhalifi argümanlardan besleniyor, düzenin kendilerine hak ettikleri yaşamı sağlamadığından yakınan kitlelerin desteği ile güçleniyor. Yine her ikisi de toplumu "kurulu düzen"e muhalefet ettikleri yanılgısına sürüklüyor, (Türkiye'deki muhalefet partilerini anımsatan bir yanı var demez misiniz) diğer bir deyişle esasa taalluk eden meselelerin üstlerini örtüyor. Cemil Meriç olsa, obskürantizm derdi, "bilmesinlercilik". Bir diğer ortak noktaları, soy, kalite, zekâ, beceri, tecrübe, liyakat veya servet sahibi olan *seçkinler*'in topluma daha faydalı olacaklarını, kitleleri daha iyiye yönlendireceklerini savunan *elitizm* ideolojisine karşı olmaları.

"Liyakat" sözcüğüne de mim koyun, yavrum. Popülizm, "*liyakat*" kavramına şüpheyle yaklaşır. Liyakatı, sıradan insanları küçümseme, kendini beğenmişlik, ukalalık olarak algılar. Oysa "halkçı" olduklarını ifade eden isim yapmış Avrupalı popülist liderler, hemen her zaman toplumun *elit* tabakalarından gelirler. Majesteleri Karl von Habsburg'u tanıdınız, günümüz Avrupa'sında ondan daha ünlüleri de vardır. Mesela, "*Yaşanabilir Hollanda*" Partisi'nin ("*Leefbaar Nederland*") müteveffa başkanı, 1948 doğumlu Ordinaryüs Profesör Pim Fortuyn.

Pim Fortuyn, ülkesinin en ünlü üniversitelerinde okumuş olan sosyal bilimler kökenli bir felsefe doktoruydu. Groningen Üniversitesi'nde Marksist Sosyoloji hocası, Rotterdam Erasmus Üniversitesi ordinaryüs profesörü, Hollanda İşçi Partisi üyesi ve komünist olan Fortuyn, kuruluş nedeninin "*Hollanda'nın sosyokültürel olarak liberal değerlerini 'geri' İslam kültüründen korumak*" olduğunu açıklayan "*Leefbaar Nederland*" ("Yaşanabilir Hollanda") partisinin başkanlığını üstlenmekte sakınca görmemişti.

2002 seçimlerini kazanması durumunda Müslüman göçmenlerin ülkeye girmelerini engelleyeceğine söz verdi, çünkü "*modernleşme sürecinden hiçbir zaman geçmemiş olan Müslümanlar, demokrasinin ve kadınların, geylerin, lezbiyenlerin ve azınlıkların haklarını kabul etmezler*"di. Kendisi İslam'dan nefret ediyor değildi, ama "'*achterlijk*' bir kültür" olduğunu düşünmekteydi. Şimdi bu *achterlijk* sözcüğü, *aptal, moron* gibi zihinsel engel çağrıştıran hakaretamiz bir sözcük, yavrum. Yakın yandaşları tarafından bile ırkçılıkla suçlanınca partisinden ayrıldı, tuttu LPF'yi *("Lijst Pim Fortuyn"*) kurdu. Ömrü 2002 seçim sonuçlarını görmeye vefa etmedi, ama kendi adıyla anılan söylemi "*Fortuynism*" olağanüstü bir popülariteye mazhar oldu. Diğer sağ partiler tarafından da benimsendi. LPF, seçimlerde Hollanda'nın ikinci büyük partisi olma başarısını elde ederken, sağ-sol popülist ayırımı daha da muğlaklaştı. Sonuçları görmeye ömrü vefa etmedi dediğim, sandıkların kurulmasından hemen önce "çevre ve hayvan hakları aktivisti" bir Hollandalı tarafından, katilin kendi ifadesiyle "*Müslümanları 'günah keçisi' olarak kullananlara gözdağı vermek için*" öldürüldü.

Yönetmen Theo Van Gogh'la karıştırmayasınız. Ressam Van Gogh'un ahfadından olan Theo Van Gogh'u, Fortuyn suikastından iki yıl kadar sonra, 2004'te, Fas kökenli Hollanda vatandaşı Muhammed Buyeri öldürdü. Resmî açıklama, yönetmenin "*Teslimiyet*" adlı filminin bir sahnesinde Kur'an ayetlerinin çıplak bir kadının sırtına yazılmış olması nedeniyle öldürüldüğü şeklindedir. İşin aslının öyle olmadığı, Van Gogh'un "*tüyü bitmemiş Faslı ergenlerden harem kurmuş*" müptezel bir adam olduğu, son kurbanlarından birisinin kendisini terk etmesi üzerine bu filmi çekerek Müslümanlardan intikam almaya kalktığı söylenir. Suizan etmeyeyim, ama adamın özellikle de Faslı Müslümanlardan "*kutmarokkanen*", "*geitenneuker*" diye bahsettiğine cümle âlem şahittir. Bunlar buraya Türkçelerini yazamayacağım kadar aşağılık küfürler, merak edenlerinizin Hollandaca bilen birilerine sormanız

gerekecek. Her neyse, Muhammed Buyeri müebbet hapse mahkûm edildi. Oysa Fortuyn'un katili on sekiz yıl yemişti, nitekim 2014'te de şartlı tahliye edildi. Bu da böyle.

Şimdi, Fortuyn'un partisinin adına dikkat isterim: "*Yaşanabilir Hollanda*". *Yaşanabilirlik*'ten kasıt, ahlaki, geleneksel, dini, sayın artık, *her türlü vesayetten* kurtulmuşluktu. Pim Fortuyn alenen eşcinsel ve Katolik olduğu hususunda ısrarcı bir adam olduğunu düşünün. Eşcinsellik, malum Kutsal Kitap'ta ölümcül[198] günah sayılır, bu bakımdan hem dini bütün bir Katolik hem de eşcinsel olunmaz. Olsun. Fortuyn bireysel niteliklerinin verili oldukları hususunda ısrarcıdır, tercihleri doğrultusunda yaşamasına elveren Hollanda ile gurur duyduğunu söyler: "*Hangi ülkede benim gibi büyük bir hareketin lideri açıkça eşcinsel olabilir? Bunun ne kadar güzel olduğu/ açık/. Bu gurur duyabilecek bir şey. Ve ben de/ Hollanda'nın/ öyle kalmasını isterim.*"[199] Gelin görün, ülkesinde istediği gibi yaşamasını önleyen korkutucu bir gelişme vardır: İslam. Korkutucu bir gelişmedir, "*çünkü Müslümanlar, kendilerini insanca koruyamayacak kadar yüksek standartlara ve değerlere sahiptirler.*"[200]

Cümleye dikkat edin, insanın kendisini "*insanca*" korumasından murat, bireyin esenliğinin soyut ilkeler, toplumsal değerler ya da ilahi yasaklar tarafından değil, başta kendisi olmak üzere, diğer faniler tarafından korunduğu durumdur. Oysa İslam'da öyle bir düzenleme söz konusu olamaz, korursa Allah korur. ("*Ne yapsalar boş, göklerden gelen bir karar vardır.*") Dahası "*standartlar ve değerler*" ne kadar yüksekse, yani İslam ne kadar iyi yaşanıyorsa, Müslüman'ın bireysel değerlerini önceleyerek, içinden geldiği gibi yaşaması o kadar zordur.

"*Dünyada çok seyahat ettim,*" diyor Fortuyn. "*Ve nerede olursa olsun İslam'ın kuralları harbiden korkutucu. Eskinin Reformcu Protestanlarında olduğu gibi/ Müslümanlarda da/ ikiyüzlülük hâkim. Gelişmiş Müslümanlar da her zaman/ sahici kimliklerine dair/ yalan söylüyorlar. Neden böyle? Çünkü Müslümanlar kendilerini insan/ fani/ olarak koruyamayacak kadar yüksek/ ve sanal/ standartlara ve değerlere sahipler. Bunu da Müslüman kültüründe görüyorsunuz.*" Öyleyse? Öyleyse, "*Demokrasinin ve kadınların, geylerin, lezbiyenlerin ve azınlıkların haklarını kabul etmeleri söz konusu olmayan Müslüman göçmenlerin ülkeye girmelerini*" engellenmeli, Hollanda "*yaşama elverir bir ülke*" olarak korunmalıdır. İyi ya.

Hollanda'ya birden fazla gitmişliğim var. Konya'dan biraz büyük bir ülke, görmediğim şehri kalmadı desem yeri. Size Pim Fortuyn'u yazarken, Hollanda'dan bende ne kaldı diye düşünmeye durdum. Zihnimdeki hâkim imaj *camekânlardaki kadınlar*. Bir de ufuk çizgisinin suya karıştığı simsiyah Kuzey Denizi'nde uzaklarda bir görünüp bir kaybolan noktalar ki onlar balıkçıların fosforlu sarı yağmurluklarıydılar. Anadolu şımarığı bencileyin bir Müslüman Türk için göklerden buz yağan karanlıkta rızık arayanlar keder vericidir, içten içe bir dua "Allah kolaylık versin". Sonra beyaz söveli küçük pencereleri, parlak yeşil, mavi, kırmızı boyalı kapıları ile cicili bicili çocuksu Hollanda mimarisinin bitişik nizam evlerinin fuhuş dükkânlarına dönüştürülmüş zemin katları. Fuhuş dükkânı, pastacı dükkânı, tuhafiyeci dükkânı, fuhuş dükkânı, sonra yine bir fuhuş dükkânı, bir tane daha, sonra bir "*smart shop*", sonra tekrar bir fuhuş dükkânı, bir tane daha, bir tane daha. Başkent Amsterdam'da, *De Wallen*'deki caddelerden biri. Pastacının vitrininde pasta, tuhafiyecinin vitrininde envaiçeşit yapay penis, genelev vitrinlerinin geniş koltuklarına yayılmış kollarını bacaklarını esneten, müşteri sezinlediklerinde daha bir hareketlenen yarı çıplak, yarıdan fazlası çıplak, sarışını, esmeri, kumralı onlarca, yüzlerce kadın. Amsterdam belediye nizamnamesi AB standartlarında sıkıdır, fiyat listeleri gözle görünür bir yerde asılı olmalı. Avrupa Birliği para biriminin afili simgesi €, fiyatların maktu olduğunun garantisi, şu atraksiyon €20, şöylesini tercih ederseniz €50.

Kadının bedenini istediği gibi istimal etme hakkı, çalışma özgürlüğü, serbest dolaşım, devlet güvencesinde AIDS'siz, frengisiz "*safe*" seks hakkı vs. entelektüel lafazanlık. Kadının metalaşmasına göz yumandan Marksist komünist olmaz. Hele de "profesör", hiç olmaz. Olursa "bizi açmaz". Şundan birkaç gün önce Papa Francis, genelevlerin "Katolik" müşterileri adına özür diledi: "*Fuhuş zulümdur, genelevlerde aşk değil işkence yapılır.*"[201] Bu hesapça hem Hıristiyan hem genelev sahibi ya da müşterisi ya da emekçisi de olunmaz. Üstelik Papa "*yanılmaz*". Yanılırsa, bizi açmaz. Ambalajında "son kullanma tarihi" de belirtilse, ergenlere satılmıyormuş gibi yapılsa da, marihuana, esrar, "*magic mushrooms*" ya da her ne zıkkımsa ulu orta satılmaz. "*Smart Shop*"dan helal rızık kazanılmaz. Kamuya açık parklarda er-

kekler birbirlerini mart kedileri gibi kovalamazlar, devlet televizyonu NOS televizyon koşuşmacayı filme almaz, magazin programıdır diye yayınlamaz.

"Kim kötü bir işe aracılık ederse onun da kötü işten bir payı olur," buyurur Kur'an-ı Kerim.[202] Bu ülkede yaşamak durumunda olan Müslüman erkekseniz, vitrinlerdeki güzeller gözlerinizi kamaştırır, yine de ellemeye kıyamazsınız. Eşcinselseniz, ibadetin de kabahatin de gizli olduğu inancı kameraların önünde koşuşturmaktan alıkoyar. "Allah geceleyin işlenen kötü amelin üstünü örter",[203] veyl olsun sabahleyin örtüyü açıp kabahati alenileştirene, kötü örnek olup, kabahati teşvik etmek "bizi açmaz". Öyleyse? Öyleyse, laik aydınlarımız "insanlık suçu" diye geveler, vitrinlere bakmamaya gayret eder, Müslüman *gastarbeider* kösnül oğlan çocuklarını De Wallen'den uzak tutmaya çalışır. Enam suresi, kötü işlerde "insanların çoğuna uyan sapıtır" buyurur. Hollandalıya göre bu hüküm, "demokrasiyi reddetmek"le eşdeğerdir. Fortuyn'un Hollandalı katili on dört yılla kurtulurken, Muhammed Buyeri'yi müebbet hapse mahkûm eden Sayın Yargıç gözlerini devirmiş, "*Davalı bizim demokrasimizi reddediyor*" diye kararını bildirmişti:

"*Hatta bizim demokrasimizi şiddet kullanarak yıkmak istiyor./ Buyeri/ bugün bile direniyor, ısrarla kendi görüşlerine yapışıyor. Bu durum, davalıyı bizim demokrasimizin fiilen dışında bırakacak güçlü bir tepki vermeyi icap ettiriyor. Bu/ tepki/ oy vermesine izin verilmeyecek, aktif ve pasif seçim hakkından mahrum edilecek demektir. Olayların vahameti, onların altında yatan durumlar, sanığın kişiliği ve diğer mülahazalar göz önüne alındığında, uygun olan yegâne cezanın müebbet hapis olduğu kararına varıyorum.*"[204] Ne diyelim? İstanbul Barosu, Muhammed Buyeri'ye savunma avukatı göndermeliydi.

Ölümünü müteakip yapılan ankette Pim Fortuyn, ülkenin kurucusu III. William'ı da (1650-1702, "*Orange*" Hanedanı), İkinci Dünya Savaşı hezimetinden sonra Hollanda'yı adeta küllerinden dirilten başbakanları Willem Drees'i (1886-1988) geride bırakarak "ülkenin gelmiş geçmiş en büyük atası" seçildi. On kişilik bir listeydi, yavrum, ünlü futbolcu Cruyff altıncı, Rembrandt dokuzuncu, Vincent van Gogh onuncu sırada yer aldı. Theo van Gogh'a gelince, o marjinal bir yönetmendi, Fortuyn'un mazhar olduğu popülariteyi yakalayamadı. Mamafih, hakkını yemeyelim, ölümünden sonra yarım düzineden fazla cami yakıldı, göçmen karşıtı oylar tavan yaptı.

Popülizm "*halk*"ın değerlerini, inançlarını, yargı ve önyargılarını olduğu gibi, verili bir durum olarak kabul eder, belirli bir ideal, bir ülkü veya felsefe doğrultusunda değiştirmeye, iyileştirmeye yeltenmez. "*Halk*"ı rahatsız eden oluşumlara "*halk*"ın yadırgamayacağı *popüler* çözümler üretmekte yoğunlaşır. En azından yoğunlaştığı izlemini verir, "*halk için, halkla omuz omuza çalıştığı*" algısını yaratmaya çalışır.

"*Halk*" tanımının zamanın ruhuna göre farklılaşacağını tahmin edersiniz. Sosyopolitik iklim uyarınca "*halk*" kimi zaman "*bozulmamış köylü*" (Nuri İyem'in ceylan gözlü köylü kadın tablolarını hatırlayın), kimi zaman "*dünyanın menhus kaderini değiştirecek*" olan işçi/emekçi sınıfı, kimi zaman "*gelmiş geçmiş en mütekâmil medeniyetin kurucusu*" Avrupa insanı olarak takdim edilir. Böylece yüceltilen "*halk*"ın arzuları adeta kutsallaşır, yönetimlerin en kısa yoldan karşılamaları gereken haklı taleplere dönüşür. "*Tersyüz edilmiş halkçılık*" nasıl bir şeydir anlatırım, şimdilik bir örnek vereyim. Deyin ki, "*halk*" Aylan bebeğin ebeveynleriyle komşuluk etmek istemiyor. Popülizm, "*istememe özgürlüğünü demokratik yönetimin saygı göstermesi gereken bir insan hakkı*" olarak değerlendirecek, göçmenlerin (bu durumda Suriyelilerin) ülkeye girmelerini önlenme yoluna gidebilecektir. "*Demokrasi, özgürlük*" gibi değerlerin "*merhamet*", "*rikkat*" gibi diğer başka insani değerleri ıskartaya çıkarabildiğine dikkat edin.

Popülist faydacılığın toplumun ve devletin çıkarlarına ters düşebileceğine de dikkat edin. Ne gibi diyeceksiniz, mesela, Hollanda'nın durumunda olduğu gibi yakılan camilerin körüklediği öfkenin karşı-şiddet davet etmesi, Hollanda devletinin anti-terör harcama ve önlemlerinin tavan yapması gibi olumsuzluklar bu fasıldandır. Ya da, mesela, halkın dilediği zaman ve zeminde kafa bulma talebini "*demokratik hakkı*" olarak değerlendirecek, "*özgür bir toplumda zararlarını göze alıp esrar çekmek bireysel bir tercih olmalıdır*"[205] şiarından yola çıkıp Amsterdam belediyesinin (ya da bir başkasının) *Smart Shop*'lara ruhsat vermesi sağlanabilecektir. Ahlaki mülahazalar şöyle dursun, böyle bir kararın uyuşturucu tiryakiliğinin karmaşık olduğu kadar da depreşici doğasının toplum sağlığı bağlamındaki kanıtlanmış olumsuzlukların yok sayılması pahasına gerçekleştirdiği açıktır. Yeri gelmişken, esrarın serbest bırakılmasına dair "*özgür toplumda...*" diye giden

bu ahkâm, Alman "*Die Grünen*"in (Yeşiller Partisi) eşbaşkanı, Tokatlı bir *gastarbeider*'in 1983 doğumlu "*laik Müslüman*" oğlu Cem Özdemir'in beyanıdır. Yazık. Nasıl oluyor da oluyor diye soracaksanız, Cem Özdemir'in Reutlingen'deki "*Evangelische Fachhohschule*"de (Evanjelik Teknik Yüksekokulu) "*sosyal pedagoji*" eğitimi gördüğünü gözden kaçırmayın. "Sosyal pedagoji" dedikleri, "*entelektüel bağlamda engelli*" oldukları değerlendirilen göçmen çocukları için tasarlanmış, entegrasyonu sağlamayı kolaylaştırmaya yönelik özel bir eğitim formatıdır. ("Teknik" okulun *evanjelik* olanı da neymiş diye de sormayın!) Her neyse.

Demokrasi, özgürlük, insan hakları gibi kavramların çok su kaldırabildiklerine işaret ettiğimi hatırlarsınız. HDP'nin "*doğrudan demokrasi, özgür yaşam, doğaya uyum, erkek egemenliğinin ve şiddetin reddi, LGBTİ*" şemsiyesi altında "Yeşiller ve Sol Gelecek Partisi" ile birleşmesi, Mardin'de *Die Grünnen*'in eşbaşkanlarını ağırlaması popülizm kapsamındadır.[206] HDP'nin talihsizliği öykündüğü popülist unsurların Türkiye kamuoyunda karşılığı olmaması.

Demokrasi, özgürlük, insan hakları kavramlarının "sübyancılık"ı dahi mazur gösterebilecek şekilde esnetilebildiklerini gözden kaçırmayın. Şöyle ki, 2018 itibariyle dokuz AB ülkesinde kısaca "IPCE" olarak tanınan "Uluslararası Sübyancılık ve Çocuk Serbestleşmesi" ("*International Pedophile and Child Emancipation*"[207] federasyonun şemsiyesi altında faaliyet gösteren pedofili destekçisi 34 sivil toplum kuruluşu var. Bunların en eskilerinden biri 1982 Hollanda kuruluşlu "*Vereniging Martijn*".[208] *Martijn* derneğinin yönetim kurulunda, Katolik Salesian Tarikatı'na[209] mensup Herman Spronck adındaki Başpapaz (*Supreme Father*), "*her iki tarafın da rızası ve çocuğun ilişkiye son verme özgürlüğünün olması kaydıyla, çocuk-yetişkin arasındaki cinsel ilişkinin toplum genelinde ve bireysel anlamda kabul edilmesi için mücadele*" ettiğini beyan etmektedir. Bu da böyle ya, görün ki sübyancıların davalarına en medyatik destek, Alman Yeşiller Partisi'nin öteki eşbaşkanı (Özdemir'le beraber "öteki") Claudia Roth'dan gelir. Roth'u (d. 1955) Türkiye'deki münasebetsizliklerinden hatırlarsınız. Sübyancılıkla ne ilgisi var diyeceksiniz, hanımın popülizmin en yaman örneklerinden birini sergilediğini söyleyeceğim. "*Halk dalkavukluğu*" diye bildiğimiz aşağılık tutum. "*Halk*" sözcüğünün bu defa da sübyancılar sözcüğü ile eş anlamlı kullanıldığına dikkat edesiniz.

Pedofilinin Hollanda'dan sonra en yaygın ve aktif olduğu ülke, Almanya. Pedofiliye karşı en ağır yaptırımlar içeren maddeler de Alman ceza kanununda. Bunlardan biri, *"çocuğun cinsel istismarının ölümle sonuçlanması"* durumunda yetişkine kimyasal hadımlık uygulaması da dahil ağır cezalar öngören 176b maddesi. Bu maddeye karşı çıkan Alman Yeşiller Partisi sübyancı aktivistlerinin kurdukları "Eşcinseller, Oğlancılar ve Transeksüeller" çalışma grubu (*"Arbeitsgemeinschaft für Schwule, Päderasten und Transsexuelle"*) 176b'nin ilga edilmesi[210] için Claudia Roth başkanlığında çalışıyor. Roth'un da Katolik olduğunu bilesiniz. Roth'un *"rolünün hakkını verir"* dedikleri, başarılı bir tiyatro aktristi olduğunu da bilesiniz.

176b maddesinin kaldırılması talebi yasanın öngördüğü cezanın *"suçlunun bedeninde geri dönülmez hasara yol açabilecek olması"*yla açıklanır. Bu çerçevede dikkate alınması gereken bir itiraz olduğu açık, garip olan aynı tehlikenin Özdemir-Roth ikilisinin serbest bırakılmasını talep ettikleri uyuşturucu kullanımı için de geçerli olmasına rağmen yokmuş gibi yapılıyor olması. Siyaset bilimciler bu durumu popülist partilerde görülen *gerçeklik kaybı* ile açıklarlar. İlk bakışta insancılmış gibi duran davalarının çoğu zaman fırsatçılıktan ibaret olduğunu gözden kaçırmayasınız, yavrum. Avrupa'da STK'lara ilaveten, Yeşil etiketi altında pedofiliye sıcak bakan siyasi parti sayısının da 35'ten az olmadığı söylenir. Hasılı pedofili yandaşlığı şu ya da bu *"entelektüel"* gerekçeyle destekleyen bireysel aktivistlerle birlikte (ve sosyal medya sayesinde) ulusal sınırları zorlayan bir akım hüviyetine ulaşmış durumdadır. Görün ki, Avro-Amerikan dünyasında *popüler* olan bir *"dava"*nın Türkiye'de de bireysel çıkışlar veya siyasi örgütlenmeler olarak yerini bulması da kaçınılmaz oluyor. Bir bakmışsınız Gülay Göktürk gibi Marksizm'in tezgâhından geçmiş bir hanım bile sübyancılığı *"düşünce özgürlüğü"* kapsamına almış, *"sübyancı olma hakkını"* savunabiliyor.[211]

Claudia Roth'un Meral Akşener kıratında bir politikacının yanında ne işi var dersiniz, gelin görün Roth, Yeşiller olarak *"AKP ve HDP arasında sıkışan Kürt seçmenin İYİ Parti'ye destek vereceğini öngördüklerini"* dillendirebilecek kadar haddini aşmışken, Akşener, mezkûr öngörüyü propaganda malzemesi olarak kullanmaktan geri duramayabilecektir.[212] Bu yüzyılın en azından ilk çeyreğinde Avrupa Birliği çıkışlı hezeyanların bizi zorlayacakları görülüyor. Olsun. Yeşiller, Halkçılar, Fortuynistler ya da hangi popülistlerse artık, PKK'ya, FETÖ'ye, teröre, pedofiliye, paderasta destek, İslam'a

hakaret gibi canımızı yakan icraatlarının *fırsatçılık boyutunu* asla gözden kaçırmayın. Hani misafir geldiklerinde ev halkının koşuşup kırılacak şeyleri ortadan kaldırdığı çocuklar vardır. Dikkatlerini çeken bir biblo, bir vazo bulmayagörsünler hemen ellemeye kalkarlar, istediklerini vermezseniz kıyameti koparırlar. Avrupa'nın popülist partilerini o çocuklara benzettiğimi itiraf ederim. (Roth'u mesela Mardin'e sokmayın da görün!) Allah'tan, çocuklar gibi bunların da konsantrasyon süreleri kısadır. İlgilerini hızla kaybeder, bir davayı bırakıp ötekine dönerler. Hezeyanlarının can sıkıcı ama kalıcı olmayacağını hesaba katın. Keza, onlarla yapılacak ittifaklar da kalıcı olmayacaktır. Kadim değerler eninde sonunda dayatır, birileri kalkar o kıymetli vazoyu ellerinden alır, yavrum. İnsanoğlu bir noktada özgürlükten yoruluyor, zapturaptı özlüyor, yavrum. Habsburg nostaljisinin böyle bir yanı olduğunu düşünüyorum.

Bir de deminden beri söyleyeceğim, araya bir şeyler giriyor unutuyorum. Cas Mudde isimli bir siyaset bilimci var. Leiden Üniversitesi'nden, 1967 doğumlu, Hollandalı. Edinburg, Antwerp, Oslo, daha sonra American Georgia üniversitelerinde hoca, "*The Guardian*" gazetesinde sütun yazarı. Amerikan popülizmi, Avrupa'daki siyasi partiler, aşırı uçlar, demokrasi, sivil toplum hakkında iyi (öğretici!) kitapları var. D&R'da on tane de e-kitabı var. Biriniz çevirseniz keşke, ne iyi olur.

Necefli Maşrapa!.. Popülizm, Filistinizm, Paçozluk

Amerikan endemiklerini 1700'lerde bıraktım, geldim 21. yüzyıldaki dertlerimizle uğraşıyorum gibi görünüyor, ama öyle değil. O yaşlı Penobscot kadınının sözünü ettiği "*Amerika fikri*"nde içrek eşitsizlikleri, tahakküm biçimlerini, kölelik ve şiddetin yoğurduğu iğrenç geçmişin izdüşümünü günümüzde yakalamanızı sağlamaya çalışıyorum, derdim bu. O gün bugün bir arpa boyu yol alamamış olduğunu gördüğüm Avro-Amerikan medeniyetine bol keseden salladığımız aidiyet fantezilerimizin farkına varasınız, entegre olmaya davet edildiğimiz gayya kuyusunu sezesiniz istiyorum. Hani Hemingway'in "*kendi-kendisini ve ölüleri yiyen hünsa*"[213] diye betimlediği bir yaratık vardı, vurulduğunda "*öfkeyle dönerek bağırsaklarını ortaya çıkarana dek kendini parçalar*" diye anlatmıştı. Bu satırları yazdığım günlerde,

Donald Trump'ı çağrıştırmıyor desem yalan. Trump, popülistlerin yenilmez Zeus'u, sanki bu gidişata dur denilmezse güneşi bile kaçıracak, güzelim gezegenimiz Hemingway'in sırtlanına dönüşecek. Trump'la zirve yapan bir diğer sağ popülist kavram: "*popülist dogma*".

Popülist dogma, 21. yüzyılda Avro-Amerikan toplumunu etkisi altına aldığı gözlemlenen "*anti-elitist*" ideolojinin çıktısı olarak tanımlanıyor, iletişim teknolojisinin ihya ettiği medya (ve sosyal medya) vasıtasıyla dünyanın geri kalanına sirayet ettiği kaydediliyor. "*Elit*"ten kasıt, toplumun üretim araçlarını elinde tutan varsıl kesim ya da Türkiye özelindeki "*Beyaz Türkler*" yakıştırmasının ima ettiği ayrıcalıklar manzumesi değil. Belirli bir alanda titiz çalışma yürüten, zahmetli bir konuda uzun soluklu liyakat sergileyen, tıp, hukuk, siyaset gibi özellikli alanlara adanmış, derin eğitimleri, disiplinleri, başarıları veya erdemleri ile öne çıkmış kişilikler kastediliyor. "*Anti-elitism*" bu kesimi hedef alıyor. Emek, adanmışlık, süreklilik sonucu ulaşılan kazanımları küçültüyor, genç kuşaklara rol modeli olması beklenen ehil dehaları sıradanlaştırıyor, meydanı "*kifayetsiz muhteris*" dediğimiz kişiliklere açıyor. "Picasso da kimmiş, ben de onun kadar çiziktiririm" ya da "Itrî de kimmiş, uykumu getiriyor" ya da "Halil İnalcık da kimmiş, Osmanlı tarihini bilsem ne yazar?" şeklindeki ruh hali yaygınlaşıyor. Farmakolojiden fiziğe, felsefeden matematiğe hemen her alanda akademisyenleri, eğitimcileri, düşünce insanlarını baskı altına alıyor, şevklerini kırıyor. Örnekleri bizden verdiğime bakmayın, "*anti-elitism*" asla Türkiye'ye özgü değil, tersine "*hoca*" bizde halen dahi saygınlık söyleyen bir kavramdır. Bize özgü değil ama milenyum salgını.

"*21. yüzyıl filistinizmi*" deniyor, üstün zekâların, sıra dışı vasıfların hor görüldüğü ortam, "gelişmiş" ülkelerin tümünde "*sıradanlaşma*"yı yüceltiyor. Siyaseti kabalaştırıyor, lider krizine neden oluyor. Popülizm, filistinizmin öteki adı.

"Filistinizm" sözcüğünün günümüz Filistin halkıyla alakası var da yok. İngilizce "*Philistine*" ve "*Philistinism*" sözcüklerinden geliyor. Eski Ahit'e göre *Philistine*'lar (filistayn diye okunuyor) Kenan diyarının güneybatısında yaşayan, muhtemelen Ege kökenli, pagan ve İsrailoğullarına düşman ("*vadedilmiş*" topraklara el koymaya kalktıklarından olmalı) bir halk. *Philistinism*, "kültürel ve estetik değerlere ilgisiz, düşünceyi, maneviyatı, sanatı, güzelliği ve zekâyı küçümseyen hatta hor gören, kendini beğenmiş, bağnaz ve anti-entelektüel sosyal tavır" olarak tanımlanıyor. "*Düşünce yapısı beylik*

fikirlerle, döneminin ve çevresinin geleneksel idealleriyle şekillenmiş, konformist, otoriteye ve basit olana, daha doğrusu içeriği olmayana değişmez bir bağlılık sergileyen, yeni ve yabancı olanı küçümseyen, aklının kapılarını düşünceye kapatan, materyalist görüş ve zevkleri benimseyen, basmakalıp şeylere ilgi duyan yetişkin birey"e "*Philistine*" deniyor. "*Philistine*" sözde idealist, sözde merhametli, sözde bilge, aslında ne sanata ne de edebiyata sahici ilgi duyuyor. Vladimir Nabokov'un[214] (1899-1977) "gerçek bir '*philistine*'nın en yakın dostu sahtekârlıktır" diye bir sözü var. *Philistine* hemen her zaman içten pazarlıklı ve samimiyetsiz.

Tanımlara itirazım yok, yavrum, nitekim konuşageldiğimiz popülist liderleri düşününce fevkalade isabetli olduklarını da teslim ederim, ama mazlum Filistinlilerine en ufak bir hakaret içeren göndermeye de razı değilim. *Philistinism* yerine "*paçozluk*", *philistine* yerine "*paçoz*" sözcüklerini kullanıyor olmam bundan. İlber Ortaylı, "*hödüklük*" ve "*hödük*" kelimelerini tercih ettiğini söylemişti. Olsun. Şunu da söylemeden edemeyeceğim, her ne kadar İngilizce sözcüklerin günümüz Filistin halkıyla alakası olmadığı vurgulansa da, bahis konusu toplumsal paçozluğun Orta Doğulu bir halkın adıyla anılmasının manidar olduğunu düşünmez değilim. Niye mesela, Vikingler, Keltler ya da başka bir pagan Avrupalı kavim değil de, Filistinliler *paçoz*?

Oryantalist telmihi olabilir mi diye baktığınızda görüyorsunuz. *Philistinism* sözcüğünü kamuya mal eden Oxford çıkışlı İngiliz şair ve eleştirmen Matthew Arnold (1822-1888), Pencap'ta Hindu öğrencilerin okullarında Kur'an öğrenmelerini yasaklayan "*halkabandi*" dedikleri sistemi yerleştiren "eğitim yöneticisi" William Delafield Arnold'un (1828-1859) abisi. Öteki Oxford'luyu, Virginia'nın ilk sömürge valisi, Northumberland kontu Henry'nin oğlu George Percy'yi (1580-1627) hatırlayın. "*Prenses*" Pokahontas'ın vaftiz edilmesiyle sonuçlanan asimilasyon düzeneğini hatırlayın. William Delafield Arnold, ilk İngiliz sömürgecilerinin Amerika kıtasına ayak basmalarından iki yüz yıl sonra bile aynı politikayı üstelik zenginleştirerek uygulayan adamdır. Diyeceğim, *filistinizm* kavramının, "*sömürgeciliğin keşif kolu*"nu (ifade rahmetli Cemil Meriç'e aittir) oluşturan oryantalist ulema tarafından direnen halkları aşağılamak ve dolayısıyla "*beyaz adamın uygarlaştırma misyonu*"nu yüceltmek amacıyla kullanıldığını gözden kaçırmayın. Nitekim "Matthew Arnold, '*Essays in Criticism*' adlı eserinde Alman şair Heinrich Heine üzerine yazdığı yazıda, Heine'ın hayatı boyunca *philistinism* karşıtı

savaş verdiğini anlatır. *Philistine* lakabını icat edenler, *'Işığın çocukları'nın güçlü, inatçı ve kültürsüz düşmanlarını kastetmiş olmalı'*ymış.[215] Arnold'un bahsettiği *"Işık"ın Avrupa Aydınlanması olduğunu anlıyorsunuz. Pim Fortuyn'un Müslümanlarda görmediğinden yakındığı "Aydınlanma".*

Necefli Maşrapa!.. *"Tersyüz edilmiş halkçılık"*

Kim derdi ki gün gelecek sömürge halklarını değersizleştirmek için kullanılan kavram, *21. yüzyıl paçozluğu* olarak Avro-Amerikan halklarını da ihata edecek, öyle oldu yavrum.

Nedenini Avro-Amerikan halklarının *"çokbilmişler"*e karşı geliştirdikleri "tepki" ile açıklarlar. Sıradan insanlar burunlarından kıl aldırmayan yücelerden, büyük devlet adamlarından, kurnaz siyasilerden, ahlak bekçisi ruhbandan bıkmış usanmışlarmış. Usanmışlıklarının bir nedeni İkinci Dünya Savaşı'ndan itibaren yaşadıkları düş kırıklıklarıymış. En azından şimdilik vasi istemiyorlar, vesayet istemiyorlar. Daha çok su kaldırır dediğim *"demokrasi"*, *"özgürlük"*, *"insan hakları"* gibi kavramlara düşkünlükleri de bundan, gönüllerin gitmek istediği yerlere dağılmak istiyorlar. Kendi öznitelikleriyle özdeşleştirdikleri, benzer heva ve hevesleri paylaştıklarını düşündükleri *"halkçı"* siyasi liderlere revaç vermeleri de, sağ-sol ayrımının keskin çizgilerinin bulanıklaşması da bundan.

Gelin, görün, vesayetten kurtulma çabasının eksiye düştüğü bir durum da var. *"Inverted snobbery"* deniyor, *"tersyüz edilmiş züppelik"*, sıradan, popüler ve dolayısıyla medyatik olanın sorgusuz sualsiz kabullenilip içselleştirilmesi, elit/seçkin olana karşı geliştirilen husumet anlamında kullanılıyor. *"Snop"* malum "seçkin" görünmek için itibar gören çevrelerin düşüncelerini benimseyen, onlar gibi davranmaya, tepki vermeye özenen kimseye denir. Biz züppeliği çoğunlukla Batılı taklitçiliği olarak tanımlar, *"monşer"* deriz. Küreselleşmeyle genişliyor, araya İngilizce, Fransızca (son yıllarda Arapça) kelimeler sıkıştırılmış yapmacık konuşma, bozuk Türkçe, "Avrupai" pozlar ya da Amerikan özentisi giyim kuşam, davranışlar, yaşam biçimleri, insan ilişkileri, mimari, ahlaki yargılar, sayın artık... "Züppelik" *tersyüz* edildiğinde, sıradan halkın alışık olduğu, onayladığı, rahat ettiği yaşam biçiminin, inançlarının, estetik değerlerinin, giyim kuşamının, dünya görüşü ve değer

yargılarının kayıtsız şartsız yüceltildiği durum ortaya çıkıyor; halkın yadırgadığı, yaşam tarzının dışına düşen pratikler reddediliyor, hatta kınanıyor. Mesela, dilin (Türkçe veya bir başkası) sıra dışı özenle kullanımı veya yazımı takdir edilmez oluyor, hatta aşırı gayretkeşlik olarak yorumlanabiliyor. Girift düşünceler, tezler veya öneriler, zihni zorlayan soyut eğitim/öğrenim ve sanat *çokbilmişlik* damgası yiyor ve dışlanıyor. "*Entel-dantel*" istihzasını düşünün. Harcıâlem uğraşların dışında ilgi alanları olan, alışılmadık duyarlılıklar sergileyen, sanatla, edebiyatla meseleleri olanların ciddiye alınmamaları da bu fasıldan gelişiyor.

Tersyüz edilmiş züppelik denilen olgu, bir yönüyle bilgi ve erdem bağlamında tekâmül etmeye çalışanları yıldırıyor, diğer yönüyle de "*halk, üstdüzey kavramlardan, düşüncelerden anlamaz*" hükmünü yaygınlaştırıyor. Böylece tiyatroda, sinemada, müzikte, edebiyatta, mimaride, yaşamın hemen her alanında, daha iyiye, daha güzele giden yollar kesiliyor. Varoş delikanlısının hem Verdi'den hem de Itrî'den uzaklaşması böyle gerçekleşiyor. Sıradan gençliği rap (veya arabesk) ile sınırlayan popülist halkçılık, en kendini beğenmiş seçkinciden daha *üstenci*, daha *yasaklayıcı* olabiliyor. "*Tersyüz edilmiş züppelik*"in halk dalkavukluğu ile örtüştüğü nokta da burası oluyor.

Halkı "*çokbilmişler*"in vesayetinden kurtarma iddiasında olan 21. yüzyıl popülizmi sıradan insanlara "*kültürel ve entelektüel etkinliklerden korunması gereken çocuk*" muamelesi yaparken *üstenci*. Üstencilik entelektüel ve kültürel yaratıcılığı ister istemez dizginliyor. Halkın beklentilerini buduyor. Genç insanları incir çekirdeğini doldurmayan Televizyon dizilerine, popüler müziğe, rüküş mimariye, birkaç yüz kelimeye indirgenen ve giderek kabalaşan dile mahkûm ediyor. Bu sürece ileri teknolojinin de Twitter, otomatik çeviri gibi uygulamalarla katkıda bulunduğunu gözden kaçırmayın. Gelinen nokta, Avusturya'nın yeni bir Mozart, Hollanda'nın yeni bir Rembrandt, Almanya'nın yeni bir Schiller çıkarma hayallerinin boş olduğu noktadır. Avrupa Birliği ülkelerinden nicedir özgün bir edebiyat eseri veya film veya müzik çıkmamış olması da paçozlaşmanın giderek derinleşmesi ile açıklanıyor.

İnsanoğlu sıradanlıkta eşitlenmeyegörsün, mükemmele ulaşma çabaları sükut ediyor. Meritokrasi ve teknokrasi[216] de onunla birlikte ölüyor. Elitizmin suç, entelektüelin suçlu muamelesi gördüğü ortamlarda, işinin ehli siyasetçi/devlet adamı, işinin ehli bakan veya bürokrat gibi kitleleri uyarmak ve hareketlendirmek yetisine sahip eşhas da değersizleştiriliyor. Siya-

si aktörlere sirayet eden kültürel ümmilik, Batı "demokrasilerini haysiyet (*integrity*) ve coşku (*vitality*) kaybına uğratan" 21. yüzyıl paçozluğu, ABD ve Avrupa Birliği ülkelerinin hemen hepsinde lider fukaralığı ile sonuçlanıyor. "*Seçme hakkı önemsizleşir, insanlar ya seçim olayından koparlar ya da toplumsal ideallerin önlenemez çöküşünün yaşayan göstergesi olan Arnold Schwarzenegger/ şimdi de Donald Trump!/ gibi adaylara oy verirler. Adayların halkla iletişim kurabilmek adına dillerini giderek daha kabalaştırıyor olmaları cabası.*"[217] Hakaretlerin hatta küfürlerin uçuştuğu böylesi ortamlarda, kitlelerin "*eblehleşme*"si şeklinde tezahür eden evrensel yıkıma (*blight*) uğramaları kaçınılmaz olurken, ırkçılık, yabancı düşmanlığı, İslamofobi, pedofili, şiddet gibi geriletici meseleleri iyileştirmeye yönelik tedbirlerin alınması da olanaksızlaşıyor.

Necefli Maşrapa!.. Solcu popülizm, *ahimsa*, çarkıfelek, ☮ 卐 卍

Bu işaretler de ne diyeceksiniz, onlar solcu popülizmin simgeleri. İlki malum, barış sembolü. 1958 yılında İngiliz grafik sanatçısı Gerald Holtom (1914-1985) çizdi. Kendisi İkinci Dünya Savaşı'nda vicdani retçi olmuş bir pasifistti, simgeyi nükleer silahsızlanmanın (İngilizce "*nuclear disarmament*") baş harfleri N ve D'nin semafor alfabesindeki[218] karşılıklarını bir araya getirerek oluşturdu. Simge kendi demesiyle "*kolları aşağı doğru açılmış, ümitsizlik içindeki bir insanı*" anlatır, sağında yer alan biri sola, diğeri sağa açık iki çarkıfelekle birlikte *solcu popülizmin* simgelerini teşkil ederler.

Naziler "üstün Aryan ırkı"nın simgesi olarak kullanıp kirletmeden önce, çarkıfelek hayatın bütününün, tüm canlıların kutsal olduğunu, saygıyı, sevgiyi hak ettiklerini ifade eden zararsızlık ilkesi "*Ahimsa*"nın sembolüydü. Sonra "gamalı haç" olarak bilinir oldu, Avrupa dillerine "svastika" olarak Sanskritçeden geçti. Günümüzde refah, esenlik, uğur, şans anlamlarına gelen çok çok eski bir şekil. Eski dünyanın her üç kıtasında da Tunç Çağı'ndan (İsa'dan önce 3000-1000 arası) itibaren izleri var.

Biz "*Oz Damgası*" olarak biliyoruz. İslam öncesi Türkler, *Oz Damgası*'nı doğrudan Tanrı (Tengri) ile irtibatlandırıyorlar; ruhun Tanrı'dan dönerek ayrılmasını, can bulup bedenleşmesini, sonra yine bedenden ayrılıp Tanrı ile "BİR"leşmesini temsil ediyor. İç Oğuzlarda var, Alevi mezarlarında

var, Truva'da var. "İç Oğuzlar" derken, Oğuz Kağan'ın Gün Han, Ay Han, Yıldız Han adlı oğullarından yürüyen Bozokları kastettiğimi anlıyorsunuz. Dış (Taş) Oğuzlar, diğer üç oğlundan, Gök Han, Dağ Han ve Deniz Han'dan yürüyen sülale oluyor. Hasılı Avrupa'nın sahip çıkmış olması yemeyenin malını yerler faslından, yavrum. Oğuz Kağan'ın (Mete'nin) Türk-Hun İmparatorluğu'nun kurucusu Teoman'ın (İsa'dan önce 209-174) oğlu olduğunu hatırlatayım da çarkıfeleği tarihi bağlamına oturtabilin.

Sol popülizmin kayda değer bir akım olarak ortaya çıkması 1860'larda. Tarihlere dikkat edin. ABD'de köleliğin kaldırıldığı, İç Savaşın (1861-1865) başladığı, Rusya'da serflerin azat edildiği (1861), Karl Marks'ın "Das *Kapital*"i yayımladığı (1867) yıllar bunlar. Bir diğer büyük düşünürün Arthur Schopenhauer'ın (1788-1860) Hint felsefesini "keşfettiği", onun sayesinde kıymete binen Nepal, Tibet gibi gizemli diyarların gayba ve marifete duyulan ilgiyi körüklediği yıllar. İleride göreceksiniz, Kilise'den umudunu kesen Avrupa entelijansiyasının Batıni Hıristiyan tarikatları, Yahudi Kabalası, Budizm, Brahmanizm gibi mistik öğretilere yöneldikleri bu dönemde, Madam Helena Petrovna Blavatskaya (1831-1891) isimli Ukrayna Almanı bir kadın çıkıyor, "*Theosophism*" adı altında yayılacak olan panteistik inanç alaşımını kotarıyor.

"*Theosophism*"e mim koyun, yavrum, İbrahimi dinlerin aralarına salınan Truva atıdır. Yahudi-Hıristiyan füzyonu *Evangelizm*'in bir sonraki aşaması olan "*Küresel Kapitalizmin Dini*"nin kökleri, Madam Blavatskaya'nın Uzak Doğu inanç ve felsefelerinden ödünç aldığı, Kutsal Kitaba çok fazla ters düşmeyecek şekilde yeniden yorumladığı kavramlara uzanır.

Sol popülizmin teosofizmle bağlantısı, Hinduizm, Budizm ve Jaynizm'in temel ilkesi "*ahimsa*" üzerindendir. Savaş, şiddet ve *militarizm*[219] karşıtlığı sol popülizmin *pasifizm* ideali ile örtüşür. Sözcüğünün isim babası Fransız Emile Arnaud (1864-1921). Dünyanın bir büyük karmaşaya yöneldiğini hisseden Arnaud, sosyalizm-anarşizm uyuşmazlığının uzlaşma yoluyla çözülebileceğini; insancıllığı, hayırseverliği, hoşgörüyü önceleyen pasifist ideolojinin çatışmaları önleyebileceğini savunur. Sözcük 1901'de Glasgow'da toplanan Onuncu Uluslararası Barış Kongresi'nde hareketin resmî adı olarak kabul görür.

Pasifizm, günümüz Avrupası sol 305 ve hareketlerinin önde gelen temalarından biridir; diğerleri anti-kapitalizm, sosyal adalet ve genellikle küreselleşme karşıtlığı. "Genellikle" dememin nedeni; zamana, zemine, ülkeye, hatta konjönktüre göre değişen temalardır bunlar. PCF, DKP hatta eski TKP gibi

(Fransız, Alman, Türkiye Komünist Partilerinden bahsettiğimi anlıyorsunuz) çözümsel sol partilerin var olma nedenleri, Marksist teori, sınıfların uzlaşmaz çelişkileri, ekonomik kalkınma planlarının zarureti gibi söylemlerdir, oysa popülist solda bu söylemler ön plana çıkmaz. Avrupa'da popülist sol, savaş, şiddet, militarizm karşıtı pasifist kampanyalarla görünür olur. Anti-kapitalizm, sosyal adalet, anti-küreselleşme temalarını savunur. ABD'nin askeri operasyonlarına tepkilidir. Amerikan karşıtlığı da çoğunlukla buradan gelir.

Konu buralara gelmişken, Türkiye solunun başlangıcından itibaren TKP ve KP de dahil olmak üzere çözümselden ziyade popülist çizgiye yakın durmuş olduğuna dikkatinizi çekeyim. Nitekim sol hareketlerin yedekledikleri Atatürkçü (Kemalist) ideolojinin altı ilkesi sol popülizmin yadırgamayacağı esaslardan oluşur. Bu pencereden baktığınızda "*Yurtta sulh, cihanda sulh*"tan daha veciz bir *pasifist slogan* bulunamayacağını teslim edersiniz. Öte yandan Türkiye solunun "*ahimsa*" gibi, "*çarkafelek*" gibi düşünsel tramplenlere ihtiyaç duymamış olmasının nedeni bu kavramları İslam'da gömülü oldukları halde hazır bulmuş olmalarıyla açıklanabilir mi sorusu ise siyaset bilimcilerin el atmaları gereken başlı başına bir tez konusudur. Benim boyumu aşar, yavrum, artık siz bakacaksınız. Batılı klasmanda "Sağ" popülistmiş gibi duran AK Parti'nin çok sayıda söylem hatta icraatının "Sol" popülizmle örtüşüyor olduğuna dikkat edin. Bence bu durum siyasi kafa karışıklığına değil, Türkiye'de gelişen sosyopolitik hareketleri Batı menşeli protokollerle çözmeye şartlanmışlığımıza işaret etmektedir. "Protokol" derken, tıpta kullanıldığı anlamında, kabul edilmiş teşhis ve tedavi kuralları demek istediğimi anlıyorsunuz.

Şoven damgası yemeden nasıl açıklarım bilemiyorum, yavrum, lakin söylemeden de edemeyeceğim. Bu ülkede beşeri bilimlere tahsisli alanları evvelce hiç görmediğimiz, tanımadığımız, bilmediğimiz anakitlelermişçesine (popülasyonlarmışcasına) ele alıp, ilk kez karşılaşmışız gibi yeniden, tarafsız, önyargısız, bağımsız incelememiz, hayatla örtüşmeyen, sahici olmayan kavramları, basmakalıp (öğretilmiş) neden-sonuç açıklamalarını ayıklamamız, gerektiğinde özgün terminoloji geliştirmemiz, kendi protokollerimizi oluşturmamız zaruretine inanıyorum. Bu söylediğim Türk düşünce dünyasını Batı'dan tecrit etmeyecek, tersine, evrensel birikime katkıda bulunacak, kellim kellim la yenfa durumunu rehabilite etmeye yarayacaktır. Kendimizi kendimize bile anlatamadığımız noktayı geçmemişizdir, inşallah.

Meraklısına Notlar

1 Bill Petro, Huffington Post, Nisan 2012.
2 Exodus (Çıkış), 22:18.
3 Prof. Marija Gimbutas (1921-1994), Kaliforniya Üniversitesi, UCLA, Avrupa arkeolojisi öğretim üyesi.
4 Eric Kurlander, "*Hitler's Monsters: A Supernatural History of the Third Reich*", July 18, 2017.
5 Dr. Paul Joseph Goebbels (1897-1945), Adolf Hitler'in Halkı Aydınlatma ve Propaganda Bakanı, en yakın arkadaşlarından biri ve en sadık yandaşıydı.
6 Bu kitap, 2009'da İngilizcede "*Magic: Theory, History, Practice*" adıyla yayınlandı. Amazon'da var.
7 "*He who does not carry demonic seeds within him will never give birth to a new world.*"
8 "*Hitler's First Victims: The Quest for Justice*", Oct 21, 2014; "*The Last Survivor: Legacies of Dachau*", Oct 11, 2000.
9 Jeremy Bentham, 1748-1832.
10 "...the current '*renaissance in supernatural reasoning, shadowy conspiracy theories, extraterrestrial powers*' combined with '*fantasies of a racially pure, immigrant (Islam)-free Europe*' - a climate of pseudoscience, anti-intellectualism and delusion not unlike the Nazis' own. Hitler's monsters, it seems, aren't just Hitler's."
11 Murak Bardakçı, "*Tarihin Arka Odası: Hazreti İsa'dan sonra sıra Tandoğan'da mı?*" *Sabah* gazetesi, 16 Nisan 2007.
12 Bakınız, Hagger; Paul Adam'ın "Activist Post"u; Christopher Pinto'nun ödüllü dokumenterleri "*Secret Mysteries of America's Beginnings*" vb., Hagger, s. 109.
13 a.e., s. 123.
14 Hagger, s. 101.
15 Freemason Information, Web Magazine, "*Anderson's Constitions of 1723*".
16 Prof. Lynn Wilcox, "*Sufizm ve Psikoloji*", İnsan Yayınları, 2001.
17 Al-Qushayri, "*Principles of Sufism*", Arapçadan çeviren: B. R. Von Schlegell, 1990.
18 Prof. Dr. Süleyman Uludağ, "*Marifet Allah'ın Bir Lütfu*", Şubat 2016.
19 Stephen Hawking, "*The human race is just a chemical scum on a moderate-sized planet, orbiting around a very average star in the outer suburb of one among a hundred billion galaxies. We are so insignificant that I can't believe the whole universe exists for our benefit...*"
20 *Data, information, knowledge, wisdom.*
21 F. Ogg, "*Source Book of Medieval History*", s. 282-288, 1907, Will Durant, "*Age of Faith*", s. 587.
22 Hagger, s. 97-98.
23 Halil İnalcık, "Osm. İmp. Klasik Dönem / M. Akdağ Celâli İsyanları"ndan aktaran, "Türkülerde Yaşayan Gizli Tarih," Bolu Gündem 29.
24 İnalcık'tan aktaran Ahmet Altan Ekşioğlu, "*Büyük Kaçgun ve Bir Örnek*", 24 Mayıs 2014.

25 *"Our Vision: The Tea Party Patriots stands for every American, and is home to millions who have come together to pursue the American Dream and to keep that Dream alive for their children and grandchildren. We envision a nation where personal freedom is cherished and where all Americans are treated equally, assuring your ability to pursue your American Dream."*

26 https://www.bostonteapartyship.com/sons-of-liberty

27 *Paul Revere was one of the first York Rite Freemasons in Colonial Massachusetts when he became a Royal Arch Mason and Knight Templar on December 11, 1769 according to the records of St. Andrew's Royal Arch Chapter, Boston, Massachusetts. He also served as Most Worshipful Grand Master of The Grand Lodge of Massachusetts, A.F. & A.M. from December 12, 1794 to December 27, 1797.*

28 "Sovereign Military Order of Malta (SMOM)" diye de bilinir.

29 *"COVERT ACTION INFORMATION BULLETIN", Knights of Darkness, The Sovereign Military Order of Malta,* Winter 1986, Number 25, s. 27-38.

30 John Locke, *"Some Thoughts Concerning Education"*, 1697.

31 *"Freedom is not to be subject to the inconstant, uncertain, unknown, arbitrary will of another man"* (Locke, *Treatise*, 17).

32 *"Slavery is so vile and miserable an Estate of Man, and so directly opposite to the generous Temper and Courage of our Nation; that 'tis hardly to be conceived, that an Englishman, much less a Gentleman, should plead for't."* (Locke, *Second Treatise of Govenment*).

33 *"argument from authority."*

34 Adam Smith'in (1723-1790) *"görünmez el"* kavramından bahsettiğimi anlıyorsunuz. Hazret, 1776'da yayınlanan meşhur eseri *Ulusların Zenginliği* adlı kitabında bireylerin kendi ekonomik çıkarları doğrultusunda hareket etmelerinde sakınca olmadığını, tersine bu durumun toplumun tamamına fayda getireceğini, herkesi zenginleştireceğini savunmuş, iddiasını serbest piyasada *"görünmez bir el"* gibi dolaştığını hayal ettiği arz-talep dengesine bağlamıştı. Görün ki, Adam Smith, George Washington'ın (1732-1799), Thomas Jefferson'ın (1743-1826), John Adams'ın (1735-1826), hatta James Madison'ın (1751-1836) akranıdır.

35 Oscar Wilde, *"America and England are two countries divided by a common language."*

36 Robert Henderson, *American Renaissance*, January 20, 2012.

37 a.e.

38 Yrd. Doç. Dr. Dursun Şahin tebliği, *Edebiyat Ve Hakikat Bağlamında "Harput'ta Bir Amerikalı"*, Fırat Üniversitesi Harput Uygulama ve Araştırma Merkezi Geçmişten Geleceğe Harput Sempozyumu, . Elazığ 23-25 Mayıs 2013.

39 a.e.

40 *"Board of Foreign Missions of the Presbyterian Church, BFMPC"*

41 a.e.

42 Noah Feldman, *"The Three Lives of James Madison,"* 2017. İlk fırsatta Türkçeye kazandırılması gereken bir kitaptır. Mealen çevirdiğim cümlenin aslı şöyle: *"Madison's evolution from a bookish and idealistic social theorist to a pragmatic political operative who fully recognized the immorality of slavery and the humanity of the enslaved but proceeded, out of the economic interests of his class, to stamp it into the nation's DNA."*

43 1787 Anayasası, Article 1, Section 9, Clause 1: *"The Migration or Importation of such Persons as any of the States now existing shall think proper to admit, shall not be prohibited by the Congress prior to the Year one thousand eight hundred and eight, but a Tax or duty may be imposed on such Importation, not exceeding ten dollars for each Person."*

44 1787 Anayasası, Article I, Section 2.

45 Tanımamız gereken bir başka adam da, din ve anayasa ilişkileri uzmanı Harvard Hukuk Fakültesi hocası Noah Feldman; lisansı Orta Doğu dilleri ve kültürleri üzerine Harvard'dan, doktorası Oxford'dan; 2003'te Irak Anayasasının hazırlanmasına müdahil olmuş. Türkçeye çevrilmesi gereken kitapları var; aralarında *"What We Owe Iraq?"*, *"War and the Ethics of Nation building"*, *"After Jihad: America and the Struggle for Islamic Democracy"*.

46 İlber Ortaylı, *"Cem Sultan'ın Trajik Hayatı"*, *Milliyet*, 16 Temmuz 2011.

47 Serkan Er, "Osmanlı Hâkimiyetinde Trablusgarp", www.academia.edu

48 John Adams'dan John Taylor'a mektup, 17 Aralık 1814.

49 Ephesus, Smyrna, Pergamos, Thyatira, Philadephia, Laodicea.

50 İlhan Kaya, *"Amerikalı Türkler, Turkish Americans"*, *Coğrafi Bilimler Dergisi*, 2006, 4 (2), s. 1-13, Dicle Üniversitesi, Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi, Sosyal Alanlar Eğitimi Bölümü, Coğrafya Eğitimi Anabilim Dalı, Diyarbakır.

51 *"Kahire'den gelecek bu sabah kervan*
Mısır çöllerini bürüdü duman bir kara duman
Kahire sultanının adı Mihriban
Sür kervancı kervanın eylenmeyesin
Halep'te güzel çok, evlenmeyesin
Evde güzel çok, evlenmeyesin
Mısır'ın etrafı çölden görünmez
Bir kervancı da böyle zalim vurulmaz ölem vurulmaz
Ağlarım bu çölde yaram sarılmaz
Sür kervancı kervanın eylenmeyesin
Halep'te güzel çok, evlenmeyesin
Evde güzel çok, evlenmeyesin oy oy oy" (Derleyen: Seyfettin Sucu)

52 Dr. M. Sani Adıgüzel, "Herbert Jansky, *'Lehrbuch Der Türkischen Sprache'* adlı eserine eleştirel bir yaklaşım", Gazi Üniversitesi, *Bilig*, Yaz 1999.

53 Ali Sarıkoyuncu, *"Atatürk, Din ve Din Adamları"*, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Yayınları, www.ayk.gov.tr

54 *"Gladstone was perhaps the greatest British politician of the 19th century."* Sonra, *"To him above all others goes the credit for creating a political system and state structure that aimed to function beyond the reach of vested interests, particularly those of the upper classes in British society."*

55 "... Ne Avrupa hapishanelerinde, ne de Güney Denizi Adaları'nda, olan biteni infialle karşılamayacak, duyduğunda feveran etmeyecek tek bir mahkûm ya da mücrim bulamazsınız. Tahkiki geciken, intikamı hâlâ alınmamış, geride bıraktığı iğrenç ve vahşi tutkuları ki başlatanlar onlardır. Kanla sulanmış, kan kokulu toprak ve türlü cürüm ve rezaletle kirlenmiş havadan, her an, yeni bir öldürücü hasat kaldırabilirler. Böyle

şeylerin bir kez yapılmış olması ırkımızın onları yapan bölümü için lanet olası yüz karasıdır; ne kadar az bir ihtimal de olsa kapıların tekrarlanmalarını mümkün kılacak şekilde açık bırakılması dünyanın utancı olacaktır... Türk ırkı eskiden neydi, şimdi ne oldu, kaba hatlarıyla kısaca çizeyim. Sorun sade Muhammediliğin sorunu değil, Muhammediliğin bir ırkın kendine özgü karakteri ile bileşimidir. Bunlar, Hindistan'ın mülayim Muhammedileri değiller, Suriye'nin şövalyevari Selahaddinleri de, İspanya'nın kültürlü Mağriplileri de değiller. Avrupa'ya ilk girdikleri o kara günden beri, bir bütün olarak, insanlığın bir büyük insanlık karşıtı (anti-human) numunesiydiler.

... Nereye gittilerse arkalarında kanlı bir iz bıraktılar ve egemenlikleri altına aldıkları topraklardaki medeniyetler gözden kayboldu. Her yerde, yasalarla hükmetmek yerine zorla hükmetmenin temsilcileri oldular. Ne ki, zorla hükmetmek, entelektüel unsurların yardımı olmadan sürdürülebilir bir şey değildir. Böyle olunca dünya tarihinde az rastlanır bir olgu oluştu; zulmün, zorbalığın, tecavüzün ortasında bir tür hoşgörü. Hıristiyan yaşam tarzı kerhen rahat bırakıldı ve Yunan ırkı başından itibaren Türk Müslümanlığının yetersizliklerini bir ölçüde telafi eden Kostantinopl'u çekici buldu..."

56 Ayrıntılı referanslar için bkz, www.canmehmet.com

57 Dr. Alain Destexhe (d. 1958) Belçikalı eski liberal parti senatörü, insan hakları aktivisti, Sınır Tanımayan Doktorlar üyesi, Ruanda'da, Bosna'da görev yaptı. 2006'da *Nova Civitas* Özgürlük Ödülü sahibi, adam gibi bir adamdır.

58 Bobby Salomons, "*Dutch review*", 15 Aralık 2017.

59 DutchNews. nl. 12 Şubat 2019.

60 ibid.

61 Julissa Trevino, "*What Did Virginia's Jamestown Colonists Eat?*" Smithsonian Enstitüsü yayını, 21 Kasım 2017.

62 "*Tobacco in Colonial Virginia*", Virginia Encylopedia, Emily Jones Salmon ve John Salmon.

63 Türkiye Büyük Millet Meclisi, Genel Kurul Tutanağı, 21. Dönem 3. Yasama Yılı 49. Birleşim: 25 Ocak 2001, Perşembe.

64 "*I am well aware that the (Ottoman) Empire is heading by the day toward destruction... On its ruins I will build a vast kingdom... up to the Euphrates and the Tigris*", Georges Douin editör, "*Une Mission militaire francaise aupres de Mohamed Aly, correspondance des Generaux Belliard et Boyer*", (Cairo: *Société Royale de Geographie d'Egypte*, 1923).

65 Media History Monographs (MHM) is an online journal; David Copeland, School of Communications, Elon University.

66 ibid.

67 Justus D. Doenecke (1981). "*The Presidencies of James A. Garfield and Chester A. Arthur*. Lawrence", University Press of Kansas.

68 1831, "Farewell Letter to the American People".

69 Kaplan'ın Atlantic'te çıkan makalelerinden bazıları: "*How Islam Created Europe*" Mayıs, 2016; "*The Art of Avoiding War*" Haziran, 2015; "*Warming to Iran*" Ocak, 2015; "Don't Panic About China" Ocak, 2005.

70 Robert Kaplan, "*Central Asia: Shatter Zone*", *The Atlantic* dergisi, 1992.

71 İlber Ortaylı, Bloomberg TV, "Zaman Kaybolmaz" programı, 26 Kasım 2011.

72 Alabama, Çoktav lehçesinde, Alibamu'dan, "şifalı otlar kesenler" anlamına geliyor, günümüzde Çoktav kabilesinin kullandığı adı da Albaamu; Alaska, Aleut'dan "*ana karaya doğru*" anlamında; Arizona, "*ali songg*"dan "*kaynaklı (su)*" anlamında;

Arkansas'ın özgün adı *kakaze*; Connecticut, Algonkin dilinde *"uzun gelgit nehri"* demek; Idaho, Komençi lehçesinde *"düşman"* anlamında; Illinois, Algonkin dilinde *"konuşmak"* demek; Iowa, *"ayuhba"*dan; Kansas, Arkansas'ın bir başka şöyleniş biçimi, yine "kakaze"den geliyor; Kentucky, Çeroki dlehçesinde *"otlak/mera"* demek; Massachusetts, Algonkin dilinde *"küçük dev dağın yanında"* anlamında; Michigan, "mişigami"den, *"büyük göl"* demek; Minnesota, *"mni-sota"*dan "dalgalı su"; Mississippi, Algonkin dilinde *"misiziibi"*, *"büyük nehir"* anlamında; Missouri, *"mihsoori"*den, "oyulmuş kano" demek; Nebraska, *"nyebraske"*den, *"durgun su"* demek; New Mexico'nun "Mexico"su, "mehiko"dan; North ve South Dakota'ların "dakota"sı Sioux lehçesinde "dost" ya da "müttefik" demek; Ohio, *"ohiyo"*dan, *"güzel nehir"* anlamında; Oklahoma Çoktav lehçesinde, *"akla-homa"*dan, *"halk-kızıl"* yani "Kırmızı halk"; Tennessee, *"Tanasi"* isimli Çeroki köyünden; Texas, *"teyşa"*dan, "arkadaş" demek; Utah, Apaçi lehçesinde *"yudah"*, "yüksekte" anlamında; Wisconsin, Algonkin dilinde *"meskonsing"*den, *"kapkırmızı uzanıyor"* anlamında; Wyoming, *"hve vamenk"*, "büyük nehrin düzlüğünde" anlamında.

73 Abnaki, Maliseet, Mi'kmaq, Passamaquoddy, Norridgewock, Pennacook, Penobscot, Massacusett, Nipmuck, Wampaoag, Natick, Narragansett, Pocumtuck, Mahican.

74 Mayna Montenegro & Terry Glavin, *"In Defense of Difference"* Seed, 18 Nisan 2018.

75 a.e.

76 *"Benchmark* yapmak" dedikleri kıyas yöntemin Türkçesi *"pay biçmek"*tir.

77 İran Azerileri, Kaşkaylar, Nogaylar, Ahıska Türkleri, Balkan Türkleri, Irak Türkmenleri, Kaçarlar, Karay Türkleri (Karaimler), Kırımçaklar, Kamuk Türkleri, Salarlar, Dolganlar, Şorlar, Suriye Türkleri (Oğuz Türkmenleri), Yugurlar, Terekemeler, Halaçlar (Kalaç), Şahsevenler, Naymanlar, Tofalar, Yaka Türkmenleri, Afganistan Türkmenleri, İlu Türkleri, Aynallu Türkleri, Aymaklar, Hamseler, Stravopol Türkmenleri, Teleütler, Çulimler, Barabalar, Öngütler, Kızıllar, Hoşballar, Biltirler, Kamasinler, Çulımlar.

78 Dr. Gideon Lincecum, *"The Life of Apushitamaha"*, Mississippi Historical Society Yayınları, 1898. Orijinal metinler şöyle: *"Pushmataha (Son of Thunder) who had neither father nor mother, but directed by the Great Spirit a thunderbolt struck a giant oak, and Pushmataha leaped forth, a young warrior, armed and painted, to go on the warpath. To this day many of the Choctaws adhere to this legend, and though he died in 1824 they still believe that he was only called away by the Great Spirit for consultation, and that when plans for the future prosperity of their country are fully matured he will rettun and again teach them the arts of peace, or, if necessary, lead them successfully against their enemies."* Ve diğeri: *"A little cloud was once seen in the northern sky. It came before a rushing wind, and covered the Choctaw country with darkness. Out of it flew an angry fire. It struck a large oak, and scattered its limbs and its trunk all along the ground, and from that spot sprung forth a warrior fully armed for war."*

79 Noah Feldman, *"The Three Lives of James Madison"*, 2017.

80 *"H. B. Cushman, History of the Choctaw, Chickasaw and Natchez Indians"*, (Greenville, Texas: 1899), University of Houston, Dijital Tarih, 26 Nisan 2016.

81 Charlie Jones, *"Sharing Choctaw History"*, *Çoktav* dergisi, "Bishinik", Kasım 1987.

82 *"Death song"*, *"requiem"*.

83 *"So live your life that the fear of death can never enter your heart. Trouble no one about their religion; respect others in their view, and demand that they respect yours.*

Love your life, perfect your life, beautify all things in your life. Seek to make your life long and its purpose in the service of your people. Prepare a noble death song for the day when you go over the great divide. Always give a word or a sign of salute when meeting or passing a friend, even a stranger, when in a lonely place. Show respect to all people and grovel to none. When you arise in the morning give thanks for the food and for the joy of living. If you see no reason for giving thanks, the fault lies only in yourself. Abuse no one and no thing, for abuse turns the wise ones to fools and robs the spirit of its vision. When it comes your time to die, be not like those whose hearts are filled with the fear of death, so that when their time comes they weep and pray for a little more time to live their lives over again in a different way. Sing your death song and die like a hero going home." Derleyen: Glenn Welker, Copyright 1993-2013.

84 "*I was born for a storm and a calm does not suit me*", Brett & Kate McKay, A Man's Life, from Andrew Jackson, 27 Kasım 2017.

85 Richard Morris (ed.), *Encyclopedia of American History* (New York: Harper & Row, 1976), s. 183.

86 Lisa Gilbert, 1812 Savaşı tarihçisi, National Congress of American Indians (NCAI) Embassy of Tribal Nations, 2018 Indian Country Today Media Network.

87 *Tippecanoe* günümüzde Indiana eyaleti.

88 Christopher Muscato, "The Role of Slavery in the War of 1812", University of Northern Colorado, War & American Society, online tarih kursları.

89 Jules Michelet, "*The Life of Martin Luther Gathered from His Own Writings*", 1846.

90 Jacques Dubourg'a mektup, Nisan 1773, "*Benjamin Franklin: The First Civilized American*".

91 Orhan Şerif Gökyay (1902-1994); "*Bu vatan kimin, ... İleri atılıp sellercesine/ Göğsünden vurulup tam ercesine,/ Bir gül bahçesine girercesine/ Şu kara toprağa girenlerindir...*"

92 Ön Türk Tarihinin antik çağdaki temsilcisi olduğu söylenen İskitlerin, İsa'dan önce 10. yüzyılda Tanrı Dağlarından başlayan serüvenlerinin İsa'dan önce 250 yılında Kırım'da sona erdiği kabul edilir.

93 Toprağı bol olsun, Girit doğumlu Nikos Kazancakis'in (1882-1957) ünlü romanında, altmış yaşındaki Egeli maden işçisi Aleksis Zorba, gencecik bir dostunu toprağa vermiş, Ege Adaları'ndan birinde işletmeye çalıştığı verimsiz linyit madeninin miras yoluyla sahibi entelektüel Basil'e içini dökmektedir: "*Gençler niye ölür? Daha doğrusu, insanlar niye ölür?*" El cevap; "*Bilmiyorum.*" Aleksis Zorba: "*Neye yanıyor senin onca lanet kitabın buna cevap veremiyorsa?*" İngiliz Basil: "*Seninki gibi sorulara cevap veremeyen benim gibi insanların ıstırabını anlatıyor.*" Aleksis Zorba: "*Senin ıstırap dediğin şeyin içine tüküreyim ben!*" (Nikos Kazancakis'e Nobel vermediler, bilirsiniz değil mi?)

94 "*Self-determination without termination*" dedikleri olay.

95 Sırasıyla, "*tribes, clans, bands*".

96 Mircea Eliade, 1907'de Bükreş, Romanya'da doğdu. Çocukluğunda ve gençliğinde biyoloji, özellikle de botanikle ilgilenmiştir. Zaman içinde sosyal bilimlere kaymış, filoloji ve felsefede yoğunlaşmıştır. Master tezinin konusu İtalyan Rönesans dönemi filozoflarıdır. Ayrıı yıl Sanskritçe ve Hint felsefesi okumak için Kalküta'ya gider, ayrıca altı ay Himayalarda Rişikeş manastırında (*aştram*) yaşar. Dört yıl kadar sonra geri döner, "*Yoga: Essai sur les origines de la mystique Indienne*" adıyla yayımlanacak olan doktora tezini verir. İkinci Dünya Savaşı'nı İngiltere'de geçirir.

Romanya'nın Sovyet kontrolüne geçmesinden sonra Paris'e gider, 1951'de en ünlü eserlerinden biri olan "Şamanizm"i yayımlar. 1956'da Chicago Üniversitesi'nde ders verir, 1958'de Dinler Tarihi kürsüsünün başına geçer. 1961'de *History of Religions* dergisini kurar. 1986'daki ölümüne kadar Chicago Üniversitesi'nde çalışmaya devam etti ve birçok önemli eser kaleme aldı. Eserleri birçok farklı dile tercüme edilen Mircea Eliade, dinler tarihi konusunda gelmiş geçmiş en önemli akademisyenlerden biridir. Dilerim, okuma fırsatı bulursunuz.

97 Eski Ahit, Yaratılış (Genesis) 19:1; Levililer 18:33, 20:13; Romalılar 1:26-27, vb.

98 Aslı şöyle: "*God is dead. God remains dead. And we have killed him. Yet his shadow still looms. How shall we comfort ourselves, the murderers of all murderers? What was holiest and mightiest of all that the world has yet owned has bled to death under our knives; who will wipe this blood off us? What water is there for us to clean ourselves?*" Çoğunlukla, "*God is dead*" cümlesinden sonra gelen kısmı çeviride atlandığı için Nietzsche'nin teessüfünün örtüldüğüne dikkat edin.

99 Lepidodendron, "miti derleyen Lowenstein ve Verbitsky'dir" diye yazmış. İngiliz yazar Tom Lowenstein (d.1941) ve antropolog Piers Vitebsky (d.1949) olmalı diye düşündüm.

100 Wikizero dipnotları: Türk Mitolojisi Ansiklopedik Sözlük, Celal Beydili, Yurt Yayınevi (Sayfa - 24), Bahaeddin Ögel, Türk Mitolojisi (Cilt-1, Sayfa 570)

101 WikiZero'nun konuya ilişkin maddesinin altında üç makaleye referans var: Anna Hall, "*Time for Acknowledgement: Christian-Run Native American Boarding Schools Left Legacy of Destruction*", Sojourners, Aralık, 2013; Andrea Smith, "*Soul Wound: The Legacy of Native American Schools Archived*", Amnesty International Magazine, Şubat 2013; Andrew Boxer, "*NativeAmericans and Federal Goverment*", History Review, 2009.

102 https://www.biography.com/people

103 "*An ambityous unworthy and vayneglorious fellow, attempteinge to take all mens authoreties from them*", Encyclopedia Virginia'dan, 1600'lerin İngilizcesine bir örnek.

104 Cemil Meriç (1916-1987).

105 Ed Southern, "*The Jamestown adventure: accounts of the Virginia colony, 1605-1614*", 2004. Özgün metin şöyle: "*What it will avail you to take by force you may quickly have by love, or to destroy them that provide you food? What can you get by war, when we can hide our provisions and fly to the woods? Whereby you must famish by wronging us your friends. And why are you thus jealous of our loves seeing us unarmed, and both do, and are willing still to feed you, with that you cannot get but by our labors?*"

106 Ernest Hemingway, "*Kilimanjaro'nun Karları*", 1990, Aziz Üstel ve N. Başman çevirisi, Bilgi Yayınları.

107 Irish Hunger Committee, Prof. Francis Boyle (d. 1950), Harvard Hukuk Fakültesi.

108 *Pew Research Center* raporu.

109 "*Feeding America*", 2014 açlık raporu (2013 araştırması sonuçları).

110 "*House Agricultural Committee*" (Meclis Tarım Komisyonu) okullarda öğle yemeği federal programı toplantısı , Kingston, 2013.

111 "*What's a Puritan, and Why Didn't They Stay in Massachusetts?*". Bakınız, ConnecticutHistory.org.

112 Charlie Jones, "*Sharing Choctaw History*". *Çoktav* dergisi, "Bishinik", Kasım 1987.

113 Joel Spring, "*The Cultural Transformation of a Native American Family and Its Tribe*", 1966, e-kitap.

114 https://www.geni.com/people/Alexander-Whitaker/6000000011589196200

115 6 Mayıs 2018.

116 "*Matoaka, alias Rebecca, daughter of the most powerful prince of the Powhatan Empire of Virginia.*"

117 https://www.biography.com/people/pocahontas-9443116

118 "*Pocahontas Biography*", Folk Hero (c. 1595-c. 1617).

119 Prof. Alan Taylor'ın "*The Divided Ground: Indians, Settlers, and the Northern Borderland of the American Revolution*" isimli kitabından: "*I believe the Crown of the English King James 1 who swore on the Bible owe us $79,366,843,764,213,550.00 per the 1617 Peace and Prosperity Treaty with Pocahontas for all her Native Indigenous peoples of this land now known as America.*"

120 Povhotan'ların akrabaları olan kabile, günümüzde Virginia'nın kuzey komşusu North Carolina eyaletinde yaşamaktalar. Yerlilerin serencamını hakkıyla görebilmek için ABD haritasını indirin, komşu eyaletlere bir bakın derim, yavrum.

121 Helen Rountree, Randolph Turner, "*Before and After Jamestown: Virginia's Powhatans and Their Predecessors*." 2002.

122 "*Opechancanough*" diye de geçiyor.

123 "*The True Law of Free Monarchies*" ("Özgür Monarşilerin Gerçek Yasası") ve "*Basilikon Doron*" ya da "*Royal Gift*", ("Kraliyet Armağanı") 1597-1598, risalenin yazarı Kral James, İskoç hükümdarı iken VI. James, İngiltere ve İrlanda hükümdarı iken I. James unvanlarını alır.

124 John A. Jacobs, "End of the Line: The Women of Standing Rock," 1 Mayıs 2017.

125 Francis Parkman: "*France and England in North America: Count Frontenac and New France under Louis XIV, A Half-Century of Conflict, Montcalm and Wolf*", cilt 2, Library of America, 1983.

126 Acte pour le Compagnie des Cent Associés, M. le Cardinal de Richelieu, 29 Avril 1627.

127 Jesse Yancy, "*Louis LeFleur, Frontiersman*", Mississippi Sideboard, A Southern Gallimaufry.

128 Bkz. David Blair, Daily Telegraph, 5 Kasım 2014; aynı gazete, 2 Şubat 2015, Raziye Akkoç yazısı.

129 "The injured party suffered severe emotional distress as a result of the defendant's words. (...) Minor injuries to feelings are usually not enough to hold someone liable for damages." Avukatlar sitesi www.legalmatch.com'a bakın.

130 Gregor Peter Schmitz, Gerhard Spörl, "*Cheese-eating Surrender Monkeys*". The Deep Trans-Atlantic Rift.

131 Bakınız, http://ipc.sabanciuniv.edu

132 Gregor Peter Schmitz ve Gerhard Spörl, "*Garton Ash revealed a sexually charged template: According to this division, the typical American is a virile heterosexual male, while the European is effeminate, impotent or castrated.*"

133 Bkz. *Nasihatname I*, s. 42.

134 "*A North East Story, Scotland, Africa and Slavery in the Caribbean*", www.abdn.ac.uk

135 "*Summertime, and the livin' is easy, fish are jumpin' and the cotton is high; Oh, your daddy's rich and your ma is good-lookin', so hush, little baby, don't you cry/ One of these mornings you're gonna rise up singing, and you'll spread your wings and you'll take to the sky; but till that morning, there ain't nothin' can harm you, with daddy and mammy standin' by.*"

136 Matin Diédre, "*Why is an interest in French perceived as feminine?*", Quora, 2017.

137 "*...You can take one of these niggers, drag 'em into the alley and beat the shit out of them and kick them. You can see them twitch. It really relieves your stress.*"

138 Peter Gregory Boghossian'a bakın, Portland State University, felsefe profesörü, ilginç bir adamdır.

139 Alev Alatlı, "Ben böyle düşünüyorum demekle olmuyor".

140 Bob Dylan, "Blowing in the Wind", "*How many roads must a man walk down, before you call him a man?/How many seas must a white dove sail, before she sleeps in the sand?/ Yes, 'n' how many times must the cannon balls fly, before they're forever banned?/ The answer, my friend, is blowin' in the wind, the answer is blowin' in the wind/ Yes, 'n' how many years can a mountain exist, before it's washed to the sea?/ Yes, 'n' how many years can some people exist, before they're allowed to be free?/ Yes, 'n' how many times can a man turn his head and pretend that he just doesn't see?/ The answer, my friend, is blowin' in the wind, the answer is blowin' in the wind*"

141 Joan Baez: "*There is a house down in New Orleans, They call the rising sun/ And it's been the ruin of many a poor girl, And me, oh God, I'm one/ My mother was a tailor, She sowed these new blue jeans/ My sweetheart was a gambler, Lord, down in New Orleans*"... *Oh tell my baby sister, Not to do what I have done/ But shun that house in New Orleans They call the rising sun*".

142 "*France and the United States: The Cold Alliance Since World War II*", Twayne's International History Series, 1992.

143 http://www.theoccidentalobserver.net

144 Bkz. www.sourcewatch.org/index.php

145 Bkz. ADL'in Derdi Ne? 1 ve 2, Alev Alatlı resmi sitesi.

146 Bkz. *Nasihatname I*, s. 126.

147 *The Occidental Observer*, Mission Statement, Kevin B. MacDonald.

148 "*Societies in Europe, North America, Australia, and New Zealand that have been controlled by whites for hundreds of years are the only ones to accept their own demise as a moral imperative.*"

149 9 Temmuz 2015, UNCHR, United Nations Refugee Agency raporu.

150 http://www.iamsyria.org/death-tolls.html.

151 Bkz. Oxford öğretim üyesi, İngiliz etnolog ve evrimsel biyolog, Richard Dawkins (d. 1941); Türkçeye çevrilmiş çok sayıda kitabı var: *Gen Bencildir* (1976), *Tanrı Yanılgısı* (2006), *Yeryüzündeki En Büyük Gösteri* (2009), *Gerçeğin Büyüsü* (2011), *Ataların Hikâyesi* (2004).

152 Mağdurun zalime tutkuyla bağlanması sapkınlığı; 1973 yılında, İsveç'in başkenti Stockholm'de yaşanan olaydan mülhem deyim; banka soyguncusu tarafından altı gün boyunca rehin tutulan kadın adama tutkuyla bağlanmış, mahkemede aleyhine şahitlik yapmayı reddetmişti.

153 Fr. Paolo O. Pirlo, "*My First Book of Saints. Sons of Holy Mary Immaculate*", Quality Catholic Publications, 1997, s. 193-194.

154 Bkz. NCB, Nigeria Catholic Blog.

155 Bkz. *Nasihatname I*, s. 180.

156 Bkz. *Nasihatname I*, s. 102.

157 *"Our Lord says: 'By their fruits you shall known them' and in these words He bestows great praise on Queen Blanche, for St Louis IX of France was her son, and his holiness was in great measure the result of her maternal rearing. Blessed Queen Blanche, the daughter of the king of Castile, Spain, lived in happy wedlock with Louis VIII, King of France, for twenty-six years. She enjoyed the confidence of her husband so perfectly that when he died he entrusted her with the guardianship of their twelve-year-old son Louis and, until his maturity, with the government of the country. There were among the great ones in the land such who were envious og the widow and foreigner, and would have liked to take over the government. But Blanche administered the high and burdensome office with such impartial justice and great wisdom that the envious were silenced and her executive ability was highly commended by all. As a mother she evinced genuine Christian sentiments. It is in the love for her children that a Christian mother must generally stand the test. Weill she allow them to do things that are displeasing to God? Will she love them more than God? 'He who loves son or daughter more than Me, is not worthy of Me.' Blanche proved that she was a true Christian mother, for she often said to her son: 'Rather would I see you dead at my feet than stained with a mortal sin.' Blessed Queen Blanche was not satisfied, however, with helping her son to avoid mortal sin, she was anxious also to preserve him from venial sin. Mother and son therefore had themselves enrolled in the Third Order of St Francis. In living up to the rule she encouraged him to practice every virtue and to strive after Christian perfection. The saintly son had such confidence in his mother that, having personally governed the country for several years, he again placed her in charge, while he went to the Holy Land with his army. He did not return until he received the news of her death in 1253. Blance died surrounded by devout sisters of the Cistercian Order, whose convent at Maubisson she had built. Clothered in the habit of the Third Order, she was buried in their church. The title of Blessed which was conferred on her in popular devotion may still be used, but is has not yet been officially confimed by the Holy See."*

158 Kur'an-ı Kerim, Tevbe 9:5.

159 Mektubun tamamı için bakınız, *Nasihatname I*, s. 103.

160 Patrick Wormald, "*The Making of English Law: King Alfred to the Twelfth Century, Vol I: Legislation and its Limits*", Oxford, 1999.

161 United States Senate Select Committee on Intelligence's report on CIA torture.

162 "2017 Statistical Report for 2018 April Conference", Mormon Newsroom, Mart 2018.

163 "Jason Leopold Interviews Former SERE Instructor Capt. Michael Kearns About The Bush Administration's Torture Program - The Public Record".

164 John Rizzo, Company Man: Thirty Years of Controversy and Crisis in the CIA. Simon and Schuster, 7 January 2014.

165 Bakınız, *Nasihatname I*, s. 172.

166 Bakınız, *Nasihatname I*, s. 39.

167 Bask-Gürcistan ilişkisi için www.kondaria.net'e bakın, "*Basque-Caucasion Theory*"nin izini oradan sürebilirsiniz.

168 Brigitte Hamann, "Hitler's Vienna: A Portrait of the Tyrant as a Young Man", 2010.

169 Louis Charles Royer'nin "*İnsan Harası*" adıyla Türkçeye çevrilen kitabı.

170 *"Consort"*, kral öldüğünde taht üzerinde hakkı olmayan anlamındadır; bizde bir karşılığı olmalı, ama ben bilmiyorum.

171 Stuard Husband, *"Pedigree Chums: A History of Aristocratic Incest"*, Eylül 2015.

172 Şerif Mülazim Muhammed, "İslam, Hristiyanlık ve Yahudilik'te Kadın", *Misbab*, İlkbahar 2015, Yıl: 4, Sayı: 10.

173 Bakınız, s. 333.

174 *"...The Jews were practically forced into it by the severe restrictions placed upon them in the pursuit of any other trade or profession in most countries of Europe. From the point of view of Jewish law, the taking of interest from non-Jews was permitted; and the talmudic restriction that it should not be done unless there were no other means of subsistence was duly held to be complied with: 'If we nowadays allow interest to be taken from non-Jews, it is because there is no end to the yoke and the burden king and ministers impose on us, and everything we take is the minimum for our subsistence, and anyhow we are condemned to live in the midst of the nations and cannot earn our living in any other manner except by money dealings with them; therefore the taking of interest is not to be prohibited.'* (Tos. to BM 70b S.V. *tashikh*). With the renewed change in circumstances, the prohibition on taking interest would apply to Jews and non-Jews alike (YD 159:1)." Jewish Virtual Encyclopedia, "Usury" maddesi.

175 Bakınız, *Nasihatname I*, s. 41.

176 Bryan Mark Rigg, *"Hitler's Jewish Soldiers"*, Türkçede var, Gökçesu Tamer çevirdi, Profil Yayınları 2006'da "Hitler'in Yahudi Askerleri" adıyla yayımladı. Bryan Mark Rigg, Yale çıkışlı, Cambridge Üniversitesi'nden doktoralı, Amerikalı tarihçi ve yazar.

177 Bakınız, *Nasihatname I*, s. 279.

178 Nicholas Hagger, *"The Secret Founding of America: The Real Story of Freemasons, Puritans & Battle fort he New World"*, 2013, s. 87 (bir de Paul Adams'ın 8 Temmuz 2013 tarihli makalesine bakın. (İnternette var)

179 Hümeyra Tüfekçi, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, Tarih bölümü lisans öğrencisi, blog.

180 Mustafa Balcıoğlu, Sezai Balcı Ankara, "Rothschildler ve Osmanlı İmparatorluğu", Erguvani Yayınları, 2017, s. 437.

181 Denis Stauton, *"Oligarchs and 'unexplained wealth': London's rich Russians"*, The *Irish Times* gazetesi, 24 Mart 2018.

182 *The Economist*, 22 Mart 2014.

183 Bkz. Atilla Akar, *"Kıyamet Komplosu"*, Gendaş Predikat, 2002, s. 245.

184 Murat Bardakçı, *"Prens Philip ve Osman Gazi"*, *Habertürk*, 5 Mayıs 2017.

185 Bkz. Gazeteler, 12 Haziran 2018.

186 Franz-Stefan Gady, *"Habsburg Nostalgia: Europe's Most Embarrassing Anachronism? Paradise Saved?"*, *The Diplomat Magazine*.

187 Alastair Sooke, BBC sanat eleştirmeni, 24 Mart 2015.

188 Aytunç Altındal, *"Bilinmeyen Hitler"*, e-kitap olarak internette var.

189 *İstikamet Mecmuası* (Kasım 1966) tarafından Guido von List'in 14 Ekim 1916 tarihli *"Neue Jahrhundert Zeitung"*a verdiği röportajdan alıntılanmıştır.

190 Uzman Dr. Hakan Buzoğlu, "1997 yılından beri dermatolojinin lazer, anti-aging ve estetik uygulamaları üzerinde çalışmakta, 2013 yılından sonra El. En. Grup, DEKA

lazer İtalya'nın ve Or-Cem Medikal Türkiye firmalarının Lazer ve Medikal Ürün ve Eğitim Danışmanlığı Görevini yürütmektedir."

191 Aytunç Altındal, "Bir Türk Casusunun Mektupları, Batıda Seküler Düşüncenin Gelişimine Katkı", 2014, Alfa, s. 123.

192 Media History Monographs (MHM) online yayın; David Copeland, School of Communications, Elon University.

193 Makalenin tamamını, https://t24.com.tr/k24/yazi/hakki-ozdal,1210 adresinde bulabilirsiniz. 3 Mayıs 2017, 12.00. Hakkı Özdal, 1975 yılında doğdu. İTÜ Malzeme ve Metalurji Mühendisliği'nden mezun oldu. 1996'dan itibaren, *Evrensel Kültür* dergisinde, *Evrensel*, *Referans* ve *Radikal* gazetelerinde editörlük ve yazarlık yaptı.

194 Kapadokya Üniversitesi öğretim görevlisi Şahin Ulukanlıgil, "Pfiat Gott, liabe Alm"in (Allahaısmarladık Sevgili Yaylam) eski Bavyera Almancası olduğunu söylüyor. Şöyle Türkçeleştiriyor: "Hoşçakal sevgili yaylam,/ Tanrı sizi kutsasın sevgili otlaklarım,/ Tanrı sizi binlerce kez *kutsasın./ Yaz mevsimi yol aldı,/ Artık ovaya dönmeliyim./ Hoşçakal sevgili yaylam./ Kış bittiğinde,/ Ve sen tekrar yeşile büründüğünde,/ Kalbimde sevinçle geri döneceğim./ Tanrı seni korusun sevgili yayla,/ Elveda sevgili yuvam,/ Huzur içinde uyu,/ Yakında tanrı bir yorgan serecek,/ Beyaz ve sıcak bir uyku için.*"

195 Haider'in beyanları için bakınız, *The Telegraph*, 12 Ekim 2008 ve diğer haberler.

196 Aynı kaynaklar.

197 Rusça, insanlar, halk anlamına gelen *narod* sözcüğünden türetilen *narodniki*, "halkçılık" ya da "popülizm" olarak çevrilir. 1860'larda ve 1870'lerde Rus orta sınıfı hareketi olarak ortaya çıkan, zaman içinde kısmen Bolşevik devrimine evrilen hareketin sloganı "halka gitmek" anlamında "*knojdeiye vı narod*"du. Halkçılar, sosyalist Rus devrimcilerinin entelektüel ve siyasi ataları sayılırlar.

198 Eski Ahit'in üçüncü kitabı, Levililer, 20:13.

199 *De Volkskrant'a* (*Halkın Gazetesi*) verdiği röportaj için bakınız, https://www.theguardian.com/world/2002/may/07/qanda.thefarright

200 a.e.

201 19 Mart, 2018, "*Pope says prostitution tortures women, apologizes for Catholic 'clients'*", Vatikan yayın organı, "*Crux*", Roma bürosu başkanı İnés San Martin haberi.

202 Kur'an-ı Kerim, Nisa Suresi, 85.

203 Hadis-i şerif: "Ümmetimin hepsi affa mazhar olacaktır, günahı aleni işleyenler hariç. Kişinin geceleyin işlediği kötü bir ameli Allah örtmüştür. Ama, sabah olunca o: "Ey falan, bu gece ben şu şu işleri yaptım!" der. Böylece o, geceleyin Allah kendini örtmüş olduğu halde, sabahleyin, üzerindeki Allah'ın örtüsünü açar. İşte bu, günahı aleni işlemenin bir çeşididir." (Buharî, Edeb 60; Müslim, Zühd 52, [2990].)

204 Ron Eyermen, "*The Assasination of Theo Van Gogh*" 2008, s. 175. Bu kitabı da çevirmek lazım. Hollandalı yargıcın sözlerinin İngilizcesi de şöyle: "*The defendant rejects our democracy. He even wants to bring down our democracy, with violence. He is insistent to this day, he sticks to his views with perseverance. This calls for a strong response by literally placing him outside our democracy. This means that he will not be allowed to vote.This means deprivation of active and passive suffrage. Taking everything into consideration, the severity of the facts, the underlying circumstances, and the personality of the defendant, I find only one punishment suitable and that is life imprisonment.*"

205 John Bethan haberi, *Reuters*, 28 Ağustos 2014.

206 Haberler.com, 6 Ekim 2014. "*Yeşiller ve Sol Gelecek Partisi*" 2002'de kurulan "*Yeşiller*" partisi ile 2010 kuruluşlu "*Eşitlik ve Demokrasi Partisi*"nin (EDP) 2012'de birleşmesiyle oluştu. Aynı yıl HDP ile koalisyona girdi diye biliyorum ben.

207 "*International Pedophile and Child Emancipation*", birkaç dilde web siteleri var. "Emancipation" kelimesine dikkat edin, harfi çevirisi "azad edilme, eşit haklar verme"dir. Köleler bağlamında kullanılan bir kelimedir, telmihi "çocukların cinsel ilişki kurmak üzere özgür bırakılmaları."

208 Wikizero referansı: *LEES OOK (23 April 2005). "Subscription magazine for pedophiles"* (in Dutch). nieuwsblad.be. 28 October 2014.

209 Özellikle imkânları dar olan gençlere Hırıstiyanlığı öğretmek üzere kurulan, biri kadınlar, diğeri erkeklerden oluşan çift cemaatlı Katolik "Salesian" tarikatı, Salesli Aziz Francis adına 1859 tarihinde kurulmuş.

210 Alman "Yeşiller" Partisi, "eşcinseller, pedofiller ve transseksüeller" çalışma grubu, "*Schwule, Päderasten und Transsexuelle Arbeitsgemeinschaft*", 1983, 2013.

211 "*Ben, arzunun bu lanetlenişini haklı bulmuyorum. Yani, insanların çocuklara zarar vermedikleri sürece 'sübyancı olma hakkını' savunuyorum.*" 9 Ocak 2002'de *Sabah* gazetesinde yayınlanan "Çocuk Pornosu" başlıklı yazı.

212 Sputnik haber, 8 Mayıs 2018.

213 Hünsa, çift cinsiyetli, hermafrodit demek.

214 Nabokov filistini tipolojisine örnek olarak, "*Ölü Canlar*"dan Çiçikov, "*Kasvetli Ev*"den Skimpole, "*Madam Bovary*"den Homais'i gösterir.

215 *Milliyet Sanat*, Ağustos 2018.

216 *Meritokrasi* yeteneğe, *teknokrasi* uzmanlığa göre mevki verme (atama) sistemidir.

217 Kelly Jane Torrence, "*The Weekly Standard*" dergisi Genel Müdür Yardımcısı.

218 Yarısı kırmızı, yarısı sarı iki bayrak sallayarak haberleşme yönteminin alfabesi; bayrakların her bir hareketi alfabenin bir harfine karşılık gelir. N harfinde bayraklar barış simgesindeki gibi iki yana düşük, D harfinde başa paralel dimdik. İnternette var, bir bakın.

219 "*Treaty of Peace and Friendship*", 11. Madde: "*As the Government of the United States of America is not, in any sense, founded on the Christian religion; as it has in itself no character of enmity against the laws, religion, or tranquility, of Mussulmen; and, as the said States never entered into any war, or act of hostility against any Mahometan nation, it is declared by the parties, that no pretext arising from religious opinions, shall ever produce an interruption of the harmony existing between the two countries.*"

ALEV ALATLI

Trail of Tears

"ŞİDDET BİR ERKEKLİK AYİNİDİR!"*

NASİHATNAME III

*"*Violence is a rite of manhood!*"

Başkan Theodore Roosevelt (1858-1919)

"*America the Beautiful*"un çirkinleşmesine dairdir

Pencere: "Uğursuz beşli", Yuvarlak Masa

Safariyi dönemin çelik kralı Andrew Carnegie'nin finanse ettiği anlatılır. "America the Beautiful"u çirkinleştirecek yolların hızla döşendiği o yıllarda, Carnegie 298.3 milyar dolarlık servetiyle, petrol kralı John D. Rockefeller'den sonra dünyanın ikinci zengin adamıdır. (Üçüncü sırada 253.5 milyar dolarla Çar İkinci Nikolay.)

Aklımdayken: II. Abdülhamit tahta çıktığı 1876 yılında imparatorluğun Batılı devletlere olan borcunun hepi topu 220 milyon sterlin olduğu hesaplanır. Bu rakamın Carnegie servetinin küsuratı olduğunu düşündüğümde burnumun direği sızlar. İttihatçısı, İtilafçısı, Jön Türkü, Saraylısı onca insan, ellerinden geleni değil, yapılması gerekeni yapmalıydılar diye hayıflanırım.

Her neyse. Geldisiyle gittisiyle, dev kadrosuyla o rüküş safarinin kaça mal olmuş olabileceğini hayal ettiğimde bu defa da Eski Dünya'nın "sefil artıkları"nın bu kez de Yeni Dünya tarafından iğfal edildiğini düşünürüm, burnumun direği yine sızlar.

Andrew Carnegie ismine de mim koyasınız, yavrum. John D. Rockefeller, John P. Morgan, Nathaniel Mayer Rothschild, özellikle de Cecil Rhodes isimlerine de mim koyasınız. Bizim buralardan pek görünmez ama Carnegie Batı literatüründe Sezar'la, Napolyan'la *eş tutulan devasa bir şahsiyet olarak sunulur*. Her neyse. İzleyen yüzyılda dünyanın çehresini değiştirecek olan "Round Table" cemiyetinin (1877) kurucuları bu adamlardır.

Uğursuz, tekinsiz, meşum, kötü, nasıl derseniz artık, liste John D. Rockefeller'le başlar. Bilirsiniz, "Standard Oil Trust" nam kartelin sahibi, petrol imparatoruydu. 1890'lı yıllarda Birleşik Devletler petrol endüstrisinin yüzde yetmiş beşine hükmederdi. Ayrıca demir madenleri, ormanları, imalat sanayinde ve ulaşım sektöründe devasa iştirakleri vardı. 150 yıllık "Rockefeller Hanedanı"nın 2000'li yılların başındaki servetinin en az 2 trilyon dolar olduğu söylenir. (Bu rakamın ülkemiz gelirinin su içinde

2-3 katı olduğunu hatırlatırım.) İkinci adam, John P. Morgan, uluslararası banker ve gezegenimizin ilk milyar dolarlık endüstrisi U.S. Steel'in sahibi. "Amerika'yı Amerikan yapan adam" olarak tanınır. Bir sonraki, Andrew Carnegie, 1890'da İngiltere toplamından daha fazla çelik üreten Carnegie Çelik'in sahibiydi, ayrıca kömür ve demir madenleri, şilepleri ve demiryolları da vardı. Nathaniel Mayer Rothschild, Rothschild Hanedanının kurucusu Mayer Amschel Rothschild'in *oğlu* Nathan Mayer Rothschild'in (1777-1836) torunu olan bankerdir. Onun servetinin de Rockefeller'lerin iki katı olduğu tahmin edilir: 3-4 trilyon dolar cıvarında bir rakam. Cecil Rhodes, "*Elmas İmparatoru*"*dur*. Güney Afrika'yı "İngiltere adına" fetheden, elmas tarlalarını işletirken yüz binlerce Afrikalıyı kırbaç altında ölümüne çalıştıran, toplu mezarlara kefensiz gömen adam. Apartheid dedikleri ırk ayrımının mucidi, Ku Klux Klan'nın akıl hocası. Rhodesia adını onun soyadından alır. "Uğursuz Beşli" ediğim bu adamlar, Oxford Üniversitesi profesörlerinden akıl hocaları John Ruskin'in (1819-1900) nezaretinde, "Yuvarlak Masa" diye bilinen gizli cemiyeti kurarlar. Amaçları, Büyük Britanya İmparatorluğu'nu siyasi, ekonomik ve kültürel olarak yeniden yapılandırmak, Anglophone *(İngilizce konuşan) dünyayı* oligarşik federasyon halinde birleştirmektir. "Yuvarlak Masa" niye "gizli?" diye sormalısınız; niye gizli, neden Anglophone? Akıl hocaları olduğu söylenen John Ruskin da kimin nesi?

Necefli Maşrapa!.. "Bon pour l'orient"

John Ruskin da kimin nesi diye sorun ama Wikipedia'ya sormayın. İlle de soracaksanız, sakın Türkçe metin ile yetinmeyin, zira Vikipedi çevirileri hemen her zaman kusurludur, eksiktir, tercüme edenin sehven ya da taammüdî tercihleri doğrultusunda şekillenmektedir. "Sehven" sözcüğünü anlıyorsunuz, istemeyerek yapılan yanlışlık. Dikkatsizlikten ya da yabancı dil bilgisinin yetersizliğinden kaynaklanır. Her halükârda, "ansiklopedi" olmak iddiasındaki eserlerde "ayıp" sayılır. "Taammüdî", önceden tasarlanmış, bile bile kasten yapılmış olan. Taammüden yanlış yapılır mı, metin eksik bırakılır mı? Yanlış da yapılır, eksik de bırakılır.

"Bon pour l'orient" sınıflandırmasını düşünün: "Şark için iyidir." 19. yüzyıl şöyle dursun, benim üniversite öğrencisi olduğum 1960'lı yıllarda

bile Fransız üniversiteleri, Cezayirli, Mısırlı ya da Türk öğrencilerine verdikleri diplomalara "sadece Orta Doğu'da geçerli" olduklarını belirtmek için bu ibareyi koyarlardı: "Bon pour l'orient", yani, Şark'a yeter de artar bile. ABD de farklı değildi. Yükseklisans yaptığım Vanderbilt Üniversitesinde, biri Amerikalı öğrenciler için akademik kurallara uygun "M.A.", diğeri bizim gibi yabancı öğrenciler için düzenlenmiş "GPED" (Graduate Program in Economic Development) diye "çakma yükseklisans" diploması olduğunu keşfettiğimizde başımızdan kaynar sular döküldüydü. Her neyse.

Görün ki, benzer tutum Vikipedi için de geçerlidir. Türk dilinde okumayı tercih edenlere sunulan metinler hemen her zaman bir biçimde *"sadeleştirilir"*. Türk okuru ilgilendirmeyeceği düşünülen *"incelikli Batılı ayrıntılar"* tensikata uğratılır veya konuyla ilgisiz malûmat eklenir. Örneğin, Cecil Rhodes'un akıl hocası olduğunu belirttiğim John Ruskin isimli bu zat, "yazar, şair, sanat ve toplum eleştirmeni" olarak takdim edilir. "Susamlar ve Zambaklar" adlı kitabından rahmetli Cemil Meriç'in Türkçeleştirip "Bu Ülke"ye aldığı birkaç paragraf öne çıkarılmak suretiyle Hazret'in çehresi değiştirilmiş, adeta "Batı Medeniyeti karşıtı" bir düşünür portresi çizilmiştir. "İngiliz hodgâmdır, heyecansızdır. Bir millet değil, bir yığın. Yığını kolayca kandırabilirsiniz, duyguları hiçbir temele dayanmaz. Yığın düşünmez, maruz kalır. Nezleye yakalanır gibi tutulur bir fikre. Ateşi yükselince aslanlaşır, nöbet geçince her mukaddesi unutuverir. Büyük bir milletin duyguları ölçülü, düzenli, devamlıdır" demişmiş; "Felaketimizin kaynağı kültür yokluğu. Bizi helak eden ne ahlâksızlık, ne bencillik, ne kafamızın ağır işlemesi. Bir öğrenci kayıtsızlığı içindeyiz. Hoca tanımadığımız için yardım görmemize imkân yok... Ciddi olarak okumak isteyen Yunan alfabesini öğrenmeli... Meclisten tahıl için kanunlar geçirdiniz. Şimdi, başka bir tahıl söz konusu. Daha nefis, daha besleyici bir ekmek sağlayacak, bir tahıl: susam. Bu susam, kapıları açan büyü. Harami mağaralarının kapılarını değil, hükümdar hazinelerinin kapılarını: kitap." Vikipedi'nin bu maddesini okuyanlar, Ruskin'i bir ikinci Cemil Meriç belleseler yeridir, ama öyle değil. Batıni-Faşist-Nazi ve Komünist unsurlar içeren karmaşık kişiliği, 20. yüzyılın entelektüel oligarşisini şekillendiren adamdır.

Kıssadan hisse:• İster zurna tamircisi olun, ister çevirmen, işinizi iyi yapın.

Biz "Gayb" olarak biliriz. Görülemeyen, ne akıl, ne de beş duyu ile anlaşılabilen Âlem. Gaybı bir tek Allah bilir, ancak dilerse salihleri ve peygamberleri haberdar edebilir. Diğerlerimiz gaybı Kıyamet'ten sonra görürüz. Oysa John Ruskin'in dünyasında "gayb"ın yaklaşık karşılığı "occult'tır. Başka sözcükler de var ama Ruskin "occultist" olarak bilinir, yani büyü, simya, altıncı his, astroloji, ruhçuluk (spiritüalizm), dini inançlar ve sezgi/vahiy yoluyla "gayb"ı keşfetmek peşindedir. Batı dünyasında okültizm kadim Yahudi-Hıristiyan "esoteric" (batıni, içrek) geleneğinden gelen bir inançlar ve uygulamalar manzumesidir. Eski Yunan okullarında dershanenin dışına çıkmaması kaydıyla okulun sadece kendi öğrencileriyle amel ettiği, belirli bir dar çevrenin dışında kimseye bildirilmeyen batıni bilgiyi, öğretiyi içerirdi. Nitekim Ruskin'in "Yunanca öğrenilmelidir" öğüdü de öğrencinin batıni bilgiye ulaşması içindir.

Günümüzde parlatılan post modern paganizm, Wicca (pagan büyücülük), Thelema ("gönlünün götürdüğü yere git" ekolü) vb. akımların, okültizm kaynaklı olduğunu bilesiniz.

John Ruskin'e gelince: 1800'lü yılların ikinci yarısından sonra Avro-Amerikan entelektüel camiasında sıradışı bir ruhçu (okültist), sanat eleştirmeni, yazar ve toplumcu-reformist olarak şöhret yapan bir Oxford öğretim üyesidir. Başta üniversiteden öğrencisi Elmas İmparatoru Cecil Rhodes olmak üzere, dünyayı canından bezdiren süper zengin *"Yuvarlak Masa Şövalyeleri"*ni arkalayan dünya görüşünü kurgulayan adamdır. Göreceğiniz gibi, bu dünya görüşünün bizim bildiğimiz, tanıdığımızı zannettiğimiz Hıristiyanlık ile uzaktan yakından ilgisi yoktur. Nasıl bir şey olduğunu anlatacak kelimelerimiz bile yoktur. Allah'tan W.E. Collingwood adlı bir öğrencisi (sekreteri) var da, Ruskin'in lahitini çizmiş, dünya görüşünü özetleyen sembollerle süsletmiş. Neymiş bunlar diye, baktığımızda gördüğümüz, bir Malta Haçı, kendi kuyruğunu ısıran bir yılanın sardığı bir gamalı Nazi haçı, bir kanatlı Aslan, elinde kalem doğan güneşe dönük oturmuş yazı yazan bir öğrenci, Kelt üçlü sarmalı dedikleri bir şekil (girip kendiniz bakın yavrum), bir atlı, yedi kollu bir Yahudi şamdanı ve üç bilge adam rölyefidir. Bize ne bunlardan deseniz de yeri, gelin görün, dönemin düşünce yapısını hissedebilmeniz bakımından önemli. Anlamanız demiyorum, yavrum, korkarım o pek mümkün değil.

Şöyle ki, "*Malta haçı*", Babil'in güneş tanrısı ve Templar Şövalyeleri Tarikatı'nın (*Order of Knights Templar*) sembolü; "Malta haçı" aynı zamanda Ku Klux Klan'ın simgesi ve ABD'yi inşa ettiği söylenen "The Birth of a Nation" filminin (1915) amblemi. Şimdi diyeceksiniz ki bir filmle bir ulus mu inşa edilirmiş, ben de size Eisenstein'ın "Potemkin Zırhlısı"nı hatırlatacağım. 1925'te çekilen o film, Bolşevik Devrimi'nin önde gelen itici güçlerinden birisi olmuştu. Sinemanın gücünü hafife almayın, yavrum. Ağlatır, güldürür, kimlik oluşturur. İnsan dostunun huyunu alır derler ya o hesap, bir bakmışsınız oğlanlar birer Brad Pitt, kızlar Angelina Jolie oluvermişler.

Gelelim "kuyruğunu ısıran yılan" figürüne. Bu antik Mısır kökenlidir; doğanın kendisini tüketerek var olmasını simgeler. Mevlana'nın "küle döndüysen, yeniden güle dönmeyi bekle. Ve geçmişte kaç kere küle dönüştüğünü değil, kaç kere yeniden küllerin arasından doğrulup yeni bir gül olduğunu hatırla" nasihatının kadim varyantlarından biridir. Görün ki, tesbitin bir sonucu da madem ki insanoğlu tabiat kanunlarına tabidir, ölümün (ve dolayısıyla ölüm acısının) değeri ve gerçekliliği yoktur hükmüdür. Öyleyse? Öyleyse, insanı yaşatacağım diye çabalamak özde keyfekeder bir uğraştır, pek bir anlamı da yoktur. Bir yönüyle de insanın ölüme karşı zaferini tesid eder. İsa Mesih'in yeniden doğuşu ile irtibatlandırılabilmesi de bundandır.

Öte yandan gamalı haçın, Sanskritçe'deki asıl adıyla "svastika'nın, geçmişi İsa'dan 12.000 yıl öncesine kadar gider. Dört kolu, dört kozmik gücü (ateş, su, hava, toprak) simgeler; kadim esatire göre svastika sayesinde bu dört kozmik güç denetim altına alınır, büyü yapmaya yarar. Bir diğer anlamı da (ki ufak tefek nüanslarla yüzlercesi var!) bütün bir sisteme can veren güneş; güneşin Hinduizm'inde temsilcisi Vişnu. Vişnu, Brahma ve Şiva ile birlikte "*trimurt*" denilen "bütün tanrı"yı oluşturur. "Avatar"ı hatırlayın, gişe rekorları kıran o filmdeki "Avatar", Vişnu'nun yeryüzündeki cismanileşmiş halidir. Dediğim gibi, sinemanın gücünü hafife almayın, yavrum. 2005 yılında televizyonda gösterime giren, Türkiye'de de CNBC-E ve Nickelodeon'da yayımlanan çok ödüllü çizgi dizi "Avatar" ve üç kitap olarak yayınlanan senaryo metni, ülkemizde "bilimsel-seküler" ses veren çok sayıda Türkçe blogda konu edilir. Birinin sonuç paragrafını paylaşayım da, olayın nerelere gidebildiğini göresiniz. Şöyle, "Bize Hindularla ilgili sü-

rekli ipucu veren, onların hümanizmini, barışçıllığını, erdemli yaşamlarını ekranlara getiren çizgi-dizinin alıntısını yaptığım bu kısımda da görülmektedir ki, şu an çoğumuzun kitaplarını okuduğumuz Eflatun, Arthur Schopenhauer, Kierkegaard, Friedrich Nietzsche gibi büyük filozofların ilham kaynağı olan Hinduizm, hepimizin etkilenebileceği büyük düşünceler içermektedir. Felsefeleri, sadece düşünürleri ve araştırmaları ilgilendiren bir konu olmaktan öte, bir insan olarak mutluluğa erişebilmemizdeki ana fikirlerin üzerine kurulmuş sistemlerden ibarettir." İyi ya.

Yazar kimliğini gizlediği için bloğun adresini ben de vermiyorum, yukarıdaki paragrafı aynen alıntıladığımı bilesiniz. "Bütün tanrı" fikrinin, yani "Trimurt"un, Hırıstiyan teslisini çağrıştırdığı için "Kutsal Ruh" olarak da yorumlandığını bilesiniz. Hinduizmin, Hırıstiyan akidesini doğrulayan bir inanç olduğu şeklindeki yorumlar da böylesi çağrışımlardan kaynaklanır. Nitekim, Ruskin'in lahdindeki elinde kalem güneşe dönük oturan öğrenci, Vişnu ile Hırıstiyan inancının ortaklığını keşfetmeye, böylece gayba dair sırlara ulaşmaya çalışan Ruskin'in kendisidir.

Pencere: St. George, King Arthur, "Three Matters"

"Atlı" İngilizlerin koruyucu azizi, St. George. Görün ki, Kanada, Avusturya, Yunanistan, Portekiz, Rusya, Gürcistan ve hemen tüm Balkanların da koruyucu azizdir ama herkesten çok İngilizler tarafından benimsenir. İsa'dan sonra Üçüncü Yüzyılda doğan ve Hırıstiyanlığa ihtida eden Kapadokya doğumlu bir Romalı asker olduğu, 303 cıvarında İznik'te idam edildiği anlatılır. Lakin, şöhreti kıtalar aşar, bir bakmışsınız, Birinci Haçlı Seferinde (1098) Hırıstiyan ordularının koruyucu azizi olmuş. Bir yüzyıl kadar sonra Kudüs'te Selahaddin Eyyubi ile kapışan (1191-92) Aslan Yürekli "Richard", İngiliz askerlerine St. George üniforması giydirmiş. İngiliz Kralıdır ya güya, Aslan Yürekli Richard (1189-1199) tek kelime İngilizce bilmez çünkü aslında Fransız'dır. St. George üniforması dediğim "şehadet" sembolü de, üzerinde önlü arkalı kırmızı haç olan bir beyaz tunik. Malta Haçı denilen bu şekil, buradan Ku Klux Klan'a atlar, 1915'de Hollywood sanat direktörleri ABD'nin kurucularına giydirirler. Bu arada, yani Aslan Yürekli Richard'dan bir yüz yıl kadar sonra, İngiliz bayrağına dönüşmüş-

tür, 1284'ten itibaren İngiliz donanma gemilerini tanımlamakta kullanılır. Yaklaşık aynı yıllarda Oxford üniversitesinde toplanan Kiliseler Konseyi ("synod") Hazretin adına bir anma günü, "St. George's Day", ihdas eder, iki yüz yıl kadar sonra da (1415) yortuya dönüştürür, Noel ayarında kutlanması istenir. İngiliz saz şairleri ("troubadour") bizim Köroğlu türküleri misali destanlar bestelerlerken, Hazret, Britanya mitolojisinin Kelt asıllı kralı Arthur'la iç içe geçer.

King Arthur, İsa'dan sonra 5. ve 6. yüzyıllarda Britanya Adaları'nı işgal eden Saksonlara karşı duran Kelt asıllı efsanevi hükümdar; Hollywood sağolsun, taştan söktüğü kılıçı Excalibur'u bilmeyenimiz yoktur, büyücü Merlin'i de öyle. Ruskin'in lahitindeki üçlü sarmallar, Kral Arthur gibi kendisinin de Kelt soylu olduğunu gösterir. Şimdi, görün ki "Yuvarlak Masa Şövalyeleri" diye birileri sahiden yaşadılarsa, ömürlerinin Kral Arthur'un iktidarına denk gelmediği kesindir. Cesaret, cömertlik, nezaket söylemleri ile öne çıkan Ortaçağ şövalyeleri 12. yüzyıldan itibaren ortaya çıkarlar. Kral, prens, dük, baron gibi soylu eşhas olup bizim tımar sistemimizi anımsatan yöntemle ordu kurar, silahlarını, atlarını kendilerinin temin ettikleri askerin başında savaşa giderlerdi. Yaşam biçimlerini, hanımlara ilişkin tutumlarını bilirsiniz, edebiyat ve sinemada yeterince işlenmiştir. Bir de topluca oluşturdukları "Birlik"leri vardır ki, bizde "tarikat" demek adet olmuştur. Oysa, örneğin İttihat ve Terakki ne kadar tarikatsa, "Orders of Chivalry" de o kadar tarikattır. "Order"a sadakat andı içilerek girilir; muhtaçları korumaya, adaleti tesis etmeye, lekesiz bir hayat sürmeye yemin edilir.

Kral Arthur'un Yuvarlak Masa Şövalyeleri, dönemin tek şövalye birliği değil ama "Büyücü Merlin" tarafından kurulmuş olması manidar. Şövalyelerin etrafında oturacakları masayı da Merlin tasarlamış. "Yuvarlak" yapmış ki, şövalyeler nöbete dikildikleri yeri dünya ve kâinatla özdeşleştirsinler, ayaklarını da ona göre denk alsınlar. Galilei'nin doğmasına (1564) daha bin yıl varken, masanın yuvarlaklığı dünyanın küreselliğini nasıl çağrıştırır, işin orası Allahuâlem bi sevap, yavrum ama olsun. Merlin de dini ledüniye vakıf bir büyücüymüş zaten. Şövalyeleri yuvarlak masa etrafında toplamak suretiyle hiç birinin diğerinden daha üstün olmadığını vurgumuş olduğu şeklinde bir söylem de var. Ancak, bahse konu eşitlik, halkı tümüyle dışarıda bırakan créme de la créme iç çevre eşitliği, demokratik dünya görüşünden kaynaklanmıyor. Her neyse. Günümüzde King Arthur'un masasıdır

diye gösterilen bir eşya yok ama Winchester Castle'da sergilenen yirmibeş kişilik bir yuvarlak masa var. Bu, Kral Birinci Edward'dan kalmaymış, yani 1270'e denk düşüyor. Edward'ın şövalyeleri de bu masanın etrafında toplanıyor. Bu ayrıntıya giriyorum, çünkü "*Three Matters*" dedikleri kavram, bu yıllardan itibaren dillendiriliyor.

Pencere: AB "Değerleri"nin "Elit Muhafızları"

"Three Matters," İngiltere, Fransa ve Roma'nın "mitolojik literatür ve kültürel değerleri" anlamına geliyor. İngiltere dediklerinde Britanya'nın İrlanda dahil tümünü, Roma dediklerinde, Yunan, kadim Roma ve Vatikan'ı kastediyorlar. Anlayacağınız, bu masaların etrafında toplanan eşhas, yıllar yılı "Avrupa değerleri" diye başımıza kakılan dünya görüşüne sadık kalmaya yemin etmiş créme de la créme soylular oluyor: "Avrupa değerlerinin elit muhafızları."

Düşünün ki, Kral Arthur da, şövalyeleri de tümüyle kurgusal olabilir. Tarihin hiçbir döneminde yaşamamış bile olabilirler. Bahse konu "Three Matters"dan halkın haberi bile olmayabilir ama Napolyon'un veciz ifadesiyle "tarih üzerinde mutabık kalınan bir dizi yalandır." Mutabakat sağlandığı sürece, Kapadokyalı bir askerden, St. George, St.George'tan bir King Arthur yaratılabilir, yeminli şövalyelerle takviye edilebilir. Yortular, ayinler, şenlikler, "tarikatlar", madalyalar, törenler derken, yüzyılların eksiltemediği bir cazibe ve güç merkezi yaratılabilir. İronik mi demeliyim, maatteessüf mü, yoksa helal olsun mu, bilemiyorum; görün ki, 1908'da yarı-açık bir cemiyet ortaya çıkan "Yuvarlak Masa"nın tasarımı da yine bir büyücüye aitti: Profesör John Ruskin. Masa, bu defa Winchester Castle'da değil, New York'taydı. Yine yerkürenin bütününü temsil ve ilzam etmeye yönelikti. Büyük Britanya ve ABD'nin birlikte kuracakları Anglophile (İngiliz sever) dünya yaşlanan Gezegene yepyeni bir nefes getirecekti. Şövalyeler bu defa nicelik itibariyle daha az, lakin nitelik itibariyle erişilmezdiler. Düşünün ki, yeryüzünde kimse Rockefeller, Rothschild, Carnegie, Rhodes beşlisinden daha créme de la créme değildi, yavrum. Hâlâ da değil. "Three Matters" hâlâ ses getirmek ne kelime, dünyayı biçimlendiriyor. Hasılı sahneye bin yedi yüz yıl önce konmuş oyun, hâlâ kapalı gişe oynamaya devam ediyor.

John Ruskin'in lahdindeki St.George figürünün hikâyesi üç aşağı beş.yukarı böyle. "Kanatlı Aslan" da yine bizim buralardan, Babil'in toprak-anası İştar'ın sembolü. İştar, İlluminati/Babil Tarikatının tanrıçası, New York'ta dikiliyor. Üç bilge adam rölyefi, Ruskin'in kayıtlı olduğu Mason Locasının üç büyüğüne gönderme; Ruskin'in "adanmış" bir Farmason olduğunun sonsuza dek ilanı. Şunu da söyleyeyim de lahit faslını kapatalım, yavrum. Gamlı haçı, svestikası derken, siz siz olun her Hıristiyanın biraz da Yahudi olduğunu aklınızdan çıkarmayın, yavrum. Ruskin'in lahdini süsleyen Yedi kollu menorah, Talmud'un bahsettiği "evrensel aydınlanma"ya göndermedir. Ve şamdanın her bir kolu, Hıristiyanlıktaki ilk yedi kiliseden birine tekabül eder: Efes, İzmir, Bergama, Akhisar, Manisa, Alaşehir ve Denizli (Laodicea). Günümüz gündeminden düşmeyen Philadelphia'nın bizim mütevazı "Alaşehir"imiz olduğu aklınıza gelir miydi? Benim gelmezdi. Her neyse.

Pencere: Farmason olununca ne oluyor?

Farmason olununca, Kitaplı Dinlerin kısıtlarından kurtulunuyor. Hıristiyan akaidinin iman esasları reddedilmiyorsa, tadil ediliyor. Farmason, İncil'in vazettiği "God"a değil, "İslam'ın, Hinduizmin veya dünyanın diğer başka dinlerinin 'god'larının seçilmiş vasıflarından derlenen bir 'Yüce Varlık'a (*Supreme Being*)" inanıyor. Hal böyle olunca, meselâ, İsa Mesih'in müminlerin günahlarını affettirmek için kendisini feda eden "Kurtarıcı" (*Savior*) olduğu "gerçek"ini gözardı ederek, bu dünyada İsa'nın tavassutu olmaksızın şahsen gerçekleştireceği "iyiliklerin ve kişisel gelişimin"in kendisini cennete taşımaya yeteceğine kanaat getirebiliyor. Neyin "iyi", neyin "kötü", neyin "gelişim" neyin "gerileşim" olduğuna ilişkin ahkâm da vahiy temelinde değil, "aklın gereği" temelinde kesilir oluyor. Örneğin, Theodore Roosevelt, "savaşların en erdemlisi vahşilerle yapılan savaştır" derken, Hıristiyan ahlâk ve akaidini belirleyen "On Emir"in ("Ten Commandments / Decalogue") "Öldürmeyeceksin!" maddesine aldırış etmezken, öldürülmesi caiz olan "vahşi"nin kimliğini de kendisi belirleyebiliyor. Görün ki, o günün "vahşi"si Kızılderili, bugününkü Iraklıdır, Suriyelidir, Afgan'dır, yavrum. Gerisini siz sayın.

Oysa Hıristiyanlığı Yahudilikten ayrıştıran en temel farklardan birisi, İsa Mesih'in "ama ben size düşmanlarınızı sevmenizi ve size eziyet edenler için dua etmenizi söylüyorum" buyruğudur. "Düşmanınız aç ise, ona yemesi için yemek verin, susamış ise içecek su verin" şeklindeki öğütleri (ki, bunlardan çok sayıda vardır, hangi portala girseniz bulursunuz) Hıristiyanlığın diğerine kıyasla insancıl yüzünü anlatır. Ne ki, Theodore Roosevelt, kayıtlı ("Matinecock Locası No. 806, New York") bir masondu. 1901'de bizimkilerin Üstadı Azam dedikleri payeye ulaşmıştı. 1902'de yaptığı bir konuşmada dillendirdiği şu cümle, bakın nasıl aklar Kızılderilere reva gördüğü zulmü: "Masonluğu benim için çok cazip kılan şeylerden birisi... bizim bir hükümet olarak taahhüt ettiğimiz bir şeye – insanlara, erdemleri doğrultusunda İnsan muamesi yapılmasına icazet veriyor olmasıdır" Yani? İnsan muamelesi yapmak için gerekli "erdemler"in neler olduğuna da kendisi karar verecek. (Bu cümlenin çok daha iyi çevirisi ille de mümkün, İngilizce aslı arkada var, bir de siz bakın.)

Yeri gelmişken, yaygın izlenimin tüm ABD başkanlarının mason olduğu şeklinde olduğunu görüyorum ama doğru değil. Yenilerden bir Lyndon B. Johnson masondu, mamafih, neo-conlar masonlara rahmet okuttular desem yalan değil.

"Gelin, Amerika Birleşik Devletleri'nde yüzyıllar önce sahneye konulan Yeni Dünya Düzeni'nin 'tek din' ilkesinin ete kemiğe büründürülmesi sürecinden söz edelim. Yeni Dünya Düzeni'nde mevzubahis olan 'tek din', Yahudilikle Hıristiyanlığın füzyonu olan Evangelizm'dir. Evangelizm'in ne olduğunu bilmezsek, Amerika Birleşik Devletleri'nin niye bu kadar ısrarla ve kayıtsız şartsız İsrail'i desteklediğini anlayamayız. ABD'nin Irak'ta, Orta Doğu'da, hatta Kara Afrika'da ne yapmak istediğini de doğru okuyamayız. Eski Ahit'te eritilmiş, tevhit edilmiş Hıristiyanlığın temellerinin daha 1867'de kurulan 'Kiliseler Konseyi' tarafından atıldığını bilesiniz.

ABD'nin İsrail düşkünlüğü, jeopolitik çıkarların ya da daha şimdiden alternatif enerji kaynaklarıyla ikame edilme yolundaki petrolün ötesinde spiritüel bir tutkuya dönüşeli nicedir. Bir Amerikan Yerlileri eksikti diye düşünürüm, bir de Reis Tekumseh'in kemiklerinin sızladığını. (...) Her neyse. Dilerim bari siz siz olun, Orhun Yazıtları'nı arada bir okuyun. Okuyun ki, 'kalıtımsal haslet' dedikleri üstenciliğin bizdeki karşılığının 'kut' olduğunu kendi gözlerinizle göresiniz ve 'Kutlu olsun' dileğimizin 'Tanrı'nın yolundan çıkılmasın' temennisi olduğunu idrak edesiniz. Bizde 'üstünlük' Kaan'da (veya Kağan'da veya Hakan'da veya Erkin'de veya...) değil, 'bilge, alp, adil ve erdemli' olandadır. Bilge Kaan töreye ters düşmeyegörsün, Tanrı 'kut'u geri alır. Bunun için denmiştir, sel gider, kum kalır, il gider, töre kalır."

Alev Alatlı

KDV'den muaftır. 40 TL

9 786052 169957

TURKUVAZ KİTAP

turkuvazkitap.com.tr turkuvazkitap turkuvazkitap turkuvaz.kitap